Dictys Cretensis Ephemeridos belli troiani libri sex

Dictys (Cretensis.)

Digitized by Google

378.9
Dlm

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DICTYS CRETENSIS

EPHEMERIDOS BELLI TROIANI

LIBRI SEX

RECOGNOVIT

FERDINANDUS MEISTER

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCCLXXII

Digitized by Google

578.9
Dlm

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DICTYS CRETENSIS

EPHEMERIDOS BELLI TROIANI

LIBRI SEX

RECOGNOVIT

FERDINANDUS MEISTER

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCCLXXII

Digitized by Google

LIBRARY
OF THE
LELAND STANFORD JUNIOR
UNIVERSITY.

A7083

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Digitized by Google

RUDOLFO PEIPERO

SOCERO CARISSIMO

Digitized by Google

Digitized by Google

Liber qui sub Dictyis Cretensis nomine circumfertur, e duabus partibus inter se admodum differentibus constat, quarum prior primos quinque libros, altera sextum complectitur: in illa bellum Troianum ab initio usque ad finem narratum est, in hac de reditu Graecorum in patriam agitur, quod, cum a consilio totius libri paullo longius recedat, quasi quoddam additamentum existimandum est. Cum in priore parte semel tantum (p. 10, 13) de se ipso loquatur auctor, in secunda saepius id factum esse videmus, saepius Cretam, unde oriundus est, commemorat atque narrationem ita instituit, ut inde exoriatur saepius et eo recurrat. praeterea autem dicendi ratio in hac ut in epitome non modo simplicissima est, sed etiam omni ornatu caret, ut facile intellegamus scriptorem materia plane occupatum formae fere nullam habuisse curam.

Accedit tertia quaedam pars, scilicet Epistola L. Septimii ad Q. Aradium Rufinum atque Prologus. Epistola abest ab optimo codice Sangallensi, item a Bernensi: ille incipit a verbis DICTYS CRETENSIS GENERE GNOSSO CIVITATE HISDEM TEMPORIBUS et deinde post prologum hanc habet inscriptionem HAEC INSUNT DICTYS EPHEMERIDOS BELLI TROIANI LIBRI SEX: in hoc primum inscriptum est: Prefatio in lib' ditis cretensis de troiano libro (bello *in margine*), altero loco: Ditis cretensis lib'. I'. incipit.

In epistola quidem non pauca aliter narrata sunt atque in prologo, etenim legimus p. 1, 2 litteris Punicis, quae tum Cadmo et Agenore auctoribus

Digitized by Google

per Graeciam frequentabantur: p. 2, 3 litterarum Phoenicum, quae a Cadmo in Achaiam fuerant delatae (in fine primae partis p. 101, 33 litteris Punicis ab Cadmo Danaoque traditis) — p. 1, 4 dein post multa saecula: p. 2, 12 secutis temporibus, tertio decimo anno Neronis imperii — p. 1, 5 apud Gnoson olim Cretensis regni sedem: p. 2, 13 in Gnoso civitate — p. 1, 5 conlapso per vetustatem sepulchro eius: p. 2, 14 terrae motus facti cum multa, tum etiam sepulchrum Dictys ita patefecerunt — p. 1, 11 ad Praxim dominum loci: p. 2, 19 ad suum dominum Eupraxidem (cf. 2, 22 3, 7) — p. 1, 12 commutatos litteris Atticis, nam oratio Graeca fuerat: p. 3, 1 Punicas esse litteras, p. 3, 5 iussit in Graecum sermonem ista transferri — p. 1, 18 priorum quinque voluminum eundem numerum servavimus, residua quatuor: p. 2, 7 de toto bello sex (ita enim malim scribi) volumina.

In hac tanta rerum diversitate mihi persuadere non possum utrumque ab eodem homine scriptum esse, sed id quod iam dudum Mercerius aliique statuerunt, epistolam additamentum grammatici nescio cuius, prologum autem eiusdem auctoris atque reliquum librum esse censeo.

Alii aliter ut in quaestione difficillima iudicaverunt, Iacobus Perizonius in dissertatione de historia belli Troiani XXX et seqq. Obrechtum secutus „prologum graece primitus scriptum et Graeco Dictyi praemissum fuisse arbitratur, translatum autem non a Septimio, quippe a quo in quibusdam in diversa abeat et cuius idcirco tempore nondum extitisse videatur certe non in omnibus exemplaribus neque adeo in iis, quae in eius manus devenerint, epistolam autem Septimii genuinam esse“ multis contendit. Sed nolo inanes eius coniecturas hoc loco repetere, hoc unum tantum addo: quemadmodum historiae Daretis Phrygii epistolam Cornelii Nepotis ad Sallustium, ita hic Septimii ad Aradium praepositam esse.

Digitized by Google

Iam vero exoritur quaestio, cui haec historia belli Troiani debeatur et quo tempore scripta sit, de qua re quid sit statuendum maxima inter viros doctos est dissensio: nec defuerunt adeo, qui id quod I 13 narratur verum esse rati Dictyn comitem Idomenei auctorem libelli putarent. At haec ipsa verba, nisi forte serius addita sunt, satis demonstrant scriptorem data opera mirificas istas fabulas in medium protulisse eo consilio, ut sibi maiorem compararet fidem atque auctoritatem: summa enim, quis hoc negaverit? fide dignus, qui iis ipsis rebus interfuit, quas narrat, qui eos homines, quorum facta describit, ipse vidit et novit. Itaque auctor idem fecit, quod in Darete Phrygio, idem quod in Sisypho Coo factum est (Malalae Chronographia V p. 168), quem comitem Teucri bello Troiano interfuisse atque historiam eius belli scripsisse fabulantur, ex qua postero tempore Homerus Iliadem, Vergilius Aeneidem condiderit. Cum hac prima eius fraude reliqua artissime cohaerent. Etenim cum Dictys comes Idomenei auctor esset factus huius libri, qua tandem lingua poterat uti alia atque Graeca? Oportebat igitur eius opus primitus graece scriptum esse, quod ut quodammodo credibile videretur, excogitatae sunt illae quas in epistola et prologo legimus nugae, quas postero tempore repetitas atque conprobatas esse non est quod miremur. Nullum autem Graeci Dictyis superest vestigium.

Quae cum ita sint, libere confiteri debemus nos auctorem ignorare, qui ne agnosceretur omni modo studuit, hoc tamen facile perspiciemus eum Graecarum Romanarumque litterarum, imprimis historicorum Romanorum fuisse peritissimum et ex optimis fontibus praecipue ex Homero hausisse (cf. I 27), neque errabimus si statuimus eum rhetorum scholis esse eruditum atque inde operi suo quidquid in eo est ornatus atque elegantiae adiecisse. Quemadmodum autem materiam ex diversis auctoribus

Digitized by Google

sumpsit, ita etiam ipsa verba ex diversorum temporum scriptoribus mutuatus est, sermo eius impurus, multis posterioris latinitatis phrasibus et constructionibus quales apud Apuleium Hegesippum Ammianum Sulpicium Severum Orosium aliosque reperimus mixtus eum tertio vel quarto saeculo scripsisse verisimile facit. In quibusdam enim antiquissimos Romanorum poetas imitatur, in aliis Vergilium, passim Ciceronem Livium Tacitum Cornelium Nepotem sequitur, maxime autem Sallustium: quid quod haud raro quasi quaedam huius imitationes reperiuntur atque in Agamemnonem Ulixem alios ea transferuntur quae ille de Iugurtha Mario Catilina dixit? Haec mira imitandi ratio, quae utrum magis risum an taedium interdum moveat difficile est diiudicatu, hominem videtur prodere qui sano iudicio caret, nisi forte statuemus ornatus causa ex antiquis scriptoribus, quo nullum ornamentum maius et gratius excogitari potuit, modo hinc modo inde quae maxime possent blandiri decerpta esse. Quae ne temere dixisse videar qua ratione Sallustium imitatus sit multis utriusque scriptoris collatis exemplis demonstrabo. p. 4, 7 largiter magnificeque eos habuere: Catil. 11, 5 luxuriose nimisque liberaliter habuerat — p. 7, 13 nihil pensi aut consulti patientes: Cat. 12, 2 nihil pensi neque moderati habere (cf. Iug. 41, 9) — p. 7, 14 transversi agebantur: Iug. 6, 3 transversos agit (cf. p. 14, 20) — p. 7, 28 ita populus contemptui habitus domum discedit: Iug. 34, 2 ita populus ludibrio habitus ex concione discedit — p. 8, 30 ita ad postremum bonum publicum materna gratia corruptum est: Iug. 25, 3 ita bonum publicum privata gratia devictum — p. 10, 27 hic (Achilles) in primis adulescentiae annis procerus, decora facie, studio rerum bellicarum omnes iam tum virtute atque gloria superabat neque tamen aberat ab eo vis quaedam inconsulta et effera morum inpatientia: Iug. 6, 1 qui (Iugurtha) ubi primum adolevit

Digitized by Google

pollens viribus, decora facie, sed multo maxime ingenio validus, non se luxu neque inertiae corrumpendum dedit — p. 12, 17 magnus atque clarus habebatur (Agamemnon): Cat. 53, 1 clarus atque magnus habetur (Cato) — p. 16, 7 iucundus acceptusque (Nestor): Iug. 12, 3 carus acceptusque (lictor), cf. 70, 2 108, 1 — p. 14, 18 praeparatus instructusque (cf. 62, 16): Iug. 74, 2 parati instructique — p. 12, 23 instrumenta militiae-arma tela equi naves atque haec omnia toto biennio praeparantur: Iug. 43, 3 arma tela equós et cetera instrumenta militiae parare — p. 14, 12 neque pretio neque gratia Phalidis inlici quivit (Sarpedon): Cat. 49, 1 neque gratia neque pretio Ciceronem impellere potuere — p. 18, 28 uti quisque in manus venerat interficitur: Iug. 101, 4 si qui in manus venerant obtruncare — p. 19, 18 primi aut inter primos bellantes: Iug. 6, 1 feras primus aut in primis ferire — p. 20, 22 multa invicem consumpta oratione: Iug. 25, 11 multa tamen oratione consumpta — p. 25, 15 ancipiti malo territos: Cat. 29, 1 ancipiti malo permotus — p. 27, 11 cuius (Palamedis) neque consilium umquam neque virtus frustra fuit: Iug. 7, 6 cuius (Iugurthae) neque consilium neque inceptum ullum frustra erat — p. 33, 32 cum virtute tum consilio bonus (Hector): Iug. 7, 5 proelio strenuus erat et bonus consilio (Iugurtha) — p. 42, 4 circumcursans magna voce monet atque hortatur (Ulixes) (cf. p. 54, 31): Cat. 59, 5 ipse (Antonius) equo circumiens unumquemque nominans appellat hortatur rogat — p. 45, 31 prorsus nullo intacto: Iug. 66, 1 prorsus nihil intactum neque quietum pati — p. 46, 24 spes omnes atque opes militiae in tali viro (Hectore) sisterentur: Iug. 114, 4 spes atque opes civitatis in illo (Mario) sitae — p. 47, 22 ut quemque fors conglobaverat: Iug. 97, 4 uti quosque fors conglobaverat — p. 63, 26 Priamus lugubri veste miserabile tectus, cui dolor non decus regium, non ullam tanti nominis atque

Digitized by Google

famae speciem reliquam fecerat, manibus vultuque supplicibus ad Achillen venit cum Andromacha: Iug. 33, 1 Iugurtha contra decus regium cultu quam maxume miserabili cum Cassio Romam venit — p. 64, 33 infelicissimum spectaculum mortalibus praebeo (Priamus): Iug. 14, 23 rerum humanarum spectaculum praebeo (Adherbal) — p. 76, 13 acceptus popularibus (Troilus): Iug. 7, 1 tam acceptum popularibus (Iugurtham) (cf. 70, 2) — p. 76, 18 Priamus Idaeum ad Achillen super Polyxena cum mandatis mittit: Cat. 32, 3 Manlius legatos ad Marcium Regem mittit cum mandatis huiusce modi — p. 85, 17 neque sacro neque profano abstinuisse (Priamum): Cat. 11, 6 sacra profanaque omnia polluere (exercitus populi Romani).

Numerum exemplorum poteram augere, sed haec quoque sufficere puto ad id quod proposui probandum.

Iam vero id ipsum opus quod adhuc superest Latinum diversis temporibus notum atque usurpatum esse videmus, praecipue a Byzantinorum scriptoribus Ioanne Malala, Georgio Cedreno, Constantino Manasse, Ioanne Tzetza. Malalas in Chronographia Dictyn saepius nomine appellat V p. 134 155 168 172 X p. 322 neque quisquam negaverit eum Dictyn, qualem nunc habemus, ante oculos habuisse et diligenter secutum esse, adeo ut non paucis locis eum ad verbum verterit cf. ea quae ad p. 2, 13 7, 30 12, 32 etc. notavi. Multa quidem mutavit, quae aut contraxit aut copiosius tractavit, praesertim cum de eadem re etiam alios auctores sequatur, in his Sisyphum Coum, quem V p. 148 152 168 commemorat. Nonnulla etiam rectius describit, ut I 4: merito enim monuit Perizonius l. l. XI verba Dictyis p. 4, 31: 'multo amplius tamen ob iniuriam adfinium' non satis perspicua esse, Malalam autem bene narrare Aethram et Clymenam (quam Κλυταιμνήστραν vocat) corruptas esse ab Alexandro, ut iam non videantur iniuriam passae esse, sed ipsae fecisse.

Digitized by Google

Reliqui num ipsi ad hunc Latinum fontem ascenderint nescio, videntur tamen mihi ex Malala potius hausisse, maxime is qui copiosissime hanc rem tractavit Georgius Cedrenus. Ceterum verba, quibus Malalas utitur in iis quae ex Dictye sumpsit, ut recte monuit Perizonius l. l. XII nonnulla reperiuntur foeda atque barbara, veluti p. 119 δουλίδων Κουβικουλαρίων, p. 126 παιδεύειν τὴν χώραν, p. 127 ἐν τῷ ἰδίῳ παπυλεῶνι, p. 136 ἴδια μανδάτα et alia, quae vitasset, si Graecum scriptorem temporis Neroniani modo excerpsisset.

Neque vero Byzantini soli Dictye usi sunt, sed etiam alii posthac scriptores rerum et poetae. Ante omnes hoc loco nominandus est Benoitius Mauranus[1]) in praeclarissimo opere nunc primum plene edito, de quo novissimo tempore copiosius egit Dungerus[2]) p. 37—39, quibus ipse[3]) pauca addidi p. 26, 27.

Neque negaverim etiam Iosephum Iscanum qui carmen de bello Troiano exeunte saeculo duodecimo scripsit, cum eximia litterarum Romanarum praecipue poetarum scientia excelleret, Dictyn et cognovisse et ipsum legisse. Aliter autem iudicandum esse censeo de Herborto Fritzlarensi, qui in carmine suo 'liet von Troya' saepius Itin vel Ytin i. e. Dictyn fontem suum esse contendit, sed id quod suspicionem movet iustam, plane isdem locis, quibus Benoitius, quem sequitur, ut manifestum sit etiam haec eum sicuti reliqua ex Francogallico poeta sumpsisse, Dictyn

---

[1]) Benoit de Sainte More et le roman de Troie, ou les metamorphoses d'Homère et de l'épopée gréco-latine au moyen-âge par A. Joly 2 voll. Paris 1870—71.

[2]) Hermann Dunger, die Sage vom trojanischen Kriege in den Bearbeitungen des Mittelalters und ihre antiken Quellen. Dresden, 1869. Programm des Vitzthum'schen Gymnasiums.

[3]) Ferdinand Meister, über Dares von Phrygien, de excidio Troiae. Breslau, 1871. Programm des Gymnasiums zu St. Maria Magdalena.

Digitized by Google

Artopoeus Argentorati 1691 8, cui indicem latinitatis et rerum adiecit, denique Amstelaedamensis a. 1702 4 quam fecit Lud. Smids cum interpretatione Annae Daceriae, quam illa vulgaverat in usum Delphini 1680. Addita est non solum Iacobi Perizonii dissertatio de historia belli Troiani etc. sed etiam nummi et gemmae veteres ad illustrandum Dictyn et index omnium quotquot leguntur Dictyis vocabulorum.

Novissima editio prodiit Bonnae 1833 8 Dederichi opera et studiis, qui de restituendo et interpretando scriptore optime meritus est. Additum est Glossarium Septiminianum et Observationes historicae, utrumque non minore cum industria factum, quam Indices, quos ipse in faciendis indicibus diligenter inquisivi.

Iam vero restat, ut iis qui in edendo hoc scriptore me adiuverunt, gratias agam maximas, in primis autem viro doctissimo et humanissimo Eduardo Woelfflino, qui egregiam collationem Cod. Sangallensis mihi non modo comparavit, sed ex parte quidem suis manibus scripsit et amicissimo collegae meo Rudolfo Peipero, qui complures locos acutissime et elegantissime emendavit.

Digitized by Google

Siglorum tabula

G = codex Sangallensis s. IX vel X
B = codex Bernensis s. XIII
V = codex Vratislaviensis s. XIII
P = codex Berolinensis s. XIII
A = codex Argentoratensis
g = codex Sangallensis s. XV

Digitized by Google

PROLOGUS.

Dictys, Cretensis genere, Gnoso civitate, isdem temporibus, quibus et Atridae, fuit, peritus vocis ac litter*arnm* Phoenicum, quae a Cadmo in Achaiam fuerant delatae. hic fuit socius Idomenei, Deucalionis filii et Merionis ex Molo, qui duces cum exercitu contra Ilium venerant, a quibus ordinatus est, ut annales belli Troiani conscriberet. igitur de toto bello *novem* volumina in tilias digessit Phoeniceis litteris: quae iam reversus senior in Cretam praecepit moriens, ut secum sepelirentur. itaque ut ille iusserat memoratas tilias in stannea arcula repositas eius tumulo condiderunt. verum secutis temporibus, tertio decimo anno Neronis imperii, in Gnoso civitate terrae motus facti cum multa, tum etiam sepulchrum Dictys ita patefecerunt, ut a transeuntibus arcula viseretur. pastores itaque praetereuntes cum hanc vidissent, thesaurum rati sepulchro abstulerunt: et aperta ea invenerunt tilias incognitis sibi litteris conscriptas continuoque ad suum dominum, Eupraxidem quendam nomine, pertulerunt, qui agnitas, quaenam essent, litteras Rutilio Rufo, illius insulae tunc consulari, obtulit. ille cum ipso Eupraxide ad Neronem oblata sibi transmisit existimans quaedam in his secretiora contineri. haec

13 Joannis Malalae Chronographia X, 322

1 Gnosso *Gg* hisdem *G* 3 litteris *libri*, *tuetur G. J. Hildebrandus in Jahnii Annall. XXIII p. 289* foenicum *G* cathmo *G* 8 nouem *scripsit Dederichus*, *libri* sex foeniceis *G* 11 stagnea *GB* 13 Gnosso *G* 15 dictis *GB* 24 secreciora *G*.

Digitized by Google

igitur cum Nero accepisset, advertissetque Punicas esse litteras, harum peritos ad se evocavit: qui cum venissent, interpretati sunt omnia. cumque Nero cognosset antiqui viri, qui apud Ilium fuerat, haec esse monumenta, iussit in Graecum sermonem ista transferri, e quibus Troiani belli verior textus cunctis innotuit. tunc Eupraxidem muneribus et Romana civitate donatum ad propria remisit. annales vero nomine Dictys inscriptos in Graecam bibliothecam recepit, quorum seriem qui sequitur textus ostendit.

LIBER PRIMUS.

I. Cuncti reges, qui Minois Iove geniti pronepotes Graeciae imperitabant, ad dividendas inter se Atrei opes Cretam convenere. Atreus namque ex Minoe postrema sua ordinans quicquid auri atque argenti, pecorum etiam fuit, nepotibus, quos filiae genuerant, ex aequo dividendum reliquerat, excepto civitatum terrarumque imperio: haec quippe Idomeneus cum Merione, Deucalionis Idomeneus, alter Moli, iussu eius seorsum habuere. convenere autem Clymenae et Naupli Palamedes et *Oe*ax: item Menelaus, Aeropa et Plisthene genitus, a quo Anaxibia soror, quae eo tempore Nestori denupta erat et Agamemnon maior frater, ut vice sua in divisione uteretur, petiverant. sed hi non Plisthenis, ut erat, magis quam Atrei dicebantur, ob eam causam quod, cum Plisthenes admodum parvis ipse agens in primis annis vita functus nihil dignum ad memoriam nominis reliquisset, Atreus miseratione aetatis secum eos habuerat neque minus quam regios

4 fuerunt G^1 fuerant G^2 7 muneribus e *GA* 9 bibliotecam *G* 15 peccorum *G* 20 climene *G* aiax *GB Mercerus*: Oeax. dictys excretacida *GB (sed* creteida *B), expunctum scholiastae additamentum in ed. Obr.* 21 europa *libri, corr. in editt. uett.* plistone *GB* 24 non] in *G om. B* 25 erat *libri,* erant *uett. editt.* 26 paruis *g* paruus *G* 27 functus est *G*

Digitized by Google

educaverat. in qua divisione singuli pro nominis celebritate in*ter* se quisque magnifice transiere.

II. Ad eos re cognita omnes ex origine Europae, quae in ea insula summa religione colitur, confluunt benigneque salutatos in templum deducunt. ibi hostiarum multarum immolatione more patrio celebrata exhibitisque epulis largiter magnificeque eos habuere itemque insecutis diebus. *at reges Graeciae* etsi ea, quae exhibebantur, cum laetitia accipiebant, tamen multo magis templi eius magnifica pulchritudine preciosaque exstructione operum afficiebantur, inspicientes repetentesque memoria singula, quae ex Sidona a Phoenice, patre eius, atque nobilibus matronis transmissa magno tum decori erant.

III. Per idem tempus Alexander Phrygius, Priami filius, Aenea aliisque ex consanguinitate comitibus, Spartae in domum Menelai hospitio receptus, indignissimum facinus perpetraverat. is namque ubi animadvertit regem abesse, quod erat Helena praeter ceteras Graeciae feminas miranda specie, amore eius captus ipsamque et multas opes domo eius aufert, Aethram etiam et Clymenam, Menelai adfines, quae ob necessitudinem cum Helena agebant. Postquam Cretam nuntius venit et cuncta, quae ab Alexandro adversum domum Menelai commissa erant, aperuit, per omnem insulam, sicut in tali re fieri amat, fama in maius divulgatur: expugnatam quippe domum regis eversumque regnum et alia in talem modum singuli disserebant.

IV. Quis cognitis Menelaus, etsi abstractio coniugis animum permoverat, multo amplius tamen ob iniuriam adfinium, quas supra memoravimus,

---

III. IV. Malal. 119. 120 Georgii Cedreni Historiarum compendium 124 Constantini Manassis Compendium chronicum P 24 25 Joannis Tzetzae Antehomerica 129—157 Auctor *τῶν Τρωϊκῶν* in Bibliotheca Uffenbachiana V. VI.

---

2 caelebritate *G in libri*, inter *ed. uett.* transigere *B in marg.* 9 Atrei gratia *libri*, reges Graeciae *ed. Crat. Obrechtus nostrum.*

Digitized by Google

consternabatur. at ubi animadvertit Palamedes regem ira atque indignatione stupefactum consilio excidisse, ipse naves parat atque omni instrumento compositas terrae adplicat. dein pro tempore regem breviter consolatus, *in*positis etiam ex divisione quae in tali negotio tempus patiebatur, navem ascendere facit atque ita ventis ex sententia flantibus paucis diebus Spartam pervenere. eo iam Agamemnon et Nestor omnesque, qui ex origine Pelopis in Graecia regnabant, cognitis rebus confluxerant. igitur postquam Menelaum advenisse sciunt, omnes in unum coeunt. et quamquam atrocitas facti ad indignationem ultumque iniurias rapiebat, tamen ex consilii sententia legantur prius ad Troiam Palamedes, Ulixes et Menelaus hisque mandatur, uti conquesti iniurias Helenam et quae cum ea abrepta erant repeterent.

V. Legati paucis diebus ad Troiam veniunt: neque tamen Alexandrum in loco offendere: eum namque properatione navigii inconsulte usum venti ad Cyprum appulere, unde sumptis aliquot navibus Phoenicem delapsus Sidoniorum regem, qui eum amice susceperat, noctu insidiis necat, eademque, qua apud Lacedaemonam, cupiditate universam domum eius in scelus proprium convertit. ita omnia, quae ad ostentationem regiae magnificentiae fuere, indigne rapta ad naves deferri iubet. sed ubi ex lamentatione eorum, qui casum domini deflentes reliqui praedae aufugerant, tumultus ortus est, populus omnis ad regiam concurrit. inde, quod iam Alexander abreptis quae cupierat ascensionem properabat, pro tempore armati ad naves veniunt ortoque inter eos acri proelio cadunt utrimque plurimi, cum obstinate hi regis necem defenderent, hi, ne

---

1 consternebatur *G* 5 positis *libri*, impositis *Perizonius* 18 tum *GB* eum *P* 19 usum *P* usui *G* usi *B;* eum — usum *Gronovius coniectura*, *Obrechtus e libris suis restituit.* 20 *Dederichus mauult* ad Aegyptum 30 cupierat *editt. uett.*, *libri* cupiebat.

Digitized by Google

amitterent partam praedam, summis opibus adniterentur: incensis deinde duabus navibus Troiani reliquas strenue defensas liberant. atque ita fatigatis iam proelio hostibus evadunt.

VI. Interim apud Troiam legatorum Palamedes, cuius maxime ea tempestate domi bellique consilium valuit, ad Priamum adit conductoque concilio primum de Alexandri iniuria conqueritur, exponens conmunis hospitii eversionem, dein monet, quantas ea res inter duo regna simultates concitatura esset, interiaciens memoriam discordiarum Ili et Pelopis aliorumque, qui ex causis similibus ad internecionem usque gentium pervenissent: ad postremum belli difficultates contraque pacis commoda adstruens non se ignorare, ait, quantis mortalibus tam atrox facinus indignationem incuteret: ex quo auctores iniuriae ab omnibus derelictos impietatis supplicia subituros. et cum plura dicere cuperet, Priamus medium eius interrumpens sermonem: parcius quaeso Palamede, inquit: iniquum etenim videtur insimulari eum qui absit, maxime cum fieri possit, uti, quae criminose obiecta sunt, praesenti refutatione diluantur. haec atque alia huiusmodi inserens differri querelas ad adventum Alexandri iubet. videbat enim, ut singuli, qui in eo consilio aderant, Palamedis oratione moverentur, ut taciti, vultu tamen admissum facinus condemnarent, cum singula miro genere orationis exponerentur atque in sermone Graeci regis inesset quaedam permixta miseratio*ni* vis. atque ita eo die consilium dimittitur. sed legatos Antenor, vir hospitalis et praeter caeteros boni honestique sectator, domum ad se volentes deducit.

VII. Interim paucis post diebus Alexander cum supra dictis comitibus venit, Helenam secum ha-

---

VI Malal. 122.

---

19 partius *GB* 21 obiectas *B* 22 praesenti *om. GB. add. P Perizonius maluit* praesentis 29 permyxta *G* miserationis *libri*, *Obrechtus* miserationi.

Digitized by Google

bens. cuius adventu tota civitas cum partim exemplum facinoris exsecrarentur, alii iniurias in Menelaum admissas dolerent, nullo omnium adprobante, postremo cunctis indignantibus tumultus ortus est. quis rebus anxius Priamus filios convocat eosque, quid super tali agendum negotio videretur, consulit, qui una voce minime reddendam Helenam respondent. videbant quippe, quantae opes cum ea advectae essent: quae universa, si Helena traderetur, necessario amitterent. praeter ea permoti forma mulierum, quae cum Helena venerant, nuptias sibi singularum iam animo destinaverant: quippe qui lingua moribusque barbari, nihil pensi aut consulti patientes, praeda atque libidine transversi agebantur.

VIII. Igitur Priamus relictis his senes conducit, sententiam filiorum aperit, dein cunctos, quid agendum esset, consulit. sed priusquam ex more sententiae dicerentur, reguli repente concilium inrumpunt atque inconditis moribus malum singulis minitantur, si aliter, quam ipsis videretur, decernerent. interim omnis populus indigne admissam iniuriam atque in hunc modum multa alia cum exsecratione reclamabant. ob quae Alexander cupidine animi praeceps veritus, ne quid adversum se a popularibus oriretur, stipatus armatis fratribus impetum in multitudinem facit, multos obtruncat: reliqui interventu procerum, qui in consilio fuerant, duce liberantur Antenore. ita infectis rebus populus contemptui habitus non sine pernicie sua domum discedit.

IX. Dein secuta die rex hortatu Hecubae ad Helenam adit eamque benigne salutans bonum animum uti gereret hortatur: quae cuiusque esset, requirit. tunc illa Alexandri se adfinem respondit, magisque ad Priamum et Hecubam, quam ad Plisthenis filios genere pertinere, repetens ordinem omnem

IX Malal. 120. 121 Cedren. P 124

16 apperit *G* 19 *Perizonius coniecit* clamoribus, *Jo. Casp. Orellius* uocibus, murmuribus *Peiper*.

Digitized by Google

maiorum. Danaum enim atque Agenorem et sui et Priami generis auctores esse: namque ex *Hesiona* Danai filia et Atlante Electram natam, quam ex Iove gravidam Dardanum gennisse: ex quo Tros et deinceps insecuti reges Ili. Agenoris porro Taygetam: eam ex Iove habuisse Lacedaemonem, ex quo Amyclam natum et ex eo Argalum, patrem Oebali, quem Tyndari, ex quo ipsa genita videretur, patrem constaret. repetebat etiam cum Hecuba materni generis adfinitatem. Agenoris quippe filium Phoenicem et Dymae, patris Hecubae, et Ledae consanguinitatis originem divisisse. postquam memoriter cuncta retexuit, ad postremum flens orare, ne, quae semel in fidem eorum recepta esset, prodendam putarent. ea secum domo Menelai adportata, quae propria fuissent, nihil praeter ea ablatum. sed utrum inmodico amore Alexandri, an *timore* poenarum, quas ob desertam domum a coniuge metuebat, ita sibi consulere maluerit, parum constabat.

X. Igitur Hecuba, cognita voluntate, simul ob generis coniunctionem, conplexa Helenam, ne proderetur, summis opibus adnitebatur: cum iam Priamus et reliqui reguli non amplius differendos legatos dicerent neque resistendum popularium voluntati, solo omnium Deiphobo Hecubae adsenso, quem non aliter atque Alexandrum Helenae desiderium a recto consilio praepediebat. itaque cum obstinate Hecuba nunc Priamum, modo filios deprecaretur, modo conplexu eius nulla ratione divelli posset, omnes qui oderant in voluntatem suam transduxit. ita ad postremum bonum publicum materna gratia corruptum est. deinde postero die Menelaus cum suis in contionem venit, coniugem et quae cum ea abrepta

---

2 exsona *G* ex iona *B* ex Hesiona *restituit Obrechtus* 3 athlante *G* 5 alii *GB* Ilii *P* 6 lacedaemonam *GB* ex qua amyclum *GB* 7 debali *GB* 10 filiam *G* Phineum et Phoenicem *Mercerus*, Phineum *Obrechtus* 13 ne q^{ue} *G* 17 an timore G^2 (timore *2. m. sup. scr.*) *uulgo* poenarum metu 29 racione *G* deuelli *G. 1. m.* diu. *2. m.* 32 postremo *GB*.

Digitized by Google

essent repetens. tunc Priamus inter regulos medius adstans facto silentio optionem Helenae, quae ob id in conspectum popularium venerat, offert, si ei videretur domum ad suos regredi. quam ferunt dixisse neque se invitam navigasse, neque sibi cum 5 Menelai matrimonio convenire. ita reguli habentes Helenam non sine exsultatione ex contione discedunt.

XI. His actis Ulixes contestandi magis gratia quam aliquid ex oratione prof*ec*turus cuncta, quae ab Alexandro contra Graeciam indigne commissa 10 essent, retexuit: ob quae ultionem brevi testatus est. dein Menelaus ira percitus atroci vultu exitium minatus concilium dimittit. quae ubi ad Priamidas perlata sunt, confirmant inter se clam, uti per dolum legatos circumveniant. credebant quippe, quod 15 non frustra eos habuit, si legati inperfecto negotio revertissent, fore uti adversum se grande proelium concitaretur. igitur Antenor, cuius de sanctitate morum supra memoravimus, Priamum convenit coniurationemque factam conqueritur: filios quippe eius 20 non legatis, sed adversus se insidias parare: neque id se passurum. dein non multo post legatis rem aperit. ita exploratis omnibus adhibito praesidio, cum primum opportunum visum est, inviolatos eos dimittit.

XII. Dum haec apud Troiam aguntur, dissemi- 25 nata iam per universam Graeciam fama omnes Pelopidae in unum conveniunt atque interposita iuris iurandi religione, ni Helena cum abreptis redderetur, bellum se Priamo inlaturos confirmant. legati

19 Tzetz. Antehom. 161

5 neque se inuitam nauigasse *om. G. pro his* neque se patriam regredi uelle *B*, *utrumque habet P* 6 conuenere *G*[1] *corr. 2. m.* 8 *gratia om. G. sup. scr. 2. m. abesse uult Hildebrandus.* 9 profuturus *GB*, *Heinsius et Perizonius coniecerunt* profecturus cuncta quae ab alexandro contra greciam indigne com. *G. in marg.* 11 ultionem regi (i. e. coram rege) testatus est *maluit Wopkensius* 12 atro *G*[1] ci *2. m. sup. scr.* 20 conquiritur *G*[2] *B* 24 oportunum *GB et ita saepius.*

Digitized by Google

Lacedaemonam redeunt, de Helena eiusque voluntate narrant, dein Priami filiorumque eius adversum se dicta gestaque: grande praeconium fidei erga legatos Antenoris praeferentes. quae ubi accepere, decernitur, uti singuli in suis locis atque imperiis opes belli parent. igitur ex consilii sententia opportunus locus ad conveniendum, et in quo de apparatu belli ageretur, Argi, Diomedis regnum, deligitur.

XIII. Ita ubi tempus visum est, primus omnium ingenti nomine virtutis atque corporis Aiax Telamonius advenit, cum eo Teucer frater: dein haud multo post Idomeneus et Meriones, summa inter se iuncti concordia. eorum ego secutus comitatum ea quidem, quae antea apud Troiam gesta sunt, ab Ulixe cognita quam diligentissime retuli: et reliqua, quae deinceps insecuta sunt, quoniam ipse interfui quam verissime potero exponam. igitur post eos, quos supra memoravimus, Nestor cum Antilocho et Thrasymede, quos Anaxibia susceperat, supervenit: eos Peneleus insecutus cum Cl*on*io et Arcesilao consanguineis, dein Prothoenor et Leitus Boeotiae principes, itemque Schedius et Epistrophus Phocenses, Ascalaphus et Ialmenus Orchomenii: tum Diores et Meges ex Phyleo genitus, Thoas ex Andraemone, Eurypylus Euaemonis *Ormenius* et Leonteus.

XIV. Post quos Achilles Pelei et Thetidis, quae ex Chirone dicebatur. hic in primis adulescentiae annis, procerus, decora facie, studio rerum bellicarum omnes iam tum virtute atque gloria superabat, neque tamen aberat ab eo vis quaedam inconsulta et effera morum inpatientia. cum eo Pa-

XIII Malal. 134 Cedren. P 127

7 couendum G^1 8 diligitur *G. corr. 1. m.* 11 teuter *G.* c *2. m. sup. scr.* 20 clytio *libri*, *Mercerus et Obrechtus* Clonio archesilao *G* arthesilao *B* 21 prothenor *GB* 22 scedius *GB* 23 focenses *GB* iamenus *GB* 24 meces *GB* pileo *G* peleo *B* 25 andromone *GB* euhaemonis *G* euhemonis *B* orchomenius *GB corr. Mercerus* 31 et *om. GB*, *Mercerus non male proposuit* et fera.

Digitized by Google

troclus et Phoenix, alter propter coniunctionem amicitiae, alter custos atque rector eius. Tlepolemus dein Herculis: eum insecuti sunt Phidippus et Antiphus, insignes armorum specie, avo Hercule, post eos Protesilaus Iphicli cum Podarce fratre. adfuit et Eumelus Pheraeus, cuius pater Admetus quondam vicaria morte coniugis fata propria protulerat, Podalirius et Machaon Triccenses, Aesculapio geniti, adsciti ad id bellum ob sollertiam medicinae artis: dein Poeantis Philocteta, qui comes Herculis post discessum eius ad deos sagittas divinas industriae praemium consecutus est, Nireus pulcher, ex Athenis Menestheus et Aiax Oilei ex Locride, ex Argis Amphilochus et Sthenelus, Amphiarai Amphilochus, Capanei alter, cum his Euryalus Mecistei, dein ex Aetolia Thessandrus Polynicis, postremi omnium Demophoon atque Acamas. fuere cuncti ex origine Pelopis. sed eos, quos memoravimus, plures alii ex suis quisque regionibus, partim ex regum comitibus, alii ipsius regni participes insecuti sunt, quorum nomina singillatim exponere haud necessarium visum est.

XV. Igitur ubi omnes Argos convenere, Diomedes hospitio cunctos recipit, necessariaque praebet. dein Agamemnon grande auri pondus Mycenis adportatum per singulos dispertiens promptiores animos omnium ad bellum, quod parabatur, facit. tum communi consilio super conditione proelii iusiurandum interponi hoc modo placuit. Calchas, Thestoris filius, praescius futurorum, porcum marem in forum medium adferri iubet, quem in duas partes

---

2 tleptolemus G^2 5 siphicli *GB* 6 fereus *GB* 7 quandam G^1 8 tricenses *GB* 10 Deippoanti *GB* 11 adis *GB* adeos *A* ad deos, *quod habent Vindingius*, *Tollius aliique*, *est in P* 13 ex (*ante* Argis) *om. GB.* 14 et Sthenelus Amphiarai Amphilochus *om. GB habet P* 15 cappani *GB* eurypylus *G* euripilus *B* *Euryalus ed. princ.* mnesthei *GB* 17 achamas *GB* 18 pluris G^1 29 calenas *GB* calcas *P* nestoris *GB* Thestoris *P*, *coni. Mercerus.*

Digitized by Google

exsectum orienti occidentique dividit, atque singulos nudatis gladiis per medium transire iubet. dein mucronibus sanguine eius oblitis, adhibitis etiam aliis ad eam rem necessariis, inimicitias sibi cum Priamo per religionem confirmant: neque prius se bellum deserturos, quam Ilium atque omne regnum eruissent. quis perfectis pure lauti Martem atque Concordiam multis immolationibus sibi adhospitavere.

XVI. Dein in templo Iunonis Argivae rectorem omnium declarari placuit. igitur singuli in tabellis, quas ad deligendum belli principem quem cuique videretur acceperant, Punicis litteris Agamemnonis nomen designant. ita consensu omnium secundo rumore summam belli atque exercitus in se suscipit: quod ei et propter germanum, cuius gratia bellum id parabatur et propter magnam opum vim, quibus praeter ceteros Graeciae reges magnus atque clarus habebatur, merito acciderat. dein duces praefectosque navium Achillem, Aiacem et Phoenicem destinant. praeponuntur etiam campestri exercitui Palamedes cum Diomede et Ulixe, ita ut inter se diurnas vigiliarumque vices dispertiant. his peractis ad parandas opes atque instrumenta militiae singuli sua in regna discedunt. interim belli studio ardebat omnis Graecia: arma, tela, equi, naves atque haec omnia toto biennio praeparantur, cum iuventus partim sua sponte, alii aequalium ad gloriam aemulatione munia militiae festinarent. sed inter haec summa cura magna vis navium praecipue fabricatur: scilicet ne multa milia exercituum, undique versum in unum collecta, incuria navigandi tardarentur.

XVII. Igitur peracto biennio ad Aulidam Boeotiae, nam is locus delectus fuerat, singuli reges pro facultate opum regnique instructas classes praemit-

XVII Malal. 135 Cedren. 124 Dares Phrygius XIV Const. Manass. P 25

1 atque ita *B* 21 palemedes *G* 27 *Dederichus maluit scribi* aequalium ob 28 miliciae *GB* 32 tardaretur *GB*.

Digitized by Google

tunt: ex quis primus Agamemnon ex Mycenis naves C, aliasque LX, quas ex diversis civitatibus, quae sub eo erant, contraxerat, qu*is* Agapenorem praefecit, Nestor XC navium instructam classem, Menelaus ex omni Lacedaemona naves LX, 5 Menestheus Athenis L, XL Elephenor ex Euboea, Aiax Telamonius Salamina XII, Diomedes Argis LXXX navium classem, Ascalaphus et Ialmenus Orchomenii naves XXX, Oileus Aiax XL, item ex omni Boeotia Arcesilaus, Prothoenor, Peneleus, Lei- 10 tus, Clonius naves L, XL ex Phocide Schedius et Epistrophus, dein Thalpius et Diores cum Amphimacho et Polyxeno Elide aliisque civitatibus regionis eius naves XL, Thoas ex Aetolia XL, Meges ex Dulichio et ex insulis Echinadibus XL, Idomeneus 15 cum Merione ex omni Creta classem navium LXXX, ex Ithaca Ulixes XII, XL Prothous Magnes, Tlepolemus Rhodo aliisque circa eam insulis IX, XI Eumelus Pheris, Achilles ex Pelasgico L, III Nireus ex Syme, Podarces et Protesilaus ex Phylaca aliis- 20 que, quibus praeerat, locis naves XL, XXX Podalirius et Machaon, Philocteta Methona aliisque civitatibus naves VII, Eurypylus *Ormenius* XL, duas et XX Guneus Perrhaebis, Leonteus et Polypoetes ex suis regionibus XL, XXX ex insulis congregatis 25 cum Antipho Phidippus, Thessandrus, quem Polynicis supra memoravimus, Thebis naves L, Calchas ex Acarnania XX, Mopsus Colophona XX, Epios

---

3 quibus et *P om. G nos* quis 6 LXL *GB recte distinxit Mercerus* 6 elenor *GB* 8 iamenus *GB ut supra* p. 10, 23 9 Aiax XII *G* 10 protenor *G* penelaus *G* lettus *G* 11 LXI *GB* scedius *GB* 12 talphius *GB* 13 polixeno *GB* elide aulide *GB* 14 oetolia *G* 15 et dulichius ex *GB corr. P* 17 protheus magnus *GB corr. P* 19 feronius *GB* 20 ymo *GB* pylaca *GB* 21 XL] undecim *G* 22 filocteta *G* mothona *G* 23 orchomenius *GB corr. Mercerus* XL] undecim *G* 24 Gyneus *G* perhebis *GB* polipoetes *GB* 25 undecim *GB* ins. traphates XXX cum *P unde Dederichus suspicatur*: ins. suis congr. Eutaphrates et cum 26 polinicis *G*.

Digitized by Google

ex insulis Cycladibus XXX. easque magna vi frumenti aliorumque necessariorum cibi replent. quippe ita ab Agamemnone mandatum acceperant, scilicet ne tanta vis militum necessariorum penuria fatigaretur.

5 XVIII. Igitur inter tantum classium apparatum equi atque currus bellici ob locorum conditionem multi, sed pedestres milites pars maxima, ob eam causam, quia per omnem Graeciam multo maiore egestate pabuli, equitatus usus prohibetur.
10 praeterea fuere multi, qui ob artis peritiam necessarii nautico apparatui credebantur. per idem tempus Lycius Sarpedon neque pretio neque gratia Phalidis, Sidoniorum regis, *inlici quivit, uti* societatem militiae nostrae adversum Troianos sequeretur: quippe
15 quem iam Priamus donis amplioribus eisque postea duplicatis fidissimum sibi retinuerat. omnium autem classium numerus, quem ex diversis Graeciae regnis contractum supra exposuimus, toto quinquennio praeparatus instructusque est. ita cum nulla iam res
20 profectionem, nisi absentia militis retardaret, cuncti duces veluti signo dato una atque eodem tempore Aulidam confluunt.

XIX. Interim in ipsa navigandi festinatione Agamemnon, quem a cunctis regem omnium decla-
25 ratum supra docuimus, longius paulo ab exercitu progressus forte conspicit circa lucum Dianae pascentem capream imprudensque religionis, quae in eo loco erat, iaculo transfigit. neque multo post irane caelesti an ob mutationem aeris corporibus
30 pertemptatis lues invadit. atque interim in dies magis magisque saeviens multa milia fatigare et

XIX—XXII Malal. 123 Cedren. P 124. 125 Tzetz. Antehom. 191—209 Dares XXV Auctor *τῶν Τρωϊκῶν* in B. Uff. XXIII Ptolemaei Hephaestionis nov. fabularum Excerpta (p. 39, 9 Roulez).

2 cybi *G* 6 aequi *G* 9 eq.usus egestatis usu *G* 13 frigii *GB* Phalidis *corr. P num recte, magnopere quaeritur* inlectus qui uirtutis *GB* illici potuit ut uirtutis s. *P emend. Mercerus.*

Digitized by Google

promisce per pecora atque exercitum grassari. prorsus nullus funeri modus neque requies: uti quidque malo obvium fuerat, vastabatur. quis rebus sollicitis ducibus mulier quaedam deo plena Dianae iram fatur: eam namque ob necem capreae, qua maxime laetabatur, sacrilegii poenam ab exercitu expetere, nec leniri, priusquam auctor tanti sceleris filiam natu maximam vicariam victimam immolavisset. quae vox ut ad exercitum venit, omnes duces Agamemnonem adeunt eumque primo orare recusantemque ad postremum cogere, uti malo obviam properaret. sed ubi obstinate renuere vident, nec ulla vi queunt flectere, plurimis conviciis insecuti ad postremum regio honore spoliavere: ac ne tanta vis exercitus sine rectore effusius ac sine modo militiae vagaretur, praeficiunt ante omnes Palamedem dein Diomedem et Aiacem Telamonium, quartum Idomenea. ita per aequationem numeri atque partium quadripertitur exercitus.

XX. Neque interim ullus finis vastitatis: cum Ulixes simulata ex pertinacia Agamemnonis iracundia et ob id dom*ui*tionem confirmans magnum atque insperabile cunctis remedium excogitavit. profectus namque Mycenas nullo consilii participe falsas litteras tamquam ab Agamemnone ad Clytemestram perfert, quarum sententia haec erat: Iphigeniam, nam ea maior natu erat, desponsam Achilli: eumque non prius ad Troiam profecturum, quam promissi fides impleretur: ob quae festinaret eamque et quae nuptiis usui essent, mature mittere. praeterea multa pro negotio locutus ementito argumento fidem fecerat. quae ubi accepit Clytemestra cum propter gratiam Helenae, tum maxime, quod tam celeberrimi nominis viro filia traderetur, laeta Iphigeniam Ulixi committit. isque confecto negotio paucis die-

---

7 liniri *G* 12 rennuere *G* 18 muneris *maluit Obrechtus* 20 pertinatia *GB* 21 domimentionem *GB emend. Mercerus* 22 inseparabile *G* inseperabile *B corr. P.* 26 disponsam *G* desponsam *B* 32 tunc *G* tum *B*.

Digitized by Google

bus ad exercitum revenit, atque ex inproviso in luco Dianae cum virgine conspicitur. quis cognitis Agamemnon affectione paternae pietatis motus an ne tam inlicito immolationis sceleri interesset, fugam parat: *e*umque re cognita Nestor, longam exorsus orationem, ad postremum persuadendi genere, in quo praeter ceteros Graeciae viros iucundus acceptusque erat, a proposito prohibuit.

XXI. Interim virginem Ulixes et Menelaus cum Calchante, quibus id negotium datum erat, remotis procul omnibus sacrificio adornant: cum ecce dies foedari et caelum nubilo tegi coepit: dein repente tonitrua, corusca fulmina et praeterea terrae marisque ingens motus atque ad postremum confusione aeris ereptum lumen. neque multo post imbrium atque grandinis vis magna praecipitata. inter quae tam taetra nulla requie tempestatis Menelaus cum his, qui sacrificium curabant, metu atque haesitatione diversus agebatur: terreri quippe primo subita caeli permutatione idque signum divinum credere, dein, ne inceptum omitteret, detrimento militum commoveri. igitur inter tantam animi dubitationem vox quaedam luco emissa: aspernari numen sacrificii genus et ob id abstinendum a corpore virginis, misereri namque eius deam: ceterum pro tanto facinore satis poenarum Agamemnoni ab coniuge eius post Troianam victoriam conparatum *iri*. itaque curarent id, quod in vicem virginis oblatum animadverterent, immolare. dein coepere venti atque fulmina aliaque, quae in magno caeli motu oriri solent, consenescere.

XXII. Sed cum haec in luco aguntur, Achilles litteras seorsum missas sibi a Clytemestra cum auri magno pondere accepit, in quis ei filiam atque

---

5 cumque *GB* eum *ed. Merc. et Obr. Dederichus* eumque 7 acceptusque *B* acceptus *G* 8 cohibuit *P* 11 sacrificium G^1 13 per ea *G corr. P.* 27 iri *e coniectura addidi* 34 aura G^1

Digitized by Google

omnem domum suam commendaverat. quae postquam et Ulixis consilium patefactum est, omissis omnibus propere ad lucum pergit, magna voce Menelaum et qui cum eo erant, inclamans, ab inquietudine Iphigeniae cohiberent sese, comminatus perniciem, ni paruissent: mox attonitis his atque obstupefactis ipse supervenit reformatoque iam die virginem abstrahit. interim deliberantibus cunctis, quidnam vel ubi esset, quod immolari iuberetur, cerva forma corporis admiranda ante ipsam aram intrepida consistit: eam praedictam hostiam rati oblatamque divinitus conprehendere moxque immolant. quis peractis sedata lues instarque aestivi temporis *mare* reseratum est. ceterum virginem Achilles atque hi, qui sacrificio praefuere, clam omnes regi Scytharum, qui eo tempore aderat, commendavere.

XXIII. At ubi duces sedatam vim mali animadvertunt ventorumque flatus navigandi prosperos atque aestivam maris faciem, omnes laeti Agamemnonem adeunt, eumque interitu filiae permaestum consolati honorem regni rursus concelebrant. quae res pergrata atque accepta per exercitum fuit: eum quippe optimum consultorem sui non secus, quam parentem miles omnis percolebat. sed Agamemnon sive eorum, quae praecesserant, satis prudens, seu humanarum rerum necessitatem animo reputans et ob id adversus infortunia firmissimus, dissimulato quod ei acciderat, honorem suscipit atque eo die duces omnes ad se in convivium deducit. dein haud multis post diebus exercitus ordinatus per duces, cum opportunum iam tempus navigandi ingrueret, ascendit naves repletas multis rebus pretiosissimis, quae ab incolis regionis eius offerebantur. ceterum frumenta, vinum aliaque cibi necessaria Anius et

---

5 pernitiem *G* 13 mare *e conjectura addidi, vulgo contra libros legitur* reseratum est coelum. 19 estiuam *G* 22 pergra G^1 25 *fort.* non satis 31 nam *G*.

Digitized by Google

eius filiae praebuere, quae oenotropae et divinae religionis antestites memorabantur. hoc modo ex Aulide navigatum est.

LIBER SECUNDUS.

I. Postquam ad Moesorum regionem universas classes venti appulere, propere omnes signo dato naves litori admovent. dein egredi cupientibus a custodibus loci eius obviam itum est: eos namque Telephus, qui tum Moesiae imperator erat, quo omnis regio ab incursione maritimorum hostium defensaretur, litori praefecerat. igitur ubi descendere prohibentur neque prius permittitur terram contingere, quam regi quinam essent nuntiaretur, nostri primo quae dicebantur neglegere et singuli navibus egredi, dein postquam a custodibus nihil remittebatur et summa vi resisti et prohiberi coeptum, duces omnes iniuriam manu vindicandam rati arreptis armis evolant navibus incensique ira custodes caedere neque versis his atque in fuga parcere, sed uti quisque fugientem conprehenderat, obtruncare.

II. Interim ad Telephum qui primi fuga Graecos evaserant veniunt: inruisse multa milia hostium eosque caesis custodibus litora occupasse et multa praeterea singuli pro metu suo adicientes nuntiant. dein re cognita Telephus cum his, quos circum se habebat, aliisque, qui in ea festinatione in unum conduci potuere, propere Graecis obviam venit ac statim condensatis utrimque frontibus vi magna concurritur. dein uti quisque in manus venerat, interficitur, cum interim his aut illis ex casu suorum perculsis vehementius invicem instaretur. Sed in ea pugna Thessandrus, quem Polynicis supra me-

---

1 quae in utropea *GB* quae oenotrope *P* 17 abreptis *G* 18 cedere *GB* 20 fuge *GB* 27 condensis satis *G* condensatis *editt. uett.* 30 Sed in ea pugna *om. ed. princ.*

Digitized by Google

moravimus, congressus cum Telepho ictusque ab eo cadit multis tamen hostium ante interfectis: in quis Telephi comitem, quem rex ob industriam virium atque ingenii inter duces habebat, strenue dimicantem obtruncaverat: atque ita paulatim elatus secundo belli eventu et ob id maiora viribus adgressus interficitur. atque eius cruentum corpus Diomedes, quod ei iam tum a parentibus coeptum cum eo societatis ius perseverabat, umeris extulit: idque igni crematum, quod superfuerat, patrio more sepeliit.

III. At ubi animadvertere Achilles et Aiax Telamonius magno suorum detrimento eventum belli trahi, exercitum in duas partes dispertiunt, ac pro tempore cohortati suos tamquam restauratis viribus acrius hostes incurrunt: ipsi duces principes certaminis, cum modo insequerentur fugientes, modo ingruentibus semet instar muri opponerent. atque ita omni modo primi aut inter primos bellantes praeclaram iam tum virtutis suae famam apud hostes atque inter suos effecere. interim Teuthranius, Teuthrante et Auge genitus, frater Telephi uterinus, ubi animadvertit Aiacem tanta adversum suos gloria dimicantem, propere ad eum convertit ibique pugnando ictus telo eius occubuit. eius casu Telephus non mediocriter perculsus ultionemque fraternae mortis expetens infestus aciem invadit atque ibi fugatis quos adversum ierat, cum obstinate Ulixem inter vineas, quae ei loco adiunctae erant, insequeretur, praepeditus trunco vitis ruit. id ubi Achilles procul animadvertit, telum iaculatus femur sinistrum regi transfigit. at Telephus inpigre resurgens ferrum ex corpore extrahit et protectus concursu suorum ab instanti pernicie liberatus est.

III Tzetz. Antehom. 265 seqq. Auctor *τῶν Τρωϊκῶν* in B. Uff. XXXIII.

---

15 ipsius *GB* 21 theuthranto *GB* alige *GB* Auge *V* 25 ulcionemque *GB* 29 praeteritus *G in marg. 1. m.* uel praepeditus uel praepeditus *B* 33 perniciae *G*

Digitized by Google

IV. Iamque diei plerumque processerat, cum utraque acie intenta proelium sine ulla requie iugi certamine ac strenue adversum se ducibus fatigaretur. namque nostros multorum dierum navigio in aliquantum exhaustos maxime praesentia Telephi debilitaverat. is namque Hercule genitus procerus corpore ac pollens viribus, divinis patriis virtutibus propriam gloriam aequiparaverat. igitur adventante nocte cunctis cupientibus requies belli facta: ac Moesi ad se domum, nostri ad naves digrediuntur. ceterum in ea pugna utriusque exercitus interfecti multi mortales, sed et vulnerati pars maxima: prorsus nullo aut perpaucis clade belli eius expertibus. dein secuta die legati invicem de sepeliendis, qui in bello ceciderant, mittuntur: atque ita induciis interpositis collecta corpora atque igni cremata sepeliuntur.

V. Interim Tlepolemus et cum fratre Antipho Phidippus, quos Thessalo genitos nepotes Herculis supra memoravimus, cognito Telephum in his locis imperitare fiducia cognationis ad eum veniunt eique, quinam essent et quibuscum navigassent, aperuere. dein multa invicem consumpta oratione ad postremum nostri acrius incusare, quod tam hostiliter adversum suos versaretur. Agamemnonem namque et Menelaum Pelopidas, non alienos generis sui eum exercitum contraxisse. dein quae circa domum Menelai ab Alexandro commissa essent raptumque Helenae docent: atque decere eum cum propter consanguinitatem tum praecipue ob scelus violati communis hospitii Graecis ultro ferre auxilium, in quorum gratiam ipsius etiam Herculis plurima laborum monumenta per totam Graeciam existere. ad ea Telephus, etsi dolore vulneris inmodice afflictabatur, benigne tamen re-

---

3 strenuis *V* *In ed. Obr. legitur:* proelio sine ulla requie ac iugi certamine strenuis etc. *an scribendum* strenue aduersantibus ducibus? 8 aequiparauerat G^1 aequiper. G^2 15 caeciderant *G* 18 fidippus *GB* 25 generi G^1. generis G^2 28 sanguinitatem *G* 32 Gretiam *G* thelephus *GB* *hic et saepissime* etsi *ccdd. deteriores*, et *G*.

Digitized by Google

spondens ipsorum potius ait culpa factum, quod amicissimos et iunctos sibi generis adfinitate regno suo adpulsos ignoraverit: praemittendos etenim fuisse, per quos cognito eorum adventu obviam ire gratulantem oportuerit atque amice hospitio receptos donatosque muneribus, cum commodum ipsis videretur, remittere. ceterum militiam adversum Priamum recusare: Astyochen enim Priami iunctam sibi matrimonio, ex qua Eurypylus genitus artissimum adfinitatis pignus intercederet. dein propere popularibus, uti ab incepto desisterent, nuntiari iubet: atque ita nostris liberam egrediendi navibus potestatem permittit. Tlepolemus et qui cum eo venerant Eurypylo traduntur hique perfectis quae cupierant ad naves pergunt nuntiantes Agamemnoni ac reliquis regibus pacem concordiamque cum Telepho.

VI. Quae ubi accepere, apparatum belli laeti omittunt. dein ex consilii sententia Achilles cum Aiace ad Telephum pervenere, eumque iactatum magnis doloribus consolati, ut viriliter incommodum ferret deprecabantur. at Telephus, ubi aliquantum requies doloris intercesserat, Graecos incusare, quod ne nuntium quidem adventus sui praemisissent. dein percontatur, quinam et quanti Pelopidae in ea militia essent doctusque multis precibus orat, ut ad se omnes veniant. tunc nostri facturos se quae vellet polliciti desiderium regis reliquis nuntiavere. igitur omnes Pelopidae praeter Agamemnonem et Menelaum in unum congregati ad Telephum veniunt multumque gratulationis atque laetitiae praesentia sua regi optulere: ac deinde muneribus largiter donati hospitio recipiuntur. neque tamen miles reliquus, qui apud naves erat, munificentiae regis expers fuit, namque ex numero navium frumentum alia-

---

5 hospicio *G* 6 ipsius *GB* 8 astiochen *G* 9 eurypilus *G* 23 praemissent *G* 27 desiderio *G*[1] 32 hospicio *GB* | recipiunt *G*.

Digitized by Google

que necessaria affatim portabantur. ceterum rex ubi Agamemnonem fratremque eius abesse animadvertit, multis precibus Ulixen deprecatur, uti ad eos acciendos pergeret. hi itaque ad Telephum veniunt ac more regio invicem acceptis datisque donis Machaonem et Podalirium Aesculapii filios venire ac vulneri mederi iubent, qui inspecta cura propere apta dolori medicamina inponunt.

VII. Sed ubi tritis aliquot diebus tempus navigandi remorari ac ventis adversantibus mare in dies magis magisque saevire occepit, Telephum adeunt eumque de opportunitate temporis consulunt: atque ab eo docti initio veris ex his locis ad Troiam navigandi tempus esse, reliqua adversa, cunctis volentibus Boeotiam revertuntur ibique subductis navibus singuli in regna sua hiematum discedunt. interim in eo otio regi Agamemnoni cum Menelao fratre exercere discordias vacuum fuit ob proditam Iphigeniam. is namque auctor et veluti causa luctus eius credebatur.

VIII. Per idem tempus, ubi de coniuratione universae Graeciae apud Troiam conpertum est, auctoribus nuntii eius S*cyth*is barbaris, qui mercandi gratia per omnem Hellespontum commutare res cum accolis sueti ultro citroque vagabantur, metus atque maeror universos invasere, cum singuli, quibus ab initio Alexandri facinus displicuerat, male actum adversum Graeciam et ob id paucorum pravitate in communem perniciem praecipitatum iri testarentur. inter quae tam sollicita magna cura plurimi ex omni ordine electi ad contrahenda ex finitimis regionibus auxilia ab Alexandro aliisque pessimis consultoribus dimittuntur hisque mandatur,

---

7 inspecto crure *Vindingius*, infecta cura *Wasseus*, suscepta cura *Wopkensius* 11 seuire *G* | accepit *G* cepit *B* 12 oportunitate *GB* 23 sestis *G* scitis *B* Scythis *Mercerus* 29 pernitiem *G* | praecipitatam uiri G^1 *corr. 2. m.*

Digitized by Google

uti quamprimum expedito negotio remearent: quod ea gratia maxime a Priamidis festinabatur, uti propere instructo exercitu tempus profectionis antecaperent atque omne quod parabatur bellum in regiones Graeciae transportaretur.

IX. Dum haec apud Troiam geruntur, Diomedes incepti eorum certior factus magna celeritate per omnem Graeciam pervagatus universos duces convenit hisque consilium Troianorum aperiens monet atque hortatur, uti quamprimum instructi rebus bello necessariis ad navigandum festinarent. neque multo post re cognita Argos ab omnibus convenitur: ibi Achilles regi indignatus, quod propter filiam renueret profectionem, ab Ulixe in gratiam reductus est. is namque diu maesto ac luctu obsito Agamemnoni insinuans, quae circa filiam eius evenissent, animum atque ornatum regis reformavit. igitur cunctis praesentibus quamquam a nullo officia militiae neglegebantur, praecipue tamen Aiax Telamonius et Achilles cum Diomede curam maximam studiumque inportandi belli susceperant: hisque placet, uti praeter contractam classem naves, quibus loca hostilia incursarent, praeparentur: ita diebus paucis quinquaginta navium classem instructam omni genere conpingunt. ceterum ab incepto militiae eius octavo iam anno ad hoc usque tempus consumpto initium noni occeperat.

X. At ubi instructae omni modo classes et mare navigio patens neque ulla res impedimento erat, Scythas, qui forte mercandi gratia eo adpulerant, conductos mercede duces profectionis eius delegere. per idem tempus Telephus dolore vulneris eius, quod in proelio adversum Graecos acceperat, diu afflictatus, cum nullo remedio mederi posset, ad postremum Apollinis oraculo monitus, uti Achillem atque

---

14 rennueret *G* 21 studium G^1 que *add.* 2 *m.* 28 omni modo *G* 29 patiens *GB*, *Orellius* patens, nauigii patiens *V* 32 thelephus *G* dolorem *G*.

Digitized by Google

Aesculapii filios adhiberet, propere Argos navigat. dein cunctis ducibus causam adventus eius admirantibus oraculum refert atque ita orat, ne sibi praedictum remedium ab amicis negaretur. quae ubi accepere Achilles cum Machaone et Podalirio adhibentes curam vulneri brevi fidem oraculi firmavere. ceterum Graeci multis immolationibus deos adiutores incepto invocantes Aulidam cum praedictis navibus veniunt atque inde propere navigare incipientibus dux Telephus ob acceptam gratiam factus. ita ascensis navibus ventos nacti paucis diebus ad Troiam pervenere.

XI. Per idem tempus Sarpedon Lycius Xanthi et Laodamiae frequentibus nuntiis a Priamo accitus cum magna armatorum manu adventabat. is ubi animadvertit procul magnam vim classium admotam litori, ratus ut negotium erat, propere suos instruit Graecosque degredi incipientes invadit. neque multo post re cognita Priamidae arreptis armis accurrunt: cum interim Graeci infensis hostibus et omni modo instantibus neque degredi sine pernicie neque arma capere turbatis omnibus et ob id cuncta impedientibus possent. ad postremum tamen hi, quibus in ea festinatione armandi semet potestas fuit, confirmati inter se invicem acriter hostes incurrunt. sed in ea pugna Protesilaus, cuius navis prima omnium terrae admota erat, inter primos bellando ad postremum telo Aeneae ictus ruit. occidere etiam duo Priami filii neque reliqua multitudo utraque ex parte cladis eius expers fuit.

XII. Ceterum Achilles et Aiax Telamonius, quorum virtute Graeci sustentabantur, magna gloria dimicantes metum hostibus et fiduciam suis effecere. neque amplius resisti iam apud eos poterat,

---

XI. XII. Malal. 124 Cedren. P 125. 126 Tzetz. Antehom. 222—259 Auctor *τῶν Τρωϊκῶν* in B. Uff. XXIX.

---

10 dux] dum *GB* | accepti *maluit Obrechtus.*

Digitized by Google

quin paulatim decedentibus his, quos adversum ierant, ad postremum cuncti fugarentur. ita libero ab hostibus tempore Graeci subductas naves atque in ordinem compositas tuto conlocant. dein ex omnibus Achillen et Aiacem Telamonium, quorum virtute maxime fidebant, custodes deligunt hisque tutelam classium atque exercitus per latera atque cornua distribuentes tradunt. igitur ordinatis dispositisque omnibus Telephus, cuius ductu ad Troiam navigatum est, magna sui apud exercitum gratia domum discedit. neque multo post circa Protesilai sepulturam nostris occupatis nihilque tali tempore hostile metuentibus Cycnus, cuius haud procul a Troia regnum, cognito adventu nostro, clam atque insidiis Graecos invadit eosque ancipiti malo territos sine ullo ordine ac disciplina militari fugere coegit. dein propere reliqui, quibus non ea humatio demandata erat, re cognita armati eunt contra. in quis Achilles congressus cum rege eumque et magnam vim hostium interfecit, conversis in fugam hoc modo liberatis.

XIII. Ceterum sollicitis ducibus et multorum clade ob crebras hostium incursiones anxiis decernitur, uti primum finitimas Troiae civitates cum parte exercitus adeant easque omni modo incursent. ita omnium primam Cycni regionem invadunt vastantque circum omnia, sed ubi *Neandri*ensium civitatem, quae regni caput filiorum Cycni nutrix memorabatur, nullo resistente invasere atque ignem subicere coepere, cives eius multis precibus lacrimisque orare, uti ab incepto desisterent, per omnia humana atque divina nixi genibus deprecantes, ne delicta pessumi ducis civitatem innoxiam et paulo post fidam sibi

XIII. Malal. 125 init. Cedren. P 126.

1 aduersus eos *V*. 6 diligunt *G*[1] 12 nihilque in *V* 14 atque ex *ed. Daceria* 20 in fuga *GB*, in fugam *editt. uett.* atque in fuga *maluit Dederichus* 27 mentorensium *libri, Obrechtus* Methonensium, *Perizonius* Neandriensium *hic et infra.*

Digitized by Google

luere paterentur. hoc modo per miserationem servata civitas. ceterum regios pueros Cobin et Corianum eorumque sororem Glaucen expetentibus Graecis tradidere: quam nostri Aiaci ob fortia facta eius ex-
5 ceptam reliquae praedae habendam concedunt. neque multo post *Neandri*enses supplices et cum pace ad Graecos conveniunt amicitiam et omnia, quae imperavissent, facturos polliciti. quis perfectis Graeci Cillam aggressi expugnavere. neque tamen Coronen,
10 quae haud procul aberat, contingunt, in gratiam *Ne*andriorum, qui domini civitatis eius fideles atque amicissimi nobis ad hoc tempus permanserant.

XIV. Eadem tempestate oraculum Pythii Graecis perfertur concedendum ab omnibus, uti per Pala-
15 meden Apollini Zminthio sacrificium exhiberetur: quae res multis grata ob industriam et amorem viri, quem circa omnem exercitum exhibebat, nonnullis ducum dolori fuerat. ceterum immolatio centum victimarum, sicuti praedictum erat, pro cuncto exercitu
20 exhibebatur, praeeunte Chryse loci eius sacerdote. interim re cognita Alexander congregata armatorum manu ad prohibendum venit: eum duo Aiaces, priusquam ad templum adpropinquaret, interfectis plurimis fugavere. sed Chryses, quem sacerdotem Zmin-
25 thii Apollinis supra diximus, utriusque exercitus offensam metuens, quisque partium ad eum venerat, cum his se adiunctum esse simulabat. interim in eo sacrificio Philocteta haud procul ab ara templi eius adstans morsu serpentis forte contingitur: dein
30 ab omnibus qui animadverterant clamore sublato Ulixes accurrens serpentem interficit: neque multo post Philocteta cum paucis, uti curaretur, Lemnum insulam mittitur, namque in ea sacra Vulcano antestites dei inhabitare ab accolis dicebatur solitos
35 mederi adversus venena huiusmodi.

---

5 predae *GB* 6 mentorenses *GB* | suplices *G* 7 coronem *GB* 9 meandriorum *GB*, *Perizonius* Neandriorum 15 zminthio *sic GB* 24 Zminthii *GB* 26 ut quisque *Vindingius frustra locum temptans* 34 deinhabitare *G* inhabitare *B*.

Digitized by Google

XV. Per idem tempus Diomedes et Ulixes consilium de interficiendo Palamede ineunt, more ingenii humani, quod imbellum adversum dolores animi et invidiae plenum anteiri se a meliore haud facile patitur. igitur simulato quod thesaurum repertum in puteo cum eo partiri vellent remotis procul omnibus persuadent, uti ipse potius descenderet eumque nihil insidiosi metuentem adminiculo funis usum deponunt ac propere arreptis saxis, quae circum erant, desuper obruunt. ita vir optimus acceptusque in exercitu, cuius neque consilium umquam neque virtus frustra fuit, circumventus a quibus minime decuerat indigno modo interiit. sed fuere, qui eius consilii haud expertem Agamemnonem dicerent, ob amorem ducis in exercitum et quia pars maxima regi ab eo cupiens tradendum ei imperium palam loquebantur. igitur a cunctis Graecis veluti publicum funus eius crematum igni, aureo vasculo sepultum est.

XVI. Interim Achilles ministras et veluti officinam belli proximas Troiae civitates ratus sumptis aliquot navibus Lesbum aggreditur ac sine ulla difficultate eam capit et Phorbanta loci eius regem multa adversum Graecos hostiliter molitum interficit atque inde Diomedeam filiam regis cum magna praeda abducit. dein Scyrum et Hierapolin urbes refertas divitiis cunctis suorum poscentibus vi magna aggressus paucis diebus sine ulla difficultate excindit. ceterum qua pergebat agri referti iugi pace depraedati omnibusque vexati neque quicquam,

XV. Tzetz. Antehom. 297 seqq. Const. Manass. 26. 27 Auctor *τῶν Τρωϊκῶν* in B. Uff. XXXVIII.

XVI. XVII. Malal. 125. 126 init. Cedren. P 126 Tzetz. Antehom. 349 seq.

7 *fortasse scribendum est* persuadent ei 8 insidiose *GB* insidiosum *V* insidiosi *Cod. Heinsii.* amminiculo *G* 10 ita ut *G* 11 cuius que *GB* 12 nequae *G* fuerat *V* 14 Agamen nomen *G* 15 in exercitu *Perizonius* 23 forbanta *GB* 26 preda *GB* phyrram *G* phyram *B*.

Digitized by Google

quod amicum Troianis videretur, non eversum aut vastatum relinqui. quis cognitis finitimi populi ultro ad eum cum pace accurrere ac ne vastarentur agri, dimidio fructuum pacti dant fidem pacis atque ab eo accipiunt. his actis Achilles ad exercitum regreditur magnam vim gloriae atque praedae adportans. eodem tempore rex Scytharum cognito adventu nostrorum cum multis donis adventabat.

XVII. Ceterum Achilles haud contentus eorum, quae gesserat, Cilicas aggreditur, ibique Lyrnesum paucis diebus pugnando cepit. interfecto dein Eetione, qui his locis imperitabat, magnis opibus naves replet, abducens Astynomen Chrysi filiam quae eo tempore regi denupta erat. propere inde Pedasum expugnare occepit, *Leleg*um urbem, sed eorum rex Brises ubi animadvertit in obsidendo saevire nostros, ratus nulla vi prohiberi hostes aut suos satis defendi posse, desperatione effugii salutisque attentis ceteris adversum hostes domum regressus laqueo interiit. neque multo post capta civitas atque interfecti multi mortales et abducta filia regis Hippodamia.

XVIII. Per idem tempus Aiax Telamonius Thracum Cherronesum omni modo infestabat. sed ubi eorum rex Polymestor virtutem atque gloriam viri cognovit, diffidens rebus suis deditionem occepit: tuncque Polydorus Priami filius, quem rex recens natum clam omnis alendum ei transmiserat, merces pacis ab eo traditur. aurum etiam aliaque dona huiuscemodi ad conciliandum hostium animos

---

XVIII. Malal. 128 med. 129 Cedren. P 126. 127.

---

10 lyrnesum *GB* 12 eaetione *GB* quibus locis *G* 13 astymonem *G* astinomen *B* 14 propera *G* 15 legeorum *GB* Lelegum *Mercerus e coniectura scripsit.* 16 brisses *GB* 18 desperacioni *G* 24 cherronessum *GB* 25 polimestor *G* 26 dedicionem *G* 28 clam *om. GB addit PV* | hominis *GB* omnes *PV* omnes homines *cod. Heinsii* 30 *Mercerus coniecit* cuiusquemodi.

Digitized by Google

affatim praebebantur. dehinc frumentum per omnem exercitum totius anni pollicitus naves onerarias, quas ob id Aiax secum habuerat, replet: multis execrationibus amicitiam Priami adversum Graecos renuens in pacis fidem receptus est. his actis Aiax iter ad Phrygas convertit ingressusque eorum regionem Teuthrantem dominum locorum solitario certamine interficit ac post paucos dies expugnata atque incensa civitate magnam vim praedae trahit, abducens Tecmessam filiam regis.

XIX. Igitur ambo duces multis vastatis atque expugnatis regionibus ipsi clari atque magnifici ingenti nomine, per diversa loca quasi de industria eodem tempore ad exercitum remeavere. dein per praecones conductis in unum cunctis militibus ducibusque progressi in medium singuli laborum atque industriae documenta in conspectu omnium exposuere. quae ubi Graeci advertere, favore ingenti ac laudibus eos prosecuti mediosque statuentes ramis oleae coronavere. dein consilium de dividenda praeda haberi coeptum Nestore et Idomeneo in decernendo optimis auctoribus. itaque cunctorum sententia ex omni praeda, quam Achilles adportaverat, exceptam Eetionis coniugem Astynomen, quam Chrysi filiam supra docuimus, ob honorem regium Agamemnoni optulere. ipse etiam Achilles praeter Brisi filiam Hippodamiam Diomedeam sibi retinuit, quod eiusdem aetatis atque alimonii non sine magno dolore divelli poterant et ob id iam antea genibus Achillis obvolutae, ne separarentur magnis precibus oraverant. ceterum reliqua praeda viritim ob singulorum merita distributa est. dein quae Aiax adportaverat, Ulixes et Diomedes rogatu eius in medios intulere,

---

3 habebat *V* 5 rennuens *G* 7 theutandrum *GB* 10 adducens *G* | tecmissam *GB* 15 precones *G* 20 preda *GB* 21 idomenea *G* idomeneus *B* 22 sentencia *GB* 23 exceptam *ut coniecerat Vindingius V* excepta *GB* 24 eaetionis *GB* coniugem astynomen *G* 26 brissi *GB*.

Digitized by Google

ex quis auri atque argenti quantum satis videbatur Agamemnoni regi datur ac deinde Aiaci ob egregia laborum eius facinora Teuthranti filiam Tecmessam concedunt. ita divisis in singulos quae supererant, frumentum per exercitum dispertiunt.

XX. His actis fidem pacti, quod cum Polymestore intercesserat, traditumque Polydorum refert. ob quae cunctis decernitur, ut Ulixes cum Diomede profecti ad Priamum Helenam cum abreptis recuperarent, atque ita Polydorum regi traderent. igitur his pergentibus Menelaus, in cuius gratiam id negotium gerebatur, legationis officium eius pariter cum supradictis capit. itaque habentes Polydorum ad Troianos veniunt. sed ubi animadvertere populares electos ac magni nominis viros adventasse, propere senes omnes, quorum consilium haberi solitum erat, in unum ducunt Priamo a filiis domi retento. igitur reliquis praesentibus Graecorum Menelaus verba facit: secundo iam se ob eandem causam venisse. cum multa alia adversum se domumque suam admissa, tum magno cum gemitu filiae orbitatem per absentiam coniugis conqueri: quae cuncta ab amico quondam et hospite non secundum meritum suum evenisse. ea*m* seniores lamentatione*m* inmodica*m* cum lacrimis accipientes ad omnia, quae ab eo dicebantur, tamquam iniuriae eius participes adnuere.

XXI. Post quem Ulixes medius adstans huiuscemodi orationem habuit: „credo ego vos, Troiani principes, satis compertum habere, nihil temere Graecos, nihil inconsultum incipere solere, ac semper his iam tum a maioribus provisum atque elaboratum,

---

1 uidebantur *G* 3 theutranti *G* tecmissam *GB*. 4 *fort.* inter singulos *scribendum est* 11 gratia *GB* gratiam *PV* 17 conducunt, *quod voluit Wopkensius PV* cf. c. 2 et 19, in unum coeunt c. 30 18 presentibus *G* 24 ea s. lamentatione inmodica *GB*, *corr. in ed. Crat.* 26 aduenere *GB* 27 quam *GB* 30 inconsulte, *quod optauerat Wopkensius*, *V* sed *cf. V*, *6* ea quae antea gesta essent temere et inconsulta 31 laboratum *non male PV*.

Digitized by Google

uti facta gestaque eorum laus potius, quam culpa sequeretur. et ut praeterita a me consulta omittam, hoc iam licet re cognoscere. iniuriis contumeliisque Alexandri paulo ante laesa Graecia non ad vim neque ad arma decursum est, quod iracundiae refugium esse solet. nam de consilii sententia legati ad recipiendam Helenam, ut meministis, cum Menelao venimus: quibus praeter superbas verborum minas et insidias occultas nihil a Priamo neque ab eius regulis remissum est. inperfecta igitur re, ut opinor, consequens fuit arma capere hisque per vim extorquere, quod amice impetrar*i* nequitum est. itaque parato exercitu ac tot egregiis atque inclitis ducibus ne sic quidem proelium adversum vos inire consilium fuit: sed imitati morem modestiamque solitam iterato ad vos ob eandem causam oratum venimus. cetera in manu vestra sita sunt, Troiani: neque vos pigebit consensisse nobis, si modo sana mens est, decretis salubribus priora male consulta corrigere. XXII. Per deos inmortales, reputate cum animis vestris, quanta clades et veluti contagio huiusce exempli orbem terrarum occupatura sit. quis enim posthac, cui virile negotium est, recordatus Alexandri facinus non omnia suspecta atque insidiosa ab amico metuere cogetur? aut quis frater fratri aditum patefaciet? qu*is* hospitem aut cognatum non tamquam hostem cavebit? denique si haec, quod *non* spero, probaritis, omnia foederis iura ac pietatis apud bar-

---

2 a me] bene *PV* 3 licere c. *GB* *licet re cog. V* 11 iusque *V* 12 impetrare *GB* impetrari, *ut Perizonius postulauerat P* 17 neque nos *G* neque uos *PB* 18 uobis *GB corr. Dederichus.* | *fort.* ac si 20 rep. cum an. *om. G* r. c. a. uestris *om. B habet PV* 21 clades et *libri*, *Daceria exp.* et *sine iusta causa* | huius G^1 22 erit *GB* enim *V* 23 uirile ingenium *VP* 25 fratris *G* 26 quem *libri*, *iam dudum corr. nisi forte statuimus uerba* quem—cauebit *collocanda esse* u. 22 *post* cogetur 27 quod spero *GB ueri similius est excidisse* non, *quam quod add. V* haud 28 probaritis G^1.

Digitized by Google

baros Graecosque clausa erunt. quocirca, Troiani principes, bonum atque utile est Graecos receptis universis, quae per vim extorta sunt, amice atque uti par est domum mitti neque operiri, quoad duo regna inter se amicissima manus conserant. quae cum considero, dolendam hercule vicem vestram puto, qui innoxii et culpae eius vacui nati paucorum libidini paulo post alieni sceleris poenas subire cogemini. an vos soli ignoratis, ut affectae sint vicinae atque amicae vobis civitates, vel quae in dies residuis praeparentur? nam captum Polydorum atque apud Graecos retineri cognitum vobis est. qui, si Helena cum abreptis nunc saltim revocetur, inviolatus Priamo restitui poterit: alio pacto bellum differri non potest neque finis bellandi fiet, quin aut omnes Graeciae duces, qui singuli ad eruendam civitatem vestram satis idonei sunt, mortem obierint, aut, quod magis spero confore, capto Ilio crematoque igni posteris etiam exemplum impietatis vestrae relinquatur. quapropter dum adhuc res integra in manibus vobis est, etiam atque etiam providete."

XXIII. Postquam finem loquendi fecit, magno silentio cunctis, ut in tali negotio fieri solet, alienam sententiam expectantibus, cum se quisque minus idoneum auctorem crederet, Panthus clara voce: „apud eos" ait „Ulixe verba facis, quibus praeter voluntatem mederi rebus potestas nulla est." dein post eum Antenor: „omnia, quae memorata a vobis sunt, scientes prudentesque patiemur neque voluntas consulendi abest, si potestas concederetur. sed ut videtis summae rei alii potiuntur, quibus cupiditas utilitate potior est." quae ubi disseruit, mox per ordinem duces omnes, qui ob amicitiam Priami quique mercede conducti auxiliarem exercitum duxerant, introduci iubet. quis ingressis Ulixes secundam exorsus orationem iniquissimos appellare universos neque dispares Alexandri: quippe qui a bono honestoque elapsi

4 opperiri *G* 8 cogimini G^1 30 *An scribendum est* abesset?

Digitized by Google

auctorem pessimi facinoris sequerentur. neque ignorare quemquam, si tam atrox iniuria probanda sit, fore uti malo exemplo disseminato per mortales ipsos etiam, qui haud longe abessent, similia aut graviora hisce sequerentur. ea, ut erant atrocia, cuncti taciti inter se reputare animo atque ita exemplum huiusmodi abhorrentes indignatione rerum permoveri. dein solito more perrogatis seniorum sententiis pari consensu omnium Menelaum indigne passum iniuriam decernitur, solo omnium Antimacho in gratiam Alexandri adversum cunctos reclamante. ac statim, qui de omnibus nuntiatum ad Priamum mitterentur, electi duo: hique inter cetera, quae mandata erant, etiam de Polydoro docent.

XXIV. Ea ubi rex accepit, maxime consternatus filii nuntio ante ora omnium corruit. dein a circumstantibus refectus paulisper erigitur: atque ire in consilium cupiens ab regulis cohibitus est. ipsi namque relicto patre conventum inrumpunt ad id tempus, quo Antimachus multis in contumeliam Graecorum praeiactis probris tum demum dimitti Menelaum aiebat, si Polydorus redderetur, postremo eundem casum atque exitum utriusque custodiendum. adversum quae cunctis silentibus Antenor resistere, ac ne quid huiusmodi decerneretur, magna vi repugnare. sed postquam invicem multa consumpta oratione certamen eorum ad manus processerat, omnes qui aderant inquietum ac seditiosum Antimachum pronuntiantes e curia eiecere.

XXV. Sed ubi Priamidae ingressi sunt, Panthus Hectorem obsecrans, nam is inter regulos cum virtute tum consilio bonus credebatur, hortari, uti Helena nunc potissimum, cum Graeci supplices ob hanc causam venissent, cum amicitia redderetur: neque parum Alexandro ad explendum amorem, si quem circa Helenam habuerat, transactum. quocirca

---

2 quemquam quin *libri*, quin *deleuit Dederichus*. 29 nuntiante se *G* 31 his *G* 35 explendam *G*.

Digitized by Google

versari ante omnium oculos oportere praesentiam regum Graecorum eorumque facta fortia ac recens partam gloriam erutis amicissimis Troiae civitatibus. ob eam etiam causam Polymestorem exemplum ad-
5 missi abhorrentem ultro Graecis Polydorum tradidisse. ex quo etiam verendum, ne quid tale commentae finitimae regiones perniciosa consilia adversum Troiam molirentur: nihil exploratum neque fidum, contra insidiosa cuncta atque adversa in ob-
10 sidione fore. quae si omnes, ita uti *par esset*, animo reputarent, neque ulterius differendos legatos paterentur, et Helena cum gratia remissa *fore ut* maius atque artius amicitiae pignus inter duo regna coalesceret. quae ubi accepit Hector, recordatione fra-
15 terni facinoris tristior aliquantum suffusisque cum maerore lacrimis Helenam tamen prodendam minime rebatur, quippe supplicem domus et ob id fide interposita tuendam: si qua autem cum ea erepta docerentur, cuncta restituenda. namque pro Helena
20 Cassandram sive Polyxenam, quam legatis videretur, nuptum cum praeclaris donis Menelao tradendam.

XXVI. Ad ea Menelaus iracunde atrox: „egregie hercules actum nobis est, siquidem proprio spoliatus commutare matrimonium pro arbitrio hostium
25 meorum cogor.“ adversum quem Aeneas „ac ne haec quidem“ ait „concedentur contradicente ac resistente me reliquisque, qui adfines amicique Alexandro in rem eius consulimus. sunt enim atque erunt semper, qui domum regnumque Priami tueantur neque amisso
30 Polydoro orbitas Priamum insequetur tot talibusque filiis superstitibus. an solis qui ex Graecia sunt raptus huiusmodi concederetur? quippe Cretae Euro-

---

4 polymestorum *GB* | exempli *GB* 5 abhorrente *G* adhorrentem *B* corr. *VP* 7 pernitiosa *GB* 8 neque fidum *GB* nihil exploratum neque fidum *PV*, *Mercerus coniecit* neque fidelius, *Obrechtus* neque fidei ius. *an scribendum* neque quicquam fidum? 10 ita uti par esset *scripsi*, *in libris legitur* ita uti res est 12 fore ut *e coniectura adieci* 32 concedetur *B*.

Digitized by Google

pam quidem a Sidona, Ganymeden ex hisce finibus atque imperio rapere licuerit? quid Medeam? ignoratisne a Colchis in Iolcorum fines transvectam? et ne primum illud rapiendi initium praetermittam, Io ex Sidoniorum regione abducta Argos meavit. hactenus vobiscum verbis actum: at nisi mox cum omni classe ex hisce locis aufugeritis, iam iamque Troianam virtutem experiemini: domi quippe iuventus perita belli abunde nobis est, atque in dies auxiliorum crescit numerus". postquam finem loquendi fecit, Ulixes placida oratione „et hercules ulterius" ait „differri inimicitias haud integrum vobis est: date igitur belli signum atque ut in inferendis iniuriis, ita et in inchoando proelio fite auctores: nos sequemur lacessiti". talibus invicem consumptis verbis legati consilio abeunt. ac mox per populum disseminatis quae adversum legatos Aeneas dixerat, tumultus oritur scilicet per eum universam Priami domum odio regni eius pessimo intercedendi exemplo eversum iri.

XXVII. Igitur ubi legati ad exercitum revenere, cunctis ducibus dicta gestaque Troianorum adversum se exponunt. itaque decernitur, uti Polydorum in conspectu omnium atque ante ipsos muros necarent. neque ulterius dilatum facinus: quippe productus in medium visentibus ex muris plerisque hostium lapidibus ictus fraternae impietatis poenas luit. ac mox unus ex praeconibus nuntiatum Iliensibus mittitur, uti Polydorum sepeliendum peterent. missusque ad eam rem Idaeus cum servis regiis foedatum ac dilaniatum lapidibus Polydorum matri eius Hecubae refert. interim Aiax Telamonius, ne quid quietum finitimis Troiae regionibus atque amicis relinqueretur, hostiliter eas ingressus Petyam Ze-

XXVII Malal. 129 Cedren. P 127.

2 qui *GB* quid *PV* 3 cholcis *G* colchis *B* | iolchorum *G* colchorum *B*. 7 iamque *GB* iam iamque *V*. *ut voluit Orellius* 8 quippe auxilio *GB* auxilio *recte om. A* 29 Ideus *GB* 32 reg. Tr. G^1 33 botiram cillamque *GB corr. Dederichus.*

Digitized by Google

leamque civitates divitiis nobiles capit neque contentus his Gargarum Arisbam Ge*rgitha*m Scepsim Larissam admiranda celeritate depopulatur. dein doctus ab incolis multa cuiuscemodi pecora in Idaeo monte stabulari, exposcentibus qui cum eo erant cunctis cito agmine montem ingressus interfectis gregum custodibus magnam vim pecorum abducit. dein nullo omnium adversante, cunctis qua pergebat in fugam versis, ubi tempus visum est, cum magna praeda ad suos convertit.

XXVIII. Per idem tempus Chryses, quem sacerdotem Zminthii Apollinis supra docuimus, cognito filiam suam Astynomen cum Agamemnone degere, fretus religione tanti numinis ad naves venit, praeferens dei vultus ac quaedam ornamentorum templi eius, quo facilius recordatione praesentis numinis veneratio sui regibus incuteretur. dein oblatis auri atque argenti donis plurimis redemptionem filiae deprecatur obsecrans, uti magnificarent praesentiam dei, qui secum oratum eos ob sacerdotem proprium venisset. praeterea commemorat, quae in dies adversum se ab Alexandro eiusque consanguineis ob exhibitam per se paulo ante immolationem inimica hostiliaque pararentur. quae ubi accepere, reddendam filiam sacerdoti neque ob id accipiendum praemium universis placet, quippe qui cum per se amicus fidelisque nobis tum praecipue ob religionem Apollinis nihil non mereri crederetur. namque multis iam documentis ac fama incolarum obsequi numini eius per omnia destinaverant.

XXIX. Quae postquam Agamemnon accepit, obviam cunctorum sententiis ire pergit. itaque atroci vultu exitium sacerdoti comminatus, ni recederet, perterritum senem atque extrema metuentem inperfecto negotio ab exercitu dimittit. hoc modo con-

---

2 gentum *GB* Gergitham *scripsit Mercerus* 3 depopulatus *GB* 5 ideo *GB*. 12 appollinis *GB* 20 propriam *GB* 25 sacerdotem G^1 28 merere G^1.

Digitized by Google

ventu dissoluto singuli reges ad Agamemnonem adeunt eumque multis probris insecuntur, quippe qui ob amorem captivae mulieris seque et, quod indignissimum videretur, tanti numinis deum contemptui habuisset: ac mox universi execrati deseruere ob id et memores Palamedis, quem gratum acceptumque in exercitu haud sine consilio eius Diomedes atque Ulixes dolo circumventum necavissent. ceterum Achilles in ore omnium ipsumque et Menelaum contumeliis lacerabat.

XXX. Igitur Chryses ubi iniuriam perpessus ab Agamemnone domum discessit neque multi fluxerant dies, incertum alione casu an, uti omnibus videbatur, ira Apollinis morbus gravissimus exercitum invadit principio grassandi facto a pecoribus, dein malo paulatim magis magisque ingravescente per homines dispergitur. tum vero vis magna mortalium corporibus fatigatis pestifera aegritudine infando ad postremum exitio interibat. sed regum omnino nullus neque mortuus ex hoc malo neque adtemptatus est. ceterum postquam nullus morbi modus et in dies plures interibant, cuncti duces converso iam in se quisque timore in unum coeunt ac dein flagitare Calchanta, quem futurorum praescium memoravimus, uti causam mali tanti ediceret. ille enim perspicere se originem huiusce morbi, sed haud liberum esse cuiquam eloqui, ex quo accideret, uti potentissimi regis contraheret offensam. post quae Achilles reges singulos adigit, ut interposita iurisiurandi religione confirmarent nequaquam se ob ea offendi. hoc modo Calchas, ubi cunctorum animos in se conciliavit, Apollinis iram pronuntiat: eum namque ob iniuriam sacerdotis infestum Graecis poenas ab exercitu expetere. dein perquirente Achille mali remedium restitutionem virginis pronuntiat.

---

12 fluxerunt *P* 15 facta *G*[1] 24 chalchanta *GB* 25 *Wopkensius scribendum esse censuit:* ille autem 27 accederet *G* 28 quam *GB* 29 adegit *G*[2],

Digitized by Google

XXXI. Tunc Agamemnon coniectans quod mox accidit, consilio tacitus egressus cunctos, quos secum habuerat, in armis esse iubet. id ubi Achilles animadvertit, commotus rei indignatione simul per-
5 nicie defessi exercitus anxius defunctorum corpora miserandum in modum confecta undique in unum colligi iubet atque in conventu ante ora omnium proici. quo spectaculo adeo commoti reges gentesque omnes, uti adversum Agamemnonem ab cunctis
10 pergeretur duce atque auctore Achille et si perstaret suadente exitio vindicandum. quae ubi regi nuntiata, pertinacia animi an ob amorem captivae cuncta extrema ratus experiri nihil remittendum de sententia destinaverat.

15 XXXII. Ea postquam Troiani cognovere, simul ex muris conflagrationem corporum assiduam crebrasque sepulturas animadvertere doctique etiam reliquos incommodo cladis eius debiles agere, cohortati inter se arma capiunt ac propere cum manu
20 auxiliari effusi portis pergunt advorsum. ac dein per campos exercitu bipertito Troianis Hector, Sarpedon auxiliaribus duces facti. tum nostri visis contra hostibus armati atque instructi pro negotio simplici forma aciem composuere circa cornua divi-
25 sis ducibus: dextrum Achilles cum Antilocho, alterum Aiax Telamonius cum Diomede curabant, medios accepere Aiax alter atque Idomeneus dux noster. hoc modo exercitu utrimque composito pergunt obviam. at ubi in manus ventum est, cohortati suos
30 quisque acie conflixere. tum vero in aliquantum tracto certamine plurimi utriusque partis cadunt praecellentibus in ea pugna barbarorum Hectore et Sarpedone, Graecorum Diomede cum Menelao. dein nox communis amborum requies proelium diremit.

---

2 que G^1 3 habuerat — animaduertit *G in marg.* 8 adeum *G* 12 pertinatia *G* 13 paratus *V*, *quod suspicatus est etiam Perizonius* 25 antiloco *GB* 31 plurimi *om. GB, habent PV* 32 barbarum *G* ^{ro} *1. m. sup. scr.*

Digitized by Google

igitur reducto exercitu corpora suorum cremata igni sepeliunt.

XXXIII. Quis perfectis Graeci statuunt inter se Achillem, cuius in adversis Graecorum casibus sollicitudo praecipua videbatur, rem omnium con- 5 firmare. sed Agamemnon anxius, ne decus regium amitteret, in concilio verba facit: sibi maxime cordi esse exercitus incolomitatem neque ulterius differre, quin Astynome parenti remitteretur, maxime si restitutione eius instantem perniciem subterfugerent: nec 10 quicquam deprecari amplius, si modo in locum eius Hippodamiam, quae cum Achille degeret, vicarium munus amissi honoris acciperet. quae res quamquam atrox omnibus et indigna videbatur, tamen conhivente Achille, cuius id praemium pro multis et 15 egregiis facinoribus fuerat, effectum habuit. tantus amor erga exercitum curaque in animo egregii adulescentis insederat. igitur adversa cunctorum voluntate neque tamen quoquam palam recusante Agamemnon, tamquam ab omnibus concessa res videre- 20 tur, lictoribus ut Hippodamia abstraheretur imperat: hique brevi iussa efficiunt. interim Astynomen Graeci per Diomeden atque Ulixen cum magna copia victimarum ad fanum Apollinis transmisere. dein perfecto sacrificio paulatim vis mali leniri visa, 25 neque amplius adtemptari corpora et eorum qui antea fatigabantur tamquam sperato divinitus levamine relaxari. ita brevi per universum exercitum salubritas vigorque solitus renovatus est. mittitur etiam Philoctetae ad Lemnum portio praedae eius, 30 quam Graeci per Aiacen atque Achillen advectam inter se viritim distribuerant.

XXXIV. Ceterum Achilles memor iniuriae supra dictae abstinendum publico consilio decreverat odio maxime Agamemnonis abolitoque amore, quem circa 35 Graecos habuerat, scilicet quod eorum patientia post

---

5 regem *PV* 14 conhiuente G^2 *in ras., om. B sed lacuna* 33 iniuriae — amore *G. in marg.* 36 pacientia *G.*

Digitized by Google

tot bellorum victorias ac facta fortia Hippodamia concessum pro laboribus praemium per iniuriam abducta esset. dein venientes ad se duces aditu prohibere neque cuiquam amicorum ignoscere, qui se, adversum Agamemnonis contumelias cum defendere liceret, deseruissent. intus igitur manens Patroclum et Phoenicen, hunc morum magistrum, alterum obsequiis amicitiae carum, et aurigam suum Automedontem secum retinebat.

XXXV. Per idem tempus apud Troiam exercitus sociorum quique mercede conducti auxiliares copias adduxerant, tempore multo frustra trito *taedi*one an recordatione suorum domi seditionem occipiebant. quod ubi animadvertit Hector coactus necessitate militibus ut apud arma essent iubet ac mox, ubi signum daretur, sequerentur sese. igitur postquam tempus visum est et omnes in armis nuntiabantur, iubet egredi: ipse dux atque imperator militiae.

Res postulare videtur eorum reges, qui socii atque amici Troiae quique ob mercedem auxiliares ex diversis regionibus contracti Priamidarum imperium sequebantur, edicere. primus igitur portis erumpit Pandarus Lycaone genitus ex Lycia, dein Hippothous et Pyl*aeus Lethi* ex Larissa Pelasgidarum, Acamas *Eusso*ri *et* Piros ex Thracia, post quos Euphemus Troezenius Ciconiis inperitans, Pylaemenes Paphlagonius patre Melio gloriosus, Odius et Epistrophus filii Minui A*lizo*norum reges, Sarpedon

XXXV Dares Phrygius c. XVIII.

8 automedentem *G* 12 frustrari tota editione *GV* frustra trito editione *B corr. Mercerus* 13 domiseditionem *libri*, domuitionem *Mercerus*, in domum reditionem *Dederichus* | accipiebant *GB* 20 axiliares *G* 24 yppothous *G* yppotous *B* | pylei *GB longe recedit a libris, quod proposuit Dederichus* et Pylaeus Lethi | pelagidarum *GB* 25 anieri pleri *G* ameri plena *B* Eussori et *admodum uiolenter correxit Dederichus* | pyros *GB* 26 tryzenius *G* 28 azanorum *G* atanorum *B* Alizonum *correxit Vindingius* | Alizonorum *Dederichus Eustathium secutus.*

Digitized by Google

Xantho genitus rector Lyciorum ex Solemo, Nastes et Amphimachus Nomionis de Caria, Antiphus et Mesthles genitore Talaemene Maeonii, Glaucus Hippolochi Lycius, quem sibi Sarpedon, quod praeter ceteros regionis eius consilio atque armis pollebat, participem bellicarum rerum adsciverat, Phorcys et Ascanius Phryges, *Chromius et Ennomus* Mygdones ex Moesia, Pyraechmes Axii Paeonius, Amphius et Adrastus Merope geniti ex Adrestia, Asius Hyrtaci de Sesto, dein alius Asius Dymante genitus Hecubae frater ex Phrygia. hos omnes, quos memoravimus, secuti multi mortales inconditis moribus ac dispari sono vocis, sine ullo ordine aut modo proelia inire soliti.

XXXVI. Quod ubi nostri animadvertere, in campum progressi more militiae aciem ordinant, magistro ac praeceptore conponendi Menestheo Atheniensi: ordinant autem per gentes atque regiones singulas, seorsum manente Achille cum Myrmidonum exercitu. is namque, quamquam ob inlatam ab Agamemnone iniuriam et abductam Hippodamiam nihil animi remiserat, tamen maxime indignatus, quod reliquis ducibus ad cenam deductis solus contemptui habitus intermitteretur. ceterum ordinato exercitu ac tunc primum omnibus copiis adversum se instructis hostibus, ubi neutra pars committere audet, paulisper in loco retentis militibus tamquam de industria utrimque receptui canitur.

XXXVII. Iamque Graeci regressi ad naves arma deponere ac singuli per loca solita corpus cibo curare occeperant, cum Achilles ultum ire cupiens

---

1 sole monastes *GB*, *expediuit Mercerus* 2 cara *GB* 3 talimeneo *GB* 4 ippolichy *GB* 6 porcys *GB* 7 prominus *GB* Chromius *Mercerus* et Ennomus *addidit Dederichus* 8 mydones *G* midones *B corr. Dederichus* | pureclimus *G* purechymus *B* | anxii *GB* Pyraechmes Axii *corr. Mercerus* 9 meropo *GB* | adrestina *GB corr. Mercerus* 10 asyus *GB* | *praepositionem* de *adieci ex B* | dymantho *GB* 25 tum *V* 30 curare *G. sup. scr. 1. m.*

Digitized by Google

iniurias ignaros consilii sui nostros et ob id otiose agentes clam invadere temptat. at ubi Ulixes a custodibus, qui eruptionem eius praesenserant, rem comperit, propere duces circumcursans magna voce monet atque hortatur, uti armis arreptis tuerentur sese, dein consilium inceptumque Achillis singulis aperit: quo cognito clamor ingens oritur festinantibus ad arma cunctis ac seorsum sibi singulis consulentibus. ita Achilles praeverso de se nuntio, ubi omnes in armis sunt neque conata procedere queunt, intemptato negotio ad tentoria regreditur. ac mox duces nostri rati repentino suorum clamore moveri Ilienses et ob id novi quid negotii incepturos, augendae custodiae causa mittunt duos Aiaces Diomeden atque Ulixen: hique inter se regionem, qua aditus hostibus erat, dispertiunt. quae res non frustra eos habuit. namque apud Troiam Hector causam tumultus eorum cupidus persciscere, filium Eumedi Dolonem multis praemiis promissisque inlectum ad postremum uti exploratum res Graecorum egrederetur mittit: isque non longe a navibus avidus ignara cognoscendi, dum cupit suscepti negotii fidem complere, in manus Diomedis, qui eum locum cum Ulixe custodiebat, devenit: ac mox ab his comprehensus refert cuncta atque occiditur.

XXXVIII. Dein diebus aliquot in otio tritis productio utriusque exercitus praeparatur: divisoque inter se campo, qui medius inter Troiam atque naves interiacet, ubi tempus bellandi videbatur, magna cura universus miles instructus armis utrimque procedere. dein signo dato densatis frontibus conflixere acies, composite Graecis ac singulis per distributionem imperia ducum exsequentibus, contra sine modo atque ordine barbaris ruentibus. ceterum in ea pugna interfecti utriusque partis multi mortales, cum neque instantibus cederetur et exemplo strenuissimi cuiusque, qui iuxta steterat aequiperare glo-

18 eumeli *GB*.

Digitized by Google

riam festinaret. interim vulnerati graviter ex ducibus bello decedere coacti sunt barbarorum Aeneas Sarpedon Glaucus Helenus Euphorbus Polydamas, nostrorum Ulixes Meriones Eumelus.

XXXIX. Ceterum Menelaus forte conspicatus Alexandrum magno impetu inruit: quem evitans neque diutius sustinere ausus Alexander fugam capit. at ubi procul animadvertit Hector concurrens cum Deiphobo conprehendere fratrem: eum verbis maledictisque acrioribus insecuti ad postremum cogunt, uti progressus in medias acies eundem Menelaum conquiescentibus reliquis solitario certamine lacesseret. igitur reducto ad bellandum Alexandro progressoque ante aciem, quod signum lacessentibus videbatur, postquam procul animadvertit Menelaus, nunc demum occasionem invadendi inimicissimum sibi maxime oblatam ratus et iam iamque confidens omnium iniuriarum poenas lui sanguine eius, omnibus animis advorsum pergit. sed ubi eos contra se tendere paratos armis atque animis uterque exercitus animadvertit, signo dato recedunt cuncti.

XL. Iamque uterque pleno gradu advorsum cedens intra iactum teli pervenerant, cum Alexander praevenire cupiens simulque ratus primo iaculi eventu locum vulneri inventurum praemittit hastam eaque inlisa clipeo facile decussa est. dein Menelaus magno impetu iaculatur, haud sane dissimili casu: namque parato iam ad cavendum ictumque declinante hoste telum figitur humi. at ubi novis iaculis manus utriusque redarmatae sunt, pergunt. tum demum Alexander ictus femur cadit ac ne mox hosti ultionem cum summa gloria concederet pessimo exemplo intercessum est. namque cum ad interficiendum eum educto gladio proruerat Menelaus, ex occulto sagitta Pandari vulneratus in ipso

---

3 euforbus *GB* | polidamas *GB* 9 deifobo *G* 13 seducto *G* 17 iratus *GB*[1] | iamque *recte abesse maluit Mercerus* 20 animis *om. GB habent VP* 23 iectum *G*.

Digitized by Google

impetu repressus est. igitur ab nostris clamore orto simulque cum ira indignantibus, quod duobus seorsum adversum se hisque maxime, quorum gratia bellum conflatum esset, decernentibus repente a Troianis pessimo more intercederetur, rursus globus barbarorum ingruens Alexandrum e medio rapit.

XLI. Interim in ea permixtione, dum nostri haesitant, Pandarus procul adstans multos Graecorum sagittis configit. neque prius finis factus, quam Diomedes atrocitate rei motus progressusque comminus telo hostem prosterneret. hoc modo Pandarus certaminis foedere violato atque ob id interemptis multis ad postremum poenas scelestissimae militiae luit. ceterum corpus eius liberatum ex acie Priamidae igni cremant: reliquiasque socii traditas sibi Lyciam in solum patrium pertulere. interim utriusque exercitus signo dato manus conserunt pugnantesque vi summa atque ancipiti fortuna bellum ad occasum solis producunt. sed ubi nox adventabat, utrimque reges subducta haud longe acie custodibus idoneis exercitus communivere. ita per aliquot dies tempus bellandi operientes militem frequentem apud arma frustra habuere. namque ubi hiems adventare et imbribus crebris compleri coepere campi, barbari intra muros abeunt. at nostri nullo palam hoste digressi ad naves munia hiemis disponunt moxque bipertito campo, qui reliquus non pugnae opportunus erat, utraque pars aratui insistere, frumenta aliaque, quae tempus anni patiebatur, parare. interim Aiax Telamonius instructo milite, quem secum adduxerat, habens etiam nonnullos de exercitu Achillis, ingressus Phrygiae regionem multa hostiliter vastat, capit civitates, ac post paucos dies praeda auctus ad exercitum victor revenit.

XLII. Isdem fere diebus barbari nostris per

---

6 de *G sed litera* d *erasa* 23 apud *om. G corr. V* in *B* 28 oportunus *G* 29 parare *om. G. habet g.* 35 isdem *V* hisdem *G.*

Digitized by Google

conditionem hiemis quietis nihilque hostile suspicantibus paravere eruptionem, quis Hector dux atque audendi auctor factus. is namque omnes copias instructas armis cum luce simul porta educit ac protinus cursu pleno ad naves tendere atque invadere hostes iubet. at Grai infrequentes tum incuriosique ab armis turbari simul et fugientibus, quos primos hostis incesserat, quo minus arma caperent, impediri, tum caesi multi mortales: iamque fusis qui in medio fuerant, Hector ad naves progressus ignem in proras iacere ac saevire incendiis coeperat nullo nostrorum auso resistere: qui territi atque inproviso tumultu exsangues genibus Achillis auxilium rennuentis tamen obvolvebantur: tanta repente mutatio animorum nostros atque hostes incesserat.

XLIII. Interea Aiax Telamonius adveniens cognito apud naves Hectore magna armorum specie ibidem apparuit ac dein mole sua urguens hostem multo sudore ad postremum navibus extra vallu mdetrudit. tum iam cedentibus acrior insistens Hectorem, qui advorsus eum promptus steterat, ictum inmani saxo ac mox consternatum deicit. sed eum concurrentes undique plurimi multitudine sua tectum bello atque Aiacis manibus eripiunt, seminecemque intra muros ferunt male prospera eruptione adversus hostes usum. ceterum Aiax saevior ob ereptam e manibus gloriam adsumptis iam Diomede et cum Idomeneo Aiace altero territos dispersosque sequi ac fugientes nunc telo eminus prosternere, modo adprehensos obterere armis prorsus nullo, qui in ea parte fuerat, intacto. inter quae tam trepida Glaucus Hippolochi Sarpedon atque Asteropaeus ad morandum hostem paulisper ausi resistere mox vulne-

---

7 a fugientibus *V* 8 primus *libri*, *Perizonius* primos 19 mole *G* molestia *B* mole sua *quod proposuit Obrechtus, habet V* 20 *vulgo legitur* a nauibus *contra libros* 33 asteropeus *G*.

Digitized by Google

ruentes arma equos regias opes et ad postremum quidque fors dederat praeripiunt.

XLVII. Hoc modo victores Grai deletis cum imperatore Thracibus onusti praeda atque victoria ad naves digrediuntur: cum interim Troiani ex muris respectantes nequiquam pro sociis intra moenia tamen trepidarent. igitur barbari tot iam adversis rebus fracti legatos indutias postulantes ad Graecos mittunt ac mox nostris conditionem adprobantibus interposito sacrificio fidem pacti firmavere. eodem fere tempore Chryses, quem sacerdotem Zminthii Apollinis supra memoravimus, ad exercitum venit actum gratias super his, quae in se recepta filia benigne ab nostris gesta erant, ob quae tam honorifica, simul quod Astynomen liberaliter habitam cognoverat, reductam secum Agamemnoni tradit. neque multo post Philocteta cum his, qui partem praedae ad eum portaverant, Lemno regreditur invalidus etiam tum neque satis firmo gressu.

XLVIII. Interea consilium Graecis agentibus Aiax Telamonius in medium progressus docet oportere mitti ad Achillen precatores, qui eum imperatorum verbis atque exercitus peterent remittere iras ac repetere solitam cum suis gratiam: minime quippe aspernandum talem virum, nunc vel maxime, cum secundis rebus Graeci et paulo ante victores non ob utilitatem sed honoris merito gratiam eius peterent. inter quae deprecari etiam Agamemnonem, daret operam simul voluntatemque agendo negotio adhiberet: namque tali tempore in commune ab omnibus consulendum, praesertim procul ab domo locis alienis atque hostilibus: neque se aliter inter tam gravia bella undique versus inimicis regionibus quam concordia tutos fore. at ubi finem loquendi fecit, cuncti duces laudare

---

2 uti quidque *V* uti *om. GB* 4 bonus *G* 6 *Perizonius maluit* despectantes, *idem Oudendorpius* | neque quicquam *G* (*in marg.* uel nequiquam), uel nequicquam neque cuiquam *B* 8 facti *G*.

Digitized by Google

consilium viri simulque praedicantes ad caelum to lere, scilicet quod cum virtute corporis, tum ingenio universos anteiret. post quae Agamemnon docere se et ante ad reconciliandum Achillen multos misisse et nunc nihil aliud cordi esse. ac mox Ulixen atque ipsum Aiacem orare, susciperent negotium atque ad eum nomine omnium irent, maxime quod Aiax cognatione fretus impetraturus veniam facilius credebatur. igitur his operam suam pollicentibus iturum se una Diomedes sponte ait.

XLIX. His actis Agamemnon adferre hostiam lictores iubet ac mox sublata super terram, cum duo, quibus imperatum erat, suspensam retinerent, gladium vagina educit eoque bifariam excisam hostiam in conspectu, uti diviserat, collocat: dein ferrum sanguine oblitum manu retinens inter utramque sacri partem medius vadit. interim Patroclus cognito quod parabatur in consilium supervenit. at rex sicut supra diximus transgressus ad postremum iurat inviolatam a se in eum diem Hippodamiam mansisse neque cupiditate ulla aut desiderio laesam sed ira, qua plurima mala conficiuntur, eo usque processisse. his addit cupere se praeterea, si ipsi etiam videretur, filiarum, quae ei cordi esset, in matrimonium dare decimamque regni omnis ac talenta quinquaginta doti adiungit. quae ubi accepere qui in consilio erant, ammirari magnificentiam regis maximeque Patroclus, qui cum oblatione tantarum opum, tum praecipue laetus, quod intacta Hippodamia adfirmaretur, ad Achillen venit eique universa gesta atque acta refert.

L. Dein ubi rex ea, quae audiverat, volutare animo ac deliberare secum ipse occepit, supervenit cum supradictis Aiax. tum ingressos eos ac iam benigne salutatos sedere hortatur iuxtaque se Aiacem. qui tempus loquendi nactus familiariter et ob id

---

23 *fort.* processisse se 24 etiam ipsi *vulgata lectio est.*

Digitized by Google

liberius incusare atque increpare, quod in magnis discriminibus suorum nihil iracundiae remiserit, potueritque cladem exercitus perpeti, cum eum multi amici, plurimi etiam adfinium obvoluti genibus de-
5 precarentur. post quem Ulixes illa quidem deorum esse ait, eorum autem, quae in consilio acta essent, ordine exposito, quae etiam Agamemnon pollicitus quaeque iurasset ad postremum orat, ne preces omnium neve oblatas nuptias aspernaretur, moxque
10 eorum omnium, quae una offerebantur, enumerationem facit.

LI. Tum Achilles longam exorsus orationem primum omnium acta gestaque sua exponere. ac deinde ammonere, quantas aerumnas pro utilitate om-
15 nium pertulerit, quas civitates aggressus ceperit cunctis interim requiescentibus ipse anxius ac dies noctesque bello intentus: et cum neque militibus suis neque sibi ipse parceret, asportatas nihilominus praedas in commune solitum redigere: pro quis so-
20 lum omnium se electum, qui tam insigni iniuria dehonestaretur, solum ita contemptum, a quo Hippodamia tot laborum pretium per dedecus abstraheretur: neque in ea culpa solum esse Agamemnonem sed maxime ceteros Graecos, qui immemo-
25 res beneficiorum contumeliam suam silentio praeterierint. postquam finem loquendi fecit, Diomedes „praeterita“ ait „omittenda sunt neque oportet prudentem meminisse transactorum, quando ea, etsi maxime cupias, nequeas revocare.“ interea Phoenix
30 et cum eo Patroclus circumstantes genas atque omnem vultum iuvenis, manus adosculari, contingere genua, rediret in gratiam atque animos remitteret cum propter praesentes, qui eum oratum venissent, tum praecipue ob bene de se meritum reliquum
35 exercitum.

---

3 iam *post* multi *eras. in G* 31 manu *G* manus *B* manusque *edit. Venet. 1499.*

Digitized by Google

LII. Igitur Achilles praesentia talium virorum precibus familiarium ac recordatione innoxii exercitus tandem flexus ad postremum facturum se, quae vellent, respondit. dein hortatu Aiacis tum primum post malam iracundiam Graecis mixtus consilium ingreditur atque ab Agamemnone regio more salutatur. interea reliquis ducibus favorem attollentibus gaudio laetitiaque cuncta completa sunt. igitur Agamemnon manum Achillis retentans eumque et reliquos duces ad cenam deducit: ac paulo post inter epulas, cum laeti inter se invitarent, rex Patroclum quaesiit, ut Hippodamiam cum ornamentis, quae dederat, ad tentoria Achillis deduceret: isque libens mandata efficit. ceterum per id tempus hiemis saepe Graeci atque Troiani singuli pluresve ut fors evenerat inter se sine ullo metu in luco Thymbraei Apollinis miscebantur.

LIBER TERTIUS.

I. Interim per totam hiemem dilato conditionibus in tempus bello Graeci cuncta, quae in tali otio militia exposcebat, intenti animo summis studiis festinabant. namque pro vallo multitudo universa variis bellandi generibus per duces populosque instructa et ob id more optimo diversis ad officia sua quibusque, hinc iaculis hastarum vice fabricatis neque pondere aut mensura inferioribus et quibus ea non erant praeustis sudibus, illinc sagittis certantes inter se invicem ad multum diem exercere, alii saxis utebantur. sed inter sagittarios maxime anteibant Ulixes Teucer Meriones Epios

---

11 laeticia *G (tres ultimae litterae fere deletae)*. 25 ponderis aut mensurae *GB* pondere et mensura *P*.

Digitized by Google

Menelaus. neque dubium, quin inter hos tamen praecelleret Philocteta, quippe Herculis sagittarum dominus et destinata feriundi arte mirabilis. at Troiani cum auxiliaribus laxiores militia neque circa exercitium solliciti socordius agitare ac saepe sine ullo insidiarum metu hi aut illi multis immolationibus Thymbraeo Apollini supplicabant. isdem fere diebus nuntius apportatur universas prope Asiae civitates descivisse a Priamo atque eius amicitiam execrari: namque facinoris exemplo suspectis iam per universos populos gentesque circa hospitium omnibus simul omnibus proeliis Graecos victores cognitum et eversio multarum in ea regione civitatum in animis haeserat, ad postremum grave odium filiorum regnique eius incesserat.

II. At apud Troiam forte quadam die Hecuba supplicante Apollini Achilles ad*in*veniens visere cerimoniarum morem cum paucis comitibus supervenit. erant praeterea cum Hecuba matronae plurimae, coniuges principalium filiorumque eius, partim honorem atque obsequium reginae tribuentes. reliquae tali obtentu pro se quaeque rogaturae supplicabant: etiam Hecubae filiae nondum nuptae Polyxena et Cassandra Minervae atque Apollinis antistites novo ac barbaro redimitae ornatu effusis hinc atque inde crinibus precabantur suggerente sibi Polyxena apparatum sacri eius. ac tum forte Achilles versis in Polyxenam oculis pulchritudine virginis capitur: auctoque in horas desiderio, ubi animus non lenitur, ad naves discedit. sed ubi dies pauci fluxere et amor magis ingravescit, accito Automedonte aperit ardorem animi: ad postremum quaesiit, uti ad

---

1 hos iam *BG* (*in quo antea uidetur fuisse* hoc tamen) 4 *Perizonius maluit* laxiore 10 exemplum *G* exemplo *B* 11 hostium *GB* hospitium, *quod iam tuetur P, Obrechtus e libris suis: idem addit e libris suis* simul omnibus, *quod om. GB* 14 est ira et ad *GB* haeserat et ad *P* 17 adueniens *libri*, auens *Mercerus*, adiuveniens *Peiper*.

Digitized by Google

Hectorem virginis causa iret. Hector vero daturum se in matrimonium sororem mandat, si sibi universum exercitum proderet.

III. Dein Achilles soluturum se omne bellum pro Polyxena tradita pollicetur. tum Hector: aut proditionem ab eo confirmandam, aut filios Plisthenis atque Aiacem interficiendos: alias de tali negotio nihil se auditurum. ea ubi Achilles accepit, ira concitus exclamat: se, cum primum tempus bellandi foret, primo proelio interempturum. dein animi iactatione saucius huc atque illuc oberrans interdum tamen, quatenus praesenti negotio utendum esset consultare. at ubi eum Automedon iactari animo atque in dies magis magisque aestuare desiderio ac pernoctare extra tentoria animadvertit veritus, ne quid adversum se aut in supradictos reges moliretur, Patroclo atque Aiaci rem cunctam aperit: hique dissimulato quod audierant cum rege commorantur. ac forte quodam tempore recordatus sui convocatis Agamemnone et Menelao negotium ut gestum erat desideriumque animi aperit: a quis omnibus ut bono animo ageret respondetur, brevi quippe dominum eum fore eius, quam deprecando non impetraverit. quae res eo habere fidem videbatur, quoniam iam summa rerum Troianarum prope occasum erat omnesque Asiae civitates execratae amicitiam Priamidarum ultro nobis auxilium societatemque belli offerebant, quis ab ducibus nostris benigne respondebatur: satis sibi esse praesentium copiarum neque auxiliorum egere: amicitiam sane, quam offerrent, ultro suscipere voluntatemque eorum fore gratam omnibus: scilicet quia fluxa fides et animi earum spectati neque tam subita mutatio sine dolo credebatur.

IV. Iamque exactis hibernis mensibus ver coeperat, cum Grai edicto prius, uti omnis miles in armis esset, mox signo belli edito exercitum in cam-

10 primo proelio *om. PV nescio an recte.*

Digitized by Google

pis productum ordinant: neque ea a Troianis segnius agebantur. igitur ubi utrimque instructae acies advorsum processere atque intra teli iactum ventum est, cohortati suos quisque manus conserunt in medio locatis equitibus et ob id primis congressis. tumque primum reges nostri atque hostium ascensis curribus bellum ineunt adscito sibi quisque auriga ad regendos equos. sed primus omnium Diomedes invectus Pyr*aechmen* regem Paeon*um* hasta fronte ictum interficit, dein ceteros, quos ob virtutem rex secum stipatores habuerat conglobatos inter se atque ausos resistere partim telo eminus fundit, alios curru per medios concito humi opterit. dein Idomeneus adhibito equis Merione Acamanta Thracum regem deicit, ruentique telo occurrit atque ita interficit. sed ubi Hector situs in parte alia medios suorum fundi accipit, dispositis satis strenuis ubi pugnabat accurrit auxilio laborantibus Glaucum secum ac Deiphobum et Polydamanta habens. neque dubium, quin deleta a praedictis regibus ea pars hostium foret, ni adventu suo Hector nostrosque ulterius progredi ac suos fugere cohibuisset. ita Graeci prohibiti caede reliquorum represso gradu advorsum eos, qui supervenerant, constitere.

V. Ac mox cognito per universum exercitum proelio in ea parte reliqui duces confirmati*s* ubi quisque pugnaverat undique eo confluunt. densatur utrimque acies et proelium renovatum est. igitur Hector ubi plurimos suorum adesse et satis tutum se intellegit, tollit animos. dein clamore magno singulos suorum nomine appellans confidentius in hostem pugnare hortatur: ac progressus intra aciem Dioren et Polyxenum Alios satis impigre pugnantes vulnerat. at ubi eum Achilles ita in hostem

---

9 pyrhechum *G* pyrathum *B iampridem corr.* | peanium *GB* paeonium *P* Paeonum *restituit Mercerus* 14 Agamanta *GB* 26 confirmati *GB* confirmatis *coniecerunt Barthius aliique* 30 magna G^1

Digitized by Google

promptum animadvertit, simul subvenire his, quos advorsum bellabat, cupiens et memor paulo ante repulsae in Polyxena contra tendit: progressusque in medio Pylaemenem Paphlagonum regem impedimento sibi oppositum comminus fundit non alienum sanguinis Priamidarum: perhibebatur quippe hic etiam ex his, qui a Phineo Agenoris originem propriam memoria repetebant: a quo etiam Olizonen genitam, postquam adoleverit deductam in matrimonium Dardani.

VI. Ceterum Hector postquam ad se agmine infesto tendi videt, causas odii recordatus non ulterius impetum viri experiri ausus ex acie subterfugit. tumque Achilles insecutus quantum acies hostium patiebatur, ad postremum iaculatus aurigam eius interfecit, postquam Hector per aliam partem relicto curru aufugerat. dein ereptum sibi e manibus inimicissimum omnium dolens rursus vehementius saevire extractoque ex corpore aurigae iaculo fundere obvios ac prostratos cum alios invaderet, a*lios* desuper proculcans optereret. inter quae tam trepida cunctis fugientibus Helenus quaesitum ex occulto vulneri locum ubi nactus est, manum Achillis procul atque inprovisus sagitta transfigit. ita vir egregius bellandi, cuius adventu territus fugatusque Hector, multi mortales cum ducibus extincti, clam atque ex occulto vulneratus eo die finem bellandi fecit.

VII. Interim Agamemnon et cum eo Aiaces duo inter ceteram stragem ignotorum nacti plurimos Priami filiorum interficiunt, atque Agamemnon Arsacum cum Deiopite Archemachum Laudocum et Philenorem, Aiax Oilei et Telamonius

22 Ptolem. VI p. 35, 2.

12 tendi et causas *GB corr. P* 20 obuios ac pr. cum a. inu. ac des. pr. *GB* cum pr. a. inu. desuper ac proc. obtereret *A*, alios *e coniectura scripsimus* 21 opteret *G* | oppeteret *B* obtereret *g* 31 cum *om. G* | deiopitheo *GB nostrum Mercerus* 32 et *post* Oilei *om. GB*.

Digitized by Google

Melium Asty*no*um Doryclum Hippothoum atque Hippodamanta. at in alia belli parte Patroclus et Lycius Sarpedon locati in cornibus nullis propinquorum praesentibus signo inter se dato solitarii certaminis extra aciem processere, moxque telis advorsum iactis, ubi uterque intactus est, curru desiliunt atque arreptis gladiis pergunt obviam. iamque crebris advorsum se ictibus congressi, neque vulneratus quisquam, multum diei consumpserant, cum Patroclus amplius audendum ratus colligit sese in arma et cautius contectus ingressusque hostem complectitur, manu dextra poplitem succidens, quo vulnere debilitatum atque exsectis nervis invalidum propulsat corpore ruentemque interficit.

VIII. Quod ubi animadvertere Troiani, qui iuxta steterant, gemitu magno clamorem tollunt, relictisque ordinibus signo dato arma in Patroclum vertunt, scilicet Sarpedonis interitu publicam cladem rati. at Patroclus praeviso hostium agmine telum positum humi propere rapit compositusque in armis audentius resistit. tunc ingruentem Deiphobum hasta comminus tibiam ferit atque excedere ex acie coegit interfecto prius Gorgythione fratre eius. neque multo post adventu Aiacis fusi reliqui, cum interim Hector edoctus quae acciderant, supervenit ac mox conversam suorum aciem pro tempore restituit increpatis ducibus ac plerisque ex fuga reductis. ita praesentia eius animi tolluntur et proelium incenditur. tum vero inclitis ex utraque parte ducibus confirmato exercitu confligunt acies, nunc hinc inde cedentibus instantes et, ubi acies nutaverat, praesidiis accurrentibus. interea utriusque

---

1 molius *GB Mercerus:* Melium | astyochum *GB* astymenem *P*, *Fuchsius coniecit* Astynoum 7 obuicum *G* 18 interitum *vulgo legitur contra libros* 31 nunc inde *B* 32 praesidiis *G* (*fort. a pr. m. antea* praesidio) | accurrentibus *GB* praesidio accurrentes *Dederichus coniecit.*

Digitized by Google

exercitus cadunt plurimi neque fortuna belli mutatur. sed postquam miles per multum diem bello intentus magis magisque fatigabatur et diei vesper erat, utrisque cupientibus pugna decessum.

IX. Tum apud Troiam circa Sarpedonis cadaver cunctis deflentibus ac praecipue feminis, luctu atque gemitu omnia completa sunt, quis non alii casus acerbissimi, de interitu Priamidarum prae desiderio eius cordi insederant. tantum in eo viro praesidium et interfecto spes ablata credebatur. at Graeci in castra regressi primum omnium Achillem revisunt eumque de vulnere percontati, ubi sine dolore agere vident, laeti ad postremum narrare occipiunt Patrocli facta fortia, dein reliquos, qui vulnerati erant, per ordinem circumeunt: ita inspectatis omnibus ad tentoria sua quisque digreditur. interim Achilles regressum Patroclum extollere laudibus, dein monere, uti reliquo quoque bello memor rerum, quas gesserat, hostibus vehementius ingrueret. hoc modo nox consumitur. at lucis principio corpora suorum quisque collecta igni cremant, dein sepeliunt. sed postquam dies aliquot triti et vulnerati convaluerant, arma expedire et producere militem placet.

X. Sed barbari more pessimo nec quicquam compositum, nihil aliud quam turbata atque insidiosa cupientes clam atque ante tempus egressi proelium praevertere: tuncque effusi ruinae modo clamorem inconditum simul et tela in hostes coniciunt semermos etiam tum atque incompositos. caesi itaque nostrorum multi, in quis Arcesilaus Boeotius et Schedius Cr*issa*eorum uterque duces optimi: ceterum vulnerata pars maxima, Me*g*es etiam et

---

8 ne interitus quidem *P* 9 uiuo *Obrechtus et Andreas Dacerius* 30 se emersos *GB* semiermes *P nostrum Mercerus* 31 archesilaus *GB* 32 scaedius *G* scedius *B* | treseorum *GB* creseorum *P* Crissaeorum *Mercerus* 33 mes *GB* Ameces *P* Meges *edit. Venet. 1499.*

Digitized by Google

Agapenor, alter Echinadibus imperator, Agapenor Arcadiae. inter quae tam foeda tanta inclinatione rerum Patroclus fortunam belli vincere aggressus, dum hortatur suos simul atque instat hostibus promptiore quam bellandi mos est, telo Euphorbi ictus ruit: statimque Hector advolans opprimit ac desuper vulneribus multis fodit: moxque enititur abstrahere proelio, scilicet insolentia gentis suae inludere cupiens per universa genera dehonestamenti. quod ubi Aiaci cognitum est, relicto ubi pugnaverat propere accurrit, iamque eripere cadaver occipientem proturbat hasta. interim Euphorbus a Menelao et Aiace altero summo studio circumventus scilicet auctor interempti ducis morte poenas luit. deinde occipiente vespera proelium dirimitur male et cum dedecore plurimis nostrorum interfectis.

XI. Sed postquam reductae utrimque acies et iam in tuto miles noster erat, cuncti reges Achillem conveniunt deformatum iam lacrimis atque omni supplicio lamentandi: qui modo prostratus humi, nunc cadaveri superiacens adeo reliquorum animos pertemptaverat, ut Aiax etiam, qui solandi causa adstiterat, nihil luctui remitteret: nec Patrocli tantum mors gemitum illum cunctis incusserat, sed praecipue recordatio vulnerum per loca corporis pudibunda: quod exemplum pessimum per mortales tum primum proditum est numquam antea a Graecis solitum. igitur reges multis precibus atque omni consolationis modo tandem Achillem flexum humo erigunt. dein Patrocli corpus elutum mox veste circumtegitur maxime ob tegenda vulnera, quae multimodis impressa haud sine magno gemitu cernebantur.

XII. His actis monet, uti custodes vigilias agere curarent, ne qua hostes detentis circa funus

---

1 hechinadibus *GB* 5 promptior *P* | euforbi *G* 13 summo *om. GB habet P* 20 suplicio *G*.

Digitized by Google

nostris more solito inruerent. ita per distributionem officia sua quisque procurantes igni plurimo in armis pernoctant. at lucis principio placet, uti ex omni ducum numero quinque in montem Idam vaderent silvam caesum, qua Patroclus cremaretur: decretum quippe ab omnibus erat, funus eius publice uti curaretur. iere igitur Ialmenus Ascalaphus Epios et cum Merione Aiax alter. moxque Ulixes et Diomedes busto locum dimetiuntur quinque hastarum longitudine totidemque in transversum. advecta dein ligni copia bustum extruitur impositumque desuper cadaver igni supposito cremant exornatum iam decore omni pretiosae vestis: id namque Hippodamia et Diomedea curaverant, quarum Diomedea nimium iuveni et omni affectu dilecta fuerat.

XIII. Ceterum paucis post diebus refectis ex labore vigiliarum ducibus cum luce simul exercitus in campum productus per totum diem in armis agit operiens barbarorum adventum. qui muris despectantes postquam nostros paratos proelio vident, eo die certamen distulere. ita occasu solis Graeci ad naves regressi. at vix principio diei Troiani rati etiam nunc incompositos Graecos, armati portis evolant temere et cum audacia, uti antea soliti: instantesque circa vallum certatim tela iaciunt crebra magis quam cum effectu nostris ad evitandos tantum ictus compositis. igitur ubi ad multum diem barbari intenti iaculis fessi iam neque ita vehementes animadvertunt, ex parte una nostri erumpunt, incursantesque sinistrum latus fundunt fugantque: neque multo post ex alio adnuentibus iam barbaris ac sine ulla difficultate versis.

XIV. Ita plurimi barbarorum, ubi terga ver-

---

5 quo *P* 25 audatia *GB* | *malim* erant soliti 27 tanto[s] ictu[s] *G* tantos ictus *B* *nostrum P* 30 animos uertunt *Wopkensius* animaduertuntur *Daceria* 32 annuentibus *B* abnuentibus *P* abeuntibus *Perizonius*.

Digitized by Google

tere, foede et vice inbellium ab insequentibus proculcati ad postremum dispereunt, in quis Asius Hyrtaco genitus et cum Hippothoo Pylaeus, hi Larisaeis, Asius Sesto regnantes. eodem die vivi a Diomede capiuntur duodecim, ab Aiace quadraginta. captus etiam Isus et Euander Priamidae. in ea pugna Graecorum *Gu*neus interfectus rex *Cyphi*us, vulneratus etiam Idomeneus dux noster. ceterum ubi Troiani muros ingressi clausere portas et finis instandi factus est, nostri spoliata armis hostilia cadavera adportataque in flumine praecipitant memores paulo ante in Patroclo insolentiae barbarorum dein captivos omnes, uti quem ceperant, in ordine Achilli offerunt: isque vino multo sopita iam favilla reliquias in urnam collegerat: decretum quippe animo gerebat, secum in patrium solum uti adveheret, vel si fortuna in se casum mutaret, una atque eadem sepultura cum carissimo sibi omnium contegi. itaque eos, qui oblati erant, deduci ad bustum, una etiam Priami filios ibique seorsum aliquantum a favilla iugulari iubet, scilicet inferias Patrocli manibus: ac mox regulos canibus dilaniandos iacit confirmatque se non prius desinere pernoctando humi, quam in auctorem tanti luctus sui sanguine vindicasset.

XV. Sed nec multi transacti dies, cum repente nuntiatum Hectorem obviam Penthesileae cum paucis profectum: quae regina Amazonibus incertum pretio an bellandi cupidine auxiliatum Priamo adventaverat: gens bellatrix et ob id ad finitimos indomita, specie armorum inclita per mortales. igitur Achilles paucis fidis adiunctis secum insidiatum pro-

---

XV. XVI Malal. 156.

---

2 asyus yrtaco *G* 3 hii lariseis *GB* 6 pesus *G* peysus *B* Pisus *P corr. Mercerus* 7 cyneus *GB* | scyphus *GB utrumque emend. Mercerus* 17 maturaret *Perizonius maluit* 21 iugulare *G*.

Digitized by Google

pere pergit atque hostem securum sui praevortit, tum ingredi flumen occipientem circumvenit. ita eumque et omnes, qui comites regulo dolum huiusmodi ignoraverant, ex inproviso interficit: at quendam filiorum Priami comprehensum mox excisis manibus ad civitatem remittit nuntiatum quae gesta erant ipse cum caede inimicissimi, tum memoria doloris ferox spoliatum armis hostem, mox constrictis in unum pedibus vinculo currui postremo adnectit, dein ubi ascendit ipse, Automedonti imperat, daret lora equis. ita curru concito per campum, qua maxime visi poterat, pervolat hostem mirandum in modum circumtrahens: genus poenae novum miserandumque.

XVI. At apud Troiam ubi spolia Hectoris desuper ex muris animadvertere, quae Graeci praecepto regis ante ora hostium praetulerant, et filius Priami praemissus ab Achille rem ut gesta erat disseruit, tantus undique versus per totam civitatem luctus atque clamor editur, ut aves etiam consternatae vocibus alto decidisse crederentur nostris cum insultatione reclamantibus. ac mox ex omni parte urbs clauditur: foedatur regni habitus atque in modum lugubrem funestumque obducta facies civitatis: cum, sicut in tali nuntio adsolet, repente cursus trepidantium fieret in eundem locum ac statim sine ulla certa ratione per diversum fuga: nunc planctus crebri, modo urbe tota silentium ex incerto. inter quae et spes extremas multi credidere cum nocte simul Graecos moenia invasuros excisurosque urbem securos interitu tanti ducis, nonnulli etiam pro confirmato habere Achillem exercitum eum, qui duce Penthesilea Priami rebus auxilio venerat, partibus

---

12 praeuolat *GB* peruolat *P* 17 et—Achille *addidi ex BP. cum desint in G, ceterum in B legitur* quae *ante* et. *vulgo legitur:* et ille qui excisis manibus acerbissimae rei indicium in se ipse pertulerat 22 mox portis *GB*.

Digitized by Google

suorum adiunxisse, postremo omnia adversa hostilia fractas ablatasque opes, nullam salutis spem interempto Hectore in animo habere: quippe is solus omnium in ea civitate adversum tot milia imperatoresque hostium varia semper victoria certaverat. cui fama bellandi inclito per gentes numquam tamen vires consilio superfuerant.

XVII. Interim apud Graecos, ubi Achilles ad naves rediit et cadaver Hectoris in ore omnium est, dolor, quem ob Patrocli interitum paulo ante perceperant, nece metuendi hostis et ob id praecipua laetitia circumscribitur. ac tum universis placet, uti in honorem eius, quoniam abesset hostilis metus, certamen ludis solitum celebraretur: neque minus tamen reliqui populi, qui non certaturi spectandi gratia convenerant, instructi armis paratique adessent: ne qua scilicet hostis quamvis fractis rebus solito tamen insidiandi more irrueret. igitur Achilles victorum praemia, quae ei videbantur maxima, statui imperat. et postquam nihil reliquum erat, reges omnes ad considendum hortatur, ipse medius atque inter eos excelsior. tum primum quadriiugis equis Eumelus ante omnes victor declaratur, bigarum praemia Diomedes meruit, secundo post eum Menelaus.

XVIII. Ceterum ad certandum qui sagittarum arte praevalebant Meriones atque Ulixes duos erexere malos, quis religatum linum tenuissimum atque ex transverso extentum utriusque capiti adnectebatur, media columba sparto dependebat: eius contingendae certamen maximum. tum reliquis incassum tendentibus Ulixes cum Merione destinatum confixere. quibus cum a reliquis favor attolleretur, Philocteta non columbam se verum id, quo religata esset, sagitta excisurum promittit: ammirantibus deinde difficultatem regibus, fidem promissi non fe-

---

11 nece *P* et *GB*.

Digitized by Google

licius quam solertius confirmavit: ita dirupto vinculo columba cum maxima populi adclamatione decidit. praemia certaminis eius Meriones atque Ulixes tulere. Achilles duplici extra ordinem munere Philoctetam donat. 5

XIX. Cursu longo certantibus Oilei Aiax victor excipitur, post quem secundus Polypoetes. duplici campo Machaon, singulari Eurypylus, saltu Tlepolemus, disco Antilochus victores abeunt. praemia luctandi intacta permansere, quippe Aiax arripiens 10 medium Ulixen deicit, qui ruens pedibus eius circumvertitur, atque ita praepedito obligatoque nixu Aiax paene iam victor ad terram ruit. caestibus reliquoque manuum certamine idem Aiax Telamonius palmam refert. cursu in armis postremo Dio- 15 medes praevaluit. dein ubi praemia certaminis persoluta sunt, Achilles primum omnium Agamemnoni donum, quod ei honoratissimum videbatur, offert, secundo Nestori, Idomeneo tertio, post quos Podalirio et Machaoni, dein reliquis pro merito ducibus, 20 ad postremum eorum sociis, qui in bello occiderant. hisque mandatum, uti, cum tempus fuisset, domum ad necessarios eorum perferrent. postquam certandi praemiorumque finis factus et iam diei vesper erat, ad sua quisque tentoria discessere. 25

XX. At lucis principio Priamus lugubri veste miserabile tectus cui dolor non decus regium, non ullam tanti nominis atque famae speciem reliquam fecerat, manibus vultuque supplicibus ad Achillen venit cum Andromacha, in qua non minor quam in 30 Priamo miseratio. ea quippe deformata multiplici modo Astyanacta, quem nonnulli Scamandrium appellabant et Laodamanta parvulos admodum filios

XX—XXIV Malal. 157. 158 Cedren. P 127. 128 Tzetz. Homer. 307 seq. Const. Manass. P 29 Ptolem. VI p. 35, 5.

3 merionis *G* 11 circumuectitur *B* 19 idomeni *G* idomenei *B* 29 supplici *B*. 31 quocum Andromacha non *libri*, *corr. Peiper*.

Digitized by Google

prae se habens regi adiumentum deprecandi addiderat, qui maeroribus senioque decrepitus filiae Polyxenae umeris innitebatur. sequebantur vehicula plena auri atque argenti pretiosaeque vestis, cum super murum despectantes Troiani comitatum regis oculis prosequerentur. quo viso repente silentium ex ammiratione oritur ac mox reges avidi noscere causas adventus eius procedunt obviam. Priamus ubi ad se tendi videt, protinus in os ruit pulverem reliquaque humi purgamenta capiti aspargens: dein orat, uti miserati fortunas suas precatores secum ad Achillem veniant. eius aetatem fortunamque recordatus Nestor dolet, contra Ulixes maledictis insequi et commemorare, quae ad Troiam in concilio ante sumptum bellum ipse adversum legatos dixerat. ea postquam Achilli nuntiata sunt, per Automedontem eum accersi iubet, ipse retinens gremio urnam cum Patrocli ossibus.

XXI. Igitur ingressis ducibus nostris cum Priamo rex genua Achilli manibus complexus „non tu mihi“ inquit „causa huiusce fortunae, sed deorum quispiam, qui postremam aetatem meam, cum misereri deberet, in hasce aerumnas deduxit confectam iam ac defetigatam tantis luctibus filiorum. quippe hi fisi regno per iuventutem, cum semper cupiditates animi quoquo modo explere gestiunt, ultro sibi mihique perniciem machinati sunt. neque dubium cuiquam, quin contemptui sit adulescentiae senecta aetas. quod si interitu meo reliqui huiusmodi facinoribus temperabunt, me quoque, si videtur, exhibeo poenae mortis, cui misero confectoque maeroribus omnes aerumnas, quibus nunc depressus infelicissimum spectaculum mortalibus praebeo, cum

---

3 humeris *G* | sequebantur *om. GB* Deinde sequebantur *P* 4 uestes *GB* uestis *P* 8 causam *P* 13 docet *GB* dolet *P* | insequi et *editt. vett.* sinequiet *G* sine quiete *B* 30 uideretur *GB corr. P*

Digitized by Google

hoc exiguo spiritu simul auferes. adsum ultro, nihil deprecor, vel si ita cordi est, habe in custodia captivitatis. neque enim mihi quicquam iam superioris fortunae reliquum est, quippe interfecto Hectore cuncta regni concidere. sed si iam Graeciae universae ob meorum male consulta satis poenarum filiorum sanguine et meis aerumnis [persolvi, miserere aetatis] at deos recordatus retorque animos ad pietatem: concede parvulis saltim non animam parentis sed cadaver deprecantibus. veniat in animum recordatio parentis tui omnes curas vigiliasque in te tuamque salutem inpendentis. sed illi quidem cuncta secundum sua vota proveniant longeque aliter neque mei similem senectam degat".

XXII. Interea dum haec commemorat, paulatim animo deficere ac dissolvi membris, dein obmutescere occipit, quod spectaculum longe miserrimum omnibus, qui tum aderant, dolori fuit. dein Andromacha parvulos Hectoris filios ante Achillen prosternit, ipsa fletu lamentabili orans, uti sibi cadaver coniugis intueri saltim concederetur. inter haec tam miseranda Phoenix Priamum sustollere atque uti animum reciperet hortari. tum rex ubi in aliquantum revolvit spiritum, nixus genibus atque utraque manu caput dilanians „ubi nunc illa est" ait, „quae apud Graecos praecipue erat iusta misericordia? an solum in Priamum circumscribitur?"

XXIII. Iamque omnibus dolore permotis Achilles decuisse ait filios eum suos initio ab eo, quod admiserint, facinore cohibere neque ipsum concedendo tanti delicti participem fieri. ceterum ante id decennium non ita defessum senecta fuisse, ut suis despectui esset, sed obsedisse animos eorum

---

1 adsum en *P quod Obrechtus e vestigiis edit. Mediol. addidit* 2 habe *G primitus* habens 7 persolui miserere aetatis *om. GB habet P* 8 at *GB* ac *P* 11 in te tuamque *editt. vett.* intentumque *G* intentum atque *B* tuam in *P* 21 *malim scribi* concederet 24 refouit *P* | nixis *libri*, nixus *editt. uett.*

Digitized by Google

desiderium rerum alienarum, neque ob mulierem solum unam, sed Atrei atque Pelopis divitiis inhiantes raptum res more incondito perrexisse: pro quis aequissimum esse eiusmodi poenas vel etiam graviores pendere. namque ad id tempus Graecos secutos morem in bellis optimum, quoscumque hostium pugna conficeret, sepulturae restituere solitos: contra Hectorem supergressum humanitatis modum, Patroclum eripere proelio ausum, scilicet ad inludendum ac foedandum cadaver eius: quod exemplum poenis ac suppliciis eorum eluendum, ut Graeci ac reliquae posthac gentes memores ultionis eius moremque humanae conditionis tuerentur. non enim Helenae neque Menelai gratia exercitum relictis sedibus parvulisque procul ab domo, cruentum suo hostilique sanguine inter ipsa belli discrimina huiusmodi militiam tolerare, sed cupere dinoscere, barbarine Graecine summa rerum potirentur: quamquam iustam causam fuisse inferendi belli etiam pro muliere. namque uti ipsi raptu rerum alienarum laetarentur, ita maxime dolori esse his, qui amiserint. ad haec multa infausta detestandaque inprecari confirmareque se capto Ilio ante omnes tanti admissi poenas sanguine eius expetere, ob quam patria parentibusque carens Patroclum etiam solitudinis suae levamen maximum amiserit.

XXIV. Dein consiliatum cum supradictis ducibus surgit: quis omnibus una atque eadem sententia est, scilicet uti acceptis quae allata essent corpus exanime concederet. quod ubi satis placuit, singuli ad sua tentoria discedunt. moxque Polyxena ingresso Achille obvoluta genibus eius sponte servitium sui pro absolutione cadaveris pollicetur. quo spectaculo adeo commotus iuvenis, ut qui inimicissimus ob mortem Patrocli Priamo eiusque regno

---

2 Atrei atque *P* catratque *G om. B* 6 hos *GB* hostium *P* homines *Peiper* 17 militia *G* milicie *B* | barbarinae grecinae *G* 26 solicitudinis *P*.

Digitized by Google

esset, tum recordatione filii ac parentis ne lacrimis quidem temperaverit. itaque manu oblata Polyxenam erigit praedicta prius mandataque cura Phoenici super Priamo. sed rex nil se luctus neque praesentium miseriarum remissurum ait. tum Achilles confirmare non prius cupitis eius satis futurum, quam mutato in melius habitu cibum etiam secum sumeret. ita rex veritus ne quae concessa videbantur ipse recusando impediret, de*m*isse omnia quaeque imperarentur facienda decrevit.

XXV. Igitur ubi excussus comis pulvis totusque lotus est, mox a iuvene ipseque et qui cum eo venerant, cibo invitantur. dein ubi saties omnes tenuit, hoc modo Achilles disseruit: „refer nunc iam mihi, Priame, quid tantum causae fuerit, cur deficientibus quidem vobis in dies copiis militaribus, ingravescentibus autem calamitatibus atque aerumnis Helenam tamen in hodiernum retinendam putetis neque velut contagionem infausti ominis propuleritis? quam prodidisse patriam parentesque et quod indignissimum omnium est fratres sanctissimos cognoveritis. namque hi execrati facinus eius ne in militiam quidem nobiscum coniuraverunt: scilicet ne, quam audiri incolumem nollent, ei per se reditum in patriam quaererent. eam igitur cum cerneretis malo omnium civitatem intravisse vestram, non eiecistis? non cum detestationibus extra muros prosecuti estis? quid illi senes, quorum filios pugna in dies conficit? nonne adhuc persenserunt eandem causam extitisse tantorum funerum? itane ergo divinitus vobis eversa mens est, ut nullus in tanta civitate reperiri possit, qui fortunam labentis patriae dolens de pernicie publica cum exitio eius trans-

1 filiae et *P* 3 praedicto *coniecit Wopkensius* 4 *post* Priamo *Obrechtus ex edit. Mediol. recepit* ut delutaretur 6 satis *om. GB habet P* 7 fauturum (*om.* satis) *Peiper* 9 dedisse *GB om. P cum signo lacunae* demisse *coniecit Dederichus* 14 iam nunc *ed. Crat.* 19 contagione *G* contagionem *B* | perpuleritis *G* prop. *B* 24 *Perizonius maluit* redire.

Digitized by Google

igat? ego quidem aetatis tuae contemplatione atque horum precum cadaver restituam neque umquam committam, ut quod in hostibus comprehenditur crimen malitiae ipse subeam".

5 XXVI. Ad ea Priamus renovato fletu quam miserabili non sine decreto divum adversa hominibus irruere ait: deum quippe auctorem singulis mortalibus boni malique esse neque quoad beatum esse licitum sit, cuiusquam in eum vim inimicitias-
10 que procedere. ceterum se diversi partus quinquaginta filiorum patrem beatissimum regum omnium habitum ad postremum Alexandri natalem diem, quem evitari ne dis quidem praecinentibus potuisse. namque Hecubam foetu eo gravidam facem per
15 quietem edidisse visam, cuius ignibus conflagravisse Idam ac mox continuante flamma deorum delubra concremari omnemque demum ad cineres conlapsam civitatem intactis inviolatisque Antenoris et Anchisae domibus. quae denuntiata cum ad perniciem publi-
20 cam expectare aruspices praecinerent, internecandum editum partum placuisse. sed Hecubam more femineo miserationis clam alendum pastoribus Idae tradidisse: eum iam adultum, cum res palam esset, ne hostem quidem quamvis saevissimum ut inter-
25 ficeret pati potuisse: tantae scilicet fuisse eum pulchritudinis atque formae. quem coniugio deinde Oenonae iunctum cupidinem cepisse visendi regiones atque regna procul posita. eo itinere abductam Helenam urguente atque instigante quodam numine
30 cunctorum civium animis, sibi etiam laetitiae fuisse,

---

18 Tzetz. Antehom. 162. 163.

---

2 harum *edit. princ.* 8 quod *GB* quoad *editt. vett.* cui *ed. Obr.* 12 ad *add. P* 17 domum *GB* demum *P* 19 denuntiatum *GB* denunciata *P* 20 *vulgata lectio est* spectare 21 femineae *P* 22 in id dextra dedisse *G in margine* idae tradidisse, in id dextram dedisse *B* 27 oenoni *G* Oenonae *ed. Venet.* (1499) 29 urguentem a. instigantem *GB nostrum P*

Digitized by Google

neque cuiquam, cum orbari se filio aliove consanguineo cerneret, non acceptam tamen, solo omnium adversante Antenore, qui initio post Alexandri reditum filium suum Glaucum, quod eius comitatum sequutus erat, abdicandum a penatibus suis decreverit, vir domi belloque prudentissimus. ceterum sibi, quoniam ita res ruerent, optatissimum adpropinquare naturae finem omissis iam regni gubernaculis atque cura: tantum se in Hecubae filiarumque recordatione cruciari, quas post excidium patriae captivas incertum cuius domini fastus *ma*nerent.

XXVII. Dein omnia, quae ad redimendum filium advectaverat, ante conspectum iuvenis exponi imperat: ex quis quicquid auri atque argenti fuit tolli Achilles iubet, vestis etiam quod ei visum est: reliquis in unum collectis Polyxenam donat et cadaver tradidit. quo recepto rex in gratiamne impetrati funeris an si quid Troiae accideret securus iam filiae, amplexus Achillis genua orat, uti Polyxenam suscipiat sibique habeat: super quam iuvenis aliud tempus atque alium locum tractatumque fore respondit, interim cum eo reverti iubet. ita Priamus recepto Hectoris cadavere ascensoque vehiculo cum his, qui se comitati erant, ad Troiam redit.

LIBER QUARTUS.

I. Sed postquam Troianis palam est regem perfecto negotio inviolatum atque integro comitatu regredi, ammirati laudantesque Graeciae pietatem

XXVII. Malal. 159 init. Cedren. P 128.
I—III. Malal. 159—161 Cedren. P 128.

11 cui *G* | fastunerent *G* fastum sustinerent *B* *nostrum editt. vett.* 13 adnectauerat *G* aduectauerat *B* 20 quam *GB* qua *P*.

Digitized by Google

ad caelum ferunt: quippe quis animo ita haeserat nulla spe impetrandi cadaveris ipsumque et qui cum eo fuissent retineri ab Graecis, maxime ob Helenae, quae non remitteretur, recordationem. ceterum viso Hectoris funere cuncti cives sociique adcurrentes fletum tollunt, divellentes comam foedantesque ora laniatibus, neque in tanta populi multitudine quisquam in se virtutis aut spei bonae fiduciam credere illo interfecto, qui inclita per gentes fama rerum militarium, in pace etiam praeclara pudicitia, ex qua haud minorem, quam reliquis artibus gloriam adeptus erat. interea sepelivere eum haud longe a tumulo Ili regis quondam. dein exorto quam maximo ululatu postrema funeri peragunt, hinc feminis cum Hecuba deflentibus, hinc reclamantibus Troianis viris et ad postremum sociorum gentibus. quae per dies decem concessa bellandi requie ab ortu solis ad usque vesperam per Troianos gesta nullo usquam remisso lugendi officio.

II. Interim per eosdem dies Penthesilea, de qua ante memoravimus, cum magna Amazonum manu reliquisque ex finitimo populis supervenit. quae postquam interemptum Hectorem cognovit, perculsa morte eius regredi domum cupiens ad postremum multo auro atque argento ab Alexandro inlecta ibidem operiri decreverat. dein exactis aliquot diebus copias suas armis instruit. at seorsum ab Troianis ipsa suis modo bellatoribus satis fidens in pugnam pergit: cornu dextro sagittariis, altero peditibus instructo, medios equites collocat. contra ab nostris ita occursum, ut sagittariis Menelaus atque Ulixes et cum Teucro Meriones, peditibus Aiaces duo Diomedes Agamemnon Tlepolemus et cum Ialmeno Ascalaphus opponerentur, in equites ab

---

9 *Wopkensius* cui *uel* cuius inclyta *uel* qui inclyta — fama erat 13 elli *GB corr. P* 18 nulla *G* 30 *post* collocat *uulgo legitur* in quis ipsa, *quae om. GB, in V legitur* in quis ipsis.

Digitized by Google

Achille et reliquis ducibus pugnaretur. hoc modo instructo utrimque exercitu conflixere acies. cadunt sagittis reginae plurimi neque ab Teucris secus bellatum. interim Aiaces et qui cum his erant pedites, contra quos steterant, caedere ac restantes detrudere umbonibus, moxque repulsos obtruncare. neque, quoad deletae peditum copiae, finis fit.

III. Achilles inter equitum turmas Penthesileam nactus hasta petit, neque difficilius quam feminam equo deturbat manu conprehendens comam atque ita graviter vulneratam detrahens. quod ubi visum est, tum vero nullam spem in armis rati fugam faciunt: clausisque civitatis portis nostri reliquos, quos fuga bello exemerat, insecuti obtruncant, feminis tamen abstinentes manus parcentesque sexui. dein uti quisque victor, interfectis quos advorsum ierant, regrediebatur, Penthesileam visere seminecem etiam nunc admirarique audaciam. ita brevi ab omnibus in eundem locum concursum placitumque, uti, quoniam naturae sexusque condicionem superare ausa esset, in fluvium reliquo adhuc ad persentiendum spiritu aut canibus dilanianda iaceretur. Achilles interfectam eam sepelire cupiens mox a Diomede prohibitus est. is namque percontatus circumstantes, quidnam de ea faciendum esset, consensu omnium pedibus adtractam in Scamandrum praecipitat, scilicet poenam postremae desperationis atque amentiae. hoc modo Amazonum regina deletis copiis, quibuscum auxiliatum Priamo venerat, ad postremum ipsa spectaculum dignum moribus suis praebuit.

IV. At sequenti die Memnon Tithoni atque

IV—VII. Malal. 161—164 Cedren. P 128. 129.

---

7 finis fuit *P* 12 cum uero *G corr. P* 15 manu *GB corr. P* 16 utique *GB* uti quisque *PV* 27 scilicet p||||t poenam *G Daceria maluit* poena *uel* in poenam, *Vindingius* luiturum p. 32 tithonis *GB* titoni *P*.

Digitized by Google

Aurorae filius ingentibus Indorum atque Aethiopum copiis supervenit, magna fama, quippe in unum multis milibus armatis vario genere spes etiam votaque de se Priami superaverat. namque omnia circum Troiam et ultra, quae visi poterant, viris atque equis repleta splendore insignium refulgebant. eos omnes iugis Caucasi montis ad Troiam duxit, reliquos neque numero inferiores imposito Phala duce atque rectore mari misit. qui adpulsi Rhodum, ubi animadvertere insulam Graecis sociam, veriti, ne re cognita incenderentur naves, ibidem operiebantur: ac mox divisi in Camir*um* et *I*alysum, urbes opulentas. neque multo post Rhodii Phalam incusare, quod paulo ante eversa ab Alexandro Sidona patria sua auxilium ei, a quo laesus sit, ferre cuperet: quo animos exercitus permoverent, confirmare haud dissimiles barbarorum videri eos, qui tam indignum facinus defenderent. multa praeterea, quae accensura vulgum et pro se facturi essent, disserere: quae res haud frustra fuit. Phoenices namque, qui in eo exercitu plurimi aderant, permoti querelis Rhodiorum an cupidine diripiendarum rerum, quas secum advexerant, Phalam lapidibus insecuti necant distributique per supradictas urbes aurum ac reliqua praedae inter se dispertiunt.

V. Interim exercitus, qui cum Memnone venerat, positis per locos patulos castris, nam intra moenia haud facile tanta vis hominum retineri poterat, diversi suo quisque genere exercebantur. neque eadem *in* arte simplex atque idem modus, sed ut quemque regionis suae mos adsuefecerat, ita

---

3 genere insignium *libri*, insignium *om. V quae vox fortasse huc e sequentibus irrepsit* 4 uotaque quae *G* 5 *Obrechtus non male* qua uisi poterat, *ut supra III 15* 12 camiram *GB* calysum *GB utrumque corr. Mercerus* 14 palam *GB* Phalam *P* 19 factura *VP* 23 aduexerant *GB* adduxerat *P*, *Dederichus* aduexerat 30 *praepositionem* in *addidi cum Hildebrando, habet eam post* neque *V*.

Digitized by Google

telis aliis in alium modum formatis scutorum etiam et galearum multiformi specie horrendam belli faciem praebuerunt. at ubi triti aliquot dies et miles bellum cupit, simul cum luce exercitus omnis signo dato in proelium ducitur cumque his Troiani et qui intra moenia socii fuerant. at contra Graeci instructi pro tempore operiri, debilitati aliquantum animos metu ingentis atque incogniti hostis. igitur ubi intra teli iactum ventum est, tum vero barbari clamore ingenti ac dissono ruinae in modum inrumpunt, nostri confirmati inter se satis impigre vim hostium sustentavere. sed postquam acies renovatae atque in ordinem reformatae sunt et iaci hinc atque inde tela coepere, cadunt utriusque exercitus plurimi, neque finis fit, quoad Memnon curru vectus adhibito secum fortissimo quoque medios Graecorum invadit, primum quemque obvium fundens aut debilitans. ita iam plurimis nostrorum interfectis duces, ubi fortuna belli eversa neque spes reliqua nisi in fuga est, victoriam concessere. eo die incensae deletaeque naves omnes forent, ni nox perfugium laborantium ingruentesque hostes ab incepto cohibuisset: tanta in Memnone bellandi vis peritiaque et nostris advorsae res.

VI. Igitur Graeci, postquam requies est, perculsi inter se ac summae rerum diffidentes per universam noctem quos in bello amiserant sepelivere. dein consilium futuri certaminis adversum Memnonem ineunt: ac placet sorte eligi nomen ducis cum eo bellaturi. tunc Agamemnon Menelaum excipit, Ulixen, Idomeneum: reliquorum sors agi coepta Aiacem Telamonium votis omnium deligit. ita refectis cibo corporibus reliquum noctis cum quiete transigunt. at lucis principio armati instructique

---

3 praebuerunt *nos scripsimus*, *libri habent* praebuerant 8 uigentis *G* 18 primis *G* 19 uersa *V* 22 ingruentes *B* 31 Idomeneus *GB corr. V*

Digitized by Google

pro negotio egrediuntur. neque segnius a Memnone actum, cum quo Troiani omnes. ita hinc atque inde ordinato exercitu proelium initum. plurimi utriusque partis ut in tali certamine cadunt, aut icti graviter proelio decedunt. in quo bello Antilochus Nestoris obvius forte Memnoni interficitur. moxque Aiax, ubi tempus visum est, inter utramque aciem progressus lacessit regem, praedicto prius Ulixi et Idomeneo, ab ceteris uti se defenderent. igitur Memnon ubi ad se tendi videt, curru desilit confligitque pedes cum Aiace magno utriusque partis metu atque exspectatione: cum dux noster summa vi umbonem scuti eius telo in aliquantum foratum gravis atque summis viribus ingruens inpulit vertitque in latus. quo viso regis comites adcurrere, Aiacem exturbare nitentes. tum Achilles, ubi barbaris intercedi videt, pergit contra et nudatum scuto hostis iugulum hasta transfigit.

VII. Ita praeter spem interfecto Memnone animi hostium commutantur et Graecis aucta fiducia: iamque Aethiopum versa acie nostri instantes caedunt plurimos. tum Polydamas renovare proelium cupiens circumventus ad postremum atque ictus inguina ab Aiace interficitur, Glaucus Antenoris, adversum Diomeden adstans, Agamemnonis telo cadit. tum vero cerneres hinc Aethiopas cum Troianis per omnem campum sine ordine atque imperio fugientes multitudine ac festinatione inter se implicari cadere ac mox palantibus equis proculcari, hinc Graecos resumptis animis sequi caedere impeditosque dissolvere atque ita confodere laxatos. redundant circa muros campi sanguine, et omnia, qua hostis intraverat, armis atque cadaveribus completa sunt. in ea pugna Priami filiorum Aretus et Echemmon ab Ulixe interfecti, Dryops Bias et

---

22 plurimos] primus *GB* 34 areius *libri* Aretus *Dederichus* Echememon *G* Archemmon *B* Echemmon *Petavianus* 35 Dryaspisbia *G* Dryaspi spia et *B iamdudum corr.*

Digitized by Google

Corython ab Idomeneo, ab Aiace Oilei Ilioneus cum Philenore, itemque Telestes a Diomede, ab Aiace altero Antip*hon*us Agavus Agathon atque Glaucus et ab Achille Asteropaeus: neque prius finis factus, quam Graecos saties et ad postremum fatigatio in- 5 cessit.

VIII. At ubi ab nostris in castra recessum est, missi ab Troianis, qui peterent eorum qui in bello ceciderant humandi veniam: collectos suos quisque igni cremant et more patrio sepeliunt seorsum ab 10 ceteris cremato Memnone, cuius reliquias urnae conditas per necessarios regis remisere in patrium solum. at Graeci lautum bene cadaver Antilochi iustisque factis Nestori tradunt eumque orant, ferret animo aequo fortunae bellique adversa. ita ad postremum 15 corpora sua quisque curantes vino atque epulis per multam noctem Aiacem simulque Achillen laudibus celebrant atque ad caelum ferunt. at apud Troiam, ubi requies funerum est, non iam dolor in casu Memnonis, sed metus summae rerum et desperatio 20 incesserat, cum hinc Sarpedonis interitus, inde secuta paulo post Hectoris clades spes reliquas animis abstulisset neque, quod postremum in Memnone fortuna obtulerat, reliquum iam existeret. ita confluentibus in unum tot adversis curam omnem ex- 25 surgendi omiserant.

IX. At post paucos dies Graeci instructi armis processere in campum lacessentes, si auderent, ad bellandum Troianos. quis dux Alexander cum reliquis fratribus militem ordinat atque adversum pergit. 30

IX. Malal. 164 Cedren. P 129.

---

1 chorythan ad idomenea *GB corr. P* 2 thyestes et *addunt libri ante* Telestes, *expunxit Dederichus* 3 antipus *libri corr. Dederichus* 4 asteropeus *G* 5 ad *om. G* 19 cassum *G* casu *B* 20 rerum et *PV*, et *om. GB*, *malim* metus et s. r. d. 21 insecuta *B* 23 quod *om. GB add. V* atque ad postremum *B* 24 relictum iam existere *G* rerequum iam nil existere *B nostrum VP* 27 dies *om. G*.

Digitized by Google

sed priusquam ferire inter se acies, aut iaci tela coepere, barbari desolatis ordinibus fugam faciunt: caesique eorum plurimi, aut in flumen praeceps dati, cum hinc atque inde ingrueret hostis atque undique
5 adempta fuga esset. capti etiam Lycaon et Troilus Priamidae, quos in medium productos Achilles iugulari iubet indignatus nondum sibi a Priamo super his, quae secum tractaverat, mandatum. quae ubi animadvertere Troiani, tollunt gemitus et clamore
10 lugubri Troili casum miserandum in modum deflent recordati aetatem eius admodum inmaturam, qui in primis pueritiae annis cum verecundia ac probitate, tum praecipue forma corporis amabilis atque acceptus popularibus adolescebat.

15 X. Deinde transactis paucis diebus solemne Thymbraei Apollinis incessit et requies bellandi per indutias interposita. tum utroque exercitu sacrificio insistente Priamus tempus nanctus Idaeum ad Achillen super Polyxena cum mandatis mittit. sed
20 ubi Achilles in luco ea, quae inlata erant, cum Idaeo separatim ab aliis recognoscit, cognita re apud naves suspitio alienati ducis et ad postremum indignatio exorta. namque antea rumorem proditionis ortum clementer per exercitum in verum traxe-
25 rant. ob quae simul uti concitatus militis animus leniretur, Aiax cum Diomede et Ulixe ad lucum pergunt hique ante templum resistunt operientes, si egrederetur, Achillen simulque uti rem gestam iuveni referrent, de cetero etiam deterrerent in col-
30 loquio clam cum hostibus agere.

XI. Interim Alexander compositis iam cum Deiphobo insidiis pugionem incinctus ad Achillen ingreditur confirmator veluti eorum, quae Priamus pollicebatur moxque ad aram, quo ne hostis dolum

---

X. XI. Malal. 165. 166 Cedren. P 130 Tzetz. Posthom. 385—425 Const. Manass. P 29.

---

2 solutis *V* 18 nanctus *G* 34 ne qua *maluit Heinsius.*

Digitized by Google

persentisceret aversusque a duce, adsistit. dein ubi tempus visum est, Deiphobus amplexus inermem iuvenem quippe in sacro Apollinis nihil hostile metuentem exosculari gratularique super his, quae consensisset, neque ab eo divelli aut omittere, quoad Alexander librato gladio procurrensque adversum hostem per utrumque latus geminato ictu transfigit. at ubi dissolutum vulneribus animadvertere, e parte alia, quam venerant, proruunt: re ita maxima et super vota omnium perfecta, in civitatem recurrunt. quos visos Ulixes „non temere est," inquit, „quod hi turbati ac trepidi repente prosiluere." dein ingressi lucum circumspicientesque universa animadvertunt Achillen stratum humi exsanguem atque etiam tum seminecem. tum Aiax „fuit" inquit „confirmatum ac verum per mortales nullum hominum existere potuisse, qui te vera virtute superaret, sed, ut palam est, tua te inconsulta temeritas prodidit." dein Achilles extremum adhuc retentans spiritum „dolo me atque insidiis" inquit „Deiphobus atque Alexander Polyxenae gratia circumvenere." tum exspirantem eum duces amplexi cum magno gemitu atque exosculati postremum salutant. denique Aiax exanimem iam umeris sublatum e luco effert.

XII. Quod ubi animadvertere Troiani, omnes simul portis proruunt eripere Achillen nitentes atque auferre intra moenia scilicet more solito illudere cadaveri eius gestientes. contra Graeci cognita re arreptis armis tendunt adversum: paulatimque omnes copiae productae: ita utrimque certamen brevi adolevit. Aiax tradito his, qui secum fuerant, cadavere eius infensus Asium Dymantis Hecubae fratrem, quem primum obvium habuit, interficit. dein

---

XII. Malal. 167 Tzetz. Posthom. 425.

---

6 procurrensque *libri*, que *om. editt.* 9 uenerunt *GB*, *corr. VP* 11 quo uiso *V* 32 Asyum dimantis *G* Asium clymantis *B*.

Digitized by Google

plurimos, uti quemque intra telum, ferit, in quis Nastes et Amphimachus reperti Cariae imperitantes. iamque duces Aiax Oilei et Sthenelus adiuncti multos interficiunt atque in fugam cogunt. quare Troiani caesis suorum plurimis nusquam ullo certo ordine aut spe reliqua resistendi dispersi palantesque ruere ad portas neque usquam nisi in muris salutem credere. quare magna vis hominum ab insequentibus nostris obtruncantur.

XIII. Sed ubi clausis portis finis caedendi factus est, Graeci Achillen ad naves referunt. tuncque deflentibus cunctis ducibus casum tanti viri plurimi militum haud condolere, neque, uti res exposcebat, tristitia commoveri: quippe animo inhaserat Achillen saepe consilia prodendi exercitus inisse cum hostibus: ceterum interfecto eo summa militiae orbata et ademptum conplurimum: et viro egregio bellandi ne honestam quidem mortem, aut aliter quam in obscuro oppetere licuer*at*. igitur propere ex Ida adportata ligni vis multa atque in eodem loco, quo antea Patroclo, bustum extruunt. dein imposito cadavere subiectoque igni iusta funeri peragunt Aiace praecipue insistente, qui per triduum continuatis vigiliis labore non destitit, quam reliquiae coadunarentur. solus namque omnium paene ultra virilem modum interitu Achillis consternatus est, quem dilectum praeter ceteros animo summis officiis perco*l*uerat quippe cum amicissimum et sanguine coniunctum sibi, tum praecipue plurimum virtute ceteros antecedentem.

---

1 primus *G* cf. p. 73, 18 74, 22 2 rastes *GB corr. Mercerus* 4 fundunt *PV* interficiunt *B om. G* 5 numquam *GB corr. VP* 11 cumque *GB corr. BV* 13 cum dolore *libri*, *Orellius non male* condolere 14 quis *add. non male PV post* quippe | in animo haeserat *BVP* 16 summa m. orbata, *quod suspicatus sum*, *tuetur V* summam m. orbatam *rell.* 17 spei quam plurimum *VP* | et *GB* cui *V* 19 licuerit *libri*, *nos e coniectura scripsimus* licuerat 22 funere G^1 28 perconsuluerat *GB*, *nostrum editt. uett.*

Digitized by Google

XIV. Contra apud Troianos laetitia atque gratulatio cunctos incesserat interfecto quam metuendo hoste: hique Alexandri commentum laudantes ad caelum ferunt, scilicet cum insidiis tantum perfecerit, quantum ne in certamine auderet quidem. inter quae nuntius Priamo supervenit Eurypylum Telephi ex Moesia adventare, quem rex multis antea inlectum praemiis, ad postremum oblatione desponsae Cassandrae confirmaverat. sed inter cetera, quae ei pulcherrima miserat, addiderat etiam vitem quandam auro effectam, et ob id per populos memorabilem. ceterum Eurypylus virtute multis clarus Moesiacis modo Ceteiisque instructus legionibus summa laetitia a Troianis exceptus spes omnes barbaris in melius converterat.

XV. Interim Graeci ossa Achillis urna recondita adiunctaque simul Patrocli in Sigeo sepelivere: cui sepulchrum etiam extruendum ab his, qui in eo loco habebant, mercede Aiax locat indignatus iam de Graecis, quod nihil in his dignum doloris iuxta amissionem tanti herois animadverterat. per idem tempus Pyrrhus, quem Neoptolemum memorabant, genitus Achille ex Deidamia Lycomedis superveniens offendit tumulum extructum iam ex parte maxima. dein percontatus exitum paternae mortis Myrmidonas gentem fortissimam et inclitam bellandi armis atque animis confirmat, impositoque faciendo operi Phoenice ad naves atque ad tentoria parentis vadit: ibi custodem rerum Achillis Hippodamiam animad-

---

9 Ptolem. VI p. 37, 14.
XV. Const. Manass. 29.

---

6 inter quae tam laeta *P* 13 ceterisque *GB* citisque *A Obrechtus coniecit* Ceteiisque 16 urnae *edit. princ.* cf. 8. 18. V 15. 19 habitabant *VP* 21 animaduerteret *BV* 25 doctusque *post mortis add. VP* 28 phynice *G* | contendit *B*.

Digitized by Google

vertit. moxque adventu eius cognito in eundem locum a cunctis ducibus concurritur: hique, uti animum aequum haberet, deprecantur. quis benigne respondens nec sibi ait ignoratum esse omnia, quae
5 divinitus conf*ie*rent, forti pectore patienda, neque cuiquam super fatum vivendi concessam legem: turpem namque ac detestandam viris fortibus condicionem senectae, contra imbellibus optabilem. ceterum sibi eo leviorem dolorem esse, quod non in
10 certamine neque in luce belli Achilles interfectus esset, quo fortiorem ne optasse quidem quemquam existere nunc vel in praeteritum excepto uno illo Hercule. addit praeterea: solum virum dignum ea tempestate, sub cuius manibus excindi Troiam de-
15 ceret, neque tamen abnuere quod imperfectum a patre relictum esset a se atque a circumstantibus perfici.

XVI. Postquam finem loquendi fecit, in proximum diem certamen pronuntiatum. duces omnes, ubi tempus visum est, solito ad Agamemnonem
20 cenatum veniunt, in quis Aiax cum Neoptolemo, Diomedes Ulixes et Menelaus hique inter se eundem locum cenandi capiunt. interim inter epulas plurima iuveni patris fortia facinora numerare virtutemque eius commemorando efferre laudibus: quis Pyrrhus
25 non mediocriter laetus accensusque industria se omni opere conari respondit, quo ne indignus patris meritis existeret. dein ad sua quisque tentoria quietum abeunt. at postero die simul cum luce iuvenis castris egressus offendit Diomedem cum Ulixe.
30 quos salutatos quid causae foret percontatur hique aiunt interponendam *duorum* dierum moram ad reficiendos militum eius animos, longo itinere maris torpentibus etiam nunc membris et ob id nequaquam satis firmo nisu, ut solitis viribus agerent.

---

5 conferrent *GB* confierent *uett. editt.* 23 enumeranere *P* 25 industria enixurum *P* enissurum *V* 26 ope *BVg* conari *om. G habet Bg* 31 duorum *ante* dierum *e coniectura addidi.*

Digitized by Google

XVII. Itaque ex eorum sententia biduum interpositum, quo transacto omnes duces regesque suis quisque militibus instructis exercitum ordinant atque ad pugnam vadunt. in quis Neoptolemus regens medios circum se Myrmidonas statuit atque Aiacem, quem adfinitatis merito parentis loco percolebat. interim Troiani vehementer pavere, maxime quod suis in dies deficientibus auxiliis novus adversum se miles pararetur cum memorando duce: tamen Eurypyli hortatu arma capiunt: is namque adiunctis secum regulis copias suas Troianis mixtas porta educit: atque ita ordinata acie medium sese locat. tum primum Aeneas parato certamine intra muros manet execratus quippe Alexandri facinus commissum in Apollinem, cuius sacra is praecipue tuebatur. sed ubi signum bellandi datum est, manus conserunt magna vi utrimque decertantes caduntque plurimi. interim Eurypylus obvium forte nactus Peneleum proturbat hasta atque interficit. inde multo saevior Nirea aggressus moxque optruncat. iamque deturbatis qui in acie steterant, medios aggrediebatur: cum Neoptolemus re cognita comminus advolat deiectumque curru hostem et ipse desiliens gladio inpigre interficit. tum ablatum propere cadaver atque ad naves iussu eius perlatum. quod ubi animadvertere barbari, quibus spes omnis in Eurypylo fuerat, sine certo ordine aut rectore fuga proelium deserunt atque ad muros revolant, tum plurimi eorum in fuga interfecti.

XVIII. Igitur postquam fusis hostibus ad naves revertere Graeci, ex consilii sententia Eurypyli cremata ossa atque urnae condita patri remittunt, scilicet memores beneficiorum atque amicitiae. cremati etiam per suos Nireus atque Peneleus, seorsum sin-

---

7 pauere — miles *om. GB praebet V* 10 is *addit PV* 13 aspernato *VP* 15 apolline *GB corr. VP cf.* p. 92, 28 20 nerea *GB* Nirea *P* 21 aggrediebantur *G* 34 nereus *GB.*

Digitized by Google

guli. at postero die per Chrysen cognoscitur Helenum Priami fugientem scelus Alexandri apud se in templo agere: moxque ob id missis Diomede et Ulixe tradidit sese deprecatus prius, uti sibi partem aliquam regionis, in qua reliquam vitam degeret semotam ab aliis concederent. dein ad naves ductus ubi concilio mixtus est, multa prius locutus non metu ait se mortis patriam parentesque deserere, sed deorum coactum aversione, quorum delubra violari ab Alexandro neque se neque Aeneam quisse pati: qui metuens Graecorum iracundiam apud Antenorem ageret senemque parentem, de cuius oraculo imminentia Troianis mala cum cognovisset, ultro supplicem ad eos decurrere. tunc nostris festinantibus secreta dinoscere, Chryses nutu uti silentium ageretur significat atque Helenum secum abducit. a quo doctus cuncta Graecis uti audierat refert, addit praeterea tempus Troiani excidii idque administris Aenea atque Antenore fore. tum recordati eorum, quae Calchas edixerat, eadem cuncta congruentiaque animadvertunt.

XIX. Dein postero die egresso utrimque milite ad bellandum plurimi Troianorum cadunt, sed ex sociis auxiliariis pars maxima. at ubi vehementius ab nostris instatur et omni ope bellum finire in animo est, signo dato dux duci occurrit atque in se proelium convertunt. tunc Philocteta progressus adversus Alexandrum lacessit, si auderet, sagittario certamine. ita concessu utriusque partis Ulixes atque Deiphobus spatium certaminis definiunt. igitur primus Alexander incassum sagittam contendit, dein Philocteta insecutus sinistram manum hosti transfigit, reclamanti per dolorem dextrum oculum per-

XIX. Malal. 140 Cedren. P 130.

1 chrysin *GB* Chrysem *P* 10 nequisse *B* 12 agere *GB* ageret *P* 23 ad bellandum — maxima *PV* ab alexandro cadunt ad solis partem maximam *GB* 25 statur *GB corr. VP* 29 utrius *G*.

Digitized by Google

forat ac iam fugientem tertio consecutus vulnere per utrumque pedem traicit fatigatumque ad postremum interficit, quippe Herculis armatus sagittis, quae infectae Hydrae sanguine haud sine exitio corpori figebantur. 5

XX. Quod ubi animadvertere barbari, magna vi irruunt, eripere Alexandrum cupientes: multisque suorum interfectis a Philocteta negotium tamen peragunt, atque in civitatem reportant. tum Aiax Telamonius insecutus fugientes ad usque portam 10 pergit. ibi caesa vis multa hostium, cum festinantibus inter se et singulis evadere inter primos cupientibus magis in ipso aditu multitudine sua detinerentur. interim multi eorum, qui primi evaserant, super muros siti collecta undique cuiuscemodi saxa 15 super clipeum Aiacis deiecere, congestamque quam plurimam terram desuper volvere, scilicet ad depellendum hostem: cum supra modum gravaretur egregius dux, facili scuto decutiens haud segnius imminere. denique Philocteta eos, qui in muris locati 20 erant, eminus sagittis proturbat multosque interficit. neque secus ab reliquis in parte alia res gestae. atque eo die excisa eversaque moenia hostium forent, ni nox iam ingruens nostros ab incepto cohibuisset. qui ubi ad naves regressi sunt, 25 laeti Philoctetae facinoribus et ob id maximam animo fiduciam gestantes, summo favore ac laudibus ducem celebrant. qui simul cum luce adiunctis sibi reliquis ducibus in proelium egressus hostes metu sui adeo deterruit, ut vix se moenibus defensarent. 30

XXI. Interim Neoptolemus apud tumulum Achillis, postquam in auctorem paternae caedis vindicatum est, initium lugendi sumit, una cum Phoe-

---

XXI. XXII. Malal. 141. 142.

---

4 corporis *G* 11 pergit *G* peragit *B* peregit *V* 14 euaserunt G^1 16 deiecere *GB* deicere *PV* 22 aliqua *GB* alia *VP cf.* 54, 16 55, 16 56, 2 77, 8.

Digitized by Google

nice atque omni Myrmidonum exercitu comas sepulchro deponit pernoctatque in loco. per idem tempus filii Antimachi, de quo supra memoravimus, adiuncti Priami rebus ad Helenum veniunt eum-
5 que ut ad amicitiam cum suis redeat deprecati, ubi nihil proficiunt, ad suos remeantes Diomedi atque Aiaci alteri itineris medio occurrunt: ab quis comprehensi perductique ad naves, quinam essent et rem ob quam venerant omnem expediunt. tum
10 recordati patris eorum et quae adversum legatos dixerit molitusque sit, tradi eos popularibus atque ante conspectum barbarorum produci iubent, dein lapidibus iniectis necari. interim Alexandri funus per portam aliam ad Oenonen, quae ei ante Hele-
15 nae raptum nupserat, necessarii sui uti sepeliretur perferunt. sed fertur Oenonen viso cadavere Alexandri adeo commotam, uti amissa mente obstupefieret ac paulatim per maerorem deficiente animo concideret. atque ita uno eodemque funere cum
20 Alexandro contegitur.

XXII. Ceterum Troiani, ubi hostis muris infestus magis magisque saevit, neque iam resistendi moenibus spes ulterius est aut vires valent, cuncti proceres seditionem adversus Priamum extollunt at-
25 que eius regulos: denique accito Aenea filiisque Antenoris decernunt inter se, uti Helena cum his, quae ablata erant, ad Menelaum duceretur. quod postquam Deiphobus cognovit, traductam ad se Helenam matrimonio sibi adiungit. ceterum ingres-
30 sus concilium Priamus, ubi multa ab Aenea contumeliosa ingesta sunt, ad postremum ex consilii sententia iubet ad Graecos cum mandatis belli deponendi ire Antenorem: qui ex muris signum legationis ostendens, ubi a nostris recessum est, ad
35 naves venit. ubi benigne salutatus atque exceptus

---

3 de quibus *PV* 14 per partem aliam portae *GB* *nostrum Dederichus* 14 16 teononem *G* 31 in concilii *G* cons. *B* ex cons. *VP*.

Digitized by Google

summum fidei benevolentiaeque erga Graeciam testimonium capit maximeque a Nestore, quod Menelaum insidiis Troianorum appetitum consilio suo atque auxilio filiorum servaverit: pro quis Troia eversa multa praeclara polliceri hortarique, uti dignum memoria pro amicis adversum perfidos moliretur. tunc longam exorsus orationem semper, ait, principes Troiae poenam ob male consulta divinitus consequi. dein subiungit Laomedontis adversum Herculem famosa periuria insecutamque eius regni eversionem: qua tempestate Priamus parvulus admodum atque expers omnium, quae gesta erant, petitu Hesionae regno impositus est. eum male iam inde desipientem cunctos sanguine et iniuriis insectari solitum, parcum in suo atque appetentem alieni, quo exemplo veluti pessima contagione imbutos filios eius neque sacro neque profano abstinuisse. ceterum se eadem stirpe, qua Priamum Graecis coniunctum, animo semper ab eo discerni: Hesionam quippe Danai filiam Electram genuisse, ex qua ortum Dardanum, *qui* Olizonae Phinei iunctus Erichthonium *edi*derit, eius Tros, dein ex eo Ilus Ganymedes et Cleomestra, ex Cleomestra Assaracus, atque ex eo Capys Anchisae pater. Ilum dein Tithonum et Laomedontem genuisse, ex Laomedonte Hicetaonem Clytium Lampum Timoetem Bucolionem atque Priamum genitos rursusque ex Cleomestra et *Aesy*ete se genitum. ceterum Priamum cuncta iura adfinitatis proculcantem magis in suos superbiam atque odium exercuisse. postquam finem loquendi fecit, postulat, uti, quoniam a senibus legatus pacis missus esset, darent de suo numero,

---

4 eu. p. q. Tr. *GB* p. q. Tr. eu. *PV* 15 prauum insuetum *libri, corr. V. Hildebrandus non male* prani nec *uel* non insuetum 21 quo *GB* | qui *addidi* | obzone *GB cf.* p. 55, 8 | finei *GB* | iunctos *GB* iunctus *V* 22 erecthonium *G* ericth. *B* | ei dederit *GB* ediderit *Obrechtus* 23 ganymedis *G* 25 Laom. gen. ex *om. G* gen. ex Laom. *om. B addit PV* 28 soete *GB*, Aesyete *restituit Mercerus.*

Digitized by Google

cum quis super tali negotio disceptaret: electique Agamemnon Idomeneus Ulixes atque Diomedes, qui secreto ab aliis proditionem componunt. praeterea placet, uti Aeneae, si permanere in fide vellet, pars praedae et domus universa eius incolumis, ipsi autem Antenori dimidium bonorum Priami regnumque uni filiorum eius, quem elegisset, concederetur. ubi satis tractatum visum est, Antenor ad civitatem dimittitur, referens ad suos composita inter se longe alia, in quis, donum Minervae parari a Graecis eosque cum gratia cupere recepta Helena acceptoque auro bellum omittere atque ad suos regredi. ita composito negotio Antenor traditoque sibi Talthybio, quo res fidem acciperet, ad Troiam venit.

LIBER QUINTUS.

I. Antenore Talthybioque civitatem ingressis cuncti populares sociique cognita re propere concurrunt, cupientes dinoscere, quae apud Graecos actitata essent, quis Antenor in proximum diem relata differt: atque ita dimisso conventu disceditur. cum inter epulas Talthybius interesset, filios suos monere Antenor nihil his in vita custodiendum, quam uti antiquissimam ducerent cum Graecis amicitiam, dein singulorum probitatem fidem atque innocentiam commemorando ammiratur. ita finito convivio tum disceditur. at lucis principio, omnibus iam in consilio expectantibus audire, si quis modus tantis malis fieret, cum Talthybio ipse venit neque multo post Aeneas, dein Priamus cum residuis regulis. denique ubi ea, quae a Graecis audierat, dicere iussus est, hoc modo disseruit.

---

4 aenea *GB corr. V* 14 acceperit *GB corr. V* 17 acta *B* 19 tum i. e. cum *V* 25 tum] · quietum *PV*.

Digitized by Google

II. „Grave, Troiani principes vosque socii, grave bellum nobis extitisse adversum Graeciam; gravius vero multoque durius, mulieris causa hostesque effectos quam amicissimos, qui inde iam a Pelope orti adfinitatis etiam iure nobis coniuncti sunt. namque si praeterita mala summatim attingere oporteat, numquam civitas nostra depressa aerumnis ad requiem emersit. usquamne nobis defuere fletus, aut sociis imminutae calamitates? quando non amici parentes propinqui filii denique in bello amissi? et, ut ex me reliquorum luctuum memoriam recenseam, quidnam in Glauco filio toleravi? cuius interitus, quamquam acerbus mihi, tamen non ita dolori fuit, quam tempus illud, quo adiunctus Alexandro ad raptum Helenae comitatum sui praebuit. sed praeteritorum saties: futuris saltem parcendum ac consulendum est. Graeci homines custodes fidei ac veritatis, principes benivolentiae atque officiorum. testis his rebus Priamus, qui ipso strepitu discordiarum fructum tamen misericordiae eorum tulit: neque inferendo bellum quicquam prius temeratum ab his, quam perfidiam in ipsa legatione insidiasque ab nostris experti sunt. in qua re, dico enim quod sentio, Priamus eiusque filii auctores: in his etiam Antimachus, qui recens amissis liberis iniquitatis suae poenas luit. haec omnia in gratiam Helenae gesta, scilicet eius mulieris, quam ne Graeci quidem recipere gestiunt. retineatur igitur in civitate ea femina, ob quam nulla gens, nulli usquam populi amici aut non infesti huic regno. nonne sponte supplices, ut recipiant eam, rogabimus? non omni modo satisfaciemus laesis iam totiens per nos? non in futurum saltem reconciliabimus tales viros?

---

25 Tzetz. Antehom. 158.

---

3 hostes *B* 7 en unquam *P* *quod suspicatus est Mercerus cum signo interrogationis* 8 unquamne *P* 16 satis *V* 19 qui in *P* 26 gratia *GB* gratiam *P* 31 rogauimus *G* rogabimus *B*.

Digitized by Google

ego quidem abibo hinc iam et discedam longius, neque committam, ut ulterius intersim malis nostris. fuit tempus, quo manere in hac civitate iocundum erat: socii, amici, propinquorum salus, patria deni-
5 que incolumis adtinuere in hunc diem. contra nunc quid horum non imminutum, aut in totum sublatum nobis est? non feram me cum his morari, quorum opera cuncta mihi cum patria concidere. et eos quidem, quos in bello fortuna eripuit, utcumque iam
10 sepelivimus concedentibus ultro veniam hostibus, sed postquam deorum arae atque delubra sanguine humano per scelus infecta sunt, hoc etiam amisimus, quippe quis maiora supplicia post mortem carissimorum, quam in amissione subeunda sunt.
15 quae ne accidant, nunc saltem providete. auro atque aliis huiusmodi praemiis redimenda patria est. multae in hac civitate dites domus, singuli pro facultatibus in medium consulamus, postremo offeratur pro vita hostibus, quod mox interitu nostro ipsorum
20 futurum est. templorum etiam, si necesse erit, ornamentis pro incolumitate patriae utendum est: solus suas opes intus custodiat Priamus, solus divitias potiores civibus suis teneat, his etiam, quae cum Helena rapta sunt, incubet, videatque, quem ad
25 finem utendum putet patriae calamitatibus. nos victi iam sumus malis nostris."

III. Haec atque alia cum lacrimis disserente eo cuncti simul gemitum edunt, tendentes ad caelum manus annuere, tot adversis rebus Priamum
30 singuli vel inter se omnes finem miseriarum deprecantes, ad postremum uno ore patriam redimendam clamant. in quis Priamus dilanians caput fletu quam miserabili non solum iam se ait odio dis, verum suis hostem effectum, quippe cui non amicus antea,

---

3 qua *G* 5 *fort.* obtinuere 8 mihi *om. P* 14 ipsa *post* in *add. VP* 24 rapte sunt *G* rapta sunt *B* uideatque *B* uidereque *G* 29 abnuere *GB corr. VP* 33 uersum *G*.

Digitized by Google

non propinquus, non denique civis inveniri posset, qui aerumnis suis ingemesceret. namque optasse haec non nunc demum, verum vivis Alexandro atque Hectore agi coepta. sed quoniam praeterita revocare nulli concessum es*set*, praesentium habendam *curam* rationemque futuris adhibendam. se namque omnium, quae haberet, ad redemptionem patriae potestatem dare: quam rem Antenori agendam permittere. ceterum se, quoniam odio iam suis esset, abire e conspectu consentientem his, quae inter se decernerent.

IV. Tum separato rege placet, uti Antenor ad Graecos redeat exploratum voluntatem certam adiunctusque ei, uti voluerat, Aeneas. ita composita re disceditur. sed media ferme nocte Helena clam ad Antenorem venit suspicans tradi se Menelao et ob id iram derelictae domus metuens: itaque eum orat, uti inter cetera sui quoque apud Graecos commemorationem faceret ac pro se deprecaretur. ceterum, ut cognitum est, post Alexandri interitum invisa ei apud Troiam fuere omnia desideratusque ad suos reditus. at lucis initio quibus imperatum erat ad naves veniunt, decretum civium cunctis narrant: itaque cum quis antea ad confirmanda, quae tempus monebat, secedunt. ibi cum multa de republica ac summa rerum dissererent, voluntatem quoque Helenae docent veniamque orant et ad postremum confirmant inter se proditionis pactionem. dein ubi tempus visum est, cum Ulixe et Diomede ad Troiam veniunt cohibito Aiace ab Aenea, scilicet ne qua insidiis opprimeretur talis vir, quem solum barbari non secus quam Achillem metuebant. igitur postquam duces Graeci in civitate conspecti sunt, cuncti

---

5 esset *e coniectura scripsi, libri* est 6 curam *om. GB* futurisque adh. curam *Wopkensius*, rationem curamque f. adh. *Dederichus*, r. animumque f. adh. *Hildebrandus; nos* curam *ante* rationemque *inseruimus* 18 uti in *G* uti inter *B* 25 secedens *G* secedunt *B*.

Digitized by Google

cives tollunt spe animos existimantes finem belli atque discordiarum. itaque propere senatus habitus, ubi nostris praesentibus decernitur primum omnium Antimachum ex omni Phrygia exulandum, scilicet auctorem tanti mali. dein super condicione pacis tractari coeptum.

V. Inter quae repente strepitus ex Pergamo, ubi regia Priamo erat, clamorque ingens editur. qua re turbati qui in consilio erant foras prosiliunt, credentes insidias temptatas solito a regulis: itaque in templum Minervae propere concedunt. at paulo post ex his, qui ex arce descenderant, cognoscitur Alexandri filios, quos ex Helena susceperat, casu camerae extinctos. hique erant Bunomus Corythus atque Idaeus. quare consilio dilato duces nostri ad Antenorem abeunt ibique acceptis epulis pernoctant. praeterea cognoscunt ab Antenore editum quondam oraculum Troianis maximo exitio civitati fore, si Palladium, quod in templo Minervae esset, extra moenia tolleretur. namque id antiquissimum signum caelo lapsum, qua tempestate Ilus templum Minervae extruens prope summum fastigii pervenerat: ibique inter opera, cum necdum tegumen superpositum esset, sedem sui occupavisse: idque signum ligno fabrefactum esse. hortantibus dein nostris, uti secum ad ea omnia eniteretur, facturum se, quae cuperent, respondit. atque his praedicit publice se in consilio super qualitate eorum, quae postulaturi essent, exertius disserturum, scilicet ne qua suspitio sui apud barbaros oriretur. ita composito negotio cum luce simul Antenor ac reliqui proceres ad Priamum vadunt, nostri ad naves redeunt.

VI. Dein ubi iusta pueris facta sunt post diem tertium Idaeus supradictos duces accitum venit: quis

V Malal. 137 Cedren. P 130

10 solito *om. B* more *add. P* 12 descenderat *G* descenderant *B* 16 hique *G* ibique *B* 22 summo fastigio *GB*.

Digitized by Google

praesentibus *Panth*us ceterique, quorum consilium praevalebat, multa disserere atque docere ea, quae antea gesta essent temere et inconsulta, non per se, quippe qui contempti disiectique ab regulis arbitrio alieno agerent. ceterum quod arma adversus Graecos tulissent, non sponte factum: namque qui sub imperio alieno agerent, expectandum his atque exequendum esse nutum eius, qui teneat. ob quae dignum esse Graecos data venia consulere eis, qui semper auctores pacis fuerint. ceterum a Troianis ob male consulta satis poenarum exactum. dein multo hinc atque inde habito sermone ad postremum de modo praemiorum agi coeptum. tum Diomedes quinque milia talentorum auri ac totidem argenti optat, praeterea tritici centena milia: eaque per annos decem. tum silentio habito a cunctis Antenor non Graecorum more agere eos adversum se ait, sed barbaro: namque quod inpossibilia postularent, palam fieri praetextu pacis bellum eos instruere: ceterum auri tantum atque argenti ne tum quidem, priusquam in auxilia conducta dilaceraretur, civitati fuisse. quod si permanere in eadem avaritia vellent, superesse Troianis, uti clausis portis incensisque intus deorum aedificiis ad postremum idem sibi cum patria exitium peterent. contra Diomedes: „Non civitatem vestram consideratum Argis venimus, verum adversum vos dimicaturi. quocirca, sive etiam nunc bellare in animo est, parati Graeci, sive, ut ais, igni dabitis Ilium, non prohibebimus: quippe Graecis affectis iniuria ulcisci hostes suos finis est.“ tum Panthus in proximum diem veniam deliberandi orat. ita nostri ad Antenorem abeunt atque inde in aedem Minervae.

VII. Interim cognoscitur in apparatu rerum

---

1 Panthus] lampus *libri corr. Dederichus* 4 despectique *B at cf.* I 8 18 quod *uidetur esse in B* quo *G* cum *PV* 20 ne tũ *B* 23 troiani sicuti *GB corr. VP* 30 quoquo modo *add. VP ante* ulcisci.

Digitized by Google

divinarum portentum ingens: namque aris composita sacrorum consueta mox subiectus ignis non comprehendere neque consumere, uti antea, sed aspernari. qua re turbati populares, simul uti fidem nuntii noscerent, ad aram Apollinis confluunt, atque ibi superpositis extorum partibus ubi flamma admota est, repente cuncta, quae inerant, disturbata ad terram decidunt. quo spectaculo perculsis atque attonitis omnibus subito avis aquila stridore magno immittit sese atque extorum partem eripit moxque supervolans ad naves Graecorum pergit, ibique raptum omittit. id vero barbari non iam leve aut in obscuro, sed palam perniciosum credere. interim Diomedes cum Ulixe dissimulantes quae gerebantur obambulare in foro circumspicientes laudantesque praeclara operum civitatis eius. at apud naves auspicio tali monitis omnium animis Calchas, uti bonum animum gererent, hortatur, brevi quippe dominos fore eorum, quae apud Troiam essent.

VIII. Ceterum Hecuba re cognita placatum deos egreditur ac praecipue Minervam atque Apollinem, quis cum dona multa, tum victimas opimas admovet. sed in adolendo quae sacra aris reddebantur, eodem modo restingui ignes ac repente interire visi. inter quae tam sollicita Cassandra deo plena victimas ad Hectoris tumulum transferri imperat: deos quippe aspernari iam sacrificia indignatos ob commissum paulo ante scelus in Apollinem. ita tauris, qui immolati erant, ad rogum Hectoris, sicuti imperabatur, adportatis moxque igni subiecto consumuntur cuncta. inde, ubi iam vesperarat, domum discessum. atque eadem nocte Antenor clam in templum Minervae venit, ubi multis precibus vi mixtis Theano, quae ei templo sacerdos erat, persuasit,

---

VIII Malal. 138 143 Cedren. P 131

---

12 non tam *GB* 14 dissimulanter *G* *nostrum B* 17 monitis] motis *V*.

Digitized by Google

ut Palladium sibi traderet: habituram namque magna eius rei praemia. ita perfecto negotio ad nostros venit hisque promissum offert, verum id Graeci obvolutum bene, quo ne intellegi a quoquam posset, vehiculo ad tentoria Ulixi per necessarios fidosque suos remittunt. at lucis principio postquam senatus coactus et nostri ingressi sunt, Antenor veluti iracundiam Graecorum metuens veniam eorum orare, quae adversum eos pro patria exertius disseruisset. dein Ulixes: non se his moveri neque indignari, sed quod finis in tractando non adhiberetur: maxime cum opportunum ad navigandum tempus brevi praetervolet. tum multo invicem habito sermone ad postremum binis milibus talentorum auri atque argenti rem decidunt. quod uti ad suos referrent, Graeci ad naves abeunt. ibi conductis ducibus cuncta dicta gestaque exponunt: Palladium ablatum per Antenorem docent. dein ex omnium sententia reliquus miles rem cognoscit.

IX. Ob quae placet universis mitti Minervae donum quam honoratissimum. tum accitus ad eam rem Helenus cuncta, quae clam se gesta erant, ac si praesens adfuisset, ordine exponit additque finem iam advenisse Troianarum rerum: quippe quo maxime sustentaretur summa civitatis eius, Palladium fuisse, quo ablato exitium ingruere. ceterum donum Minervae fatale Troianis esse, equum ligno fabrefactum forma ingenti, cuius magnitudine muri solvendi essent, adnitente atque administro Antenore. dein recordatus parentem Priamum residuosque fratres fletum edit miserabilem, consternatus per dolorem atque obstupefactus ruit. tum Pyrrhus collectum eum refectumque animi ad se deducit custodesque

IX Const. Manass. P 29

4 *praepositionem* a *om. GB add. VP* 11 quo *GB* quod *VP* 12 peruolet *G corr. B* 17 dicta *om. GB addit P* 25 summam *G* summa *B*.

Digitized by Google

addit veritus, ne qua per eum hostibus, quae gesta erant, patefierent. quod ubi Helenus persensit, Pyrrhum, uti bonum animum gereret, hortatur, securum sui secretorumque: namque se cum eo etiam post patriae excidium multis tempestatibus in Graecia moraturum. itaque ut Heleno placuerat, multa materies, quae apta huiusmodi fabricae videbatur, per Epium atque Aiacem Oilei advecta.

X. Interim firmatores pactae pacis ad Troiam eunt decem lecti duces, Diomedes Ulixes Idomeneus Aiax Telamonius Nestor Meriones Thoas Philocteta Neoptolemus atque Eumelus. quos ubi in foro animadvertere populares, laeti animos tollunt finem iam aerumnarum credentes. itaque singuli plures, uti quisque occurrerat, benigne adeunt, salutant gratulantes atque exosculantur. tum Priamus pro Heleno orare Graecos multisque adhibitis precibus commendare carissimum sibi et inter ceteros dilectum magis propter prudentiam. dein ubi tempus visum est, convivium publice coeptum in honorem ducum adscitaeque pacis Antenore deserviente Graecis atque omni modo benigne exhibente cuncta. at lucis initio senes omnes in aedem Minervae conveniunt, in quis Antenor refert missos a Graecis super condicionibus praedictae pacis decem legatos viros. quos ubi deduci in senatum placuit et dextrae invicem datae atque acceptae sunt, statuunt inter se, uti proximo die campi medio atque in ore omnium aras statuant, in quis fidem pacis iurisiurandi religionibus firmarent. quis perfectis Diomedes atque Ulixes iurare occipiunt permansuros se in eo, quod sibi cum Antenore convenisset, testesque in eam rem Iovem summum Terramque

---

9 firmata res *GB* firmatores *P* 15 pluresue *edit. Venet. 1499* 16 atque gratulantes *Mercerus* 20 in honorem *ut Vindingius optauerat P*, *reliqui libri* in honore 28 in medio *P*.

Digitized by Google

matrem Solem Lunam atque Oceanum fore. dein excisis in partes duas hostiis, quae ad eam rem admotae erant, ita uti pars ad Solem, residuum ad naves expectaret, per medium transeunt. dein Antenor in eadem verba placitum confirmat. ita perfecto negotio ad suos quisque abeunt. ceterum barbari Antenorem summis efferre laudibus, adventem singuli quasi deum venerari: solum quippe omnium credere auctorem pacis eius adscitaeque cum Graecis amicitiae. ita sopito iam exinde bello passim, uti quisque partium voluerat, nunc Graeci cum Troianis rursusque hi apud naves amice agere. interim ubi foedus intervenerat, cuncti barbarorum socii, qui bello residui erant, gratulantes interventu pacis ad suos discedunt ne operientes quidem praemia tantorum discriminum atque aerumnarum, scilicet veriti, ne qua pacti fides apud barbaros dissolveretur.

XI. Interim apud naves, uti Heleno placuerat, equus tabulatis extruitur per Epium, fabricatorem eius operis, cui edito in inmensum ima, quae sub pedibus erant, rotis interpositis suspenderat, scilicet quo adtractu motus facilius foret: quem offerri donum Minervae maximum, omnium ore agitabatur. ceterum apud Troiam auri atque argenti praedictum pondus per Antenorem atque Aeneam summo studio in aedem Minervae portabatur. et Graeci, postquam auxilia sociorum dimissa cognitum est, inpensius pacem atque amicitiam agitavere nullo exinde barbarorum interfecto aut vulnerato, quo magis sine ulla discordiarum suspitione apud hostes fuere. dein equum compactum adfabre confixumque ad muros movent praenuntiato Troianis, uti cum religione susciperent, Minervae scilicet sacrum dicatumque.

XI. XII Cedren. P 131 132.

---

22 facilior *P*.

Digitized by Google

quare magna vis hominum portis egressa summa laetitia sacrificioque donum excipit attrahitque propius moenia. sed postquam magnitudine operis impediri per portas ingressum animadvertere, consilium destruendorum desuper murorum capiunt, neque quisquam secus prae tali studio decernebat. ita inviolatum multis tempestatibus murorum opus Neptunique, ut perhibebatur, atque Apollinis maxima monumenta nullo dilectu civium manibus dissolvuntur. sed postquam maior pars operis eius deiecta est, consulto a Graecis intercessum, confirmantibus non se passuros intra moenia induci equum, priusquam praedictum auri atque argenti pondus susceperint. ita intermisso opere semirutisque moenibus Ulixes cunctos civitatis Troianae artifices ad reficiendas naves conducit. composita dein universa classe, ubi cuncta navigia instructa et praemium persolutum est, iubent nostri peragere incepta. itaque destructa murorum parte cum ioco lasciviaque induxere equum feminis inter se atque viris certatim adtrahere festinantibus.

XII. Interim Graeci, ubi cuncta navibus imposita sunt, incensis omnium tabernaculis ad Sigeum secedunt, ibique noctem opperiuntur. fessis deinde multo vino atque somno barbaris, quae utraque per laetitiam securitatemque pacis intervenerant, multo silentio ad civitatem navigant servantes signum, quod igni elato Sinon ad eam rem clam positus sustulerat moxque omnes postquam intravere moenia divisis inter se civitatis locis, ubi signum datum est, magna vi caedere eos, quos fors obiecerat, atque optruncare passim per domos atque vias, loca sacra profanaque et si qui persenserant, priusquam armare se aut aliud pro salute capere quirent, opprimere: prorsus nulla requies stragis atque funerum, cum palam et in ore suorum liberi parentes-

---

9 multo *GB* nullo *P*.

Digitized by Google

que magno inspectantium gemitu necarentur moxque ipsi, qui spectaculo carissimorum corporum interfuerant, miserandum in modum interirent. neque segnius per totam urbem incendiis gestum positis prius defensoribus ad domum Aeneae atque Antenoris. interim Priamus re cognita ad aram Iovis anteaedificialis confugit, multique ex eo loco ad reliqua deorum templa: in quis Cassandra in aedem Minervae. sed postquam universos, qui in manus venerant, foede atque inultos obtruncavere, occipiente luce domum, in qua Helena erat, aggrediuntur. ibi Menelaus Deiphobum, quem post Alexandri interitum Helenae matrimonium intercepisse supra docuimus, exsectis primo auribus brachiisque ablatis deinde naribus ad postremum truncatum omni ex parte foedatumque summo cruciatu necat. dein Priamum Neoptolemus sine ullo aetatis atque honoris dilectu retinentem utraque manu aram iugulat. ceterum Cassandram Oilei Aiax e sacro Minervae captivam abstrahit.

XIII. Hoc modo consumptis cum civitate barbaris, deliberatio inita super his, qui ab deorum aris auxilium vitae imploraverant decretumque ab omnibus, uti per vim avulsi necarentur: tantus dolor iniuriae et ob id studium extinguendi Troiani nominis incesserat. ita comprehensi qui cruciatum praedictae noctis subterfugerant trepidantes ac vice pecorum interficiuntur. dein more belli per templa ac semiustas domos populatio rerum omnium et per dies plurimos, ne quis hostium evaderet, studium in requirendo. interim ad coacervandum auri atque argenti materiam opportuna loca destinantur et alia

5 Tzetz. Antehom. 162 163.

1 magno spectaculo *GB reliquis omissis, fortasse* postquam spectaculo *scriptum fuerat, vulgatam lectionem praebet P* 7 anteaedificiales *G* ante aedificiale *B corr. P* 8 in quis *om. B* in *om. G* 18 aram *superscr. in G* ad aram *B* 31 inquirendi *P*.

Digitized by Google

ob pretiosam vestem. igitur ubi satias Troiani sanguinis tenuit et urbs incendiis complanata est, initium solvendae per praedam militiae capiunt, primo a feminis captivis puerisque adhuc inbellibus. itaque ex his prima omnium Helena sine sorte Menelao conceditur, dein Polyxena suadente Ulixe per Neoptolemum Achilli inferias missa, Agamemnoni Cassandra datur, postquam forma eius captus, quin palam desiderium fateretur, dissimulare nequiverat, Aethram et Clymenam Demophoon atque Acamas habuere. reliquarum sors agi coepta atque ita Neoptolemo Andromache adiunctis, postquam id evenerat, filiis eius in honorem tanti ducis, Ulixi Hecuba obvenere. hactenus nobilium feminarum cessere servitia. alii, ut quemque sors contigerat, praedam aut ex captivis, quantum pro merito distribuebatur, habuere.

XIV. Interim super Palladio ingens certamen inter se ducibus exortum Aiace Telamonis expostulante in munus sibi pro his, quae in singulos universosque virtute atque industria sua contulerat. qua re coacti paene omnes, simul uti ne laederetur animus tanti viri, cuius praeclara facinora vigiliasque pro exercitu in animo retinebant, concedunt Aiaci renitentibus solis omnium Diomede atque Ulixe sua quippe opera insinuantibus id ablatum. contra Aiax adfirmare non labore aut virtute eorum rem gestam, Antenorem namque contemplatione communis amicitiae abstulisse. tum Diomedes honori eius per verecundiam concedens a certamine destitit. igitur Ulixes cum Aiace summa vi contendere inter se atque invicem industriae meritis expostulare adnitentibus Ulixi Menelao atque Agamemnone ob servatam paulo ante opera eius Helenam. namque post captum Ilium Aiax recordatus eorum, quae

XIV. XV Malal. 138—144 Cedren. P 132.

10 demophon a. achamas *GB* 24 retinentibus *G corr B*.

Digitized by Google

tantis tempestatibus propter mulierem experti perpessique essent, primus omnium interfici eam iusserat: iamque adprobantibus consilium Aiacis multis bonis Menelaus amorem coniugii etiam tunc retinens singulos ambiundo orandoque ad postremum perfecerat, uti intercessu Ulixis Helena incolumis sibi traderetur. itaque uti iudicio amborum merita expectantes, quis etiam nunc bellum in manibus atque hostiles multae nationes circumstreperent, nullo dilectu virorum fortium spretisque Aiacis egregiis facinoribus ac frumenti, quod ex Thracia advexerat, per totum exercitum distributione Ulixi Palladium tradunt.

XV. Quare cuncti duces qui memores virtutum Aiacis nihil praeferendum ei censuerant quique secuti gratiam Ulixi impugnaverant talem virum, studio in partes discedunt. interim Aiax indignatus et ob id victus dolore animi palam atque in ore omnium vindictam se sanguine eorum, a quis impugnatus esset, exacturum denuntiat. itaque ex eo Ulixes Agamemnon ac Menelaus custodiam sui augere et quo tutiores essent, summa ope invigilare. at ubi nox aderat discedentes uno ore omnes lacerare utrumque regem neque abstinere maledictis, quippe quis magis libido desideriumque in femina quam summa militiae potiora forent. at lucis principio Aiacem in medio exanimem offendunt perquirentesque mortis genus animadvertere ferro interfectum. inde ortus per duces atque exercitum tumultus ingens ac dein seditio brevi adulta, cum ante iam Palameden virum domi belloque prudentissimum nunc Aiacem, inclitum tot egregiis pugnis atque utrosque insidiis eorum circumventos ingemescerent. ob quae supradicti reges veriti, ne qua vis ab exercitu pararetur, intus clausi firmatique per necessarios manent. interim Neoptolemus ad-

---

10 preciisque *GB* spretis *P* 11 tot egregiis *P*.

Digitized by Google

vecta ligni materia Aiacem cremat reliquiasque urnae aureae conditas in Rhoeteo sepeliendas procurat brevique tumulum extructum consecrat in honorem tanti ducis. quae si ante captum Ilium accidere potuissent, profecto magna ex parte promotae res hostium ac dubitatum de summa rerum fuisset. igitur Ulixes veritus vim offensi exercitus clam Ismarum aufugit atque ita Palladium apud Diomedem manet.

XVI. Ceterum post abscessum Ulixi Hecuba, quo servitium morte solveret, multa ingerere maledicta imprecarique infesta omina in exercitum: qua re motus miles lapidibus obrutam eam necat sepulchrumque apud Abydum statuitur appellatum Cynossema ob linguae proterviam impudentemque petulantiam. per idem tempus Cassandra deo repleta multa in Agamemnonem adversa praenuntiat: insidias quippe ei ex occulto caedemque domi per suos compositam: praeterea universo exercitui profectionem ad suos incommodam exitialemque. inter quae Antenor cum suis Graecos orare, omitterent iras atque urgente navigii tempore in commune consulant. praeterea omnes duces ad se epulatum deducit: ibique singulos quam maximis donis replet. tunc Graeci Aeneae suadent, secum uti in Graeciam naviget, ibi namque ei simile cum ceteris ducibus ius regnique eandem potestatem fore. Neoptolemus filios Hectoris Heleno concedit, praeterea reliqui duces auri atque argenti quantum singulis visum est. dein consilio habito decernitur, uti per triduum funus Aiacis publice susciperetur. itaque exactis his diebus cuncti reges comam tumulo eius deponunt. atque exin contumeliis Agamemnonem fratremque agere eosque non Atrei sed Plisthenidas et ob id ignobiles appellare. quare coacti, simul uti odium

---

12 infestaque omnia omina *G* 33 patremque *G* fratremque *BP*.

Digitized by Google

sui apud exercitum per absentiam leniretur, orant, uti sibi abire e conspectu eorum sine noxa concedant. itaque consensu omnium primi navigant deturbati expulsique ab ducibus. ceterum Aiacis filii Aeantides Glauca genitus atque Eurysaces ex Tecmessa Teucro traditi.

XVII. Dein Graeci veriti, ne per moram interventu hiemis quae ingruebat ab navigando excluderentur, deductas in mare naves remigibus reliquisque nauticis instrumentis complent: atque ita cum his quae singuli praeda multorum annorum quaesiverant, discedunt.

Aeneas apud Troiam manet: qui post Graecorum profectionem cunctos ex Dardano atque ex proxima paeneinsula adit, orat, uti secum Antenorem regno exagerent. quae postquam praeverso de se nuntio Antenori cognita sunt, regrediens ad Troiam inperfecto negotio aditu prohibetur. ita coactus cum omni patrimonio ab Troia navigat devenitque ad mare hadriaticum multas interim gentes barbaras praevectus. ibi cum his, qui secum navigaverant civitatem condit appellatam Corcyram Melaenam. ceterum apud Troiam postquam fama est Antenorem regno potitum, cuncti, qui bello residui nocturnam civitatis cladem evaserant, ad eum confluunt brevique ingens coalita multitudo: tantus amor erga Antenorem atque opinio sapientiae incesserat: fitque princeps amicitiae eius rex Cebrenorum Oenideus.

Haec ego Gnosius Dictys comes Idomenei conscripsi oratione ea, quam maxime inter tam diversa loquendi genera consequi ac comprehendere potui, litteris Punicis ab Cadmo Danaoque traditis. neque sit mirum cuiquam, si quamvis Graeci omnes di-

---

2 concedunt *G* concedant *B* 5 eurysacis *GB corr. P* 21 praeuentus *GB* | nauigarent *G*[1] 22 appellatum *G* | melenam *G* menelam *B* 26 ingensque *GB*, que *om. P* 28 gebrenorum *libri, corr. in uett. editt.*

Digitized by Google

verso tamen inter se sermone agunt, cum ne nos quidem unius eiusdemque insulae simili lingua sed varia permixtaque utamur. igitur ea, quae in bello evenere Graecis ac barbaris, cuncta sciens perpes-
5 susque magna ex parte memoriae *pro*didi. de Antenore eiusque regno quae audieram retuli: nunc reditum nostrorum narrare iuvat.

LIBER SEXTUS.

I. Postquam impositis cunctis, quae singuli bello quaesiverunt, ascendere ipsi, solutis anchora-
10 libus navigant. dein a puppi secundante vento paucis diebus pervenere ad Aegaeum mare: ibi multa imbribus ventisque et ob id saeviente mari indigna experti passim, uti fors tulerat, dispalantur. in quis Locrorum classis perturbatis per tempestatem offi-
15 ciis nautarum et inter se implicatis ad postremum fulmine comminuta aut incensa est: et rex Locrorum Aiax postquam natando evadere naufragium enisus est aliique tabulis aut alio levamine fluitantes postquam ad Euboeam devenere, Choeradibus
20 scopulis adpulsi pereunt: eos namque re cognita Nauplius ultum ire cupiens Palamedis necem per noctem igni elato ad ea loca deflectere tamquam ad portum coegerat.

II. Per idem tempus Oeax Naupli filius, Pala-
25 medis frater cognito Graecos ad suos remeare Argos venit, ibi Aegialen atque Clytemestram falsis nuntiis adversum maritos armat praedicto ducere eos secum ex Troia uxores praelatas his. praeterea

---

II—IV. Malal. 168—171 Cedren. P 133.

---

5 memoria edidi *GB* memoriae tradidi *P*, *scripsi* prodidi 9 soluti *G* solutis *B* 18 per noctem *libri post* aliique, *quae verba ex seqq. huc irrepsisse editores non fugit* 20 scopuli *G* scopul' *B* 24 id *G* idem *B*.

Digitized by Google

addidere ea quis mobili suasu natura muliebre ingenium magis adversum suos incenderetur. itaque Aegiale advenientem Diomedem per cives aditu prohibet. Clytemestra per Aegisthum adulterio sibi cognitum Agamemnonem insidiis capit eumque interficit: brevique denupta adultero Erigonem ex eo edit. interim Talthybius Oresten Agamemnonis filium manibus Aegisthi ereptum Idomeneo, qui apud Corinthum agebat, tradit. eo Diomedes expulsus regno et Teucrus prohibitus Salamina a Telamone, scilicet quod fratrem insidiis circumventum non defendisset, conveniunt. interim Menestheus cum Aethra Thesei et Clymena filia eius ab Atheniensibus recipitur, Demophoon atque Acamas foris manent. ceterum ubi plures eorum, qui mare insidiasque suorum evaserant, apud Corinthum fuere, cavent, uti iuncti inter se singula aggrederentur regna belloque aditum ad suos patefacerent. eam rem Nestor prohibet suadens temptandos prius civium animos neque committendum, uti per seditionem Graecia omnis intestinis discordiis corrumperetur. neque multo post cognoscit Diomedes in Aetolia ab his, qui per absentiam eius regnum infestabant, *O*ene*u*m multis afflictari: ob quae profectus ad ea loca omnes, quos auctores iniuriae reppererat, interficit metuque omnibus circum locis iniecto facile ab suis receptus est. inde per omnem Graeciam fama orta suos quisque reges accipiunt: summam in his, qui apud Troiam bellaverant, virtutem neque in resistendo cuiusquam vires idoneas existimantes. ita nos quoque cum Idomeneo rege Cretam patrium solum summa gratulatione civium remeavimus.

---

1 mobile suapte *P* 13 aethera sei *GB* Aethra Thesei *P* 14 demofon *G* | achamas *GB* 15 qui mare insidiasque suorum *add. P om. G* mare insidiasque suorum *om. B* 24 aenean *GB* Oeneum *corr. Mercerus* 28 suas q. leges *GB corr. P.*

Digitized by Google

III. Dein ubi Orestes transactis pueritiae annis officia viri exequi coepit, orat Idomeneum, uti secum ex ea insula quam plurimos mitteret: cupere namque se Athenas navigare. itaque collecto numero eorum quos idoneos credebat Athenas venit, ab his auxilium contra Aegisthum orat. dein ad oraculum adit responsumque fert, uti matrem et cum ea Aegisthum interficiat: ex quo fore, uti regnum patrium reciperet. huiusmodi numine armatus cum praedicta manu ad Strophium venit: is namque Phocensis, cuius filia in matrimonium Aegisthi denupserat, indignatus, quod spreto priore coniugio Clytemestram superduxerit et regem omnium Agamemnonem insidiis interfecerit, ultro ei auxilium adversum inimicissimos optulerat. itaque conspirato inter se cum magna manu Mycenas veniunt statimque, quod Aegisthus aberat, primo Clytemestram interficiunt multosque alios, qui resistere ausi erant, dein cognito Aegisthum adventare insidias ponunt eumque circumveniunt. inde per omnem Argivorum populum dissensio animorum exorta, quod diversa inter se cupientes ad postremum in partes discederent. per idem tempus Menelaus adpulsus Cretam cuncta super Agamemnone regnoque eius cognoscit.

IV. Interea per omnem insulam postquam cognitum Helenam eo venisse, multi undique virili ac muliebri sexu confluunt ad*in*venientes dinoscere, cuius gratia orbis paene omnis ad bellum conspiravisset. ibi inter cetera Menelaus perfert Teucrum expulsum patria civitatem apud Cyprum Salamina nomine condidisse. multa etiam apud Aegyptum miranda refert et Canopi gubernatoris sui, *c*ui ubi morsu serpentium interierat, extructum magnificum monumentum. dein ubi tempus visum est, Mycenas na-

---

21 quod *GB* quoad *P* 22 capientes *GB* cupientes *P* 27 aduenientes *libri*, *nostrum Peiper* cf. p. 52, 17, *uulgo* auentes 29 refert *PV uulgo* profert 30 salaminam *B* 32 qui *libri*, cui *Peiper*.

Digitized by Google

vigat. ibi multa adversum Orestem molitur: ad postremum multitudine popularium cohibitus ab eo quod coeperat negotio restitit. inde placet cunctis Orestem super eo facinore causam dicere apud Athenienses, ubi Ariopagitarum iudicium severissimum per omnem Graeciam memorabatur: apud quos dicta causa iuvenis absolvitur. Erigona quae ex Aegistho edita erat, ubi fratrem absolutum intellegit, victa dolore inmodico laqueo interiit. Menestheus liberatum Oresten parricidii crimine purgatumque more patrio cunctis remediis quae ad oblivionem huiusmodi facinoris adhiberi solita erant, Mycenas remittit: ibique regnum ei concessum. dein transacto tempore accitu Idomenei Cretam venit neque multo post Menelaus: ibi multa in patruum saevi*ter* per eum ingesta, quod sibi per dissensionem popularium multimodis periclitanti ipse etiam insidiatus esset. ad postremum intercessu Idomenei uterque conciliatus sibi Lacedaemona discedit. ibi Menelaus, sicuti convenerat, Hermionam in matrimonium Oresti despondit.

V. Per idem tempus Ulixes Cretam adpulsus est duabus Phoenicum navibus mercedis pacto acceptis: namque suas cum sociis atque omnibus, quae ex Troia habuerat, per vim Telamonis amiserat scilicet infesti ob inlatam per eum filio necem, vix ipse liberatus industria sui. percontantique Idomeneo, quibus ex causis in tantas miserias devenisset, erroris initium narrare occipit: quo pacto adpulsus Ismarum multa inde per bellum quaesita praeda navigaverit adpulsusque ad Lotophagos atque adversa usus fortuna devenerit in Siciliam: ubi per

---

V Malal. 145—154 Cedren. P 132.

---

3 destitit *VP* 7 ex *superscr. pr. m. G* 15 saeuire *GB unde* seuere *VP nostrum Peiper* 17 periclitatus *GB corr. VP* 27 sua *VP* 30 Zismirnum *GB nostrum P.*

Digitized by Google

Cyclopa et Laestrygona fratres multa indigna expertus ad postremum ab eorum filiis Antiphate et Polyphemo plurimos sociorum amiserit, dein per misericordiam Polyphemi in amicitiam receptus filiam regis Arenen, postquam Alphenoris socii eius amore deperibat, rapere conatus, ubi res cognita est, interventu parentis puella ablata per vim, exactus per Aeoli insulas devenerit ad Circen atque inde ad Calypso utramque reginam insularum, in quis morabantur, ex quibusdam inlecebris animos hospitum ad amorem sui inlicientes: inde liberatus pervenerit ad eum locum, in quo exhibitis quibusdam sacris futura defunctorum animis dinoscerentur: post quae appulsus Sirenarum scopulis, ubi per industriam liberatus sit, ad postremum inter Scyllam et Charybdim mare saevissimum et inlata sorbere solitum plurimas navium cum sociis amiserit. ita se cum residuis in manus Phoenicum per maria praedantium incurrisse, atque ab his per misericordiam reservatum. igitur, uti voluerat, acceptis ab rege nostro duabus navibus donatusque multa praeda ad Alcinoum regem Phaeacum remittitur.

VI. Ibi ob celebritatem nominis per multos dies benigne acceptus cognoscit Penelopam ab triginta inlustribus viris diversis ex locis in matrimonium postulari: hique erant ab Zacyntho Echinadibus Leucata Ithaca. ob quae multis precibus persuadet regi, uti secum ad vindicandam matrimonii iniuriam navigaret. sed postquam devenere ad eum locum paulisper occultato Ulixe, ubi Telemachum rem, quae parabatur, edocuere, domum ad Ulixem clam veniunt: ubi multo vino atque epulis repletos iam procos ingressi interficiunt. dein per civitatem Ulixen adventasse popularibus cognitum est, a quis benigne et cum favore exceptus cuncta, quae domi

---

1 Cyclopam *GB* Cyclopa *editt.* 8 circenum *G* 15 caribdim *GB* 23 celeritatem *G* celebr. *B* 27 Leucada *G* 30 paucisper *G* paul. *B*

Digitized by Google

gesta erant, cognoscit, meritos donis aut suppliciis afficit. de Penelopa eiusque pudicitia praeclara fama. neque multo post precibus atque hortatu Ulixis Alcinoi filia Nausica Telemacho denubit. per idem tempus Idomeneus dux noster apud Cretam interiit tradito per successionem Merioni regno: et Laërta triennio post quam filius domum redit, finem vitae fecit. Telemacho ex Nausica natum filium Ulixes Ptoliporthum appellat.

VII. Dum haec apud Ithacam aguntur, Neoptolemus apud Molossos naves quassatas tempestatibus reficit: atque inde, postquam cognitum ab Acasto expulsum regno Pelea, ultum iri iniurias avi cupiens primo exploratum duos quam fidissimos et incognitos illis locis Chrysippum et Aratum Thessaliam mittit: hique cuncta, quae gerebantur, insidiasque ei paratas per Acastum ab Assandro non alieno Pelei cognoscunt. is namque Assandrus iniquitatem tyranni evitans, Peleo consenserat notusque adeo eius domus, uti inter cetera originem etiam nuptiarum Pelei cum Thetide Chironis filia Chrysippo atque Arato narraverit. qua tempestate multi undique reges acciti domum Chironis inter ipsas epulas novam nuptam magnis laudibus veluti deam celebraverant, parentem eius Chirona appellantes Nerea ipsamque Nereidam: et ut quisque eorum regum, qui convivio interfuerant, choro modulisque carminum praevaluerat, ita Apollinem Liberumque, ex feminis plurimas Musas cognominaverant: unde ad id tempus convivium illud deorum appellatum.

VIII. Itaque ubi cuncta, quae voluerant, cognovere, ad regem redeunt et singula per ordinem narrant. ob quae coactus Neoptolemus adverso mari et multis regionis eius prohibentibus classem exor-

---

13 ire *PV* 19 euitans ad agrum Pelei concesserat *P* 29 cogminauerunt *G*.

Digitized by Google

nat adscenditque ipse. dein saevitia hiemis multum mare fatigatus adpulsusque ad Sepiadum litus, quod propter saxorum difficultatem nomen eiusmodi quaesiverat, omnes fere naves amittit vix ipse cum his, qui in eodem navigio fuerant, liberatus. ibi Pelea avum repperit occultatum spelunca abdita et tenebrosa, ubi senex vim atque insidias Acasti evitans assidue nepotis desiderio navigantes et si forte eo adpulsi essent speculari consuerat. dein ubi cuncta domus fortunarumque edoctus est, consilium aggrediendi hostes inire occipit: cum forte cognoscit filios Acasti Menalippum et Plisthenem venatum profectos devenisse ad ea loca. Itaque mutata veste *Iolci*um simulans iuvenibus offert sese eiusque cupitum sui interitum refert. ob quae iunctus his in venando, ubi seorsum ab ceteris Menalippum videt, eumque et paulo post fratrem eius insecutus interficit: in quorum inquisitionem servus quidam Cinyras nomine perquam fidus profectus in manus iuvenis devenit comprehensusque Acastum adfore nuntiat atque ita occiditur.

IX. Itaque Neoptolemus mutata Phrygia veste tamquam filius Priami Mestor, qui captivus cum Pyrrho ad ea loca navigaverat, Acasto obvius venit eique, quinam esset, indicat et Neoptolemum in spelunca fatigatum navigio somnoque iacere. ob quae anxius Acastus opprimere quam inimicissimum cupiens ad speluncam pergit atque in ipso aditu a Thetide, quae ad ea loca inquisitum Pelea venerat, re cognita reprimitur. dein cunctis, quae adversum domum Achillis inique et adversum fas gesserat, enumeratis increpatisque ad postremum intercessu suo manibus iuvenis liberat: persuadens nepoti, ut ne sanguine ulterius ulcisci cuperet ea, quae ante-

---

2 mari *VP* 8 si qui *P* 13 locrum *G* locium *B* locicum *A*. *Obrechtus coniecit* Iolcium 25 indicat *om. G habet B* 32 increpitasque *G*, *corr. B*

Digitized by Google

cesserant. itaque Acastus ubi se praeter spem liberatum animadvertit, sponte et in loco cuncta regni Neoptolemo tradit. inde iuvenis cum avo ac Thetide reliquisque, qui secum navigaverant, summam regni adeptus in civitatem venit. ibi a cunctis popularibus quique iuxta inhabitantes sub imperio eius agebant, benigne et cum gratulatione exceptus amorem sui brevi confirmat.

X. Haec ego cuncta ab Neoptolemo cognita mihi memoriae mandavi accitus ab eo, qua tempestate Hermionam Menelai in matrimonium susceperat. ab eo etiam de reliquiis Memnonis cognitum mihi, uti tradita ossa eius apud Paphum his, qui cum Pallante duce Memnonis mare ad Troiam profecti ductore interfecto ablataque praeda ibidem morabantur: utque Himera, quam nonnulli materno nomine H*emer*am appellabant, soror Memnonis ad investigandum cadaver fratris eo profecta postquam reliquias repperit et de intercepta praeda Memnonis palam ei factum est, utrumque recipere cupiens intercessu Phoenicum, qui in eo exercitu plurimi fuerant, optionem rerum omnium ac seorsum fratris acceperit, praelataque sanguinis affectione recepta urna Phoenicem navigaverit: delata dein ad regionem eius Phalliotim nomine sepultisque reliquiis fratris nusquam repente comparuerit: cuius opinio exorta triplex, seu quod post occasum solis cum matre Himera ex conspectu hominis excesserit, sive super modum dolore affecta fraternae mortis ultro *r*ecesserit: vel ab his, qui incolebant, ob eripienda, quae secum habuerat, circum-

---

2 inloco *G* inluco *B* inlico *P* 3 achatide *G* acutide *B* atque Thetide *P* 13 apud phaphum *G* apud paphum *B* apud Rhodum *coniecit Dederichus* 14 mari *B* 17 helenam *GB corr. in editt. uett.* 25 phalliotim *G* palliochin *B* 28 hominum *P* 29 supra *P* 30 praecesserit *GB* praeceps ierit *P nos* recesserit.

Digitized by Google

venta interierit. haec de Memnone eiusque sorore comperta mihi per Neoptolemum.

XI. Post quae profectus Cretam anno post nomine publico cum duobus aliis ad oraculum Apollinis remedium petitum venio. namque nulla certa causa ex inproviso tanta vis lucustarum insulam eam invaserat, uti cuncta fructuum, quae in agris erant, corrumperentur. itaque multis precibus suppliciisque responso editur, divina ope animalia interitura insulamque provectu frugum brevi redundaturam. dein navigare cupientes ab his, qui apud Delphos erant, prohibemur: inportunum namque et perniciosum tempus esse. Lycophron et Ixaeus, qui una ad oraculum venerant, contemptui habentes escendunt navem medioque fere spatio fulmine icti intereunt. interim, uti praedictum divinitus erat, eodem ictu fulminum sedata vis mali immersaque mari et regio omnis repleta frugibus.

XII. Per idem tempus Neoptolemus confirmato iam cum Hermiona matrimonio Delphos ad Apollinem gratulatum, quod in auctorem paternae caedis Alexandrum vindicatum esset, proficiscitur relicta in domo Andromacha eiusque filio Laodamante, qui reliquis iam filiorum Hectoris superfuerat. sed Hermiona post abscessum viri victa dolore animi neque pelicatum captivae patiens parentem suum Menelaum accitum mittit: cui multa conquesta super iniuria praelatae sibi a viro captivae mulieris persuadet, uti filium Hectoris necet. ceterum Andromacha re cognita instans periculum subterfugit auxilio popularium liberata: qui miserati fortunas eius ultro Menelaum contumeliis prosecuti vix a pernicie viri retenti sunt.

---

9 responsum *P* 10 prouentu *edit. Crat.* | redundaturum *G* 23 laodamanta *libri*, Laodamante *editt. uett.* 26 capiens *G* cupiens *B* patiens *P* 30 instantis *P* | periculi uim *libri*, *scripsi* periculum.

Digitized by Google

XIII. Interim Orestes adveniens rem cunctam cognoscit, hortatur Menelaum, ut incepta perageret, ipse dolens praereptum sibi a Neoptolemo Hermionae matrimonium insidias advenienti parare occipit. itaque primo ex his, quos secum habebat quam fidissimos, speculatum de adventu Neoptolemi Delphos mittit. quis cognitis Menelaus vitare huiuscemodi facinus cupiens Spartam concedit. sed illi, qui praemissi erant, regressi Neoptolemum Delphis esse negant. quare coactus Orestes ipse ad inquisitionem viri profectus alio quam ierat die remeat, ut sermo hominum ferebatur, negotio perfecto. dein post paucos dies fama perfertur interisse Neoptolemum: eumque sermone omnium circumventum insidiis Orestis per populum disseminatur. ita iuvenis, ubi de Pyrrho palam est, recepta Hermiona, quae sibi antea desponsa erat, Mycenas discedit. interim Peleus cum Thetide cognito nepotis interitu ad investigationem eius profecti cognoscunt iuvenem Delphis sepultum. ibi, ut mos erat, iusta persolvunt cognoscuntque in his locis interisse, ubi visus Orestes negabatur. ea res per populum haud credita, adeo praesumpta ante iam opinio de Orestis insidiis cunctorum animis inhaeserat. ceterum Thetis ubi Hermionam Oresti iunctam videt, Andromacham partu gravidam ex Neoptolemo Molossos mittit dolum Orestis eiusque coniugis de interimendo fetu evitans.

XIV. Per idem tempus Ulixes territus crebris auguriis somniisque adversis omnes undique regionis eius interpretandi somnia peritissimos conducit: hisque refert inter cetera visum sibi saepius simulacrum quoddam inter humanum divinumque vultum formae perlaudabilis ex eodem loco repente edi: quod complecti summo desiderio cupienti sibi por-

---

22 re *G* res *B* 23 oreste *G* orestis *B* 27 orestae *G* Orestis *P* 30 auguriis *om. G habet B.*

Digitized by Google

rigentique manus responsum ab eo humana voce sceleratam huiusmodi coniunctionem quippe eiusdem sanguinis atque originis: namque ex eo alterum alterius opera interiturum. dein versanti sibi vehementius cupientique causam eius rei perdiscere signum quoddam mari editum intervenire visum: idque secundum imperium eius in se iactum, utrumque diiunxisse. quam rem cuncti qui aderant uno ore exitialem pronuntiant adduntque, caveret ab insidiis filii. *quo* casu suspectus parentis animo Telemachus agris qui in Cephalenia erant, relegatur additis ei quam fidissimis custodibus: praeterea Ulixes secedens in alia loca abdita remotaque quantum poterat somniorum vim evitare nitebatur.

XV. Per idem tempus Telegonus, quem Circe editum ex Ulixe apud *Aea*eam insulam educaverat, ubi adolevit, ad inquisitionem patris profectus Ithacam venit gerens manibus quoddam hastile, cui summitas marinae turturis osse armabatur: scilicet insigne insulae eius in qua genitus erat: dein edoctus, ubi Ulixes ageret, ad eum venit. ibi per custodes agri patrio aditu prohibitus, ubi vehementius perstat et e diverso repellitur, clamare occipit indignum facinus prohiberi se a parentis complexu. ita credito Telemachum ad inferendam vim regi adventare acrius resistitur: nulli quippe compertum esse alterum etiam Ulixi filium. dein iuvenis ubi se vehementius et per vim repelli videt, dolore elatus multos custodum interficit aut graviter vulneratos debilitat. quae postquam Ulixi cognita sunt, existimans iuvenem a Telemacho immissum egressus lanceam quam ob tutelam sui gerere consue-

---

XV Cedren. P 133.

---

9 exitialem ei *P* 10 quo *om. GB*, *addit ed. princeps* 16 apud eam *GB corr. editt. uett.* 25 credito *G*, *quod Vindingius suspicatus erat* creditum *B* | telegonum *B*

Digitized by Google

verat, adversum Telegonum iaculatur. sed postquam huiusmodi ictum iuvenis casu quodam intercipit, ipse in parentem insigne iaculum emittit infelicissimum casum vulneri contemplatus. at ubi ictu eo Ulixes concidit, gratulari cum fortuna confiterique optime secum actum, quod per vim externi hominis interemptus parricidii scelere Telemachum carissimum sibi liberavisset. dein reliquum adhuc retentans spiritum iuvenem percontari quisnam et ex quo ortus loco se domi belloque inclitum Ulixem Laërtae filium interficere ausus esset.' tunc Telegonus cognito parentem esse utraque manu dilanians caput fletum edit quam miserabilem maxime discruciatus ob inlatam per se patri necem. itaque Ulixi, uti voluerat, nomen suum atque matris, insulam, in qua ortus erat et ad postremum insigne iaculi ostendit. ita Ulixes ubi vim ingruentium somniorum praedictumque ab interpretibus vitae exitum animo recordatus est, vulneratus ab eo, quem minime crediderat, triduo post mortem obiit senior iam provectae aetatis neque tamen invalidus virium.

---

11 laetae *G* lete *B corr. P* 21 prouectaeque *VP*.

Digitized by Google

Index Latinitatis.

Pagina et versus.

Ab deorum aris auxilium vitae implorare 97, 22 ab eorum filiis, *per filios* 106, 2
abdicari a penatibus 69, 5
abhorrere exemplum 33, 7 34, 5
abire consilio 35, 16
ablata brachia, *abscisa* 97, 14
ablativus tertiae declinationis in e [mare] 108, 2 109, 14
ablativi absoluti frequens usus in verbis cognito conspirato dissimulato praedicto praenuntiato simulato. dispositis satis strenuis ubi pugnabat 54, 18 confirmatis ubi quisque pugnaverat 54, 27 relicto ubi pugnaverat 58, 10
abnuere, *recusare* 80, 15
abolitus amor 39, 35
abscessus, *abitus* 100, 10 110, 25
absolutio cadaveris, *restitutio* 66, 33
abstinere a corpore virginis 16, 24
abstractio coniugis, *raptus* 4, 30
accipere epulas, *cibum sumere* 90, 16 *in regnum recipere* 103, 28 benigne acceptus 106, 24
accitu Idomenei, *accersitus ab Idomeneo* 105, 14
accusativus primae declinationis in an 109, 17 *in* en 21, 8 26, 3 9 28, 13 *etc. tertiae declinationis in* a 26, 28 32 27, 23 37, 24 48, 17 *etc. in* ea 15, 17 81, 20 108, 5 *etc. in* en 22, 3 25, 5 26, 14 35, 1 39, 31 42, 15 *etc. pluralis in* as 28, 10 29, 6
accusativus respectivus: ictus femur 43, 31 Deiphobum tibiam ferit 56, 22 debilitati animos 73, 8 ictus inguina 74, 24 pugionem incinctus 76, 32
acies simplici forma 38, 24
actitata, *acta* 86, 17
ad multum diem 59, 28 ad id tempus 33, 19 66, 5 ad finitimos indomita gens 60, 30 ad se agmine infesto tendi videt 55, 11 ad Troiam veniunt, *urbem ingrediuntur* 5, 17 *et ita* ad Troiam redit 69, 24 ad Troiam eunt 94, 9
addere aliquem adiumentum 64, 1
adempta fuga 76, 5
adfabre compactus equus 95, 32
adfinitas generis 8, 10 21, 2 adfinitatis pignus 21, 9 meritum 81, 6 ius 85, 29 87, 5
adflictari dolore 20, 33 23, 33
adhibere curam vulneri 24, 5 rationem futuris 89, 6 finem 93, 11 preces 94, 17 voluntatem negotio 48, 29

Digitized by Google

adhospitare sibi deum immolationibus, *propitium sibi reddere* (ἅπαξ λεγόμενον) 12, 8
adinveniens visere 52, 17
dinoscere 104, 27
adire civitates, *aggredi* 25, 25
aditus patrius, *ad patrem* 112, 22
adiumentum deprecandi 64, 1
adiunctae loco vineae 19, 28
adiunctum esse cum aliquo, *alicui* 26, 27 60, 32 81, 10 *etc.*
adiutores incepto deos 24, 8
adminiculo funis uti 27, 8
admissum 34, 4 admissa 30, 21
admovere naves litori 18, 6 24, 17 terrae 24, 27 flammam sacris 92, 6 dona *et* victimas diis 92, 22 hostias aris 95, 2
adniti alicui 98, 33 adnitente atque administro Antenore 93, 29
adnuere ad omnia 30, 26
adolevit brevi certamen 77, 31
adulta brevi seditio 99, 30
adornare virginem sacrificio 16, 11
adosculari manus (ἅπαξ λεγόμενον) 50, 31
adplicare naves terrae 5, 4
adprobare conditionem 48, 9
adscita pax 94, 21 amicitia 95, 9
adstans medius 9, 2
adstruens pacis commoda, *dicendo* 6, 14
adtemptari, *morbo corripi* 37, 21 39, 26
adtractus 95, 23
advectare 69, 13
adventu cuius *omissa praepositione* 7, 1
adversa voluntas 39, 18 adverso mari 107, 34 adversa fortunae bellique 75, 15
adversantes venti 22, 10
adversum *postpositum.* quos adversum ierat 19, 27 quos advorsum bellabat 55, 1
advertere, *animadvertere* 3, 1
aemulatio ad gloriam 12, 28
aequatio numeri atque partium 15, 17
aestivum tempus 17, 13 aestiva maris facies 17, 19
aestuare desiderio 53, 14
aetas postrema, *senectus* 64, 22 senecta aetas 64, 29
affectio paternae pietatis 16, 3 sanguinis 109, 23
affectu omni diligi 59, 15
afficere meritos donis aut suppliciis 107, 2, *delectari*, multo magis templi pulchritudine afficiebantur 4, 12 *adflictari*, ut affectae sint civitates 32, 9
agere, *esse.* agens in primis annis 3, 27 quae ob necessitudinem cum Helena agebant 4, 23 debiles agere 38, 18 otiose 42, 2 sine terrore 46, 29 sine dolore 57, 13 apud arma 47, 17 in armis 59, 19 bono animo 53, 22 apud aliquem 82, 11 apud se in templo 82, 1 alieno arbitrio 91, 5 sub imperio alicuius 109, 6 amice cum aliquo 95, 12 diverso inter se sermone 102, 1 edoctus ubi Ulixes ageret 112, 21 egregie actum nobis est 34, 23 consilium agere 48, 20 sors agitur 73, 31 98, 11 contumeliis aliquem agere 100, 34
agitare socordius 52, 5 pacem atque amicitiam 95, 29 omnium ore agitatur 95, 24
agmine infesto, *impetu* 55, 11
alias, *alio pacto* 53, 7
alienus sanguinis 55, 5 generis 20, 25 non alieno Pelei 107, 18 alienus ab amicitia 46, 31 aliena loca, *opp. patria* 48, 31

Digitized by Google

in aliquantum 20, 5 38, 30 65, 24 74, 13
alimonii et aetatis eiusdem esse 29, 28
alius super alium cum praecipitarentur 46, 5 alia parte quam venerant 77, 9
alter *praecedente* hic 40, 7
alto decidere 61, 21
amat fieri, *solet* 4, 27
amissio, *mors* 79, 21 88, 14
amittere locum, *relinquere* 46, 1
amor abolitus 39, 35 amorem exhibere circa exercitum 26, 17
anceps malum 25, 15 fortuna 44, 18
anchoralia solvere 102, 9
animi refectus 93, 33 nihil animi, *irae* 41, 22 bonum animum gerere 7, 31 animum aequum habere 80, 2 animum recipere 65, 23 bono animo agere 53, 22 animo gerere 60, 15 in animo habere 62, 3 animo deficere 65, 16 animo deficiente 84, 18 animo haeret alicui 70, 1 resumptis animis 74, 30 animi, *pluralis pro singulari* 65, 8 animos tollere 94, 13 omnibus animis adversum pergit 43, 19 paratos armis atque animis 43, 20
annis in primis pueritiae 76, 12
antea amicus, *pristinus amicus* 88, 34
anteaedificialis Iupiter 97, 7
antecapere tempus 23, 3
antecedere aliquem 78, 30
ante conspectum alicuius exponi 69, 13 produci 84, 12
anteposita civitati paeninsula 46, 33
antiquissimam ducere amicitiam, *maximi aestimare* 86, 22
antestites divinae religionis 18, 2 Vulcani 26, 33
anxius rebus 7, 5 pernicie defessi exercitus, *ne in perniciem daretur* 38, 5
aperire rem 53, 17
apparatus belli 10, 8 classium 14, 5 rerum divinarum 91, 34
appellunt venti ad Cyprum 5, 20 ad Moesorum regionem 18, 4 Rhodum 72, 9 Cretam 104, 23 105, 22 ad Lotophagos 105, 31 appulsus regno 21, 2 scopulis 102, 20
apta dolori medicamina 22, 8
apud Lacedaemonam, *in urbe Sparta* 5, 23 apud Troiam, *Troiae* 6, 5 9, 25 *et saepius*, apud naves, *in navibus* 21, 33 apud arma agere, *in armis esse* 47, 17 habere 44, 23 apud barbaros, *a barbaris* 95, 17
aratus, *aratio* 44, 28
ardebat studio belli omnis Graecia 12, 25
armare milites in unum, *in unum locum conducere* 72, 3 Aegialen atque Clytemestram adversum maritos 102, 27 huiusmodi numine armatus 104, 3 armati atque instructi pro negotio 38, 23
arreptis armis 18, 17 24, 19 42, 5
ars sagittarum, *sagittandi* 62, 27
ascensionem properare 5, 30
aspargere purgamenta capiti 64, 10
attollere favorem 51, 7
attracta pedibus Penthesilea 71, 26
auctor minus idoneus 32, 25 auctores optimi in decernendo 29, 22 auctor audendi, *princeps* 45, 3 in re 35, 14
auctus praeda 44, 34 aucto desiderio 52, 29
audentius resistere 56, 21

Digitized by Google

auersio deorum 82, 9
auidi noscere 64, 7
avis aquila 92, 9
ausum facinus expletumque, *passive* 47, 15
auxiliares duces 40, 20 manus 38, 20 copiae 40, 11 auxiliares *scil. milites* 38, 22 auxiliarii socii 82, 24
auxilium vitae implorare 97, 23

Bellare, *pugnare* 42, 29
bellatrix gens 60, 30
bellum, *pugna* 20, 13 15 43, 2 *et saepius.* bellum transportare 23, 5 sumere 64, 15 instruere 91, 19 domi belloque 69, 6 99, 31 113, 10
benigne acceptus 106, 24 salutare 4, 5 7, 31 49, 35 respondere 20, 33 53, 29 80, 3 adire 94, 15
bini aut amplius 47, 28
bonus cum virtute tum consilio 33, 32 boni, *principes* 99, 4 bonum atque utile 32, 2 boni honestique sectator 6, 31 a bono honestoque elabi 32, 37

Caelestis ira 14, 29
camerae casus 90, 14
campester exercitus, *terrester* 12, 20
campus singularis, *simplex i. e. cursus a carceribus ad scopum factus* duplex, *cursus et recursus* 63, 7
capere locum 47, 27 testimonium 84, 35
casus camerae 90, 14 casus, *sors* 33, 23 60, 17 casus, *mors* 5, 27 76, 10 78, 12 casum vulneri contemplatus 113, 4 haud sane dissimili casu, *eventu* 43, 28 quo casu, *facto* 112, 10 casu quodam, *occasione* 113, 2
cavere, *decernere* 103, 17 paratus ad cavendum 43, 28
cedere, *incedere* 43, 23 cessere hactenus servitia 98, 14
cerimoniarum mos 52, 17
certamen solitarium, *singulare* 29, 7 43, 12 columbae contingendae maximum, *studium* 62, 31 manuum 63, 14 sagittarium 82, 28 spatium certaminis 82, 30
certare cursu 63, 6
choro modulisque carminum praevalere 107, 28
circa aliquid occupatus 25, 11 sollicitus 52, 5 suspectum 52, 10 detentus 58, 35 circa domum commissa 20, 26 amor circa aliquem 26, 17
circum vastant omnia 25, 27 omnibus circum locis 103, 26
circumcursans duces 42, 4
circumscribitur dolor laetitia, *lenitur* 62, 12 misericordia, *intercluditur* 65, 27
circumspicientes omnia 47, 7
circumstrepunt hostiles nationes 99, 9
circumtegitur corpus veste 58, 30
clam omnis 17, 15 28, 28
clarus atque magnus 12, 18 virtute multis clarus 79, 12 clari et magnifici ingenti nomine 29, 12
classes, *naves* 14, 5 24, 16 25, 7 *etc.*
clausa erunt iura 32, 1 clausi intus manent 99, 35
clementer ortus rumor 76, 24
coadunare, *coniungere* 78, 25
coalescit amicitiae pignus inter duo regna 34, 13 coalita multitudo 101, 26
cognoscere de oraculo 82, 12
cognitum *substantive* 52, 13 cognito 20, 19 36, 12 49, 18 113, 12

Digitized by Google

cohibere *sequente infinitivo* 54, 22
colligere sese in arma 56, 10 collectus, *ad se rediens* 93, 32
comitatum sequi 10, 13 69, 4 comitatum sui praebere, *comitem esse* 87, 15
comites regulo 61, 3
commentum Alexandri 79, 3
committere *scil. proelium* 41, 26 non committam ut 68, 3 circa domum commissa 20, 26 in aliquem 81, 15 92, 28
commodum videtur 21, 6
commorari cum aliquo 53, 18
in commune redigere praedam 50, 19
communire exercitus custodibus 44, 21
commutare res, *merces* 22, 24 matrimonium 34, 24
comparuit nusquam 109, 26
complanata urbs incendiis 98, 2
completa omnia luctu atque gemitu 57, 7 armis atque cadaveribus 74, 33
componere aciem 38, 24 insidias 76, 31 proditionem 86, 3 caedem 100, 19 ad evitandos ictus compositus 59, 28 in armis compositus 56, 20 compositae naves omni instrumento 5, 3 conposita classis 96, 16 naves in ordinem compositae 25, 4 composita inter se longe alia 86, 9
conata procedere nequeunt, *passive* 42, 10
concedere parvulis deprecantibus, *morem gerere* 65, 9 honori 98, 13 victoriam 73, 20 intueri 65, 21
concelebrare honorem regni 17, 21
conciliare in se animos cunctorum 37, 32 conciliatus sibi, *in gratiam reductus* 105, 19
concitus ira 53, 9 curru concito 54, 13 61, 11
concurrens cum Deiphobo, *una accurrens* 43, 8
condensatae frontes 18, 27
condere tilias tumulo 2, 12 ossa urnae 81, 32 reliquias urnae 100, 2
conditio hiemis 45, 1 naturae sexusque 71, 20 dilato conditionibus bello 51, 18
condolere 78, 13
conducere concilium 6, 7 senes 7, 15 in unum 29, 15
conferti inter se 47, 23
confieri 80, 5
configere destinatum 62, 33
confirmare, *conciliare* 79, 9 confirmati inter se invicem 24, 25 confirmatum ac verum 77, 15 pro confirmato habere 61, 31
confirmator rerum 76, 33
confluere ad aliquem 4, 5 eo confluxerant 5, 10 confluentibus in unum tot adversis 75, 25
confore 32, 18
confusio aëris 16, 14
conglobat fors 47, 22 conglobati 54, 11
congregati in unum 21, 29 congregata armatorum manu 26, 21
conhivente Achille 39, 14
conicere clamorem et tela 57, 29
coniugium, *coniunx* 99, 4 104, 12 coniugio iunctus alicui 68, 27
coniunctio generis, *consanguinitas* 8, 21 amicitiae 11, 1 scelerata, *coitus* 112, 2
coniurare cum aliquo in militiam 67, 23
conpingere classem 23, 25
conprehendere comam 71, 10
consanguinitas, *consanguinei* 4, 16

Digitized by Google

consenescere coepere venti 16, 31
consentire aliquid 77, 5
consequi aliquem vulnere 83, 1
consequens fuit 31, 11
consilii particeps 15, 23 expers 27, 14 consilium de re inire 27, 2 habere 29, 20 agere 48, 20 dimittere 6, 30 consilio atque armis pollere 41, 5 a recto consilio praepedire 8, 26
conspirare ad bellum 104, 28 conspirato inter se 104, 15
consternari ob 5, 1 consternatus nuntio 33, 15 interitu Achillis 78, 26 per dolorem 93, 31 consternatam deicere 45, 23 consternatae vocibus aves 61, 20
constructio: ex uno verbo pendet accusativus cum praepositione et supinum ad indignationem ultumque iniurias rapiebat 5, 13
consularis *scil. legatus* 2, 22
consulere in rem alicuius 34, 28 in commune 48, 30 in medium 88, 18 male consulta 31, 19 85, 8 91, 11
consumpta invicem multa oratione 20, 22 consumpto anno 23, 26
contagio huiusce exempli 31, 21 infausti ominis 67, 19
contegi sepultura 60, 18 cautius contectus, *de pugnante* 56, 11
contemplatio, *consideratio* aetatis 68, 1 amicitiae 98, 28
contemplatus casum vulneri 113, 4
contendere sagittam 82, 31
contentus alicuius rei 28, 9 re 36, 1
contestari, *repugnare* 9, 8
contingere terram, *exire in terram* 18, 12 civitatem, *aggredi* 26, 10 genua 50, 31 contingi morsu serpentis 26, 29
continuante flamma 68, 16
contracta bello gestaque 1, 19
convenire aliquem 9, 19 23, 9 58, 19 ad aliquem 26, 7 in unum 9, 27 Argos 11, 23 in aedem 94, 23 sibi cum matrimonio 9, 6
convertere ad aliquem 19, 23 iter ad Phrygas 29, 6 timorem 37, 23 spes alicui in melius 79, 15 in se proelium 82, 27
cordi est mihi maxime 39, 7
corusca fulmina 16, 13
credere in se fiduciam 70, 8 in muris salutem 78, 8
crimen malitiae 68, 4
criminose obiecta 6, 21
cruciatu summo necare 97, 16
cruentus suo hostilique sanguine 66, 15
cuiuscemodi, *cuiuscunque modi* 36, 4
cum laetitia 4, 9 pace 26, 6 lacrimis 30, 25 88, 27 amicitia 33, 34 gratia 34, 12 86, 11 summa gloria 43, 32 ira 44, 2 audacia 59, 25 effectu 59, 27 quiete 73, 33 religione 95, 33 ioco lasciviaque 96, 19 suffusis cum maerore lacrimis 34, 15 haec Idomeneus cum Merione seorsum habuere 3, 18 *cf.* 12, 21 16, 9 21, 18 30, 8 62, 32 92, 14 cum — tum praecipue 36, 26 76, 12 78, 28
cuncta regni 65, 5 109, 2 domus 108, 9 fructuum 110, 7
cupidus persciscere 42, 18
cupita 67, 6
cura, *curatio* 22, 7 exsurgendi 75, 25 curam adhibere 24, 5
curare sacrificium 16, 18 aciem 38, 26 corpus cibo

Digitized by Google

41, 30 corpus vino atque epulis 75, 16 vigilias 47, 4 funus 59, 7 uti curaretur, *sanaretur* 26 32 *sequente infinitivo* curarent immolare 16, 27 uti custodes vigilias agere curarent 58, 35
currus bellici 14, 6
cursus, *concursus* 61, 25 cursu longo certare *pertinet ad recti spatii longitudinem* 63, 6 cursus in armis 63, 15
custodia captivitatis 65, 2 sui 99, 21
custodire, *cavere* 33, 23 86, 21
custos atque rector Achillis 11, 2 custodes castris relicti 47, 32

Dare lora equis 61, 11 igni Ilium 91, 29
dativus saepe pro genitivo: adiutores incepto 24, 8 Troianis Hector, Sarpedon auxiliaribus duces facti 38, 22 quis Hector dux — factus 45, 2 custodes castris 47, 32 Echinadibus imperator 58, 1 regina Amazonibus 60, 28 comites regulo 61, 3 quis dux Alexander 75, 29 testis his rebus 87, 19 regia Priamo 90, 8 templo sacerdos 92, 34 hastile, cui summitas 112, 18. *dativus pro accusativo cum praepositione:* necessarii apparatui 14, 13 res bello necessariae 23, 11 sacrificio adornant 16, 11 nati libidini 32, 7 actum nobis est egregie 34, 23 pugnae opportunus 44, 27 adhibitus equis 54, 14 busto locum dimetiuntur 59, 9 paratus proelio 59, 21. *dativus apud verba passiva:* cunctis decernitur 30, 8 fugientibus impediri 45, 7 barbaris intercedi 74, 17 cui inveniri posset 88, 34
de consilii sententia 31, 6 de suo numero 85, 32 speculatum de adventu Neoptolemi 111, 6
decedere bello 43, 2 proelio 74, 5
decernere *scil. armis* 44, 4
decidere rem 93, 15
decima *scil. pars* 49, 25
declinare ictum, *avertere* 43, 29
decrepitus maeroribus senioque 64, 2
decurrere ad vim et arma 31, 5
decus regium, *dignitas regia* 39, 6 63, 27
deducere ad se in convivium 17, 29 in matrimonium 55, 9 in aerumnas 64, 23
defendere necem, *ulcisci* 5, 33 fratrem, *malum ab eo propulsare* 103, 12 adversum 40, 5 a 74, 9
defensare 18, 10 se moenibus 83, 30
defetigatus 64, 24
deflere 5, 27 57, 6
deformatus lacrimis 58, 19 multiplici modo 63, 31
degere cum aliquo 36, 13 39, 12
dehonestamenti per universa genera 58, 9
dehonestari insigni iniuria 50, 21
deicere consternatum, *sternere* 45, 23
delapsus Phoenicem, *navigans* 5, 21
deliberare, *dubitare* 17, 8
demum, *denique* 68, 17
densatis frontibus 42, 31
denubere, *nubere* 3, 22 28, 14 103, 6 107, 4 in matrimonium Aegisthi 104, 12
deperire amore 106, 6
deponere aliquem puteo 27, 9 bellum 84, 32 comas sepulchro 84, 2 comam tumulo 100, 32

Digitized by Google

depraedati agri *passive* 27, 30
deprecari 21, 21 65, 10 nihil deprecor 65, 2
depressa aerumnis civitas 87, 7
deserere bellum, *desistere a bello* 12, 6
deservire *in* convivio 94, 21
desiderium in femina 99, 25
designare nomen litteris 12, 13
desinere pernoctando humi 60, 23
desolati ordines 76, 2
despectare muris 59, 20 super murum 64, 5
despectui esse alicui 65, 33
desperatio effugii salutisque 28, 18 postrema desperatio atque amentia 71, 27
despondere in matrimonium 105, 21
destinare animo nuptias 7, 12 duces 12, 20
destinata ferire 52, 3 destinatum configere 62, 32
destruere muros 96, 5
desuper alios proculcare 55, 21 impositum desuper cadaver 59, 12 desuper ex muris 61, 15 destruere desuper muros 96, 5
detentus circa aliquid 58, 35
deterrere hostes, *terrere* 83, 30 *sequente infinitivo* 76, 29
detrahere, *distrahere* 71, 11
detrimentum militum, *strages* 16, 21 19, 12
detrudere hostem navibus 45, 21
devenire in manus alicuius 42, 24
dicebatur *sequente accusativo cum infinitivo* 26, 34
dicta gestaque 93, 17
in eum diem 49, 20
difficultas saxorum 108, 3
dignum ad memoriam 3, 27 nihil dignum doloris 79, 20 dignum, *par* 91, 9 dignus sub cuius manibus excindi Troiam deceret, *pro* excinderetur Troia 80, 13
dilacerari in auxilia conducta 91, 21
dilectu nullo 96, 9 97, 18 99, 10
dirimit nox proelium 38, 34
discedere in partes 104, 22
discerni animo ab aliquo 85, 19
discessus, *discessio* 11, 11
discutere otiosi animi desidiam 1, 17
dispalari, *passive* 102, 13
dispar sonus vocis 41, 13
dispergitur morbus per homines 37, 17
disseminata fama 9, 26
dissensio animorum 104, 21
dissimulato 17, 27 53, 18
dissolvere fidem 95, 17 muros 96, 9 dissolvi membris 65, 16 vulneribus 77, 8
distribuere exercitus per cornua 25, 8
divelli conplexu 8, 29 non sine dolore 29, 29 ab aliquo 77, 5
diversis ad officia sua quibusque 51, 23
diversus agebatur metu atque haesitatione 16, 19 diversi suo quisque genere exercebantur 72, 29 per diversum fuga 61, 27 diversa inter se cupientes 104, 21 e diverso repellitur 112, 23
dividere consanguinitatis originem 8, 12 hostiam orienti occidentique 12, 1 in singulos 30, 4
divinum signum 16, 20
divulgatur fama in maius 4, 27
divum, *deorum* 68, 6
dolores animi, *invidia* 27, 3 dolor in casu Memnonis 75, 19 iuxta amissionem tanti he-

Digitized by Google

rois 79, 21 iniuriae 97, 24 fraternae mortis 109, 29
dominus sagittarum Herculis *appellatur* Philocteta 52, 3
domuitio 15, 21
domus, *res familiaris* 5, 23 domum ad se volentes deducit 6, 31
dubitatio animi 16, 22
ducere in unum, *conducere* 30, 17
dux atque auctor 38, 10 atque imperator 40, 18 atque rector 72, 9 Troianis 38, 21

Ecce. cum ecce dies foedari coepit 16, 11
edicto 53, 36
educere gladium 43, 34 49, 14
effectum habere, *effici* 39, 16 cum effectu 59, 27
effeminati, *ignavi facti* 47, 34
effera morum inpatientia 10, 31
efficere famam virtutis 19, 20 metum hostibus et fiduciam suis 24, 33 iussa 39, 22 mandata 51, 14 vitis auro effecta 79, 11 hostis effectus 87, 4 88, 34
effusi portis 38, 20 palantes effusique 46, 3 effusis crinibus 52, 25 effusius vagari 15, 15
egregius bellandi 55, 25 78, 17
elaboratum et provisum 30, 31
elapsi a bono honestoque 32, 37
elatus secundo belli eventu 19, 5 dolore 112, 28
ellipses: *intelligendum* est 37, 22 81, 20 sunt 38, 12 57, 22 87, 18 erat 70, 10 esset 50, 21 essent 66, 12 fuisset 72, 22 esse 84, [illegible] 90, 2 94, 14 [illegible] tatio [illegible] 53, [illegible]
ementitum argumentum, *passive* 15, 30
emergit civitas ad requiem 87, 8
eniti ad aliquid 90, 26
enumerationem facere 50, 10
eo, *ideo* 53, 24
ephemeris belli Troiani 1, 1
eruere civitates 34, 3
erumpere portis 40, 23
evadere Graecos fuga 18, 21 nocturnam civitatis cladem 101, 25 naufragium 102, 17 mare insidiasque 103, 15
evenisse cuncta non secundum meritum suum 30, 24
eventus iaculi 43, 25
eversa divinitus mens 67, 31 fortuna belli 73, 19
eversio communis hospitii 6, 9
evolare navibus 18, 17 portis 59, 24 ad naves 47, 22
ex Minoe *scil. natus* 3, 14 ex consilii sententia 5, 13 10, 6 *et saepius*. ex aequo dividere 3, 16 ventis ex sententia flantibus 5, 7 ex numero navium, *pro* 21, 34 mortuus ex hoc malo 37, 20 ex labore refectus 59, 17 ex alio *scil.* latere 59, 32
excidere hostiam bifariam 49, 14 in partes duas 95, 2 manus 61, 5 vinculum 62, 35 urbem 61, 30
excidere consilio 5, 2
excipere praedae 26, 5 ex praeda 29, 23 certantibus Aiax victor excipitur 63, 7 Agamemnon Menelaum excipit *scil. sortitioni* 73, 30
excussus comis pulvis 67, 11
exemerat eos fuga bello 71, 14
exemplum facinoris 7, 1 52, 10 interpedendi 35, 19 impietatis 82, 19 admissi 34, 4
exercere *scil. se* 51, 27 discor-

Google

dias 22, 18 superbiam atque odium 85, 30
exercitium *militare* 52, 5
exercitus, *milites* 12, 30
exertius disserere 90, 29 93, 9
exhaustus navigio 20, 5
exhibere epulas 4, 7 sacrificium 26, 15 amorem 26, 17 immolationem 26, 20 36, 23 sacra 106, 12 exhibeo me poenae mortis 64, 31
exigere poenas 91, 11 vindictam 99, 20
exitus, *mors* 33, 23 mortis 79, 25 vitae 113, 18
exosculari 77, 4 94, 16
expectare, *spectare* 68, 20 95, 4 99, 8 alienam sententiam 32, 24
expedire arma 57, 23 expedito negotio 23, 1
expers clade 20, 13 cladis 24, 30 munificentiae 21, 33 consilii 27, 14
expetere poenam sacrilegii ab exercitu 15, 6 poenas ab exercitu 37, 34 ultionem mortis 19, 26
exponere, *enumerare* 11, 21
exposcebat militia 51, 20 uti res exposcebat 78, 13
expostulare sibi in munus 98, 19 invicem industriae meritis 98, 32
exsangues atque territi inproviso tumultu 45, 13
exsecare hostiam in partes 12, 1 nervis exsectis 56, 13 aures exsecare 97, 14
exsurgendi curam omittere 75, 25
externus homo, *peregrinus* 113, 6
extollere laudibus 57, 17 seditionem 84, 24
[illegible]nere aliquid per vim
[illegible]etuere 36, 34 cuncta [illegible]8, 13
extructio operum 4, 11
extruere sepulchrum 79, 18
exulare, *in exilium mitti* 90, 4

Fabrefactum ligno 90, 25 93, 27
fabricare naves 12, 29
fabricator operis 95, 20
facere enumerationem 50, 11 fugam 71, 13 76, 2 navem ascendere facit 5, 6
facies decora 10, 28 foeda 47, 19 civitatis obducta 61, 24 maris 17, 19 faciem horrendam belli praebere 73, 2
facultas opum regnique 12, 34
fama bellandi 62, 6
fari, *vaticinari* 15, 5
fata proferre, *vitam producere* 11, 7
fatigat lues multa milia 14, 31 proelium fatigatur 20, 3 qui antea fatigabantur relaxari 39, 27 fatigari necessariorum penuria 14, 4 pestifera aegritudine 37, 18 navigio 108, 26
favorem attollere 51, 7 62, 33
ferire *occidere* 78, 1 destinata 52, 3 inter se acies 76, 1
ferre praemia certaminis 63, 3 fructum misericordiae 87, 20 ad caelum 70, 1 75, 18 79, 4 non feram me morari 88, 7 fertur *sequente accus. cum inf.* 84, 16 sermo hominum ferebatur 111, 12
fessi vino atque somno, *sopiti* 96, 24
festinare munia militiae 12, 28 cuncta 51, 21 ad navigandum 23, 11 ad arma 42, 7 quod festinabatur 23, 2
festinatio navigandi 14, 23
fides pacis 29, 5 94, 29 pacti 30, 6 48, 10 95, 17 fidem facere 15, 30 promissi implere 15, 28 promissi confirmare 62, 36 oraculi firmare 24, 6 negotii complere 42, 22 res

Digitized by Google

accipit 86, 14 in fidem recipi 8, 14
fiducia Graecis aucta 74, 20 cognationis 20, 20
figere corpori sagittas 83, 5
finis bellandi 55, 27 instandi 60, 9 finis, *consilium* 91, 30 quem ad finem 88, 25 finis in tractando non adhibetur 93, 11
finitimum, *confinium* 70, 22
firmatores pacis 94, 9
firmo gressu 48, 19 nisu 80, 34 firmissimus adversus infortunia 17, 27
fite auctores 35, 14
flagitare aliquem 37, 24
flatus ventorum navigandi prosperi 17, 18
fluunt dies 37, 12 52, 30
fluxa fides 53, 32
foeda facies 47, 19 inter quae tam foeda 58, 2 foede et vice imbellium 60, 1 foede et inultos obtruncare 97, 10
foedare ora laniatibus 70, 6 foedatur dies 16, 12 regni habitus 61, 23
foedus certaminis 44, 12
foratus telo umbo 74, 13
fors quos conglobaverat 47, 22 quidque dederat 48, 2 ut evenerat 51, 16 quos obiecerat 96, 31 ut tulerat 102, 13 forte quadam die 52, 16
fortuna in me casum mutat 60, 17 eversa 73, 19
fractis rebus 62, 17
frumentum totius anni 29, 1
functus vita, *mortuus* 3, 27
funus, *cadaver* 70, 5 *cadaver et sepultura* 27, 18 *funesta clades* 15, 2
in futurum 87, 33

Gaudium laetitiaque 51, 8
genera bellandi varia 51, 22 miro genere orationis 6, 27 persuadendi genere, *persuadendo* 16, 6 classis instructa omni genere, *omnibus rebus* 23, 25
genitivus *omissa voce filius vel filia:* 3, 20 24 25 8, 5 10, 26 *etc. gerundii insolentior:* flatus navigandi prosperi 17, 18 egregius bellandi 55, 25 78, 17 inclitus bellandi 79, 26
gerere inique et adversum fas 108, 31 bonum animum 7, 32 negotium 30, 12 53, 21 animo gerere 60, 16 in se benigne gesta 48, 14 incendiis gestum est 97, 4
germanus, *frater* 12, 15
gerundium non raro pro gerundivo usurpatur, ad conciliandum hostium animos 28, 30 cupido regiones visendi 68, 27 ad coacervandum auri atque argenti materiam 97, 31 consilium aggrediendi hostes 108, 10 interpretandi somnia peritissimus 111, 31
gestare animo fiduciam 83, 27
globus barbarorum 44, 5
gradu pleno 43, 22 presso 47, 6 represso 54, 23
Graeci homines 87, 17
grassari lues per pecora atque exercitum 15, 1 principio grassandi facto a pecoribus 37, 15
gratiam sequi 99, 16 ea gratia 23, 2 magna sui apud exercitum gratia 25, 10 in gratiam 26, 10 33, 10 69, 17 87, 26 ob acceptam gratiam 24, 10 propter gratiam Helenae 15, 32 cum gratia 34, 12 86, 11
gratulari interventu pacis 95, 14 cum fortuna 113, 5
gratulatio atque laetitia 21, 30 79, 1

Digitized by Google

gravati vulneribus 46, 1
grave, *malum* 87, 1

Habere in eo loco, *habitare* 79, 19 inter duces 19, 4 senatus habitus 90, 2 largiter magnificeque eos habuere 4, 8 quod non frustra eos habuit 9, 16 quae res non frustra eos habuit 42, 16 Astynomen liberaliter habitam 48, 15 reguli habentes Helenam 9, 6 habentes Polydorum 30, 13 habens etiam nonnullos 44, 31 Glaucum secum habens 54, 19 Astyanacta prae se habens 64, 1
habitus regni 61, 23
haesitatione atque metu 16, 18
hiberni menses 53, 35
hinc inde 56, 31 hinc—hinc 70, 14 hinc—illinc 51, 24
in hodiernum *scil. diem* 67, 18
homines Graeci 87, 17
in horas 52, 29
hortari ad considendum 62, 21 *sequente infinitivo* 49, 35 54, 32
hortatu, *hortatione* 7, 30 81, 10
hospes *opp.* hostis 31, 26
hospitalis vir 6, 30
hostilis metus 62, 13 sanguis 66, 16
humanitatis modum supergredi 66, 8
humi ponere 56, 20 humo erigere 58, 29

Iacere aliquem canibus dilaniandum 60, 22 71, 22
iactari doloribus 21, 19 animo 53, 13
iactatione animi anxius 53, 10
intra teli iactum venire 43, 23 54, 3 73, 9
iam iamque 35, 7 43, 17
ictus femur 43, 31 74, 23
ictu geminato 77, 7
ignarus, *ignotus* 42, 21
igni plurimo pernoctare 59, 2
ignoratum sibi non esse, *non ignotum* 80, 4
ignoti, *ignobiles* 55, 29
imbellus 27, 3
immittit se aquila 92, 10 immissus a Telemacho iuvenis 112, 31
in immensum editus equus 95, 21
impendere curas et vigilias in aliquem 65, 12
imperator Echinadibus 58, 1
imperia exequi 42, 33 servare 47, 24
impossibilia postulare 91, 18
in medio progressus 55, 4 in campo producere 53, 37 in flumine praecipitant 60, 11 in honorem ducum 94, 20 repulsa in Polyxena 55, 3 insolentia in Patroclo 60, 12 miseratio in Priamo 63, 30 dolor in casu 75, 19 in primis pueritiae annis 76, 11 in praeteritum 80, 12
incedit vespera 46, 32 odium 52, 15 dolor metus 75, 21 solemne 76, 16 laetitia 79, 2
incensus ira 18, 17 proelium incenditur 56, 29
inceptum militiae, *initium* 23, 15
incertum *absolute* 37, 13 silentium ex incerto 61, 28
inchoare proelium *i. e. bellum* 35, 14
incinctus pugionem 76, 32
inclamare aliquem 17, 4
inclinatio rerum 58, 2
inclitus fama bellandi 62, 6 bellandi 79, 26
inconditi mores 7, 19 41, 12 66, 3 inconditus clamor 57, 29
inconsulta vis 10, 30 temeritas 77, 18
incubare divitiis 88, 24
incuria navigandi 12, 31

Digitized by Google

incuriosi ab armis 45, 6
incurrere hostes 19, 15
incursare loca hostilia 23, 23 civitates 25, 25
incutere indignationem 6, 16 venerationem 36, 17
indicativus loco coniunctivi in oratione indirecta 33, 36 *et saepius*
indigna experiri 102, 12 106, 1
indigne rapta 5, 26 commissa 9, 10
indignari de aliquo 79, 19 ob aliquid 92, 27
industria virium atque ingenii 19, 3
infandum exitium 37, 18
infecta sanguine humano deorum arae atque delubra 88, 12
inferias mittere 98, 7
infinitivus praesentis ponitur loco infinitivi futuri: duces nostri rati moveri Ilienses 42, 12 suspicans se tradi 89, 16 *infinitivi* insolentior usus: cupido disserere 1, 16 optio regredi 9, 4 consilium proelium inire 31, 14 voluntas mederi 32, 27 cupidus persciscere 42, 18 *infinitivus post verba* curare 16, 27 58, 35 deterrere 76, 29 hortari 49, 35 54, 32 petere 48, 23 *nominativus cum infinitivo post* negabatur 111, 22 *accusativus cum infinitivo post* dicebatur 26, 34 fertur 84, 16
ingerere maledicta 100, 11 saeva 105, 16
ingredi regiones 35, 32
ingressus per portas 96, 4
ingruere hostibus 57, 19
inhabitare in insula 26, 34
inhaerere animis 111, 24
iniuria sacerdotis, *sacerdoti facta* 37, 33
inmodice afflictari 20, 33
inpatientia morum 10, 31
inperfecto negotio 9, 16 36, 34 101, 18 inperfecta re 31, 7
inpigre resurgens 19, 31 satis 73, 11
inponere medicamina 22, 8 inpositus dux atque rector, *praepositus* 72, 8 inpositus faciendo operi 79, 27 regno inpositus 85, 11
inportare bellum, *inferre* 23, 21
inprecari omina in exercitum 100, 12
inpressa vulnera 58, 32
inprudens religionis, *ignarus* 14, 27
ab inquietudine Iphigeniae cohiberent sese, *ab inquietando* 17, 4
inrumpere consilium 7, 18 conventum 33, 19
inruunt adversa hominibus 68, 7
insequi conviciis 15, 13 probris 37, 2 maledictis 64, 13 lapidibus 72, 24
insidiis aliquem necare 5, 22 invadere 25, 15 capere 103, 5 interficere 104, 14
insimulare, *accusare* 6, 20
insinuare, *indicare.* insinuans quae circa filium eius evenissent 23, 16 98, 26
insistere aratui 44, 28
insolentia gentis 58, 8 in Patroclo 60, 12
inspectare 97, 1 inspectatis omnibus 57, 15
insperabile cunctis remedium 15, 22
instans pernicies 19, 33 periculum 110, 30 instatur invicem vehementius 18, 30
instar aestivi temporis 17, 13 muri 19, 17
instructus et praeparatus 14, 19 paratique 62, 16 cornu peditibus instructum 70, 30

Digitized by Google

instrumenta militiae 12, 23 nautica 101, 10 omni instrumento conpositae naves 5, 3
intacto nullo 45, 32
integra res est 32, 20 haud integrum est alicui 35, 12
intemptato negotio 42, 11
inter quae tam taetra 16, 16 foeda 58, 2 trepida 45, 32 55, 21 inter quae et spes extremas 69, 21 inter primos, *in primis* 19, 18 24, 27 inter se ducibus, *inter duces* 98, 19
intercedit pactum cum aliquo 30, 7 intercedi barbaris, *a barbaris* 74, 17
intercessus, *intercessio* 99, 6 105, 18 108, 32 109, 21
intercipere matrimonium 97, 3 ictum 113, 2
interea dum 65, 15
interiaciens memoriam 6, 11
intermitti, *excludi* 41, 24
internecare 68, 20
ad internecionem usque gentium pervenire 6, 12
interposita iurisiurandi religione 9, 27 interpositae pedibus rotae 95, 22
interventus procerum 7, 26 pacis 95, 14 hiemis 101, 7
invadit lues 14, 30
invalidus virium 113, 21
invigilare summa ope 99, 22
invitare inter se 51, 11 invitari cibo 67, 13
ira derelictae domus, *ob domum relictam* 89, 17
iracunde atrox 34, 22
iter maris 80, 32
iubere alicui ut 40, 15
iuge certamen 20, 2 iugis pax 27, 29
iugis duxit, *de montibus* 72, 7
ius societatis 19, 9 foederis ac pietatis 31, 28 adfinitatis 85, 27 87, 5
iusta funeri peragere 78, 22 iusta persolvere 111, 20 facere 75, 13 90, 33
iuxta se 49, 35 dolor iuxta amissionem herois 79, 20

Labens patria 67, 32
labor vigiliarum 59, 18 laborum monumenta 20, 31 facinora 30, 3 l. atque industriae documenta 29, 16
lacerare, *conviciari* 99, 24 contumeliis 37, 10
lacessere ad bellandum 75, 28 certamine 82, 28
legatus pacis 85, 32 legati viri 94, 26
levamen solitudinis 66, 26
lex concessa, *conditio* 80, 6
libens mandata efficit 51, 14
libera egrediendi navibus potestas 21, 11 libero ab hostibus tempore 25, 2 haud liberum esse cuiquam eloqui 37, 27
liberatum ex acie corpus 44, 14 liberatus, *servatus* 108, 5
libidinem desideriumque in femina 99, 25
locum amittere 46, 1 capere 47, 26 vulneri invenire 43, 25 quaesitum vulneri nancisci 55, 23 busto dimetiri 59, 9 cenandi capere 80, 22
longe, *procul.* subducta haud longe acie 44, 20
lora dare equis 61, 11
luctus *(pluralis)* filiorum, *ob filios* 64, 24 luctu obsitus, *maestus* 23, 15
luere delicta 26, 1 poenas 35, 27 43, 18 44, 14 *etc.*
lues invadit 14, 30 sedata 17, 13
lugubri veste tectus 63, 26

Digitized by Google

cohibere *sequente infinitivo* 54, 22
colligere sese in arma 56, 10
collectus, *ad se rediens* 93, 32
comitatum sequi 10, 13 69, 4
comitatum sui praebere, *comitem esse* 87, 15
comites regulo 61, 3
commentum Alexandri 79, 3
committere *scil. proelium* 41, 26 non committam ut 68, 3 circa domum commissa 20, 26 in aliquem 81, 15 92, 28
commodum videtur 21, 6
commorari cum aliquo 53, 18
in commune redigere praedam 50, 19
communire exercitus custodibus 44, 21
commutare res, *merces* 22, 24
matrimonium 34, 24
comparuit nusquam 109, 26
complanata urbs incendiis 98, 2
completa omnia luctu atque gemitu 57, 7 armis atque cadaveribus 74, 33
componere aciem 38, 24 insidias 76, 31 proditionem 86, 3 caedem 100, 19 ad evitandos ictus compositus 59, 28 in armis compositus 56, 20 compositae naves omni instrumento 5, 3 conposita classis 96, 16 naves in ordinem compositae 25, 4 composita inter se longe alia 86, 9
conata procedere nequeunt, *passive* 42, 10
concedere parvulis deprecantibus, *morem gerere* 65, 9 honori 98, 13 victoriam 73, 20 intueri 65, 21
concelebrare honorem regni 17, 21
conciliare in se animos cunctorum 37, 32 conciliatus sibi, *in gratiam reductus* 105, 19
concitus ira 53, 9 curru concito 54, 13 61, 11
concurrens cum Deiphobo, *una accurrens* 43, 8
condensatae frontes 18, 27
condere tilias tumulo 2, 12 ossa urnae 81, 32 reliquias urnae 100, 2
conditio hiemis 45, 1 naturae sexusque 71, 20 dilato conditionibus bello 51, 18
condolere 78, 13
conducere concilium 6, 7 senes 7, 15 in unum 29, 15
conferti inter se 47, 23
confieri 80, 5
configere destinatum 62, 33
confirmare, *conciliare* 79, 9 confirmati inter se invicem 24, 25 confirmatum ac verum 77, 15 pro confirmato habere 61, 31
confirmator rerum 76, 33
confluere ad aliquem 4, 5 eo confluxerant 5, 10 confluentibus in unum tot adversis 75, 25
confore 32, 18
confusio aëris 16, 14
conglobat fors 47, 22 conglobati 54, 11
congregati in unum 21, 29 congregata armatorum manu 26, 21
conhivente Achille 39, 14
conicere clamorem et tela 57, 29
coniugium, *coniunx* 99, 4 104, 12 coniugio iunctus alicui 68, 27
coniunctio generis, *consanguinitas* 8, 21 amicitiae 11, 1 scelerata, *coitus* 112, 2
coniurare cum aliquo in militiam 67, 23
conpingere classem 23, 25
conprehendere comam 71, 10
consanguinitas, *consanguinei* 4, 16

Digitized by Google

consenescere coepere venti 16, 31
consentire aliquid 77, 5
consequi aliquem vulnere 83,1
consequens fuit 31, 11
consilii particeps 15, 23 expers 27, 14 consilium de re inire 27, 2 habere 29, 20 agere 48, 20 dimittere 6, 30 consilio atque armis pollere 41, 5 a recto consilio praepedire 8, 26
conspirare ad bellum 104, 28 conspirato inter se 104, 15
consternari ob 5, 1 consternatus nuntio 33, 15 interitu Achillis 78, 26 per dolorem 93, 31 consternatam deicere 45, 23 consternatae vocibus aves 61, 20
constructio: ex uno verbo pendet accusativus cum praepositione et supinum ad indignationem ultumque iniurias rapiebat 5, 13
consularis *scil. legatus* 2, 22
consulere in rem alicuius 34, 28 in commune 48, 30 in medium 88, 18 male consulta 31, 19 85, 8 91, 11
consumpta invicem multa oratione 20, 22 consumpto anno 23, 26
contagio huiusce exempli 31, 21 infausti ominis 67, 19
contegi sepultura 60, 18 cautius contectus, *de pugnante* 56, 11
contemplatio, *consideratio* aetatis 68, 1 amicitiae 98, 28
contemplatus casum vulneri 113, 4
contendere sagittam 82, 31
contentus alicuius rei 28, 9 re 36, 1
contestari, *repugnare* 9, 8
contingere terram, *exire in terram* 18, 12 civitatem, *aggredi* 26, 10 genua 50, 31 contingi morsu serpentis 26, 29
continuante flamma 68, 16
contracta bello gestaque 1, 19
convenire aliquem 9, 19 23, 9 58, 19 ad aliquem 26, 7 in unum 9, 27 Argos 11, 23 in aedem 94, 23 sibi cum matrimonio 9, 6
convertere ad aliquem 19, 23 iter ad Phrygas 29, 6 timorem 37, 23 spes alicui in melius 79, 15 in se proelium 82, 27
cordi est mihi maxime 39, 7
corusca fulmina 16, 13
credere in se fiduciam 70, 8 in muris salutem 78, 8
crimen malitiae 68, 4
criminose obiecta 6, 21
cruciatu summo necare 97, 16
cruentus suo hostilique sanguine 66, 15
cuiuscemodi, *cuiuscunque modi* 36, 4
cum laetitia 4, 9 pace 26, 6 lacrimis 30, 25 88, 27 amicitia 33, 34 gratia 34, 12 86, 11 summa gloria 43, 32 ira 44, 2 audacia 59, 25 effectu 59, 27 quiete 73, 33 religione 95, 33 ioco lasciviaque 96, 19 suffusis cum maerore lacrimis 34, 15 haec Idomeneus cum Merione seorsum habuere 3, 18 *cf.* 12, 21 16, 9 21, 18 30, 8 62, 32 92, 14 cum — tum praecipue 36, 26 76, 12 78, 28
cuncta regni 65, 5 109, 2 domus 108, 9 fructuum 110, 7
cupidus persciscere 42, 18
cupita 67, 6
cura, *curatio* 22, 7 exsurgendi 75, 25 curam adhibere 24, 5
curare sacrificium 16, 18 aciem 38, 26 corpus cibo

Digitized by Google

41, 30 corpus vino atque epulis 75, 16 vigilias 47, 4 funus 59, 7 uti curaretur, *sanaretur* 26 32 *sequente infinitivo* curarent immolare 16, 27 uti custodes vigilias agere curarent 58, 35
currus bellici 14, 6
cursus, *concursus* 61, 25 cursu longo certare *pertinet ad recti spatii longitudinem* 63, 6 cursus in armis 63, 15
custodia captivitatis 65, 2 sui 99, 21
custodire, *cavere* 33, 23 86, 21
custos atque rector Achillis 11, 2 custodes castris relicti 47, 32

Dare lora equis 61, 11 igni Ilium 91, 29
dativus saepe pro genitivo: adiutores incepto 24, 8 Troianis Hector, Sarpedon auxiliaribus duces facti 38, 22 quis Hector dux — factus 45, 2 custodes castris 47, 32 Echinadibus imperator 58, 1 regina Amazonibus 60, 28 comites regulo 61, 3 quis dux Alexander 75, 29 testis his rebus 87, 19 regia Priamo 90, 8 templo sacerdos 92, 34 hastile, cui summitas 112, 18. *dativus pro accusativo cum praepositione:* necessarii apparatui 14, 13 res bello necessariae 23, 11 sacrificio adornant 16, 11 nati libidini 32, 7 actum nobis est egregie 34, 23 pugnae opportunus 44, 27 adhibitus equis 54, 14 busto locum dimetiuntur 59, 9 paratus proelio 59, 21. *dativus apud verba passiva:* cunctis decernitur 30, 8 fugientibus impediri 45, 7 barbaris intercedi 74, 17 cui inveniri posset 88, 34
de consilii sententia 31, 6 de suo numero 85, 32 speculatum de adventu Neoptolemi 111, 6
decedere bello 43, 2 proelio 74, 5
decernere *scil. armis* 44, 4
decidere rem 93, 15
decima *scil. pars* 49, 25
declinare ictum, *avertere* 43, 29
decrepitus maeroribus senioque 64, 2
decurrere ad vim et arma 31, 5
decus regium, *dignitas regia* 39, 6 63, 27
deducere ad se in convivium 17, 29 in matrimonium 55, 9 in aerumnas 64, 23
defendere necem, *ulcisci* 5, 33 fratrem, *malum ab eo propulsare* 103, 12 adversum 40, 5 a 74, 9
defensare 18, 10 se moenibus 83, 30
defetigatus 64, 24
deflere 5, 27 57, 6
deformatus lacrimis 58, 19 multiplici modo 63, 31
degere cum aliquo 36, 13 39, 12
dehonestamenti per universa genera 58, 9
dehonestari insigni iniuria 50, 21
deicere consternatum, *sternere* 45, 23
delapsus Phoenicem, *navigans* 5, 21
deliberare, *dubitare* 17, 8
demum, *denique* 68, 17
densatis frontibus 42, 31
denubere, *nubere* 3, 22 28, 14 103, 6 107, 4 in matrimonium Aegisthi 104, 12
deperire amore 106, 6
deponere aliquem puteo 27, 9 bellum 84, 32 comas sepulchro 84, 2 comam tumulo 100, 32

Digitized by Google

depraedati agri *passive* 27, 30
deprecari 21, 21 65, 10 nihil deprecor 65, 2
depressa aerumnis civitas 87, 7
deserere bellum, *desistere a bello* 12, 6
deservire *in* convivio 94, 21
desiderium in femina 99, 25
designare nomen litteris 12, 13
desinere pernoctando humi 60, 23
desolati ordines 76, 2
despectare muris 59, 20 super murum 64, 5
despectui esse alicui 65, 33
desperatio effugii salutisque 28, 18 postrema desperatio atque amentia 71, 27
despondere in matrimonium 105, 21
destinare animo nuptias 7, 12 duces 12, 20
destinata ferire 52, 3 destinatum configere 62, 32
destruere muros 96, 5
desuper alios proculcare 55, 21 impositum desuper cadaver 59, 12 desuper ex muris 61, 15 destruere desuper muros 96, 5
detentus circa aliquid 58, 35
deterrere hostes, *terrere* 83, 30 *sequente infinitivo* 76, 29
detrahere, *distrahere* 71, 11
detrimentum militum, *strages* 16, 21 19, 12
detrudere hostem navibus 45, 21
devenire in manus alicuius 42, 24
dicebatur *sequente accusativo cum infinitivo* 26, 34
dicta gestaque 93, 17
in eum diem 49, 20
difficultas saxorum 108, 3
dignum ad memoriam 3, 27 nihil dignum doloris 79, 20 dignum, *par* 91, 9 dignus sub cuius manibus excindi Troiam deceret, *pro* excinderetur Troia 80, 13
dilacerari in auxilia conducta 91, 21
dilectu nullo 96, 9 97, 18 99, 10
dirimit nox proelium 38, 34
discedere in partes 104, 22
discerni animo ab aliquo 85, 19
discessus, *discessio* 11, 11
discutere otiosi animi desidiam 1, 17
dispalari, *passive* 102, 13
dispar sonus vocis 41, 13
dispergitur morbus per homines 37, 17
disseminata fama 9, 26
dissensio animorum 104, 21
dissimulato 17, 27 53, 18
dissolvere fidem 95, 17 muros 96, 9 dissolvi membris 65, 16 vulneribus 77, 8
distribuere exercitus per cornua 25, 8
divelli conplexu 8, 29 non sine dolore 29, 29 ab aliquo 77, 5
diversis ad officia sua quibusque 51, 23
diversus agebatur metu atque haesitatione 16, 19 diversi suo quisque genere exercebantur 72, 29 per diversum fuga 61, 27 diversa inter se cupientes 104, 21 e diverso repellitur 112, 23
dividere consanguinitatis originem 8, 12 hostiam orienti occidentique 12, 1 in singulos 30, 4
divinum signum 16, 20
divulgatur fama in maius 4, 27
divum, *deorum* 68, 6
dolores animi, *invidia* 27, 3 dolor in casu Memnonis 75, 19 iuxta amissionem tanti he-

Digitized by Google

rois 79, 21 iniuriae 97, 24 fraternae mortis 109, 29
dominus sagittarum Herculis *appellatur* Philocteta 52, 3
domuitio 15, 21
domus, *res familiaris* 5, 23 domum ad se volentes deducit 6, 31
dubitatio animi 16, 22
ducere in unum, *conducere* 30, 17
dux atque auctor 38, 10 atque imperator 40, 18 atque rector 72, 9 Troianis 38, 21

Ecce. cum ecce dies foedari coepit 16, 11
edicto 53, 36
educere gladium 43, 34 49, 14
effectum habere, *effici* 39, 16 cum effectu 59, 27
effeminati, *ignavi facti* 47, 34
effera morum inpatientia 10, 31
efficere famam virtutis 19, 20 metum hostibus et fiduciam suis 24, 33 iussa 39, 22 mandata 51, 14 vitis auro effecta 79, 11 hostis effectus 87, 4 88, 34
effusi portis 38, 20 palantes effusique 46, 3 effusis crinibus 52, 25 effusius vagari 15, 15
egregius bellandi 55, 25 78, 17
elaboratum et provisum 30, 31
elapsi a bono honestoque 32, 37
elatus secundo belli eventu 19, 5 dolore 112, 28
ellipses: *intelligendum* est 37, 22 81, 20 sunt 38, 12 57, 22 87, 18 erat 70, 10 esset 50, 21 essent 66, 12 fuisset 73, 22 esse 84, 17 adesse 56, 19 90, 2 94, 14 fore 100, 20 mutatio sine dolo credebatur 53, 34
ementitum argumentum, *passive* 15, 30
emergit civitas ad requiem 87, 8
eniti ad aliquid 90, 26
enumerationem facere 50, 10
eo, *ideo* 53, 24
ephemeris belli Troiani 1, 1
eruere civitates 34, 3
erumpere portis 40, 23
evadere Graecos fuga 18, 21 nocturnam civitatis cladem 101, 25 naufragium 102, 17 mare insidiasque 103, 15
evenisse cuncta non secundum meritum suum 30, 24
eventus iaculi 43, 25
eversa divinitus mens 67, 31 fortuna belli 73, 19
eversio communis hospitii 6, 9
evolare navibus 18, 17 portis 59, 24 ad naves 47, 22
ex Minoe *scil. natus* 3, 14 ex consilii sententia 5, 13 10, 6 *et saepius*. ex aequo dividere 3, 16 ventis ex sententia flantibus 5, 7 ex numero navium, *pro* 21, 34 mortuus ex hoc malo 37, 20 ex labore refectus 59, 17 ex alio *scil.* latere 59, 32
excidere hostiam bifariam 49, 14 in partes duas 95, 2 manus 61, 5 vinculum 62, 35 urbem 61, 30
excidere consilio 5, 2
excipere praedae 26, 5 ex praeda 29, 23 certantibus Aiax victor excipitur 63, 7 Agamemnon Menelaum excipit *scil. sortitioni* 73, 30
excussus comis pulvis 67, 11
exemerat eos fuga bello 71, 14
exemplum facinoris 7, 1 52, 10 intercedendi 35, 19 impietatis 32, 19 admissi 34, 4
exercere *scil. se* 51, 27 discor-

Digitized by Google

dias 22, 18 superbiam atque odium 85, 30
exercitium *militare* 52, 5
exercitus, *milites* 12, 30
exertius disserere 90, 29 93, 9
exhaustus navigio 20, 5
exhibere epulas 4, 7 sacrificium 26, 15 amorem 26, 17 immolationem 26, 20 36, 23 sacra 106, 12 exhibeo me poenae mortis 64, 31
exigere poenas 91, 11 vindictam 99, 20
exitus, *mors* 33, 23 mortis 79, 25 vitae 113, 18
exosculari 77, 4 94, 16
expectare, *spectare* 68, 20 95, 4 99, 8 alienam sententiam 32, 24
expedire arma 57, 23 expedito negotio 23, 1
expers clade 20, 13 cladis 24, 30 munificentiae 21, 33 consilii 27, 14
expetere poenam sacrilegii ab exercitu 15, 6 poenas ab exercitu 37, 34 ultionem mortis 19, 26
exponere, *enumerare* 11, 21
exposcebat militia 51, 20 uti res exposcebat 78, 13
expostulare sibi in munus 98, 19 invicem industriae meritis 98, 32
exsangues atque territi inproviso tumultu 45, 13
exsecare hostiam in partes 12, 1 nervis exsectis 56, 13 aures exsecare 97, 14
exsurgendi curam omittere 75, 25
externus homo, *peregrinus* 113, 6
extollere laudibus 57, 17 seditionem 84, 24
extorquere aliquid per vim 31, 11
extrema metuere 36, 34 cuncta experiri 38, 13
extructio operum 4, 11
extruere sepulchrum 79, 18
exulare, *in exilium mitti* 90, 4

Fabrefactum ligno 90, 25 93, 27
fabricare naves 12, 29
fabricator operis 95, 20
facere enumerationem 50, 11 fugam 71, 13 76, 2 navem ascendere facit 5, 6
facies decora 10, 28 foeda 47, 19 civitatis obducta 61, 24 maris 17, 19 faciem horrendam belli praebere 73, 2
facultas opum regnique 12, 34
fama bellandi 62, 6
fari, *vaticinari* 15, 5
fata proferre, *vitam producere* 11, 7
fatigat lues multa milia 14, 31 proelium fatigatur 20, 3 qui antea fatigabantur relaxari 39, 27 fatigari necessariorum penuria 14, 4 pestifera aegritudine 37, 18 navigio 108, 26
favorem attollere 51, 7 62, 33
ferire *occidere* 78, 1 destinata 52, 3 inter se acies 76, 1
ferre praemia certaminis 63, 3 fructum misericordiae 87, 20 ad caelum 70, 1 75, 18 79, 4 non feram me morari 88, 7 fertur *sequente accus. cum inf.* 84, 16 sermo hominum ferebatur 111, 12
fessi vino atque somno, *sopiti* 96, 24
festinare munia militiae 12, 28 cuncta 51, 21 ad navigandum 23, 11 ad arma 42, 7 quod festinabatur 23, 2
festinatio navigandi 14, 23
fides pacis 29, 5 94, 29 pacti 30, 6 48, 10 95, 17 fidem facere 15, 30 promissi implere 15, 28 promissi confirmare 62, 36 oraculi firmare 24, 6 negotii complere 42, 22 res

Digitized by Google

accipit 86, 14 in fidem recipi 8, 14
fiducia Graecis aucta 74, 20 cognationis 20, 20
figere corpori sagittas 83, 5
finis bellandi 55, 27 instandi 60, 9 finis, *consilium* 91, 30 quem ad finem 88, 25 finis in tractando non adhibetur 93, 11
finitimum, *confinium* 70, 22
firmatores pacis 94, 9
firmo gressu 48, 19 nisu 80, 34 firmissimus adversus infortunia 17, 27
fite auctores 35, 14
flagitare aliquem 37, 24
flatus ventorum navigandi prosperi 17, 18
fluunt dies 37, 12 52, 30
fluxa fides 53, 32
foeda facies 47, 19 inter quae tam foeda 58, 2 foede et vice imbellium 60, 1 foede et inultos obtruncare 97, 10
foedare ora laniatibus 70, 6 foedatur dies 16, 12 regni habitus 61, 23
foedus certaminis 44, 12
foratus telo umbo 74, 13
fors quos conglobaverat 47, 22 quidque dederat 48, 2 ut evenerat 51, 16 quos obiecerat 96, 31 ut tulerat 102, 13 forte quadam die 52, 16
fortuna in me casum mutat 60, 17 eversa 73, 19
fractis rebus 62, 17
frumentum totius anni 29, 1
functus vita, *mortuus* 3, 27
funus, *cadaver* 70, 5 *cadaver et sepultura* 27, 18 *funesta clades* 15, 2
in futurum 87, 33

Gaudium laetitiaque 51, 8
genera bellandi varia 51, 22 miro genere orationis 6, 27 persuadendi genere, *persuadendo* 16, 6 classis instructa omni genere, *omnibus rebus* 23, 25
genitivus *omissa voce filius vel filia:* 3, 20 24 25 8, 5 10, 26 *etc. gerundii insolentior:* flatus navigandi prosperi 17, 18 egregius bellandi 55, 25 78, 17 inclitus bellandi 79, 26
gerere inique et adversum fas 108, 31 bonum animum 7, 32 negotium 30, 12 53, 21 animo gerere 60, 16 in se benigne gesta 48, 14 incendiis gestum est 97, 4
germanus, *frater* 12, 15
gerundium non raro pro gerundivo usurpatur, ad conciliandum hostium animos 28, 30 cupido regiones visendi 68, 27 ad coacervandum auri atque argenti materiam 97, 31 consilium aggrediendi hostes 108, 10 interpretandi somnia peritissimus 111, 31
gestare animo fiduciam 83, 27
globus barbarorum 44, 5
gradu pleno 43, 22 presso 47, 6 represso 54, 23
Graeci homines 87, 17
grassari lues per pecora atque exercitum 15, 1 principio grassandi facto a pecoribus 37, 15
gratiam sequi 99, 16 ea gratia 23, 2 magna sui apud exercitum gratia 25, 10 in gratiam 26, 10 33, 10 69, 17 87, 26 ob acceptam gratiam 24, 10 propter gratiam Helenae 15, 32 cum gratia 34, 12 86, 11
gratulari interventu pacis 95, 14 cum fortuna 113, 5
gratulatio atque laetitia 21, 30 79, 1

Digitized by Google

gravati vulneribus 46, 1
grave, *malum* 87, 1

Habere in eo loco, *habitare* 79, 19 inter duces 19, 4 senatus habitus 90, 2 largiter magnificeque eos habuere 4, 8 quod non frustra eos habuit 9, 16 quae res non frustra eos habuit 42, 16 Astynomen liberaliter habitam 48, 15 reguli habentes Helenam 9, 6 habentes Polydorum 30, 13 habens etiam nonnullos 44, 31 Glaucum secum habens 54, 19 Astyanacta prae se habens 64, 1
habitus regni 61, 23
haesitatione atque metu 16, 18
hiberni menses 53, 35
hinc inde 56, 31 hinc—hinc 70, 14 hinc—illinc 51, 24
in hodiernum *scil. diem* 67, 18
homines Graeci 87, 17
in horas 52, 29
hortari ad considendum 62, 21 *sequente infinitivo* 49, 35 54, 32
hortatu, *hortatione* 7, 30 81, 10
hospes *opp.* hostis 31, 26
hospitalis vir 6, 30
hostilis metus 62, 13 sanguis 66, 16
humanitatis modum supergredi 66, 8
humi ponere 56, 20 humo erigere 58, 29

Iacere aliquem canibus dilaniandum 60, 22 71, 22
iactari doloribus 21, 19 animo 53, 13
iactatione animi anxius 53, 10
intra teli iactum venire 43, 23 54, 3 73, 9
iam iamque 35, 7 43, 17
ictus femur 43, 31 74, 23
ictu geminato 77, 7
ignarus, *ignotus* 42, 21
igni plurimo pernoctare 59, 2
ignoratum sibi non esse, *non ignotum* 80, 4
ignoti, *ignobiles* 55, 29
imbellus 27, 3
immittit se aquila 92, 10 immissus a Telemacho iuvenis 112, 31
in immensum editus equus 95, 21
impendere curas et vigilias in aliquem 65, 12
imperator Echinadibus 58, 1
imperia exequi 42, 33 servare 47, 24
impossibilia postulare 91, 18
in medio progressus 55, 4 in campo producere 53, 37 in flumine praecipitant 60, 11 in honorem ducum 94, 20 repulsa in Polyxena 55, 3 insolentia in Patroclo 60, 12 miseratio in Priamo 63, 30 dolor in casu 75, 19 in primis pueritiae annis 76, 11 in praeteritum 80, 12
incedit vespera 46, 32 odium 52, 15 dolor metus 75, 21 solemne 76, 16 laetitia 79, 2
incensus ira 18, 17 proelium incenditur 56, 29
inceptum militiae, *initium* 23, 15
incertum *absolute* 37, 13 silentium ex incerto 61, 28
inchoare proelium *i. e. bellum* 35, 14
incinctus pugionem 76, 32
inclamare aliquem 17, 4
inclinatio rerum 58, 2
inclitus fama bellandi 62, 6 bellandi 79, 26
inconditi mores 7, 19 41, 12 66, 3 inconditus clamor 57, 29
inconsulta vis 10, 30 temeritas 77, 18
incubare divitiis 88, 24
incuria navigandi 12, 31

Digitized by Google

incuriosi ab armis 45, 6
incurrere hostes 19, 15
incursare loca hostilia 23, 23 civitates 25, 25
incutere indignationem 6, 16 venerationem 36, 17
indicativus loco coniunctivi in oratione indirecta 33, 36 *et saepius*
indigna experiri 102, 12 106, 1 indigne rapta 5, 26 commissa 9, 10
indignari de aliquo 79, 19 ob aliquid 92, 27
industria virium atque ingenii 19, 3
infandum exitium 37, 18
infecta sanguine humano deorum arae atque delubra 88, 12
inferias mittere 98, 7
infinitivus praesentis ponitur loco infinitivi futuri: duces nostri rati moveri Ilienses 42, 12 suspicans se tradi 89, 16 *infinitivi* insolentior usus: cupido disserere 1, 16 optio regredi 9, 4 consilium proelium inire 31, 14 voluntas mederi 32, 27 cupidus persciscere 42, 18 *infinitivus post verba* curare 16, 27 58, 35 deterrere 76, 29 hortari 49, 35 54, 32 petere 48, 23 *nominativus cum infinitivo post* negabatur 111, 22 *accusativus cum infinitivo post* dicebatur 26, 34 fertur 84, 16
ingerere maledicta 100, 11 saeva 105, 16
ingredi regiones 35, 32
ingressus per portas 96, 4
ingruere hostibus 57, 19
inhabitare in insula 26, 34
inhaerere animis 111, 24
iniuria sacerdotis, *sacerdoti facta* 37, 33
inmodice afflictari 20, 33
inpatientia morum 10, 31
inperfecto negotio 9, 16 36, 34 101, 18 inperfecta re 31, 7
inpigre resurgens 19, 31 satis 73, 11
inponere medicamina 22, 8 inpositus dux atque rector, *praepositus* 72, 8 inpositus faciendo operi 79, 27 regno inpositus 85, 11
inportare bellum, *inferre* 23, 21
inprecari omina in exercitum 100, 12
inpressa vulnera 58, 32
inprudens religionis, *ignarus* 14, 27
ab inquietudine Iphigeniae cohiberent sese, *ab inquietando* 17, 4
inrumpere consilium 7, 18 conventum 33, 19
inruunt adversa hominibus 68, 7
insequi conviciis 15, 13 probris 37, 2 maledictis 64, 13 lapidibus 72, 24
insidiis aliquem necare 5, 22 invadere 25, 15 capere 103, 5 interficere 104, 14
insimulare, *accusare* 6, 20
insinuare, *indicare.* insinuans quae circa filium eius evenissent 23, 16 98, 26
insistere aratui 44, 28
insolentia gentis 58, 8 in Patroclo 60, 12
inspectare 97, 1 inspectatis omnibus 57, 15
insperabile cunctis remedium 15, 22
instans pernicies 19, 33 periculum 110, 30 instatur invicem vehementius 18, 30
instar aestivi temporis 17, 13 muri 19, 17
instructus et praeparatus 14, 19 paratique 62, 16 cornu peditibus instructum 70, 30

Digitized by Google

instrumenta militiae 12, 23 nautica 101, 10 omni instrumento conpositae naves 5, 3
intacto nullo 45, 32
integra res est 32, 20 haud integrum est alicui 35, 12
intemptato negotio 42, 11
inter quae tam taetra 16, 16 foeda 58, 2 trepida 45, 32 55, 21 inter quae et spes extremas 69, 21 inter primos, *in primis* 19, 18 24, 27 inter se ducibus, *inter duces* 98, 19
intercedit pactum cum aliquo 30, 7 intercedi barbaris, *a barbaris* 74, 17
intercessus, *intercessio* 99, 6 105, 18 108, 32 109, 21
intercipere matrimonium 97, 3 ictum 113, 2
interea dum 65, 15
interiaciens memoriam 6, 11
intermitti, *excludi* 41, 24
internecare 68, 20
ad internecionem usque gentium pervenire 6, 12
interposita iurisiurandi religione 9, 27 interpositae pedibus rotae 95, 22
interventus procerum 7, 26 pacis 95, 14 hiemis 101, 7
invadit lues 14, 30
invalidus virium 113, 21
invigilare summa ope 99, 22
invitare inter se 51, 11 invitari cibo 67, 13
ira derelictae domus, *ob domum relictam* 89, 17
iracunde atrox 34, 22
iter maris 80, 32
iubere alicui ut 40, 15
iuge certamen 20, 2 iugis pax 27, 29
iugis duxit, *de montibus* 72, 7
ius societatis 19, 9 foederis ac pietatis 31, 28 adfinitatis 85, 27 87, 5
iusta funeri peragere 78, 22 iusta persolvere 111, 20 facere 75, 13 90, 33
iuxta se 49, 35 dolor iuxta amissionem herois 79, 20

Labens patria 67, 32
labor vigiliarum 59, 18 laborum monumenta 20, 31 facinora 30, 3 l. atque industriae documenta 29, 16
lacerare, *conviciari* 99, 24 contumeliis 37, 10
lacessere ad bellandum 75, 28 certamine 82, 28
legatus pacis 85, 32 legati viri 94, 26
levamen solitudinis 66, 26
lex concessa, *conditio* 80, 6
libens mandata efficit 51, 14
libera egrediendi navibus potestas 21, 11 libero ab hostibus tempore 25, 2 haud liberum esse cuiquam eloqui 37, 27
liberatum ex acie corpus 44, 14 liberatus, *servatus* 108, 5
libidinem desideriumque in femina 99, 25
locum amittere 46, 1 capere 47, 26 vulneri invenire 43, 25 quaesitum vulneri nancisci 55, 23 busto dimetiri 59, 9 cenandi capere 80, 22
longe, *procul.* subducta haud longe acie 44, 20
lora dare equis 61, 11
luctus *(pluralis)* filiorum, *ob filios* 64, 24 luctu obsitus, *maestus* 23, 15
luere delicta 26, 1 poenas 35, 27 43, 18 44, 14 *etc.*
lues invadit 14, 30 sedata 17, 13
lugubri veste tectus 63, 26

Digitized by Google

lumen *scil. solis* ereptum 16, 15
lux. lucis principio 47, 13 59, 3 63, 26 73, 34 initio 89, 22 94, 23 cum luce simul 45, 4 59, 18 90, 31 simul cum luce 73, 4 80, 28 in luce belli interfici 80, 10

Magis in suos superbiam exercere 85, 29 quis magis libido desideriumque in femina, quam summa militiae potiora forent 99, 25 non Plisthenis magis quam Atrei dicebantur 3, 25 in dies magis magisque 14, 31 22, 11 *etc.*
magister morum 40, 7 ac praeceptor conponendi 41, 17
magnificare praesentiam dei, *revereri* 36, 19
magnifice transiere *scil. tempus* 4, 2 eos habuere 4, 8
magnis precibus 29, 30
in maius fama divulgatur 4, 27 maiora viribus 19, 6
male prospera eruptio, *adversa* 45, 26 male desipiens 85, 13
malo omnium, *ad perniciem omnium* 67, 26
mandare, *indicare* 53, 2 ita ab Agamemnone mandatum acceperant 14, 4 cum mandatis mittere 76, 19
manent me fastus 69, 11
manu iniuriam vindicandam rati 18, 16 libelli in manus nobis veniunt 1, 14 uti quisque in manus venerat 18, 28 qui in manus venerant 97, 9 in manus Diomedis devenit 42, 23 ad manus certamen processerat 33, 27 in manus ventum est 38, 29 sub cuius manibus excindi Troiam deceret 80, 14 bellum in manibus est 99, 8
mare *ablativus* 108, 2 109, 14
matrimonium, *coniunx* 34, 24 in matrimonium deducere 55, 9 matrimonio sibi adiungere 84, 29
maxime, *longissime* 61, 12
meavit Argos 35, 5
mederi *absolute* 23, 34 adversus venena 26, 35
medicina ars 11, 9
non mediocriter laetus 80, 25
medius adstans 30, 27 medius inter 49, 17 medium se locare 81, 12 medio itineris 84, 7 campi 94, 28 medii suorum 54, 16 medios statuere 29, 19 collocare 70, 30 in medios inferre 29, 33 progredi in medio 55, 4 in medio locare 54, 5
in melius mutare 67, 7 convertere 79, 15
memorare, *appellare* 79, 22 memorandus dux 81, 9
memoria repetere, *memoriter* 55, 8
metus summae rerum 75, 20 pro metu suo 18, 23 metu sui 83, 29
militia inconsulta 46, 13 opes militiae 46, 25 militiam adversum aliquem recusare 21, 7
ministra et veluti officina belli 27, 20
mirabilis arte 52, 3
miranda referre 104, 31
misceri inter se, *consuescere cum aliquo* 51, 17 mixtus Graecis 51, 5 concilio 82, 7
miserabile tectus veste 63, 27 miserabilis fletus 68, 6 88, 33 113, 13
miserandum in modum 38, 6 47, 33 76, 10 97, 3
miseratione aetatis 3, 28
miserati fortunas 110, 31
modo — nunc 58, 20

Digitized by Google

moduli carminum 107, 28
modus simplex atque idem 72, 30 nullus funeri 15, 2 militiae 15, 15 nullus morbi 37, 22 tantis malis 86, 26 praemiorum 91, 13 alia in talem modum 4, 29 in hunc m. 7, 22 multimodis 58, 31
mole sua urguens hostem 45, 19
monumenta laborum Herculis 20, 31
morari cum aliquo 88, 7
mortales multi 20, 12 28, 21 41, 12 42, 35 *etc.*
mos modestiaque solita 31, 15 humanae conditionis 66, 12 more ingenii humani 27, 2 militiae 41, 16 belli 97, 28 ex more 7, 17 dignum moribus spectaculum 71, 30
motus: quo adtractu motus facilius foret 95, 23
multum fatigatus 108, 1 ad multum diem 59, 28 per multum diem 57, 2 per multam noctem 75, 17
munia militiae 12, 28 hiemis disponere 44, 26
mutare vestem, *sumere* 108, 22
mutatio aëris 14, 29 animorum 45, 15

Nancisci ventos 24, 11
nati paucorum libidini 32, 7
naturae finis, *vitae finis* 69, 8
navigare, *venire* 9, 5
navigium, *navigatio* 5, 19 20, 4 23, 29 *etc.*
nauticus apparatus 14, 11
ne — an. irane caelesti an 14, 29 taedione an recordatione 40, 13 alione casu an 37, 13 ne — ne barbarine Graecine 66, 17
nec, *non* sed nec multi transacti dies 60, 26
necdum, *nondum* cum necdum tegumen superpositum esset 90, 23
necessaria cibi 14, 2 17, 34
necessitas humanarum rerum 17, 26
negotium virile 31, 23 praesens 53, 12 datum est 16, 10 gerere 53, 21
neque — et 34, 11 42, 36 neque — aut 84, 20
nequitum est impetrari 31, 12
neutra pluralia sequente genitivo: adversa fortunae bellique, consueta sacrorum, cuncta domus fructuum regni, praeclara operum, quaedam ornamentorum, reliqua praedae
nixi genibus 25, 32 nixus genibus 65, 24
nomen Troianum, *Troiani* 97, 26 ingenti nomine virtutis atque corporis 10, 10 nomine omnium 49, 7 publico 110, 4
nominativus, ubi accusativum expectamus: non magis confisi ingenio *praecedente* avidos 1, 16 *nominativus absolutus* neque vulneratus quisquam 56, 8
notus domus, *gnarus familiae* 107, 20
nox, cum nocte simul 61, 29
nubilo tegi 16, 12
nunc — modo 8, 28 45, 30 nunc — rursus 8, 28 nunc demum 43, 16
nuptum tradere 34, 21
nutat acies 56, 31

Obducta facies civitatis 61, 24
oblatio opum 49, 28 Cassandrae 79, 8
obligato nixu 63, 12
obsequiis amicitiae carus 40, 7
obsidet animos desiderium 65, 33
obsitus luctu 23, 15

Digitized by Google

obtentus, *praetextus* 52, 22
obviam properare malo 15, 11 ire sententiis 36, 32
obvolvi genibus, *genibus advolvi* 29, 30 45, 14 66, 32
prope occasum esse 53, 26
occupatus circa aliquid 25, 11
offerre multum laetitiae, *conparare* 21, 31
officina belli 27, 20
officium lugendi 70, 19 officia nautarum turbata 102, 14 officia viri exequi 104, 2
omittere inceptum 16, 21 omnia 17, 2 47, 34 apparatum 21, 18 gubernacula regni 69, 8 curam exurgendi 75, 26 raptum aliquem, *discedere* 77, 5
onustus praeda atque victoria 48, 4
opes belli parare 10, 6 summis opibus 8, 22
oppetere mortem 78, 19
optare, *postulare* 91, 15
optionem offerre 9, 2 accipere 109, 22
opus murorum 96, 7 inter opera 90, 23
orare *sequente coniunctivo* 75, 14
oratio, *facundia* 6, 27
orbis *scil. terrarum* 104, 28
ordinare aciem 41, 16 ordinatus exercitus 17, 30 41, 24 ordinatus, *destinatus* 2, 6 postrema ordinans, *testamento* 3, 14
ex omni ordine electi 22, 31 extra ordinem 63, 4 in ordine 60, 13 per ordinem 32, 32 57, 15 107, 33
ornatu redimitus 52, 25
in os ruere 64, 9 ore omnium 99, 18
ostentatio regiae magnificentiae 5, 25

Pacti dimidio fructuum 28, 4
pactio proditionis 89, 28
pacto mercedis 105, 23
palam ei factum est de praeda 109, 20 de Pyrrho palam est 111, 16 nullo palam hoste 44, 25
parare inimica hostiliaque 36, 24 paratus armis atque animis 43, 20
parcendum futuris ac consulendum 87, 16
parcus in suo appetens alieni 85, 15 parcius quaeso 6, 19
pars maxima vulnerati 20, 12 loquebantur 27, 17 pars — residuum 95, 3
particeps consilii 15, 23
participii fut. pass. insolentior usus: sepeliendum petere 35, 28
partim — alii 7, 1 reliquae 52, 21
parvus, *infans* 3, 26
patens mare navigio 23, 29
patientia eorum, *indulgentia* 39, 36
patitur tempus 5, 6 44, 29 patienda omnia 80, 5 nihil pensi aut consulti patientes 7, 13
patrius aditus, *ad patrem* 112, 22 patriae virtutes 20, 7
pedes confligit 74, 11
pedestres milites 14, 7
pelicatum pati 110, 26
per idem tempus 4, 15 *etc.* dolum 9, 14 pecora 15, 1 aequationem numeri 15, 17 ordinem 32, 32 57, 15 *etc.* per omnia. *in omnibus rebus* 36, 30 iniuriam 40, 2 loca solita 41, 30 distributionem 42, 32 59, 1 dedecus 50, 22 mortales 60, 31 77, 16 gentes 62, 6 iuventutem, *iuuenili levitate* 64, 25 per se 67, 24

Digitized by Google

memorabilis per populos 79, 11 dolorem 82, 33 93, 31 per scelus 88, 12 laetitiam 96, 25 urbem 97, 7 vim 97, 24 106, 7 domos atque vias 96, 32 praedam 98, 3 verecundiam 98, 30 absentiam 101, 1 103, 23 moram 101, 7 industriam 106, 14 successionem 107, 6 *ob*: vetustatem 1, 5 miserationem 26, 1 misericordiam 106, 19 *etc.*
peragere negotium 83, 7 iusta funeri 78, 22 postrema funeri 70, 14 incepta 96, 18 111, 2
percolere, *colere* 78, 28
perdiscere, *discere* 112, 5
pergere ad 17, 3 47, 7 31 *etc.* advorsum 38, 20 43, 19 75, 30 obviam 38, 28 56, 7
permaestus 17, 20
permanserant fideles atque amicissimi 26, 12
permixta miserationi vis 6, 29
permixtio, *perturbatio* 44, 7
permutatio subita caeli 16, 20
perrogare seniorum sententias 33, 8
persciscere, *cognoscere* 42, 18
persentire 67, 29 71, 21 96, 33
persentiscere 77, 1
perseverabat ei a parentibus coeptum cum eo societatis ius 19, 9
persolvere poenas 65, 7 iusta 111, 20
pertemptatis corporibus, *contactis* 14, 30
pervolare per campum 61, 12
petere gratiam 48, 27 exitium 91, 25 *sequente infinitivo* 48, 23 uti Polydorum sepeliendum peterent 35, 28
petitu Hesionae 85, 13
placitum confirmare 95, 5
plena deo mulier 15, 4 92, 25
pleno gradu 43, 22 cursu 45, 5
plerumque diei, *maxima pars* 20, 1
populares 7, 24 86, 16 *etc.*
portio praedae 39, 30
positus ad eam rem 96, 28 posita procul regna 68, 28
postquam *sequente indicativo praesentis* 5, 10 *et saepissime*
postrema ordinans *testamento* 3, 14 funeri peragere 70, 14 desperatio et amentia, *extrema* 71, 27 postremo 7, 3 *etc.* ad postremum 6, 13 8, 13 *et saepissime*
potior utilitate cupiditas 32, 31
prae tali studio 96, 6
praecellere inter 52, 2
praeceps cupidine animi 7, 24 dati 76, 3
praecinentibus dis 68, 13 praecinerent aruspices 68, 20
praecipitata vis magna imbrium 16, 16 praecipitatum in perniciem 22, 29
praeclara operum 92, 16
praeconium grande fidei 10, 3
praeda multorum annorum 101, 11 praeda auctus 44, 33 *pluralis* 46, 21
praedictus 17, 11 24, 3 *etc.* praedicto 74, 8
praeiacere probra 33, 21
praemia bigarum 62, 24 luctandi 63, 9 victorum statuere 62, 19
praenuntiato 95, 33
praepedire a recto consilio 8, 27 praepeditus trunco vitis 19, 29 praepedito nixu 63, 12
praescius futurorum 11, 30 37, 24
praesenti refutatione aliquid diluere 6, 22 praesenti negotio uti 53, 12

Digitized by Google

praesumpta opinio 111, 23
praeter ceteras feminas, *prae ceteris* 4, 20
in praeteritum 80, 12
praevehi, *praetervehi* 101, 21
praeverso de se nuntio 42, 9 101, 16
praevertere proelium 57, 28 hostem 61, 1
praeviso hostium agmine 56, 19
precatores 48, 22 64, 11
pressus somno 47, 9 presso gradu 47, 6
primi aut inter primos 19, 18
primum ante omnes 62, 22 omnium 63, 17
princeps certaminis 19, 15 benivolentiae atque officiorum 87, 18 amicitiae 101, 28
principales, *principes* 52, 20
pro tempore 5, 4 facultate opum regnique 12, 33 negotio 15, 30 38, 23 74, 1 metu 18, 23 pro confirmato habere 61, 31
procedere, *prospere cedere* 68, 10
procurare officia 59, 2 reliquias sepeliendas 100, 2
prodere aliquid in lucem 1, 10 *perdere*. tua te inconsulta temeritas prodidit 77, 18
producere bellum, *proelium continuare* 44, 19
productio exercitus 42, 27
proelium, *bellum* 31, 14
profectionis dux 23, 31
profectus in inquisitionem 108, 19
proferre fata 11, 7
prohibere aditu 101, 18 Salamina 103, 10 descendere 18, 11
promisce 15, 1 *et saepius*
promotae res hostium forent 105, 5
promptus stetit 45, 22 in hostem 55, 1 instat promptiore quam bellandi mos est 58, 5 promptiores animos omnium ad bellum facit 11, 26
pronuntiare iram 37, 32 restitutiouem 37, 35 certamen in proximum diem 80, 18
properatio navigii 5, 19
propria origo, *sua* 55, 8 ad propria remittere 3, 8
propulsare corpore 56, 14
proruere 77, 9
prosequi laudibus 29, 19 contumeliis 110, 32
prosper navigandi 17, 18
protervia linguae 100, 15
provectus frugum 110, 10
provisum atque elaboratum 30, 31
prudens rei, *gnarus* 17, 25 scientes prudentesque 32, 29
publicum bonum 8, 31
pure lauti 12, 7
purgamenta humi capiti spergere 64, 10

Qua pergebat 27, 29 36, 8 uisi poterat 61, 12 ne qua 58, 35 94, 1
quadriiugis equis victor declaratus 62, 22
quadripertire 15, 18
quaedam ornamentorum 36, 15
quaerere, *rogare* 51, 12 52, 32
quam, *valde* miserabili 68, 5 88, 32 113, 13 metuendo 79, 2 *omisso prius* non destitit quam 78, 24 *omisso magis*: nihil his in vita custodiendum quam uti 86, 22
quanti quot 6, 15 21, 24
que — et 4, 21 37, 3 9 51, 9 *etc.* que — ac 54, 22
qui reliquus 44, 27 qui ex Graecia sunt, *Graeci* 34, 31
quietum, *cubitum* abire 80, 28
quisque, *quicunque* quisque partium ad eum venerat 26, 26 singuli quisque 4, 2 converso

Digitized by Google

iam in se quisque timore 37, 23 adscito sibi quisque auriga 54, 7 suis quisque militibus instructis 81, 3
quo ne, *ne* 76, 34 80, 26
quondam amicus 30, 23 rex 70, 13

Rapere ad indignationem ultumque iniurias 5, 13
raptim ac sine ullis ordinibus 47, 21
ratus ut negotium erat 24, 17 *certus* 38, 13
recedere *scil. a vita* 109, 30
recipere animum 65, 23 hospitio recipi 21, 32
reclamare, *mutuum clamorem tollere* 61, 22 70, 15
recognocere aliquid cum aliquo 76, 21
recondere reliquias urna 79, 16
recordatio facinoris 34, 14 suorum domi 40, 13 exercitus 51, 2 vulnerum 58, 25 parentis 65, 11 filii 67, 1 Hecubae filiarumque 69, 9 *etc.*
recordatus causas odii 55, 12 deos 65, 8 aetatem 64, 12 76, 11 sui, *sui compos factus* 53, 19
rector, *dux* 12, 9 15, 14 46, 2
redarmare 43, 30
redduntur aris sacra 92, 23
redigere res in unum volumen 1, 21 praedas in commune 50, 19
redimitus ornatu 52, 25
refectus ex labore 59, 17 animi 93, 33
referti pace agri 27, 29
reformare animum atque ornatum regis 23, 17 aciem in ordinem 73, 13 reformato iam die 17, 7
refugium iracundiae 31, 5
regina Amazonibus 60, 28
regnantes Sexto 60, 4
reguli, *Priamidae* 7, 18 *et saepe*
relata differre 86, 18
relaxari qui antea fatigabantur 39, 28
relegari agris 112, 11
religatum linum 62, 28 religata columba 62, 34
religio numinis, *sanctitas* 36, 14 iurisiurandi religiones 94, 30 per religionem *scil. iurisiurandi* 12, 5
relinquere nihil quietum 35, 33 nihil non eversum aut vastatum 28, 1 relicto ubi pugnaverat 58, 10
reliqui praedae 5, 28 caedis 47, 30 reliquum noctis 47, 12 73, 33 reliqua praedae 72, 25 reliquum nihil est 62, 20 65, 4 nullam spem reliquam salutis rati 46, 2 speciem reliquam facere, *relinquere* 63, 28 reliquis filiorum superfuerat 110, 24
remeare 23, 1 29, 14 *etc.*
remittere iras 48, 23 50, 2 nihil luctui 58, 23 nihil de sententia 38, 13 nihil a custodibus remittebatur 18, 15 nihil a Priamo remissum 31, 10
rennuere profectionem 23, 14 amicitiam 29, 5 auxilium 45, 14
repletus deo 100, 16 donis 100, 24 vino atque epulis 106, 32 frugibus 110, 18
reprimi in ipso impetu 44, 1 in ipso aditu 108, 28 represso gradu 54, 23
repulsa in Polyxena 55, 3
reputare cum animo 31, 20
requies tempestatis 16, 17 doloris 31, 22 belli 20, 9 bellandi 70, 17 76, 16 funerum 75, 19 stragis atque funerum 96, 35 funeri 15, 2
reservatus per misericordiam 106, 19

Digitized by Google

residuus bello, *reliquus* 95, 14 101, 24
resistere moenibus 84, 22, *desistere* 105, 3
respectantes ex muris 48, 6
responso editur 110, 9
restitutio virginis 37, 35 eius 39, 9
retardare profectionem 14, 20
retentare manum 51, 9 spiritum 77, 19 113, 8
retexere, *enarrare* 8, 13
retinere hostiam suspensam 49, 13 retineri intra moenia 72, 28
retorquere animos ad pietatem 65, 8
revisere aliquem 57, 12
revolare ad muros 81, 28
revolvere spiritum 65, 24
rogatu eius 29, 33
ruere ad portas 78, 7 *in proelium* 42, 34 res ita ruunt 69, 7 ictus ruit 24, 28 58, 6 in os 64, 9
ruinae modo 46, 5 57, 28 in modum 73, 10
rumore secundo 12, 14

Sacerdos ei templo 92, 34
saevit mare 22, 11 102, 12
saevitia hiemis 108, 1
sagittarium certamen 82, 28 ars sagittarum, *sagittandi* 62, 26
salubria decreta 31, 19
salubritas renovata 39, 29
sanctitas morum 9, 18
saties tenet omnes 67, 13 incedit Graecos 75, 5 satias sanguinis 98, 1
satis futurum cupitis 67, 6
saucius animi iactatione 53, 11
scelus violati hospitii 20, 29 domum in scelus proprium convertit 5, 24
scientes prudentesque 32, 28
secreto ab aliis 86, 3
sectator boni honestique 6, 31
secundante vento 102, 10
securitas pacis 96, 26
securus sui 61, 1 94, 4 filiae 69, 18 interitu 61, 31
non secus quam, *non minus* 17, 23 89, 32 non segnius 97, 4
seditionem extollere adversus 84, 24
sed nec, *sed non* 60, 26
semiruta moenia 96, 14
semota ab aliis vita 82, 5
senecta aetas 64, 29
separatim ab aliis 76, 21
separato rege, *amoto* 89, 12
sepulchrum, *bustum* 79, 18
sequi societatem militiae 14, 14 comitatum 69, 5 facta eorum laus potius quam culpa sequitur 31, 1 secuta die 7, 30 secutis temporibus 2, 12
servantes imperia 47, 24 signum 96, 27
servitium, *servitus* 100, 11 sui 66, 32
seu—sive—vel 109, 27
sexu virili ac muliebri 104, 27
sibi, *ei* 52, 26
silentio facto 9, 2 habito 91, 16 multo 96, 27 aliquid remittere 46, 18
silvam caedere 59, 5
simile cum ceteris ius 100, 26, lingua, *opp.* varia permixtaque 102, 2
simulato 27, 5
singillatim 11, 21
singuli plures 94, 14 pluresve 51, 15
sistuntur spes atque opes militiae in viro 46, 25
situs in alia parte, *versatus* 54, 16 super muros 83, 15 sita sunt in manu vestra 31, 17
sive—seu 17, 25

Digitized by Google

societas militiae 14, 13 belli 53, 28
socordius agitare 52, 5
solari, *consolari* 58, 22
solitarium certamen, *singulare* 29, 7 43, 12 56, 4
solito *scil.* more 90, 10 solitis viribus agere 50, 34
sollicitus his rebus 15, 3 circa 52, 5
solvere bellum 53, 4 militiam 98, 3 servitium morte 100, 7 ancoralia 102, 9
somno iacere, *dormire* 108, 26
sopire bellum, *finire* 95, 10
sors agitur 73, 31 98, 11 ut quemque sors contigerat 98,15
spartum 62, 30
species armorum tanti nominis atque famae 63, 28
spectaculum infelicissimum 64, 33 longe miserrimum 65, 17 dignum moribus 71, 30
spectati animi 53, 33
speratum divinitus levamen 39, 27
spes est in aliquo 81, 26 spes bona 70, 8 nulla spe *abl. absol.* 70, 2
stipatores secum habere 54, 11
stipatus armatis fratribus 7, 25
studio belli ardere 12, 24 summo studio 58, 13 summis studiis 51, 20
suasu mobili 103, 1
subducere naves 22, 15 25, 3 aciem 44, 20
succidere poplitem 56, 12
suffusis lacrimis 34, 15
suggerere apparatum sacri 52, 26
sui consultor 17, 23 gratia 25, 10 veneratio 36, 17 servitium 66, 33 metus 83, 30 comitatus 87, 15 commemoratio 89, 18 sedes 90, 24 suspitio 90, 30 custodia 99, 21 odium 101, 1 industria 105, 27 amor 106, 11 109, 8 interitus 108, 14 tutela 112, 32
sumere bellum 64, 15 initium 83, 33
summa belli atque exercitus 12, 14 rei 32, 31 rerum Troianarum 53, 25 militiae 78, 16 civitatis 93, 25 regni 109, 4
summitas, *cuspis* 112, 19
superducere aliquam, *aliam in matrimonium* 104, 13
superesse reliquis 110, 24 vires consilio superfuerant 62, 7
superpositum tegumen 90, 23 extorum partes 92, 6
supervenire, *advenire intervenire* 72, 2 79, 6 23 *etc.*
supini frequentissimus usus in verbis abire, deducere, discedere, egredi, ire, mittere, pergere, proficisci, redire, surgere, tradere, venire
supplicium inpietatis 6, 17 lamentandi 58, 20 *supplicationes* 110, 8
suscipere amice 5, 22 quos Anaxibia susceperat 10, 19 in se 12, 15 quos ex Helena susceperat 90, 13 in matrimonium 109, 11
suspenderat ima rotis, *elevaverat* 95, 22
sustollere, *erigere* 65, 22

Tabulatis extruere equum 95, 20
temeratum nihil ab his 87, 21
temere non est 77, 11 nihil temere nihil inconsultum incipere 30, 30
tempestatibus tantis, *tamdiu* 99, 1
tempus profectionis 23, 3 anni 44, 29 bellandi 44, 22 53, 9 *scil. opportunum* 22, 14 in tempus, *aliquamdiu* 51, 19
tendere contra se 43, 20 55, 3

Digitized by Google

incassum, *contendere* 62, 32 manus ad caelum 88, 28
tenere *scil. imperium* 91, 8
testari ultionem 9, 11
testimonium fidei benevolentiaeque capere 84, 34
testis his rebus 87, 19 in eam rem 94, 33
tiliae 2, 11
tolerare militiam 66, 17
tollere animos 54, 30 clamorem 56, 16 fletum 70, 6 gemitus 76, 9 ad caelum 49, 1
torpent membra 80, 33
toto biennio 12, 26 quinquennio 14, 18 in totum, *plane* 88, 6
tractare, *deliberare* 76, 8
tractatus, *deliberatio* 69, 21
trahere praedam 29, 9 rumorem proditionis in verum 76, 24 *producere.* eventum belli 19, 13 certamen 38, 31
traicere per utrumque pedem 83, 2
transacti dies 60, 26 pueritiae anni 104, 1
transfigere per utrumque latus 77, 7
transigere reliquum noctis 47, 13 73, 34 dies 76, 15 annos 104, 1 de pernicie publica cum exitio alicuius 67, 33 transactum non parum ad explendum amorem 33, 36
transire *scil. tempus* 4, 2 per medium 12, 2
transportare bellum, *transferre* 23, 5
transversi agebantur praeda atque libidine 7, 14
tribuere honorem et obsequium 52, 21
tritis aliquot diebus 22, 9 42, 26 tempore multo frustra trito 40, 12
turbata atque insidiosa cupere 57, 26
turturis marinae os 112, 19
tuto conlocant naves 25, 4

vacuus culpae 32, 7 vacuum fuit exuere discordias 22, 18
vadere ad pugnam 81, 4 ad Priamum 90, 32 in montem 59, 4
valuit maxime consilium 6, 7
uaria uictoria 62, 5
vastare multa hostiliter 44, 33
vastitatis finis 15, 19
veluti contagio elades 31, 21
venia humandi 75, 9
venit vox ad exercitum 15, 9
verba maledicta acria 43, 9 verborum minae 31, 8 verbis imperatorum petere 48, 23
versare vehementius 112, 4 hostiliter adversum aliquem 20, 24
vertere in latus 74, 15
vesper diei erat 57, 3 63, 24
vesperascere 92, 31
vicaria mors 11, 7 victima 15, 8 munus 39, 12
vices diurnae vigiliarumque 12, 22 invicem 16, 28 vicem dolere 32, 6 vice alicuius uti 3, 23 vice hastarum 51, 24 inbellium 60, 1 pecorum 97, 27
victoria Troiana, *de Troianis reportata* 16, 27 victoriae bellorum 40, 1
videbat ut moverentur 6, 24
videri, *esse* 8, 8
vigilias curare 47, 4 agere 58, 34
vincere fortunam belli 58, 3 victus malis 88, 25 dolore 99, 18 110, 25
vindicare manu iniuriam 18, 16 aliquem exitio 38, 11 matrimonii iniuriam 106, 28 in auctorem alicuius rei 60, 24 83, 32
virgo, *nupta* 37, 35
viri legati 94, 26

Digitized by Google

viriliter ferre incommodum 21, 20
vis magna navium, *multitudo* 12, 29 mortalium 37, 17 multa hostium 83, 11 tanta lucustarum 110, 6 mali 17, 17 110, 17 bellandi 73, 23 somniorum 112, 14 magna vi 81, 17 83, 7 96, 31 summa vi 98, 31
ulcisci ad indignationem ultumque iniurias 5, 13 ultum ire 41, 31
umbo scuti 74, 13
undique versus 47, 35 48, 32 61, 19
vocativi Palamede 6, 19 Ulixe 32, 26
vocibus consternatae aves, *lugentium clamore* 61, 20
volentes domum deducit 6, 32 volentibus cunctis 22, 15
volvere desuper terram 83, 17
voluntas mederi 32, 26
urget navigii tempus 100, 22
ut erant atrocia 33, 5 ut in tali certamine 74, 4 ut quisque—ita 107, 27 uti quidque 15, 2 ut ne 108, 32
uterinus frater 19, 21
uti properatione 5, 19 eruptione 45, 26 fortuna 105, 32 praesenti negotio 53, 12
utrique, *de duobus dictum* 99, 33
vulnere aliquem consequi 83, 1
vultus dei, *simulacrum* 36, 15 vultu condemnare facinus 6, 26

Digitized by Google

Index nominum et rerum.

Liber et caput.

Abydus V 16
Acamas Thracum rex, Eussori filius II 35 ab Idomeneo interficitur III 4
Acamas et Demophoon I 14 Troia capta Aethram et Clymenam habuerunt V 13 ab Atheniensibus non recipiuntur VI 2
Acarnania I 17
Acastus Peleum regno expulit VI 7 eius filii VI 8 Neoptolemo regnum reddere debet VI 9
Achaia *i. q.* Graecia *Prolog.*
Achilles filius Pelei et Thetidis I 14 ex Pelasgico I 17 navium praefectus deligitur I 16 praeclarus virtute II 3. 12 Iphigeniae immolationi resistit I 22 irascitur Agamemnoni expeditionem recusanti, ab Ulixe in gratiam reducitur II 9 Telephum vulnerat II 3 postea curat II 10 curam belli Troianis inferendi habet II 9 Cycnum interficit II 12 proximas Troiae civitates expugnat et vastat II 16 Astynomen Hippodamiam et Diomedeam abducit et sibi retinet II 17. 19 Agamemnonem et Menelaum vehementissime impugnat II 29. 31 eius ira ob abreptam Hippodamiam II 33 seorsum manet II 36 insidias struit exercitui II 37 legatio Graecorum ad eum II 48 flectitur ira II 52 Polyxena amore capitur III 2 Pylaemenem occidit III 5 Hectoris aurigam interficit, multos duces fundit Hectorem in fugam vertit III 6 ab Heleno vulneratur III 6 Patrocli mortem luget III 11 Hectorem ex insidiis interficit eiusque corpus circumtrahit III 15 praemia certaminum in honorem Patrocli distribuit atque dona offert III 19 Priamo supplici corpus filii tradit III 25 Penthesileam vulnerat IV 3 Memnonem obtruncat IV 6 Asteropaeum IV 7 Lycaonem et Troilum iugulari iubet IV 9 ab Alexandro interficitur IV 11 funus Achillis IV 13 una cum Patroclo in Sigeo sepelitur IV 15
Admetus pater Eumeli vicaria morte coniugis fata propria protulerat I 14
Adrastus Meropis filius ex Adrestia II 35
Adrestia II 35
Aeaea insula Circes VI 15
Aeantides filius Aiacis Telamonii et Glaucae V 16
Aegaeum mare VI 1

Digitized by Google

Aegiale Diomedem maritum redeuntem patria prohibet VI 2
Aegisthus Clytemestrae adulter, pater Erigoni et Erigonae VI 2. 4 antea Strophii filiam uxorem habuit VI 3 occiditur VI 3
Aegyptus VI 4
Aeneas comes Alexandri cum Helenam raperet I 3 Protesilaum interficit II 11 in pugna vulneratur II 38 pius IV 17 prodit patriam IV 22 V I eius domus in excidio Troiae defenditur V 12 Troiam relinquit, Corcyram Melaenam condit V 17
Aeoli insulae VI 5
Aëropa uxor Plisthenis, mater Agamemnonis Menelai Anaxibiae I 1
Aesculapius pater Podalirii et Machaonis I 14 II 6 10
Aesyetes pater Antenoris IV 22
Aethiopes in Memnonis exercitu IV 4
Aethra et Clymena Menelai adfines una cum Helena rapiuntur I 3 Troia capta habuerunt eas Acamas et Demophoon V 13 Athenas redeunt VI 2 Aethra Thesei filia (?) VI 2
Aetolia I 14. 17 VI 2
Agamemnon filius Aeropae et Plisthenis I 1 cnm contumelia Plisthenides appellatus V 16 ex Mycenis I 17 pater Orestis VI 2 aurum dividit inter socios expeditionis I 15 dux deligitur in templo Iunonis I 16 regio honore spoliatur I 19 summam belli recipit I 23 cum fratre Menelao ob proditam Iphigeniam discordias exercet II 7 auctor habitus est Palamedis interfecti II 15. 29 Astynomen dono accipit II 19 patri eius Chrysi repetenti recusat II 29 reddit sed pro ea Achilli Hippodamiam eripit eiusque iram excitat II 33 postea a patre Astynomen ultro recipit II 47 in gratiam cum Achille redit II 52 Arsacum Deiopitem Archemachum Laodocum et Philenorem interficit III 7 in ludis Patroclo institutis primum donum accipit III 19 Glaucum occidit IV 7 Troia capta Cassandram accipit V 13 Troiam relinquit pulsus a ducibus V 16 a Clytemestra occiditur VI 2
Agapenor Arcadiae imperator I 17 vulneratur III 10
Agathon ab Aiace Telamonio interficitur IV 7
Agavus ab Aiace Telamonio interficitur IV 7
Agenor auctor litterarum *Epist.* Agenoris posteri I 9
Aiax Oileus ex Locride I 14. 17 V 9 complures filios Priami occidit III 7 victor est cursu III 9 Ilioneum et Philenorem interficit IV 7 Cassandram e sacro Minervae abstrahit V 12 naufragio perit VI 1
Aiax Telamonius e Salamine I 13 17 19 uirtute praeclarus II 3 12 affinis Achillis II 48 IV 13 nauium praefectus deligitur I 16 Teuthranum occidit II 13 maximam curam habet belli Troianis inferendi II 9 Glaucen Cycni filiam accipit II 13 Thracum Chersonesum infestat, Polymestor se ei dedit, Polydo-

Digitized by Google

rus ei a Polymestore traditur, Teuthrantem occidit, Tecmessam abducit II 18 Tecmessam dono accipit II 19 multas ciuitates capit II 27 41 Hectorem repellit II 43 legatus ad Achillem mittitur II 48 complures filios Priami occidit III 7 Hectorem Patrocli corpus eripere cupientem hasta proturbat III 10 Patrocli mortem luget III 11 quadraginta hostes vivos capit III 14 in ludis Patroclo institutis cestibus palmam refert, non luctando III 19 cum Memnone confligit IV 6 Polydamantem Antiphonum Agauum Agathonem Glaucum interficit IV 7 Achillem exanimem e luco Thymbraeo effert IV 11 Asium Nastem et Amphimachum occidit IV 12 necem Achillis luget IV 13 ei sepulchrum extruendum curat IV 15 cum Ulixe capit Antimachi filios IV 21 Helenam interfici iubet V 14 certamen cum Ulixe de Palladio V 14 15 ferro interfectus, sepultus a Neoptolemo in Rhoeteo V 15 funus Aiacis V 16 eius filii Teucro traduntur V 16

Alcinous rex Phaeacum VI 5

Alexander Phrygius Priami filius, natalitia et educatio III 26 Oenones maritus III 26 IV 21 Helenam rapit I 3 II 8 21 22 domum rediens ad Cyprum defertur, inde ad Phoeniciam nauigat Sidoniorumque regem interficit I 5 IV 4 bellum cum Graecis parat II 8 a duobus Aiacibus fugatur II 14 singulare certamen cum Menelao II 39 40 Achilli insidias struit eumque necat IV 11 cum Philocteta certans interficitur IV 19 funus Alexandri IV 21 filii eius casu camerae extincti V 5

Alizoni II 35

Alphenor socius Ulixis a filia Polyphemi dilectus VI 5

Amazones gens bellicosa III 15 IV 2

Amphiaraus pater Amphilochi I 14

Amphilochus filius Amphiarai I 14

Amphimachus e Caria Nomionis filius II 35 ab Aiace Telamonio interficitur IV 12

Amphimachus ex Elide I 17

Amphius Meropis filius ex Adrestia II 35

Amyclas Lacedaemonis filius Argali pater I 9

Anaxibia filia Aeropae et Plisthenis, Nestori denupta I 1 13

Anchises filius Capyis IV 22

Andraemon pater Thoantis I 13

Andromacha cum Priamo supplex ad Achillem uenit III 20 22 Troia capta Neoptolemo obtigit V 13 Hermiona ei insidias parat VI 12 quas ut effugeret Molossos missa est VI 13

Anius eiusque filiae Graecis in Aulide frumentum aliaque necessaria praebent I 23

Antenor filius Cleomestrae et Aesyetae legatos Graecorum hospitaliter recipit I 6 morum sanctitas I 11 12 II 24 pater Glauci III 26 IV 7 V 2 alii eius filii IV 22 V 2 cum Graecis de patria prodenda agit IV 18 22 V 1 iterum legatus cum Aenea

Digitized by Google

ad Graecos mittitur V 4 Graecis Palladium prodit V 8 domus eius in excidio Troiae servatur III 26 V 12 expulso Aenea regno potitur V 17
antestites soliti mederi aduersus uenena II 14
Antilochus Nestoris et Anaxibiae filius I 13 in ludis Patroclo institutis uictor disco III 19 occiditur a Memnone IV 6 funus eius IV 8
Antimachus solus e partibus Alexandri est II 23 24 insidias parat legatis Graecorum V 2 in exilium mittitur V 4 filii eius lapidibus iniectis necantur IV 21 V 2
Antiphates et Polyphemus filii Cyclopis et Laestrygonis VI 5
Antiphonus ab Aiace Palamonio interficitur IV 7
Antiphus Priami filius caesus II 43
Antiphus filius Talaemenis e Maeonia II 35
Antiphus filius Thessali, nepos Herculis I 14 17 II 5 legatus ad Telephum mittitur II 5
Apollo III 2 V 8 Aminthius II 14 47 Thymbraeus II 52 III 1 IV 10 moenia Troiae struxisse creditus est V 11 ara Apollinis V 7 eius oraculum Cretae VI 11 ira II 30 deae nomine appellati sunt in convivio deorum reges VI 7
Aratus VI 7
Arcesilaus Boeotius I 13 17 interficitur III 10
Archemachus Priami filius ab Agamemnone interficitur III 7
Arene filia Polyphemi, rapuit eam Ulixes VI 5
Aretus Priami filius ab Ulixe interfectus IV 7
Argalus filius Amyclae, pater Oebali I 9
Argi I 14 17 II 9 10 26 V 6 Diomedis regnum I 12 eo conueniunt Graecorum duces in Troiam profecturi I 15 iterum conueniunt II 9 ibi Iunonis templum I 16
Ariopagitarum iudicium, de Oreste iudicat VI 4
Arisba ab Aiace capta II 27
Arsacus Priami filius ab Agamemnone interficitur III 7
aruspices III 26
Ascalaphus Orchomenius I 13 17 IV 2 in montem Idam uadit caesum siluam, qua Patroclus cremaretur III 12
Ascanius e Phrygia II 35
Asia III 1 3
Asius filius Dymantis, Hecubae frater e Phrygia II 35 ab Aiace Telamonio interficitur IV 12
Asius filius Hyrtaci e Sesto II 35 cadit III 14
Assandrus affinis Peleo VI 7
Assaracus filius Cleomestrae IV 22
Asteropaeus vulneratur II 43 ab Achille occiditur IV 7
Astyanax Hectoris et Andromachae filus III 20
Astynome Chrysis filia, Eetionis uxor ab Achille abducitur II 17 Agamemnoni traditur II 19 patri redditur II 33 Agamemnoni denuo datur a patre II 47
Astynous Priami filius ab Aiacibus interficitur III 7
Astyoche Priami filia Telephi uxor II 5
Athenae VI 3 Athenienses II 36
Atlas pater Electrae I 9

Digitized by Google

Atreus Agamemnonem Menelaum Anaxibiam educauit I 1
Atridae *Prolog.*
Atticae litterae *Epist.*
Auge mater Teuthranii, uxor Teuthrantis II 3
auguria VI 14
Aulis Boeotiae, eo reges classes praemittunt I 17 inde proficiscuntur I 23 iterum ibi conueniunt II 10
Aurora mater Memnonis IV 4
Automedon Achillis auriga II 34 III 3 15 20
Axius pater Pyraechmis II 35

Bias ab Idomeneo interficitur IV 7
bibliotheca graeca *Prolog.*
Boeotia I 17 II 7
Brises rex Lelegum laqueo interiit II 17
Bucolion filius Laomedontis IV 22
Bunomus Alexandri et Helenae filius casu camerae extinctus V 5

Cadmus auctor litterarum *Epist.* V 17 in Achaiam eas detulit *Prolog.*
Calchas Thestoris filius ex Acarnania, vates I 15 17 Iphigeniam sacrificio adornat I 21 deorum voluntatem enuntiat II 30 IV 18 V 7
Calypso VI 5
Camirus urbs Rhodi opulentissima IV 4
Canopus gubernator Menelai serpentium morsu in Aegypto moritur VI 4
Capaneus pater Stheneli I 14
Capys filius Assaraci, pater Anchisae IV 22
Caria II 35
Cassandra Hecubae filia, Mineruae et Apollinis sacerdos II 25 III 2 Eurypylo desponsa offertur IV 14 in aedem Mineruae fugit, ab Aiace Oilei abstrahitur V 12 Agamemnoni traditur V 13 multa mala ei uaticinatur V 16
Caucasus Indiae IV 4
Cebreni V 17
Cephalenia VI 14
certamen Alexandri et Philoctetae IV 19
certamina in Patrocli honorem celebrata III 17
cerva forma corporis admiranda I 22
Ceteii IV 14
Charybdis VI 5
Chersonesus Thracum ab Aiace infestatur II 18
Chiron Thetidis pater I 14 VI 7
Choerades scopuli ad Euboeam VI 1
Chromius e Moesia II 35
Chrysa urbs Troadis ab Aiace capta II 14 27
Chryses Apollinis sacerdos II 14 IV 18 filiam Astynomen ab Agamemnone frustra repetit II 28 29 postea receptam (II 33) ultro Agamemnoni tradit II 47
Chrysippus a Neoptolemo in Thessaliam mittitur VI 7
Cicones II 43
Ciconii II 35
Cilices ab Achille infestantur II 17
Cilla a Graecis expugnata II 13
Cinyras servus Acasti a Neoptolemo caesus VI 8
Circe VI 5 15
Cleomestra filia Trois, mater Assaraci IV 22
Clonius Boeotius I 13 17
Clymena mater Palamedis et Oeacis I 1

Digitized by Google

Clymena Menelai adfinis una cum Helena rapitur I 3 cf. Aethra. Aethrae filia (?) VI 2
Clytemestra I 20 Iphigeniam filiam Achilli commendat I 22 Agamemnonem reuersam necat VI 2 interficitur VI 3
Clytius Laomedontis filius IV 22
Cobis Cycni filius Aiaci traditur II 13
Colchi II 26
Colophon I 17
Concordia I 15
convivium deorum VI 7
Corcyra Melaena ab Aenea condita V 17
Corianus filius Cycni Aiaci traditur II 13
Corinthus VI 2
Corone urbs, cui parcitur a Graecis II 13
Corython ab Idomeneo interficitur IV 7
Corythus Alexandri et Helenae filius casu camerae extinctus V 5
Creta *Prol.* I 1 17 II 26 V 17 VI 2 11
Crissaei III 10
Cyclades I 17
Cyclops VI 5
Cycnus Graecos ex insidiis aggreditur et fugat, postea poenas dat II 12
Cynossema tumulus Hecubae V 16
Cyprus I 5

Danaus I 9 litterarum Punicarum auctor V 17
Dardanus filius Iovis et Electrae pater Trois I 9 IV 22 maritus Olizonae III 5 IV 22 pater Erichthonii IV 22
Dardanus urbs V 17
Deidamia filia Lycomedis, mater Neoptolemi IV 15
Deiopites Priami filius ab Agamemnone occiditur III 7
Deiphobus Priami filius solus Helenam retinendam esse censet I 10 a Patroclo vulneratur III 8 cum Alexandro Achilli insidias parat eumque interficit IV 11 Helenam in matrimonium ducit IV 22 maximis cruciatibus necatur a Menelao V 12
Delphicum oraculum VI 11 13
Demophoon *cf.* Acamas
Deucalion pater Idomenei *Prol.* I 1
deus auctor singulis mortalibus boni malique III 26
Diana pestem Graecis mittit I 19 eius lucus in Aulide I 19 20
Dictys Cretensis cum Idomeneo militauit e Gnoso ciuitate de bello Troiano scripsit *Epist. Prol.* I 13 V 17 VI 10 cum Idomeneo in patriam rediit VI 2 sequenti anno ad oraculum Apollinis mittitur VI 11
Diomedea Phorbantis filia ab Achille abducitur II 16 19 Patroclo dilecta III 12
Diomedes ex Argis I 12 17 19 reges qui Argis conuenerunt hospitio recepit I 15 campestri exercitui praeponitur I 16 reges Argos convocat II 9 maximam curam habet belli Troianis inferendi II 9 consilium de interficiendo Palamede init cum Ulixe II 15 praedam dividit II 19 legatus ad Priamum mittitur II 20 fortissimus II 32 Pandarum occidit II 41 legatus missus ad Achillem II 48 Pyraechmem aliosque interficit, ab Hectore vulneratur III 4 duodecim hostes vivos

Digitized by Google

capit III 14 locum busto Patrocli dimetitur III 12 in ludis Patroclo institutis bigarum certamine victor est III 17 item cursu in armis III 19 Penthesileam in Scamandrum praecipitat IV 3 Telestem interficit IV 7 Palladium secum retinet V 15 domum reversus ab uxore Aegiale adventu prohibetur Corinthum se confert, Oeneum in regnum restituit, postea ipse in regnum recipitur VI 2
Diores Phylei filius ex Elide I 13 17 ab Hectore vulneratur III 5
Dolon Eumedis filius exploratum missus ab Ulixe et Diomede necatur II 37
Doryclus Priami filius ab Aiacibus interficitur III 7
Dryops ab Idomeneo interfectus IV 7
Dulichium I 17
Dymas pater Hecubae I 9 pater Asii II 35

Echemmon Priami filius ab Ulixe interficitur IV 7
Echinades insulae I 17 VI 6
Eetion rex Lyrnessi ab Achille interficitur II 17
Eion pater Rhesi II 45
Electra filia Hesionae et Atlantis, mater Dardani I 9 IV 22
Elephenor ex Euboea I 17
Elis I 17
Ennomus e Moesia II 35
Epistrophus filius Minui Alizonum rex II 35
Epistrophus Phocensis I 13 17
Epius ex insulis Cycladibus I 17 naues ab Hectore incensas restituit II 44 sagittarius III 1 in montem Idam uadit III 12 V 9 equi lignei fabricator V 11
equus Troianus donum Mineruae Troiam inductus est V 9 11
Erichthonius filius Dardani et Olizonae IV 22
Erigon filius Aegisthi et Clytemestrae VI 2
Erigona filia Aegisthi et Clytemestrae laqueo interiit VI 4
Euaemon pater Eurypyli I 13
Euander captus Patrocli manibus inferias mittitur III 13
Euboea I 17 VI 1
Eumedes Dolonis pater II 37
Eumelus Pheraeus Admeti filius I 14 17 uulneratur II 38 in ludis Patrocli uictor quadriiugis equis declaratur III 17 legatus de pace V 10
Euphemus Troezenius Ciconiorum dux II 35 interfectus II 43
Euphorbus vulneratus proelio excedit II 38 Patroclum vulnerat, a Menelao et Aiace Oilei occiditur III 10
Eupraxides *Prolog.*
Europa Phoenicis filia a Cretensibus ex Sidone rapta II 26 in insula Creta summa religione colitur, pater ei multas res pretiosas Cretam transmittit I 2
Euryalus Mecistei filius I 14
Eurypylus Euaemonis filius Ormenius I 13 17 in ludis Patrocli victor est currendo III 19
Eurypylus Telephi et Astyochae filius virtute clarus II 5 IV 14 Peneleum et Nireum occidit, a Neoptolemo interficitur IV 17 eius ossa combusta Graeci patri remittunt IV 18

Digitized by Google

Eurysaces filius Aiacis Telamonii et Tecmessae V 16
Eussorus pater Acamantis Thracis II 35

funus Achillis IV 13 Aiacis V 16 Hectoris IV 1 Patrocli III 12

Ganymedes Trois filius IV 22 a Cretensibus raptus II 26
Gargarum urbs ab Aiace Telamonio capta II 27
Gergitha urbs ab Aiace Telamonio capta II 27
Glauce Cycni filia Aiaci traditur II 13 mater Aeantidis V 16
Glaucus Antenoris filius III 26 cum Alexandro Helenam rapit V 2 ab Agamemnone interficitur IV 7 V 2
Glaucus Hippolochi filius ex Lycia II 35 43 vulneratus II 38
Glaucus ab Aiace Telamonio interfectus IV 7
Gnosus ciuitas *Prolog.* sedes regni Cretensis *Epist.*
Gorgythion Deiphobi frater a Patroclo necatur III 8
Graeci *vel* Grai I 4 I 14 II 42 46 47 III 4 14
Graecia *Epist.* II 5 8 9 21 26 III 21 IV 1 VI 2
Guneus rex Cyphius occiditur I 17 III 13

Hadriaticum mare V 17
Hector consilio et uirtute praeclarus II 25 32 ignem in naues Graecorum iacit II 42 ab Aiace Telamonio repellitur II 43 Diorem et Polyxenum vulnerat III 5 Pylaemenem fundit III 5 fugit ex acie III 6 Patroclum occidit III 10 23 ab Achille insidiis necatur III 15 luctus Troianorum III 16 corpus redimitur III 20 eius filii Heleno conceduntur V 16
Hecuba Dymae filia I 9 mater Polydori II 27 III 2 IV 1 eius somnium III 26 Troia capta Ulixi sorte obtigit V 13 lapidibus obruta necatur V 16 eius tumulus V 16
Helena Tyndari filia Alexandro et Hecubae affinis I 9 20 admirabilis pulchritudinis I 3 ab Alexandro rapta I 3 III 26 non invita eum secuta est I 10 tres eius filii casu camerae extincti V 5 Alexandro interfecto Deiphobus eam in matrimonium ducit IV 22 Troia capta Menelao conceditur V 13 cum Menelao Cretam accedit VI 4
Helenus vulneratus II 38 Achillis manum ex occulto vulnerat III 6 tradit se Graecis IV 18 excidium Troiae praedicit IV 18 eo auctore equus ligneus fabricatur V 9 prudentia eius laudatur V 10 filios Hectoris accipit V 16
Hellespontus II 8
Hemera Memnonis mater et soror reliquiis filii sepultis nusquam comparuit VI 10
Hercules auus Antiphi et Phidippi II 5 eius discessus ad deos I 14 laborum monumenta plurima per totam Graeciam II 5 fortitudo IV 15 arma IV 19
Hermiona Menelai filia Oresti desponsa VI 4 Neoptolemo nubit VI 10 Andromachae insidiatur VI 12 Neoptolemo occiso Oresti nubit VI 13
Hesiona Danai filia I 9 mater Electrae IV 22

Digitized by Google

Hicetaon Laomedontis filius IV 22
Hierapolis urbs opulentissima ab Achille diruta II 16
Himera *cf.* Hemera
Hippodamas Priami filius ab Aiacibus necatur III 7
Hippodamia Brisis filia ab Achille abducta II 17 19 Achilli ab Agamemnone abstrahitur II 33 inviolata mansit II 49 rursus ei redditur II 52 custos rerum Achillis IV 15
Hippolochus pater Glauci ex Lycia II 35
Hippothous Lethi filius e Larissa Pelasgidarum II 35 cadit III 14
Hippothous Priami filius ab Aiacibus interficitur III 7
hostia II 49 IV 10
Hydra IV 19
Hyrtacus pater Asii II 35 III 13

Ialmenus Orchomenius *Epist.* I 13 17 IV 2 in montem Idam uadit III 12
Ialysus urbs Rhodi opulenta IV 4
Ida III 12 26 IV 13 Idaeus mons II 27
Idaeus filius Alexandri et Helenae, casu camerae extinctus V 5
Idaeus praeco Troianus II 27 V 6 ad Achillem missus IV 10
Idomeneus Deucalionis filius Cretensis *Epist. Prolog.* I 1 17 19 praedam inter duces dividit II 19 Acamantem occidit III 4 vulneratur III 14 in ludis Patroclo institutis donum accipit III 19 Dryopem Biantem Corythonem (?) interficit IV 7 legatus de pace V 10 Troia capta Corinthum, inde in patriam se confert VI 2 Orestem et Menelaum reconciliat VI 4 ibi moritur VI 6
Ilioneus Priami filius ab Aiace Oilei interficitur IV 7
Ilium *Prolog.* I 15 II 22 III 23 IV 6 V 14 15 Ilienses II 27 37
Ilus rex Trois filius IV 22 Ili et Pelopis discordia I 6 templum Minervae exstruit V 5 eius tumulus IV 1 pater Tithoni et Laomedontis IV 22
immolatio centum victimarum II 14 28
Indi IV 4
inferiae Patrocli manibus III 13
insigne insulae VI 15 iaculi *ibid.*
Io ex Sidone Argos abducta II 26
Iolci III 26
Iolcius VI 8
Iphiclus pater Protesilai I 14
Iphigenia Achilli desponsa Ulixi committitur I 20 immolatur I 21 Scytharum regi commendatur I 22
ira Apollinis II 30
Ismarum V 15 VI 5
Isus captus Patrocli manibus inferias mittitur III 14
Iuno Argiua I 16
Iupiter pater Dardani et Lacedaemonis I 9 summus V 10 anteaedificialis V 12
Ixaeus fulmine ictus periit VI 11

Lacedaemon urbs I 5 12 17
Lacedaemon Iouis et Taygetae filius, Amyclae pater I 9
Laerta mortuus VI 6
Laestrygon frater Cyclopis VI 5
Lampus Laomedontis filius IV 22

Digitized by Google

Laodamas paruulus Hectoris et Andromachae filius III 20 insidias ei struxit Hermiona VI 12
Laodamia Sarpedonis mater II 11
Laodocus Priami filius ab Agamemnone interficitur III 7
Laomedon rex Troiae, Ili filius, pater Hicetaonis Clytii Lampi Timoetis Bucolionis et Priami, periurus adversus Herculem IV 22
Larissa Pelasgidarum II 27 35
Leda affinis Hecubae I 9
Leitus Boeotiae princeps I 13 17
Leleges, eorum urbs Pedasus II 17
Lemnus sacra Vulcano II 14 33 47
Leonteus I 13 17
Lesbus ab Achille capitur II 16
Lethus pater Hippothoi et Pylaei II 35
Leucata VI 6
Liber hoc nomine appellati sunt reges in convivio deorum VI 7
litterae Atticae *Epist.* Punicae, Phoenicum *Epist. Prolog.* V 17
Locris I 14 Locrorum classis VI 1
Lothophagi VI 5
ludi funebres III 17
lues I 19 II 30 sedata I 22 II 33
Luna testis inuocatur V 10
Lycaon Pandari pater II 35
Lycaon Priami filius captus Achillis iussu ingulatus IV 9
Lycii I 18 II 35
Lycomedes pater Deidamiae IV 15
Lycophron comes Dictyis fulmine ictus periit VI 11
Lyrnessus Cilicum urbs ab Achille capitur II 17
Machaon Aesculapii filius Triccensis I 14 17 II 6 10 Telephi vulneri medetur II 6 10 in ludis Patroclo institutis victor est currendo III 19
Maeonia II 35
Magnes I 17
manes Patrocli III 14
Mars I 15
Mecistheus pater Euryali I 14
Medea a Colchis in Iolcorum fines transuecta II 26
Meges e Dulichio Phylei filius I 13 17 Echinadibus imperator III 10 interficitur III 10
Melius Priami filius occiditur III 7
Melius pater Pylaemenis II 35
Memnon Tithoni et Aurorae filius IV 4 5 Antilochum interficit, ab Achille interficitur IV 6 funus eius IV 8 reliquiae ab Hemera quaesitae VI 10
Menalippus Acasti filius a Neoptolemo occiditur VI 8
Menelaus filius Aeropae et Plisthenis I 1 17 Troiam ad Helenam repetendam mittitur I 4 cum Ulixe et Calchante Iphigeniam sacrificio adornat I 21 eius dissensio cum Agamemnone II 7 ad Priamum legatus mittitur II 20 fortitudine praeclarus II 32 certamen singulare cum Alexandro II 39 unlneratur II 40 sagittandi peritus III 1 IV 2 in ludis Patroclo institutis bigarum certamine uictor est III 17 Deiphobum crudelissime necat V 12 Helenam recipit V 13 14 Troiam relinquit V 16 Cre-

Digitized by Google

tam venit VI 3 Oresti filiam suam despondet VI 4
Menestheus Atheniensis I 14 17 aciem ordinat II 36 Troia capta ab Atheniensibus in regnum recipitur VI 2 Orestem adiuvat VI 4
mercatores II 8
Meriones Moli filius Cretensis *Prol.* I 1 13 17 vulneratur II 38 sagittandi peritus III 1 18 IV 2 in montem Idam uadit III 12 legatus de pace V 10 regnum Cretae recipit VI 6
Mesthles filius Talaemenis ex Maeonia II 35
Mestor Priami filius cum Pyrrho captiuus in Graeciam ierat VI 9
Methona I 17
Minerua IV 12 V 5 6 8 9 10 11
Minos Iouis filius I 1
Minuus pater Odii et Epistrophi II 35
Moesia, Mysi II 1 4 35
Molossi VI 7
Molus pater Merionis *Prol.* I 1
Mopsus Colophonius I 17
Musae nominantur feminae in convivio deorum VI 7
Mycenae I 15 17 20 VI 3 4 13
Mygdones ex Moesia II 35
Myrmidones gens fortissima II 36 IV 15

Nastes Nomionis filius ex Caria II 35 ab Aiace Telamonio interficitur IV 12
Nauplius Palamedis et Oeacis pater I 1 igni elato ad Euboeam Graecos perdit VI 1
Nausica Alcinoi filia Telemacho nubit VI 6
Neandrienses II 13
Neoptolemus Achillis et Deidamiae filius IV 15 Eurypylum occidit IV 17 eius luctus ad tumulum patris IV 21 legatus de pace V 10 Priamum necat V 12 Polyxenam Achilli inferias sacrificat, Andromacham sorte accipit V 13 Hectoris filios Heleno concedit V 16 Troia relicta apud Molossos naves reficit, postea ad Sepiadum litus omnes fere naves amittit, Pelea avum in spelunca reperit, expulsum regno ab Acasto VI 7 vindictam sumit de Pelei hostibus et patris imperium recipit VI 9 Hermionam in matrimonium ducit VI 10 Delphos profectus ab Oreste necatur VI 12 ibi sepelitur VI 13
Neptunus moenia Troiae struxisse creditus est V 11
Nereus et Nereis *scilic.* Chiron et Thetis VI 7
Nero Caesar Romanus *Epist. Prolog.*
Nestor Anaxibiae coniunx, maritus Antilochi et Thrasymedis I 13 14 facundia excellit I 20 praedam inter Graecos dividit II 19 in ludis Patroclo institutis ab Achille primus post Agamemnonem dona accipit III 19 legatus de pace V 10
Nireus pulcher ex Syme I 14 17 interfectus ab Eurypylo IV 17 cremantur ossa IV 18
Nomion pater Nastis et Amphimachi II 35

Oceanus testis invocatus V 10
Odius filius Minui II 35
Oeax Nauplii et Clymenae filius, Palamedis frater I 1 VI 2 Argis Graecorum ducum feminas contra maritos e bello redeuntes excitat VI 2

Digitized by Google

Oebalus Argali filius, pater Tyndari I 9
Oeneus a Diomede in regnum restituitur VI 2
Oenideus rex Cebrenorum V 17
Oenone coniunx Alexandri III 26 eodem funere atque Alexander sepelitur IV 21
Oenotropae vocantur filii Anii I 23
Oileus Aiax I 17
Olizona filia Phinei, uxor Dardani III 5 IV 22
oracula et vaticinia I 19 II 10 14 IV 18 V 5 7 9 11 VI 3
Orchomenii I 17
Orestes Agamemnonis filius, Aegisthi manibus a Talthybio ereptus Idomeneo traditur VI 2 matrem et Aegisthum necat VI 3 Ariopagitarum iudicio Athenis absolutus paternum regnum accipit Cretam proficiscitur, ibi Menelaus ei Hermionam despondet VI 4 Neoptolemum interficit, Hermionam uxorem ducit VI 13

Paeonius II 35
Palamedes Nauplii et Clymenae filius I 1 II 14 Menelaum ob raptam uxorem consolatur, legatus Troiam mittitur ad Helenam a Priamo repetendam I 4 eius prudentia domi bellique et mira eloquentia I 6 V 15 praeponitur campestri exercitui I 16 princeps Graecorum deligitur I 19 per eum Graeci Chrysae sacrificium exhibent Apollini Zminthio II 14 ab Ulixe et Diomede interficitur II 15 eius necem ulciscitur Nauplius VI 1
Palladium Minervae signum, ex ligno factum, fatale Troianis V 5 rapitur V 8 Aiacis et Ulixis de eo certamen, Ulixi conceditur V 14 apud Diomedem manet V 15
Pallas Phoenix vel Phallas dux classis Memnonis necatur IV 4 VI 10
Pammon Priami filius caesus II 43
Pandarus Lycaonis filius e Lycia II 35 ex occulto Menelaum et multos Graecos vulnerat II 40 a Diomede occiditur II 41
Panthus Troianorum consultor II 23 25 V 6
Paphlagones II 35
Paris *vid.* Alexander
Patroclus amicus Achillis I 14 II 34 III 23 orat Achillem, ut iram remittat II 51 52 ob virtutem ab Achille praedicatur III 9 Sarpedonem certamine singulari necat III 7 Deiphobum vulnerat, Gorgithionem occidit III 8 ab Euphorbo vulneratus ab Hectore occiditur III 10 lugetur III 11 funus III 12 ludi funebres in eius honorem celebrantur III 17 amavit Diomedeam III 12
Pedasus Lelegum urbs ab Achille capitur II 17
Pelasgidae II 35
Pelasgium I 17
Peleus regno expulsus ab Acasto VI 7 eius fugit insidias VI 8 cum Thetide Neoptolemo iusta persolvit VI 13 Pelei cum Thetide nuptiae VI 7
Pelopidae I 12 II 5 6
Pelops I 4 12 14 II 6 eius et Ili discordiae I 6 divitae III 23
Peneleus Boeotiae princeps

Digitized by Google

I 13 ab Eurypylo occiditur IV 17 cremantur ossa IV 18
Penelope Ulixis uxor pudica VI 6
Penthesilea Amazonum regina auxiliatur Priamo III 15 16 IV 2 vulneratur ab Achille, qui eius amore capitur IV 2 a Diomede in Scamandrum deicitur IV 3
Pergamum, ubi Priamo regio est V 5
Perrhaebae I 17
pestis in Graecorum exercitu saeviens I 19 II 31
Petya ab Aiace expugnata II 27
Phaeaces VI 5
Phalis Sidoniorum rex I 18
Phalliotis regio Phoenices, ubi Memnonis ossa sepulta sunt VI 10
Pherae I 17
Phidippus Thessali filius, nepos Herculis insignis armorum specie I 14 17 II 5 legatus ad Telephum II 4
Philenor Priami filius occiditur ab Agamemnone III 7 ab Aiace Oileo interficitur IV 7
Philocteta Poeantis filius, comes Herculis sagittas hydrae sanguine infectas accipit I 14 17 morsu serpentis contingitur, Lemnum mittitur, ut ibi a sacerdotibus Vulcani sanetur II 14 portio praedae ei Lemnum mittitur II 33 Lemno regreditur II 47 sagittandi arte omnes Graecos superat III 1 18 Alexandrum interficit, multos Troianos occidit, quare virtutis maximam gloriam consequitur IV 20 legatus de pace V 10
Phineus Agenoris filius I 9 III 5
Phineus pater Olizonae IV 22
Phocis I 17
Phoenice terra Syriae I 5 VI 10
Phoenices Phalam lapidibus necant IV 4 Phoenicum litterae *Prolog.* I 10 naves VI 5 Phoenices per maria praedantes, a quibus Ulixes reservatur VI 5
Phoenix custos et rector Achillis I 14 II 33 praefectus navium deligitur I 16 orat Achillem, ut iras remittat II 51 Priamum qui ob Hectoris cadaver ad Achillem venerat, humo erigit et recreat III 22 24
Phoenix Sidoniorum rex, pater Europae I 2 5
Phoenix Agenoris filius I 9
Phorbas rex Lesbi ab Achille necatur II 16
Phorcys ex Phrygia II 35
Phrygia II 35 41 44 V 4
Phylaca I 17
Phyleus pater Megetis I 13
Piros ex Thracia II 35
Plisthenes Acasti filius a Neoptolemo caesus VI 8
Plisthenes mature mortuus, coniunx Aeropae, pater Agamemnonis Menelai Anaxibiae, eius filios educavit Atreus, unde illis Atridarum nomen I 1
Plisthenidae appellantur cum contumelia Agamemnon et Menelaus V 16
Podalirius Aesculapii filius Triccensis inclitus medicina I 14 17 Telephi vulneri medetur II 6 10 in Iudis Patroclo institutis donum accipit III 19
Podarces Iphicli filius Pro-

Digitized by Google

tesilai frater ex Phylaca I 14 17
Poeas Philoctetae pater I 14
Polites Priami filius caesus II 43
Polydamas vulneratus pugna excedit II 38 fortiter pugnat III 4 ab Aiace Telamonio interficitur IV 7
Polydorus Priami filius clam Polymestori committitur, a quo proditur Aiaci III 18 ob eum legatio ad Priamum mittitur II 20 22 lapidibus obruitur et sepelitur II 27
Polymestor Chersonesi rex Aiaci se dedit, amicus Graecorum fit, Polydorum prodit Aiaci II 18
Polynices Thessandri pater I 14 17 II 2
Polyphemus VI 5
Polypoetes I 17 in ludis Patroclo institutis cursu longo victor est III 19
Polyxena, eius amore capitur Achilles III 2 *sqq.* Priamum ob Hectoris cadaver ad Achillem sequitur III 20 Achillis genibus obvoluta sponte servitium sui pro absolutione cadaveris pollicetur III 24 Achilles eam recusat, vestibus donat III 27 Priamus Idaeum de Polyxena ad Achillem mittit IV 10 Achilli inferias mittitur V 13
Polyxenus ex Elide I 17 II 25 ab Hectore vulneratur III 6
portenta V 7 8 VI 14
Praxis *Epist.*
Priamus Laomedontis filius admodum parvulus petitu Hesionae regno inpositus est IV 22 pater quinquaginta filiorum III 26 Hectoris cadaver redimit III 20 cuncti proceres seditionem adversus Priamum movent IV 22 pacem cum Graecis optat V 3 ad aram Iovis anteaedificialis a Neoptolemo necatur V 12
Priamidae I 1 1II 8 11 35 41 *etc.*
proci Penelopae epulis repleti necantur VI 6
Protesilaus Iphicli filius ex Phylaea I 14 17 primus occiditur ab Aenea III 11 sepelitur II 12
Prothoenor Boeotiae princeps I 13 17
Prothous Magnes I 17
Ptoliporthus Telemachi et Nausicae filius VI 6
Punicae litterae *Epist. Prolog.* II 16 a Cadmo Danaoque Graecis traditae V 17
Pylaemenes Melii filius Paphlagonus II 35 a Phineo originem repetebat, ab Achille necatur III 5
Pylaeus Lethi filius e Larissa II 35 cadit III 14
Pyraechmes Axii filius e Paeonia II 35 a Diomede occiditur III 4
Pyrrhus Achillis filius IV 15
Pythii oraculum II 14

Religio lucus I 19
Rhesus Eione genitus ab Ulixe et Diomede in tentorio interficitur II 45
Rhodii auctores caedis Phorbantis IV 4
Rhodus insula Graecis socia I 17
Rhoeteum promontorium, ibi Aiacis sepulchrum V 15
rogus Hectoris V 8
Romana civitas *Prolog.*
Rufinus *Epist.*
Rutilius Lupus consularis *Prolog.*

Digitized by Google

Sacrificia I 2 15 II 14 49 V 8 10
Salamina Cyprina a Teucro condita I 17 VI 2 4
Sarpedon Lycius ex Solemo Xanthi et Laodamiae filius II 11 33 43 vulneratus pugna excedit II 38 43 a Patroclo interficitur III 7 luctus III 9
Scamandrius *i. q.* Astyanax III 20
Scamandrius fluvius, in quem Penthesilea praeceps datur IV 3
Scepsis ab Aiace capta II 27
Schedius Phocensis I 15 17 interficitur III 10
Scylla VI 5
Scyrus urbs opulenta ab Achille capta II 16
Scythae barbari, mercatores II 8 10 duces viae II 10 Scytharum rex cum donis ad Graecos venit II 16 Scytharum regi Iphigenia servata committitur I 22
seniores primi sententiam rogantur II 23
Sepiadum litus VI 8
sepulchrum Achillis et Patrocli IV 15
Sicilia VI 5
Sidona I 2 II 6 Sidonii I 5 II 26
Sigeum, ubi Achillis sepulchrum IV 15 eo secedunt Graeci ibique noctem operiuntur V 12
Sinon Graecis signum dat igni elato V 12
Sirenarum scopuli VI 5
Sol testis invocatur V 10
Solemus II 35
somnia interpretandi periti VI 14
Spartae concio Graecorum I 4 altera I 12
Sthenelus Argivus Capanei filius I 14 fortiter pugnat IV 12
Strophius Phocensis, cuius filia Aegistho nupserat, adiuvat Orestem VI 3
Syme I 17

Talaemenes II 35 pater Antiphi et Mesthlis e Maeonia II 35
Talthybius praeco IV 20 V 1 Orestem Aegisthi manibus ereptum Idomeneo tradit VI 2
Taygeta Agenoris filia, mater Lacedaemonis I 9
Tecmessa Teuthrantis filia ab Aiace abducta II 18 mater Eurysacis V 6 Aiaci conceditur V 19
Telamon Ulixi naves cum sociis adimit VI 5 Teucrum Salamina prohibet VI 2
Telegonus Circes et Ulixis filius patrem occidit VI 15
Telemachus Ulixis et Penelopes filius Nausicam in matrimonium ducit, pater Ptoliporthi VI 6 patri suspectus agris Cephaleniae relegatur VI 14
Telephus Moesiae imperator II 1 Herculis filius procerus corpore et pollens viribus II 4 Atridis adfinis II 5 Thessandrum interficit II 2 ab Achille vulneratur II 3 Priami filiam Astyochen uxorem habet, ex qua Eurypylus natus est II 5 IV 14 hospitio excipit Agamemnonem et Menelaum atque muneribus donat II 6 Machaon et Podalirius eius vulneri mederi iubentur *ibid.* Argis ab Achille sanatur, dux Graecorum fit ad Troiam II 10 domum redit II 12

Digitized by Google

Telestes Priami filius a Diomede necatur IV 7
Terra mater testis invocatur V 10
Teucri i. q. Troiani IV 2
Teucrus Aiacis frater I 13 sagittandi peritus III 1 Salamina a patre pulsus in Cypro urbem Salaminam condit VI 2 4
Teuthranius Teuthrantis et Auges filius, frater Telephi uterinus, ab Aiace occiditur II 3
Teuthras pater Teuthranii, Phrygum rex ab Aiace interficitur II 18
Thalpius ex Elide I 17
Theano Antenoris uxor, Minervae sacerdos Palladium rapit V 8
Thebae I 17
Thessalia VI 7
Thessandrus Polynicis filius Thebanus I 14 Telephi comitem occidit, a Telepho occiditur II 2
Thestor pater Calchantis I 15
Thetis Chironis filia I 14 nova nupta Pelei in convivio celebrata atque Nereis appellata VI 7 Acastum Neoptolemi manibus liberat VI 9
Thoas Andraemonis filius ex Aetolia I 13 17 legatus de pace V 10
Thraces II 18 46 47
Thracia I 35 V 14
Thrasymedes Nestoris et Anaxibiae filius I 13
Thymbraeus Apollo II 52 III 1 IV 10
Timoetes Laomedontis filius IV 22
Tithonus Ili filius IV 22 Memnonis pater IV 4
Tlepolemus Rhodius Herculis filius I 14 17 IV 2 legatus ad Telephum Eurypylo traditur II 5 in ludis Patroclo institutis victor est saltu III 10
Troezenia II 35
Troia, eius moenia Apollinis et Neptuni monumenta V 12 obsessa a Graecis IV 20 ab Aenea et Antenore prodita IV 22 V 1 *sqq.* capta V 12 regno potitur Antenor V 17
Troiani inde a Pelope Graecis adfines V 2 Troiana victoria I 21 Troianum bellum *Prolog.*
Troitus Priami filius captus et iugulatus est per Achillem, a Troianis lugetur IV 9
Tros Dardani filius I 9 Erichthonii filius, pater Ili Ganymedis Cleomestrae IV 22
tumulus Achillis IV 21 Hectoris V 8
turturis marinae os quo armatum erat Telegoni hastile VI 15
Tyndarus pater Helenae I 9

Vaticinatio I 21
Ulixes Ithacensis ad Priamum legatur ad Helenam repetendam I 4 17 II 20 *sqq.* terrestri exercitui praeponitur I 16 Iphigeniam per dolum Mycenis Aulidem deducit I 20 sacrificio adornat cum Menelao et Calchante I 21 reconciliat Achillem et Agamemnonem II 9 auctor caedis Palamedis II 15 *sqq.* Telephus cum persequitur II 3 vulneratus pugna excedit II 38 legatus ad Priamum II 48 sagittandi peritus III 18 locum busto Patrocli dimetitur III 12 Ulixis et Aiacis luctatio III 19 in Hectoris redemptione Pria-

Digitized by Google

mum maledictis persequitur III 20 Arctum et Echemmonem Priami filios occidit IV 7 Antimachi filios cum Aiace capit IV 21 in proditione Troiae praecipuas partes agit IV 22 V 4 *sqq.* tentoria Ulixis V 8 Hecubam sorte accipit V 13 Helenam opera sua servavit V 14 Palladium accipit V 8 14 de quo cum Aiace certat V 14 seditione orta clam Ismarum venit V 15 Cretam appulsus est, omnes naves per Telemachum amiserat VI 5 eius errores VI 5 Ithacam revertitur VI 6 a Telegono filio vulneratus triduo post mortuus est VI 15
Vulcano sacra Lemnos II 14

Xanthus pater Sarpedonis II 11 35

Zacynthus insula VI 6
Zelea urbs ab Aiace capta II 27
Zminthius Apollo II 14

Digitized by Google

DRACONTII
CARMINA MINORA

PLURIMA INEDITA

EX CODICE NEAPOLITANO

EDIDIT

FRIDERICUS DE DUHN.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCCLXXIII.

Digitized by Google

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Digitized by Google

PRAEFATIO.

Draconti carmina adhuc inedita Neapoli latere nupera raptus Helenae editio Romana[1]) nos docuit, confirmavit catalogus regiae bibliothecae Neapolitanae, in quo de nostro Draconti codice iam anno huius saeculi vicesimo septimo plene relatum erat[2]). Atque Helenae raptus cum poetam indicaret doctum eoque qui carmina fecit christiana si non meliorem certe eruditiorem, porro ad literarum et sermonis Africani notitiam promovendam utilem neque indignum cuius carmina in lucem protraherentur, Neapolin profectus descripsi quae typis nunc vides expressa.

Codex est bibliothecae nationalis IV E 48 chartaceus in folio scriptus saeculo XV desinente vel XVI ineunte. Continet autem CXV paginis decem Draconti carmina et decimi apographum alterum, eodem quo nos excudi iussimus ordine perscripta. Titulis subscriptionibus numeris alia manus atramento magis nigro usa intervalla quibus carmina vel carminum partes separantur implevit. Sed eos numeros quibus decimus quisque versus notatur eadem manus adpinxisse videtur quae carmina novem priora et decimi — Medeae — apographum posterius exaravit satis bona atque diligens. Priorem vero Medeam quae scripsit manus in charta exiliore serpentis signo notata, magis fluitat et quasi rapit literas neque linearum certum ordinem sequitur aut speciem faciemque nitidam curat. Quare non est quod miremur eum qui possederit librum aut conscripserit, apographum paulo politius subiunxisse. Nam solum prius exemplar adeundum est neque ulla alteri isti fides tribuenda quippe quod non discedat a priore nisi ubi vel oculus vel calamus scribae lapsus sit errore.

1) Appendix ad opera edita ab Angelo Maio. Romae MDCCCLXXI p. 10 sqq.

2) Catalogus Bibliothecae Latinae veteris et classicae manuscriptae quae in regio Neapolitano Museo Borbonico adservatur descriptus a Cataldo Iannellio. Neapoli MDCCCXXVII p. 172 sqq.

Digitized by Google

Notae criticae in codice nostro non inveniuntur nisi tria puncta (.·.) quibus vel totos versus vel singula verba quae sibi corrupta viderentur scriptor notavit, et rubrica illa ℞ cuius causae minus facile perspiciuntur. Deletur vel punctis supernis infernisve vel id quod non nisi bis terve invenies linea obducta. Distinguitur puncto duplici sine ratione plerumque posito.

Codex olim fuit Iani Parrhasii. nam in ultima pagina atramento flaviore scripta leguntur haec: Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii testamento. Post Antonium anno 1531 mortuum cum aliis libris Parrhasianis a fratre Hieronymo Seripando fratribus Augustinianis ad Carbonariam donatus huius demum saeculi initio cum omnibus Parrhasii libris et schedis in bibliothecam regiam delatus est[3]). Eas autem schedas qui inspexerit Iannelli opinionem videbit omni ratione carere, qui contenderat[4]) ipsum Parrhasium nostrum librum exaravisse, quamquam hoc quidem mihi negare non in animo est, Parrhasii tempore, fortasse ipsius iussu codicem scriptum esse: nimirum non addidit ille quot aureolis vel Mediolani vel Veicetiae vel ubicunque terrarum emerit librum, id quod in aliis Parrhasii libris saepissime legitur ipsius manu notatum, unde conicias Parrhasium vel dono librum accepisse vel suum in usum transcribendum curavisse. Ac fortasse iuvabit meminisse intima Parrhasium amicitia coniunctum fuisse cum Thoma Phaedro Inghirami[5]), hunc autem saeculo quinto decimo exeunte ex monasterio Bobiensi Romam advexisse libros, inter quos Draconti varium opus fuisse verisimillimum est[6]). Illud autem varium

3) de libris Parrhasii optime disseruit Cataldus Iannelli in libro quem 'de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii' composuit (edito ab Antonio Iannelli Neapoli MDCCCXLIV) p. 157 sqq.

4) Catalogus bibl. Lat. etc. p. 172.

5) Iannelli de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii p. 32. 33.

6) cf. Raphaelis Volaterrani urb. comm. lib. IV s. f. ed Francof. MDCIII p. 140 (quem locum iam indicavit Arevalus

Digitized by Google

opus quid aliud fuerit atque minora nostra carmina non video. Atque eadem carmina spectare videntur verba in Bobiensis bibliothecae catalogo anni 1461[7]) haec: 'Draconti cuiusdam versificatoris tractatus in versibus. in litera langobarda. medioc. vol.' Verum quem commemoratum videmus in vetere saeculi decimi catalogo Bobiensi Draconti liber[8]) utrum nostra carmina continuerit an laudes Dei et Satisfactionem — quas Bobii fuisse certum est cum imitatus sit Columbanus in epistola ad Hunaldum[9]) — hac de re ne coniecturam quidem facere licebit. Pervetustum sane et labe passim adfectum fuisse eum librum unde noster fluxerit, id minime dubium erit ei qui lacunas in initio vel fine versuum saepius inventas consideraverit: de ipso vero archetypo quale fuerit certi quidquam proferendi copia nunc quidem data non est, neque tamen omnis spes abicienda videtur fore ut aliquo in angulo Italiae aut adeo in scriniis Vaticanis ipsum reperiatur.

Ut nunc demum Dracontius in lucem prodeat miro casu factum est: neque solum Angeli Mai cura raptus Helenae ante quadraginta fere annos paratus erat qui ederetur, sed iam anno huius saeculi tertio decimo Cataldus Iannelli Helenae et Medeae editionem molitus erat, cuius nonnullae plagulae etiam typis sunt excusae, quibus Angelus Maius, dum viginti annis post Neapoli versatur, potitus ususque est ad suam Helenae editionem. Praefationi ad Ioannem Andresium bibliothecae regiae praefectum Iannelli adici uoluit scripsitque dissertationem de ceteris Dra-

in praefatione p. 24): 'Hic *Bobii* anno 1494 huiuscemodi libri reperti sunt, Rutilius Naumatianus — heroicum Sulpitii carmen, Draconti varium opus, Prudentii hymni *eqs.* quorum bona pars his annis proximis a meo municipe Thoma Phaedro bonarum artium professore est advecta in Urbem'.

7) quem edidit Peyron ante Ciceronis orationum fragmenta inedita. Stuttgard. et Tubing. MDCCCXXIV p. 45 164.

8) apud Muratorium antiqq. med. aev. III p. 820 D: 'librum Dracontii I'.

9) apud Migne Patrol. Lat. LXXX p. 286. inprimis v. 53 sqq. 79 sqq.

Digitized by Google

conti carminibus Neapolitanis adhuc ineditis, eius patria aetate condicione: indicem autem praefixurus erat hunc 'Aemilii Dracontii poemata duo hactenus inedita et ignota, nempe raptus Helenae et Medea, ex codice Regiae Bibliothecae Neapolitanae edita emendata et notulis illustrata a Cataldo Iannellio eiusdem Regiae Bibliothecae scriptore'. Haec omnia qua erat erga me liberalitate mecum communicavit Antonius Iannelli Cataldi fratris filius, qui etiam quomodo factum sit ut ista Cataldi editio supprimeretur literis ad me datis explicavit his:

Onde soddisfare le sue letterarie ricerche intorno alla edizione progettata e non eseguita degl' inediti poemi del Draconzio, mi pregio di communicarle queste storiche notizie che da me solo poteva attendersi, come quegli che ebbe intima relazione col defunto Cataldo Iannelli perchè mio zio, e però quasi per un decennio suo contubernale.

Dagli Anecdoti del ch. Ab. Andres Ella avrà certamente attinta la notizia, che il merito della scoverta del Draconzio fra i codici latini di questa nostra Biblioteca Nazionale, era tutto del prelodato mio zio, al quale quell' insigne letterato ed esimio protettore della gioventù studiosa commise il carico di trascriverlo, di ammendarne la lezione, di comentarlo, per poi eseguirne la edizione[10]). — Avvegnacchè il Iannelli per le durate fatiche si trovasse travagliato da molto cagionevole salute, accettò non pertanto l'onorevole incarico, e diede opera tanto strenua

10) Anecdota graeca et latina ex Mss. Codicibus bibliothecae regiae Neapolitanae deprompta vol. I Prodromus (*unic.*) auctore Ioanne Andresio S. I. eiusdem bibliothecae praefecto. Neapoli MDCCCXVI p. CIII: 'Eiusdem (Cataldi Iannelli) diligentia ac industria Dracontii plurima carmina non solum inedita, sed prorsus etiam ignota reperta sunt, quae et Dracontii poetae iamdiu in vulgus editi, sed nondum satis cogniti splendidiorem magisque nitentem faciem eruditis lectoribus repraesentare, et antiquae mythologiae, quae satis iam cognita videbatur, novam quodammodo lucem affundere valebunt'.

Digitized by Google

ad assolverlo, che nell'Agosto del 1813 erano pronti per la stampa due degl' inediti poemetti Draconziani, ed un Commentario nel quale il Iannelli discorreva il pregio della intera Silloge, e segnatamente de' poemetti preferiti, de' quali l'uno aveva per titolo „Il ratto di Elena"; e quello di „Medea" il secondo; e dippiù investigava e tratteggiava la vita del Poeta. Che il lavoro ond'è parola fosse stato compiuto nell' Agosto del 1813 chiaramente si argomenta dalla lettera che il Iannelli diresse all' Ab. Andres, al quale dedicava l'edizione, lettera che porta la data „Dabam Neapoli Kal. Septembris 1813". Per ciò che spetta l'epoca della scoverta, sebbene non mi avessi argomenti certi per fissarla, pure credo sia stata posteriore alla pubblicazione del Codice Perottino, e però avvenuta nel 1810 al 1811. — L'edizione finalmente dei due poemetti di Draconzio con le note del Iannelli, per essere seguita da quella del Commentario dello stesso, potette cominciare contemporaneamente a quella degli Anecdoti dell' Andres, o poco dopo, cioè nel 1816.

Succeduto all' Andres nella Prefettura della Biblioteca l'Ab. D. Angelo Antonio Scotti, questi non solamente non si mostrò benevolo come il suo predecessore verso il Iannelli, ma geloso dell'onore fattosi dallo stesso colle precedenti pubblicazioni del Nuovo Fedro e de' Commentarii appostivi, non promosse la continuazione della stampa del Draconzio, anzi la fe perfettamente dimenticare.

Sono queste le poche notizie che rapidamente ho potuto scribacchiarle: le accolga come argomento di stima, e mi creda.

Dalla Biblioteca Nazionale di Napoli, li 2 Ottobre 1872.

Antonio Iannelli Bibliotecario
asistante nella Biblioteca nazionale.

Digitized by Google

Sacrificia I 2 15 II 14 49 V 8 10
Salamina Cyprina a Teucro condita I 17 VI 2 4
Sarpedon Lycius ex Solemo Xanthi et Laodamiae filius II 11 33 43 vulneratus pugna excedit II 38 43 a Patroclo interficitur III 7 luctus III 9
Scamandrius *i. q.* Astyanax III 20
Scamandrius fluvius, in quem Penthesilea praeceps datur IV 3
Scepsis ab Aiace capta II 27
Schedius Phocensis I 15 17 interficitur III 10
Scylla VI 5
Scyrus urbs opulenta ab Achille capta II 16
Scythae barbari, mercatores II 8 10 duces viae II 10 Scytharum rex cum donis ad Graecos venit II 16 Scytharum regi Iphigenia servata committitur I 22
seniores primi sententiam rogantur II 23
Sepiadum litus VI 8
sepulchrum Achillis et Patrocli IV 15
Sicilia VI 5
Sidona I 2 II 6 Sidonii I 5 II 26
Sigeum, ubi Achillis sepulchrum IV 15 eo secedunt Graeci ibique noctem operiuntur V 12
Sinon Graecis signum dat igni elato V 12
Sirenarum scopuli VI 5
Sol testis invocatur V 10
Solemus II 35
somnia interpretandi periti VI 14
Spartae concio Graecorum I 4 altera I 12
Sthenelus Argivus Capanei filius I 14 fortiter pugnat IV 12
Strophius Phocensis, cuius filia Aegistho nupserat, adiuvat Orestem VI 3
Syme I 17

Talaemenes II 35 pater Antiphi et Mesthlis e Maeonia II 35
Talthybius praeco IV 20 V 1 Orestem Aegisthi manibus ereptum Idomeneo tradit VI 2
Taygeta Agenoris filia, mater Lacedaemonis I 9
Tecmessa Teuthrantis filia ab Aiace abducta II 18 mater Eurysacis V 6 Aiaci conceditur V 19
Telamon Ulixi naves cum sociis adimit VI 5 Teucrum Salamina prohibet VI 2
Telegonus Circes et Ulixis filius patrem occidit VI 15
Telemachus Ulixis et Penelopes filius Nausicam in matrimonium ducit, pater Ptoliporthi VI 6 patri suspectus agris Cephaleniae relegatur VI 14
Telephus Moesiae imperator II 1 Herculis filius procerus corpore et pollens viribus II 4 Atridis adfinis II 5 Thessandrum interficit II 2 ab Achille vulneratur II 3 Priami filiam Astyochen uxorem habet, ex qua Eurypylus natus est II 5 IV 14 hospitio excipit Agamemnonem et Menelaum atque muneribus donat II 6 Machaon et Podalirius eius vulneri mederi iubentur *ibid.* Argis ab Achille sanatur, dux Graecorum fit ad Troiam II 10 domum redit II 12

Digitized by Google

Telestes Priami filius a Diomede necatur IV 7
Terra mater testis invocatur V 10
Teucri i. q. Troiani IV 2
Teucrus Aiacis frater I 13 sagittandi peritus III 1 Salamina a patre pulsus in Cypro urbem Salaminam condit VI 2 4
Teuthranius Teuthrantis et Auges filius, frater Telephi uterinus, ab Aiace occiditur II 3
Teuthras pater Teuthranii, Phrygum rex ab Aiace interficitur II 18
Thalpius ex Elide I 17
Theano Antenoris uxor, Minervae sacerdos Palladium rapit V 8
Thebae I 17
Thessalia VI 7
Thessandrus Polynicis filius Thebanus I 14 Telephi comitem occidit, a Telepho occiditur II 2
Thestor pater Calchantis I 15
Thetis Chironis filia I 14 nova nupta Pelei in convivio celebrata atque Nereis appellata VI 7 Acastum Neoptolemi manibus liberat VI 9
Thoas Andraemonis filius ex Aetolia I 13 17 legatus de pace V 10
Thraces II 18 46 47
Thracia I 35 V 14
Thrasymedes Nestoris et Anaxibiae filius I 13
Thymbraeus Apollo II 52 III 1 IV 10
Timoetes Laomedontis filius IV 22
Tithonus Ili filius IV 22 Memnonis pater IV 4
Tlepolemus Rhodius Herculis filius I 14 17 IV 2 legatus ad Telephum Eurypylo traditur II 5 in ludis Patroclo institutis victor est saltu III 10
Troezenia II 35
Troia, eius moenia Apollinis et Neptuni monumenta V 12 obsessa a Graecis IV 20 ab Aenea et Antenore prodita IV 22 V 1 *sqq.* capta V 12 regno potitur Antenor V 17
Troiani inde a Pelope Graecis adfines V 2 Troiana victoria I 21 Troianum bellum *Prolog.*
Troitus Priami filius captus et iugulatus est per Achillem, a Troianis lugetur IV 9
Tros Dardani filius I 9 Erichthonii filius, pater Ili Ganymedis Cleomestrae IV 22
tumulus Achillis IV 21 Hectoris V 8
turturis marinae os quo armatum erat Telegoni hastile VI 15
Tyndarus pater Helenae I 9

Vaticinatio I 21
Ulixes Ithacensis ad Priamum legatur ad Helenam repetendam I 4 17 II 20 *sqq.* terrestri exercitui praeponitur I 16 Iphigeniam per dolum Mycenis Aulidem deducit I 20 sacrificio adornat cum Menelao et Calchante I 21 reconciliat Achillem et Agamemnonem II 9 auctor caedis Palamedis II 15 *sqq.* Telephus cum persequitur II 3 vulneratus pugna excedit II 38 legatus ad Priamum II 48 sagittandi peritus III 18 locum busto Patrocli dimetitur III 12 Ulixis et Aiacis luctatio III 19 in Hectoris redemptione Pria-

Digitized by Google

mum maledictis persequitur III 20 Arctum et Echemmonem Priami filios occidit IV 7 Antimachi filios cum Aiace capit IV 21 in proditione Troiae praecipuas partes agit IV 22 V 4 *sqq.* tentoria Ulixis V 8 Hecubam sorte accipit V 13 Helenam opera sua servavit V 14 Palladium accipit V 8 14 de quo cum Aiace certat V 14 seditione orta clam Ismarum venit V 15 Cretam appulsus est, omnes naves per Telemachum amiserat VI 5 eius errores VI 5 Ithacam revertitur VI 6 a Telegono filio vulneratus triduo post mortuus est VI 15
Vulcano sacra Lemnos II 14

Xanthus pater Sarpedonis II 11 35

Zacynthus insula VI 6
Zelea urbs ab Aiace capta II 27
Zminthius Apollo II 14

Digitized by Google

DRACONTII
CARMINA MINORA

PLURIMA INEDITA

EX CODICE NEAPOLITANO

EDIDIT

FRIDERICUS DE DUHN.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCCLXXIII.

Digitized by Google

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Digitized by Google

PRAEFATIO.

Draconti carmina adhuc inedita Neapoli latere nupera raptus Helenae editio Romana[1]) nos docuit, confirmavit catalogus regiae bibliothecae Neapolitanae, in quo de nostro Draconti codice iam anno huius saeculi vicesimo septimo plene relatum erat[2]). Atque Helenae raptus cum poetam indicaret doctum eoque qui carmina fecit christiana si non meliorem certe eruditiorem, porro ad literarum et sermonis Africani notitiam promovendam utilem neque indignum cuius carmina in lucem protraherentur, Neapolin profectus descripsi quae typis nunc vides expressa.

Codex est bibliothecae nationalis IV E 48 chartaceus in folio scriptus saeculo XV desinente vel XVI ineunte. Continet autem CXV paginis decem Draconti carmina et decimi apographum alterum, eodem quo nos excudi iussimus ordine perscripta. Titulis subscriptionibus numeris alia manus atramento magis nigro usa intervalla quibus carmina vel carminum partes separantur implevit. Sed eos numeros quibus decimus quisque versus notatur eadem manus adpinxisse videtur quae carmina novem priora et decimi — Medeae — apographum posterius exaravit satis bona atque diligens. Priorem vero Medeam quae scripsit manus in charta exiliore serpentis signo notata, magis fluitat et quasi rapit literas neque linearum certum ordinem sequitur aut speciem faciemque nitidam curat. Quare non est quod miremur eum qui possederit librum aut conscripserit, apographum paulo politius subiunxisse. Nam solum prius exemplar adeundum est neque ulla alteri isti fides tribuenda quippe quod non discedat a priore nisi ubi vel oculus vel calamus scribae lapsus sit errore.

1) Appendix ad opera edita ab Angelo Maio. Romae MDCCCLXXI p. 10 sqq.

2) Catalogus Bibliothecae Latinae veteris et classicae manuscriptae quae in regio Neapolitano Museo Borbonico adservatur descriptus a Cataldo Iannellio. Neapoli MDCCCXXVII p. 172 sqq.

Digitized by Google

Notae criticae in codice nostro non inveniuntur nisi tria puncta (.·.) quibus vel totos versus vel singula verba quae sibi corrupta viderentur scriptor notavit, et rubrica illa ℞ cuius causae minus facile perspiciuntur. Deletur vel punctis supernis infernisve vel id quod non nisi bis terve invenies linea obducta. Distinguitur puncto duplici sine ratione plerumque posito.

Codex olim fuit Iani Parrhasii. nam in ultima pagina atramento flaviore scripta leguntur haec: Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii testamento. Post Antonium anno 1531 mortuum cum aliis libris Parrhasianis a fratre Hieronymo Seripando fratribus Augustinianis ad Carbonariam donatus huius demum saeculi initio cum omnibus Parrhasii libris et schedis in bibliothecam regiam delatus est[3]). Eas autem schedas qui inspexerit Iannelli opinionem videbit omni ratione carere, qui contenderat[4]) ipsum Parrhasium nostrum librum exaravisse, quamquam hoc quidem mihi negare non in animo est, Parrhasii tempore, fortasse ipsius iussu codicem scriptum esse: nimirum non addidit ille quot aureolis vel Mediolani vel Veicetiae vel ubicunque terrarum emerit librum, id quod in aliis Parrhasii libris saepissime legitur ipsius manu notatum, unde conicias Parrhasium vel dono librum accepisse vel suum in usum transcribendum curavisse. Ac fortasse iuvabit meminisse intima Parrhasium amicitia coniunctum fuisse cum Thoma Phaedro Inghirami[5]), hunc autem saeculo quinto decimo exeunte ex monasterio Bobiensi Romam advexisse libros, inter quos Draconti varium opus fuisse verisimillimum est[6]). Illud autem varium

3) de libris Parrhasii optime disseruit Cataldus Iannelli in libro quem 'de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii' composuit (edito ab Antonio Iannelli Neapoli MDCCCXLIV) p. 157 sqq.

4) Catalogus bibl. Lat. etc. p. 172.

5) Iannelli de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii p. 32. 33.

6) cf. Raphaelis Volaterrani urb. comm. lib. IV s. f. ed Francof. MDCIII p. 140 (quem locum iam indicavit Arevalus

Digitized by Google

opus quid aliud fuerit atque minora nostra carmina non video. Atque eadem carmina spectare videntur verba in Bobiensis bibliothecae catalogo anni 1461[7]) haec: 'Draconti cuiusdam versificatoris tractatus in versibus. in litera langobarda. medioc. vol.' Verum quem commemoratum videmus in vetere saeculi decimi catalogo Bobiensi Draconti liber[8]) utrum nostra carmina continuerit an laudes Dei et Satisfactionem — quas Bobii fuisse certum est cum imitatus sit Columbanus in epistola ad Hunaldum[9]) — hac de re ne coniecturam quidem facere licebit. Pervetustum sane et labe passim adfectum fuisse eum librum unde noster fluxerit, id minime dubium erit ei qui lacunas in initio vel fine versuum saepius inventas consideraverit: de ipso vero archetypo quale fuerit certi quidquam proferendi copia nunc quidem data non est, neque tamen omnis spes abicienda videtur fore ut aliquo in angulo Italiae aut adeo in scriniis Vaticanis ipsum reperiatur.

Ut nunc demum Dracontius in lucem prodeat miro casu factum est: neque solum Angeli Mai cura raptus Helenae ante quadraginta fere annos paratus erat qui ederetur, sed iam anno huius saeculi tertio decimo Cataldus Iannelli Helenae et Medeae editionem molitus erat, cuius nonnullae plagulae etiam typis sunt excusae, quibus Angelus Maius, dum viginti annis post Neapoli versatur, potitus ususque est ad suam Helenae editionem. Praefationi ad Ioannem Andresium bibliothecae regiae praefectum Iannelli adici uoluit scripsitque dissertationem de ceteris Dra-

in praefatione p. 24): 'Hic *Bobii* anno 1494 huiuscemodi libri reperti sunt, Rutilius Naumatianus — heroicum Sulpitii carmen, Draconti varium opus, Prudentii hymni *eqs.* quorum bona pars his annis proximis a meo municipe Thoma Phaedro bonarum artium professore est advecta in Urbem'.

7) quem edidit Peyron ante Ciceronis orationum fragmenta inedita. Stuttgard. et Tubing. MDCCCXXIV p. 45 164.

8) apud Muratorium antiqq. med. aev. III p. 820 D: 'librum Dracontii I'.

9) apud Migne Patrol. Lat. LXXX p. 286. inprimis v. 53 sqq. 79 sqq.

Digitized by Google

conti carminibus Neapolitanis adhuc ineditis, eius patria aetate condicione: indicem autem praefixurus erat hunc 'Aemilii Dracontii poemata duo hactenus inedita et ignota, nempe raptus Helenae et Medea, ex codice Regiae Bibliothecae Neapolitanae edita emendata et notulis illustrata a Cataldo Iannellio eiusdem Regiae Bibliothecae scriptore'. Haec omnia qua erat erga me liberalitate mecum communicavit Antonius Iannelli Cataldi fratris filius, qui etiam quomodo factum sit ut ista Cataldi editio supprimeretur literis ad me datis explicavit his:

> Onde soddisfare le sue letterarie ricerche intorno alla edizione progettata e non eseguita degl' inediti poemi del Draconzio, mi pregio di communicarle queste storiche notizie che da me solo poteva attendersi, come quegli che ebbe intima relazione col defunto Cataldo Iannelli perchè mio zio, e però quasi per un decennio suo contubernale.
>
> Dagli Anecdoti del ch. Ab. Andres Ella avrà certamente attinta la notizia, che il merito della scoverta del Draconzio fra i codici latini di questa nostra Biblioteca Nazionale, era tutto del prelodato mio zio, al quale quell' insigne letterato ed esimio protettore della gioventù studiosa commise il carico di trascriverlo, di ammendarne la lezione, di comentarlo, per poi eseguirne la edizione[10]). — Avvegnacchè il Iannelli per le durate fatiche si trovasse travagliato da molto cagionevole salute, accettò non pertanto l'onorevole incarico, e diede opera tanto strenua

10) Anecdota graeca et latina ex Mss. Codicibus bibliothecae regiae Neapolitanae deprompta vol. I Prodromus (*unic.*) auctore Ioanne Andresio S. I. eiusdem bibliothecae praefecto. Neapoli MDCCCXVI p. CIII: 'Eiusdem (Cataldi Iannelli) diligentia ac industria Dracontii plurima carmina non solum inedita, sed prorsus etiam ignota reperta sunt, quae et Dracontii poetae iamdiu in vulgus editi, sed nondum satis cogniti splendidiorem magisque nitentem faciem eruditis lectoribus repraesentare, et antiquae mythologiae, quae satis iam cognita videbatur, novam quodammodo lucem affundere valebunt'.

Digitized by Google

ad assolverlo, che nell'Agosto del 1813 erano pronti per la stampa due degl' inediti poemetti Draconziani, ed un Commentario nel quale il Iannelli discorreva il pregio della intera Silloge, e segnatamente de' poemetti preferiti, de' quali l'uno aveva per titolo „Il ratto di Elena"; e quello di „Medea" il secondo; e dippiù investigava e tratteggiava la vita del Poeta. Che il lavoro ond'è parola fosse stato compiuto nell' Agosto del 1813 chiaramente si argomenta dalla lettera che il Iannelli diresse all' Ab. Andres, al quale dedicava l'edizione, lettera che porta la data „Dabam Neapoli Kal. Septembris 1813". Per ciò che spetta l'epoca della scoverta, sebbene non mi avessi argomenti certi per fissarla, pure credo sia stata posteriore alla pubblicazione del Codice Perottino, e però avvenuta nel 1810 al 1811. — L'edizione finalmente dei due poemetti di Draconzio con le note del Iannelli, per essere seguita da quella del Commentario dello stesso, potette cominciare contemporaneamente a quella degli Anecdoti dell' Andres, o poco dopo, cioè nel 1816.

Succeduto all' Andres nella Prefettura della Biblioteca l'Ab. D. Angelo Antonio Scotti, questi non solamente non si mostrò benevolo come il suo predecessore verso il Iannelli, ma geloso dell'onore fattosi dallo stesso colle precedenti pubblicazioni del Nuovo Fedro e de' Commentarii appostivi, non promosse la continuazione della stampa del Draconzio, anzi la fe perfettamente dimenticare.

Sono queste le poche notizie che rapidamente ho potuto scribacchiarle: le accolga come argomento di stima, e mi creda.

Dalla Biblioteca Nazionale di Napoli, li 2 Ottobre 1872.

Antonio Iannelli Bibliotecario
asistante nella Biblioteca nazionale.

Digitized by Google

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Digitized by Google

PRAEFATIO.

Draconti carmina adhuc inedita Neapoli latere nupera raptus Helenae editio Romana[1]) nos docuit, confirmavit catalogus regiae bibliothecae Neapolitanae, in quo de nostro Draconti codice iam anno huius saeculi vicesimo septimo plene relatum erat[2]). Atque Helenae raptus cum poetam indicaret doctum eoque qui carmina fecit christiana si non meliorem certe eruditiorem, porro ad literarum et sermonis Africani notitiam promovendam utilem neque indignum cuius carmina in lucem protraherentur, Neapolin profectus descripsi quae typis nunc vides expressa.

Codex est bibliothecae nationalis IV E 48 chartaceus in folio scriptus saeculo XV desinente vel XVI ineunte. Continet autem CXV paginis decem Draconti carmina et decimi apographum alterum, eodem quo nos excudi iussimus ordine perscripta. Titulis subscriptionibus numeris alia manus atramento magis nigro usa intervalla quibus carmina vel carminum partes separantur implevit. Sed eos numeros quibus decimus quisque versus notatur eadem manus adpinxisse videtur quae carmina novem priora et decimi — Medeae — apographum posterius exaravit satis bona atque diligens. Priorem vero Medeam quae scripsit manus in charta exiliore serpentis signo notata, magis fluitat et quasi rapit literas neque linearum certum ordinem sequitur aut speciem faciemque nitidam curat. Quare non est quod miremur eum qui possederit librum aut conscripserit, apographum paulo politius subiunxisse. Nam solum prius exemplar adeundum est neque ulla alteri isti fides tribuenda quippe quod non discedat a priore nisi ubi vel oculus vel calamus scribae lapsus sit errore.

1) Appendix ad opera edita ab Angelo Maio. Romae MDCCCLXXI p. 10 sqq.

2) Catalogus Bibliothecae Latinae veteris et classicae manuscriptae quae in regio Neapolitano Museo Borbonico adservatur descriptus a Cataldo Iannellio. Neapoli MDCCCXXVII p. 172 sqq.

Digitized by Google

Notae criticae in codice nostro non inveniuntur nisi tria puncta (.·.) quibus vel totos versus vel singula verba quae sibi corrupta viderentur scriptor notavit, et rubrica illa ℞ cuius causae minus facile perspiciuntur. Deletur vel punctis supernis infernisve vel id quod non nisi bis terve invenies linea obducta. Distinguitur puncto duplici sine ratione plerumque posito.

Codex olim fuit Iani Parrhasii. nam in ultima pagina atramento flaviore scripta leguntur haec: Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii testamento. Post Antonium anno 1531 mortuum cum aliis libris Parrhasianis a fratre Hieronymo Seripando fratribus Augustinianis ad Carbonariam donatus huius demum saeculi initio cum omnibus Parrhasii libris et schedis in bibliothecam regiam delatus est[3]). Eas autem schedas qui inspexerit Iannelli opinionem videbit omni ratione carere, qui contenderat[4]) ipsum Parrhasium nostrum librum exaravisse, quamquam hoc quidem mihi negare non in animo est, Parrhasii tempore, fortasse ipsius iussu codicem scriptum esse: nimirum non addidit ille quot aureolis vel Mediolani vel Veicetiae vel ubicunque terrarum emerit librum, id quod in aliis Parrhasii libris saepissime legitur ipsius manu notatum, unde conicias Parrhasium vel dono librum accepisse vel suum in usum transcribendum curavisse. Ac fortasse iuvabit meminisse intima Parrhasium amicitia coniunctum fuisse cum Thoma Phaedro Inghirami[5]), hunc autem saeculo quinto decimo exeunte ex monasterio Bobiensi Romam advexisse libros, inter quos Draconti varium opus fuisse verisimillimum est[6]). Illud autem varium

3) de libris Parrhasii optime disseruit Cataldus Iannelli in libro quem 'de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii' composuit (edito ab Antonio Iannelli Neapoli MDCCCXLIV) p. 157 sqq.

4) Catalogus bibl. Lat. etc. p. 172.

5) Iannelli de vita et scriptis Auli Iani Parrhasii p. 32. 33.

6) cf. Raphaelis Volaterrani urb. comm. lib. IV s. f. ed Francof. MDCIII p. 140 (quem locum iam indicavit Arevalus

Digitized by Google

opus quid aliud fuerit atque minora nostra carmina non video. Atque eadem carmina spectare videntur verba in Bobiensis bibliothecae catalogo anni 1461[7]) haec: 'Draconti cuiusdam versificatoris tractatus in versibus. in litera langobarda. medioc. vol.' Verum quem commemoratum videmus in vetere saeculi decimi catalogo Bobiensi Draconti liber[8]) utrum nostra carmina continuerit an laudes Dei et Satisfactionem — quas Bobii fuisse certum est cum imitatus sit Columbanus in epistola ad Hunaldum[9]) — hac de re ne coniecturam quidem facere licebit. Pervetustum sane et labe passim adfectum fuisse eum librum unde noster fluxerit, id minime dubium erit ei qui lacunas in initio vel fine versuum saepius inventas consideraverit: de ipso vero archetypo quale fuerit certi quidquam proferendi copia nunc quidem data non est, neque tamen omnis spes abicienda videtur fore ut aliquo in angulo Italiae aut adeo in scriniis Vaticanis ipsum reperiatur.

Ut nunc demum Dracontius in lucem prodeat miro casu factum est: neque solum Angeli Mai cura raptus Helenae ante quadraginta fere annos paratus erat qui ederetur, sed iam anno huius saeculi tertio decimo Cataldus Iannelli Helenae et Medeae editionem molitus erat, cuius nonnullae plagulae etiam typis sunt excusae, quibus Angelus Maius, dum viginti annis post Neapoli versatur, potitus ususque est ad suam Helenae editionem. Praefationi ad Ioannem Andresium bibliothecae regiae praefectum Iannelli adici uoluit scripsitque dissertationem de ceteris Dra-

in praefatione p. 24): 'Hic *Bobii* anno 1494 huiuscemodi libri reperti sunt, Rutilius Naumatianus — heroicum Sulpitii carmen, Draconti varium opus, Prudentii hymni *eqs.* quorum bona pars his annis proximis a meo municipe Thoma Phaedro bonarum artium professore est advecta in Urbem'.

7) quem edidit Peyron ante Ciceronis orationum fragmenta inedita. Stuttgard. et Tubing. MDCCCXXIV p. 45 164.

8) apud Muratorium antiqq. med. aev. III p. 820 D: 'librum Dracontii I'.

9) apud Migne Patrol. Lat. LXXX p. 286. inprimis v. 53 sqq. 79 sqq.

Digitized by Google

conti carminibus Neapolitanis adhuc ineditis, eius patria aetate condicione: indicem autem praefixurus erat hunc 'Aemilii Dracontii poemata duo hactenus inedita et ignota, nempe raptus Helenae et Medea, ex codice Regiae Bibliothecae Neapolitanae edita emendata et notulis illustrata a Cataldo Iannellio eiusdem Regiae Bibliothecae scriptore'. Haec omnia qua erat erga me liberalitate mecum communicavit Antonius Iannelli Cataldi fratris filius, qui etiam quomodo factum sit ut ista Cataldi editio supprimeretur literis ad me datis explicavit his:

Onde soddisfare le sue letterarie ricerche intorno alla edizione progettata e non eseguita degl' inediti poemi del Draconzio, mi pregio di communicarle queste storiche notizie che da me solo poteva attendersi, come quegli che ebbe intima relazione col defunto Cataldo Iannelli perchè mio zio, e però quasi per un decennio suo contubernale.

Dagli Anecdoti del ch. Ab. Andres Ella avrà certamente attinta la notizia, che il merito della scoverta del Draconzio fra i codici latini di questa nostra Biblioteca Nazionale, era tutto del prelodato mio zio, al quale quell' insigne letterato ed esimio protettore della gioventù studiosa commise il carico di trascriverlo, di ammendarne la lezione, di comentarlo, per poi eseguirne la edizione[10]). — Avvegnacchè il Iannelli per le durate fatiche si trovasse travagliato da molto cagionevole salute, accettò non pertanto l'onorevole incarico, e diede opera tanto strenua

10) Anecdota graeca et latina ex Mss. Codicibus bibliothecae regiae Neapolitanae deprompta vol. I Prodromus (*unic.*) auctore Ioanne Andresio S. I. eiusdem bibliothecae praefecto. Neapoli MDCCCXVI p. CIII: 'Eiusdem (Cataldi Iannelli) diligentia ac industria Dracontii plurima carmina non solum inedita, sed prorsus etiam ignota reperta sunt, quae et Dracontii poetae iamdiu in vulgus editi, sed nondum satis cogniti splendidiorem magisque nitentem faciem eruditis lectoribus repraesentare, et antiquae mythologiae, quae satis iam cognita videbatur, novam quodammodo lucem affundere valebunt'.

Digitized by Google

ad assolverlo, che nell'Agosto del 1813 erano pronti per la stampa due degl' inediti poemetti Draconziani, ed un Commentario nel quale il Iannelli discorreva il pregio della intera Silloge, e segnatamente de' poemetti preferiti, de' quali l'uno aveva per titolo „Il ratto di Elena"; e quello di „Medea" il secondo; e dippiù investigava e tratteggiava la vita del Poeta. Che il lavoro ond'è parola fosse stato compiuto nell' Agosto del 1813 chiaramente si argomenta dalla lettera che il Iannelli diresse all' Ab. Andres, al quale dedicava l'edizione, lettera che porta la data „Dabam Neapoli Kal. Septembris 1813". Per ciò che spetta l'epoca della scoverta, sebbene non mi avessi argomenti certi per fissarla, pure credo sia stata posteriore alla pubblicazione del Codice Perottino, e però avvenuta nel 1810 al 1811. — L'edizione finalmente dei due poemetti di Draconzio con le note del Iannelli, per essere seguita da quella del Commentario dello stesso, potette cominciare contemporaneamente a quella degli Anecdoti dell' Andres, o poco dopo, cioè nel 1816.

Succeduto all' Andres nella Prefettura della Biblioteca l'Ab. D. Angelo Antonio Scotti, questi non solamente non si mostrò benevolo come il suo predecessore verso il Iannelli, ma geloso dell'onore fattosi dallo stesso colle precedenti pubblicazioni del Nuovo Fedro e de' Commentarii appostivi, non promosse la continuazione della stampa del Draconzio, anzi la fe perfettamente dimenticare.

Sono queste le poche notizie che rapidamente ho potuto scribacchiarle: le accolga come argomento di stima, e mi creda.

Dalla Biblioteca Nazionale di Napoli, li 2 Ottobre 1872.

Antonio Iannelli Bibliotecario
asistante nella Biblioteca nazionale.

Digitized by Google

Huic editioni subiunxi 'Draconti Satisfactionem ad Guthamundum regem Vandalorum dum esset in vinculis', quippe cuius summa in eisdem querelis versetur, quae in epithalamio altero (VII) proferuntur. Edidi elegiam eodem usus quo Arevalus codice Vaticano, qui est Azagrensi et Sirmondianis ab Eugenio Toletano interpolatis uberior, cuius novam collationem meum in usum accuratissime confecit Georgius Kaibel amicus. Codex est bibliothecae reg. Suec. 508 (1267) membranaceus saeculi undecimi. descripsit eum Arevalus in praefatione sua pag. 58 80 81 atque imaginem adiecit subscriptionis, unde hoc quidem omni dubio eximitur, esse ad Guthamundum elegiam scriptam, qui Carthagine regnavit annis 484—496. Sed de his rebus aliisque ad Draconti vitam certius constituendam necessariis quae poeta ipse indicat collecta invenies in indice nominum.

De re grammatica et metrica quae scitu dignissima videbantur, collegi in specimine sermonis, eum vero qui maluerit haec omnia sub uno conspectu componi, relego ad praefationem quam Carolus Schenkl libello ei praemisit quo Orestis tragoediam edidit. Tanta enim isti carmini dispositionis, verborum, dictionis, integrorum versuum similitudo cum nostris carminibus intercedit, ut eundem Dracontium Orestem scripsisse mihi quidem persuasissimum sit. Nonnulla ipse tam in notis quam in sermonis specimine composui similia, plura inveniet quicunque utraque carmina accuratius comparaverit. Sed haec hactenus. omnes autem quibus hic libellus in manus venerit non minorem quam memet ipsum gratiam habituros esse Buecheleri dilectissimi praeceptoris ingenio acerrimo hoc scio.

Dabam Bonnae die nono mensis Decembris.

Digitized by Google

I. Praefatio Dracontii discipuli ad grammaticum Felicianum, ubi dicta est, metro trochaico cum fabula Ylae. [p. 1]

Orpheum uatem enarrant ut priorum litterae
Cantitasse dulce carmen uoce neruo pectine
Inter ornos propter amnes atque montes algidos,
Quem benignus grex secutus cum cruenta bestia
5 Audiens melos stupebat concinente pollice:
Tunc feras reliquit ira, tunc pauor perterritas,
Lenta tigris, ceruus audax, mitis ursus adfuit,
Non lupum timebat agna, non leonem caprea,
Non lepus iam praeda saeuo tunc molosso iugiter.
10 Arte sed, natura rerum quis negat concordiam,
Hos chelys Musea totos Orpheusque miscuit.
Sancte pater o magister, taliter canendus es,
Qui fugatas Africanae reddis urbi litteras,
Barbaris qui Romulidas iungis auditorio,
15 Cuius ordines profecto semper obstupescimus,
Quos capit dulcedo uestri, doctor, oris maxima.
Nostra uota te precamur ut secundes, optime,
Ante cuncta non recusans illud ipse pendere
Non tua uirtute laudes mente sed qua concinam.
20 Nos licet nihil ualemus, mos tamen gerendus est.
Ergo deprecantis oro cinge lauro tempora.

Inscriptiones quibus numeri quoque praepositi sunt alia manus, eodem fere quo liber scriptus est tempore, magis nigro atramento addidit. 1 ecce enarrant tot *Buech. proposuit* 4 rex: *eadem qua inscriptiones additae sunt manu in margine uides adnotatum* grex *et lineolis cum textu coniunctum* 5 concinnente 6 in mei, Territa *corruptelae signo* in *et* Territa *notata sunt.* perterritas *temptaui sensui magis quam libri indiciis satisfacturus* 7 Lentas 8 *cf. Horat. epod. XII 26* 10 Artis ex *corr. Buech.* 11 cęlis museta *corr. Buech.* 12 pater o] patriae *temptauit Buech* | aliter *corr. Buech.* 18 Antea 19 tua quirite *corr. Buech.* 20 mox tamen genendus est *corruptelae signo* genendus *notatum. corr. Buech.*

Digitized by Google

[illegible] Neapolitanis adhuc ineditis, eius [illegible] indicem autem praefixurus [illegible] Iannelli Dracontii poemata duo hacte- [illegible] raptus Helenae et [illegible] Regiae Bibliothecae Neapolitanae [illegible] illustrata a Cataldo Ian- [illegible] Regiae Bibliothecae scriptore". Haec [illegible] liberalitate mecum com- [illegible] Iannelli Cataldi fratris filius, [illegible] ista Cataldi editio [illegible] ad me datis explicavit his:

[illegible] e sue letterarie ricerche intorno [illegible] progettata e non eseguita degl' [illegible] del Draconzio, mi pregio di com- [illegible] queste storiche notizie che da me [illegible] attendersi, come quegli che ebbe in- [illegible] col defunto Cataldo Iannelli [illegible] e però quasi per un decennio [illegible].

Dagli Anecdoti del ch. Ab. Andres Ella avrà cer- [illegible] la notizia, che il merito della [illegible] del Draconzio fra i codici latini di questa nostra Biblioteca Nazionale, era tutto del pre- [illegible] mio zio, al quale quell' insigne letterato ed esimio protettore della gioventù studiosa commise il carico di trascriverlo, di ammen- darne la lezione, di comentarlo, per poi ese- guirne la edizione [10]). — Avvegnacchè il Iannelli per le durate fatiche si trovasse travagliato da molto cagionevole salute, accettò non pertanto l'onorevole incarico, e diede opera tanto strenua

10) Anecdota graeca et latina ex Mss. Codicibus bibliothecae regiae Neapolitanae deprompta vol. I Prodromus (*unic.*) auctore Ioanne Andresio S. I. eiusdem bibliothecae praefecto. Neapoli MDCCCXVI p. CIII: 'Eiusdem (Cataldi Iannelli) diligentia ac industria Dracontii plurima carmina non solum inedita, sed prorsus etiam ignota reperta sunt, quae et Dracontii poetae iamdiu in vulgus editi, sed nondum satis cogniti splendidiorem magisque nitentem faciem eruditis lectoribus repraesentare, et antiquae mythologiae, quae satis iam cognita videntur, novam quodammodo lucem affundere valebunt'.

Digitized by Google

ad assolverlo, che nell'Ag[illegible]
pronti per la stampa [illegible]
Draconziani, ed un Commentario [illegible]
Iannelli discorreva il pregio [illegible]
e segnatamente de' poemetti [illegible]
l'uno aveva per titolo [illegible]
quello di „Medea" il secondo [illegible]
gava e tratteggiava la vita del [illegible]
lavoro ond'è parola fosse [illegible]
Agosto del 1813 chiaramente [illegible]
lettera che il Iannelli diresse [illegible]
al quale dedicava l'edizione [illegible]
la data „Dabam Neapoli [illegible]
Per ciò che spetta l'epoca della [illegible]
bene non mi avessi argomen[illegible]
sarla, pure credo sia stata [illegible]
blicazione del Codice Per[illegible]
venuta nel 1810 al 1811. — L'[illegible]
dei due poemetti di Draconzio [illegible]
Iannelli, per essere seguita da [illegible]
mentario dello stesso, potette [illegible]
temporaneamente a quella degli [illegible]
Andres, o poco dopo, cioè nel [illegible]
Succeduto all' Andres nella Pref[illegible]
blioteca l'Ab. D. Angelo Antonio [illegible]
non solamente non si mostrò [illegible]
il suo predecessore verso il Ianne[illegible]
dell'onore fattosi dallo stesso [illegible]
pubblicazioni del Nuovo Fedro [illegible]
tarii appostivi, non promosse la [illegible]
della stampa del Draconzio, anzi [illegible]
mente dimenticare.
Sono queste le poche notizie che [illegible]
potuto scribacchiarle: le accolga [illegible]
mento di stima, e mi creda.
Dalla Biblioteca Nazionale di Napoli [illegible]
tobre 1872.

Antonio Iannelli Bi[illegible]
asistante nella Biblioteca [illegible]

Digitized by Google

60 Iudicium Paridis uel nostros, nate, triumphos
Cantarent fluidae carpentes pensa puellae.
Est gemitus haec causa mei. quas ure sagittis
Corda uel illarum dulci continge ueneno:
Noscant quid sit amor, discant tua tela *puellae.*
65 Alcidis comes est comes puerilibus annis
Quem rubor ut roseus sic candor lacteus ornat,
Illi purpureus niueo natat ignis in ore:
[p. 4] Hoc puero uiso Nympharum turba calescat.
Haec illis sit poena nocens ut uota trahantur
70 Ipsarum in longum donec pubescat amatus.'
Ibat adhuc in uerba dolor ni pinniger audax
Dimittens matrem fricuisset cote sagittas.
Arcu cinctus erat, dantur post terga pharetrae
Accipit et flammas hominum diuumque uoluptas.
75 Euolat armatus. uix caelum liquerat ales
Iamque tenet terras: sic currit mentis acumen.
Ut uenit ad fontem, lapidem proiecit in undas.
Concussit uitreo sonitus sub fonte puellas.
Exiliunt cunctae, quaerunt quae causa quietas
80 Sollicitet. uolucer fugiens nemus intrat opacum,
Moxque dei uultus uestiuit imago Naidis,
Tendit membra puer longos ut crescat in artus
Ut possit complere dolos ac iussa parentis
Glauca pedes fluitans uestis laxatur ad imos,
85 Candida diffusi ludunt per colla capilli
Et uento crispante gradu coma fluctuat acta,
Frons nudata decet diuiso fulgida crine,
Et uelut inuitos gressus pudibunda mouebat
Incedens fluxoque latent sub tegmine pinnae.
90 Misceturque puer Nymphis sub fronte puellae
Et causas perquirit Amor cur fonte relicto
Terras cauta petit, facilis cui turba fluenti

62 genitus *corr. Buech.* 64 Noscat *corruptelae nota uersuà praeposita* 65 comes] florens *uel* mollis *conicias* 71 Iret *corr. Buech.* | ni uerba 73 Arcucintus 74 Accipiet 81 *alia et proba mensura* Naidas VII 35 84 *corruptelae nota praeposita. spatium non relictum* 89 Incendens

Digitized by Google

Rem pandit. periurat Amor quasi nescius esset.
Interea post bella suis Tirynthius ibat
95 Uictor ouans, cui iunctus Ylas pulcherrimus haeret
Gestans fulminei pellem cum dentibus apri,
Et licet inualidus haec pondera ferre laborat, [p. 5]
Ipse tamen gaudet quasi iam commune trophaeum
Gestet et Alcides non solus fuderit aprum.
100 Horrent Alcidem Nymphae mirantur Ylanque.
Ex quibus una tamen cunctas adfata sorores
Haec ait: 'O faciles Penei numina Nymphae,
Dicite quando parem puerum natura dedisset.
Non fuit Hippolytus talis, non pastor ab Ida,
105 Nocturnae fulgore deae non pulcher Iason,
Nec Bromius iam talis erit nec magnus Apollo.
Felix sorte sua cui talis semper imago
Seruiet et roseis recubans dabit oscula labris.'
Cum nimium laudatur Ylas, se subtrahit ales
110 Et profert arcum permiscens mella uenenis,
Armat tela dolis et spargit spicula Nymphis.
Pallescunt omnes, subitus rubor inficit ora,
Tendunt membra simul, cunctis respirat hiatus
Oris et ad crines digiti mittuntur amantum,
115 Incipiunt fari mediaque in uoce resistunt:
Tot signis uulgatur amor. Clymeneque sorores
Adloquitur: 'placet almus Ylas rapiatur in undas
Ut sit noster amor. nec erit mihi crimen amanti:
Dione Paridem, Lycastum zelat Amazon,
120 Pulcher amatur Adon, Furias amat ipse Cupido:
Quod caelum quod terra fretum quod sidera Pluton
Exercent per saecla diu, cur Nympha ueretur'?
Cum loquitur, cantabat Ylas fontemque petebat
Hauriturus aquas. urnam licet ipse tenebat,

94 Tyrinthius 95 uinctus 98 triumphum *corr. Buech.* 101 cuntas 102 poenei 103 puero natum natura 104 Hippolitus 106 appollo 110 proferat 113 *cf.* X 233 116 Clymenaque 117 ut undas 118 amantis 119 Lycassum | celat 121 sydera 122 Exercet 123 *fortasse* transibat *Buech.*

Digitized by Google

125 Ut puer est uisus, faciles risere puellae
. 6] Et lautum uenisse putant. placet omnibus idem:
Uix urnam submisit aquis dextramque tetendit:
Cum quo se Nymphae pariter mersere sub undas.
Expauit sic raptus Ylas pauidusque petebat
130 Herbida quo uitreum tellus perfuderat antrum.
Deiopea tamen cunctas hortata sorores
Adloquitur puerum: 'non te decet ora rigare
Fletibus, alme puer, ploret deformis imago,
Non est flere tuum, mundum tibi nullus ademit.
135 Nos rosa, nos uiolae, nos lilia pulchra coronant,
Nos Hyacinthus amat, noster Narcissus ab undis:
Fontigenis dat serta comis redimitque capillos
Quidquid floris olet quidquid dant prata ru*boris*.
Tu noster iam sponsus eris sine fine dierum.'
140 His dictis mentem pueri mulcebat amica.
Interea furibundus adhuc Tirynthius ibat
Et clamans quaerebat Ylan, cui littus et unda
Herculea cum uoce sonant, et nomen amati
Montes silua uocant, tantum fons ille tacebat
145 In quo raptus Ylas: cum iam remearet ad *astra*
Post factum pinnatus Amor matrique triumphum
Adportaret ouans, uocem deus Herculis hausit
Et gemitus quaerentis Ylan. cui gesta fatetur,
Alcidis comitem fontis rapuisse puellas,
150 Ignibus Idaliis exutas Herculeas spes.
Obriguit gemuitque simul clauamque remisit:
'O frustra nutrite puer, spectator ubique
Uirtutis per cuncta meae. te teste pericla
Saepe tuli cum uictus aper, cum fracta leonis
[p. 7] 155 Colla Cleonaei telo parcente necantur,

126 Et lentum *corruptelae signum interiectum. corr. Buech. in margine literae conspiciuntur* Cy 129 pauidus] littus *conicias nisi uersus unus pluresue interciderunt* 136 Iacyntus 137 redigitque 138 floris solet *corruptelae nota uersui praemissa.* ruboris *suppleuit Buech.* 141 Tyrintius 145 *uersui praefixa est corruptelae nota* 150 Idalij rexutas 151 clauumque 154 Sepe 155 cleonei

Digitized by Google

Cum simul Antaeum rapui telluris alumnum.
Quis mihi sudorem lasso post proelia terget?
Quis comes alter erit cum dat fera bella nouerca?
Quid matri narrabo tuae quae te mihi paruum
160 Deposuit, pietatis inops quae pignora reddam
Cum conuentus ero? dicam tamen ipse parenti:
'Exulta, genitrix, nimium laetare, beata
Ante parens hominis, pulchri modo numinis auctor.'

III. Exp. fabula Ylae. Incipit praefatio ad Felicianum grammaticum, cuius supra, in auditorio cum adlocutione.

Fructibus apta quidem cunctis est terra creatrix
Altius intendens sed causas perspice partus
Et totum cognosce poli: nam rore maritat
Arua suo uel sole fouet uel temperat aestus
5 Alternans elementa potens, ut reddat et umbras
Montibus arboreas et culmos armet aristis,
Uentilet et matrem grauidam pendentibus uuis
Pampinus exultans et palmes uerberet uuas
Contortusque fluat nodo uiridante corymbus
10 Et nunquam positura comas flectatur oliua.
At si temperies rerum opportuna negetur,
Infecunda forent squallentia uiscera terrae
Et limos obducit ager deceptus inhaeret.
Discipuli sic quippe silent si forte magister
15 Tollatur, doctrina potens qua praeduce ductor
Antistesque tuus. de uestro fonte, magister,
Romuleam laetus sumo pro flumine linguam
Et pallens reddo pro frugibus ipse poema:

156 anteum 1 creatis *corr. Buech.* 2 partas 3 conosce 4 tempera haustus *cf. Drac. de deo I 590* 6 arboreis *corr. Buech.* 11 oportuna 13 limus. *antea temptaui* limis obductus | inhęret] inertes *Buech. proposuit. latet fortasse imperfecti forma* 15 dictor 17 Romuleum | summo *corr. Buech.*

Digitized by Google

[p. 8] Tu mihi numen eris si carmina nostra leuaris,
20 Nam tua sint quaecunque loquor quaecunque canemus.

IV. Exp. praefatio. Incipit adlocutio. Uerba Herculis cum uideret Hydrae serpentis capita pullulare post caedes.

Iuppiter omnipotens, celsi moderator Olympi,
Cur mihi uiperei fetus mala fata minantur?
Te regnante, parens, in me coniurat iniqua
*Serpe*ntum cristata manus. sed forte superbi
5 *Nunc* caelum terras pontum fulmenque trisulcum
*Here*des et Iuno tenent, seu fulgidus ortu
Proruis ad terras seu iam defessus anheli
Sideris occasu maestus tua regna relinquis.
Paenitet, alme parens, uestra de stirpe creatum
10 Alcidem, quia nullus honos et mille pericla.
Nam quodcunque malum superas emergit in auras,
Herculis hostis erit. per nos nam bella geruntur,
Iuno nouercâ furens potuit quae uicta parare
Priuigno, natum quem comprobat esse Tonantis
15 Dum nobis immensa iubet, me proque triumphis
Horrida bella manent et nunquam stare licebit
Hoste sine trucibusque diu concurrere monstris
Compellor. genitor, te in nosmet pessima coniux
Horrescit, misero semper tu causa pericli es.
20 Nam mihi reptantes tumida ceruice dracones
Iuno duos misit, quis frontem crista tegebat,
Flammea lux oculis, pro spumis tetra uenena,

in inscriptione pulare 4 *uno eodemque octonarum literarum spatio quattuor uersus a margine remoti sunt* | nium 8 maestos 11 superans se uincit *corruptelae signo* se *notatum* 15 quoque 18 te in nosmet] *corruptum uidetur. sensui respondet* te, non me 19 Orrescit 20 reptanti *corr. Buech.* 22 tecta *corruptelae signo notatum corr. Buech.*

Digitized by Google

Sibila uibrabant linguis ab dente trisulcis.
Terror erat uisus cunctis sonitusque draconum:
25 Quos manibus ridens compressi paruulus ambos.
Hi tribuere mihi primum pro morte triumphum, [p. 9]
Et letum, non praeda, fui Iunonis alumnis.
Hostes deesse mihi dixi post bella leonis,
Quem nullo mucrone peti nec uestibus ullis
30 Implicui fretus manibus, nec maurus ad illum.
Cuius pelle tegor. nunc fortiter ecce tabescens
Tertia bella gero quae caedes passa resurgunt.
En totiens percussa lues magis extitit ardens
Et nunquam sternenda uenit. pro fata nefanda.
35 Uincere peius erit, propriis nam uiribus ipse
Impugnor. saeuos gladius mihi suggerit hostis,
Non rapit ecce meos, sed proelia uicta reformat.
Huc quicunque deus frater mihi summus Olympo es
Huc ades et miseri tandem succurre periclis.
40 Sed quaeso uenias soboles ut nulla nouercae,
Quamuis sis frater. iam tu succurre Minerua
Bellipotens, patrius cui casside fulgurat ardor,
Quae clipeo rutilante tonas, quae fulmina uibras,
Pectore saxifico cui militat impia Gorgon.
45 Intemerata soror de uertice missa Tonantis,
Sudori succurre meo. quibus artibus angues
Extinguam, qui sponte petunt mucronis acumen?
Ut crescunt gaudentque mori fera corda draconum.
Caesa uigent, alter surgit de uulnere serpens.
50 Consilium mihi uirgo dedit: quia mucro laborat
Incassum, gelida flammis exure uenena
Et praestem cum morte rogos, caput omne perurat
Ignis edax anguesque crement post uulnera flammae.

24 Terrot 27 preda 30 maurus *corruptelae signo notatur* 31 tabescent *Buech. coni.* labascens 33 luens 36 gladios *corr. Buech.* 38 hoc | pater mihi summus olympo es *corr. Buech.* 40 queso 51 In casum 52 prestem *delendi signo* r *litera notata* *post* 53 *legitur* Τέλος

Digitized by Google

[p. 10] V. Controuersia de statua uiri fortis. Uir fortis optet praemium quod | uolet. pauper et diues inimici. bellum incidit ciuitati. diues fortiter | fecit: reuersus praemii nomine statuam petiit et meruit. secundo fortiter | egit: reuersus petiit praemii nomine asylum fieri statuam suam et | meruit. tertio fortiter fecit: reuersus petiit praemii nomine caput | pauperis inimici. pauper ad statuam diuitis confugit.

contradicit:

Quis furor iste nouus? quae tanta licentia ferri
Poscitur ut ciui liceat prosternere ciues
Et facinus sub laude gerat crimenque triumphum
Dicat et hostiles patriae reuocare sagittas
5 Ciuili sub lege uelit, uiduare maritas
Matronas, orbare patres, iugulare propinquos
Reliquias belli? scelus est cum lege necare
Pro quibus arma tulit. mitis si uinceret hostis
Parceret atque humiles uellet seruare cateruas.
10 Iam non pro patria uir fortis bella gerebat
Defendens umbone latus per proelia cristas
Dum quateret galeatus apex aciesque cruentas
Letifero mucrone premens. sub imagine ciuis
Impius hostis erat merito, qui uincere uellet
15 Ut ciues iugularet ouans. optate tyrannos,
Iam, proceres, uincant hostes quibus aspera mens est
Nec studium post bella manet: dum classica rumpunt,
Hostibus externis grauis est inimicus in armis,
Post aciem dominus mitis qui uincit habetur
20 Aut ex hoste manet simplex ac fidus amicus,
Si bellum sub pace cadat. quod sentio prodam:
Iam ciues formido mei, uos ergo cauete.

in inscriptione controuerssia | inmici *et post* nimici | premium *et* premia *deinceps* | *l 4* nonne 12 apte *corr. Buech.* 13 Laetifero 15 orbans 16 uincat *corr. Buech.* 18 grauis inimicus 20 uenit *proposuit Buech.* 22 cadete *corr. Buech.*

Digitized by Google

Hostibus obstrictus patriae de clade pacisci [p. 11]
Clam potuit qui saeua parat, qui colla propinqui
25 Ciuis et insontis nititur truncare cruentus.
Perdidimus quoscunque uiros, forte iste necauit.
Classica dum reboant et Martia tela pluuntur,
Inter ferratas acies lituosque sonantes
Obuius armato iuueni si ciuis adesset,
30 Quid faceret qui in pace furit, qui turpibus instat
Mortibus insontum, qui funera pressa reformat?
Seruati ciuis nunc sunt ubi praemia quercus?
Reddite bella, duces, inimicas reddite gentes,
Barbarus omnis eat, rapiant simul arma Sueuus
35 Sarmata Persa Gothus Alamannus Francus Alanus,
Uel quaecunque latent gentes Aquilone remotae,
In nos tela parent: minor est pauor, aduena campo
Prodeat armatus, muris seruare salutem
Si nequeas pugnare licet. cum ciue per urbem
40 Infelix quid ciuis agat, quid nocte dieque
Moenia rostra forum capitolia templa penates
Inlustrans et fana simul delubra theatra
Circumeat cum ciue malo, cum ciue cruento?
Nullus ab insidiis locus est qui fraude uacabit.
45 Adde quod iratus uictor cum lege minatur
Et lator legis ciuilia iura repellit,
Ut legem premat ipse suam quam sanxerat ante,
Dum uictor post bella redit, cum testis imago
Formatur uirtutis honos et gloria campi,
50 Laetantur mites, gaudebat turba reorum
Et ueniam meruisse putant. quis ciuis asylum
Credat in arce micans insontibus esse periclum? [p. 12]

Pauper adest miserandus inops sed ciuis honestus Narratio
Semper egens humilis dignus quem diues amaret,
55 Cuius in obsequio famulari posset alumnus,

23 obstrutus *corr. Buech.* 26 fortes 32 premia 35 Gotthus 38 Producat *uersui praefixa est corruptelae nota* 41 poenates 42 Inlustrant *corr. Buech.* 47 ipsa 50 mites] maesti *uoluit Buech.* 55 Turba superborum *in initio uersus scripta uides sed expuncta* | Ciuis *corr. Buech.*

Digitized by Google

Excessus.

Quod scelus est, iuuenis? socios in bella tueris
Et ciues in pace necas: quid fata minaris
Impia supplicibus, quid funestare triumphos
Contendis post bella tuos et luctibus imples?
Nec pudor est uariasse uiro? de ciue trophaeum
Nemo triumphator rapuit nec in arbore cristas
Erexit quicunque cruci suspendit. imago
Uestra caput ciuis, manes mereatur et umbras?
Uirtutis uestrae circumdent funera testem
Et fortis simulacra uiri ciuile cadauer
Polluat ac putres effundant ossa medullas?
Uictoris genio sanie cum tabe litetur?
Quaere sacerdotem: ueniet crudelis Erichtho.
Haec est apta tuis antistita saeuior aris,
Quae calidas rapiat fibras pulmonis anheli,
Sorbeat ereptum uel morsibus illa cruentis
Uel uiuente iecur uel cor cum palpitat intret
Dentibus obscaenis lingua lambente palatum
Prostrati ciuis. haec sint tua munera, uictor?
Hostia talis eat, talis tibi uictima parcat?
Sit tua terribilis Phalaris ceu taurus imago?
[p. 15] Taurica crudelis mitis tamen ara Dianae
Nec Busiris atrox Aegyptius ille cruentus:
Solus enim per templa deum sine morte propinqui
Sacra peregrinus funestat et aduena tantum,
Inlaesus nam ciuis erat. tu, uictor, inique
Sardorum qui sacra probas et moenia foedas
Lauro cincta tua uestris ornata coronis.
Insula delubris natorum colla secabat,
Uerticis unde comam uera pietate parentes
Inlaesa ceruice metunt. Carthago duorum

124 ciuis *corr. Buech. sequitur* manes mereatur et umbras *sed expunctum* 125 *in initio uersus* uirtutis *legitur sed expunctum* | uestra *rasura corr. e* uestre 127 portis *corr. Buech.* 130 ericto] *corruptelae signo nōtatum. eadem ut uidetur manu in margine adscriptum est* allecto 131 antistia 137 parcat *corruptum fortasse* sacra 138 Falaris | centaurus *corr. Buech.* 142 funestet aduena 143 eras *corr. Buech.*

Digitized by Google

Annua nobilium praestabat funera templis
150 Saturnoque seni pueros mactabat ad aras,
Tristia plangentum foedabant ora parentum.
Hoc uir fortis agis, rapientur uiscera *matri*,
Et perit ante oculos genitoris pignus amatum
Aut populo spectante cadet? cum Troia periret,
155 Filius Aeacidis uel uindex Pyrrhus Achillis
Ante oculos Priami percussit nocte Politen
Belli iure furens. tamen ultio digna relata est,
Ipse Neoptolemus iacuit percussus ad aras:
Qualiter impietas se uindicat, impie uictor.
160 Quid matris patriae uenerandam polluis arcem?
In qua templa sedent, ubi numina saepe precati
Fleximus, ut sospes rediens et uictor in armis
Captiuos post bella trahens et uulnere lassos
Intrares patriam, ne saeuus uinceret hostis
165 Qui scandens muros ciues laniaret in urbe.
Hoc matres puerique rogant, hoc ipsa senectus,
Uirginitas hoc casta petit, hoc pauper adorat.

Quaestio: At inquies: sed pauper inimicus insidianter potuit de morte diuitis cogitare. [p. 16]

Si potuit, uoluisse puta. nam uita potentis
Non iacet insidiis nisi diuitis atque propinqui
170 Aut certe si sceptra uigent sub regis auari
Imperio. fortem timidus formidat et horret,
Non fortis lassum timuit nec diues egentem.
Debilis et pauper nudus mendicus egenus
Quem macies suprema tenet, quem frangit egestas,
175 Unde necem potuit pauper tractare potentis?
Solus abit pauper nec se circumspicit unquam
Nec timet insidias semper bene conscius insons.

152 *corruptelae nota praefixa* | *post* uiscera *literae conspiciuntur* tr 155 eacidis 159 impietas en 172 timuit] *fortasse* metuit. *uide u.* 178

Digitized by Google

Sollicitus multos metuit quem turba ueretur,
Circumdant famuli, plures stipantur amici.
180 Diuitis obsequio concurrit turba clientum,
Sic iter aptatur uel transitus ille paratur,
Audeat ut nullus hoc praetereunte uenire.

Quaestio: At inquies: sed potest uenenum pauper diuiti secreta obreptione supponere.

Tetra uenena neci pretio maiore parantur
Et munus secreta fouet: quis conscius unquam
185 Incorruptus erit, qui non sit sorte redemptus
Quantam diues habet, quantam nec pauper habebit?
Adde quod infelix pauper nec nocte propinquat
Diuitis ad tectum. nam mox pro fure tenetur,
Nocturnus grassator erit, ferietur inermis
190 Et prostratus inops armabitur ense cruento
Ut gladium strinxisse putes in fata potentis
Diuitis ante fores. medicos aut forte ministros
[p. 17] Sollicitare potest audax sub nocte silenti
Qui sub luce fugit? pauidos informat egestas,
195 Diuitiae uires praestant animosque resumunt.
Paupertas conferre metus adferre pauorem
*N*ouit et in miseros semper stimulare potentes.

Forsitan obiicias: urbis defensor habetur.
Non opus est laedatur, ais. nec laedat honestos,
200 In commune bonos totos defendat et ornet,
Erigat oppressos, mediocris pauper ametur.
Non ideo bellum tota uirtute peregit
Ut liceat ciui ciues impune necare.
Fortior est diues iuuenis, magis inde timendus.

178 *post* multos *legitur* timuit *sed expunctum* 184 qui *corr. Buech.* 185 quisquis *corr. Buech.* | forte *et* 186 *bis* quantum *quod posui temptauit Buech.* 191 petentis 197 *spatium relictum signumque corruptelae praefixum est. de supplemento conferas* IX 7 | *alia quaestio in sequentibus tractatur. nonnulla exciderunt.* 200 bonus *corr. Buech.*

Digitized by Google

205 Diuitiae *nimiae* semper fecere tyrannos:
Hinc Marius hinc Sylla ferus hinc Cinna cruentus,
Inde fuit Caesar, dominatio prima senatus.
Nam domitor Libyae bellorum Scipio fulmen
Fortis adultus adhuc totos qui uicit Hiberos
210 Hannibalisque trucem fregit per bella furorem
Ac populatorem Romanae gentis adegit
Sorbere mortiferum ceu pocula blanda uenenum
Et caput infaustum legatus uexit ad urbem,
Minturnas depulsus obit. pius inde Camillus
215 Missus in exilium, nec Romula tecta uideret
Ni satis offerret, uictor licet exul ab urbe,
Cum Romanorum Gallis uexilla tulisset,
Exul et extorris meruit de clade triumphum.
Mentibus ingenuis semper pro lege tenete:
220 Solliciti ueniam debent sperare potentes
Securi ne regna petant. das otia seruo,
Mox liber uult esse suus. iam nemo quietus [p. 18]
Diuitis insidiis durabit paupere caeso.

Quaestio: At inquies: sed legi parendum est quae sanxit ut uir fortis optet praemium quod uolet.

Si leges tractare placet, ueniatur ad illas:
225 Accipiat quodcunque uelit uir fortis et optet.
Hoc cupit et pauper, pro uoto diuitis instat,
Ut maneat lex lata rogat. uenialis imago
Aut ualet aut certe simulacrum lege perempta.
Interea non aera micent, non marmora surgant,
230 Nec sub lege pia fortis noua praemia quaerat
Quae damnat mox sponte sua. non submouet unquam
Legis cauta furor quam dant pro laude triumphi.

205 *corruptelae signum praefixum, spatium nullum relictum est* 208 dominator *corruptelae nota uersui praeposita est* | Lybiae 216 lice 220 parentes 223 durant 225 uolet *corr. ex* uelit 228 lege *in rasura* 229 surgunt 232 *corruptelae nota uersui praefixa* | Legis

Digitized by Google

Instar habent hostes quos sanctio nulla coercet,
Condemnat solus ciuilia iura tyrannus.
235 Nonne triumphantis legem si forte superbus
Temneret aut parui pendens quicunque putaret,
Sacrilegus temerator iners inimicus et hostis
Publicus ille foret, legum secreta tribunal
Iam quateret strepitu iuuenis, fora nostra creparent,
240 Ipse cicatrices subducta fronte recentes
Pectoris effossi populo monstraret et urbi
'Uirtutis laesae grauis est iniuria Marti'
Clamaret per templa Iouis per templa Mineruae,
'Nemo aciem subeat, nullus prorumpat in hostem'
245 Diceret, infremerent omnes uno agmine ciues?
Pauperis, o proceres, languentia colla sinetis
Carnificis truncare manum? non arma tubasque
Tollitis et saltem ciuilia bella mouetis?
[p. 19] Quid plebs nostra taces? diues praeiudicat urbi
250 Et pariter tua iura negat, praescriptio surgit
Quae populo uitam libertatemque negabit.
Non gemitis, non fletis adhuc, non arma paratis?
Laudis erit fateor pro libertate perire:
Nam pro Uerginia cum plebs arderet in ira
255 Montis Auentini tenuit Romana cacumen,
Cum pater egregiam prostrauit morte puellam
Impietate pius, ne Claudius esset adulter.
Nec populus liber capto de monte rediret,
Plebs nisi sumpsisset cum libertate triumphum.

Epilogi. 260 Uidimus, o ciues, fugientis pauperis ora
Cum manibus quaesisset opem sine uoce rogantis.
Diximus: hostis adest. ueniat uir fortis et adsit
Cuius inops simulacra tenet, cui crura lacertis
Cinxit et ad plantas prostratus plangit egenus
265 Belligerum ceu numen habens. dum pronus adhaeret,

233 *conicias* Iusta pauent | hostis 242 martis 243 clamare 245 Dicerent 247 manu 250 necat *cf.* VII 144 *Buech.* 254 uergenia *in margine praefixa est nota* R

Diuitis optata praesentia turbida rostris
Adparet. conclamat inops: succurrite ciues,
Ciuis adest uiolentus atrox mea fata requirens
Quem nihil offendi nisi quod sum pauper honestus.
270 Ecce triumphalis, metuendum, dextera, ferrum
Id quod in hostiles iugulos ex urbe tulisti,
In patria reuocare uelis? ne uiscera matris
Transadigas gladio, laceres ne membra parentis
Quae te palmiferis docuit concurrere telis.
275 Parce precor, ferrata manus, ciuilia colla
Ne ferias quae mucro tuus defendit ab hoste.
Sit pudor atque nefas extinguere proelia campo
Et mortes transferre foro. lamenta minora [p. 20]
Credimus auditu, dolor est spectare cadentem,
280 Funera siue oculis uiuum uidisse cadauer
Cum gemit et moriens tremibundos palpitat artus.
Mugitus quos ille dabit per moenia pauper,
Cum uulgo spectante cadet, cum membra cruore
Perfundat moribunda, solo cum mordet arenam.
285 Anguibus implicitum credas Laoconta gementem.
Sic decet ut fortis lassos ut diues egentes,
Ciues ciuis ames, aut sic defenditur insons?
Si uocem simulacra darent, tua signa rogarent
Et dolor ista daret deflendis uerba querelis:
290 'Dic iuuenis diues, patriae dic fortis amator,
Si pauper reus est, tua quid peccauit imago
Uirtutis monumenta tuae, quid testis honorum
Temnitur et patriae foedantur moenia nostrae?'
Haec simulacrorum uox est, patriaeque gementis
295 Audi uerba tuae 'merito te laeta creaui,
Infantem gremio tenui, simul ubera paruo
Urbs mater tremibunda dedi cunabula praestans,
Quem praetextatum iaculis proludere iussi,
Impubes iam fortis eras, inuictus adultus
300 Et iuuenis uictor. sed ne fraudatus abires

268 *an* diues *scribendum?* 274 concurre 280 sine
286 lassos fortis 288 rogassent

Digitized by Google

25 Sufficiant tibi uota Uenus: praecordia dura
Mollis adire soles, nolentibus ire per artus
Et mentes intrare senum uenasque leuare
Ignibus et gelidas calidis reparare fauillas,
Ut ueteranus amet senior ceu nuper adultus.
[p. 23] 30 Non ego lasciuos opto mihi crescere sensus,
Sed precor aspergant nostrum tua carmina pectus
Ut ualeam cantare tuos per uota triumphos
Et mixtis saltare choris, cantare choreas.
Publica magnifice per moenia uota gerantur:
35 Quas dedit una domus, domus excipit una sorores,
Quorum umbone tegor uel quorum munere uiuo.
Post uarios casus post tot discrimina uitae
Porrexere piam placido pro tegmine dextram
Et quod maius erat, laesi tribuere salutem
40 Fortunamque mihi reducem pietate nouarunt.
Quisquis adest sapiens scholasticus atque peritus
Accurrit laudare uolens cantare paratus:
Quin ego festinem laudes et carmina ferre
Pro meritis animisque uirum? puer alme Cupido,
45 Ignea progenies et rerum perpes origo,
Huc ades armatus fluidis post terga pharetris,
Inbue pinnatis precor oscula blanda sagittis,
Morsibus alternis ut lambens lingua palatum
Tergat et udentur suspensis dentibus ora.
50 Sponsa maritales cognoscat utra uapores
Et sponso sic iungat amor quasi corpore in uno
Brachia uirgineis adnectens stricta lacertis.
Has matronali societ de more cateruae
Blanditus sub fraude dolor sub uulnere casto
55 Seruatumque diu rapiat hac nocte pudorem
Et poenae sit merces amor, pia pignora, nati.

42 *post* uolens *scriptum est* et carmina ferre *sed expunctum* 43 *in initio uersus scriptum est* Pro meritis animisque uirum | quanto ego festine *corr Buech.* 47 Indue *corr. Buech.* 50 utra] *latere uidetur* pura *an* uirgo? 51 uingat 55 rapiant ac *corr. Buech.*

Digitized by Google

Uix ea fatus eram, subito uenit aliger ignis,
Ore micans ac fronte minax et crine coruscans
Impubes lasciuus erat cui castra uoluptas.
60 Ibat in obsequium risus, complexibus haerens [p 24]
Iusta libido coit uenit et moderata uoluptas,
Candida legitimas accendens gratia taedas
Occurrit, uenit alma fides petulantia simplex,
Casta pudicitia procedit mente quieta,
65 Sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit
Et quidquid iustos solite comitatur amores.
Liber pampineis ornatus fronte corymbis
Intrat et uuiferos uibrat super agmina thyrsos,
Pan calamis perflare melos Bacchaeque rotari
70 Sileno saltante placent populosque mouere
In fescenninos fremitus et gaudia mentis.
Adfuit interea Cypris subuecta columbis,
Apparet de parte poli qua flammeus axis
Uoluitur australis conlustrans cardinis oras:
75 Florea purpureas retinebant frena columbas
Et rosa blandifluas rutilans nectebat abenas,
Lilia sunt inserta rosis, iuga pulchra uolucrum
Uerbere purpureo Cypris iubet ire, iugalis
Remigat ammotis pinnarum plausibus ales.
80 Moenia respexit Carthaginis alma Cythere:
'Illo' dixit 'aues conuertite mando uolatus,
Uictoris soboles felici sorte iugantur,
Illic pura fides illic prudentia simplex,
Coniugis in gremio pietas, sine fraude uoluntas,
85 Non ibi liuor edax, non est elata potestas
Priuato sub more gerens sua iura modeste
Quae mercede sua multos coniunxit egentes,
Haec inopes dotare solet uel pascere egenos
Legibus et nostris nudas uestire puellas.'

60 amplexibus *corr. Buech.* 62 accedens 67 corimbis 68 tyrsos 69 potari *corr. Buech.* 70 placent] *corruptum. conicias* parant 78 iugales *corr. Buech.* 80 Cytherę 81 conuertite *repetitum sed expunctum est* 87 Qui *corr. Buech.*

Digitized by Google

mum maledictis pers
III 20 Arctum et
monem Priami filios
IV 7 Antimachi filio
Aiace capit IV 21
ditione Troiae pra
partes agit IV 22 V
tentoria Ulixis V 8
bam sorte accipit
Helenam opera sua s
V 14 Palladium acc
8 14 de quo cum Aiac
tat V 14 seditione ort
Ismarum venit V 15
appulsus est, omnes na

Exp. Controuersia statuae uiri fortis quam dixit
in Gargilianis thermis Blossius Emilius
Dracontius vir clarissimus et togatus
fori proconsulis almae Karthaginis
apud proconsulem Pacidegium.

VI. Epithalamium. [p. 22]

Egregii iuuenes *et* gloria summa parentum,
Foedus amicitiae, solamen grande clientum,
Dulcia cantatis dum uotis carmina uestris,
Facundos uos fecit amor. Uenus alma, potestas
Delphica, flammipotens inclusit templa Cupido.
Tempora iam lauro uel myrto cingite frontes
Et uiolis ornate comas, dent alba coronas
Lilia mixta rosis, candor pallorque ruborque
Crinibus insidat qui uernat in ore puellis,
Floribus am[illegible]is sponsalia serta ligentur.
Saltet Ap[illegible] Musis cantantibus agmen,
Laurea s[illegible] imponat pulchra Dione,
[illegible] crinem [illegible]ingat oliua,
[illegible] quibus [illegible]dere nostis
[illegible]s ege[illegible] ualetis.
Uen[illegible]sque Cupido
[illegible]dit H[illegible]s saltat amores
[illegible]re c[illegible]ilitat omnis
[illegible]s lu[illegible]na lacertis,
[illegible]mo[illegible]er castra triumphat,
[illegible]ere[illegible]te Dione.
[illegible]do[illegible]unda perita,
[illegible]na gaudia feruent,
[illegible] decet ire rogatam.

[illegible] *indicem* | armae Kartha-
[illegible] 1 *ante uersum corruptelae*
[illegible]st 5 inausit *corr. Buech.*
[illegible]en *corruptelae nota uersui*
[illegible]ra) *corr. Buech.* 24 ro-

25 Sufficiant tibi uota Uenus: praecordia dura
Mollis adire soles, nolentibus ire per artus
Et mentes intrare senum uenasque leuare
Ignibus et gelidas calidis reparare fauillas,
Ut ueteranus amet senior ceu nuper adultus.
[p. 23] 30 Non ego lasciuos opto mihi crescere sensus,
Sed precor aspergant nostrum tua carmina pectus
Ut ualeam cantare tuos per uota triumphos
Et mixtis saltare choris, cantare choreas.
Publica magnifice per moenia uota gerantur:
35 Quas dedit una domus, domus excipit una sorores,
Quorum umbone tegor uel quorum munere uiuo.
Post uarios casus post tot discrimina uitae
Porrexere piam placido pro tegmine dextram
Et quod maius erat, laesi tribuere salutem
40 Fortunamque mihi reducem pietate nouarunt.
Quisquis adest sapiens scholasticus atque peritus
Accurrit laudare uolens cantare paratus:
Quin ego festinem laudes et carmina ferre
Pro meritis animisque uirum? puer alme Cupido,
45 Ignea progenies et rerum perpes origo,
Huc ades armatus fluidis post terga pharetris,
Inbue pinnatis precor oscula blanda sagittis,
Morsibus alternis ut lambens lingua palatum
Tergat et udentur suspensis dentibus ora.
50 Sponsa maritales cognoscat utra uapores
Et sponso sic iungat amor quasi corpore in uno
Brachia uirgineis adnectens stricta lacertis.
Has matronali societ de more cateruae
Blanditus sub fraude dolor sub uulnere casto
55 Seruatumque diu rapiat hac nocte pudorem
Et poenae sit merces amor, pia pignora, nati.

42 *post* uolens *scriptum est* et carmina ferre *sed expunctum* 43 *in initio uersus scriptum est* Pro meritis animisque uirum | quanto ego festine *corr Buech.* 47 Indue *corr. Buech.* 50 utra] *latere uidetur* pura *an* uirgo? 51 uingat 55 rapiant ac *corr. Buech.*

Digitized by Google

Uix ea fatus eram, subito uenit aliger ignis,
Ore micans ac fronte minax et crine coruscans
Impubes lasciuus erat cui castra uoluptas.
60 Ibat in obsequium risus, complexibus haerens [p 24]
Iusta libido coit uenit et moderata uoluptas,
Candida legitimas accendens gratia taedas
Occurrit, uenit alma fides petulantia simplex,
Casta pudicitia procedit mente quieta,
65 Sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit
Et quidquid iustos solite comitatur amores.
Liber pampineis ornatus fronte corymbis
Intrat et uuiferos uibrat super agmina thyrsos,
Pan calamis perflare melos Bacchaeque rotari
70 Sileno saltante placent populosque mouere
In fescenninos fremitus et gaudia mentis.
Adfuit interea Cypris subuecta columbis,
Apparet de parte poli qua flammeus axis
Uoluitur australis conlustrans cardinis oras:
75 Florea purpureas retinebant frena columbas
Et rosa blandifluas rutilans nectebat abenas,
Lilia sunt inserta rosis, iuga pulchra uolucrum
Uerbere purpureo Cypris iubet ire, iugalis
Remigat ammotis pinnarum plausibus ales.
80 Moenia respexit Carthaginis alma Cythere:
'Illo' dixit 'aues conuertite mando uolatus,
Uictoris soboles felici sorte iugantur,
Illic pura fides illic prudentia simplex,
Coniugis in gremio pietas, sine fraude uoluntas,
85 Non ibi liuor edax, non est elata potestas
Priuato sub more gerens sua iura modeste
Quae mercede sua multos coniunxit egentes,
Haec inopes dotare solet uel pascere egenos
Legibus et nostris nudas uestire puellas.'

60 amplexibus *corr. Buech.* 62 accedens 67 corimbis 68 tyrsos 69 potari *corr. Buech.* 70 placent] *corruptum. conicias* parant 78 iugales *corr. Buech.* 80 Cytherę 81 conuertite *repetitum sed expunctum est* 87 Qui *corr. Buech.*

Digitized by Google

90 Dixerat haec Cytherea parens: iam tecta subibant
[p. 25] Idaliae uolucres, occurrunt gaudia cuncta
Obsequium latura deae. tamen ore modesto
Anxia sola procul thalamo florente relicto
Uirginitas pudibunda fugit gratumque pauescens
95 Fletibus ora rigat: quae non reditura recedit.
At Uenus attingens urbem petit antra mariti
Neptunique domos intrauit Maximianas:
Illic turba fremit matrum iuuenumque pudica
Et matronali sponsas cinxere corona.
100 Pompa cateruarum felix uotiua canebat,
Progenies crementa domus Uictoris honesta
Suscipit et nuribus natos iunxere parentes.
Uictorianus enim et Rufinianus
Lege maritali ueniunt sub iura Dionae.
105 Tunc Uenus ad sponsas intrans hac uoce profatur:
'Crescite fecundis gaudentes lusibus ambae,
Nocte tamen properante uiris certate modeste,
Sed hoc certamen modico certamine constet:
Acrior est puer ille meus dum temnitur et plus
110 Urit amoriferis certantia membra sagittis.'
Dixerat et puerum genetrix implere pharetras
Imperat. ille libens imbutas melle sagittas
Misit et ambarum sensus transfixit arundo,
Corda ferit iuuenum ueniens et pectora fratrum,
115 Quorum uota sonant. longa est lux ipsa diei
Et cupiunt transire diem, succedere noctem
Exoptant paribus uotis spatiumque morarum
Lucis adoptatae transire in tempora noctis.
Pergitur ad thalamos, conuiuia laeta celebrant,
120 Agmina saltantum miscentur lusibus aptis.
[p. 26] Pignora pulchra micent et talia uota celebrent
Floribus et uestris crescat generata propago.

99 matronalis 103 *uersui praefixum est* R. *fort. legendum* Uictorinianus *cf. A L Riesii* 254 *aut addendum in fine tale* amantes 108 *hunc uersum uel Dracontio indignum Buech. subleuandum censet coniciendo* conamine 109 Atrior 111 Dixit *fort.* Dixit sed (*Buech.*) 112 sagaci *corr. Buech.* 117 spacium

Digitized by Google

Exp. Epithalamium in fratribus dictum.

VII. Epithalamium Ioannis et Uitulae.

Carminis Idalii cuperem nunc ebrius esse
Nobilium thalamis Fabiani sanguinis index.
Quod mihi si felix hodie fortuna dedisset,
Non inhonorus eram sed laude redemptus abirem,
5 Uer recreatus agens si non tamen ipse renatus,
Emerito referens generosas auspice laudes,
Et Uitulae canerem taedas per uota Ioannis
Laurea serta comis religans et tempora myrto.
Prodere gestirem haec quae nunc per uota geruntur.
10 Cantarem quia Cypris adest bona mater amorum,
Agmine mollifluo ducens sua pompa choreas,
Impubes lasciuus atrox uiolentus amoenus,
Lis pacis tacitusque loquax, fur garrulus audax,
Nudus et armatus, ferus et pius, improbus insons,
15 Et quod amoriferum, secum hunc duxisse uolucrem.
Uulgarem quia tela gerit quibus auctor Achillis
Arserat Aeacides Nymphae radiatus amore,
Spicula dixissem quibus arsit Apollo disertus
Cum peteret Daphnen, Liber quibus arserat Indus
20 Candida Dictaeae cum cerneret ora puellae,
Uel quibus ipse furor Mars est accensus amore
Uesticolae niueos peteret cum uirginis artus,
Ut daret aeternum Romana in saecla Quirinum
Et post fata deos faceret super astra senatum.
25 Sed quia captiuo fas non est dicere carmen [p. 27]
Nec reticere licet festiuo in tempore uati,
Ista canant pueri qui carmine uera loquentur,
Plausibus insultent et tympana rauca puellae
Percutiant palmis, digitis sub arundine uentos

3 foelix 5 Uere creatus | sed non *corr. Buech.* *post* 8 *fortasse periit uersus* 11 sua *corruptum uidetur* 15 Telaque *temptauit Buech.* | dixisse 17 Asserit | eacides 19 Daphnem 20 Dicteae | cernerat 21 amare 27 quia *corr. Buech.* 29 uentus *corr. Buech.*

Digitized by Google

30 Dispensent hinc inde melos perflante flabello
Et quatiant dulces Museo pectine chordas,
Et uocis textura sonet neruique loquaces.
Bybliades Satyris iungant Nymphisque Hymenaeos
Et Dryades passim coeant per prata Napaeis,
35 Oreadas Faunis iungant et Naidas amnes
Et Bacchis copletur Amor per castra Dionae,
Saltet et imparibus calamis Pan corniger intrans,
Ebrius interea nutet Silenus asello,
Oscula nectantur calamis imbuta rosatis
40 Et neruo cantante sonet noua murmura lingua,
Morsibus alternis suspenso dente fruantur,
Gratia uernantes adnectat pulchra dolores,
Casta Pudicitia stricto placitura marito
Floribus ex uariis texat per prata coronas
45 Lilia mixta rosis socians uiolasque hyacinthis,
Purpuret et niteat gemmae pallente rubore
Sardoasque iuget poclis Sitifensibus herbis.
Sic puer Idalius permiscet mella uenenis,
Sic rosa miscetur spinis, medicina cerastis
50 Perficitur stimulisque fauos apis alma tuetur:
Sic pia uirginitas non tollitur ante pudoris
Unguibus infensis quam uulnerat ora mariti,
[p. 28] Et prior ante sui uindex est ipsa cruoris,
Ut discat sacras fecundo uulnere flammas.
55 Sic fiunt dulces modo pignora blanda parentes,
Et genus humanum sic stat sub lege perenni.
Tot bona proueniant sponsis quot dextra parentum

30 *caue scribas* labello. *uide indicem* 31 cordas 33 Bibliades 34 cohibent 35 omnes *corr. Buech.* 36 copuletur *cf. d. deo* I 407 *cum Arcuali nota* 38 interea] *latere uidetur loci significatio quo nefas est prodire ebriis et asellis.* interea *est inter eos* (*Buech.*) 40 candente *quod scripsi Buech. proposuit* 45 socians] n *litera atramento obducta est* | hiacyntis 47 iubet posculis siti fensibus *supra* cul *et* fens *literas et ante uersum corruptelae notae positae sunt* 48 bella *corr. Buech.* 49 cerastis *corr. ex* ceratijs 54 discat] ducat *Buech. proposuit*

Digitized by Google

Iungit amoriferis per festa iugalia palmis,
Cana fides pietasque iugent et casta uoluptas,
60 Brachia constringant celeres uisura nepotes,
Pronuba Iuno uenit fecunda sorte maritans
Lanigera comitante dea per uota Minerua,
Concordesque simul celebrent pia sacra Dionae.
Ista canant iuuenes, hoc cantent carmen adultae
65 Et simplex aetas pueri teneraeque puellae,
Cantitet hoc ueteranus amor, reuerenda senectus
Cantet: amator erit qui non cantarit amores,
Nescit enim senibus ueniam donare Cupido.
Ast ego qui nequeo captus mea plectra mouere
70 Carmine sollicito, dederant quia carmina clades,
Et modo sic positus Cythereae cantibus absens
Sollicitus pauidus temerarius anxius audax,
Ut uacat expositis post proelia miles ab armis
Saucius atque gemens quo languida uulnera curet:
75 Classica si subitis feriant clangoribus aures,
It dolor, ira redit, ceu iam sit plaga cicatrix,
Redditur et saniem sistit furor arma reposcens,
Fit medicina furor, furor est uox tessera Martis
Et dare iam membris dicit tuba rauca salutem.
80 Aut uelut acer equus circi iuga ferre dicatus,
Orbita cornipedo sequitur quem ducta uolatu, [p. 29]
Si fretus propria leuitate fauoris alumnus
Plus eat in frenos et concitus axe sonoro
Pulueris in nubem radiatis orbibus actas
85 Accipiat post crura rotas et corruat ictus,
Mox studium calor omnis abit plangente dolore
Aduersa plaudente manu stabulisque refertur:
Hinnitus si forte sonent strepitusque rotarum

59 iungent 61 secunda *corr. Buech.* 63 Dione 66 Cantilet *corr. Buech.* 69 neque hoc aptus *corr. Buech.* | plecta 71 cytherea 72 tabidus 73 Et uacat 75 si] his *corr. Buech.* 77 Reditur *corr. Buech.* 78 tessara 79 discit *corr. Buech.* 82 uoluntate *corr. Buech.* 84 radiatus 85 cornua *supra* ictus *uerbi literas nouissimas corruptelae signum, in fine uersus* R, *positum est* 86 dolor omnis habet *corr. Buech.* 87 Aduerso

Digitized by Google

Et fauor excussus caueis circensibus ingens,
90 Eleuat elisum directis auribus audax
Erecta ceruice caput tremibundus et artus
Pensat nec stabulum fessis hinnitibus implet,
Iam qua stat pluitur tellus sudore furoris,
Uulnera despiciens absentibus ora lupatis
95 Ingerit et uacuos dat post praesentia cursus.
Aut auis insidiis curuato uimine clausa,
Quae cantu mulcere solet sub uoce canora
Arboreum per cuncta nemus durosque labores
Agricolum, silet intus habens captiua dolorem
100 Libertatis amans auras nemorumque cacumen
Et tacet omne melos retinens sub uoce silenti:
Altera si resonet modulatis cantibus ales,
Ingenuos dat capta sonos quasi libera, uernans
Ut credatur auis ramo cecinisse uirenti,
105 Illa tamen querulas miscet male garrula uoces.
Sic ego captiuus tot festis plausibus actus
Carmina pauca feram delectis ipse duobus
Ex genere amborum qui me modulante canentur:
[p. 30] Pontifices sacri Statulenius Octauianus
110 Moribus innocuis, sancta pietate modesti,
Religione pii castis altaribus apti,
Quorum cana fides per sacra Palatia pollens
Floruit, unus erat Latialis mysticus aulae,
Alter apud Danaos sacrata mente dicatus:
115 Quorum sanguis adest, quos omina fausta iuuabunt.
Ex hac progenie iunctis et gente togata
Coniugio tali speremus numina nasci.
Nam mihi quo teneor non est dolor alter acerbus
Quam quod apud tales obliuio longa moratur
120 Nominis inclusi. sed si me claustra fatigant

101 reticens *corr. Buech.* 107 ipe 109 Optauianus *nisi praestat* Optatianus 110 *inde ab hoc uersu nostri numeri cum eis quos in libro adscriptos uides non congruunt, cum miro scribae lapsu factum sit ut* 120 *numerum huic uersui praeponeret* 112 Pallatia 113 misticus 115 omnia *corr. Buech.* 116 togati *corr. Buech.* 118 quod teneor non dolor alter aceruus

Digitized by Google

Temporis immodici, nec uos impune tacetis.
Poena est non leuior uobis quatiente pudore,
Quod licet exiguum tamen inter iura poetam
Temnitis immemores facunda mente periti.
125 Quid prodest seruasse hominem post tanta pericla
Et clausum liquisse diu sub clade salutis?
Non male peccaui nec rex iratus inique est,
Sed mala mens hominis quae detulit ore maligno
Et male suggessit tunc et mea facta grauauit.
130 Poscere quem ueniam decuit, male suscitat iras
Et dominum regemque pium saeuire coegit.
Nam deus omnipotens compungit corda regentis
Quando iubet pietate sua ueniamque relaxat.
At cum liber ero domino ignoscente reductus,
135 Dum tacet os uestrum nec nos sermone iuuatis,
Nomina uestra reor praeconia nulla manebunt.
Sed ne maesta canens concludat carmen amoris, [p. 31]
Post haec uota parens quid sit factura Dione,
Murmuret os tacitum, Carales cum coeperit iri:
140 Aeolias petet illa domos aditura tyrannum
Ut frenet uentos et caerula marmora tendat,
Mollior aura means tantum bona flumina mittat,
Ut ratis incolumis Sardorum littora tangat.
Nec negat haec Eolus Ueneris ua iura roganti.
145 Cypris in ornatu ueniens freta glauca uagatur,
Cum pelagi Nymphis ibunt Tritonis alumni
Nereidum spumante choro Phorcique clientes
Gurgitis aequorei pisces immania cete
Et quaecumque latens surget de fluctibus imis
150 Belua terribilis summas gestire per undas,
Inter quas delphine sedens Galatea minaci
Neptunum perfundet aquis rorante fluento,
Ille caput barbamque ciet ridente Dione.

122 *spatium non relictum. suppleuit Buech.* 129 fata 132 compunget *corr. Buech.* 137 nec 142 mictat 146 Tritones *corr. Buech.* 148 caete 149 At | surgit *corr. Buech.* 150 Bella 151 delfine 153 ciet *quasi corru ptelae signo notatum*

Digitized by Google

At uolucer Ueneris uolitans super aequora pinnis
155 Iam spargens sub fraude rosas tamen igne sagittas
Mandat ad aequoreos comites et frigida ponti
Aequora flammat atrox, elementa ut uota celebrent.
Haec dixisse sat est: sed qui modo iure tacemus,
Omnia reddemus quandoque nepotibus almis.

Exp. Epithalamium
Ioannis et
Uitulae.

[p. 37]

VIII. Dracontii opus de raptu Helenae.

Troiani praedonis iter raptumque Lacaenae
Et pastorale scelerati pectoris ausum
Aggrediar meliore uia. nam prodimus hostem
Hospitis et thalami populantem iura mariti
5 Foedera coniugii consortia blanda pudoris
Materiem generis sobolis spem pignora prolis:
Nam totum de matre uenit, de matre creatur
Quo membratur homo, pater est fons auctor origo,
Sed nihil est *sine* matre pater. quota portio patris
10 Omnis constat homo: mater fit tota propago.
Ergo nefas Paridis quod raptor gessit adulter
Ut monitus narrare queam, tu grandis Homere
Mollia blandifluo defundas uerba palato.
Quisquis in Aonio descendit fonte poeta
15 Te numen uult esse suum, nec dico Camenae
Te praesente 'ueni'. sat erit mihi sensus Homeri
Qui post fata uiget, qui duxit ad arma Pelasgos

secuntur uacuae paginae quinque, deinde raptus Helenae p. 37—64 *alio ac magis nigro atramento chartae minus albae inscriptus sed eadem ut uidetur manu Literis I M eas notaui coniecturas scitu dignas quas adhibitas uides in editione raptus Helenae Romana omnes fere Iannellianas, eis uero quas in musei rhenani uolumine* XXVII *p.* 477 *Buecheler proposuit lectionibus literas adieci m. rh.* 158 quae *proposuit Buech.* 1 laceae 8 Quod 12 te *corr. I M* 13 delimas *cedet* defundas *inuento meliori*

Digitized by Google

Pergama Dardanidum uindex in bella lacessens:
Et qui Troianos inuasit nocte poeta
20 Armatos dum clausit equo, qui moenia Troiae
Perculit et Priamum Pyrrho feriente necauit:
Numina uestra uocans quidquid contempsit uterque
Scribere Musagenes, hoc uilis colligo uates.
Reliquias praedae uulpes sperare leonum
25 Laudis habent, meruisse cibos quos pasta recusant
Uiscera quos rabies iam non ieiuna remisit,
Exultant praedamque putant nuda ossa ferentes.
Attica uox te, sancte, fouet, te lingua Latina
Commendat: uulgate precor quae causa nocentem
30 Fecit Alexandrum, raptu ut spoliaret Amyclas.
Caelicolum pastor iam sederat arbiter Ida, [p. 38]
Iam gremium caespes, iam surgens herbida tellus
Stabat et aetherium fuerant herbosa tribunal.
Soluerat Iliacus caeli uadimonia pastor
35 Et litem facit ipse suam, laudata recedit
Contempta Iunone Uenus, tunc uirgo decora
Uicta dolet, nam tristis abit: heu nescia mens est
Quae mala circumstent ausum dare iura Mineruae.
Iudicis Idaei pretio sententia fertur
40 Damnaturque Paris. nec solus pastor habetur
Ex hac lite reus: damnantur morte parentes,
Damnantur fratres et quisquis in urbe propinquus
Aut cognatus erat, cunctos mors explicat una.
*Troi*aque *ut* infelix urbs tantum morte periret,
45 Damnantur gentes, damnatur Graecia sollers
Heu magnis uiduanda uiris, orbatur et Eos
Memnone belligero, damnatur Thessalus heros
Et Telamone satus, pereunt duo fulmina belli,

20 Armato *corr. Buech. m. rh* 23 collego 30 raptu spoliare 31 praetor *corr. Buech.* | Idem *corr. Buech.* Idae *I M* 34 Iliacas *corr. I M* 36 decora] *fort. corruptum* 37 abijt 42 in morte 43 implicat *I M* 44 Aq; Troi *suppleuit Buech.* (Troia *in margine ascriptum*) *spatium non relictum* | infoelix | tanta *Buech. proposuit* | perriet *corr. I M* 46 eous. et eos *I M*

Digitized by Google

Pro matris thalamo poenas dependit Achilles.
50 Unde haec causa fuit? forsan Telamonius Aiax
Sternitur inuictus quod mater reddita non est
Hesione Priamo: sic est data causa rapinae.
Cur gentes cecidere simul, cur sexus uterque
Concidit, infanti nullus post bella pepercit?
55 Sic dolor exsurgit diuum, sic ira polorum
Saeuit et errantes talis uindicta coercet?
Compellunt audere uirum fata, impia fata
Quae flecti quandoque negant, quibus obuia num-
quam
Res quaecumque uenit, quis semita nulla tenetur
60 Obuia dum ueniunt, quibus omnia clausa patescunt.
[p. 39] Iam grex horretur, fontes casa pascua siluae
Flumina rura pigent nec fistula dulcis amatur,
Non placet Oenone sed iam prope turpis habetur
Ex quo pulchra Uenus talem promisit in Ida
65 Qualis nuda fuit: talem iam pastor anhelat.
Sordent arua uiro post iurgia tanta dearum,
Pergama sola placent, et moenia quaerere Troiae
Mens et fata iubent. monitus Paris omnia norat
Blandita nutrice puer, quo sanguine cretus,
70 Qui genus, unde domus, rapiensque crepundia pastor
Troianum carpebat iter. uix uiderat arcem
Lassus, et intactae procumbunt culmina turris
Ingemit et tellus, muri pars certa repente
Concidit et Scaeae iacuerunt limina portae,
75 Tunc Simois siccauit aquas, crystallina Xanthi
Fluminis unda rubet, sudat pastore propinquo
Palladium uel sponte cadunt simulacra Mineruae.
Forte dies sollemnis erat quo Pergama rector

49 dependit *corr. I M* 52 Esto ne *corr. I M* 53 cum sexus *corr. I M* 54 perpepercit 56 coercit *ut uidetur corr. ex* coercot *corr. I M* 59 tuetur *Buech. m. rh.* 62 armatur *corr. I M* 63 oenones iam prope. quae iam *posuerunt I M* 66 urigia *ex* uregia *uidetur correctum corr. I M* 70 Quod genus *I M* 73 certa] *mais quo locus aliquis significetur nomen proprium* 74 lumina *corr. I M* 75 cristallina xanti 78 solemnis *ex* sollemnis *rasura mutatum*

Digitized by Google

Infelix Priamus post Herculis arma nouarat:
80 Annua persoluens ingratis munera diuis
Laomedontiades capitolia celsa petebat
Reddere uota Ioui, laturus sacra Mineruae.
Ad dextram genitoris erat fortissimus Hector,
Troilus ad laeuam pauido comitante Polite, [p. 40]
85 Cetera natorum turba stipatus abibat.
Reginam interea natarum turba coronat
Et nuribus comitata uenit pia uota ministrans.
Rex Helenum sequitur, Cassandrae mater adhaeret.
Dum pergunt et templa petunt, prorumpit in agmen
90 Pastor et attonitos elata uoce salutat:
'Sis felix princeps, omnes saluete sodales
Aut fratres ut uera feram. tu fortior Hector
Culmen et urbis apex, et uiribus indolis almae
Troile, frater ego. fratrem cognoscite uestrum.
95 Germanus sum uester ego Priamique propago,
Hecuba mi genitrix, abdicor crimine nullo
Paruus Alexander pastor nutritus in Ida.
Nec pastor sit uile, Phryges, ego iurgia diuum
Compressi, nam lite caret me iudice caelum.
100 Si credis germana manus, nec cetera regis
Conscia corda negant nec mater pignus abhorret:
Noscite depositi uel certa crepundia fratris.'
Dixerat et testes generis proiecit in arce.
Uera fides pietas quatiunt mox corda parentum
105 Admissumque nefas generosa mente fatetur
Fusus in ora rubor. Paridis mox colla lacertis
Adligat et natum fletu gaudentis inundat [p. 41]
Conuictusque pater ueniam de prole rogabat.
Obstupuere omnes. mater gauisa recurrit,

79 Infoelix | nouerat *corr. Buech. m. rh.* 81 Laumedontiades 83 dextram *corr. ex* detr- 85 Caetera *Buech. proposuit* Et rex 91 foelix Princepes *corr. IM* 93 et uiribus indolis almę *corruptum. latere uidetur tale* et tu lux 94 cognioscite 96 Ecuba 97 nutritur 102 fratres *corr. Buech. m. rh.* 104 mors *corr. IM* 106 pallidis *corr. IM* 108 negabat *corr. IM*

Digitized by Google

110 Dat celeres pietas gressus quos denegat aetas,
Mox iuuenem complexa tenet per colla per ora.
Oscula diffundunt et lambere membra parentes
Insistunt iuuenis certatim, sed pius ardor
Adfectus dispensat agens, alternat utrique
115 Et uicibus cara Paridis ceruice fruuntur.
Nuntius interea totam compleuerat urbem
Fama uolat per templa deum, quod pastor ab Ida
Se uelut ostendit regni de stirpe creatum.
Tunc Helenus uates templum dimisit et aram
120 Et procul exclamat: 'pater impie, pessima mater,
Quid pietas crudelis agit, quid perditis urbem?
Haec est illa tuo fax, mater, prodita somno
Quae simul incendet Troiam regnumque parentum
In sortem dabit illa nurus. coniurat in arma
125 Graecia tota dolens raptum punire Lacaenae,
Litora nostra petent Danai cum mille carinis,
Dorica castra fremunt, iam Pergama uexat Achilles,
Iam pugnant Danai, iam cernimus Hectora tractum,
Troile iam per bella furis, iam sterneris audax
[p. 42] 130 Ante annos, animose puer, uirtute proteruus.
Sed quid fata ueto, quid fixos arceo casus,
Cum nihil aduersis prosit prudentia signis?
Me Fortuna potens et Pyrrhus ingens exspectat.'
Dum loquitur, Cassandra uenit furibunda sacerdos
135 Et matrem complexa canit: 'quid mater iniqua
Quid pater infelix quid funera nostra paratis?
Immemor heu pietas, uni pia mater haberis
Pastoremque foues sed multis impia constas
Regibus, Hectoreum supplex emptura cadauer
140 Per montes per saxa datum: nec uenditur Hector

110 *cf. Orest.* 670 112 parentis *corr. Buech. m. rh.* 113 iuuenes *corr. Buech. m. rh.* 114 agnes acres *et* utrimque *IM*, auens *Buech. m. rh.* 118 uelit *corr. Buech.* uelit ostendi *IM* 125 uolens *proposuit Buech.* 128 Iam *corr. uidetur ex* tam 130 animos et puer uirtute 133 exspectat Pyrrhus et ingens *IM at desideratur* Me exspectat F p et regia Pyrrhi (*Buech.*) 136 infoelix

Digitized by Google

Integer et lacerum rediet pro pignore corpus
Funeris Hectorei pretio maiore redemptum.
Me stuprum per templa manet, me pessimus Aiax
Inuadet pereunte domo: iam Troia crematur,
145 Sed flammis rex ipse cares, iamque Hecuba latrat,
Astyanax Danais muro iactatur ab alto.
Sic praestat Bellona nurum, gener ipse Tonantis
Idaeus sic pastor erit, capietque triumphum
Sed post ipse cadet. ueniet mox Pyrrhus ad arma
150 Qui scindat muros, qui damnet Pergama flammis,
Qui Priamum gladio feruens obtruncet ad aras.
Sed quid uana cano? iam consocer esse Tonantis
Uult genitor patriamque premit natosque nefandus [p. 43]
Odit et Andromachen quaerit uiduare marito.
155 Troile quid cessas? quid parcis fortior Hector?
Uos repetunt mortes, in uos mala fata feruntur,
Uos petit Aeacides, saeuum uos fulmen Achilles
Amputat, insontes poenam raptoris habetis.
Prouida non credor: uos saltem surgite ciues,
160 Rumpite complexus quos dant per colla parentes
Infausto iuueni, muris depellite fratrem:
Hic hostis quem fata canunt, qui mortibus urbem
Congeret et Priamum faciet non esse sepultum.
Pectore Cisseo rapiatur pignus acerbum
165 Macteturque nefas et Pergama nostra pientur,
Placetur Iuno, placetur uirgo Minerua,
Sacrilegi de morte Iouem placate tonantem
Cuius postponens Uulcani laudat amorem.
Urbibus in multis mos est donare salutem
170 Mortibus insontum, sed uos mactate nocentem
Ut liceat seruare pios. augere dolores
Ut releuet medicina solet membrisque salutem

141 retinet *corr. Buech. m. rh.* 145 ecuba 146 Astianax 147 perestat *corr. IM* 148 *malis* rapietque 152 qui *corr. IM* | esset *corr. IM* 153 Uulti 154 Obit *corr. IM* 162 *suppleuit Buech. m. rh.* 166 Placitur Iuno *corr. IM* 167 placete *corr. Buech.* 169 donare *corruptum uidetur* 172 resecet *corr. Buech. m. rh.*

Digitized by Google

Membrorum de parte dabit, nam corporis aegri
Fit iactura salus et uires passio praestat
175 Quas auferre solet. hoc *uos* adsumite fratres,
[p. 44] Hoc ciues audite mei, laudate parentes,
Dicite pastorem gladio pietatis obire:
Fraterno mucrone cadat. si forte profanus
Hunc feriet quicunque reum, sit in urbe sacerdos,
180 Cedo loco si forte meo pius esse recusat.
Pontifices Helenus Laocon sacrata potestas
Cedent oranti quia mysticus extat uterque'.
Dum canit infelix gemitus Cassandra futuros,
Uisus adest cunctis Phrygibus Thymbraeus Apollo
185 Qui mercede carens conclusit Pergama muro
Et genus ingratum poenas persoluat auari
Exoptat. stupuere Phryges, tacet ipsa sacerdos:
Effatur: 'quid uirgo canit? cur inuidus alter'
Exclamat 'Helenus deterret Pergama uerbis?
190 Pellere pastorem patriis de sedibus umquam
Fata uetant quae magna parant. stant iussa deorum,
Magnanimum Aeacidem solus prosternet Achillem.
Troianos regnare placet qua solis abenae
Ostendunt tolluntque diem, qua uertitur axis
195 Frigidus et zona flammatur sole corusco.
Troianis dabitur totus possessio mundus
Tempore nec paruo Troum regnabit origo.
Fata manent conscripta semel. sunt uerba Tonantis,
[p. 45] Imperium sine fine dabit. cohibete furorem.
200 Mortali diuum periet quo iudice iudex?
Nec hoc fata sinunt. pudor est uoluisse nocere
Et non posse tamen pigeat. iam nemo minetur,

174 solus *corr. IM* 175 solet hoc ad sumite *sed* ad *linea obducta deleta uidetur.* uos hoc *IM* 178 profamus *corr. IM* 180 recucasat *sensui parum aptum uidetur quod restituerunt IM* recusat 182 Ced et *corr. IM* | uel amysticus quia *proposuit Buech.* uel mysticus extet *IM* 183 infoelix genitus *corr. IM* 184 Tymbrens 187 ipse *corr. IM* 188 Effrenis *Buech. m. rh.* 192 eacidem | prosternit *corr. Buech.* 197 regnabi

Digitized by Google

Quem Clotho quem Lachesis quem uindicat Atropos ingens.
Scindite pellitas niueo de pectore uestes,
205 Murice serrano rutilans hunc purpura uelet.
Nec pudeat quod pauit oues: ego pastor Apollo
Ipse fui domibusque canens pecus omne coegi,
Cum procul a uilla fumantia tecta uiderem,
Alcestam sub nocte pauens deus ubera pressi,
210 Admetus intrantes haedos numerabat et agnos.'
Dixerat et Phoebum Priamus submissus adorat
Et grates securus agit, tacet optimus Hector.
Iam regno non impar erat, sed sceptra tiaram
Imperium trabeas iam post caeleste tribunal
215 Totum uile putat, solam cupit addere famam
Maiorum titulis, uiuaces quaerere laudes,
Ut celet quod pastor erat. uix uiderat aulam
Regis, et Iliacas quaerit per litora puppes,
Aegaeum sulcare fretum iam mente parabat.
220 Sic pater adloquitur iuuenem sermone uerendo:
'Nate redux pietatis amor, bonus arbiter Idae,
Dic ubi uis armare rates, ubi carbasa tendis. [p. 46]
Nusquam bella paro, regnum sub pace guberno.
Sed si torpor iners pudor est et turpe uacare
225 Credis, Alexander, certe legatus adesto,
Et Telamona ducem conuentum exposce sororem
Hesionen mox, nate, meam: captiua tenetur
Me regnante soror. dum Dorica regna peragras
Dat Uenus uxorem, faciet te Iuno maritum.'
230 Tunc iuuenis gauisus ait: 'paremus ouantes,
Optime Troiugenum, nihil est quod iussa recusem.'
Laetatus senior tali moderamine nati
Effatur: 'tua uota, Paris, di iusta secundent,
Hoc tantum supplex genitor rex, nate, precatur:

203 Cloto | lachessis 205 rutulans *corr. IM* 207 carens *IM* 209 Alcestes *IM ineptissime* 212 *post hunc uersum fort. nonnulla exciderunt* 217 cele *corr. IM* 222 *licebat* cur 223 bello *corr. IM* 226 talamona | conuentam *corr. Buech.* 227 Esionem 229 te unó 232 Laetatur

Digitized by Google

235 Iliacos proceres tres tecum pergere saltem
Imperio concede meo, ueneranda senectus
Praecipitem frenat monitis per cuncta iuuentam.
Egregios comites praestem tibi, lumina gentis
Hectore praelato cui tota potentia cedit:
240 Antenor Polydamas erunt iuuenisque Dionae
Aeneas cognatus adest.' sic fatus. et omnes
Ut ueniant rex ipse iubet properante ministro.
Cum ducibus redit ipse uolans ad tecta satelles
Regia, cognoscunt proceres quo uela parantur,
[p. 47] 245 Nec mora, conscendunt puppes et litora linquunt.
Dardana iam classis Tenedon transibat, Abydon
Et Seston dimisit aquis saeuasque Maleas,
Iam Salamina uident Telamonia regna petentes.
Ut portum tetigere rates, mox ancora mordet
250 Litus et inuentas ferrum pertundit harenas.
Puppibus adnexis terram Troiana iuuentus
Et proceres petiere simul. sed regis ad aulam
Linquentes mox litus eunt. quos suscipit heros
Hospitio Telamon. ramos frondentis oliuae
255 Portantes ad tecta ducis sub imagine pacis
Non pacem sed bella gerunt, nam dicta tenebant
Quae possent armare uirum nisi iura uetarent
Hospitii quae nemo parat uiolare modestus.
Rege salutato postquam legatio Troiae
260 Sedit, et Antenor placida sic uoce profatur:
'Troiugenas proceres et regis pignus ad aulam,
Rex Telamon, uenisse tuam quae causa coegit
Insinuare decet: si iusseris ipse, loquentur
Consortes nunc ore meo uel regia proles.'
265 Dardanides Priamus gentis reparator et urbis
Quam uestras populasse manus meminisse fatemur,

237 uiuientam *corr. IM* 238 tua *corr. Buech. m. rh.* 240 Polidamas | Dione 243 redi *corr. IM* 244 bella *corr. Buech.* 246 ahdon *corr. IM* 247 aqius *corr. IM* | uouas *uacuo ut uidetur spatio postea inscriptum.* curuas *IM* 250 inuitas *Buech. m. rh.* 259 solutato *corr. IM* 260 *fort.* Sederat 262 Talamon 263 decet et si uisseris *corr. IM*

Digitized by Google

Iussit ab Iliaco delectos pergere regno [p. 48]
Ad tua regna, potens germanam regis ut heros
Bellorum quam iure tenes in pace refundas:
270 Posceris Hesionen. iacet ingens Troia fauillis
Excidii compressa sui, nec Pergama ductor
Surrexisse putat nisi iam, rex magne, sororem
Reddideris regi quae nunc captiua tenetur.
Turpe ducis seruire genus crimenque putatur
275 Si non bella dabunt regi quod bella tulerunt
Si pax hoc optata negat. pro rege rogaris:
Te repetisse puta Priamo retinente sororem,
Non dolor armaret si non daret ille rogatus
Quod peteres, Telamon? scelus est et fama pudoris,
280 Nascitur inuidia Priamo regnante sororem
Graiugenis seruire suam, liuor malus inde
Creditur: 'Iliacas potuit reparare ruinas'
Murmur erit Phrygibus, 'consortem sanguinis unam
Non ualuit' dicent 'rector de rege mereri'.
285 Dixerat. at Telamon mentes armabat in iras,
Nam pietas affectus amor concordia proles
Accendunt motus in pectore fellis amari.
Conubium regni, thalami consortia casti
Scindere poscebant, et quod mens nulla tulisset,
290 Aiacis haec mater erat. sic incipit ore
Turbidus Aeacides iusta succensus in ira: [p. 49]
'Si pudor Iliacis aut mentibus esset honestas,
Excidium Troiae si pectora uicta dolerent,
Herculeos comites Priami gens praeda Pelasgum
295 Non magis auderent in bella lacessere Graios
Semideum post bella ducum, quibus Ilios ingens
Uicta iacet. placuitne Phrygis periuria gentis
Soluere uos iterum, si dudum parua luistis
Supplicia? Priamo Troes mea dicta referte:

270 Posteris. Quod potes *IM* | Hesionem 272 iã *in rasura* 276 por rege *corr. IM* 278 illi *corr. IM* 279 peteris 284 meieri 287 Accedunt *corr. IM* 298 Connubium 290 incipiat *corr. IM* 291 eacides 293 iucta dolorent *corr. IM*

Digitized by Google

300 Uictori quis uictus ait 'te bella gerente
Me maneat uirtutis honos, me praeda sequatur,
Praemia me laudis me praemia cuncta triumphi
Expectent, sterili uictor sed laude potitus
Et ieiunus eat'? quis regi quisue marito
305 Uel misero sic ausus ait cum uoce proterua
'Conubium rescinde tuum, rumpatur honesto
Foedere iuncta domus, thalami damnentur amantum,
Festiuas extingue faces'? quis uicit? ut istud
Audiat Alcides patriam qui perculit hosti?
310 Quando tamen uictor uicti sub lege tenetur?
Si Priami recidiua domus manet illa tyranni
Post ignes reparata meos, si pendit amorem
Germanae rex ipse suae, pro dote sorori
[p. 50] Uel regni pars iusta detur, ne uindicet Aiax
315 Quod matri donasset auus si Troia maneret.
Temporibus soceri senuit si Graia iuuentus
Iam nostris per bella, Phryges, successit in armis:
Bellipotens ducibus cunctis optata propago
Est mihi, bellipotens non uilis pignoris Aiax
320 Eminet et quaerit de qua iam gente triumphet,
Thessalus Emathia fratris nutritus Achilles
Emicat et toruos exercet in arma biformes
Patroclo populante simul Centaurica lustra,
Tydides Sthenelusque fremunt Aiaxque secundus,
325 Nestoris Antilochus Palamedes Teucer Ulixes
Exultant quod Troia redit quod Pergama surgunt.'
Tunc Polydamas ait submissa uoce profatus:
'Belliger armipotens animarum iudicis heres,
Rex cui de nostris est gloria summa ruinis,
330 Temperet inuidia frangat dolor ira quiescat:
Captiuam repetit, reginam frater honorat

305 Uel misericois sic *corr. IM* | tum 306 Connubium 307 damnetur (e *in rasura*) *corr. IM* 308 qui *Buech. m. rh. iungens cum sequentibus* 309 perculis *corr. IM* 317 Quam Quae *IM* 321 Thassalus 324 Steneluque 325 ulyxes 326 surgant *corr. IM*

Digitized by Google

Nos et adoramus. non sic si Troia maneret
Nuberet Hesione. regnum captiua meretur,
Fit felix de sorte mala, fit praeda potestas,
335 Imperium de clade tenet, diadema tiaram
Qui tulit ipse dedit. quae sit gens Dardana, rector,
Exhinc nosce precor: nescit seruire subacta [p. 51]
Quam melius regnare decet, haec imperat Argis
Per quos uicta perit, dominam sibi Graecia uictrix
340 Non famulam quaesiuit ouans. miranda per orbem
Mens generosa ducis quae non uult regna grauare
Cum ruerint uirtute tua. releuare iacentes
Et reges regnare iubes regesque creare
Dum possent seruire tibi. sors cassa duelli
345 Te moderante uacat nec possunt bella nocere.
Te uincente potens quis nolit uictus in armis
Sorte tua post bella capi? qui uicerit hostis
Seruiet et uicti melius te praesule regnant.'
Haec legatus ait. regis iam corda tepescunt
350 Quae fuerant accensa minis. sic magna leonis
Ira fremit cum lata procul uenabula cernens
Uenantis crispare manu iam uerbera caudae
Naribus incutiens spargit per colla per armos
Erecta ceruice iubas, iam tenditur altus
355 Dentibus inlisis et pectus grande remugit,
Flumina tunc resonant, montes et lustra resultant:
Ast ubi uenator reiecta cuspide sollers
Sponte cadit pronusque iacet, perit ira leonis
Turpe putans non dente suo si praeda iacebit,
360 Temnit praedo cibos quos non facit ipse cadauer [p. 52]
Ignoscens feritate pia ueniale reatus
Uenator si cesset iners. sic rector Achiuus

333 meietur 334 foelix 342 Cum ruerint uritur tua releuare *corr. Buech.* 344 seruite *corr. IM* 351 *fort.* cernat *nisi uersus excidit* 350 nimis *corr. Buech.* 352 manum *IM at conferas indicem s. u. crispare* 353 Naribus] natibus *IM metro repugnante. temptaui* clunibus 360 prędo | fecit *conferas uersum repetitum in Satisfactione 143* 361 uenatus *corr. IM*

Digitized by Google

Frangitur et Phrygibus conuiuia laeta parari
Per septem iubet ipse dies. Cythereus et Aiax
365 Colloquium commune tenent duo fulmina belli.
Regis Alexandrum iuuenem regina Pelasgum
Hesione complexa fouet germana parentis,
Uultibus in Paridis Priami laudatur imago.
Octauo ueniente die iam sidera Phoebus
370 Elatis condebat equis, iam cuncta ruebant
Oceano nudante rotas stridentibus undis.
Tunc Anchisiades sublimi uoce profatur:
'Rex inuicte armis, felix in pace senesce,
Quamuis nemo ducum uos umquam in bella lacesset
375 Ex quo Troia perit, nec uester creuerat Aiax,
At modo, rex, ter cuncta domans ter cuncta reuellens
Murus erit sociis aries metuendus in hostes
Aiax, magne, tuus. Priamo tua dicta loquemur.'
Sic fatus. dixere uale regemque salutant.
380 Tunc iter ad portum uertunt et litora tangunt.
Conscendere ratem, subducitur ancora mordax,
Uela leuant nautae, proras a litore torquent,
[p. 53] Puppibus incumbit uentus, mox carbasa tendit
Dum fluctus scindunt et prospera flamina crescunt.
385 Africus interea ueniens comitante procella
Turbidus occurrit, mox sparsit in aequore classem.
Gurgite curuato rapiuntur ad astra liburnae
Et suspensus aquis per nubila nauta cucurrit
Nauigium uectante salo. dum summa carinis
390 Sidera tacta putant et nil superesse fatentur
Montibus aequoreis, malo uenit altior unda
Naufragiumque diu ratibus suspensa minatur
Desuper intentans pelago ueniente ruinam.
Iam uentus subduxit aquas, extundit harenas
395 Pressa carina solo, muris stat celsior unda

364 Cithaereus *corr. IM* 368 laudatu *corr. IM* 373 iniuncte *corr. IM* | foelix 377 eris *corr. Buech. m. rh.* 382 nauae *corr. IM* 389 ceruicis uertice summo *IM* 393 uenientem *corr. IM* 395 murus *corr. Buech. m. rh.*

Digitized by Google

Circumfusa rati, uastarum turris aquarum
Pendet et elati percellunt carbasa fluctus.
Obriguit per membra Paris, transire parabat
Ad legatorum propria de naue carinas.
400 Ast ubi dispersos longo uidet aequore Troas,
Soluitur in gemitus lacrimosae uocis amaros
Et sic orsus ait: 'felici sorte creati
Pastores quos terra capit quos nulla procella
Concutit. haud ponti metuunt super aequora fluctus
405 Et rabidum pelagus temnunt latrantibus undis,
Sed celso de monte uident ut in arce sedentes [p. 54]
Pascua rura nemus fontes et flumina prata,
Per campos gestire pecus, pendere capellas
Praerupta de rupe procul dumeta sequentes,
410 Et uirides tondent lasciuis dentibus herbas,
Ubera lactentes contundunt frontibus agni,
Dum cauda crispante tremunt mollique palato
Exultant, potare cibos atque edere potus
Mulctrae balantum depressis ubera mammis.
415 Decedente die noctis uenientibus umbris
Quantus amor, cum lacte nouo iam caseus albens
Formatur manibusque premit lac pastor ad orbem,
Candida summittit feruentes bucula tauros
Committitque duces armata fronte iuuencos.
420 Nam grauis est regnare labor, metus excutit ingens
Corda ducum ne bella ruant ne tela minentur
Exitium crudele, necis timor omnis ubique est.
Nam gladios tellure pauent pelagoque procellas
Formidant nec plena datur ducis hora quieti.'
425 Dum loquitur, uenit unda grauis resonatque fragore

397 per coelum *corr. Buech. m. rh.* 402 foelici 404 aut *corr. I M* *post* 409 *uersus uidetur periisse cum particula uerba finita regente* 410 tundent *corr. I M* 411 lactantes *corr. Buech.* 414 Mulcere *corr. Buech.* mulgere *I M* | palmis *scripserunt I M* 415 diem *corr. I M* 419 *uel corruptus est uersus uel post eum nonnulla exciderunt.* 420 labor *etiam ante* regnare *scriptum est sed expunctum* 421 Cordax *corr. I M* 422 Exitum *corr. I M* | neci *corr. Buech. m. rh.* 423 pellagoque 424 queti *corr. I M*

Digitized by Google

Et puppim percussit aquis, sublata carina
Tollitur et Cypro classis depulsa resedit.
Post signum uenere rates residente procella
[p. 55] Et Cyprum tenuere simul. legatio sola
430 Defuit, una fretis et fluctibus acta negatur
Puppis in Ionium rabidis conlisa procellis,
Aegaeo nam pulsa caret. mox pastor arenis
Dardanus exsiluit tremulis post aequora plantis
Et se cum sociis tacta tellure refouit.
435 Cypro festa dies natalis forte Dionae
Illa luce fuit. ueniunt ad sacra Cytherae
Reddere uota deae quidquid capit insula Cypros
Quod nemus Idalium quod continet alta Cythera
Quod Paphon exornat tacitas quod lustrat Amyclas.
440 Candida praeterea Iouis alitis Helena proles
Uenerat, absentem retinet dum Creta maritum.
Nuntia fama ducis totam repleuerat urbem,
Aduenisse Parin Troiano sanguine cretum.
Audiit aduentum iuuenis Spartana decori,
445 Mox iubet et famuli ueniunt mandante Lacaena:
Hospitio speratus eat, nam turpe uideri
Regina praesente Paris ceu nauita uilis
Litus arenosum teneat. tunc hospes ad aulam
Peruolat Atridis socia comitante caterua.
450 Perceptum dum carpit iter festinus ad urbem,
Respicit ad templum Ueneris cui turba precantum
[p. 56] Uel conuentus erat, mox uertit iturus ad aras.
Interea niuei uolitant per litora cycni
Flumine contempto, placidasque hinc inde columbas
455 Molliter intendunt omnes per inane uagari,
Quas insanus agit rapidusque sequente uolatu
Miluus insontes, cunctas clamore fatigat,

427 scopulo-recedit *Buech. m. rh. proposuit* 432 harenis 435 Dione 439 paphos *corr. Buech. m. rh.* 444 Audit *corr. I M* 448 harenosum 450 *fort.* praeceptum *Buech. m. rh.* inceptum 451 precatum *corr. I M* 452 iter *corr. Buech.* iter uertit *scripserunt I M* 456 rapidosque *corr. I M*

Digitized by Google

Quas super accipiter uolitans grauis imminet ales.
Tunc sollers augur cretus de gente Melampi
460 Quem fors ad Cyprum dederat per festa dierum,
Et sic orsus ait prorumpens uoce sagaci:
'Te oblatiua petunt auium responsa uolantum:
Conubium spondent praefulgens ore decoro
Idaliae uolucres, de gente Tonantis olores
465 Promittunt genitam, sed miluus horrida fata.
Ditis enim signatur auis, licet hora peracta
Tertia quippe sinat Phoebo candente uolucrem
Uera per immensum praesagia ferre rapacem.
Martius accipiter dotem fera bella minatur'.
470 Tunc Paris ad caelum tendens cum lumine palmas
Numina magna uocat puerum matremque Dionen:
'Aurea siderei proles Uenus alma Tonantis
Numina mille tenens, artes cui mille fauendi
Dat pater et natus supplet simul, omina firma
475 Quae cycnus genitoris agit, quae uestra columba [p. 57]
Prodidit. infaustos opus est cohibere uolatus,
Martis et inferni uolucres raptoris obuncas
Augur auerrunces sacris, quibus imperat auctor
Troius ille puer Ganymedes conditor artis
480 Et Polles cui pinna loquax dat nosse futura.'
Pauca precatus erat supplex et templa subibat
Uestibus indutus Tyriis et murice regni.
Uersi*color* chlamys ipsa fuit quam purpura fulgens
Flammabat diffusa humeris, hanc fibula mordax
485 Iungit et ornatus iuueni plus admouet aurum
Quo distincta micat radians per stamina uestis.
Cetera turba comes Phrygio succincta decore
Fulgebat. delubra petens intrauit ad aras
Pastor et in sese cunctorum lumina uertit:

460 *sine dubio Paridis mentionem qui fecerat uersus excidit* 463 Connubium 471 Dionem 474 omnia *corr. IM* 476 Prod·dit *corr. Buech. m. rh.* 478 Augur aberrantes *corr. Buech.* 479 ganimedes 483 Persa clamis *corr. Buech. m. rh.* 485 admonet auriũ *corr. IM* 486 Quod *corr. IM*

Digitized by Google

490 Aspicit hunc errans oculis ornata Lacaena,
Effigiat per cuncta uirum quibus ille decorus
Uestibus incedat uel qua lanugine malas
Umbret et in roseo prorumpat flosculus ore.
Laudat amans mirata uirum flammata Lacaena
495 Ignibus Idaliis, nam dudum flammiger ales
Matre iubente puer telo candente medullas
Ledaei partus furtim iaculatus amorem
[p. 58] Usserat. at pastor repetit post sacra Dionae
Hospitium. regina uenit pallente rubore,
500 Nam flammis perfusa genas pallentibus ibat,
Fusus uterque decor manifestum uulgat amorem.
Pastorem pudibunda petit cohibente pauore
Hortaturque uirum feruens, qua stirpe creatus,
Indicet et fuerit qua iam uexante procella
505 Ad Cyprum pulsus. medio sermone Lacaena
Iam tacet et quaerit iuuenem quibus appetat ardens
Dictorum uerbis. sed pastor perfidus hospes
Ut sensit fragiles mulieris pectore sensus,
Incipit Iliacus non quo sit sanguine cretus
510 Nec quibus excussus uentis ad litora Cypri
Uenerit effari: trepidus iam uoce remissa
Reginam laudabat amans, culpare maritum
Coeperat absentem quod iam pulcherrima coniux
A tepido deserta uiro neglecta uacaret
515 Sacra Dionaeae matris uel templa petisset,
Adiungens 'si talis erit quam forte merebor
Uxorem, sic blanda genis sic ore modesto
Sic oculis ornata suis sic pulchra decore
Candida sic roseo perfundens membra rubore
520 Sic flauis ornata comis sic longior artus
[p. 59] Et procera regens in poplite membra uenusta,
Tali semper ego dignatus coniuge felix
Non desim, famuler supplex et iussus adorem,

490 húc erran oculis *corr. IM* 497 Laedei 498 Uesserat *corr. IM* | Dionem. Diones *IM* 501 color *proposuit Buech.* 511 et fari 515 uel tempta *proposuit Buech.* 516 erit *corr. ex* erat 522 foelix

Digitized by Google

Conubio seruus ueniam sub lege mariti
525 Nocte dieque pauens quidnam uelit illa iubere
Quae specie fulgente micat. Menelaus oberrat
Numine contempto non dicam, coniuge pulchra,
Quamuis numen adest ueniens de stirpe Tonantis
Unde genus duco.' mox haec est uerba locutus,
530 Tyndaridis faciles quatiunt suspiria sensus
Et sic orsa refert: 'quae sit tua, pulcher, origo
Te reticente magis dudum cognouimus omnes.
Est commune genus: pariter tua regna petamus,
Sis mihi tu coniunx et sim tibi dignior uxor.
535 Hoc nam fata iubent uel nos hoc Iuppiter urguet:
Uiuere me gemini iussit sub sorte mariti.
Conferet Atridi quisquis me duxit amator
Ut uiuum linquam, non iam moriente marito,
Post thalamos primi cui debent fata secundum.'
540 Dixit et egressi puppes et litora poscunt.
Dum portus classemque petunt, respexit ad urbem
Pastor et ingentem uidit consurgere nubem
Pulueris extorti, mouit quam turba sequentum. [p. 60]
Tunc Paris adloquitur comitantem praedo rapinam:
545 'Occidimus regina pares, nos Graia iuuentus
Insequitur, gladio uestigia nostra sequaci
Captatum peruenit iter quicunque satelles
Coniugis Atridis subnixus et hospite turma.
Nos armatorum rapient ad bella cohortes
550 Et mecum fortasse cades si tela sequentur.'
Tunc Spartana refert: 'iuuenis, quid nostra retardas
Pectora colloquiis? Phrygibus tamen arma capessant
Rex dilecte iube, gressus celerare ministros

524 Conubio | maritus *IM* 525 *malis* quid iam 526 oberrat *corr. ex* oberret 529 *malis* uix 534 Sic *in correctura. potest fuisse* sis *quod restituerunt IM* | tui tua *IM* 537 quisque *corr. IM* 543 mouet 544 patris *corr. IM* | comitante *corr. IM* 545 regna *corr. IM* 547 iet *proposuit Buech.* | quiccunque 548 Aridis *corr. IM* 549 Mox | rapiens *quae Buech. indicat posse teneri scribendo* Atrides 550 cade *corr. IM* 551 retardes

Digitized by Google

Imperio compelle tuo, properemus ad aequor
555 Et uacet auersis concurrens turba ministris.'
Et sic fata uolens rapitur per colla tyranni,
Iam Priami cum clade nurus: sic terga iuuenci
Europam rapuere dei cum Iuppiter ipse
Taurus Olympiaca produxit cornua fronte,
560 Fulmineus uector sobolem famulantibus undis
Gaudet Agenoriam caelestia colla grauantem
Cum Cadmi cognatus aquas freta magna secaret.
Ergo ubi peruenit raptor turbatus ad aequor
Et licet exhaustus cursu uel pondere lassus,
565 Qui gratum portabat onus, tamen ipse Lacaenam
[p. 61] Litore non posuit media sed puppe locauit,
Nautae uela leuant et remis castra mouentur.
Adueniunt collecta manus iam classe remota
Et quatiunt omnes palmis in litore frontes,
570 Nunc galeas nunc tela simul clypeosque tonantes
Proiciunt. uenit ipse uolans per rura maritus
Sudanti peruectus equo, quem nuntius horrens
Fregerat ad Cyprum uenientem sacra dicare.
Ut conspexit amens sulcari puppibus undas
575 Et thalamos gestare suos, collisus arenis
Ingemit et flauos extorquet uertice crines.
Hyrcanae sic saepe solent per deuia tigres
Affectu stimulante rapi, cum pignora mater
Perdit et elusa feritas pietate nocenti
580 Raptoris sectatur iter, uestigia sollers
Insequitur praedonis equi sessoris anheli,
Ast ubi torua parens transacto flumine natos
Secerni conspexit aquis, redit orba dolore

554 properamus *corr. I M* 555 Et uacate iussis *Buech. m. rh. proposuit* et uacat auersis 556 tyrrani 561 grauentem grauare *I M* 563 peruemit *corr. I M* | turbatur *corr I M* 570 tonantis sonantes *I M* 571 Puoicút tunc *corr. I M* 572 prouectus *Buech. m. rh* 574 amans? 575 harenis 577 Hucanę *corr. I M* | tygres 578 stimulante *corr. ex* stimulanti 581 sessori *corr I M* 582 transactos lumine 583 quis equis *I M inepte*

Digitized by Google

Et gemit infrendens amissum nobile pignus.
585 Atrides sic maestus erat de coniuge rapta.
Interea Aeneas rediens legatio Troiam
Uenerat et Priamo Telamonis dicta reportat.
Sed Paridem genitor postquam non uidit amatum,
Plangit et albentes immundat puluere canos. [p. 62]
590 Antenor Priamo pelagi narrare labores
Iam fletu manante genis et mille pericla
Coeperat: ignarus quid de pastore procella
Fecerit aut iuuenis classem si merserit unda
Nescius ore refert, hoc tantum nosse fatetur
595 Quod pelagi rabies subuerso gurgite ponti
Sparserit Iliacas in tempestate carinas.
His dictis gemit aula ducis. se luctibus atris,
Moenia iustitio foedant et plangitur urbe,
Sexus uterque gemit, non pro uirtutis honore
600 Aut quod talis erat qui posset bella subire
Aut ingesta pati uel summis uiribus hostem
Frangere et ensiferas acie iugulare cohortes —
Quamuis Alexander, si uiribus Herculis esset
Aemulus aut certe Meleagrum aut Thesea fortes
605 Aequaret uirtute potens, tamen Hectore magno
Sospite nemo Parin lugeret corde dolenti —
Sed regis quia natus erat, fit planctus in urbe.
Nam quicunque memor Heleni mox dicta tenebat,
Laetatur gaudens sed tantum uoce dolebat.
610 Tunc pater absenti tumulum formabat inanem,
Ut iacuisse putes praesenti morte cadauer.
Dum parat inferias genitor mactare sepulcro [p. 63]
Non ubi corpus erat uel nil satiare cruore,
Per freta conspiciunt notam de litore classem.
615 Prima ratis iuuenis regali praedita signo
Apparet quam serta ligant enata rosetis.
Candida pepla uolant et carbasa sericus ornat,

589 canos] *fort.* crines 590 Anteno *corr. IM* 597 sed 602 aciem *corr. IM* 604 Tesea 612 sepulchro 614 cospiciunt *corr. IM* 616 legant *corr. IM* | ornata *corr. Buech. m. rh.* 617 seriens *corr. IM*

Digitized by Google

Et Ueneris celsa spectatur ab arbore myrtus
Quam sponsus defixit ouans. occurrit ad undas
620 Hecuba cum Priamo populi comitante caterua,
Suscipiunt sponsam, dat cunctis oscula pastor
Ad patrem Priamum gradiens matremque salutans,
Dulcia colla tenent et uultibus oscula figunt.
Non inuitus adest nec gaudet fortior Hector,
625 Quem Troilus sequitur nec liuidus at tamen aeger
Non membris sed mente grauis. praesagia sensus
Concutiunt animosque uiri: mors ore cruento
Inter Troianos discurrit saeua caterua,
Heu quantos raptura uiros et fata datura
630 Aut quantas per bella nurus uiduare parata.
Troile, sectatur uestigia uestra Polites.
Sic solet umbra sequax hominem larualis imago
Muta sequi nec membra mouet nisi mouerit ille
Quem sequitur, si cesset homo cessabit imago,
635 Uel quodcunque mouens, si sederit illa sedebit,
[p. 64] Motibus et falsis ueras imitata figuras,
Nil faciens quasi cuncta facit. sic quoque Polites.
Duxerat uxorem pastor cum sorte sinistra.
Iam muros iam tecta petunt, iam regis ad aulam
640 Intratur sponsamque tegunt sua flammea pulchram,
Iam thalamis ornata sedet, saltatur in urbe,
Tympana iam quatiunt, iam rustica fistula carmen
Pastorale canit. lituus nil dulce remugit,
Fescennina silent et bucina bella minatur,
645 Nec molles tuba rauca sonos dedit aere canoro,
Increpat arma duces clypeos et mille carinas,
Classica Tydidis committere bella putares.
Ite pares sponsi, iam omina tetra probastis

620 Ecuba 622 At *corr. Buech. m. rh.* | gaudens *corr. Buech. m. rh.* 624 nen gaudet *corr. I M* 625 nec (*in rasura*) inuitus attamen non inuitus tamen *I M* 627 in uiri *corr. I M* 628 Troianas — cateruas? 629 quanto *corr. I M* | raptura *in ras.* | atq; *corr. I M* 633 Multa *corr. Buech. m. rh.* 638 Dixerat *corr. I M* 640 Intratu ri *corr. I M* 641 Iıá *corr. I M* 642 Typana *corr. I M* 648 omina *in ras.*

Martis, et ornati misero flammastis amore
650 Ostensam sub nocte facem qua Troia cremetur,
Qua Phryges incurrant obitum sine crimine mortis.
Sanguine Troiano dabitur dos, clade Pelasgum
Ditetur Ledaea fugax per castra propago,
Orbentur superi, caelum gemat et mare plangat:
655 Crimen adulterii talis uindicta sequatur.

IX. Deliberatiua Achillis an corpus Hectoris uendat. [p. 65]

Si decus est uirtus et praemia cuncta meretur,
Si meritum post fata manet, si fama superstes
Eminet et gaudet titulis ornare sepulchra,
Annue quod petimus. fortis pro forte rogaris:
5 Egregias mentes uirtus delectat in hoste,
Inuidia mens summa caret, laudare decora
Nouit et ingentes attollere gestiet actus.
Dat uirtus exempla bonis prauisque pudorem
Debilitas quos lassa premit. tu fortis Achilles
10 Quid prohibes tumulos, quamuis iactura sepulcri
Temnitur et nihil est quoduis in morte periclum?
Si sensus post fata perit, cur busta negantur?
Si mens ulla manet, iam rectius ergo putatur
Non requies sed poena rogus: tormenta sepulcrum
15 Ingerit et manes tolerant per membra dolorem.
Sed sensum cum luce simul post fata perire
Segnibus et pueris mentitur fama relatrix.
Sunt animae post membra piae: quas ignea uirtus
Tollit ad astra micans et solis in orbe recondit
20 Lunares non passa globos. ac desuper orbem
Exspectant stellasque uagas et signa leonis
Augusto quid mense parent, quid cetera temptent

650 Ostensa Obtenta *IM* 2 post pama manet *cf. Orest.* 470 5 *post* hostes *rasura* 10 sepulchri 12 cui 13 et iam pectus *corr. Buech* | *uerbi* putatur p *litera expuncta uidetur* 14 sepulchrum 17 Signibus 21 Exspectat. *cf. d. deo* I 356 22 caetera

Digitized by Google

Ornamenta poli. rident sua membra uidentes
[p. 66] Funeris abiecti fragiles et corporis usus,
25 Ut doleant animae iam libertate recepta
Corporibus uixisse suis et clausa tulisse
Carceris angusti. tumulos aut ossibus urnas
Dedignant animae, non curant uile sepulcrum,
Et plangunt non esse simul quos urna polorum
30 Claudit et aetherium Phoebus suspendit ad axem.
Aduenturus eris, pietas si sancta manebit
Corpore belligero, si non crudelis in hoste
Post uitam morientis eris, si mitis Achilles
Nec post bella manes nec spectant funera poenas
35 Arbitrio subiecta tuo, si parcitis umbris
Quaesitor quas torquet auus si uera feruntur.

At inquies: si post uitam animae corpora sua despiciunt, pro Hectore cur rogamus?

Quaestio. Non Hector sed Troia rogat miserique parentes,
Andromache uiduata gemit uel ut ubere paruum
Astyanacta tenet sic caelum questibus implet,
40 Uirgo Polyxene lacrimis ornata decoris
Et planctu laniata genas contusa lacertos
Ac longis dispersa comis onerata pudore
Ingemit et tantum nutu sine uoce precatur
Funeris Hectorei poscens exsangue cadauer:
[p. 67] 45 Quem retines iratus adhuc. cognosce puellam:
Plangentis germanus erat, cui uita daretur
Ante aciem si uisa foret, Troiaeque periclis
Femina bella dedit sed femina bella negaret.

23 Ornamenta *corr. ex* ornamento *ut uidetur* 24 adiecti *corr. Buech.* 26 clausā 27 tum tumulos 28 sepulchrum 33 morientis *aperte corruptum est.* 34 manes] *ut nunc haec leguntur,* Achilles *nominatus pro fero saeuoue uidetur* 38 uelud ubera 39 Astianacta 40 Polixene lacrymis 44 exangue 45 *expectes* Quod

Digitized by Google

Da ueniam, iuuenis. magnum est punisse triumphos
50 Hectoris: hoc sat erit quod de uictore triumphas.
Iam luctus conuerte tuos ad gaudia uictor,
Gaudia qui Phrygibus sollers in funera uertis.
Infelix plus Troia gemit quam perdit Achilles
Fortior occisi consurgens ultor amici.
55 Infremis Aeacides? qui uindicet Hectora non est.
Anne Parin fortuna iuuet? qui crine madenti
Inter lanigeras gaudet latuisse puellas
Nec mater ueneranda iubet quod laudis habere
Hoc agit et pugnam thalamis exercet adulter
60 Pectore femineo. Ueneris nam bella lacessit
Ut Martis declinet opus uel fulmina campi
Effugiat. magnoque tacet dotata Lacaena,
Sanguine Troiugenum, Graium dotata cruore.
Dardanio quis murus erit post Hectora campo,
65 Aduersus Danaos quis Pergama fessa tuetur,
Puppibus Argolicis Phrygios quis diriget ignes,
Quis Telamone satum constans umbone tonantem
Sustinet aut Teucri tolerat per bella sagittas? [p. 68]
Quis hostis Diomedis erit, quae turma furentem
70 Excipit in clipeum surgens cum torserit hastam
Turbine belligero? quis non sine uulnere fractus
Concidit et moriens tremibundos porrigit artus?
Tydidem Aeneas rediens in bella lacesset,
A quo uictus abit, qui impressit uulnera matri?
75 Nam niueam lusisse fuit plagare Cytheren.
Pergama Pelidi fateor post Hectora tractum
Non bellum sed praeda patent spectante triumpho.

55 eacides 56 iubet *corr. Buech.* | crimen adenti *corr. Buech.* 58 habetur *corr. Buech.* 62 iacet *corr. Buech.* 64 Dardanis *corr. Buech.* 66 phrygibus *corr. Buech.* 71 nō 73 Tydiden | lacessit *corr. Buech.* 74 uulnena 76 nactum *corr. Buech.*

Digitized by Google

At inquies: dolorem meum leniam, percussorem Patrocli canibus et uolucribus *si* dedero laniandum.

Quaestio. Hectoreum si forte canes laniare cadauer
Ipse paras crimenque putas, hoc Medus honestum
80 Credit et ad Persas honor est si membra uolucres
Eripiant. et nulla detur licet ossibus urna,
Multis membra tamen condentur rapta sepulcris.
Corpus flamma cremans absumit, membra *uorantes*
Hoc canis hoc uolucres faciunt, uix ossa relinquunt,
85 Et rogus ossa rapit. forsan seruabitur Hector
Ut madefacta cadant siccantibus ossa medullis
Et longa sub tabe fluant. hoc cuncta sepulcra
Exercent. tamen intererit quod clausa tenebris
[p. 69] Putrescant tumulis, at hic sub luce madescant
90 Aspectusque tuos funestent ossa diurnis
Uisibus. Andromache tumulum sibi formet inanem
Et causam lacrimis faciet quam denegat hostis.
Te tamen, Iliacae populator gentis, Achillem
Sacrilegi iam poena manet, qui uiua peremptis
95 Funestas elementa uiris. corrumpitur aer
Mortibus, undé caret tellus uitalibus auris,
Non purus sub sole dies, non sidera noctis
Impolluta micant, fuscantur cornua lunae,
Sordibus et totum caeli mox inficit orbem.
100 Non Phoebus Danais morbos, non Troia Pelasgis
Infert aut natam repetens per castra sacerdos
Chryses Apollineus: hinc sunt hinc funera maesta
Fortibus et bellum geritur cum morte cruenta.
Hector in hoste fuit saeuus cum uita maneret,

81 nulli *corr. Buech.* 82 sepulchris 83 *suppleuit Buech.* 86 male facta *corr. Buech.* | siccantibus *quamquam permire dictum est tamen nescio num scribendum sit* siccatis | medulis *ex* medullis *rasura* 87 sepulchra 89 madescunt *corr. Buech.* 94 *post* poena *rasura* 96 tellus] laesus 98 Impullata *corr. Buech.* | fulcantur *corr. Buech.* | luce 99 *fort.* mors 101 Inseret *corr. Buech.* | nauta 102 Cryses

Digitized by Google

105 Plus post fata nocet. certe medicabilis ille
Te Chiron docuit pestes sanare iacentum
Cum chordas quateret plectro, cum bella moneret
Et citharam post lora daret, cum mentis honestae
Post Centaurorum raptas de flumine praedas
110 Ingenitos animos puerili in corde leuaret:
Non docuit quia maestus odor quia putre cadauer
Aera tellurem uentos animasque grauabit, [p. 70]
Inde homines uolucres pecudes et cuncta necantur,
Corpora uiuorum rapiet mundique salutem?
115 Mors neglecta nocet, non sunt commercia uitae,
Manibus et superis diuisit limite mundos
Imposito natura parens, non congruit aether
Funeribus nec funus amat sub sole iacere,
Inferni secreta dei sub nocte petuntur.
120 Non tibi per somnos aderit censoris imago
Aeacus in medias ueniens ad castra tenebras
Uoce manuque furens, et te culpabit amare
Asper et increpitans? et iusta uoce notabit:
'Tene, deum soboles, caeli pelagique nepotem,
125 Atque Erebi gens clara mei, te fortis Achilles
Ista decent? tumuli caesis et busta negentur?
Nec dabis occisos iuuenes Acheronta natare,
Prostratis dum busta negas manesque sepulcris
Abdicas? me uita pia promouit ad urnam,
130 Humani generis laudes et crimina quaeram.
Nec tamen hinc securus eris quia noster ad urnam
Aduenies quandoque nepos: ignoscere manes
Ignorant mecumque Minos uel Gnossius illic
Iudicium Rhadamanthus habet commune barathri.

105 oerte *corruptelae signo notatum* | medicabilis 107 cordas | manerent *corr. Buech.* 108 cytharam | homistę h *in rasura* 110 Ingentos *corr. Buech.* | leuabant *corr. Buech.* 113 *melius* unde 114 rapiter *cui corruptelae nota appicta est* 115 uincta *corr. Buech. cf. d. deo* I 591 116 Mortibus *corr. Buech.* 121 Eacus 124 T§e 126 cęssis sed 128 morsesq; *corr. Buech.* | sepulchris 129 merita piam *corr. Buech.* 130 *fortasse* quaero *Buech.* 132 ngnoscere 133 Gnoscius 134 Iudicum Rhadamantus | baratri

Digitized by Google

[p. 71] 135 Nominis inuidiam uestri per flumina manes
Exagitant, sua iura neges quod morte peremptis,
Patroclumque tenent quem nec conscendere cymbam
Permittunt nisi primus aquas transcenderit Hector.
Et nullum pars nostra sinit transire per undas
140 Ac sortem retinere suam nisi rite sepultum.'

E]pilogus. Desine bellipotens animos retinere feroces,
Dux iras depone, precor. non sentiet Hector,
Quidquid in hoste furis, lacerum tenuisse cadauer.
Supplicium non Hector habet sed poena Pelasgum
145 Seruatur per castra tuis, dum funera punis.
Aeacus inuidiam, carus tormenta Patroclus
Sustinet et uestri poenas luit ille doloris.
Uel medium Priamo, generose, refunde cadauer,
Nam partem tractura tenet. si reddere corpus
150 Et laceros artus tempta pietate negabis,
Exiet Andromache socero comitante per agros
Astyanacta trahens qua tritior orbita monstrat
Et leget infelix dispersi membra mariti
Uepribus e mediis, rupem complexa cruentam
155 Oscula fixa dabit dicens de rupe maritum
— In qua sanguis erit rupem uocat Hectora coniux —
Et puerum miseranda docet ne calcet arenas
[p. 72] Infecit quas forte cruor, tardumque per horas
Exspectat socerum. sed non uacat: exprimit herbas
160 Quas rubuisse uidet. hoc nati uultibus addit
Ut patrem ferat ore puer. suadente dolore
Ipsa sibi demens extorquet ut Hectora credat
Astyanacta suum. Priamo tamen Hectoris ossa

135 inuidia 136 negis 144 Supplicum 145 Seruantur 146 Eacus | inuidia *corr. Buech.* 151 comtante 152 Astianacta | tristior *corr. Buech.* 153 infoelix 154 et mediis 157 meseranda | harenas 161 patre

Digitized by Google

Si qua iacent dispersa solis ostendet et ambo
165 Carnibus Hectoreis defigent oscula flentes,
Ore cruentato puerum simul ambo monebunt
Oscula det membris: 'laceros ubicumque iacere'
Dicet auus puero 'pater est quos uideris artus'.
Motibus his si nulla uenit pietatis imago,
170 Aspice quid faciant coniux pater Hecuba natus
Et pudibunda soror. Priamus iacet oscula plantis
Rex senior dans ipse tuis nec turpe putabat
Quod miserum fortuna iubet. hinc uirgo pudica
Astyanacta tenens paruum super Hectora ponit
175 Et puerum deflere docet, sed paruulus optat
Ire nec extincti cognoscit funera patris.
Heu lacerum nam corpus erat, quod mater et uxor
Complexae per colla tenent et uulnera ferri
Per laceros artus generoso in corpore quaerunt.
180 Sed quid dorsa uiri palpant? iniuria constat
Magnanimi iuuenis: plagam qua concidit Hector [p. 73]
Et uulnus si nosse placet, uersate supinum
Corpus et occisi tractentur pectora regis.
Inuenient ungues quanto descendit hiatu
185 Hasta potens quantumque dedit uulcanius ensis.
Nam quod terga ferunt, hoc currus fecit Achillis
Dum trahit extincti iuuenis per saxa cadauer,
Et domino iam damna parant de funere tracto.
Hectora mirantes plus te laudamus, Achilles,
190 A quo uictus obit: finem da, magne, dolori
Et post uindictam ueniam concede perempto
Qui poenas in luce dedit. iam respice mitis
Astyanacta uidens, Pyrrhi succedat imago
Ante oculos dilecta tibi, Priamique senectus

164 sororis] solis *posui temerius fortasse quam rectius* 165 defigunt *corr. Buech.* 166 manebant *corr. Buech.* 169 Mortibus *corr. Buech.* 170 ecuba 174 ponens *corr. Buech.* 176 humera 184 descendi (*corr. ex* discendi) *cf. Stat. Theb.* XII 340 186 dederunt | Achillis *corr. ex* Achilles 187 iuuenis *corr. ex* iuuonis 193 Astianacta | *malis* uigens 194 delecta

Digitized by Google

195 Mentibus adsciscat uenerandi uota parentis.
Nam genitor Peleus laetum post bella uidere
Te cupit, et senior Lycomedes coniugis auctor
Exoptat reduci gaudens offerre nepotem.
Planctibus Andromaches ceu praesens blanda putetur
200 Deidamia simul quae sollers nocte dieque
Mente oculis attenta uolat, nam fluctibus atris
Carbasa prima uidens nautis occurrit in undis
Perquirens si Troia ruit, si concidit Hector
[p. 74] Sollicita quem mente timet, te plectra tenentem
205 Atque iterum blandas iuuenili pollice chordas
Tangentem laudare cupit uel brachia collo
Nectere mellifluis adiungens oscula labris.
Hecuba maesta gemens et canos puluere foedans
Omine non tali matrem praesentet ab undis
210 Corde tuo pietas: licet haec mortalia fata
In se nulla timet, tamen haec te, fortis Achilles,
Mortalem genuisse dolet. haec, summe, retracta
Et ueniam largire pius. si parua putantur,
Fac pretium, uictor, generosum uende cadauer.
215 Uendatur ceu uiuus adhuc nec munere paruo,
Sed ueneat tanto quanto pensabitur Hector.
Hoc placet ut fortis habeatur iudice bello
Mors pretiosa uiri. cunctos hortaris in hostem,
Si non uilis erit ueniens occasus in armis
220 Qui se despiciens ciues dilexit et urbem.
Dardanides dependat opes, det magna talenta:
Astyanax egeat, Priamus mendicet et omnes
Infelix quos Troia capit. haec poena manebit

196 letum 198 offere 199 ceu presens bland maritu *sed in margine adnotatum uides* putatur *corr. Buech.* 201 uiclat *Buech. proposuit* | *fort.* altis 202 animis occurrit nautis *temptauit Buech.* 205 cordas 206 et *corr. Buech.* 207 adiunges 208 Ecuba | pluere 211 timent *corr. ex* timens 212 hoc *corr. Buech.* 214 pretum 216 ueniat *non uideo quo alio modo corrigas* | tantum quantum *corr. Buech.* 218 Mois 219 occasus *corr. ex* occasum 222 Astianax 223 Infoelix | et *corr. Buech.*

Digitized by Google

Laomedontiadas: si carior ille sodalis,
225 Sollers Hector eo condetur dignius auro: [p. 75]
Dum tamen infernis requies detur et bona uiuis
Praestetur de morte salus ac pace fruantur
Aeris innocui caelum mare Tartara tellus.
Unde genus ducis, morti licet illa sepulcrum
230 Comparet, omen erit si reddat Troia tributum
Troïa uel Danais uectigal funera praestent.

Exp. deliberatiua Achillis deliberantis an corpus Hectoris uendat.

224 Leomedontiadas 225 Hectoreo | dignus 228 Tartarea 229 sepulchrum 231 Troia *sequitur uacua pagina 76*

Digitized by Google

[p. 77]

X. Draconcij Medea.

Fert animus uulgare nefas et uirginis atrae
Captiuos monstrare deos, elementa clientes,
Naturam seruire reae seruire puellae,
Astra poli et Phoebi cursus et sidera caeli
5 Arbitrio mulieris agi, perferre Tonantem
Quod iubeat Medea nefas, ubi mittere flammas
Imperet aethereas. penetrat uox illa per auras
Cum uitas mortesque facit, cum fata retorquet
Ad cursus quoscumque uelit. licet hospite caeso
10 Seruiat et Scythicae currat per templa Dianae,
Possidet astrigerum funesto pectore caelum
Et superos impune premit prece nixa uirago
Inuitos parere sibi. quae carmina linguis
Murmuret aut urens species quae nomina dicat,
15 Haec uatem nescire decet, quae nosse profanum est,
Quae fuerit uulgasse nefas. nos illa canemus
Quae solet in lepido Polyhymnia docta theatro
Muta loqui, cum nauta uenit, cum captus amator
Inter uincla iacet mox regnaturus Iason,
20 Uel quae grande boans longis sublata cothurnis
Pallida Melpomene tragicis cum surgit iambis,
Quando cruentatam fecit de matre nouercam
Mixtus amore furor dotata paelice flammis,
Squamea uiperei subdentes colla dracones
25 Cum rapuere rotis post funera tanta nocentem.
Te modo, Calliope, poscunt optantque sorores
Dulcior ut uenias, nunc te decet ire rogatam,

Quam passim adscripsi alterius exemplaris lectionem notaui litera γ 3 reae *corr. ex* deae d *litera expuncta* reae γ 5 pendere *corr. Buech.* 10 Scytice 13 *fort.* lingua 14 urens *corruptelae signo notatum. cf.* species *in indice* 16 Quod *corr. Buech.* 17 Polymnia 18 Multa *corr. Buech.* 19 iacens 20 quod *corr. Buech.* | coturnis 23 pelice 24 uipereis *corr. Buech.* 26 medo modo γ 27 nocte *corr. Buech.* | rogatum *corr. Buech. cf.* VI 24

Digitized by Google

Ad sua castra petunt. lauro succincta poetae
Pegaseo de fonte ueni, quo rore medullas
30 Et sensus infunde meos. cur hospes amatur
Qui mactandus erat uel cur mactatur amatus?

Diues apud Colchos Phrixei uelleris aurum [p. 78]
Pellis erat seruata diu custode dracone.
Hanc propter pelagi temerator primus Iason
35 Uenerat ut rutilas subduceret arbore lanas.
Ut Scytha conspexit Graiam de littore puppim
Ire per undosum proscissis fluctibus aequor,
Expauit, nam monstra putat: quis crederet umquam
Per freta per rabidas hominem transire procellas?
40 Barbarus ignaro regi iam nuntius ibat
Quae noua perferret pelagus, sed callidus heros
Solus Iason adhuc uento currente carina
Prosilit in fluctus et littora uisa natatu
Nudatus ceu nauta petit. sed Colchis alumnus
45 Nuntius ille redit secum comitante iuuenta
Ut nossent quid puppis erat quid uela quid arbor.
Membra uiri mox nuda uident fugientis ad undas,
Quem sequitur directa manus capiuntque pauentem
Et manibus post terga ligant. tunc Iuno Cytheren,
50 Ut uidit iuuenem Scythicas artasse catenas
Et pauidos fugisse simul cum puppe sodales,
Adloquitur: 'lasciua Uenus iucunda modesta
Blanda potens mitis fecunda uenustas amoris
Pulchra uoluptatum genetrix et numen amantum,
55 Te diuum regina precor matrona Tonantis:
Est nimis acceptus iuuenis mihi pulcher Iason
Qui gelidum quondam mecum transnauerat Istrum,
Et nunc infelix trahitur captiuus ad aulam

29 medulas *sed altera* l *supra* a *literam appicta est* 32 Phryxei 33 dui 39 tabidas 40 nuntius] Mutius γ 44 *fort.* Colchus 46 nosset *corr. Buech.* 49 citherem 53 uenustas amoris *corruptum uidetur*

Digitized by Google

Aeetis immitis forsan mactandus ad aras.
60 Eripe captiuum retinent quem mille catenae,
Mitte pharetratum puerum, mea Cypris, Amorem,
[p. 79] Igne tuo flammata cadat furibunda uirago,
Discat amare furor, tandem sit blanda sacerdos,
Templa pharetratae contemnat uirgo Dianae,
65 Despiciat delubra deae. licet immemor exstet
Religionis amor timeant nec fulmen amantes,
Te solam putet esse deam, te numen adoret,
Te metuat metuenda deis, te iudicet unam
Quam mare quam tellus quam numina cuncta fatentur
70 Imperio subiecta tuo per templa per aras
Esse uoluptatum dominam, quae corda parentis
Flectis et exutum telo candente Tonantem
Despiciat me saepe iubes nec castus Olympum
Destituat, sit ut imber olor, bacchetur adulter,
75 Uel quocumque meum placuit mutare maritum.
Non queror: Aesonidem tantum peto filia regis
Nunc amet et laudet, mox hunc suspiret anhelet
Quem mactare parat, soluat ceruice catenas
Torpescens armata manus, cui brachia collum
80 Circumdent, *et* mucro cadat ieiunus ad aras.'
Finierat matrona Iouis. sic orsa Dione:
'Me Uenerem me, Iuno, decet me, blanda nouerca,
Imperio parere tuo: quid plura loquemur?
Oderunt mea castra moras.' sic fata Cythere
85 Quaerit amoriferum per tota rosaria natum.
Ille deas ponti telo flammabat in undis
Maternis submissus aquis. Hymenaeus ad illum
Mittitur. huic fluctus produnt fumantibus undis.

59 Aethios *uersui corruptelae nota praefixa est* 65 exstat *corr. Buech. neque enim* licet *particulae indicatiuum Dracontius subiungit nisi in prioribus carminibus quae puerili calamo a grammatico suo nondum satis perpolito scripsisse uidetur atque idem cadit in deliberatiuam. cf.* IX 211 *uid. indicem* 66 timent *corr. Buech.* 74 Destituet *corr. Buech.* 75 quodcumque 76 Esonidem 77 anhelat 88 hunc *corr. Buech.*

Digitized by Google

Ut pelagus caluisse uidet, 'hic aliger' inquit
90 'Hic latet Idalius. sed non latet, aequora feruent'
Agnosco stridere fretum ceu Phoebus anhelos
Oceano demergit equos, cum nocte propinqua [p. 80]
Luna uenit stellante polo pendentibus astris.
Huc ades, o lasciue puer, te mater ubique
95 Quaerit et e cunctis uestrum me misit alumnum
Ut uenias parcente mora.' sic fatus. at ille
Fluctibus e mediis surgens rutilante capillo
Excussit per inane caput, quatit impiger alas
Ut pinnas desiccet aquis, micat ignis ut astra
100 Plausibus excussus pueri, per cuncta uideres
Scintillare diem, uolitant super aequora flammae.
Sic ubi puniceos rutilans Aurora capillos
Pectinat ante diem quae mox perfundet Eoum.
Phoenix sola genus senio lassata uetusto,
105 Cinnama cui folium nardum tus balsama amomum
Informant post saecla pyram reditura, sepulcrum
Conscendit factura rogos et uerberat alas
Ut flammas adsciscat auis, sic nascitur ignis
Ante alitem ambrosios iam consumpturus odores:
110 Sic puer Idalius spargebat plausibus ignes.
Piscis aues armenta pecus fera pastor anhelant
Flammigero surgente deo. uolat inde per altum.
Iam uolucer non udus erat, quocumque propinquat
Aut ubicumque fuit, blando feruore uaporat
115 Quem sequitur uernalis odor, uia pulchra rosarum
Tenditur et uiolas pallentes candida peplo
Lilia distingunt ac florea semita crescit,
Persulcans per inane polos micat orbita florum.
Cypris odoriferos sensit fraglare uolatus:

93 pendentibus] *cf. d. d. II 6* pendula sidera. splendentibus *inutile* 98 niane 103 Pectniat | perfundat 105 Cinnima *uno calami ductu scriptum et lectu difficilius ideoque deest γ* 106 secla | sepulchrum 108 asciscat *sed* d *litera appicta est* 109 Ante alitem *uix sanum* 113 uolucreR uolucrer *γ*

Digitized by Google

120 'Natus adest' inquit 'multis iam spargitur aer
Floribus, ambrosio totum respirat odore.'
[p. 81] Dum loquitur lasciua Uenus, uenit ecce Cupido
Fessulus et gremio matris libratur anhelans
Quo sessurus erat. quem protinus illa uolantem
125 Occupat et crines componit mater Amori
Ac puerum complexa fouet dans oscula nato.
Sic blandita iubet: 'Pyrois mens ignea mundi
Atque uapor fecunde poli, successio rerum,
Affectus natura genus fons auctor origo,
130 Tu uitae fecunda salus tu blanda uoluptas
Tu princeps pietatis, Amor, te praeduce mundo
Alternant elementa uices et non perit orbis,
Cum pereant quaecumque *creat*, nec sentit ademptum
Successu redeunte nouo. uenit ecce nouerca
135 In manibus iam Iuno meis supplexque locatum
Quae fuerant optanda tibi: Medea sacerdos
Sacrilega quae uoce solet compellere caelum,
Inuitos accire deos, urguere Tonantem,
Dum precibus elementa quatit mare sidera terras
140 Naturam turbare simul, tua tela medullis
Excipiat — hoc Iuno petit — iuuenemque Pelasgum
Diligat optet amet cupiat suspiret anhelet.
Sollicitus tamen ista para cautusque memento:
Medeam fixurus eris.' sic fata Dione.
145 Risit Amor matrisque sinu se subtrahit ales,
Spicula saeua legit quibus olim Luna per umbras
Pastorem flammata tenet, nec sustinet ignes
Luna Cupidineos Solis quae sustinet orbem
Et fratris radiis conceptus lucis adoptat.
150 Hoc ait ignipotens: 'telo Medea cremetur
Quo Scythicam succendit amor dominaeque fauillas
[p. 82] Excutiam per templa uolans, et uirgo cruenta

127 Pirois *corruptelae signo notatum et uersui* ℞ *nota praefixa est* 132 duces uices γ 133 *suppleuit Buech.* 135 uocatur *corr. Buech.* 151 Quos

Digitized by Google

Adprobet hos arcus dominae plus posse pharetris.
Namque Diana feras, ceruos et figere dammas
155 Adsolet: hoc telum reges et numina figit.'
Quattuor interea niueas adstare columbas
Cypris amoena iubet, roseis frenantur abenis,
Candida puniceis subduntur colla rosetis,
Nam iuga sunt compacta rosis, fert dextra flagellum
160 Purpura quod mollis tenuis quod sericus ornat.
Iam uolucer conscendit aues et blanda uoluptas
It comes, amplexus ueniunt, Hymenaeus adhaeret,
Gaudia concurrunt, risus atque oscula pergunt.
Nam licet Idalias sociarint frena columbas
165 Et iunctae per cuncta uolent, tamen impiger ales
Nunc hanc nunc illam residet gaudetque iugales
Iam releuare suas et se pensare uolatu.
Sublatum propriis persentit in aera pinnis
Aurigam quadriga uolans, iterumque columbas
170 Adpetit et pharetris conlidit dorsa uolantum.
Nondum per Scythicas glacies stat barbara Colchis
Set iam bruma rigens Arctoi tristior axis
Torpebat concreta gelu, it pinniger audax,
Et magis accessu pueri plaga maesta serenat
175 Aduentum testata dei, mox tetra fugantur
Nubila, caeruleos excludit flammiger imbres.
Impia iam Colchis iam saeuior ara Dianae
Coeperat ostendi, iam tunc mandante tyranno
Ecce trahebatur ceu taurus pulcher Iason,
180 Quem sequitur Medea nocens urguetque ministros
Nudato mucrone furens. delubra subibant
Iamque propinquabant aris. sed numen amantum [p. 83]

154 effigere *corr. Buech.* 161 aues *corr. ex* auis 165 uinctae. iunctae γ 167 uolatum *corr. Buech.* 170 concludit *corr. Buech.* 172 Et iam *corr. Buech.* 173 coacta gelu et *corr. Buech.* 177 *ante* Colchis *literae conspiciuntur* coch *sed lineola obducta deletae* 179 centaurus *corr. Buech.* 180 ministras *corr. Buech. cf. u. 261* 182 sic *corr. Buech.*

Digitized by Google

Furtim templa petit, sonuerunt tela pharetris,
Exultat gauisa nimis Medea sacerdos:
185 Telorum strepitum castae putat arma Dianae
Increpuisse tholo, credit sua uota sacerdos
Ante preces audisse deam. mox numen adorans
'Omen adest' inquit 'Triuiam te, Luna Diana,
Confiteor perstans, heres Proserpina mundi,
190 Nam tria regna tenes: tu caelo Cynthia regnas,
Uenatrix terrena micas, capis atria Ditis,
Tempora distribuens, regnis et cursibus apta:
Iam grates audita loquor. iacet hostia templis
Per fluctus aduecta tuis.' sic fata per aras
195 Uirgo cruenta molam perfert. at mystica nutrix
Fessa licet tremebunda gemat, tamen ipsa iacentem
Tendere colla iubet uel pectora prona supinet.
Ergo peregrinus cum iam uersatur Iason,
Forte oculos per tecta leuat, uidet ecce uolantem
200 Atque salutantem puerum. sed nauta precatur
Murmure sollicito numen quod mundus adorat:
'Si caelum si terra tui sunt, alme, triumphi
Uel quidquid natura creat, si sanguinis expers
Mortis et infaustae, sed sunt tantum hostia flores
205 Matris et insertae pendent per templa coronae
Sanguine uirginei tantum contenta pudoris:
Eripe me his inuicte malis. ego uictima seruor
Atque utinam seruer, iaceo feriendus in aris.'
Audiit ignipotens, hominum nam murmura sentit,
210 Et ridens gauisus ait: 'pirata decore,
Quid metuis quem fata manent, cui uita superstes
[p. 84] Restat adhuc, quem regna petunt, cui pellis amata
Imminet et coniunx dabitur Medea sacerdos?
Sed memor esto mei ne te fortuna superbum

183 *fort.* tecta (*Buech.*) 188 niquit 189 Confidit eo *cui uoculae corruptelae nota addita est* | mondi 204 tamen *corr. Buech.* 206 *cf. Ualer. Max. II 6 15* 207 me *non extat γ* | ergo *γ* 208 seruar 211 cum *corr. Buech.* 212 amata *corr. ex* aurata *uersui corruptelae nota praefixa est* 213 coniuṇx

Digitized by Google

215 Reddat et incipias iterum ceu nauta uenire.'
Dum loquitur pinnatus Amor, iam uirgo leuabat
Destricto mucrone manum. captiuus Iason
Exclamat: 'succurre Uenus, succurre Cupido.
Iam ferior, Medea ferit.' sic fatus. at ille
220 Ignea sidereo componit spicula neruo,
Misit arundineum per flammea cornua ferrum,
Stridula tela uolant: rapiunt praecordia flammas,
Corda calent oculique labant, suspiria rumpunt,
Marcida funereum laxauit dextera ferrum.
225 Sed nutrix mirata moras 'dic uirgo quid haeres?'
Increpat 'ecce feri. fibrae rapiantur et exta,
Consultum det fata iecur. Medea moraris?
Occidimus. torpescit iners antistita Phoebes
Permixto pallore rubens, non lumina uibrat,
230 Non furit aut tremuli strident in murmure dentes.
Cur homicida uacas et stas rea? sed rea non es
Si fueris homicida magis. cur explicat artus
Aut tangit cur saepe caput, quid spirat hiatus
Oris et ad zonam digiti mittuntur inermes?
235 An magus est pirata iacens et sacra Dianae
Murmure sollicito prohibet soluitque profanus?'
Dixerat et gladium dextrae reuocabat inerti
Impia turpis anus. rursus conclamat Iason:
'Uictima sum, pereo, iugulis male mucro minatur.'
240 Pinnatus subrisit Amor rursusque sagittas
Iecit et ardentis nutantia corda fatigat.
Aestuat interea sacris repetita sacerdos [p. 85]
Ignibus. effatur: 'non est haec uictima digna.
Non torta ceruice iacet, male palpitat artus,
245 Erigit impatiens et saucius ante dolorem,
Sanguine membra carent. iam non erit hostia grata

215 Reddet et incipies *corr. Buech.* 226 rapiuntur *corr. Buech.* | ęxsta 227 Consultrun consultum *γ* 228 topescit tepescit *γ corr. Buech.* | niers | Antistia 230 tremulis 231 sed stas *corr. Buech.* 232 fueris *corr. ex* fuerit 235 iacens *corr. ex* nocens 237 nierti 246 *cf. Orest.* 879

Digitized by Google

Quae sicco mucrone cadet.' conuersa sacerdos
Ad iuuenem: 'dic nauta fugax, pirata nefande:
Est consors matrona decens an caelibe uita
250 Degis adhuc nullumque domi *tibi* pignus habetur?'
'Solus' ait captiuus 'ego, mihi pignora nulla
Coniugis aut sobolis.' dictis gauisa uirago
Blanda refert: 'uis ergo meus nunc esse maritus?'
'Seruus' Iason ait 'tantum ne uita negetur
255 Te precor et dominam fateor.' sic fatus. at illa
Rumpit uincla iubetque uiro suspendat ab aris
Ut facinus purget proprium. uocat ipsa maritum
Uestibus indutum Tyriis quas sericus ambit
Mollis et in medio fuluum distinxerat aurum,
260 Blattea puniceo radiabant stamina filo.
Expauit nutrix, omnes stupuere ministri.
At puer ignipotens uictor per templa triumphat,
Nudus ludit Hymen, mollis lasciuia saltat,
Blanda libido coit, simplex affectus inhaeret,
265 Ludicra puniceis resonabant oscula labris,
Dant faciles plausus concordia gratia lusus:
Sponsus Iason erat gaudens et sponsa sacerdos
Ad thalamos post templa ruit. tunc pronuba Iuno
Adfuit et grates Ueneris facunda canebat.
270 Ecce triumphantes ingratia dura iugales
Consequitur gressu consors, obliuio iungit.
[p. 86] Marcidus interea domitis rediebat ab Indis
Liber anhelantes residens post proelia tigres,
Quem sequitur iucunda manus saltare parata
275 Ebria pampineis miscens uestigia thyrsis.
Sensit amoriferum Scythicam fixisse sagittis
Et uolucrem puerum populatum templa Dianae:

248 dignata 250 *lacuna indicata est etiam γ* 256 iuuenique *corr. Buech.* | uirgo | suspendit *corr. Buech. corruptelae nota uersui praefixa est* 258 quam 260 Blátea 267 *ante* sacerdos *repetitum* saceo (*initium literae* d) 268 ducit et hunc *corr. Buech.* 269 *malis* Ueneri 271 gressus *corr. Buech.* 275 tyrsis

Digitized by Google

'Illo iam gressus' dixit 'conuertite tigres,
Estis opus, mea turba, deo. properate ministri.
280 Pinniger Idalius minor est sine munere nostro.'
Dixerat et Scythiam Bacchus iam sponte petebat.
Iam uenit ad Colchos, iam se Semeleia iungunt
Agmina, Bybliades saltant Bacchaeque rotantur.
Uenatu interea rediens delubra petebat
285 Plectriferi germana dei, mirata repente
Quod sileat templum, subito quod sparsus ubique
Ambrosius sic fraglet odor. sonuere per aures
Fescennina deae. pulchrorum uota geruntur:
Iungitur Aesonidi fulgens Medea marito.
290 Erubuit doluitque simul: 'non omine fausto
Coniungatur' ait 'nec prospera flammea sumat.
Displiceat quandoque uiro cui turpiter audax
Sacrilegus processit amor, sed iustius opto:
Perfidus egregiam contemnat nauta iugalem,
295 Dulcior affectus uel amara repudia mittat.
Funera tot uideat fuerint quot pignora mater,
Orba parens natos plangat, uiduata marito
Lugeat et sterilem ducat per saecula noctem.
Aduena semper eat, se tanti causa doloris
300 Auctorem confessa gemat.' sic fata Diana
Tristis abit, delubra tacent, sacraria maerent,
Sanguine templa carent, nutrix tamen atria tantum [p. 87]
Templorum seruabat anus: haec anxia crimen
Uirginis et raptum deflebat maesta pudorem.
305 Qualis in exhaustis per sordida tecta ruinis
Strix nocturna sonat rostro stridente per umbras
Qualis et horrendus funesto carmine bubo
Conqueritur deflenda gemens dum tristia maestus

281 uacuus *corr. Buech.* *malis* currus *uel simile quid* 283 Bibliades 284 peteban 289 Esonidi 291 Coniugatur coniungatur *γ* 294 nata 296 mater *corr. ex* matri 298 noctem *corruptum uidetur.* uitam *proposuit Buech.* 299 sit tanti 301 abijt | tacent nutrix tamen atria tantum *sed supra scriptum* sacraria maerent. *item γ* 307 bufo *corr. Buech.*

Digitized by Google

Funerea sub nocte canit, sic anxia nutrix
310 Ingemit et tremulas diffundit maesta querellas.
Nuntius interea maesto uolat ore satelles
Ad regem subuectus equo, natamque tyranno
Indicat ignoto passim nupsisse marito.
Expauit genitor. sic quondam tristis Agenor
315 Concidit Europae senior fraudatus amore
Cum nesciret adhuc generum meruisse Tonantem.
Ira dolor numen pietas iniuria regnum
*Concuti*unt franguntque uirum, iubet arma ministris,
Coniugii nam fama ducem rapiebat in enses.
320 Cum poenas mortesque parat, uenit Indus ad aulam
Liber et egregia compressit uoce furentem:
'Sic tibi, rector' ait 'mentem possedit inanis
Relligio? sic pignus amas ut tela parentur?
Quid furis? exspecta dulces de prole nepotes.
325 Uirginitatis onus melior tolerare sacerdos
Non potuit, feruescit amans: et casta Diana
Pastorem confessa uirum.' haec Liber aiebat.
Mulcentur iam corda ducis natamque tyrannus
Purgat et extemplo Medeae laudat amorem.
330 Sic meruit ueniam generum confessus Achilles,
Sic pater ignouit Lycomedes pectore natae,
[p. 88] Et Pyrrhum suscepit auus gremioque nepotem
Fouit et ad Troiam post crimina misit Achillis.
Ut Scytha mollitus blanda pietate mitescit,
335 Mox iubet ut generum uel pignus regis ad aulam
Deposito terrore uocent. tunc regia lauro

317 *sqq. eodem undenarum circa literarum interuallo a margine reuocati sunt. suppleuit Buech.* 317 *an* regni? 319 rapiebant rapiebat *γ* 324 Qui *corr. Buech.* 227 *tolerabile fortasse* agebat (*Buech.*) 328 *ante* natamque *leguntur* nant *sed expuncta.* nautamque *scribas oportet nisi* amorem *significare* amatum *sumas* 331 innotuit Licomedes 333 Achillis *corruptelae signo notatum est* 334 *fort.* tepescit *Buech.* 336 rogent *corr. Buech. ante* lauro *signum omissionis conspicitur quo adiunctum est quod in margine legitur* electio (*fort.* electro)

Digitized by Google

Cingitur et postes soceri pia serta coronant.
Mox thalamos subiere pares, laetatur Iason
Sponsus et in castris Ueneris Medea triumphat.

340 Quattuor interea Phoebus transegerat annos,
Sed natos Medea duos fecunda marito
Ediderat, cum nocte iacens suspirat Iason.
Nec gemitus latuere magam: 'quam, callide, fraudem
Quodue nefas moliris?' ait 'non fallis amantem.
345 Dulcia saepe uigil contrectans pectora coniux
Agnoui quia furta paras quia mente fugaci
Infaustum quodcumque cupis: secreta polorum
Cognosco, si morbus erit, si bella parentur,
Si pluet aut flamma caelum rutilante coruscet,
350 Et tu Medeam credis quia fallis, Iason?'
Tunc sic Aesonides stimulet quae cura medullas
Indicat et pellis causas uel tempore tanto
Quod lateat socios qui iam sic regnat amicus,
Consumptum quem morte putant planguntque parentes:
355 'Optarem reuidere meos iterumque reuerti
Ad thalamos, regina, tuos, monstrare Pelasgis
Quid coniux quid fata ualent.' Medea marito
'Iam pariter pergamus' ait 'sic aurea pellis
Tollitur ut lateant uastum mea facta draconem.'
360 Dixerat et stratis rapitur sub nocte silenti.
Astra uocans et signa ciens iubet illa Soporem
Ad nemus ad pellem uel templum Martis abire: [p. 89]
Dormierat serpens, pellis subtracta marito
Traditur et pariter fugerunt fratre necato.
365 Accipiunt natos et singula pignora portant.

338 laetatus *corr. Buech.* 343 Ne 349 coelo *corr. Buech.* 351 Esonides | forma *corr. Buech.* 353 quia 354 Consumptumque *cui corruptelae signum additum est* 355 Optarem] *supra* m *literam corruptelae nota picta est* 357 *fort.* uota *Buech.* 359 Tollatur | sata 362 ad pellem] *fort.* ac *Buech.* 365 *fort.* secum

Digitized by Google

Uentum erat ad Thebas, pellis datur aurea regi.
Miratur rex ipse Creon, laudatur Iason
Quod freta quod terras sic felix praedo uagetur.
Regis nata decens fuerat pulcherrima Glauce
370 Iam cui uirginitas annis matura tumebat:
Haec ubi conspexit iuuenem, flammata nitore
Aestuat et laudans alieni membra mariti
Optat habere uirum. sonuit genitoris ad aures.
Tunc rector Thebanus ait: 'si Iuppiter auctor,
375 Si Lachesis, si fata iubent, nil ipse morabor.
Progenies mea turpe cupit: fortuna fauorem
Praestet et innumeri laudent per saecla nepotes.
Uirgineo dabitur pellis cum dote pudori.'
Finierat senior. uotum cognouit Iason
380 Et grates elatus agit. praecepta tyrannus
Diffundit per regna nocens, inuitat iniquus
Ut ueniant ad uota duces. dum festa parantur,
Cognouit Medea nefas nec tardius illud
Credidit, ingratum nam senserat ipsa maritum.
385 Ante diem tamen illa dolens cum cerneret aulam
Et regis feruere domum, cum magna parantur
Prandia, uenturi mittebant praemia reges,
Signorum cursus et plenae cornua lunae
Captabat Medea furens. iam clauserat orbem
390 Cynthia sidereis transcendens saltibus astra.
Mox Colchis se spargit aquis, et sulphura lauro
[P. 90] Cum taedis fumant, purgabat membra sacerdos,
Et campum secreta petens ubi mille sepulcra
*Ad*stabat deiecta oculos confessa reatum,
395 Et Lunam manibus tensis cum uoce precatur:
'Astrorum princeps, signorum gratia fulgens
Et caeli stellantis honos, caliginis hostis

372 Aestum et *corruptelae nota uersui praeposita est* 380 elatus aigt agit γ 382 sexta γ 384 nec *corr. Buech.* | ipsa 387 Premia uenturi *corr. Buech.* 392 fumans *corr. Buech.* 393 sepulchra 394 Stabat *corr. Buech.*

Ac nocturnorum triplex regina polorum
Atque tenebrarum splendens patrona mearum,
400 Cui cancer domus *est* ora clarissima mundi,
Brachia contorquens stellis quae mense peragras
Quod Phoebus radians toto uix explicat anno,
Corporis et dominam uerax quam turba fatetur,
Tu nemorum custos tu mors pinnata ferarum,
405 Ursus ceruus aper pantherae damma leones
Retia cum ueniunt aut cum uenabula uibrant
Ante necem tua praeda iacent: te tertius heres
Participem regni consortem iuris amari
Optauit mundumque dedit tibi dona secundum,
410 Sub tua terribilis rapiuntur sceptra tyranni,
Diues pauper inops raptor pirata sacerdos
Aduenient sub lege pari, non sorte sub una:
Tu punis post fata reos et uiscera saeuo,
Persephone, das nostra cani, post regna barathri
415 Quae uultum mutare soles uisura Tonantem:
Da ueniam, Medea precor, cum clade suorum
Non decet ira deos. mereor pro crimine poenam,
Te feriente tamen, non ut mendicus Iason
Sit uindex, regina, tuus, qui criminis auctor
420 Ipse fuit. miseram solus non puniat oro
Qui mecum feriendus erat. cuicumque iubebis
Colla paro feriat: tantum ne uirgo Creontis [p. 91]
Discidium pariat nautam ductura maritum.
Exaudi famulam, dolor est, non zelus Iason.
425 Quinque dabo inferias — sat erunt pro crimine nostro —
Inlustres animas, niueam cum Iasone Glaucen,
Mortibus amborum regem super addo Creonta
Et natos miseranda duos, mea pignora, supplex

400 domus ora *fort. aliud quiddam in* ora *uerbo latet* 401 stellisq; mense 405 pantere 413 *cf. Lucan. VI 699. 700* 414 baratri 418 mendicus *uix sanum.* mentitus? 423 parat 425 dabos dabo γ | erint 426 animae | Glaucem

Digitized by Google

Offero sacrilegos nostro de corpore fructus
430 Ne prosit peccasse mihi.' sic fata sacerdos
Suspexit: tonuere poli, nec Luna uidetur
Sic tauros urguere suos sed cursibus astra
Ignitis responsa dabant. gauisa sacerdos
Uertit ad infernum gemitus regemque barathri
435 Secura iam uoce ciet Furiasque precatur:
'Iam pie rex Erebi qui formidabile regnum
Mortis habes, quem terra premit, qui funera mundi
Excipis et tantis non exples luctibus aulam,
Anguicomae uos quoque deae quibus impius horror
440 Turpia uipereae funduntur membra cerastae,
Plurimus ora tegit pendens de uertice serpens
Et sinuant orbes per pallida colla dracones:
Si manibus laniata meis mala uictima uestros
Ad manes peruenit homo, si uiscera matris
445 Uos propter scindens homines in uentre necaui,
Nunc nostras audite preces. regnator Auerni,
Crastina cum Glauce ueniet nuptura marito,
Mox Furias admitte tuas, properate sorores
Tartareae. Thebis iterum iam uota geruntur,
450 Currite, per thalamos Iocastae frater et heres
Coniungit natam. gens *haec* est uestra. dicabit
[p. 92] Mortibus impietas, affectus funera praestent.
Cur mora? nam nihil est quod non me exaudiat umquam.
Uirginitas si casta placet, retinere pudorem
455 Si libet et numquam contagia blanda mariti
Quaeritis, innuptae nuptam exhorrete sorores.
Si Furias saeuire precor nec sponte nocetis,
Non estis Furiae, nomen mutate domosque,
Ponite serpentes, alienas reddite flammas
460 Et puerum Ueneris quem iam tempsistis amate.'

431 non iure polos *quod posui temptauit Buech.* 434 baratri 436 *malis* impie | herebi 441 Plurimis *γ* 450 Iochastę 451 genus est *corr. Buech.* 452 praestant *corr. Buech.* 453 me non exaudiat 458 *cf. Orest.* 487 460 aetate *cui corruptelae nota addita est*

Digitized by Google

Dixerat et terra strepitum tremibunda ciebat,
Quo steterat Medea loco telluris hiatu
Finditur. attonitas inclinat cautior aures
Et surgens 'audimur' ait 'nam terra tremescit,
465 Uerbera plaudentum resonant per inane sororum,
Sibila uipereis uibrant sub dentibus angues.
Res melior tempusque monet redeatur ad urbem,
Ante tamen fluuio corpus mergatur et undis.'
Quod maga digrediens mox perficit et petit urbem.
470 Exilit interea tecturus Lucifer astra
Puniceo prouectus equo rutilusque micansque
Concusso de crine iubar diffundit in orbem
Flammigeri roseas praecedens solis abenas:
Coeperat aula ducis strepitu resonare clientum.
475 Iam Phoebus scandebat equos et luce rubebat
Post noctem uentura dies, iam tecta Creontis
Regibus implentur, iam proxima uirgo marito
Sederat et tabulas calamo sulcabat Iason.
'Conuentum pactumque' sonat 'signate tabellas'
480 Horrida Tartareo ueniens de gurgite uirgo
Tisiphone signumque premit gauisa Megaera,
Allecto testis ceras adamante notauit, [p. 93]
Anguibus horrendis per regia tecta flagellant.
Interea Medea nouam formare coronam
485 Coeperat et niueis miscebat sulphura ceris:
Pix et stuppa ligat, species dat quattuor artis
Mascula tura cremans, sterili suffire cypresso
Cura fuit cyproque ligat quod naufraga puppis
Perdiderat, cristata manus sancire iubetur,
490 Lambere caeruleis permisit serta cerastis.

461 spatium *corr. Buech.* 462 hiatus *cf. Orest. 473* 465 niane 466 Sibyla 471 preuectus *corr. Buech.* 472 ni 475 ruebat *corr. Buech.* 479 Connectum γ | sonant | signat *corr. Buech. post* signat *crux appicta est quae eadem ante uersum conspicitur* 481 Tesiphone 482 Allectos 484 *ante* coronam *literae conspiciuntur* no *sed expunctae* 487 *Buech. uoluit* cremat 488 *fort.* curauit | *ante* puppis *leguntur* cypus *sed expuncta*

Digitized by Google

Exitiale rapit mox praemia tetra uenenum
Atque aurum mentita nocens radiare corona
Creditur et gemmas flores imitantur iniqui.
Dum munus Medea parat haec funera Glaucae,
495 Processit roseis sol mundum amplexus habenis.
At maga sulphuream ponens ad busta coronam
Haec ait: 'o mundi facies pulcherrima Titan
Naturam feruore tenens elementa coartans,
Ne dispersa fluant aut mundi machina mergat,
500 Stelligeri iubar omne poli, quem sphaera polorum
Sustinet et prohibet rutilam plus ire per aethram,
Dum contra rapis axe rotas et colligis ignes
Ipse pias animas mites et claudis in aeuum
Orbe tuo, miserere tuae, deus optime, nepti.
505 Insidant haec serta comis et uirginis ora
Digna corona premat: sint, inquam, regis in aula
Munera nostra rogi, dent praemia tanta sepulcrum,
Ignea mors rapiat sponsum cum paelice busto.'
Sic effata minax Solis mox numen adorat.
510 'Tempus *ad*est, pergamus' ait. sic fata coronam
Tollit et insontem fingens ad tecta Creontis
[p. 94] Uenerat, oblata sponsae dat serta puellae:
'Accipe uirgo libens auratam fronte coronam
Quam captiua dabo, qualem mea pignora sumant.'
515 Dixerat et capiti quod iam diademate regni
Splendebat fera serta locat. laudata recedit
Colchis et infaustas uomuerunt munera flammas.
Has radians nam Phoebus alit. iam creuerat ignis,
Uritur ingratus usta cum uirgine nauta,
520 Cum genero nataeque parat succurrere rector

491 repit *corr. Buech.* 494 munera *corr. Buech. cf. u.* 592 | Glauce 495 *ante* amplexus *praefixum legitur* q 499 *Buech. mauult* uergat 501 prohibes 503 mi'tis *quod posui temptauit Buech.* 507 dant *corr. Buech.* | tanta] *cf. supra* 491 | sepulchrum 508 pelice | busta *quod aegre defendas oppositionis nomine* 510 Tempus est *corruptelae signum interpositum* 511 et] *fort.* ut 513 auratam in fronte *del. Buech.* 516 Spledebat splendebat γ

Digitized by Google

Uritur ipse Creon. rogus est mox aula tyranni.
Diffugiunt omnes populi conuiua ministri,
Saltantum fugere chori. nam festa canentes
Ambusti lamenta sonant nec tympana plausu
525 Percutiunt, sed turba gemens hinc inde lacertos
Uerberat et flentes sed non sua funera plangunt.
Stabat sola nocens necdum satiata sacerdos
Nec secura tamen: numquam sic posse uenena
Credidit aut precibus tantum seruire furores.
530 Sed postquam solos quos iusserat ignis adussit,
Tunc natos furibunda premit. nam Mermerus insons
Et Feretus matrem blanda pietate uocabant.
Ut flammas uitare queant, infantia simplex
Affectu petit ipsa necem uel sponte pericla
535 Quaerit inops, passura necem mucrone parentis,
Ignari quae mater erat quid saeua pararet.
Tunc genetrix furibunda manum suspendit et ensem
Ac fatur: 'Sol testis auus, Sol Persice Mithra,
Luna decus noctis, Furiae, Proserpina, Pluton:
540 Accipe Sol radians animas, tu corpora Luna
Nutrimenta animae, fundit quem mucro cruorem
Sumite uos Furiae, noctis rex exigat umbras. [p. 95]
Spiritus in uentos satis est punisse nocentes
Insontesque simul. miseros hoc ense necabo
545 Quo genitor feriendus erat, nihil ipsa dolebo
Si ingrata maneat nullus de gente superstes.'
Haec ait et geminos uno simul ense nouerca
Transegit pueros. quos sic portabat ad arcem —
Ut proceres uidere nefas, timuere cruentam

530 adusit 531 Mermerus] *supra alteram* r *literam crux picta est* 532 ferentes *ante uersum crux conspicitur* 533 queat *corr. Buech.* 534 *post* necem *legitur* mucrone parentis *sed expunctum* 535 *post* necem *legitur* uel sponte pericla *sed expunctum* 538 Af Ac fatur | persce mi^ni^tra perste ministra γ. *corruptelae nota uersui praefixa est* 543 *uersus excidisse uidetur post* inuentos *quamquam in codice lacuna nulla est* | satis est] *fort.* satiet 546 meurat

Digitized by Google

550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
'His' inquit Medea 'rogis ubi pulchra nouerca
Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
Uos, miseri, commendo mei.' sic fata minorum
555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
Et currus metuenda petit. uenere dracones
Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
Occupat illa grauem funesto corpore currum,
Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
Et totum meliore coma perfunderet orbem.
570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
[p. 96] Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
Inde seges ferrata micat, uel Martis anheli
Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex* sident) *corruptelae nota uersui praeponitur γ* 564 mox e tu tellure 565 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 profunderet *corr. Buech.* 571 *ante* furię *legitur* fur *sed expunctum* 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort.* hic | aratro *alia manus in margine adnotauit* 576 *fort.* Unde | ferra *supra* rr *literas corruptelae signum, supra* a *literam lineola uerticalis appicta est* | anheli *corruptelae signo notatum est* 578 *ante* galeata *uides* gala *literas et inceptam* t *subtractamque lineolam*

Digitized by Google

Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,
580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
Mortibus alternis et mutua fata minantur,
Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis.
Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,
Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
Et Polynices inops germani morte peremptus.
Blanda Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
Parcite uos saltim Thebis, quibus auctor origo
Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
590 Thebana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
Et pro tot meritis sic funera tanta merentur?
Crimen erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas
595 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum,
Te Uenerem freta uestra negent, abiuret Amores
Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,
Uulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,
Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,
600 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur
Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

583 Inde talamas *uersui crux praefixa est* 585 Thocles | Polinicis 586 Polinices Poliniceps *γ* | ferentus *corruptelae signo notatum corr. Buech.* 587 Semeleiae bacchae 588 saltis 589 mater iacet 590 Tartara (*corruptelae signo notatum*) tibi (*ut uidetur*) Diones *quod scripsi proposuit Buech.* 591 Armonia *supra* r *literam corruptelae nota conspicitur* 596 adiures 597 Cypris | Dionem 600 Sit nefas *corr. Buech. sub finem scriptum est* Τέλος. *desinit codex Neapolitanus*

Digitized by Google

Satisfactio Dracontii.

Rex immense deus cunctorum conditor et spes,
Quem timet omne solum, qui regis igne polum,
Sidera flamma dies quem sol nox luna fatentur
Auctorem, dominum saecula cuncta probant:
5 Principio seu fine carens et temporis expers
Nescius alterni nec uice functus agis,
Omnia permutans nullo mutabilis aeuo
Idem semper eris qui es modo uel fueras.
Nil addit demitque tibi tam longa uetustas,
10 Omnia tempus habent, nam tibi tempus abest.
Qui mentes hominum qua uis per singula ducis
Et quocunque iubes dirigis ingenia,
Qui facis iratus homines contraria uelle
Propitiusque iubes ut bona cuncta gerant.
15 Quicquid agunt homines, bona tristia prospera praua,
Hoc fieri ammittunt ira fauorque dei:
Hoc tua uerba probant Moseo dicta prophetae,
Quod duraturus cor Pharaonis eras.
Sic mea corda deus nostro peccante reatu
20 Temporis immodici pellit ad illicita,
fol. 144[r] Ut qui facta ducum possem narrare meorum,
Nominis Asdingui bella triumphigera,
Unde mihi merces posset cum laude salutis
Munere regnantis magna uenire simul,
25 Praemia despicerem tacitis tot regibus almis,
Ut peterem subito certa pericla miser.
Quis nisi caelesti demens compulsus ab ira
Aspera cuncta petat, prospera cuncta neget?

incipit codicis Uaticani fol. 143[v] sine indice 1 ðc | condictor *corr. Areualus* 15 Quidquid *Sirmond et Areualus conferas Iuuenalem I 85* 16 admittunt *Areualus* | fabor *corr. Areualus* 21 qui]i *in rasura ampliore* 25 Proemia 26 Et *sed* e *in rasura recentiore. uidetur fuisse* u 28 negat *corr. Areualus*

Digitized by Google

Irascente deo mentes mutantur et artus,
30 Uertuntur sensus uertitur et species:
Persarum regem Babylonae regna tenentem
Post decus imperii quis neget esse bouem?
Et diademalem turparunt cornua frontem,
Mugitus pecudis uerba fuere duci:
35 Agricolam timuit post Parthica regna bubulcum
Summisitque pauens regia colla iugo,
Errauit per prata uagus mala gramina pastus,
Et qui homo bos fuerat de boue factus homo est.
Liquit et antistes senior pater ille Iohannis
40 Elinguisque fuit uoce tacente silens.
Ast ego peccando regi dominoque deoque
Peior sum factus deteriorque cane.
Uulnera uexati curat sua lingua molossi,
Heu mea quippe mihi uulnera lingua dedit.
45 Sed qui restituit pecudis post membra tyranni
Ut fieret rediens ungula fissa manus,
Quique reformauit tacitae modulamina linguae
Ne mutilante sono uerba ligata daret,
Ipse meo domino deus imperat atque iubebit
50 Ut me restituat respiciatque pius,
Seruet aui ut laudes dicam patriasque suasque
Perque suas proles regia uota canam.
Culpa quidem grauis est uenia sed digna reatus
Quod sine peccati crimine nemo fuit:
55 Nam deus omnipotens potuit cum conderet orbem
Tristibus amotis gaudia sola dare,
Sed diuersa creans et discordantia iunxit
Et bona mixta malis et mala mixta bonis.
Sic elementa potens contraria miscuit auctor

31 *in margine manus recentior adscripsit* Nabuchodn⁊ 38 homo *om. Sirmond* 39 Liquit] *inter* i *et* q *literas unius uel duarum literarum spatium est* | senior] i *et* r literas *manus recentior in erasarum locum scripsit. fort. Dracontius scripsit* sancti *cf. d. deo* II 676 uerus *interpolati et Arevalus* 45 tyrannum *Sirmond* 53 uenia *i. e.* ueniam

Digitized by Google

Uentum erat ad Thebas, pellis datur aurea regi.
Miratur rex ipse Creon, laudatur Iason
Quod freta quod terras sic felix praedo uagetur.
Regis nata decens fuerat pulcherrima Glauce
370 Iam cui uirginitas annis matura tumebat:
Haec ubi conspexit iuuenem, flammata nitore
Aestuat et laudans alieni membra mariti
Optat habere uirum. sonuit genitoris ad aures.
Tunc rector Thebanus ait: 'si Iuppiter auctor,
375 Si Lachesis, si fata iubent, nil ipse morabor.
Progenies mea turpe cupit: fortuna fauorem
Praestet et innumeri laudent per saecla nepotes.
Uirgineo dabitur pellis cum dote pudori.'
Finierat senior. uotum cognouit Iason
380 Et grates elatus agit. praecepta tyrannus
Diffundit per regna nocens, inuitat iniquus
Ut ueniant ad uota duces. dum festa parantur,
Cognouit Medea nefas nec tardius illud
Credidit, ingratum nam senserat ipsa maritum.
385 Ante diem tamen illa dolens cum cerneret aulam
Et regis feruere domum, cum magna parantur
Prandia, uenturi mittebant praemia reges,
Signorum cursus et plenae cornua lunae
Captabat Medea furens. iam clauserat orbem
390 Cynthia sidereis transcendens saltibus astra.
Mox Colchis se spargit aquis, et sulphura lauro
[p. 90] Cum taedis fumant, purgabat membra sacerdos,
Et campum secreta petens ubi mille sepulcra
*Ad*stabat deiecta oculos confessa reatum,
395 Et Lunam manibus tensis cum uoce precatur:
'Astrorum princeps, signorum gratia fulgens
Et caeli stellantis honos, caliginis hostis

372 Aestum et *corruptelae nota uersui praeposita est* 380 elatus aigt agit γ 382 sexta γ 384 nec *corr. Buech.* | ipsa 387 Premia uenturi *corr. Buech.* 392 fumans *corr. Buech.* 393 sepulchra 394 Stabat *corr. Buech.*

Digitized by Google

Ac nocturnorum triplex regina polorum
Atque tenebrarum splendens patrona mearum,
400 Cui cancer domus *est* ora clarissima mundi,
Brachia contorquens stellis quae mense peragras
Quod Phoebus radians toto uix explicat anno,
Corporis et dominam uerax quam turba fatetur,
Tu nemorum custos tu mors pinnata ferarum,
405 Ursus ceruus aper pantherae damma leones
Retia cum ueniunt aut cum uenabula uibrant
Ante necem tua praeda iacent: te tertius heres
Participem regni consortem iuris amari
Optauit mundumque dedit tibi dona secundum,
410 Sub tua terribilis rapiuntur sceptra tyranni,
Diues pauper inops raptor pirata sacerdos
Aduenient sub lege pari, non sorte sub una:
Tu punis post fata reos et uiscera saeuo,
Persephone, das nostra cani, post regna barathri
415 Quae uultum mutare soles uisura Tonantem:
Da ueniam, Medea precor, cum clade suorum
Non decet ira deos. mereor pro crimine poenam,
Te feriente tamen, non ut mendicus Iason
Sit uindex, regina, tuus, qui criminis auctor
420 Ipse fuit. miseram solus non puniat oro
Qui mecum feriendus erat. cuicumque iubebis
Colla paro feriat: tantum ne uirgo Creontis [p. 91]
Discidium pariat nautam ductura maritum.
Exaudi famulam, dolor est, non zelus Iason.
425 Quinque dabo inferias — sat erunt pro crimine nostro —
Inlustres animas, niueam cum Iasone Glaucen,
Mortibus amborum regem super addo Creonta
Et natos miseranda duos, mea pignora, supplex

400 domus ora *fort. aliud quiddam in* ora *uerbo latet* 401 stellisq; mense 405 pantere 413 *cf. Lucan. VI 699. 700* 414 baratri 418 mendicus *uix sanum.* mentitus? 423 parat 425 dabos dabo γ | erint 426 animae | Glaucem

Digitized by Google

Offero sacrilegos nostro de corpore fructus
430 Ne prosit peccasse mihi.' sic fata sacerdos
Suspexit: tonuere poli, nec Luna uidetur
Sic tauros urguere suos sed cursibus astra
Ignitis responsa dabant. gauisa sacerdos
Uertit ad infernum gemitus regemque barathri
435 Secura iam uoce ciet Furiasque precatur:
'Iam pie rex Erebi qui formidabile regnum
Mortis habes, quem terra premit, qui funera mundi
Excipis et tantis non exples luctibus aulam,
Anguicomae uos quoque deae quibus impius horror
440 Turpia uipereae funduntur membra cerastae,
Plurimus ora tegit pendens de uertice serpens
Et sinuant orbes per pallida colla dracones:
Si manibus laniata meis mala uictima uestros
Ad manes peruenit homo, si uiscera matris
445 Uos propter scindens homines in uentre necaui,
Nunc nostras audite preces. regnator Auerni,
Crastina cum Glauce ueniet nuptura marito,
Mox Furias admitte tuas, properate sorores
Tartareae. Thebis iterum iam uota geruntur,
450 Currite, per thalamos Iocastae frater et heres
Coniungit natam. gens *haec* est uestra. dicabit
[p. 92] Mortibus impietas, affectus funera praestent.
Cur mora? nam nihil est quod non me exaudiat umquam.
Uirginitas si casta placet, retinere pudorem
455 Si libet et numquam contagia blanda mariti
Quaeritis, innuptae nuptam exhorrete sorores.
Si Furias saeuire precor nec sponte nocetis,
Non estis Furiae, nomen mutate domosque,
Ponite serpentes, alienas reddite flammas
460 Et puerum Ueneris quem iam tempsistis amate.'

431 non iure polos *quod posui temptauit Buech.* 434 baratri 436 *malis* impie | herebi 441 Plurimis γ 450 Iochastę 451 genus est *corr. Buech.* 452 praestant *corr. Buech.* 453 me non exaudiat 458 *cf. Orest.* 487 460 aetate *cui corruptelae nota addita est*

Digitized by Google

Dixerat et terra strepitum tremibunda ciebat,
Quo steterat Medea loco telluris hiatu
Finditur. attonitas inclinat cautior aures
Et surgens 'audimur' ait 'nam terra tremescit,
465 Uerbera plaudentum resonant per inane sororum,
Sibila uipereis uibrant sub dentibus angues.
Res melior tempusque monet redeatur ad urbem,
Ante tamen fluuio corpus mergatur et undis.'
Quod maga digrediens mox perficit et petit urbem.
470 Exilit interea tecturus Lucifer astra
Puniceo prouectus equo rutilusque micansque
Concusso de crine iubar diffundit in orbem
Flammigeri roseas praecedens solis abenas:
Coeperat aula ducis strepitu resonare clientum.
475 Iam Phoebus scandebat equos et luce rubebat
Post noctem uentura dies, iam tecta Creontis
Regibus implentur, iam proxima uirgo marito
Sederat et tabulas calamo sulcabat Iason.
'Conuentum pactumque' sonat 'signate tabellas'
480 Horrida Tartareo ueniens de gurgite uirgo
Tisiphone signumque premit gauisa Megaera,
Allecto testis ceras adamante notauit, [p. 93]
Anguibus horrendis per regia tecta flagellant.
Interea Medea nouam formare coronam
485 Coeperat et niueis miscebat sulphura ceris:
Pix et stuppa ligat, species dat quattuor artis
Mascula tura cremans, sterili suffire cypresso
Cura fuit cyproque ligat quod naufraga puppis
Perdiderat, cristata manus sancire iubetur,
490 Lambere caeruleis permisit serta cerastis.

461 spatium *corr. Buech.* 462 hiatus *cf. Orest. 473* 465 niane 466 Sibyla 471 preuectus *corr. Buech.* 472 ni 475 ruebat *corr. Buech.* 479 Conuectum γ | sonant | signat *corr. Buech. post* signat *crux appicta est quae eadem ante uersum conspicitur* 481 Tesiphone 482 Allectos 484 *ante* coronam *literae conspiciuntur* no *sed expunctae* 487 *Buech. uoluit* cremat 488 *fort.* curauit | *ante* puppis *leguntur* cypus *sed expuncta*

Digitized by Google

Exitiale rapit mox praemia tetra uenenum
Atque aurum mentita nocens radiare corona
Creditur et gemmas flores imitantur iniqui.
Dum munus Medea parat haec funera Glaucae,
495 Processit roseis sol mundum amplexus habenis.
At maga sulphuream ponens ad busta coronam
Haec ait: 'o mundi facies pulcherrima Titan
Naturam feruore tenens elementa coartans,
Ne dispersa fluant aut mundi machina mergat,
500 Stelligeri iubar omne poli, quem sphaera polorum
Sustinet et prohibet rutilam plus ire per aethram,
Dum contra rapis axe rotas et colligis ignes
Ipse pias animas mites et claudis in aeuum
Orbe tuo, miserere tuae, deus optime, nepti.
505 Insidant haec serta comis et uirginis ora
Digna corona premat: sint, inquam, regis in aula
Munera nostra rogi, dent praemia tanta sepulcrum,
Ignea mors rapiat sponsum cum paelice busto.'
Sic effata minax Solis mox numen adorat.
510 'Tempus *ad*est, pergamus' ait. sic fata coronam
Tollit et insontem fingens ad tecta Creontis
[p. 94] Uenerat, oblata sponsae dat serta puellae:
'Accipe uirgo libens auratam fronte coronam
Quam captiua dabo, qualem mea pignora sumant.'
515 Dixerat et capiti quod iam diademate regni
Splendebat fera serta locat. laudata recedit
Colchis et infaustas uomuerunt munera flammas.
Has radians nam Phoebus alit. iam creuerat ignis,
Uritur ingratus usta cum uirgine nauta,
520 Cum genero nataeque parat succurrere rector

491 repit *corr. Buech.* 494 munera *corr. Buech. cf. u.* 592 | Glauce 495 *ante* amplexus *praefixum legitur* q 499 *Buech. mauult* uergat 501 prohibes 503 mi'tis *quod posui temptauit Buech.* 507 dant *corr. Buech.* | tanta] *cf. supra* 491 | sepulchrum 508 pelice | busta *quod aegre defendas oppositionis nomine* 510 Tempus est *corruptelae signum interpositum* 511 et] *fort.* ut 513 auratam in fronte *del. Buech.* 516 Spledebat splendebat γ

Digitized by Google

Uritur ipse Creon. rogus est mox aula tyranni.
Diffugiunt omnes populi conuiua ministri,
Saltantum fugere chori. nam festa canentes
Ambusti lamenta sonant nec tympana plausu
525 Percutiunt, sed turba gemens hinc inde lacertos
Uerberat et flentes sed non sua funera plangunt.
Stabat sola nocens necdum satiata sacerdos
Nec secura tamen: numquam sic posse uenena
Credidit aut precibus tantum seruire furores.
530 Sed postquam solos quos iusserat ignis adussit,
Tunc natos furibunda premit. nam Mermerus insons
Et Feretus matrem blanda pietate uocabant.
Ut flammas uitare queant, infantia simplex
Affectu petit ipsa necem uel sponte pericla
535 Quaerit inops, passura necem mucrone parentis,
Ignari quae mater erat quid saeua pararet.
Tunc genetrix furibunda manum suspendit et ensem
Ac fatur: 'Sol testis auus, Sol Persice Mithra,
Luna decus noctis, Furiae, Proserpina, Pluton:
540 Accipe Sol radians animas, tu corpora Luna
Nutrimenta animae, fundit quem mucro cruorem
Sumite uos Furiae, noctis rex exigat umbras. [p. 95]
Spiritus in uentos satis est punisse nocentes
Insontesque simul. miseros hoc ense necabo
545 Quo genitor feriendus erat, nihil ipsa dolebo
Si ingrata maneat nullus de gente superstes.'
Haec ait et geminos uno simul ense nouerca
Transegit pueros. quos sic portabat ad arcem —
Ut proceres uidere nefas, timuere cruentam

530 adusit 531 Mermerus] *supra alteram* r *literam crux picta est* 532 ferentes *ante uersum crux conspicitur* 533 queat *corr. Buech.* 534 *post* necem *legitur* mucrone parentis *sed expunctum* 535 *post* necem *legitur* uel sponte pericla *sed expunctum* 538 Af Ac fatur | persce mi^nl^tra perste ministra γ. *corruptelae nota uersui praefixa est* 543 *uersus excidisse uidetur post* inuentos *quamquam in codice lacuna nulla est* | satis est] *fort.* satiet 546 meurat

Digitized by Google

550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
'His' inquit Medea 'rogis ubi pulchra nouerca
Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
Uos, miseri, commendo mei.' sic fata minorum
555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
Et currus metuenda petit. uenere dracones
Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
Occupat illa grauem funesto corpore currum,
Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
Et totum meliore coma perfunderet orbem.
570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
[p. 96] Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
Inde seges ferrata micat, uel Martis anheli
Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex* sident) *corruptelae nota uersui praeponitur γ* 564 mox e tu tellure 565 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 profunderet *corr. Buech.* 571 *ante* furię *legitur* fur *sed expunctum* 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort.* hic | aratro *alia manus in margine adnotauit* 576 *fort.* Unde | ferra *supra* rr *literas corruptelae signum, supra* a *literam lineola uerticalis appicta est* | anheli *corruptelae signo notatum est* 578 *ante* galeata *uides* gala *literas et inceptam* t *subtractamque lineolam*

Digitized by Google

Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,
580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
Mortibus alternis et mutua fata minantur,
Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis.
Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,
Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
Et Polynices inops germani morte peremptus.
Blanda Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
Parcite uos saltim Thebis, quibus auctor origo
Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
590 Thebana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
Et pro tot meritis sic funera tanta merentur?
Crimen erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas
595 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum,
Te Uenerem freta uestra negent, abiuret Amores
Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,
Uulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,
Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,
600 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur
Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

583 Inde talamas *uersui crux praefixa est* 585 Thocles | Polinicis 586 Polinices Poliniceps γ | ferentus *corruptelae signo notatum corr. Buech.* 587 Semeleiae bacchae 588 saltis 589 mater iacet 590 Tartara (*corruptelae signo notatum*) tibi (*ut uidetur*) Diones *quod scripsi proposuit Buech.* 591 Armonia *supra* r *literam corruptelae nota conspicitur* 596 adiures 597 Cypris | Dionem 600 Sit nefas *corr. Buech. sub finem scriptum est* Τέλος. *desinit codex Neapolitanus*

Digitized by Google

Funerea sub nocte canit, sic anxia nutrix
310 Ingemit et tremulas diffundit maesta querellas.
Nuntius interea maesto uolat ore satelles
Ad regem subuectus equo, natamque tyranno
Indicat ignoto passim nupsisse marito.
Expauit genitor. sic quondam tristis Agenor
315 Concidit Europae senior fraudatus amore
Cum nesciret adhuc generum meruisse Tonantem.
Ira dolor numen pietas iniuria regnum
*Concuti*unt franguntque uirum, iubet arma ministris,
Coniugii nam fama ducem rapiebat in enses.
320 Cum poenas mortesque parat, uenit Indus ad aulam
Liber et egregia compressit uoce furentem:
'Sic tibi, rector' ait 'mentem possedit inanis
Relligio? sic pignus amas ut tela parentur?
Quid furis? exspecta dulces de prole nepotes.
325 Uirginitatis onus melior tolerare sacerdos
Non potuit, feruescit amans: et casta Diana
Pastorem confessa uirum.' haec Liber aiebat.
Mulcentur iam corda ducis natamque tyrannus
Purgat et extemplo Medeae laudat amorem.
330 Sic meruit ueniam generum confessus Achilles,
Sic pater ignouit Lycomedes pectore natae,
[p. 88] Et Pyrrhum suscepit auus gremioque nepotem
Fouit et ad Troiam post crimina misit Achillis.
Ut Scytha mollitus blanda pietate mitescit,
335 Mox iubet ut generum uel pignus regis ad aulam
Deposito terrore uocent. tunc regia lauro

317 *sqq. eodem undenarum circa literarum interuallo a margine reuocati sunt. suppleuit Buech.* 317 *an* regni? 319 rapiebant rapiebat *γ* 324 Qui *corr. Buech.* 227 *tolerabile fortasse* agebat (*Buech.*) 328 *ante* natamque *leguntur* nant *sed expuncta.* nautamque *scribas oportet nisi* amorem *significare* amatum *sumas* 331 innotuit Licomedes 333 Achillis *corruptelae signo notatum est* 334 *fort.* tepescit *Buech.* 336 rogent *corr. Buech. ante* lauro *signum omissionis conspicitur quo adiunctum est quod in margine legitur* electio (*fort.* electro)

Digitized by Google

Cingitur et postes soceri pia serta coronant.
Mox thalamos subiere pares, laetatur Iason
Sponsus et in castris Ueneris Medea triumphat.

340 Quattuor interea Phoebus transegerat annos,
Sed natos Medea duos fecunda marito
Ediderat, cum nocte iacens suspirat Iason.
Nec gemitus latuere magam: 'quam, callide, fraudem
Quodue nefas moliris?' ait 'non fallis amantem.
345 Dulcia saepe uigil contrectans pectora coniux
Agnoui quia furta paras quia mente fugaci
Infaustum quodcumque cupis: secreta polorum
Cognosco, si morbus erit, si bella parentur,
Si pluet aut flamma caelum rutilante coruscet,
350 Et tu Medeam credis quia fallis, Iason?'
Tunc sic Aesonides stimulet quae cura medullas
Indicat et pellis causas uel tempore tanto
Quod lateat socios qui iam sic regnat amicus,
Consumptum quem morte putant planguntque parentes:
355 'Optarem reuidere meos iterumque reuerti
Ad thalamos, regina, tuos, monstrare Pelasgis
Quid coniux quid fata ualent.' Medea marito
'Iam pariter pergamus' ait 'sic aurea pellis
Tollitur ut lateant uastum mea facta draconem.'
360 Dixerat et stratis rapitur sub nocte silenti.
Astra uocans et signa ciens iubet illa Soporem
Ad nemus ad pellem uel templum Martis abire: [p. 89]
Dormierat serpens, pellis subtracta marito
Traditur et pariter fugerunt fratre necato.
365 Accipiunt natos et singula pignora portant.

338 laetatus *corr. Buech.* 343 Ne 349 coelo *corr. Buech.* 351 Esonides | forma *corr. Buech.* 353 quia 354 Consumptumque *cui corruptelae signum additum est* 355 Optarem] *supra* m *literam corruptelae nota picta est* 357 *fort.* uota *Buech.* 359 Tollatur | sata 362 ad pellem] *fort.* ac *Buech.* 365 *fort.* secum

Digitized by Google

Uentum erat ad Thebas, pellis datur aurea regi.
Miratur rex ipse Creon, laudatur Iason
Quod freta quod terras sic felix praedo uagetur.
Regis nata decens fuerat pulcherrima Glauce
370 Iam cui uirginitas annis matura tumebat:
Haec ubi conspexit iuuenem, flammata nitore
Aestuat et laudans alieni membra mariti
Optat habere uirum. sonuit genitoris ad aures.
Tunc rector Thebanus ait: 'si Iuppiter auctor,
375 Si Lachesis, si fata iubent, nil ipse morabor.
Progenies mea turpe cupit: fortuna fauorem
Praestet et innumeri laudent per saecla nepotes.
Uirgineo dabitur pellis cum dote pudori.'
Finierat senior. uotum cognouit Iason
380 Et grates elatus agit. praecepta tyrannus
Diffundit per regna nocens, inuitat iniquus
Ut ueniant ad uota duces. dum festa parantur,
Cognouit Medea nefas nec tardius illud
Credidit, ingratum nam senserat ipsa maritum.
385 Ante diem tamen illa dolens cum cerneret aulam
Et regis feruere domum, cum magna parantur
Prandia, uenturi mittebant praemia reges,
Signorum cursus et plenae cornua lunae
Captabat Medea furens. iam clauserat orbem
390 Cynthia sidereis transcendens saltibus astra.
Mox Colchis se spargit aquis, et sulphura lauro
[p. 90] Cum taedis fumant, purgabat membra sacerdos,
Et campum secreta petens ubi mille sepulcra
*Ad*stabat deiecta oculos confessa reatum,
395 Et Lunam manibus tensis cum uoce precatur:
'Astrorum princeps, signorum gratia fulgens
Et caeli stellantis honos, caliginis hostis

372 Aestum et *corruptelae nota uersui praeposita est* 380 elatus aigt agit γ 382 sexta γ 384 nec *corr. Buech.* | ipsa 387 Premia uenturi *corr. Buech.* 392 fumans *corr. Buech.* 393 sepulchra 394 Stabat *corr. Buech.*

Digitized by Google

Ac nocturnorum triplex regina polorum
Atque tenebrarum splendens patrona mearum,
400 Cui cancer domus *est* ora clarissima mundi,
Brachia contorquens stellis quae mense peragras
Quod Phoebus radians toto uix explicat anno,
Corporis et dominam uerax quam turba fatetur,
Tu nemorum custos tu mors pinnata ferarum,
405 Ursus ceruus aper pantherae damma leones
Retia cum ueniunt aut cum uenabula uibrant
Ante necem tua praeda iacent: te tertius heres
Participem regni consortem iuris amari
Optauit mundumque dedit tibi dona secundum,
410 Sub tua terribilis rapiuntur sceptra tyranni,
Diues pauper inops raptor pirata sacerdos
Aduenient sub lege pari, non sorte sub una:
Tu punis post fata reos et uiscera saeuo,
Persephone, das nostra cani, post regna barathri
415 Quae uultum mutare soles uisura Tonantem:
Da ueniam, Medea precor, cum clade suorum
Non decet ira deos. mereor pro crimine poenam,
Te feriente tamen, non ut mendicus Iason
Sit uindex, regina, tuus, qui criminis auctor
420 Ipse fuit. miseram solus non puniat oro
Qui mecum feriendus erat. cuicumque iubebis
Colla paro feriat: tantum ne uirgo Creontis [p. 91]
Discidium pariat nautam ductura maritum.
Exaudi famulam, dolor est, non zelus Iason.
425 Quinque dabo inferias — sat erunt pro crimine nostro —
Inlustres animas, niueam cum Iasone Glaucen,
Mortibus amborum regem super addo Creonta
Et natos miseranda duos, mea pignora, supplex

400 domus ora *fort. aliud quiddam in* ora *uerbo latet* 401 stellisq; mense 405 pantere 413 *cf. Lucan. VI 699. 700* 414 baratri 418 mendicus *uix sanum.* mentitus? 423 parat 425 dabos dabo γ | erint 426 animae | Glaucem

Digitized by Google

Offero sacrilegos nostro de corpore fructus
430 Ne prosit peccasse mihi.' sic fata sacerdos
Suspexit: tonuere poli, nec Luna uidetur
Sic tauros urguere suos sed cursibus astra
Ignitis responsa dabant. gauisa sacerdos
Uertit ad infernum gemitus regemque barathri
435 Secura iam uoce ciet Furiasque precatur:
'Iam pie rex Erebi qui formidabile regnum
Mortis habes, quem terra premit, qui funera mundi
Excipis et tantis non exples luctibus aulam,
Anguicomae uos quoque deae quibus impius horror
440 Turpia uipereae funduntur membra cerastae,
Plurimus ora tegit pendens de uertice serpens
Et sinuant orbes per pallida colla dracones:
Si manibus laniata meis mala uictima uestros
Ad manes peruenit homo, si uiscera matris
445 Uos propter scindens homines in uentre necaui,
Nunc nostras audite preces. regnator Auerni,
Crastina cum Glauce ueniet nuptura marito,
Mox Furias admitte tuas, properate sorores
Tartareae. Thebis iterum iam uota geruntur,
450 Currite, per thalamos Iocastae frater et heres
Coniungit natam. gens *haec* est uestra. dicabit
[p. 92] Mortibus impietas, affectus funera praestent.
Cur mora? nam nihil est quod non me exaudiat umquam.
Uirginitas si casta placet, retinere pudorem
455 Si libet et numquam contagia blanda mariti
Quaeritis, innuptae nuptam exhorrete sorores.
Si Furias saeuire precor nec sponte nocetis,
Non estis Furiae, nomen mutate domosque,
Ponite serpentes, alienas reddite flammas
460 Et puerum Ueneris quem iam tempsistis amate.'

431 non iure polos *quod posui temptauit Buech.* 434 baratri 436 *malis* impie | herebi 441 Plurimis *γ* 450 Iochastę 451 genus est *corr. Buech.* 452 praestant *corr. Buech.* 453 me non exaudiat 458 *cf. Orest.* 487 460 aetate *cui corruptelae nota addita est*

Digitized by Google

Dixerat et terra strepitum tremibunda ciebat,
Quo steterat Medea loco telluris hiatu
Finditur. attonitas inclinat cautior aures
Et surgens 'audimur' ait 'nam terra tremescit,
465 Uerbera plaudentum resonant per inane sororum,
Sibila uipereis uibrant sub dentibus angues.
Res melior tempusque monet redeatur ad urbem,
Ante tamen fluuio corpus mergatur et undis.'
Quod maga digrediens mox perficit et petit urbem.
470 Exilit interea tecturus Lucifer astra
Puniceo prouectus equo rutilusque micansque
Concusso de crine iubar diffundit in orbem
Flammigeri roseas praecedens solis abenas:
Coeperat aula ducis strepitu resonare clientum.
475 Iam Phoebus scandebat equos et luce rubebat
Post noctem uentura dies, iam tecta Creontis
Regibus implentur, iam proxima uirgo marito
Sederat et tabulas calamo sulcabat Iason.
'Conuentum pactumque' sonat 'signate tabellas'
480 Horrida Tartareo ueniens de gurgite uirgo
Tisiphone signumque premit gauisa Megaera,
Allecto testis ceras adamante notauit, [p. 93]
Anguibus horrendis per regia tecta flagellant.
Interea Medea nouam formare coronam
485 Coeperat et niueis miscebat sulphura ceris:
Pix et stuppa ligat, species dat quattuor artis
Mascula tura cremans, sterili suffire cypresso
Cura fuit cyproque ligat quod naufraga puppis
Perdiderat, cristata manus sancire iubetur,
490 Lambere caeruleis permisit serta cerastis.

461 spatium *corr. Buech.* 462 hiatus *cf. Orest. 473* 465 niane 466 Sibyla 471 preuectus *corr. Buech.* 472 ni 475 ruebat *corr. Buech.* 479 Conuectum γ | sonant | signat *corr. Buech. post* signat *crux appicta est quae eadem ante uersum conspicitur* 481 Tesiphone 482 Allectos 484 *ante* coronam *literae conspiciuntur* no *sed expunctae* 487 *Buech. uoluit* cremat 488 *fort.* curauit | *ante* puppis *leguntur* cypus *sed expuncta*

Digitized by Google

Exitiale rapit mox praemia tetra uenenum
Atque aurum mentita nocens radiare corona
Creditur et gemmas flores imitantur iniqui.
Dum munus Medea parat haec funera Glaucae,
495 Processit roseis sol mundum amplexus habenis.
At maga sulphuream ponens ad busta coronam
Haec ait: 'o mundi facies pulcherrima Titan
Naturam feruore tenens elementa coartans,
Ne dispersa fluant aut mundi machina mergat,
500 Stelligeri iubar omne poli, quem sphaera polorum
Sustinet et prohibet rutilam plus ire per aethram,
Dum contra rapis axe rotas et colligis ignes
Ipse pias animas mites et claudis in aeuum
Orbe tuo, miserere tuae, deus optime, nepti.
505 Insidant haec serta comis et uirginis ora
Digna corona premat: sint, inquam, regis in aula
Munera nostra rogi, dent praemia tanta sepulcrum,
Ignea mors rapiat sponsum cum paelice busto.'
Sic effata minax Solis mox numen adorat.
510 'Tempus *ad*est, pergamus' ait. sic fata coronam
Tollit et insontem fingens ad tecta Creontis
[p. 94] Uenerat, oblata sponsae dat serta puellae:
'Accipe uirgo libens auratam fronte coronam
Quam captiua dabo, qualem mea pignora sumant.'
515 Dixerat et capiti quod iam diademate regni
Splendebat fera serta locat. laudata recedit
Colchis et infaustas uomuerunt munera flammas.
Has radians nam Phoebus alit. iam creuerat ignis,
Uritur ingratus usta cum uirgine nauta,
520 Cum genero nataeque parat succurrere rector

491 repit *corr. Buech.* 494 munera *corr. Buech. cf. u.* 592 | Glauce 495 *ante* amplexus *praefixum legitur* q 499 *Buech.* mauult uergat 501 prohibes 503 mi'tis *quod posui temptauit Buech.* 507 dant *corr. Buech.* | tanta] *cf. supra* 491 | sepulchrum 508 pelice | busta *quod aegre defendas oppositionis nomine* 510 Tempus est *corruptelae signum interpositum* 511 et] *fort.* ut 513 auratam in fronte *del. Buech.* 516 Spledebat splendebat γ

Digitized by Google

Uritur ipse Creon. rogus est mox aula tyranni.
Diffugiunt omnes populi conuiua ministri,
Saltantum fugere chori. nam festa canentes
Ambusti lamenta sonant nec tympana plausu
525 Percutiunt, sed turba gemens hinc inde lacertos
Uerberat et flentes sed non sua funera plangunt.
Stabat sola nocens necdum satiata sacerdos
Nec secura tamen: numquam sic posse uenena
Credidit aut precibus tantum seruire furores.
530 Sed postquam solos quos iusserat ignis adussit,
Tunc natos furibunda premit. nam Mermerus insons
Et Feretus matrem blanda pietate uocabant.
Ut flammas uitare queant, infantia simplex
Affectu petit ipsa necem uel sponte pericla
535 Quaerit inops, passura necem mucrone parentis,
Ignari quae mater erat quid saeua pararet.
Tunc genetrix furibunda manum suspendit et ensem
Ac fatur: 'Sol testis auus, Sol Persice Mithra,
Luna decus noctis, Furiae, Proserpina, Pluton:
540 Accipe Sol radians animas, tu corpora Luna
Nutrimenta animae, fundit quem mucro cruorem
Sumite uos Furiae, noctis rex exigat umbras. [p. 95]
Spiritus in uentos satis est punisse nocentes
Insontesque simul. miseros hoc ense necabo
545 Quo genitor feriendus erat, nihil ipsa dolebo
Si ingrata maneat nullus de gente superstes.'
Haec ait et geminos uno simul ense nouerca
Transegit pueros. quos sic portabat ad arcem —
Ut proceres uidere nefas, timuere cruentam

530 adusit 531 Mermerus] *supra alteram* r *literam crux picta est* 532 ferentes *ante uersum crux conspicitur* 533 queat *corr. Buech.* 534 *post* necem *legitur* mucrone parentis *sed expunctum* 535 *post* necem *legitur* uel sponte pericla *sed expunctum* 538 Af Ac fatur | persce mi^nl^tra perste ministra γ. *corruptelae nota uersui praefixa est* 543 *uersus excidisse uidetur post* inuentos *quamquam in codice lacuna nulla est* | satis est] *fort.* satiet 546 meurat

Digitized by Google

550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
'His' inquit Medea 'rogis ubi pulchra nouerca
Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
Uos, miseri, commendo mei.' sic fata minorum
555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
Et currus metuenda petit. uenere dracones
Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
Occupat illa grauem funesto corpore currum,
Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
Et totum meliore coma perfunderet orbem.
570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
[p. 96] Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
Inde seges ferrata micat, uel Martis anheli
Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex* sident) *corruptelae nota uersui praeponitur γ* 564 mox e tu̅ tellure 565 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 profunderet *corr. Buech.* 571 *ante* furię *legitur* fur *sed expunctum* 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort.* hic | aratro *alia manus in margine adnotauit* 576 *fort.* Unde | ferra *supra* rr *literas corruptelae signum, supra* a *literam lineola uerticalis appicta est* | anheli *corruptelae signo notatum est* 578 *ante* galeata *uides* gala *literas et inceptam* t *subtractamque lineolam*

Digitized by Google

Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,
580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
Mortibus alternis et mutua fata minantur,
Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis.
Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,
Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
Et Polynices inops germani morte peremptus.
Blanda Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
Parcite uos saltim Thebis, quibus auctor origo
Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
590 Thebana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
Et pro tot meritis sic funera tanta merentur?
Crimen erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas
595 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum,
Te Uenerem freta uestra negent, abiuret Amores
Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,
Uulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,
Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,
600 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur
Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

583 Inde talamas *uersui crux praefixa est* 585 Thocles | Polinicis 586 Polinices Poliniceps *γ* | ferentus *corruptelae signo notatum corr. Buech.* 587 Semeleiae bacchae 588 saltis 589 mater iacet 590 Tartara (*corruptelae signo notatum*) tibi (*ut uidetur*) Diones *quod scripsi proposuit Buech.* 591 Armonia *supra* r *literam corruptelae nota conspicitur* 596 adiures 597 Cypris | Dionem 600 Sit nefas *corr. Buech. sub finem scriptum est* Τέλος. *desinit codex Neapolitanus*

Digitized by Google

conti carminibus N
patria aetate condici
erat hunc 'Aemilii
nus inedita et igno
Medea, ex codice R
edita emendata et n
nellio eiusdem Regia
omnia qua erat erg
municavit Antonius
qui etiam quomodo f
supprimeretur literis

Onde soddisfare le
alla edizione pro
inediti poemi del
municarle queste
solo poteva attend
tima relazione c
perchè mio zio,
suo contubernale.

Dagli Anecdoti del
tamente attinta la
scoverta del Dracon
nostra Biblioteca
lodato mio zio, al
ed esimio protett
commise il carico
darne la lezione,
guirne la edizione
per le durate fatic
molto cagionevole
l'onorevole incaric

10) Anecdota graeca
thecae regiae Neapolitana
auctore Ioanne Andresio S.
Neapoli MDCCCXVI p. CI
gentia ac industria Dracon
dita, sed prorsus etiam ig
poetae iamdiu in vulgus e
didiorem magisque nitente
sentare, et antiquae mytho
batur, novam quodammodo

ret ensiferis cum ferrea messis aristis,
gunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
bus alternis et mutua fata minantur,
numque nefas qui gessit uindicat ensis.
Athamas miserandus erat, miser inde Palae-
mon,
Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
lynices inops germani morte peremptus.
la Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
te uos saltim Thebis, quibus auctor origo
oboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
ana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
oniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
o tot meritis sic funera tanta merentur?
en erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
situm nutrisse neget, iam Delos in undas
uet et par [illegible] tus meruisse deorum,
nerem f [illegible] a negent, abiuret Amores
et Ide [illegible] at coluisse Dionen,
[illegible] spernatur [illegible] gis,
[illegible] as damnet [illegible] is,
[illegible] eos, quia [illegible] abetur
[illegible] m dat pro [illegible] cla.

[illegible] crux pr[illegible] 5 Thocles |
Polinice[illegible] corruptelae
587 [illegible] chae 588
590 [illegible] ruptelae signo
Diones [illegible] roposuit Buech.
[illegible] m corr[illegible] nspicitur 596

Dione[illegible] fas corr. Buech.
[illegible] λος. Neapolitanus

Digitized by Google

Satisfactio Dracontii.

Rex immense deus cunctorum conditor et spes,
Quem timet omne solum, qui regis igne polum,
Sidera flamma dies quem sol nox luna fatentur
Auctorem, dominum saecula cuncta probant:
Principio seu fine carens et temporis expers
Nescius alterni nec uice functus agis,
Omnia permutans nullo mutabilis aeuo
Idem semper eris qui es modo uel fueras.
Nil addit demitque tibi tam longa uetustas,
Omnia tempus habent, nam tibi tempus abest.
Qui mentes hominum qua uis per singula ducis
Et quocunque iubes dirigis ingenia,
Qui facis iratus homines contraria uelle
Propitiusque iubes ut bona cuncta gerant.
Quicquid agunt homines, bona tristia prospera praua,
Hoc fieri ammittunt ira fauorque dei:
Hoc tua uerba probant Moseo dicta prophetae,
Quod duraturus cor Pharaonis eras.
Sic mea corda deus nostro peccante reatu
Temporis immodici pellit ad illicita,
fol. 144[r] Ut qui facta ducum possem narrare meorum,
Nominis Asdingui bella triumphigera,
Unde mihi merces posset cum laude salutis
Munere regnantis magna uenire simul,
Praemia despicerem tacitis tot regibus almis,
Ut peterem subito certa pericla miser.
Quis nisi caelesti demens compulsus ab ira
Aspera cuncta petat, prospera cuncta neget?

incipit codicis Uaticani fol. 143[v] sine indice 1 ðc | condictor *corr. Areualus* 15 Quidquid *Sirmond et Areualus conferas Iuuenalem I 85* 16 admittunt *Areualus* | fabor *corr. Areualus* 21 qui]i *in rasura ampliore* 25 Proemia 26 Et *sed* e *in rasura recentiore. uidetur fuisse* u 28 negat *corr. Areualus*

Irascente deo mentes mutantur et artus,
30 Uertuntur sensus uertitur et species:
Persarum regem Babylonae regna tenentem
Post decus imperii quis neget esse bouem?
Et diademalem turparunt cornua frontem,
Mugitus pecudis uerba fuere duci:
35 Agricolam timuit post Parthica regna bubulcum
Summisitque pauens regia colla iugo,
Errauit per prata uagus mala gramina pastus,
Et qui homo bos fuerat de boue factus homo est.
Liquit et antistes senior pater ille Iohannis
40 Elinguisque fuit uoce tacente silens.
Ast ego peccando regi dominoque deoque
Peior sum factus deteriorque cane.
Uulnera uexati curat sua lingua molossi,
Heu mea quippe mihi uulnera lingua dedit.
45 Sed qui restituit pecudis post membra tyranni
Ut fieret rediens ungula fissa manus,
Quique reformauit tacitae modulamina linguae
Ne mutilante sono uerba ligata daret,
Ipse meo domino deus imperat atque iubebit
50 Ut me restituat respiciatque pius,
Seruet aui ut laudes dicam patriasque suasque
Perque suas proles regia uota canam.
Culpa quidem grauis est uenia sed digna reatus
Quod sine peccati crimine nemo fuit:
55 Nam deus omnipotens potuit cum conderet orbem
Tristibus amotis gaudia sola dare,
Sed diuersa creans et discordantia iunxit
Et bona mixta malis et mala mixta bonis.
Sic elementa potens contraria miscuit auctor

31 *in margine manus recentior adscripsit* Nabuchodn⌉ 38 homo *om. Sirmond* 39 Liquit] *inter* i *et* q *literas unius uel duarum literarum spatium est* | senior] i *et* r literas *manus recentior in erasarum locum scripsit. fort. Dracontius scripsit* sancti *cf. d. deo* II 676 uerus *interpolati et Areualus* 45 tyrannum *Sirmond* 53 uenia *i. e.* ueniam

Digitized by Google

Offero sacrilegos nostro de corpore fructus
430 Ne prosit peccasse mihi.' sic fata sacerdos
Suspexit: tonuere poli, nec Luna uidetur
Sic tauros urguere suos sed cursibus astra
Ignitis responsa dabant. gauisa sacerdos
Uertit ad infernum gemitus regemque barathri
435 Secura iam uoce ciet Furiasque precatur:
'Iam pie rex Erebi qui formidabile regnum
Mortis habes, quem terra premit, qui funera mundi
Excipis et tantis non exples luctibus aulam,
Anguicomae uos quoque deae quibus impius horror
440 Turpia uipereae funduntur membra cerastae,
Plurimus ora tegit pendens de uertice serpens
Et sinuant orbes per pallida colla dracones:
Si manibus laniata meis mala uictima uestros
Ad manes peruenit homo, si uiscera matris
445 Uos propter scindens homines in uentre necaui,
Nunc nostras audite preces. regnator Auerni,
Crastina cum Glauce ueniet nuptura marito,
Mox Furias admitte tuas, properate sorores
Tartareae. Thebis iterum iam uota geruntur,
450 Currite, per thalamos Iocastae frater et heres
Coniungit natam. gens *haec* est uestra. dicabit
[p. 92] Mortibus impietas, affectus funera praestent.
Cur mora? nam nihil est quod non me exaudiat umquam.
Uirginitas si casta placet, retinere pudorem
455 Si libet et numquam contagia blanda mariti
Quaeritis, innuptae nuptam exhorrete sorores.
Si Furias saeuire precor nec sponte nocetis,
Non estis Furiae, nomen mutate domosque,
Ponite serpentes, alienas reddite flammas
460 Et puerum Ueneris quem iam tempsistis amate.'

431 non iure polos *quod posui temptauit Buech.* 434 baratri 436 *malis* impie | herebi 441 Plurimis *γ* 450 Iochastę 451 genus est *corr. Buech.* 452 praestant *corr. Buech.* 453 me non exaudiat 458 *cf. Orest.* 487 460 aetate *cui corruptelae nota addita est*

Digitized by Google

Dixerat et terra strepitum tremibunda ciebat,
Quo steterat Medea loco telluris hiatu
Finditur. attonitas inclinat cautior aures
Et surgens 'audimur' ait 'nam terra tremescit,
465 Uerbera plaudentum resonant per inane sororum,
Sibila uipereis uibrant sub dentibus angues.
Res melior tempusque monet redeatur ad urbem,
Ante tamen fluuio corpus mergatur et undis.'
Quod maga digrediens mox perficit et petit urbem.
470 Exilit interea tecturus Lucifer astra
Puniceo prouectus equo rutilusque micansque
Concusso de crine iubar diffundit in orbem
Flammigeri roseas praecedens solis abenas:
Coeperat aula ducis strepitu resonare clientum.
475 Iam Phoebus scandebat equos et luce rubebat
Post noctem uentura dies, iam tecta Creontis
Regibus implentur, iam proxima uirgo marito
Sederat et tabulas calamo sulcabat Iason.
'Conuentum pactumque' sonat 'signate tabellas'
480 Horrida Tartareo ueniens de gurgite uirgo
Tisiphone signumque premit gauisa Megaera,
Allecto testis ceras adamante notauit, [p. 93]
Anguibus horrendis per regia tecta flagellant.
Interea Medea nouam formare coronam
485 Coeperat et niueis miscebat sulphura ceris:
Pix et stuppa ligat, species dat quattuor artis
Mascula tura cremans, sterili suffire cypresso
Cura fuit cyproque ligat quod naufraga puppis
Perdiderat, cristata manus sancire iubetur,
490 Lambere caeruleis permisit serta cerastis.

461 spatium *corr. Buech.* 462 hiatus *cf. Orest. 473* 465 niane 466 Sibyla 471 preuectus *corr. Buech.* 472 ni 475 ruebat *corr. Buech.* 479 Conuectum γ | sonant | signat *corr. Buech. post* signat *crux appicta est quae eadem ante uersum conspicitur* 481 Tesiphone 482 Allectos 484 *ante* coronam *literae conspiciuntur* no *sed expunctae* 487 *Buech. uoluit* cremat 488 *fort.* curauit | *ante* puppis *leguntur* cypus *sed expuncta*

Digitized by Google

Exitiale rapit mox praemia tetra uenenum
Atque aurum mentita nocens radiare corona
Creditur et gemmas flores imitantur iniqui.
Dum munus Medea parat haec funera Glaucae,
495 Processit roseis sol mundum amplexus habenis.
At maga sulphuream ponens ad busta coronam
Haec ait: 'o mundi facies pulcherrima Titan
Naturam feruore tenens elementa coartans,
Ne dispersa fluant aut mundi machina mergat,
500 Stelligeri iubar omne poli, quem sphaera polorum
Sustinet et prohibet rutilam plus ire per aethram,
Dum contra rapis axe rotas et colligis ignes
Ipse pias animas mites et claudis in aeuum
Orbe tuo, miserere tuae, deus optime, nepti.
505 Insidant haec serta comis et uirginis ora
Digna corona premat: sint, inquam, regis in aula
Munera nostra rogi, dent praemia tanta sepulcrum,
Ignea mors rapiat sponsum cum paelice busto.'
Sic effata minax Solis mox numen adorat.
510 'Tempus *ad*est, pergamus' ait. sic fata coronam
Tollit et insontem fingens ad tecta Creontis
[p. 94] Uenerat, oblata sponsae dat serta puellae:
'Accipe uirgo libens auratam fronte coronam
Quam captiua dabo, qualem mea pignora sumant.'
515 Dixerat et capiti quod iam diademate regni
Splendebat fera serta locat. laudata recedit
Colchis et infaustas uomuerunt munera flammas.
Has radians nam Phoebus alit. iam creuerat ignis,
Uritur ingratus usta cum uirgine nauta,
520 Cum genero nataeque parat succurrere rector

491 repit *corr. Buech.* 494 munera *corr. Buech. cf. u.* 592 | Glauce 495 *ante* amplexus *praefixum legitur* q 499 *Buech. mauult* uergat 501 prohibes 503 mi^t^tis *quod posui temptauit Buech.* 507 dant *corr. Buech.* | tanta] *cf. supra* 491 | sepulchrum 508 pelice | busta *quod aegre defendas oppositionis nomine* 510 Tempus est *corruptelae signum interpositum* 511 et] *fort.* ut 513 auratam in fronte *del. Buech.* 516 Spledebat splendebat γ

Digitized by Google

Uritur ipse Creon. rogus est mox aula tyranni.
Diffugiunt omnes populi conuiua ministri,
Saltantum fugere chori. nam festa canentes
Ambusti lamenta sonant nec tympana plausu
525 Percutiunt, sed turba gemens hinc inde lacertos
Uerberat et flentes sed non sua funera plangunt.
Stabat sola nocens necdum satiata sacerdos
Nec secura tamen: numquam sic posse uenena
Credidit aut precibus tantum seruire furores.
530 Sed postquam solos quos iusserat ignis adussit,
Tunc natos furibunda premit. nam Mermerus insons
Et Feretus matrem blanda pietate uocabant.
Ut flammas uitare queant, infantia simplex
Affectu petit ipsa necem uel sponte pericla
535 Quaerit inops, passura necem mucrone parentis,
Ignari quae mater erat quid saeua pararet.
Tunc genetrix furibunda manum suspendit et ensem
Ac fatur: 'Sol testis auus, Sol Persice Mithra,
Luna decus noctis, Furiae, Proserpina, Pluton:
540 Accipe Sol radians animas, tu corpora Luna
Nutrimenta animae, fundit quem mucro cruorem
Sumite uos Furiae, noctis rex exigat umbras. [p. 95]
Spiritus in uentos satis est punisse nocentes
Insontesque simul. miseros hoc ense necabo
545 Quo genitor feriendus erat, nihil ipsa dolebo
Si ingrata maneat nullus de gente superstes.'
Haec ait et geminos uno simul ense nouerca
Transegit pueros. quos sic portabat ad arcem —
Ut proceres uidere nefas, timuere cruentam

530 adusit 531 Mermerus] *supra alteram* r *literam crux picta est* 532 ferentes *ante uersum crux conspicitur* 533 queat *corr. Buech.* 534 *post* necem *legitur* mucrone parentis *sed expunctum* 535 *post* necem *legitur* uel sponte pericla *sed expunctum* 538 Af Ac fatur | persce mi^{ni}tra perste ministra γ. *corruptelae nota uersui praefixa est* 543 *uersus excidisse uidetur post* inuentos *quamquam in codice lacuna nulla est* | satis est] *fort.* satiet 546 meurat

Digitized by Google

550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
'His' inquit Medea 'rogis ubi pulchra nouerca
Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
Uos, miseri, commendo mei.' sic fata minorum
555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
Et currus metuenda petit. uenere dracones
Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
Occupat illa grauem funesto corpore currum,
Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
Et totum meliore coma perfunderet orbem.
570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
[p. 96] Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
Inde seges ferrata micat, uel Martis anheli
Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex* sident) *corruptelae nota uersui praeponitur γ* 564 mox e tu̅ tellure 565 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 profunderet *corr. Buech.* 571 *ante* furię *legitur* fur *sed expunctum* 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort.* hic | aratro *alia manus in margine adnotauit* 576 *fort.* Unde | ferra *supra* rr *literas corruptelae signum, supra* a *literam lineola uerticalis appicta est* | anheli *corruptelae signo notatum est* 578 *ante* galeata *uides* gala *literas et inceptam* t *subtractamque lineolam*

Digitized by Google

Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,
580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
Mortibus alternis et mutua fata minantur,
Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis.
Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,
Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
Et Polynices inops germani morte peremptus.
Blanda Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
Parcite uos saltim Thebis, quibus auctor origo
Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
590 Thebana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
Et pro tot meritis sic funera tanta merentur?
Crimen erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas
595 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum,
Te Uenerem freta uestra negent, abiuret Amores
Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,
Uulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,
Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,
600 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur
Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

583 Inde talamus *uersui crux praefixa est* 585 Thocles | Polinicis 586 Polinices Poliniceps *γ* | ferentus *corruptelae signo notatum corr. Buech.* 587 Semeleiae bacchae 588 saltis 589 mater iacet 590 Tartara (*corruptelae signo notatum*) tibi (*ut uidetur*) Diones *quod scripsi proposuit Buech.* 591 Armonia *supra* r *literam corruptelae nota conspicitur* 596 adiures 597 Cypris | Dionem 600 Sit nefas *corr. Buech.* *sub finem scriptum est Τέλος. desinit codex Neapolitanus*

Digitized by Google

Satisfactio Dracontii.

Rex immense deus cunctorum conditor et spes,
Quem timet omne solum, qui regis igne polum,
Sidera flamma dies quem sol nox luna fatentur
Auctorem, dominum saecula cuncta probant:
Principio seu fine carens et temporis expers
Nescius alterni nec uice functus agis,
Omnia permutans nullo mutabilis aeuo
Idem semper eris qui es modo uel fueras.
Nil addit demitque tibi tam longa uetustas,
Omnia tempus habent, nam tibi tempus abest.
Qui mentes hominum qua uis per singula ducis
Et quocunque iubes dirigis ingenia,
Qui facis iratus homines contraria uelle
Propitiusque iubes ut bona cuncta gerant.
Quicquid agunt homines, bona tristia prospera praua,
Hoc fieri ammittunt ira fauorque dei:
Hoc tua uerba probant Moseo dicta prophetae,
Quod duraturus cor Pharaonis eras.
Sic mea corda deus nostro peccante reatu
Temporis immodici pellit ad illicita,
fol. 144[r] Ut qui facta ducum possem narrare meorum,
Nominis Asdingui bella triumphigera,
Unde mihi merces posset cum laude salutis
Munere regnantis magna uenire simul,
Praemia despicerem tacitis tot regibus almis,
Ut peterem subito certa pericla miser.
Quis nisi caelesti demens compulsus ab ira
Aspera cuncta petat, prospera cuncta neget?

incipit codicis Uaticani fol. 143[v] sine indice 1 ðc | condictor *corr. Areualus* 15 Quidquid *Sirmond et Areualus conferas Iuuenalem I 85* 16 admittunt *Areualus* | fabor *corr. Areualus* 21 qui]i *in rasura ampliore* 25 Proemia 26 Et *sed* e *in rasura recentiore. uidetur fuisse* u 28 negat *corr. Areualus*

Digitized by Google

Irascente deo mentes mutantur et artus,
30 Uertuntur sensus uertitur et species:
Persarum regem Babylonae regna tenentem
Post decus imperii quis neget esse bouem?
Et diademalem turparunt cornua frontem,
Mugitus pecudis uerba fuere duci:
35 Agricolam timuit post Parthica regna bubulcum
Summisitque pauens regia colla iugo,
Errauit per prata uagus mala gramina pastus,
Et qui homo bos fuerat de boue factus homo est.
Liquit et antistes senior pater ille Iohannis
40 Elinguisque fuit uoce tacente silens.
Ast ego peccando regi dominoque deoque
Peior sum factus deteriorque cane.
Uulnera uexati curat sua lingua molossi,
Heu mea quippe mihi uulnera lingua dedit.
45 Sed qui restituit pecudis post membra tyranni
Ut fieret rediens ungula fissa manus,
Quique reformauit tacitae modulamina linguae
Ne mutilante sono uerba ligata daret,
Ipse meo domino deus imperat atque iubebit
50 Ut me restituat respiciatque pius,
Seruet aui ut laudes dicam patriasque suasque
Perque suas proles regia uota canam.
Culpa quidem grauis est uenia sed digna reatus
Quod sine peccati crimine nemo fuit:
55 Nam deus omnipotens potuit cum conderet orbem
Tristibus amotis gaudia sola dare,
Sed diuersa creans et discordantia iunxit
Et bona mixta malis et mala mixta bonis.
Sic elementa potens contraria miscuit auctor

31 *in margine manus recentior adscripsit* Nabuchodn⌉ 38 homo *om. Sirmond* 39 Liquit] *inter* i *et* q *literas unius uel duarum literarum spatium est* | senior] i *et* r literas *manus recentior in erasarum locum scripsit. fort. Dracontius scripsit* sancti *cf. d. deo* II 676 uerus *interpolati et Arevalus* 45 tyrannum *Sirmond* 53 uenia *i. e.* uenium

Digitized by Google

60 Humida cum siccis ignea cum gelidis.
Littera doctiloquax apibus cognata refertur,
Quis datur ut habeant uulnera castra fauos:
Cera dat ingenium pueris, primordia sensus,
Inde fit ut prosit littera uel noceat.
65 Aspis habet mortes habet et medicamina serpens,
Uipera saepe iuuat, uipera saepe nocet.
Cerua salutares pasto serpente medellas
Conficit et pellunt ipsa uenena neces.
Materies ferri simplex et noxia fertur,
70 Impius inde nocet, rusticus inde placet.
Ipsa parit gemmas pretiosos terra lapillos,
Ipsa dat et uepres spinea ligna rosas.
Delicias mortesque parat mare fluctibus altum,
Et generat pelagi conchula diuitias.
75 Aera temperies auris uitalibus aptat
Quae corrupta dies eripit atque animas.
Aspera uel facilis retinet natura uolucres:
Blanda columba auis est, aspera uultur auis.
Nubibus aggestis pluuiae nix grando pruinae
80 Gignuntur, uicibus igne uapore gelu.
Sol dat temperies, species gratissima mundi,
Cuncta creanda parans cuncta creata fouens,
Per quem fetat humus flores et messis aristas:
Sole perustus ager putris harena iacet.
85 Corpora sol reficit radiis et corpora uexat,
Solibus alternis itque reditque salus.
Omnia nec mala sunt nec sunt bona sidera caeli:
Lucifer hoc docuit, Sirius hoc monuit.
Temperies caeli medium nec possidet orbem,
90 Nam de quinque plagis uix habet ipsa duas.
Quod caelum quod terra fretum quod purior aer

62 fabos *corr. Areualus* 63 *tacito auctore adhibet Isidorus orig.* V 9 67 medullas *Areualus* medela est *interpolati* 69 *in margine notat* ferro *manus rec.* 74 concula 79 pruina *Sirmond et Areualus. at conferas d. deo* I 6 pruinae *Azagrensis* 81 *in margine notat* sole *manus rec.* 88 Syrius 89 *in margine notat* celo *manus rec.*

Digitized by Google

Non meruere simul, hoc homo quando habeat?
Culpa mihi fuerat dominos reticere modestos
Ignotumque mihi scribere nec dominum,
95 Qualis et ingratos sequitur qui mente profana
Cum dominum norunt idola uana colunt.
Israhelitarum populum sic culpa tenebat
Quando deum oblitus flans uitulum coluit.
Dat tamen indulgens ueniam poscentibus auctor,
100 Si sceleris facti mens rea paeniteat.
Te precor, omnipotens, te quem decet esse benignum
Quem non ulla iuuat ultio sed uenia,
Cuius sancta manus sustentat corda regentum,
Et pius inclinas mox ubicunque iubes:
105 Te coram primum me carminis illius ausu
Quod male disposui paenitet et fateor.
Post te, summe deus, regi dominoque reus sum
Cuius ab imperio posco gemens ueniam.
Imperet armato pietas tua, prospera mandet
110 Rex dominusque meus semper ubique pius:
Nec mihi dissimilis quam quod solet esse cateruis
Sit pietate sua, sit bonus et placidus.
Nam tua sunt quaecunque gerit quaecunque iubebit,
Iudiciumque dei regia uerba ferunt.
115 Exorent haec pauca deum qui mentis opertae
Sensibus aetheriis condita uota uidet.
Ad te nunc, princeps, mea uela retorqueo supplex,
Pectore mente rogans uoce manuque petens:
Da dextram misero, ueniam concede precanti,
120 Tempore tam longo non decet ira pium.

94 uel dominum *quam posui Sirmondi lectio ab Areualo recepta parum placet. latet fortasse nomen proprium uel* ceu 95 prophana 96 norint *interpolati et Areualus* 99 Et tamen *corr. Buech.* | indulges *Areualus.* indulgens *etiam Sirmond* 105 ullius *corr. Areualus ex interpolatis* | orsa *Sirmond* 112 tua *Areualus* sua *etiam Sirmond* 119 fatenti *Sirmond*

Digitized by Google

Namque inimicorum culpis ueniale minaris,
Captiuosque tuos deliciis epulas.
Puniat ut sit quod Christus, tu parcis iniquis,
Uindice quo regnas, quo uigilante uiges.
125 Qui pereunt bello soli moriuntur ut hostes,
Qui superest pugnae uiuat ut ipse iubes.
Captiuus securus agit, solusque rebellis
Formidat mortem, praeda quieta sedet.
Conseruas animas, uictum super ipse ministras
130 Ne sit uita grauis subripiente fame.
Nemo cadet sub iure tuo sub morte cruenta,
Scit se uicturum qui uolet esse tuus.
Turba rebellantum quotiens orauit in armis
Uinceret aut certe praeda fuisset iners.
135 Securus sine morte manus dat hostibus hostis,
Nam bene conseruas colla subacta iugo.
Sic leo terribile fremit horridus ore cruento
Unguibus excussis dente minante neces,
Acrius iratus crispato lumine ferri,
140 Et mora si fuerit acrius inde furit,
At si uenator trepidans uenabula ponat
Territus et iaceat, mox perit ira cadens.
Temnit praedo cibos quos non facit ipse cadauer,
Ac ferus ignoscit ceu satis accipiat,
145 Et dat prostrato ueniam sine uulnere uicto
Ore uerecundo deiciens oculos.
Sic tua, regnator, non impia frangitur ira
Cum confessus erit crimina gesta reus.
Ignoscendo pius nobis imitare Tonantem
150 Qui indulget culpas et ueniam tribuit.
Principis augusti simile est ad regna polorum

123 xp̃r 125 in hostes *corr. Areualus* 128 preda 133 forauit *corr. Buech.* durauit *Areualus* 141 Ac at *interpolati et Areualus* 143 predo *idem uersus reperitur* VIII 360 146 *malles* deicienti *nisi elisio obstaret Dracontio non usitata* 149 non uis nobis *ex interpolatis restituit Areualus* 150 culpis *interpolati et Areualus* 151 Principis imperium *interpolati et Areualus* | ac *scripsit Areualus. sed* ad *etiam in*

Digitized by Google

Ut canit ad populos pagina sancta dei,
Sacrilegis referens caelestia iura cateruis
Cinctus apostolica discipulante manu.
155 Nonne dei praecepta iubent ne sol cadat intrans
Irascente alio sed pius extet homo?
Rex inimicorum iugulis mucrone pepercit
Dauid et hic sceleris certus adulter inest:
Confessus facinus ueniam pro clade meretur
160 Noxius impune uel sine morte reus.
Insuper et Salomon eadem muliere creatus
Quae scelus ammisit munus honoris habet:
Non fit Abessalon heres de coniuge natus,
Sed sceleris fructus sceptra paterna tenet.
165 Ecce quid impendit patri clementia parcens
Ut sibi regna daret ut daret et suboli.
Ipse inimicorum Salomon non colla poposcit
Dum peteret dominum, sed sapientis opem:
Extitit hic prudens quia noluit esse cruentus
170 Pacificusque fuit consiliique tenax.
Stephanus ante alios lapidum sub grandine martyr
Hostibus orabat sponte suis ueniam.
Haec bona simplicitas praestat ieiuna cruoris:
Uir sine morte gerens nil habet ipse necis.
175 Caesar ubique potens hosti post bella pepercit,
Et quod erat peius ciuis et hostis erat:
Sponte facultatem redhibens reparauit honores,
Inde uocatus abit dignus honore dei.

interpolatis legitur. uidentur autem post hunc uersum nonnulla periisse, nam in sequentibus de Christo agitur 155 *cf. Paulum ad Ephes.* 4, 26 *Dracontium d. deo* III 599 157 populis *interpolati et Areualus* 160 reus *ex interpolatis Areualus suppleuit. spatium uero in Uaticano codice uidetur relictum esse, cum interpunctionis nota qua disticha singula terminantur post* morte *non conspiciatur* 162 admisit *editum* 163 sit *corr. Areualus. sunt autem* f *et* s *literae difficillimae distinctu* 165 patris *cf. u.* 191 166 ut sibi regna daret et sub *nihil ultra. uid. ad u.* 160. ut daret et soboli *Areualus restituit ex interpolatis* 174 furens *interpolati et Areualus* 177 redhibens parauit *corr. Areualus* 178 obit diuus *proposuit Buech.*

Digitized by Google

Cuius ab imperio surgens et origine Caesar
180 Augustus meruit tempus habere pium.
Tempore namque eodem est natus de uirgine Christus,
Cuius et emicuit stella per astra poli.
Dux princeps Romanus erat de principe Titus
Si non praestaret dicere saepe solens:
185 'Perdidimus hac luce diem' si nulla dedisset
Non exoratus praestita supplicibus.
Alter ait princeps modico sermone poeta
Commodus Augustus uir pietate bonus:
'Nobile praeceptum rectores discite post me:
190 Sit bonus in uita qui uolet esse deus'.
Ecce quid impendit homini clementia simplex,
Ut praestet bona dans conferat atque animae.
Ne facias populum mendacem, qui tibi clamat
Uocibus innumeris 'rex dominusque pius':
195 Ut uox uera sonat 'dominus', sic uera 'pius' sit.
Orbis in ore uolat puplica merx procerum.
Fama ducum non est bellis collecta cruentis
Ex quibus occurrit saepe reatus atrox
Gloria bellorum, ducibus populisque triumphos
200 In commune datos diuidit armipotens:
Nam ducibus solis praestat clementia laudem,
Non habet haec comitem participemque negat.
Dicit 'in arma pares fuimus cum principe' miles
'Me pugnante comes, uictor ab hoste redis'.
205 Nunquid ut ignoscat rector pars militis intrat?
Soli qui ignoscit gloria laudis erit.
Qui fodit, aduersus hostes certamina Martis

181 *Christi nomen* sic *scribitur ut u.* 123 185 *cf. Sueton Tit.* 8 187 *permirus quidem iste* modico sermone poeta *tamen haud scio num cum Areualo et interpolatis uel* probatus *aut* profatur *uel simile scribendum sit* 195 sonet 197 mos *interpolati* mors. *Areualus* merx *corr. Buech.* 205 instat *scripsit Areualus cum interpolatis* intrat *idem coniecit, id quod legitur in Uaticano codice* 207 fouet *Areualus*

Digitized by Google

Horrida concurrens uincat in arma fremens:
Rex qui dat ueniam subiecto et temperat iras,
210 Plus quam turba facit, qui sua corda domat.
Te deus aspiciens effundere nolle cruorem,
Ut sine peccato non sine laude daret,
Contulit absenti terrae pelagique triumphos:
Ansila testatur, Maurus ubique iacet.
215 Quod pereunt hostes regis fortuna uocatur,
Quod pereunt populi temporis ordo regit:
Nam si debilitas faceret discurrere mortes,
Non caderent puer aut femina sexus iners.
Omnia tempus agit, cum tempore cuncta trahuntur,
220 Tempora eunt uitae, tempora mortis eunt:
Sex sunt aetates hominum procul usque senectam,
Hae distincta tenent tempora quaeque sua.
Nunquid adultorum strepitus infantia simplex
Uindicat aut fremitus pigra senectus habet?
225 Non catulaster agit puerilia, non puer audet
Attrectare tener Martia tela manu.
Non furit in Uenerem nondum pubentibus annis
Nec sub flore genae marcidus est iuuenis,
Maturus tractat, gemit et tremebunda senectus
230 Nescia feruoris uel leuitatis inops.
Nunquid mox natas segetes uiror armat aristis
Floribus aut genitis fructus inest subito?
Nouimus astra poli confectos perdere cursus
Transactasque simul sic repetisse uias.
235 Tempore luna suo crescit uel deficit orbe,
Cuius ad aetatem plurima lege notant.
Nam luna crescente fretum crementa resumit,
Qua minuente polis est minor unda maris.
Cynthia dum crescit fontes et flumina crescunt,
240 Haec eadem minuunt Cynthia dum minuit.

208 uincit 213 Consulit *ex interpolatis corr. Areualus* 214 Marus *ex interpolatis corr. Areualus* 218 pueri 225 catulaster *corr. ex* catuiaster *man. rec.* catulastra gerit *Sirmond* 231 uigor *mauult Areualus* 236 *malis* et 239 Quintia 240 qntia

Digitized by Google

Ipsa medulla latens obseruat cornua lunae,
Obseruant lunae tecta cerebra globos.
Sol oculus caeli radians fuscatur ab umbra
Et tamen ad solitas itque reditque plagas,
245 Ac recipit facies priscas lucesque resumit:
Damna uel augmentum dant elementa, ferunt.
Alternant elementa uices et tempora mutant,
Tempus habent noctes tempus et ipse dies.
Accipiunt augmenta dies noctesque uicissim,
250 Amittunt cursus perpete lege poli.
Tempora sunt florum, retinet sua tempora messis,
Tempus et autumnus, tempus habent hiemes:
Uer aestas autumnus hiems redit annus in annum,
Quattuor alternant tempora temporibus.
255 Omnia cum redeant homini sua non redit aetas,
Sed uelut acris auis sic fugitiua uolat.
Tempora sunt pacis uel tempora certa cruoris,
Otia tempus habent militiaeque labor.
Tempora gaudendi, sunt tempora certa dolendi,
260 Tempora dant lucrum, tempora damna ferunt.
Nubila tempus habent et tempora certa serenum,
Tempora seruari iussit et ipse deus.
Horam quaesiuit faciens miracula Christus,
Horam sperauit passio sancta crucis.
265 Ut mi irascaris, qui sim si dignior ira
Tam magni regis iudicer esse tua?
Quando per aetherias aquila uolitante rapinas
Praeda cibusque fuit passer hirundo picus?
Quando fames rabidi quamuis ieiuna leonis
270 Ut sit adoptauit faucibus esca lepus?

241 obseruat *corr. ex* obscurat *man. rec.* 246 Damna ue lumentu dantq; *corr. Areualus. malis* dant quae *nisi obstet elisio molesta cf. u.* 38 252 autumnum tempus habet *quod scripsi coniecit Areualus* 255 hominis *corr. Areualus* | sua *corr. man. rec. primitus fuit* uia *uel simile quid* 262 seruare 263 *uid. ad u.* 123 265 Ut mihi irascaris qui sim dignior ira. *quod scripsi proposuit Buech.* Cur irascaris mihi cur sic dignior ira *scripsit Areualus* 267 etherias 268 Preda

Digitized by Google

Deuorat egregios ingenti corpore tauros,
Et rapiunt aquilae splendida membra pedes.
Dat semel iratus ueniam post uulnera pardus
Nec reduces morsus dat feritate pia.
275 Despicit irasci pastoribus optima tigris,
Despicit et talpas flammeus ore draco.
Fulmina non feriunt reptantia gramina terris
Nec modicas salices flamma trisulca cremat,
Sed feriunt celsas pulsantes nubila cedros
280 Et montes uastos proxima saxa polo.
Sontes peccantes tantum sua culpa fatigat:
Ecce etiam insontes noxia poena petit.
Si ipse ego peccaui, quaenam est, rogo, culpa meorum
Quos simul exagitat frigus inopsque fames?
285 Diluuio periere rei sine clade piorum,
Loth bonus et iustus tollitur ex Sodomis.
Si non humani generis peccata fuissent,
Unde pium nomen posset habere deus?
Sed quia dat ueniam populis peccata relaxans,
290 Per pietatis opus nomen habet placidum.
Si ueniam frater fratri donare iubetur,
Quid rex subiectis et dominus famulis?
Si iustis solem dominus pluuiasque dedisset
Nec daret iniustis, quae fuerat pietas?
295 Non quaerit ueniam qui nil peccasse probatur,
Nonne manus medici languida membra petunt?
Materiem laudis praebet tibi culpa reorum
Et titulos famae dat pietatis opus.
Inclitus armipotens, uestrae pietatis origo
300 Et doctus genio pronior ad ueniam
'Non homini ignosco' dixit 'sed lingua meretur':

272 membrida *unde* nebrida *uerbum prorsus ignotum efficiendi licentiam sibi sumpsit Areualus.* splendida *proposuit Buech. ceterum totum hoc hemistichium addidisse uidetur man. rec.*
277 Flumina *corr. Areualus cf.* V 312 300 *inter* genio *et* pronior *amplius spatium*

Digitized by Google

550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
'His' inquit Medea 'rogis ubi pulchra nouerca
Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
Uos, miseri, commendo mei.' sic fata minorum
555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
Et currus metuenda petit. uenere dracones
Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
Occupat illa grauem funesto corpore currum,
Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
Et totum meliore coma perfunderet orbem.
570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
[p. 96] Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
Inde seges ferrata micat, uel Martis anheli
Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex* sident) *corruptelae nota uersui praeponitur γ* 564 mox e tu̅ tellure 565 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 profunderet *corr. Buech.* 571 *ante* furię *legitur* fur *sed expunctum* 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort.* hic | aratro *alia manus in margine adnotauit* 576 *fort.* Unde | ferra *supra* rr *literas corruptelae signum, supra* a *literam lineola uerticalis appicta est* | anheli *corruptelae signo notatum est* 578 *ante* galeata *uides* gala *literas et inceptam* t *subtractamque lineolam*

Digitized by Google

Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,
580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
Mortibus alternis et mutua fata minantur,
Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis.
Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,
Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
Et Polynices inops germani morte peremptus.
Blanda Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
Parcite uos saltim Thebis, quibus auctor origo
Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
590 Thebana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
Et pro tot meritis sic funera tanta merentur?
Crimen erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas
595 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum,
Te Uenerem freta uestra negent, abiuret Amores
Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,
Uulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,
Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,
600 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur
Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

583 Inde talamas (u) *uersui crux praefixa est* 585 Thocles | Polinicis 586 Polinices Poliniceps *γ* | ferentus *corruptelae signo notatum corr. Buech.* 587 Semeleiae bacchae 588 saltis 589 mater iacet 590 Tartara (*corruptelae signo notatum*) tibi (*ut uidetur*) Diones *quod scripsi proposuit Buech.* 591 Armonia *supra* r *literam corruptelae nota conspicitur* 596 adiures 597 Cypris (u) | Dionem 600 Sit nefas *corr. Buech. sub finem scriptum est* Τέλος. *desinit codex Neapolitanus*

Digitized by Google

Satisfactio Dracontii.

Rex immense deus cunctorum conditor et spes,
Quem timet omne solum, qui regis igne polum,
Sidera flamma dies quem sol nox luna fatentur
Auctorem, dominum saecula cuncta probant:
5 Principio seu fine carens et temporis expers
Nescius alterni nec uice functus agis,
Omnia permutans nullo mutabilis aeuo
Idem semper eris qui es modo uel fueras.
Nil addit demitque tibi tam longa uetustas,
10 Omnia tempus habent, nam tibi tempus abest.
Qui mentes hominum qua uis per singula ducis
Et quocunque iubes dirigis ingenia,
Qui facis iratus homines contraria uelle
Propitiusque iubes ut bona cuncta gerant.
15 Quicquid agunt homines, bona tristia prospera praua,
Hoc fieri ammittunt ira fauorque dei:
Hoc tua uerba probant Moseo dicta prophetae,
Quod duraturus cor Pharaonis eras.
Sic mea corda deus nostro peccante reatu
20 Temporis immodici pellit ad illicita,
fol. 144[r] Ut qui facta ducum possem narrare meorum,
Nominis Asdingui bella triumphigera,
Unde mihi merces posset cum laude salutis
Munere regnantis magna uenire simul,
25 Praemia despicerem tacitis tot regibus almis,
Ut peterem subito certa pericla miser.
Quis nisi caelesti demens compulsus ab ira
Aspera cuncta petat, prospera cuncta neget?

incipit codicis Uaticani fol. 143[v] sine indice 1 ðc | condictor *corr. Areualus* 15 Quidquid *Sirmond et Areualus conferas Iuuenalem I 85* 16 admittunt *Areualus* | fabor *corr. Areualus* 21 qui]i *in rasura ampliore* 25 Proemia 26 Et *sed* e *in rasura recentiore. uidetur fuisse* u 28 negat *corr. Areualus*

Digitized by Google

Irascente deo mentes mutantur et artus,
30 Uertuntur sensus uertitur et species:
Persarum regem Babylonae regna tenentem
Post decus imperii quis neget esse bouem?
Et diademalem turparunt cornua frontem,
Mugitus pecudis uerba fuere duci:
35 Agricolam timuit post Parthica regna bubulcum
Summisitque pauens regia colla iugo,
Errauit per prata uagus mala gramina pastus,
Et qui homo bos fuerat de boue factus homo est.
Liquit et antistes senior pater ille Iohannis
40 Elinguisque fuit uoce tacente silens.
Ast ego peccando regi dominoque deoque
Peior sum factus deteriorque cane.
Uulnera uexati curat sua lingua molossi,
Heu mea quippe mihi uulnera lingua dedit.
45 Sed qui restituit pecudis post membra tyranni
Ut fieret rediens ungula fissa manus,
Quique reformauit tacitae modulamina linguae
Ne mutilante sono uerba ligata daret,
Ipse meo domino deus imperat atque iubebit
50 Ut me restituat respiciatque pius,
Seruet aui ut laudes dicam patriasque suasque
Perque suas proles regia uota canam.
Culpa quidem grauis est uenia sed digna reatus
Quod sine peccati crimine nemo fuit:
55 Nam deus omnipotens potuit cum conderet orbem
Tristibus amotis gaudia sola dare,
Sed diuersa creans et discordantia iunxit
Et bona mixta malis et mala mixta bonis.
Sic elementa potens contraria miscuit auctor

31 *in margine manus recentior adscripsit* Nabuchodn⌉ 38 homo *om. Sirmond* 39 Liquit] *inter* i *et* q *literas unius uel duarum literarum spatium est* | senior] i *et* r literas *manus recentior in erasarum locum scripsit. fort. Dracontius scripsit* sancti *cf. d. deo* II 676 uerus *interpolati et Areualus* 45 tyrannum *Sirmond* 53 uenia *i. e.* uenism

Digitized by Google

60 Humida cum siccis ignea cum gelidis.
Littera doctiloquax apibus cognata refertur,
Quis datur ut habeant uulnera castra fauos:
Cera dat ingenium pueris, primordia sensus,
Inde fit ut prosit littera uel noceat.
65 Aspis habet mortes habet et medicamina serpens,
Uipera saepe iuuat, uipera saepe nocet.
Cerua salutares pasto serpente medellas
Conficit et pellunt ipsa uenena neces.
Materies ferri simplex et noxia fertur,
70 Impius inde nocet, rusticus inde placet.
Ipsa parit gemmas pretiosos terra lapillos,
Ipsa dat et uepres spinea ligna rosas.
Delicias mortesque parat mare fluctibus altum,
Et generat pelagi conchula diuitias.
75 Aera temperies auris uitalibus aptat
Quae corrupta dies eripit atque animas.
Aspera uel facilis retinet natura uolucres:
Blanda columba auis est, aspera uultur auis.
Nubibus aggestis pluuiae nix grando pruinae
80 Gignuntur, uicibus igne uapore gelu.
Sol dat temperies, species gratissima mundi,
Cuncta creanda parans cuncta creata fouens,
Per quem fetat humus flores et messis aristas:
Sole perustus ager putris harena iacet.
85 Corpora sol reficit radiis et corpora uexat,
Solibus alternis itque reditque salus.
Omnia nec mala sunt nec sunt bona sidera caeli:
Lucifer hoc docuit, Sirius hoc monuit.
Temperies caeli medium nec possidet orbem,
90 Nam de quinque plagis uix habet ipsa duas.
Quod caelum quod terra fretum quod purior aer

62 fabos *corr. Areualus* 63 *tacito auctore adhibet Isidorus orig.* V 9 67 medullas *Areualus* medela est *interpolati* 69 *in margine notat* ferro *manus rec.* 74 concula 79 pruina *Sirmond et Areualus. at conferas d. deo* I 6 pruinae *Azagrensis* 81 *in margine notat* sole *manus rec.* 88 Syrius 89 *in margine notat* celo *manus rec.*

Digitized by Google

Non meruere simul, hoc homo quando habeat?
Culpa mihi fuerat dominos reticere modestos
Ignotumque mihi scribere nec dominum,
95 Qualis et ingratos sequitur qui mente profana
Cum dominum norunt idola uana colunt.
Israhelitarum populum sic culpa tenebat
Quando deum oblitus flans uitulum coluit.
Dat tamen indulgens ueniam poscentibus auctor,
100 Si sceleris facti mens rea paeniteat.
Te precor, omnipotens, te quem decet esse benignum
Quem non ulla iuuat ultio sed uenia,
Cuius sancta manus sustentat corda regentum,
Et pius inclinas mox ubicunque iubes:
105 Te coram primum me carminis illius ausu
Quod male disposui paenitet et fateor.
Post te, summe deus, regi dominoque reus sum
Cuius ab imperio posco gemens ueniam.
Imperet armato pietas tua, prospera mandet
110 Rex dominusque meus semper ubique pius:
Nec mihi dissimilis quam quod solet esse cateruis
Sit pietate sua, sit bonus et placidus.
Nam tua sunt quaecunque gerit quaecunque iubebit,
Iudiciumque dei regia uerba ferunt.
115 Exorent haec pauca deum qui mentis opertae
Sensibus aetheriis condita uota uidet.
Ad te nunc, princeps, mea uela retorqueo supplex,
Pectore mente rogans uoce manuque petens:
Da dextram misero, ueniam concede precanti,
120 Tempore tam longo non decet ira pium.

94 uel dominum *quam posui Sirmondi lectio ab Areualo recepta parum placet. latet fortasse nomen proprium uel* ceu 95 prophana 96 norint *interpolati et Areualus* 99 Et tamen *corr. Buech.* | indulges *Areualus.* indulgens *etiam Sirmond* 105 ullius *corr. Areualus ex interpolatis* | orsa *Sirmond* 112 tua *Areualus* sua *etiam Sirmond* 119 fatenti *Sirmond*

Digitized by Google

Namque inimicorum culpis ueniale minaris,
Captiuosque tuos deliciis epulas.
Puniat ut sit quod Christus, tu parcis iniquis,
Uindice quo regnas, quo uigilante uiges.
125 Qui pereunt bello soli moriuntur ut hostes,
Qui superest pugnae uiuat ut ipse iubes.
Captiuus securus agit, solusque rebellis
Formidat mortem, praeda quieta sedet.
Conseruas animas, uictum super ipse ministras
130 Ne sit uita grauis subripiente fame.
Nemo cadet sub iure tuo sub morte cruenta,
Scit se uicturum qui uolet esse tuus.
Turba rebellantum quotiens orauit in armis
Uinceret aut certe praeda fuisset iners.
135 Securus sine morte manus dat hostibus hostis,
Nam bene conseruas colla subacta iugo.
Sic leo terribile fremit horridus ore cruento
Unguibus excussis dente minante neces,
Acrius iratus crispato lumine ferri,
140 Et mora si fuerit acrius inde furit,
At si uenator trepidans uenabula ponat
Territus et iaceat, mox perit ira cadens.
Temnit praedo cibos quos non facit ipse cadauer,
Ac ferus ignoscit ceu satis accipiat,
145 Et dat prostrato ueniam sine uulnere uicto
Ore uerecundo deiciens oculos.
Sic tua, regnator, non impia frangitur ira
Cum confessus erit crimina gesta reus.
Ignoscendo pius nobis imitare Tonantem
150 Qui indulget culpas et ueniam tribuit.
Principis augusti simile est ad regna polorum

123 xp̃r 125 in hostes *corr. Areualus* 128 preda 133 forauit *corr. Buech.* durauit *Areualus* 141 Ac at *interpolati et Areualus* 143 predo *idem uersus reperitur* VIII 360 146 *mallet* deicienti *nisi elisio obstaret Dracontio non usitata* 149 non uis nobis *ex interpolatis restituit Areualus* 150 culpis *interpolati et Areualus* 151 Principis imperium *interpolati et Areualus* | ac *scripsit Areualus. sed* ad *etiam in*

Digitized by Google

Ut canit ad populos pagina sancta dei,
Sacrilegis referens caelestia iura cateruis
Cinctus apostolica discipulante manu.
155 Nonne dei praecepta iubent ne sol cadat intrans
Irascente alio sed pius extet homo?
Rex inimicorum iugulis mucrone pepercit
Dauid et hic sceleris certus adulter inest:
Confessus facinus ueniam pro clade meretur
160 Noxius impune uel sine morte reus.
Insuper et Salomon eadem muliere creatus
Quae scelus ammisit munus honoris habet:
Non fit Abessalon heres de coniuge natus,
Sed sceleris fructus sceptra paterna tenet.
165 Ecce quid impendit patri clementia parcens
Ut sibi regna daret ut daret et suboli.
Ipse inimicorum Salomon non colla poposcit
Dum peteret dominum, sed sapientis opem:
Extitit hic prudens quia noluit esse cruentus
170 Pacificusque fuit consiliique tenax.
Stephanus ante alios lapidum sub grandine martyr
Hostibus orabat sponte suis ueniam.
Haec bona simplicitas praestat ieiuna cruoris:
Uir sine morte gerens nil habet ipse necis.
175 Caesar ubique potens hosti post bella pepercit,
Et quod erat peius ciuis et hostis erat:
Sponte facultatem redhibens reparauit honores,
Inde uocatus abit dignus honore dei.

interpolatis legitur. uidentur autem post hunc uersum nonnulla periisse, nam in sequentibus de Christo agitur 155 *cf. Paulum ad Ephes.* 4, 26 *Dracontium d. deo* III 599 157 populis *interpolati et Areualus* 160 reus *ex interpolatis Areualus suppleuit. spatium uero in Uaticano codice uidetur relictum esse, cum interpunctionis nota qua disticha singula terminantur post* morte *non conspiciatur* 162 admisit *editum* 163 sit *corr. Areualus. sunt autem* f *et* s *literae difficillimae distinctu* 165 patris *cf. u.* 191 166 ut sibi regna daret et sub *nihil ultra. uid. ad u.* 160. ut daret et soboli *Areualus restituit ex interpolatis* 174 furens *interpolati et Areualus* 177 redhibens parauit *corr. Areualus* 178 obit diuus *proposuit Buech.*

Digitized by Google

Cuius ab imperio surgens et origine Caesar
180 Augustus meruit tempus habere pium.
Tempore namque eodem est natus de uirgine Christus,
Cuius et emicuit stella per astra poli.
Dux princeps Romanus erat de principe Titus
Si non praestaret dicere saepe solens:
185 'Perdidimus hac luce diem' si nulla dedisset
Non exoratus praestita supplicibus.
Alter ait princeps modico sermone poeta
Commodus Augustus uir pietate bonus:
'Nobile praeceptum rectores discite post me:
190 Sit bonus in uita qui uolet esse deus'.
Ecce quid impendit homini clementia simplex,
Ut praestet bona dans conferat atque animae.
Ne facias populum mendacem, qui tibi clamat
Uocibus innumeris 'rex dominusque pius':
195 Ut uox uera sonat 'dominus', sic uera 'pius' sit.
Orbis in ore uolat puplica merx procerum.
Fama ducum non est bellis collecta cruentis
Ex quibus occurrit saepe reatus atrox
Gloria bellorum, ducibus populisque triumphos
200 In commune datos diuidit armipotens:
Nam ducibus solis praestat clementia laudem,
Non habet haec comitem participemque negat.
Dicit 'in arma pares fuimus cum principe' miles
'Me pugnante comes, uictor ab hoste redis'.
205 Nunquid ut ignoscat rector pars militis intrat?
Soli qui ignoscit gloria laudis erit.
Qui fodit, aduersus hostes certamina Martis

181 *Christi nomen sic scribitur ut u.* 123 185 *cf. Sueton Tit.* 8 187 *permirus quidem iste* modico sermone poeta *tamen haud scio num cum Areualo et interpolatis uel* probatus *aut* profatur *uel simile scribendum sit* 195 sonet 197 mos *interpolati* mors. *Areualus* merx *corr. Buech.* 205 instat *scripsit Areualus cum interpolatis* intrat *idem coniecit, id quod legitur in Uaticano codice* 207 fouet *Areualus*

Digitized by Google

Horrida concurrens uincat in arma fremens:
Rex qui dat ueniam subiecto et temperat iras,
210 Plus quam turba facit, qui sua corda domat.
Te deus aspiciens effundere nolle cruorem,
Ut sine peccato non sine laude daret,
Contulit absenti terrae pelagique triumphos:
Ansila testatur, Maurus ubique iacet.
215 Quod pereunt hostes regis fortuna uocatur,
Quod pereunt populi temporis ordo regit:
Nam si debilitas faceret discurrere mortes,
Non caderent puer aut femina sexus iners.
Omnia tempus agit, cum tempore cuncta trahuntur,
220 Tempora eunt uitae, tempora mortis eunt:
Sex sunt aetates hominum procul usque senectam,
Hae distincta tenent tempora quaeque sua.
Nunquid adultorum strepitus infantia simplex
Uindicat aut fremitus pigra senectus habet?
225 Non catulaster agit puerilia, non puer audet
Attrectare tener Martia tela manu.
Non furit in Uenerem nondum pubentibus annis
Nec sub flore genae marcidus est iuuenis,
Maturus tractat, gemit et tremebunda senectus
230 Nescia feruoris uel leuitatis inops.
Nunquid mox natas segetes uiror armat aristis
Floribus aut genitis fructus inest subito?
Nouimus astra poli confectos perdere cursus
Transactasque simul sic repetisse uias.
235 Tempore luna suo crescit uel deficit orbe,
Cuius ad aetatem plurima lege notant.
Nam luna crescente fretum crementa resumit,
Qua minuente polis est minor unda maris.
Cynthia dum crescit fontes et flumina crescunt,
240 Haec eadem minuunt Cynthia dum minuit.

208 uincit 213 Consulit *ex interpolatis corr. Areualus* 214 Marus *ex interpolatis corr. Areualus* 218 pueri 225 catulaster *corr. ex* catuiaster *man. rec.* catulastra gerit *Sirmond* 231 uigor *maulit Areualus* 236 *malis* et 239 Quintia 240 qntia

Digitized by Google

Ipsa medulla latens obseruat cornua lunae,
Obseruant lunae tecta cerebra globos.
Sol oculus caeli radians fuscatur ab umbra
Et tamen ad solitas itque reditque plagas,
245 Ac recipit facies priscas lucesque resumit:
Damna uel augmentum dant elementa, ferunt.
Alternant elementa uices et tempora mutant,
Tempus habent noctes tempus et ipse dies.
Accipiunt augmenta dies noctesque uicissim,
250 Amittunt cursus perpete lege poli.
Tempora sunt florum, retinet sua tempora messis,
Tempus et autumnus, tempus habent hiemes:
Uer aestas autumnus hiems redit annus in annum,
Quattuor alternant tempora temporibus.
255 Omnia cum redeant homini sua non redit aetas,
Sed uelut acris auis sic fugitiua uolat.
Tempora sunt pacis uel tempora certa cruoris,
Otia tempus habent militiaeque labor.
Tempora gaudendi, sunt tempora certa dolendi,
260 Tempora dant lucrum, tempora damna ferunt.
Nubila tempus habent et tempora certa serenum,
Tempora seruari iussit et ipse deus.
Horam quaesiuit faciens miracula Christus,
Horam sperauit passio sancta crucis.
265 Ut mi irascaris, qui sim si dignior ira
Tam magni regis iudicer esse tua?
Quando per aetherias aquila uolitante rapinas
Praeda cibusque fuit passer hirundo picus?
Quando fames rabidi quamuis ieiuna leonis
270 Ut sit adoptauit faucibus esca lepus?

241 obseruat *corr. ex* obscurat *man. rec.* 246 Damna ue lumentu dantq; *corr. Areualus. malis* dant quae *nisi obstet elisio molesta cf. u.* 38 252 autumnum tempus habet *quod scripsi coniecit Areualus* 255 hominis *corr. Areualus* | sua *corr. man. rec. primitus fuit* uia *uel simile quid* 262 seruare 263 *uid. ad u.* 123 265 Ut mihi irascaris qui sim dignior ira. *quod scripsi proposuit Buech.* Cur irascaris mihi cur sic dignior ira *scripsit Areualus* 267 etherias 268 Preda

Digitized by Google

Deuorat egregios ingenti corpore tauros,
  Et rapiunt aquilae splendida membra pedes.
Dat semel iratus ueniam post uulnera pardus
  Nec reduces morsus dat feritate pia.
275 Despicit irasci pastoribus optima tigris,
  Despicit et talpas flammeus ore draco.
Fulmina non feriunt reptantia gramina terris
  Nec modicas salices flamma trisulca cremat,
Sed feriunt celsas pulsantes nubila cedros
280 Et montes uastos proxima saxa polo.
Sontes peccantes tantum sua culpa fatigat:
  Ecce etiam insontes noxia poena petit.
Si ipse ego peccaui, quaenam est, rogo, culpa meorum
  Quos simul exagitat frigus inopsque fames?
285 Diluuio periere rei sine clade piorum,
  Loth bonus et iustus tollitur ex Sodomis.
Si non humani generis peccata fuissent,
  Unde pium nomen posset habere deus?
Sed quia dat ueniam populis peccata relaxans,
290 Per pietatis opus nomen habet placidum.
Si ueniam frater fratri donare iubetur,
  Quid rex subiectis et dominus famulis?
Si iustis solem dominus pluuiasque dedisset
  Nec daret iniustis, quae fuerat pietas?
295 Non quaerit ueniam qui nil peccasse probatur,
  Nonne manus medici languida membra petunt?
Materiem laudis praebet tibi culpa reorum
  Et titulos famae dat pietatis opus.
Inclitus armipotens, uestrae pietatis origo
300 Et doctus genio pronior ad ueniam
'Non homini ignosco' dixit 'sed lingua meretur':

272 membrida *unde* nebrida *uerbum prorsus ignotum efficiendi licentiam sibi sumpsit Areualus.* splendida *proposuit Buech. ceterum totum hoc hemistichium addidisse uidetur man. rec.*
277 Flumina *corr. Areualus cf.* V 312 300 *inter* genio *et* pronior *amplius spatium*

Digitized by Google

Hic reus et doctus Uincemalos fuerat.
Non laedunt delicta deum, sed laeditur auctor
Ni peccata dolens paeniteat sceleris.
305 Qui poscit hac lege deum ut peccata relaxet,
Debet et ipse suo parcere ubique reo.
Non semel ignosci dixit lex sancta reatum,
Sed quotiens culpa est sit totiens uenia.
Dicam regnanti domino pia uerba prophetae:
310 'Etsi peccaui sum tamen ipse tuus'.
Da ueniam, miserere precor, succurre roganti,
Pristina sufficiant uerbera uincla fames.
Sessorem dum carpit iter si cornea pulsans
Ungula concutiat quadrupedantis equi,
315 Uerbere corrigitur culpa plectente flagello:
Non simul abscisi crura pedesque iacent.

Explicit satisfactio Dracontii ad Guthamundum regem Guandalorum dum esset in uinculis.

302 Uinco malos *uid. indicem* Uincomalus *Areualus* 307 *cf. Matth.* 18 21. 22 *Luc.* 17 3. 4 310 Etsi] et deleuit *man. rec. cf. Sapient.* 15 2 313 *post* si *exigua litura* | palpans *corr. Areualus* 316 abscissi *Areualus* *Ceterum ultimae paginae inde a uersu* 307 *literae partim euanidae difficile leguntur.*

Digitized by Google

INDEX NOMINUM.

Asteriscus lectionem suspectam aut coniectura restitutam indicat.

Abessalon *Sat.* 163
Abydos VIII 246
Acheronta natare IX 127
Achilles, Achillis, Achillem VII 16, VIII 49 127 157, IX *in inscriptione* 9 33 53 93 125 186 189 211 *in subscriptione*, X 330 333 magnanimum Aeacidem VIII 192 Aeacides IX 55, Pelidi IX 76, Emathia nutritus VIII 321, Thessalus *ibid.*
Achiuum rector *Telamon* VIII 362
Admĕtus VIII 210
Adon II 120
Aeacus IX 121 146: quaesitor auus IX 36
*Aeetis *aula* X 59
Aegaeum fretum VIII 219 432
Aeneadum populus V 110
Aeneas VIII 241 586 IX 73 Anchisiades VIII 372 Cythereus VIII 364 iuuenis DionES VIII 240
Aeolus VII 144 Aeoliae domus VII 140
Africus *uentus* VIII 385
Agaue baccha Lyaei X 551
Agenor X 314 Agenoria soboles *Europa* VIII 561
Aiax VIII 314 319 364 375 *sqq.*, Aiacis *mater* VIII 290, Aeacides VIII 157, Telamone satus VIII 48 Telamonius VIII 50
Aiaxque secundus VIII 324 pessimus Aiax VIII 143
Alamannus V 35
Alanus V 35
Alcestam VIII 209
Alcides *uide* Hercules
Alcmenam II 25
Alexander VIII 30 97 225 366 603 *cf.* Paris
Allecto ceras adamante notauit X 482
Lycastum zelat Amazon II 119
Amor II 91 93 VII 36 X 131 145 ales II 109 aliger ignis VI 57 cui castra uoluptas VI 59 flammiger ales VIII 495 furibundus VI 20 pharetratus puer X 61 pinnatus II 146 X 216 240 puer ignipotens uictor X 262 impubes lasciue puer II 46 impubes lasciuus erat VI 59 lasciue puer X 587 Pyrois mens ignea mundi X 127 uapor fecunde poli X 128 uolucer Ueneris VII 154 pinniger, pinniger audax, puer, ales, uolucer *saepis-*

Digitized by Google

550 Et doluere simul — ceu quondam baccha Lyaei
Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.
'His' inquit Medea 'rogis ubi pulchra nouerca
Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason
Uos, miseri, commendo mei.' sic fata minorum
555 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes
Et currus metuenda petit. uenere dracones
Uiperea ceruice iubas et colla leuantes
Squamea, cristato radiabant uertice flammae.
Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen
560 Et rota cypressus, solidarat frena uenenum,
Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulcris.
Occupat illa grauem funesto corpore currum,
Ire Furor residens tetros simul imperat angues,
Tolluntur celeres, mox se tellure leuabant,
565 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes,
Aera saeua petit uolitans quadriga ueneni.
Et poterat fuscare diem, corrumpere uentos,
Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis
Et totum meliore coma perfunderet orbem.
570 Saeue furor, crudele nefas, infausta libido,
Impietas, furiae, luctus, mors, funera, liuor,
[p. 96] Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,
Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.
Inde uenit quodcumque nefas. sic Cadmus *aratro*
575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,
Inde seges ferrata micat, uel Martis anheli
Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:
Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,

551 testabat *corr. Buech.* 554 meis 560 cipressus 561 sepulchris 563 furore sidens (*corr. ex* sident) *corruptelae nota uersui praeponitur γ* 564 mox e tu̇ tellure 565 lauantes 566 uenena ueneni *temptauit Buech.* 569 profunderet *corr. Buech.* 571 *ante* furię *legitur* fur *sed expunctum* 572 Liquite 573 *cf. Orest.* 970 574 *fort.* hic | aratro *alia manus in margine adnotauit* 576 *fort.* Unde | ferra *supra* rr *literas corruptelae signum, supra* a *literam lineola uerticalis appicta est* | anheli *corruptelae signo notatum est* 578 *ante* galeata *uides* gala *literas et inceptam* t *subtractamque lineolam*

Digitized by Google

Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,
580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges
Mortibus alternis et mutua fata minantur,
Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis.
Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,
Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,
585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,
Et Polynices inops germani morte peremptus.
Blanda Uenus, lasciue puer, Semeleie Bacche,
Parcite uos saltim Thebis, quibus auctor origo
Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche,
590 Thebana de stirpe tuam Thebisque, Dione,
Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae
Et pro tot meritis sic funera tanta merentur?
Crimen erit genuisse deos, iam Creta Tonantem
Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas
595 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum,
Te Uenerem freta uestra negent, abiuret Amores
Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,
Uulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,
Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,
600 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur
Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

583 Inde talamas *uersui crux praefixa est* 585 Thocles | Polinicis 586 Polinices Poliniceps γ | ferentus *corruptelae signo notatum corr. Buech.* 587 Semeleiae bacchae 588 saltis 589 mater iacet 590 Tartara (*corruptelae signo notatum*) tibi (*ut uidetur*) Diones *quod scripsi proposuit Buech.* 591 Armonia *supra* r *literam corruptelae nota conspicitur* 596 adiures 597 Cypris | Dionem 600 Sit nefas *corr. Buech.* *sub finem scriptum est Τέλος. desinit codex Neapolitanus*

Digitized by Google

Satisfactio Dracontii.

Rex immense deus cunctorum conditor et spes,
Quem timet omne solum, qui regis igne polum,
Sidera flamma dies quem sol nox luna fatentur
Auctorem, dominum saecula cuncta probant:
5 Principio seu fine carens et temporis expers
Nescius alterni nec uice functus agis,
Omnia permutans nullo mutabilis aeuo
Idem semper eris qui es modo uel fueras.
Nil addit demitque tibi tam longa uetustas,
10 Omnia tempus habent, nam tibi tempus abest.
Qui mentes hominum qua uis per singula ducis
Et quocunque iubes dirigis ingenia,
Qui facis iratus homines contraria uelle
Propitiusque iubes ut bona cuncta gerant.
15 Quicquid agunt homines, bona tristia prospera praua,
Hoc fieri ammittunt ira fauorque dei:
Hoc tua uerba probant Moseo dicta prophetae,
Quod duraturus cor Pharaonis eras.
Sic mea corda deus nostro peccante reatu
20 Temporis immodici pellit ad illicita,
fol. 144[r] Ut qui facta ducum possem narrare meorum,
Nominis Asdingui bella triumphigera,
Unde mihi merces posset cum laude salutis
Munere regnantis magna uenire simul,
25 Praemia despicerem tacitis tot regibus almis,
Ut peterem subito certa pericla miser.
Quis nisi caelesti demens compulsus ab ira
Aspera cuncta petat, prospera cuncta neget?

incipit codicis Uaticani fol. 143[v] sine indice 1 ðc | condictor *corr. Areualus* 15 Quidquid *Sirmond et Areualus conferas Iuuenalem I 85* 16 admittunt *Areualus* | fabor *corr. Areualus* 21 qui]i *in rasura ampliore* 25 Proemia 26 Et *sed* e *in rasura recentiore. uidetur fuisse* u 28 negat *corr. Areualus*

Digitized by Google

Irascente deo mentes mutantur et artus,
30 Uertuntur sensus uertitur et species:
Persarum regem Babylonae regna tenentem
Post decus imperii quis neget esse bouem?
Et diademalem turparunt cornua frontem,
Mugitus pecudis uerba fuere duci:
35 Agricolam timuit post Parthica regna bubulcum
Summisitque pauens regia colla iugo,
Errauit per prata uagus mala gramina pastus,
Et qui homo bos fuerat de boue factus homo est.
Liquit et antistes senior pater ille Iohannis
40 Elinguisque fuit uoce tacente silens.
Ast ego peccando regi dominoque deoque
Peior sum factus deteriorque cane.
Uulnera uexati curat sua lingua molossi,
Heu mea quippe mihi uulnera lingua dedit.
45 Sed qui restituit pecudis post membra tyranni
Ut fieret rediens ungula fissa manus,
Quique reformauit tacitae modulamina linguae
Ne mutilante sono uerba ligata daret,
Ipse meo domino deus imperat atque iubebit
50 Ut me restituat respiciatque pius,
Seruet aui ut laudes dicam patriasque suasque
Perque suas proles regia uota canam.
Culpa quidem grauis est uenia sed digna reatus
Quod sine peccati crimine nemo fuit:
55 Nam deus omnipotens potuit cum conderet orbem
Tristibus amotis gaudia sola dare,
Sed diuersa creans et discordantia iunxit
Et bona mixta malis et mala mixta bonis.
Sic elementa potens contraria miscuit auctor

31 *in margine manus recentior adscripsit* Nabuchodn⌉ 38 homo *om. Sirmond* 39 Liquit] *inter* i *et* q *literas unius uel duarum literarum spatium est* | senior] i *et* r literas *manus recentior in erasarum locum scripsit. fort. Dracontius scripsit* sancti *cf. d. deo* II 676 uerus *interpolati et Arevalus* 45 tyrannum *Sirmond* 53 uenia *i. e.* ueniam

Digitized by Google

60 Humida cum siccis ignea cum gelidis.
Littera doctiloquax apibus cognata refertur,
Quis datur ut habeant uulnera castra fauos:
Cera dat ingenium pueris, primordia sensus,
Inde fit ut prosit littera uel noceat.
65 Aspis habet mortes habet et medicamina serpens,
Uipera saepe iuuat, uipera saepe nocet.
Cerua salutares pasto serpente medellas
Conficit et pellunt ipsa uenena neces.
Materies ferri simplex et noxia fertur,
70 Impius inde nocet, rusticus inde placet.
Ipsa parit gemmas pretiosos terra lapillos,
Ipsa dat et uepres spinea ligna rosas.
Delicias mortesque parat mare fluctibus altum,
Et generat pelagi conchula diuitias.
75 Aera temperies auris uitalibus aptat
Quae corrupta dies eripit atque animas.
Aspera uel facilis retinet natura uolucres:
Blanda columba auis est, aspera uultur auis.
Nubibus aggestis pluuiae nix grando pruinae
80 Gignuntur, uicibus igne uapore gelu.
Sol dat temperies, species gratissima mundi,
Cuncta creanda parans cuncta creata fouens,
Per quem fetat humus flores et messis aristas:
Sole perustus ager putris harena iacet.
85 Corpora sol reficit radiis et corpora uexat,
Solibus alternis itque reditque salus.
Omnia nec mala sunt nec sunt bona sidera caeli:
Lucifer hoc docuit, Sirius hoc monuit.
Temperies caeli medium nec possidet orbem,
90 Nam de quinque plagis uix habet ipsa duas.
Quod caelum quod terra fretum quod purior aer

62 fabos *corr. Areualus* 63 *tacito auctore adhibet Isidorus orig.* V 9 67 medullas *Areualus* medela est *interpolati* 69 *in margine notat* ferro *manus rec.* 74 concula 79 pruina *Sirmond et Areualus. at conferas d. deo* I 6 pruinae *Azagrensis* 81 *in margine notat* sole *manus rec.* 88 Syrius 89 *in margine notat* celo *manus rec.*

Digitized by Google

Non meruere simul, hoc homo quando habeat?
Culpa mihi fuerat dominos reticere modestos
Ignotumque mihi scribere nec dominum,
95 Qualis et ingratos sequitur qui mente profana
Cum dominum norunt idola uana colunt.
Israhelitarum populum sic culpa tenebat
Quando deum oblitus flans uitulum coluit.
Dat tamen indulgens ueniam poscentibus auctor,
100 Si sceleris facti mens rea paeniteat.
Te precor, omnipotens, te quem decet esse benignum
Quem non ulla iuuat ultio sed uenia,
Cuius sancta manus sustentat corda regentum,
Et pius inclinas mox ubicunque iubes:
105 Te coram primum me carminis illius ausu
Quod male disposui paenitet et fateor.
Post te, summe deus, regi dominoque reus sum
Cuius ab imperio posco gemens ueniam.
Imperet armato pietas tua, prospera mandet
110 Rex dominusque meus semper ubique pius:
Nec mihi dissimilis quam quod solet esse cateruis
Sit pietate sua, sit bonus et placidus.
Nam tua sunt quaecunque gerit quaecunque iubebit,
Iudiciumque dei regia uerba ferunt.
115 Exorent haec pauca deum qui mentis opertae
Sensibus aetheriis condita uota uidet.
Ad te nunc, princeps, mea uela retorqueo supplex,
Pectore mente rogans uoce manuque petens:
Da dextram misero, ueniam concede precanti,
120 Tempore tam longo non decet ira pium.

94 uel dominum *quam posui Sirmondi lectio ab Areualo recepta parum placet. latet fortasse nomen proprium uel* ceu 95 prophana 96 norint *interpolati et Areualus* 99 Et tamen *corr. Buech.* | indulges *Areualus.* indulgens *etiam Sirmond* 105 ullius *corr. Areualus ex interpolatis* | orsa *Sirmond* 112 tua *Areualus* sua *etiam Sirmond* 119 fatenti *Sirmond*

Digitized by Google

Namque inimicorum culpis ueniale minaris,
Captiuosque tuos deliciis epulas.
Puniat ut sit quod Christus, tu parcis iniquis,
Uindice quo regnas, quo uigilante uiges.
125 Qui pereunt bello soli moriuntur ut hostes,
Qui superest pugnae uiuat ut ipse iubes.
Captiuus securus agit, solusque rebellis
Formidat mortem, praeda quieta sedet.
Conseruas animas, uictum super ipse ministras
130 Ne sit uita grauis subripiente fame.
Nemo cadet sub iure tuo sub morte cruenta,
Scit se uicturum qui uolet esse tuus.
Turba rebellantum quotiens orauit in armis
Uinceret aut certe praeda fuisset iners.
135 Securus sine morte manus dat hostibus hostis,
Nam bene conseruas colla subacta iugo.
Sic leo terribile fremit horridus ore cruento
Unguibus excussis dente minante neces,
Acrius iratus crispato lumine ferri,
140 Et mora si fuerit acrius inde furit,
At si uenator trepidans uenabula ponat
Territus et iaceat, mox perit ira cadens.
Temnit praedo cibos quos non facit ipse cadauer,
Ac ferus ignoscit ceu satis accipiat,
145 Et dat prostrato ueniam sine uulnere uicto
Ore uerecundo deiciens oculos.
Sic tua, regnator, non impia frangitur ira
Cum confessus erit crimina gesta reus.
Ignoscendo pius nobis imitare Tonantem
150 Qui indulget culpas et ueniam tribuit.
Principis augusti simile est ad regna polorum

123 xp̃r, 125 in hostes *corr. Areualus* 128 preda 133 forauit *corr. Buech.* durauit *Areualus* 141 Ac at *interpolati et Areualus* 143 predo *idem uersus reperitur* VIII 360 146 *malles* deicienti *nisi elisio obstaret Dracontio non usitata* 149 non uis nobis *ex interpolatis restituit Areualus* 150 culpis *interpolati et Areualus* 151 Principis imperium *interpolati et Areualus* | ac *scripsit Areualus. sed* ad *etiam in*

Digitized by Google

Ut canit ad populos pagina sancta dei,
Sacrilegis referens caelestia iura cateruis
Cinctus apostolica discipulante manu.
155 Nonne dei praecepta iubent ne sol cadat intrans
Irascente alio sed pius extet homo?
Rex inimicorum iugulis mucrone pepercit
Dauid et hic sceleris certus adulter inest:
Confessus facinus ueniam pro clade meretur
160 Noxius impune uel sine morte reus.
Insuper et Salomon eadem muliere creatus
Quae scelus ammisit munus honoris habet:
Non fit Abessalon heres de coniuge natus,
Sed sceleris fructus sceptra paterna tenet.
165 Ecce quid impendit patri clementia parcens
Ut sibi regna daret ut daret et suboli.
Ipse inimicorum Salomon non colla poposcit
Dum peteret dominum, sed sapientis opem:
Extitit hic prudens quia noluit esse cruentus
170 Pacificusque fuit consiliique tenax.
Stephanus ante alios lapidum sub grandine martyr
Hostibus orabat sponte suis ueniam.
Haec bona simplicitas praestat ieiuna cruoris:
Uir sine morte gerens nil habet ipse necis.
175 Caesar ubique potens hosti post bella pepercit,
Et quod erat peius ciuis et hostis erat:
Sponte facultatem redhibens reparauit honores,
Inde uocatus abit dignus honore dei.

interpolatis legitur. uidentur autem post hunc uersum nonnulla periisse, nam in sequentibus de Christo agitur 155 *cf. Paulum ad Ephes.* 4, 26 *Dracontium d. deo* III 599 157 populis *interpolati et Areualus* 160 reus *ex interpolatis Areualus suppleuit. spatium uero in Uaticano codice uidetur relictum esse, cum interpunctionis nota qua disticha singula terminantur post* morte *non conspiciatur* 162 admisit *editum* 163 sit *corr. Areualus. sunt autem* f *et* s *literae difficillimae distinctu* 165 patris *cf. u.* 191 166 ut sibi regna daret et sub *nihil ultra. uid. ad u.* 160. ut daret et soboli *Areualus restituit ex interpolatis* 174 furens *interpolati et Areualus* 177 redhibens parauit *corr. Areualus* 178 obit diuus *proposuit Buech.*

Digitized by Google

Cuius ab imperio surgens et origine Caesar
180 Augustus meruit tempus habere pium.
Tempore namque eodem est natus de uirgine Christus,
Cuius et emicuit stella per astra poli.
Dux princeps Romanus erat de principe Titus
Si non praestaret dicere saepe solens:
185 'Perdidimus hac luce diem' si nulla dedisset
Non exoratus praestita supplicibus.
Alter ait princeps modico sermone poeta
Commodus Augustus uir pietate bonus:
'Nobile praeceptum rectores discite post me:
190 Sit bonus in uita qui uolet esse deus'.
Ecce quid impendit homini clementia simplex,
Ut praestet bona dans conferat atque animae.
Ne facias populum mendacem, qui tibi clamat
Uocibus innumeris 'rex dominusque pius':
195 Ut uox uera sonat 'dominus', sic uera 'pius' sit.
Orbis in ore uolat puplica merx procerum.
Fama ducum non est bellis collecta cruentis
Ex quibus occurrit saepe reatus atrox
Gloria bellorum, ducibus populisque triumphos
200 In commune datos diuidit armipotens:
Nam ducibus solis praestat clementia laudem,
Non habet haec comitem participemque negat.
Dicit 'in arma pares fuimus cum principe' miles
'Me pugnante comes, uictor ab hoste redis'.
205 Nunquid ut ignoscat rector pars militis intrat?
Soli qui ignoscit gloria laudis erit.
Qui fodit, aduersus hostes certamina Martis

181 *Christi nomen sic scribitur ut u.* 123 185 *cf. Sueton Tit.* 8 187 *permirus quidem iste* modico sermone poeta *tamen haud scio num cum Areualo et interpolatis uel* probatus *aut* profatur *uel simile scribendum sit* 195 sonet 197 mos *interpolati* mors. *Areualus* merx *corr. Buech.* 205 instat *scripsit Areualus cum interpolatis* intrat *idem coniecit, id quod legitur in Uaticano codice* 207 fouet *Areualus*

Digitized by Google

Horrida concurrens uincat in arma fremens:
Rex qui dat ueniam subiecto et temperat iras,
210 Plus quam turba facit, qui sua corda domat.
Te deus aspiciens effundere nolle cruorem,
Ut sine peccato non sine laude daret,
Contulit absenti terrae pelagique triumphos:
Ansila testatur, Maurus ubique iacet.
215 Quod pereunt hostes regis fortuna uocatur,
Quod pereunt populi temporis ordo regit:
Nam si debilitas faceret discurrere mortes,
Non caderent puer aut femina sexus iners.
Omnia tempus agit, cum tempore cuncta trahuntur,
220 Tempora eunt uitae, tempora mortis eunt:
Sex sunt aetates hominum procul usque senectam,
Hae distincta tenent tempora quaeque sua.
Nunquid adultorum strepitus infantia simplex
Uindicat aut fremitus pigra senectus habet?
225 Non catulaster agit puerilia, non puer audet
Attrectare tener Martia tela manu.
Non furit in Uenerem nondum pubentibus annis
Nec sub flore genae marcidus est iuuenis,
Maturus tractat, gemit et tremebunda senectus
230 Nescia feruoris uel leuitatis inops.
Nunquid mox natas segetes uiror armat aristis
Floribus aut genitis fructus inest subito?
Nouimus astra poli confectos perdere cursus
Transactasque simul sic repetisse uias.
235 Tempore luna suo crescit uel deficit orbe,
Cuius ad aetatem plurima lege notant.
Nam luna crescente fretum crementa resumit,
Qua minuente polis est minor unda maris.
Cynthia dum crescit fontes et flumina crescunt,
240 Haec eadem minuunt Cynthia dum minuit.

208 uincit 213 Consulit *ex interpolatis corr. Areualus* 214 Marus *ex interpolatis corr. Areualus* 218 pueri 225 catulaster *corr. ex* catuiaster *man. rec.* catulastra gerit *Sirmond* 231 uigor *mauult Areualus* 236 *malis* et 239 Quintia 240 q̃ntia

Digitized by Google

Ipsa medulla latens obseruat cornua lunae,
Obseruant lunae tecta cerebra globos.
Sol oculus caeli radians fuscatur ab umbra
Et tamen ad solitas itque reditque plagas,
245 Ac recipit facies priscas lucesque resumit:
Damna uel augmentum dant elementa, ferunt.
Alternant elementa uices et tempora mutant,
Tempus habent noctes tempus et ipse dies.
Accipiunt augmenta dies noctesque uicissim,
250 Amittunt cursus perpete lege poli.
Tempora sunt florum, retinet sua tempora messis,
Tempus et autumnus, tempus habent hiemes:
Uer aestas autumnus hiems redit annus in annum,
Quattuor alternant tempora temporibus.
255 Omnia cum redeant homini sua non redit aetas,
Sed uelut acris auis sic fugitiua uolat.
Tempora sunt pacis uel tempora certa cruoris,
Otia tempus habent militiaeque labor.
Tempora gaudendi, sunt tempora certa dolendi,
260 Tempora dant lucrum, tempora damna ferunt.
Nubila tempus habent et tempora certa serenum,
Tempora seruari iussit et ipse deus.
Horam quaesiuit faciens miracula Christus,
Horam sperauit passio sancta crucis.
265 Ut mi irascaris, qui sim si dignior ira
Tam magni regis iudicer esse tua?
Quando per aetherias aquila uolitante rapinas
Praeda cibusque fuit passer hirundo picus?
Quando fames rabidi quamuis ieiuna leonis
270 Ut sit adoptauit faucibus esca lepus?

241 obseruat *corr. ex* obscurat *man. rec.* 246 Damna ue lumentu dantq; *corr. Areualus. malis* dant quae *nisi obstet elisio molesta cf. u.* 38 252 autumnum tempus habet *quod scripsi coniecit Areualus* 255 hominis *corr. Areualus* | sua *corr. man. rec. primitus fuit* uia *uel simile quid* 262 seruare 263 *uid. ad u.* 123 265 Ut mihi irascaris qui sim dignior ira. *quod scripsi proposuit Buech.* Cur irascaris mihi cur sic dignior ira *scripsit Areualus* 267 etherias 268 Preda

Digitized by Google

Deuorat egregios ingenti corpore tauros,
Et rapiunt aquilae splendida membra pedes.
Dat semel iratus ueniam post uulnera pardus
Nec reduces morsus dat feritate pia.
275 Despicit irasci pastoribus optima tigris,
Despicit et talpas flammeus ore draco.
Fulmina non feriunt reptantia gramina terris
Nec modicas salices flamma trisulca cremat,
Sed feriunt celsas pulsantes nubila cedros
280 Et montes uastos proxima saxa polo.
Sontes peccantes tantum sua culpa fatigat:
Ecce etiam insontes noxia poena petit.
Si ipse ego peccaui, quaenam est, rogo, culpa meorum
Quos simul exagitat frigus inopsque fames?
285 Diluuio periere rei sine clade piorum,
Loth bonus et iustus tollitur ex Sodomis.
Si non humani generis peccata fuissent,
Unde pium nomen posset habere deus?
Sed quia dat ueniam populis peccata relaxans,
290 Per pietatis opus nomen habet placidum.
Si ueniam frater fratri donare iubetur,
Quid rex subiectis et dominus famulis?
Si iustis solem dominus pluuiasque dedisset
Nec daret iniustis, quae fuerat pietas?
295 Non quaerit ueniam qui nil peccasse probatur,
Nonne manus medici languida membra petunt?
Materiem laudis praebet tibi culpa reorum
Et titulos famae dat pietatis opus.
Inclitus armipotens, uestrae pietatis origo
300 Et doctus genio pronior ad ueniam
'Non homini ignosco' dixit 'sed lingua meretur':

272 membrida *unde* nebrida *uerbum prorsus ignotum efficiendi licentiam sibi sumpsit Areualus.* splendida *proposuit Buech. ceterum totum hoc hemistichium addidisse uidetur man. rec.*
277 Flumina *corr. Areualus cf.* V 312 300 *inter* genio *et* pronior *amplius spatium*

Digitized by Google

Hic reus et doctus Uincemalos fuerat.
Non laedunt delicta deum, sed laeditur auctor
Ni peccata dolens paeniteat sceleris.
305 Qui poscit hac lege deum ut peccata relaxet,
Debet et ipse suo parcere ubique reo.
Non semel ignosci dixit lex sancta reatum,
Sed quotiens culpa est sit totiens uenia.
Dicam regnanti domino pia uerba prophetae:
310 'Etsi peccaui sum tamen ipse tuus'.
Da ueniam, miserere precor, succurre roganti,
Pristina sufficiant uerbera uincla fames.
Sessorem dum carpit iter si cornea pulsans
Ungula concutiat quadrupedantis equi,
315 Uerbere corrigitur culpa plectente flagello:
Non simul abscisi crura pedesque iacent.

Explicit satisfactio Dracontii ad Guthamundum regem Guandalorum dum esset in uinculis.

302 Uinco malos *uid. indicem* Uincomalus *Areualus* 307 *cf. Matth.* 18 21. 22 *Luc.* 17 3. 4 310 Etsi] et deleuit *man. rec. cf. Sapient.* 15 2 313 *post* si *exigua litura* | palpans *corr. Areualus* 316 abscissi *Areualus* *Ceterum ultimae paginae inde a uersu* 307 *literae partim euanidae difficile leguntur.*

Digitized by Google

INDEX NOMINUM.

Asteriscus lectionem suspectam aut coniectura restitutam indicat.

Abessalon *Sat.* 163
Abydos VIII 246
Acheronta natare IX 127
Achilles, Achillis, Achillem VII 16, VIII 49 127 157, IX *in inscriptione* 9 33 53 93 125 186 189 211 *in subscriptione,* X 330 333 magnanimum Aeacidem VIII 192 Aeacides IX 55, Pelidi IX 76, Emathia nutritus VIII 321, Thessalus *ibid.*
Achiuum rector *Telamon* VIII 362
Admĕtus VIII 210
Adon II 120
Aeacus IX 121 146: quaesitor auus IX 36
*Aeetis *aula* X 59
Aegaeum fretum VIII 219 432
Aeneadum populus V 110
Aeneas VIII 241 586 IX 73 Anchisiades VIII 372 Cythereus VIII 364 iuuenis Diones VIII 240
Aeolus VII 144 Aeoliae domus VII 140
Africus *uentus* VIII 385
Agaue baccha Lyaei X 551
Agenor X 314 Agenoria soboles *Europa* VIII 561
Aiax VIII 314 319 364 375 *sqq.*, Aiacis *mater* VIII 290, Aeacides VIII 157, Telamone satus VIII 48 Telamonius VIII 50
Aiaxque secundus VIII 324 pessimus Aiax VIII 143
Alamannus V 35
Alanus V 35
Alcestam VIII 209
Alcides *uide* Hercules
Alcmenam II 25
Alexander VIII 30 97 225 366 603 *cf.* Paris
Allecto ceras adamante notauit X 482
Lycastum zelat Amazon II 119
Amor II 91 93 VII 36 X 131 145 ales II 109 aliger ignis VI 57 cui castra uoluptas VI 59 flammiger ales VIII 495 furibundus VI 20 pharetratus puer X 61 pinnatus II 146 X 216 240 puer ignipotens uictor X 262 impubes lasciue puer II 46 impubes lasciuus erat VI 59 lasciue puer X 587 Pyrois mens ignea mundi X 127 uapor fecunde poli X 128 uolucer Ueneris VII 154 pinniger, pinniger audax, puer, ales, uolucer *saepis-*

Digitized by Google

sume describitur VII 12 *sqq. et alibi cf.* Cupido *et* Idalius
Amyclae VIII 30 tacitae VIII 439
Andromache Andromaches Andromachen VIII 154 IX 38 91 151 199
Antaeus II 156
Ansila testatur *Uandalorum triumphos Sat.* 214
Antenor VIII 240 260 590
Antilochus VIII 325
Aonius fons VIII 14
Apollo VIII 206 disertus VII 18 magnus II 106 plectrifer X 285 *cf.* Diana Thymbraeus VIII 184 potestas Delphica VI 5 Apollineum agmen VI 11 Apollineus Chryses IX 102
gentes Aquilone remotae V 36
Arctoi tristior axis bruma X 172
Argis *Iuno* imperat VIII 338 Iuno spernatur ab Argis X 598
puppibus Argolicis IX 66 *cf. Orest.* 28
nominis Asdingui bella triumphigera *Sat.* 22
Astyanax VIII 146 IX 222 Astyanacta IX 39 152 193
*Athamas X 583
Athenae X 599
Atridis aula VIII 449 *uide* Menelaus
Atropos ingens VIII 203
Attica uox VIII 28
montis Auentini *cacumen plebs tenuit* V 255
regnator Auerni X 446
Augustus Caesar *Sat.* 180
Aurora capillos pectinat X 102

Persarum regem Babylonae regna tenentem *Nabuchodonosor Sat.* 31 *sqq.*
Bacchae VII 36 *rotari VI 69 rotantur X 283
*Semeleie Bacche X 587 *Bacchus X 281 *cf.* Bromius *et* Liber
Bellona VIII 147
Bromius II 106 VI 17
Busiris atrox Aegyptius ille cruentus V 140
Bybliades iungant hymenaeos VII 33 saltant X 283

Cadmus VIII 562 X 574
Caesar V 207 ubique potens *Sat.* 175 ciuis et hostis erat *Sat.* 176
Camena VIII 15
Camillus missus in exilium V 214
Carales VII 139
Carthago V 109 117 renouata micat quibus occidit armis V 114 duorum annua nobilium praestabat funera templis Saturnoque seni pueros mactabat ad aras V 148 *sqq.* Carthaginis moenia VI 80 proconsul almae Karthaginis V *in subscriptione* qui fugatas Africanae reddis urbi literas I 13 cotem uirtutis habendam *Romani censuerunt* V 110
Cassandra Cassandrae VIII 88 134 183
Cassius V 84 *cf. Cic. p. Sex. Roscio* XXX 84
Castor V 322
Centaurorum praedas IX 109 torui biformes VIII 322 Centaurica lustra VIII 323
Chiron IX 106
Christus *Sat.* 123 181 263
Chryses Apollineus IX 102
Cinna cruentus V 206
pectore Cisseo VIII 164
Claudius *Appius* V 257
Clotho VIII 203
Clymene II 55 116 *cf. Verg. Georg.* IV 345 *sqq.*

Digitized by Google

Colchis X 177 517 *barbara X 171 *Colchis alumnus X 44
apud Colchos X 32 Iam uenit ad Colchos X 282
Commodus Augustus *M. Aurelius Sat.* 188 *modico sermone poeta *Sat.* 187 *eius dictum* sit bonus in uita qui uolet esse deus *Sat.* 190
Creon X 367 521 553 Creonta X 427 tecta Creontis X 476 511 Iocastae frater et heres X 450
Creta VIII 441 X 593
Cupido VI 16 X 122 218 amator erit qui non cantarit amores Nescit enim senibus ueniam donare Cupido VII 68 Furias amat ipse Cupido II 120 flammipotens VI 5 puer alme Cupido VI 44 ignes Cupidineos X 148 *cf.* Amor *et* Idalius
Cynthia X 390 *Sat.* 239 240 tu caelo Cynthia regnas X 190 *cf.* Luna
Cypris VI 78 X 61 X 119 amoena X 157 bona mater amorum VII 10 subuecta columbis VI 72 in ornatu ueniens VII 145 *cf.* Cytherea Cythere Dione Uenus
Cyprus Cypri Cypro Cyprum VIII 429 435 437 460 505 510 573 X 597 *Cypro VIII 427
alta Cythera VIII 438
Cytherea parens VI 90 Cythereae cantibus absens VII 71
Cythere Cytherae Cytheren VI 80 VIII 436 IX 75 X 49 84 *cf.* Cypris Dione Uenus.

Danai VIII 126 128 Danais VIII 146 IX 100 231 Danaos IX 65 apud Danaos sacrata mente dicatus *pontifex* VII 114 *cf.* Achiui Graecia Grai Pelasgi
Daphne VII 19
Dardana litora VIII 246 gens Dardana VIII 336 *Dardanio campo IX 64 pastor Dardanus *cf.* Paris
Dardanides VIII 265 IX 221 Dardanidum VIII 18
Dauid *Sat.* 158
Deidamia IX 200
Deiopea *nympha* II 131
Delos X 594
Deus *Sat.* 1 *sqq.* 16 19 41 49 55 98 107 114 115 152 178 211 262 303 305 omnipotens *Sat.* 101 tonantem *Sat.* 149 armipotens *Sat.* 200 *an Mars?*
Diana X 154 300 326 Dianae saeuior ara X 177 arma X 185 sacra X 235 templa X 277 Taurica crudelis mitis tamen ara V 139 pharetrata X 64 Scythica X 10 plectriferi germana dei X 285 *cf. Orest.* 85 Phoebe X 228 Luna X 188 corporis dominam uerax quam turba fatetur X 403 Latonia II 24
Dictaea puella *cuius amore Bacchus arsit Ariadne* VII 20
Diomedes IX 69 Tydides VIII 324 647 IX 73
Dione VI 12 21 VII 138 X 81 144 590 pia sacra Dionae VII 63 post sacra Dionae VIII 498 castra Dionae VII 36 natalis Dionae VIII 435 ueniunt sub iura Dionae VI 104 iuuenisque Dionae *Aeneas* VIII 240 Dionen X 597 matremque Dionen VIII 471 ridente Dione VII 153 Dione Paridem zelat II 119 *cf. Prop.* III 32, 35 *Lachmanni nisi forte* Oenone *legendum est. cf. alterum indicem s. u.*

Digitized by Google

productio sacra Dionaeae matris VIII 515 *cf.* Cypris Cythere Uenus
miluus Ditis auis VIII 466 atria Ditis X 191 inferni uolucres raptoris obuncas VIII 477 *cf.* Pluto
Dominus *Deus Sat.* 96 168 293
Dorica castra VIII 127 regna VIII 228
Blossius Aemilius Dracontius uir clarissimus et togatus fori proconsulis almae Karthaginis apud proconsulem Pacidegium V *in subscriptione.* praefatio Dracontii discipuli ad grammaticum Felicianum I *in inscriptione* Dracontii opus de raptu Helenae VIII *in inscriptione.* Dracontii Medea X *in inscriptione* satisfactio Dracontii ad Guthamundum regem Uandalorum *Sat. in subscriptione.* quidquid contempsit uterque (*Homerus et Uergilius*) Scribere Musagenes, hoc uilis colligo uates VIII 23 *a Feliciano linguam latinam doctus* III 17 *eius cum domo Uictoriana consuetudo* VI 36 *sqq. iuris peritus* V *subscr. et* VII 123 licet exiguum tamen inter iura poetam. *pater familias Sat.* 283 *captiuus* VII 25 106 119 *sqq.* 134 *Sat.* 283 *sq.* 312 *eius culpa* VII 127 *sqq. Sat.* 21—28 53 93 *sq.* 105 *christianus* VI 88 VII 132 IX 16 *sq.* 36 134 226 X 414 434 *Satisfactio*
Dryades VII 34

Emathia nutritus Achilles VIII 321
(Endymion) X 147
*Eos VIII 46 Eous X 103
Erebi gens clara mei *Achilles* IX 125 rex Erebi X 436
crudelis Erichtho V 130 *describitur ibid.* 131—135
Eteocles X 585
Europa VIII 558 X 315 Agenoria soboles VIII 561

Fabiani sanguinis index VII 2
Fauni VII 35
Felicianus grammaticus I *in inscriptione* III *in inscriptione*
*Feretus X 532 *cf. Hygin. fab.* 25 239 *ubi liber Frisingensis praebet* Pheretum
Fortuna potens VIII 133
Francus V 35
Furiae X 458 539 542 571
Furias II 120 X 435 448 457
*Furor X 563 furores X 529

Galatea II 34 delphine sedens Galatea minaci Neptunum perfundet aquis VII 151
Romanorum Gallis uexilla (tulit Camillus) V 217
Troius ille puer Ganymedes conditor artis *auguralis* VIII 479 *cf.* II 23
*Gargilianae thermae *ubi* Dracontius controuersiam dixit V *in subscriptione*, *eaedem thermae ubi in secretario collatio Carthaginiensis cum Donatistis habita est Kal. Iun. anni* 411 *de quibus inspicias gesta collationis Carthaginiensis ed. Paris* 1676 *cogn.* I 1 (*p.* 29), I 10 (*p.* 31): erit autem collationi aptissimus locus thermarum Gargilianarum in quem die Kal. Iun. eosdem episcopos solos qui designati sunt oporteat conuenire, *cogn.* II 1 (*p.* 62); *cogn.* III 1 (*p.* 67); *addas Augustini uerba in epistola ad Donatistas post collationem* XXV (IX *p.* 679 *Migne*):

Digitized by Google

Locus etiam re tanta dignus in urbe media procuratur *et ibid.* XXXV (*p.* 689): Sed quomodo dicamus iniuriam quando in tam spatioso et lucido et refrigeranti loco nos fuisse recolimus? *Quae de loco quo fuerint thermae Gargilianae Francogalli ariolati sunt inuenies apud Dureau de la Malle recherches sur la topographie de Carthage p. 207 sq. V. Guérin voyage archéologique dans la régence de Tunis I p. 63. cf. Barth Wanderungen durch das punische und kyrenaeische Kuestenland p. 98*
(Gensericus) aui ut laudes dicam *Sat.* 51 Inclitus armipotens uestrae pietatis origo et doctus, genio pronior ad ueniam *Sat.* 299
Glauce X 369 447 Glaucae X 494 Glaucen X 426
*Gnossius Rhadamanthus IX 133
impia Gorgon IV 44 Gorgone terribilis Pallas X 599
Gothus V 35
Graecia sollers VIII 45 coniurat in arma VIII 125 uictrix VIII 339
Graia iuuentus VIII 316 545 Graiam puppim X 36 Graium dotata cruore *Helena* IX 63 Graios VIII 295
Gratia pulchra VII 42
Guthamundus rex Uandalorum *Sat. in subscriptione.* rex VII 127 131 *regnauit annis* 484-496

Hannibalisque trucem fregit per bella furorem (*Scipio*) Ac populatorem Romanae gentis adegit Sorbere mortiferum ceu pocula blanda uenenum Et caput infaustum legatus uexit ad urbem V 210 *sqq.*
Harmonia X 591
Hector Hectoris Hectora Hectore VIII 83 92 128 140 155 212 239 605 624 IX *in inscriptione* 37 50 64 76 104 138 142 144 156 162 163 174 181 189 203 216 225 *in subscriptione* funeris Hectorei VIII 142 IX 44 Hectoreis carnibus IX 165 Hectoreum cadauer VIII 139 IX 78
Hecuba VIII 96 620 IX 170 208 iamque Hecuba latrat VIII 145 pectore Cisseo VIII 164
Helena VIII *in inscriptione* 440 Lacaena VIII 1 125 445 490 494 505 565 IX 62 Spartana VIII 444 551 Tyndaridis sensus VIII 530 Iouis alitis proles VIII 440 numen ueniens de stirpe Tonantis VIII 528 Ledaea fugax propago VIII 653 Ledaeus partus VIII 497
Helenus Heleni Helenum VIII 88 119 181 608
Herculis uox uerba hostis arma uires II 147 IV *in inscriptione* 12 VIII 79 603 Alcides Alcidis Alcidi Alcidem II 3 65 99 100 149 VIII 309 Tirynthius II 94 141 V 321 Herculei comites VIII 294 Herculeae spes II 150 Herculea cum uoce II 143
Hesione VIII 52 333 367 Hesionen VIII 227 270 regina Pelasgum VIII 366
totos qui uicit Hiberos *Scipio* V 209
Hippolytus II 104
tu grandis Homere VIII 12 sensus Homeri VIII 16
Hyacinthus II 136
Hydrae serpentis capita IV *in inscriptione*

Digitized by Google

Hylas Hylae Hylan I *in inscriptione* II *in inscriptione* 95 100 109 117 123 129 142 145 148 *in subscriptione*
Hymen VI 17 X 263 Hymenaeus X 87 162 hymenaeos VII 33
Hyrcanae tigres VIII 577

Iason II 105 X 42 238 254 267 338 342 350 367 379 418 424 426 478 captiuus X 217 nauta X 18 248 *al.* peregrinus X 198 perfidus X 553 pulcher X 56 179 *et alibi* pelagi temerator primus X 34 Aesonides Aesonidi Aesonidem X 76 289 351 iuuenemque Pelasgum X 141 *a pantomimis repraesentatur* X 19
Ida VIII 31 64 97 117 bonus arbiter Idae VIII 221
Idalium X 597 nemus VIII 438
Idalius II 4 X 90 puer VII 48 X 110 pinniger X 280 *cf.* Amor Cupido
Idalii ignes II 150 VIII 495 Idaliae uolucres VI 91 VIII 464 Idalias columbas X 164 Idalii carminis cuperem nunc ebrius esse index VII 1
Iliaci VIII 292 Iliacos proceres VIII 235 Iliacae gentis populator Achilles IX 93 Iliacas carinas VIII 596 puppes VIII 218 ruinas VIII 282 Iliacum regnum VIII 267
Ilios ingens VIII 296
Indus Liber X 320 domitis rediebat ab Indis X 272
Ioannes *Sardus* VII *in inscriptione et in subscriptione* Ioannis uota VII 7 *cf.* VII 47 139
antistes senior pater ille Ioannis *Zacharias Sat.* 39 *cf. d. deo* II 676 *sqq.*
Iocasta X 584 Iocastae frater et heres *Creon* X 450
Ionium *mare* VIII 431
Israhelitarum populum *Sat.* 97 qui mecum quondam gelidum transnauerat Istrum (*Iason cum Iunone*)
Iuno IV 6 13 21 VIII 36 166 *229 X 49 141 598 Iunonis alumni *serpentes Herculi missi* IV 27 pronuba Iuno VII 61 X 268 matrona Iouis X 81 Tonantis X 55
Iuppiter II 42 VIII 535 558 X 374 matrona Iouis X 81 templa V 243 Ioui VIII 82 Iouem tonantem VIII 167 alme parens IV 9 dominus caeli II 20 celsi moderator Olympi IV 1 Olympiaca fronte VIII 559 omnipotens IV 9 satyrus cycnus *alia* II 24 de fratre maritus II 42 Tonantis IV 14 VIII 198 464 472 X 55 Tonanti uictima datur V 313 Tonantem II 19 X 5 X 72 X 138 316 415 593

Lachesis VIII 203 X 375
Lăocon VIII 181 anguibus implicitum credas Laoconta gementem V 285
(Laomedon) auarus VIII 186
Laomedontiades *Priamus* VIII 81 Laomedontiadas IX 224
Latialis mysticus aulae *pontifex* VII 113
lingua Latina VIII 28
Latonia *Iuppiter mutatus* II 24
Ledaea fugax propago VIII 653 Ledaeus partus VIII 497 *Helena* * Ledae partus *Castores* V 322 *cf.* II 24
Lemnus X 598
Liber VI 67 X 273 327 Indus VII 19 X 321
domitor Libyae bellorum Scipio fulmen V 208

Digitized by Google

Loth bonus et iustus *Sat.* 286
Lucifer *Sat.* 88 tecturus astra X 470 *cf. d. deo II 9* fugat astra poli
Luna X 146 148 188 395 431 540 bracchia contorquens stellis X 401 cui cancer domus *est* ora clarissima mundi X 400 decus noctis X 539 nocturnorum triplex regina polorum X 398
Lyaeus X 550
Lycomedes IX 197 X 331

Maleae VIII 247
Marius V 206
Mars VI 17 ipse furor VII 21 saltat amores VI 17 Martis arma VI 14 certamen *Sat.* 207 omina tetra VIII 648 opus IX 61 seges X 576 templum *ubi uellus aureum seruatum erat* X 362 grauis est iniuria Marti V 242 uolucres VIII 477 uox tessera VII 78 captiuo Marte II 57 Martius accipiter VIII 469 Martia tela *Sat.* 226 pluuntur V 27
*Maurus IV 30 *arcus?*
Maurus ubique iacet *a Uandalis debellatus Sat.* 214 *cf. Procop. d. b. Uand. I 8*
Maximianae *thermae* VI 97 *cf. Prosper. chron. ed. Labbé Paris 1657:* Diocletiano VI et Maximiano V Constantio III et Maximiano III [*299 p. Chr.*] thermae Diocletianae Romae et Carthagine Maximianae aedificatae. *Atque cum eodem quo Diocletianas modo nostras quoque thermas in ecclesiam christianam eamque matrimoniis iungendis aptam mutatas fuisse Dracontius indicare uideatur, fortasse licebit permagni illa aedificii uestigia prope a litore siti in memoriam reuocare, quod cum esset a Christianis in ecclesiam mutatum scriptores Arabici thermas uocabant cf. Barth Wanderungen durch das punische und kyrenaeische Kuestenland p. 105 106*
Medea X *in inscriptione* 6 144 150 180 219 227 329 339 341 350 357 383 389 416 462 484 494 552 Colchis X 491 fulgens 289 nocturna dea II 105 sacerdos X 136 184 213 Scythica X 276 homines in uentre necaui X 445 *tragoediis agitur* X 22
Medus *honestum credit a canibus cadauera laniari* IX 79
signumque premit gauisa Megaera X 481
augur cretus de gente Melampi VIII 459
Meleager VIII 604
Melpomene pallida grande boans longis sublata cothurnis X 20
Memnone belligero VIII 47
Menelaus VIII 526 571 *sqq.* flauos extorquet uertice crines VIII 576 Atrides VIII 585 Atridis VIII 449 548 Atridi VIII 537
Mermerus X 531
Minerua IV 41 VIII 38 82 dea lanigera VII 62 uirgo VIII 166 uirgo decora VIII 36 simulacra VIII 77 templa V 243 *cf.* Pallas
Minos IX 133
Minturnas depulsus obit *Scipio Literni* V 214
Persice Mithra X 538.
uerba Moseo dicta prophetae *Sat.* 17
Musa II 2 VI 16 Musis cantantibus VI 11

Digitized by Google

uterque Musagenes *Homerus et Uergilius* VIII 23
Museo pectine VII 31 *chelys Musea I 11
Myrrha II 41

(Nabuchodonosor) Persarum regem Babylonae regna tenentem *Sat.* 31 *sqq.*
Naidis imago II 81 Naides VII 35
Napaeae *nymphae* VII 34
Narcissus ab undis II 136
Neoptolemus V 158 *uide* Pyrrhus
Neptunus II 31 Neptuni domus Maximianae VI 97 *uide* Maximianae thermae
Nereidum spumante choro VII 147
Nestoris Antilochus VIII 325
Nympha II 122 Nymphae II 100 102 128 VII 33 faciles II 102 faciles puellae II 125 fluidae carpentes pensa puellae II 61 Penei numina II 102 Nymphae pelagi VII 146 Nympharum II 1 53 turba II 68 Nymphis II 55 90 111 Nymphas II 56 Nympha *Thetis* VII 17

Oceano nudante rotas *solis* VIII 371
*Octauianus *aut* Optatianus VII 109 *pontifex*
Oedipus X 584
Oenone VIII 63
Olympi IV 1 Olympum X 73 Olympo IV 38 Olympiaca fronte (Juppiter) VIII 559
Oreadas VII 35
Orpheus I 11 Orpheum I 1

Pacidegius (-eius?) proconsul almae Carthaginis *V in subscriptione*
Palaemon X 583
Palamedes VIII 325
Palatia sacra VII 112
Palladium sudat VIII 76
Pallas II 28 uirgo ferox II 29 Gorgone terribilis X 599 Pallados armisonae VI 13 *cf.* Minerua
Pan VI 69 saltet et imparibus calamis Pan corniger intrans VII 37
Paphos VIII 439
Paris VIII 40 68 233 398 443 447 544 Paridis VIII 11 106 115 iudicium II 60 in uultibus Priami laudatur imago VIII 368 Paridem VIII 588 Dione zelat II 119 *cf. Prop. III 32, 35 Lachmanni* Parin VIII 606 IX 56 caelicolum arbiter VIII 31 Idaeus pastor gener ipse Tonantis VIII 148 Iliacus VIII 509 Iliacus pastor VIII 34 pastor ab Ida II 104 VIII 117 pastor Dardanus VIII 433 Priami propago VIII 95 raptor VIII 158 Troiani praedonis iter VIII 1 tyranni VIII 556 *cf.* Alexander
Parthica regna *Sat.* 35
(Pasiphae) II 43
Pătroclus IX 146 Pătroclum IX 137 Pătroclo VIII 323
Pegaseo de fonte ueni X 29
Pelasgi VIII 17 Pelasgum VIII 294 652 IX 144 Pelasgis IX 100 X 356 *cf.* Danai Grai
Peleus IX 196 Aeacides VII 17
Penei sub fonte II 54 numina Nymphae II 102
Perdicca furens II 41 *cf. Lucian. q. hist. sit conscr. 35*
Pergama VIII 18 67 78 127 150 165 185 189 271 326 IX 65 76 *cf.* Troia
Persa V 35 Persarum regem

Digitized by Google

Babylonae regna tenentem (*Nabuchodonosor*) *Sat.* 31 *sqq.* ad Persas honor est si membra uolucres eripiant IX 80
Persice Mithra X 538
Persephone X 414 *cf.* 407 *sqq.* *cf.* Proserpina
Phaedra II 44
Phalaris V 138
cor Pharaonis *Sat.* 18
Phoebus V 328 VI 16 VIII 369 IX 30 100 X 91 340 402 475 518 568 Phoebi cursus X 4 Phoebum VIII 211 Phoebo candente VIII 467
Phoenix sola genus X 104 *sqq.* Phoenïcis in morem V 116
Phorcique clientes VII 147
Phrixei uelleris aurum X 32 *cf. d. deo* II 447
Phryges VIII 98 187 317 651 Phrygibus VIII 184 283 363 552 IX 52 Phrygis periuria gentis VIII 297 turba comes Phrygio succincta decore fulgebat VIII 487 *Phrygios ignes IX 66 *cf.* Troiani
Pluton II 121 X 539 noctis rex X 542 inferni secreta dei IX 119 *cf.* X 407 *sqq.* *uide* Dis
Polites V 156 VIII 631 637 pauido comitante Polite VIII 84
Polles cui pinna loquax dat nosse futura VIII 480 *cf.* *Suid. s. u.* *Πόλλης*, *οἰώνισμα*, *Μελάμπους* (*σύμβολον*)
Pollux V 322
Polydamas VIII 240 327
Polyhymnia docta quae solet in lepido theatro *muta loqui cum nauta uenit cum captus amator inter uincla iacet mox regnaturus Iason X 17
Polynices X 586 Polynicis X 585
uirgo Polyxene IX 40 *cf.* IX 229
Priamus Priami Priamo Priamum Priamo V 156 VIII 21 52 79 95 151 163 211 265 277 280 299 311 378 557 587 590 620 622 IX 148 163 171 Priamus mendicet IX 222 flammis rex ipse cares VIII 145 Priami gens VIII 294 senectus IX 194 laudatur imago VIII 368
Proserpina X 539 heres Proserpina mundi X 189 *cf.* Persephone
Pudicitia VII 43
Pyrois mens ignea mundi *Amor* X 127
Pyrrhus V 155 VIII 21 133 149 X 332 Pyrrhi imago IX 193 *cf.* Neoptolemus

Quirinus *Marte natus* VII 23

Rhadamanthus Gnossius IX 134
(Rhea Siluia) Uesticolae peteret (*Mars*) cum uirginis artus VII 22
(Romani) Romanorum uexilla V 217 dux princeps Romanus erat *Titus Sat.* 183 Romana potentia V 108 populatorem Romanae gentis adegit *mori Scipio Hannibalem* V 211 Romana in saecla VII 23 gente togata VII 116
Romula tecta V 215
Romuleam laetus sumo pro flumine linguam III 17
barbaris qui Romulidas iungis auditorio I 14
Rufinianus VI 103

Salamis VIII 248
Salomon *Sat.* 161 167
Sardoae herbae VII 47 Sardorum litora VII 143 Sar-

Digitized by Google

dorum qui sacra probas *infantium caedes* V 144
Sarmata V 35
Saturnoque seni pueros mactabat ad aras *Carthago* V 150
Satyri VII 33 *Iuppiter* Satyrus II 24
Scaeae iacuerunt *limina portae VIII 74
bellorum Scipio fulmen domitor Libyae V 208
Scytha X 36 334 Scythiam X 281 Scythica Diana X 10 Scythicam *Medeam* X 151 Scythicas catenas X 50 Scythicas glacies X 171
iam se Semeleia iungunt agmina X 282 Semeleie Bacche X 587
Sestos VIII 247
Silenus VI 70 nutat asello VII 38
Simois VIII 75
Sirius *Sat.* 88 ardor II 31
Sitifensibus herbis *melli* Sardoas iuget poclis VII 47
tollitur ex Sodomis *Loth Sat.* 286
Sol II 55 56 X 538 540 Persice Mithra X 538
Sopor X 361
Statulenius *pontifex* VII 109
Stēphanus *Sat.* 171
Sthenelus VIII 324
Sueuus V 34
Sylla ferus V 206

Tartara IX 228 Tartareae sorores *Furiae* X 449 Tartareo gurgite X 480
Taurica crudelis mitis tamen ara Dianae V 139
Telamon VIII 254 262 279 285 Telamonis dicta referte VIII 587 Telamona ducem conuentam exposce sororem VIII 226 Telamone satus VIII 48 satum IX 67 rector Achiuus VIII 362 turbidus Aeacides VIII 291 animarum iudicis heres VIII 328 Telamonia regna VIII 248
Tenedos VIII 246
Teucer VIII 325 Teucri sagittas IX 68
Thebae X 591 Thebis X 449 573 588 Thebas X 366 Thebana de stirpe X 590 rector Thebanus X 374
Thesea VIII 604
Thessalus heros *Achilles* VIII 47
Thetin II 34 mater ab undis IX 209 Nympha VII 17
Thymbraeus Apollo VIII 184
Tirynthius II 94 141 V 321
Tisiphone X 481
Titan mundi facies pulcherrima X 497
Titus dux princeps Romanus erat *Sat.* 183 *eius dictum* perdidimus hac luce diem *Sat.* 185
*Tritonis alumni VII 146 Tritones II 34
Triuiam te confiteor X 188
Troia Troiae Troiam V 154 VIII 144 259 270 293 315 326 332 375 586 650 IX 37 47 53 100 203 223 230 X 333 Troiam fax incendet VIII 123
Troiani VIII 19 193 196 Troianos VIII 628 sanguine Troiano VIII 652 Troiana iuuentus VIII 251 Troianum carpebat iter VIII 71
Troes VIII 299 Troas VIII 400 Troum regnabit origo VIII 197 Troïa funera IX 231 *cf.* Iliaci
Troilus VIII 625 Troile VIII 94 155 631 iam per bella furis VIII 129
Troiugenae V 111 proceres VIII 261 optime Troiugenum VIII 231 sanguine Troiugenum IX 63

Digitized by Google

Tydides VIII 324 647 Tydidem IX 73 *cf.* Diomedes
Tyriae uestes VIII 482 X 258

Uandalorum rex Guthamundus *Sat. in subscriptione*
Uenus II 45 (*cf.* 4 36 *et alibi*) VI 4 16 22 25 96 105 VIII 36 64 229 472 *sqq.* X 52 *sqq.* 122 218 269 587 Uulcani amor VIII 168 Ueneris bella IX 60 castra VI 20 X 339 myrtus VIII 618 puer X 460 templum VIII 451 Ueneri VII 144 Uenerem II 48 X 82 596 non furit in Uenerem nondum pubentibus annis *iuuenis Sat.* 227
Uerginia V 254
(Uergilius) qui Troianos inuasit nocte poeta VIII 19 *cf.* 20 21 28
Uesticolae uirginis *matris Romuli* VII 22
*Uincemalos reus et doctus *Sat.* 302 *cf. not. episc. Afr. ed. Ruinart.* (*Histor. persecutionis Vandal. Venet. 1732*) *p. 59 98* Uincemalus Baparensis *et p. 176 98* Uincemalus Baparensis. codex Laudunensis Uincemalos *et Morcellium Africae christianae uol. I p. 97 sub episcopatu Baparensi:* Uincemalus. in codice Laudunensi reperit Ruinartius Uincemalos quae appellatio si Africanorum ingenium et consuetudinem spectes probabilior uideri debet: sumptam enim sacris e literis crediderim ubi iubemur uincere in bono malum (ad Roman. XII 21). hic porro nonagesimus octauus est inter episcopos Mauretaniae Caesariensis quos rex Hunericus anno CCCCLXXXIV Carthaginem cum aliis euocatos exilio multauit. *attamen ualde dubito num Felix Dahn* (*die Koenige der Germanen I p. 160, 3*) *eundem esse episcopum istum ac nostrum* reum et doctum *recte contenderit, cum id quidem praefracte negandum sit uersibus* 299 *et* 300 *non tam Genserici quam Hunerici patrui Guthamundo semper infensi laudes proferri*
*Uictorianus VI 103
Uictor VI 82 Uictoris domus VI 101
Uirginitas fugit VI 94
Uitula *sponsa* Ioannis *Sardi* VII *in inscriptione* 7 *in subscriptione Sitifi orta cf.* VII 2 *et* 47
Ulixes VIII 325
Uulcanus Lemno spernatur X 598 Uulcani catenae II 57 amor *Uenus* VIII 168 eius antra Carthaginiensia VI 96 Uulcanius ensis IX 185

Xanthus flumen VIII 75

Digitized by Google

SERMONIS DRACONTIANI SPECIMEN.

Nullus ab insidiis locus est qui fraude uacabit V 44 quis nisi caelesti demens compulsus ab ira *Sat.* 27 sol fuscatur ab umbra *Sat.* 243 mater ab undis *Thetis* IX 209 noster Narcissus ab undis II 136

manesque sepulcris abdicas IX 129

natorum turba stipatus abibat VIII 85 non inhonorus eram sed laude redemptus abirem VII 4 sed ne fraudatus abires V 300

ablatiuus fuderat Idalius gremio se forte parentis II 4 insula delubris natorum colla secabat V 146 solo cum mordet arenam V 284 ornatus fronte corymbis VI 67 delphine sedens Galatea minaci VII 151 Thessalus Emathia fratris nutritus Achilles VIII 321 ubi dispersos longo uidet aequore Troas VIII 400 Lacaenam litore non posuit media sed puppe locauit VIII 566 pietas si sancta manebit corpore belligero IX 31 pugnam thalamis exercet IX 59 tu caelo Cynthia regnas X 190 iacet hostia templis X 193 *domus est ora clarissima mundi X 400 qua (Luna) minuente polis *Sat.* 238 reptantia gramina terris *Sat.* 277 — muris depellite fratrem VIII 161 pectore Cisseo rapiatur pignus acerbum VIII 164 gurgite curuato rapiuntur ad astra liburnae VIII 387 extorquet uertice crines VIII 576 subduceret arbore lanas X 35 soluat ceruice catenas X 78 matrisque sinu se subtrahit ales X 145 uenatu rediens X 284 stratis rapitur X 360 *se tellure leuabant X 564

accipiat post crura rotas VII 85 accipiunt *sumunt* X 365

accusatiuus cum uerbis rogandi iungitur Telamona ducem conuentum exposce sororem VIII 226 dum peteret Dominum *Sat.* 168 qui poscit — Deum *Sat.* 305 *cf. Orest.* 533

acris auis *Sat.* 256

ad Cyprum uenientem VIII 573 ponens ad busta *coronam* X 496 infelix ad crimina conscius esse V 71 ad Persas honor est si — IX 80

(pius ardor) adfectus dispensat VIII 114

Digitized by Google

adiectiua in alis *desinentia*
diademalis *Sat.* 33 pastoralis VIII 2 triumphalis V 270 uernalis X 115 uitalis IX 96 *Sat.* 75 iugalis maritalis matronalis mortalis regalis *saepius*
quando fames (leonis) ut sit adoptauit faucibus esca lepus? *Sat.* 270 conceptus lucis adoptat X 149 adoptatae *nouae nuptae* VI 118
hoc pauper adorat *pro simplici* V 167
*hoc uos adsumite fratres VIII 175
*(pius ardor) adfectus dispensat agens alternat utrique VIII 114 nec uice functus agis *Sat.* 6 captiuus securus agit *Sat.* 127 *cf. d. deo* I 536
*uer recreatus agens VII 5
infremerent omnes uno agmine ciues V 245
agnosco *cognosco* X 91
alumnus *seruus* V 55 fauoris alumnus VII 82
nec funus amat sub sole iacere IX 118
Solis amata *amica* II 55
**anacoluthon permirum* II 21 VIII 410
mentes armabat in iras VIII 285
male palpitat artus X 244 moriens tremibundos palpitat artus V 281 *cf. Orest.* 727
aspergant nostrum tua carmina pectus VI 31
te deus aspiciens effundere nolle cruorem *Sat* 211
ast ego VII 69 *Sat* 41 ast ubi VIII 357 400 582 *cf. Orest.* 752
*augur auerrunces sacris (uolucres) VIII 478

iudicium – barathri IX 134 post regna barathri X 414 regemque barathri X 434 *cf. Orest.* 482
barbaris *Vandalis* I 14 barbarus omnis eat V 34
post bella suis *debellato apro* II 94
turbine belligero IX 71
benignus grex *pecus mansuetum* I 4
blanda *amans* X 63

cadauer quem retines iratus adhuc IX 45
caeruleos imbres X 176
albentes canos VIII 589 canos IX 208
cantitare I 2 VII 66
capitolia V 41 celsa VIII 81
horrendus funesto carmine *bubo conqueritur X 307
non catulaster agit puerilia *Sat.* 225
pellis causas *res* X 352
uipereae cerastae X 440 *uide Orest.* 484 *et interpretes Lucani* VI 676
certe legatus adesto VIII 225 aut certe V 170 228 328 *Sat.* 134 sed si de nobis certe cantare placebat II 59
immania cete VII 148 *cf. Verg. Aen.* VI 822
*cetera *aduerbii loco ponitur* VIII 85
ceu *comparationi inseruiens simul et regens enuntiationem* VIII 447
ille (Neptunus) caput barbamque ciet VII 153 terra strepitum ciebat X 461
clausa carceris angusti IX 26

Digitized by Google

clientum turba superborum V 56 uota clientis ausus habere miser V 59 diuitis obsequio concurrit turba clientum V 180 solamen grande clientum VI 2
*bruma torpebat coacta gelu X 173
uenisse coegit VIII 262
orbem meliore coma perfundit Phoebus X 569
comparatiuus inutilis fortior Hector *saepe* saeuior ara X 177 antistita saeuior aris V 131
ego iurgia diuum compressi VIII 99 egregia compressit uoce furentem X 321
conceptus lucis adoptat Luna X 149
auctorem confessa X 300 *cf d. deo* I 4 te Triuiam confiteor perstans X 189
qui mortibus urbem congeret VIII 163 (Carthago) iacuit congesta ruinis V 113
coniunctiuo cum uerbis rogandi et iubendi iuncto saepe utitur. exempli causa uideas VIII 552 *Sat.* 134 *coniunctiuus alternat cum futuro saepe cf. etiam* IV 52
multis impia constas regibus VIII 138 iniuria constat IX 180
*copletur VII 36
reginam natarum turba cocronat *circumdat* VIII 86
corripiuntur Admĕtus VIII 210 *Aeĕtis X 59 ăiebat X 327 *ălitem X 109 *ămens VIII 574 Chrysĕs IX 102 Clŏthŏ VIII 203 dĕtur VIII 314 IX 81 226 *al.* ĕolus VII 144 flăbello VII 30 *cf. d. deo* III 635 *et Draconti uersum d. deo* III *ante u.* 608 *quem e codice Uaticano 5884 Angelus Maius addidit in Noua Bibl. Patr. I 2 p. 164* dentibus adduntur rubicundo labra flabello idŏla *Sat.* 96 *cf. d. deo* II 579 impăr VIII 213 *mĭtescit X 334 Musăgenes VIII 23 Nāĭdis II 81 nĭtitur V 25 Phoenĭcis V 116 *cf. d. deo* I 653 pĭcus *Sat* 268 senectŭs *Sat* 224 sorbĕre V 212 *tăbescens IV 31 *uĕneat IX 216 uĕniens IX 219 *uenustās amoris X 53
prouida non credor VIII 159 *cf. Orest.* 707
crementa VI 101 *Sat.* 237
certa crepundia VIII 102
spes crimina ducit V 79
crispare *intransitiue dicitur* VIII 352 412 *cf. d. deo* I 238 *transitiue Sat* 139
per cuncta II 153 VI 65 VII 98 VIII 237 491 X 100 165 *cf. Orest.* 120
regnis et cursibus apta (Diana) X 192 *cf.* X 10
cyproque ligat quod naufraga puppis perdiderat X 488

dantur post terga pharetrae II 73 cadauer per montes per saxa datum VIII 140 (augur) quem fors ad Cyprum dederat per festa dierum VIII 460 *cf. d. deo* I 160 dabis *sines* IX 127
datiuus cum Romanorum Gallis uexilla tulisset V 217 mortes transferre foro V 278 stabulisque refertur VII 87 mox pastor arenis exsiluit VIII 432 hospitio speratus

Digitized by Google

eat VIII 446 (templum Veneris) cui turba precantum uel conuentus erat VIII 451 conubio seruus ueniam VIII 524 capiti fera serta locat X 515 — Astyanax Danais muro iactatur ab alto VIII 146 — ast ego peccando regi dominoque deoque *Sat.* 41 regi dominoque reus sum *Sat.* 107

quaecunque latens surget de fluctibus imis VII 149 pellere pastorem patriis de sedibus umquam fata uetant VIII 190 raptas de flumine praedas IX 109 de fonte ueni X 29 ueniens de gurgite uirgo X 480 raptus de quinque sepulcris X 561 — de matre uenit, de matre creatur VIII 7 — de fratre maritus (Iuppiter) II 42 meruit de clade triumphum V 218 membrisque salutem membrorum de parte dabit VIII 173 fit felix de sorte mala VIII 334 imperium de clade tenet VIII 335 praestetur de morte salus IX 227 fecit de matre nouercam X 22 *cf. d. deo* III 341 de boue factus homo est *Sat.* 38 dicens de rupe maritum IX 155 — ueniam de prole rogabat VIII 108 consortem sanguinis unam non ualuit rector de rege mereri VIII 284 — sacrilegi de morte Iouem placate VIII 167

ossibus urnas dedignant animae IX 28

deflere *pro simplici* IX 175

deiecta oculos X 394 *cf. Sat.* 146

depositum *expositum* X 594

mater deuota coruscos indulget uultus II 6 sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit VI 65

dicite pastorem gladio pietatis obire VIII 177 *cf.* VII 79 *Sat.* 307.

Abydon et Seston dimisit aquis VIII 247

directa manus X 48 directis auribus VII 90

cinctus apostolica discipulante manu *Sat.* 154

longis dispersa comis IX 42

litera doctiloquax *Sat.* 61

sors cassa duelli VIII 344

eadem *spondeus Sat.* 161 eodem *Sat.* 181

ebria miscens uestigia thyrsis X 275

effigiat per cuncta uirum VIII 491

bellum si tempus eget perferre ualetis VI 15

elisiones raro admittuntur. exempla memorabilia *te in nosmet IV 18 te oblatiua petunt VIII 462 eripe me his X 207 et qui homo *Sat.* 38 astra poli et X 4 seruet aui ut laudes dicam *Sat.* 51 deum ut *Sat.* 305 tempora eunt *Sat.* 220 ite pares sponsi iam omina VIII 648 torpebat concreta gelu, *it X 173 — niueam cŭm Iasone Glaucen X 426 *ante* h *elisio admittitur* VII 9 *non admittitur* X 327 565

eleuat elisum caput VII 90 *cf. d. deo* I 741

captiuosque tuos deliciis epulas *Sat.* 122

errantes talis uindicta coercet VIII 56

Digitized by Google

(bellis cruentis) ex quibus occurrit saepe reatus atrox *Sat.* 198
inuidiam exagitare IX 136
exercent *efficiunt* IX 88 exercet (Achilles) in arma biformes VIII 322
exhinc nosce VIII 337
cunctos mors explicat una VIII 43 *cf. Stat. Achill.* I 29 quod Phoebus toto uix explicat anno X 402 explicat artus X 232
ut uacat expositis post proelia miles ab armis VII 73
exspectare *aspectare* IX 21 *cf. d. deo* I 356 *cum Areuali nota*
audacia forsan pauperis horretur ne clam temerarius extet V 90 sed pius extet homo *Sat.* 156

(Caesar) sponte facultatem redhibens *Sat.* 177
dominam fateor X 255
fescennina VIII 644 X 288 fescennini fremitus VI 71
fessulus X 123
dispensent hinc inde melos perflante flabello VII 30 *uideas correptiones*
flagellare *non addito accusatiuo* X 483
flans uitulum coluit *Sat.* 98 *uideas Areuali notam*
ubi numina saepe precati fleximus V 162
flosculus *lanugo* VIII 493
qui fodit *Sat.* 207 fossores *infimi ordinis homines appellari notum est*
*si ratio te nulla fouet V 306 Attica uox te, sancte, fouet VIII 28
frangat dolor *intransitiue dicitur* VIII 330
quem nuntius horrens fregerat ad Cyprum uenientem sacra dicare VIII 573
*funera *corporis reliquiae* IX 34 *176
funestas uiua elementa IX 95 hostia uictorem funestat languida V 317 aspectusque tuos funestent ossa IX 90
in hoste furis IX 143 *cf.* crudelis in hoste IX 32 saeuus in hoste IX 104
furta *doli* X 346

*gaudet Agenoriam (sobolem) caelestia colla grauantem VIII 561
genio pronior ad ueniam *Sat.* 300
gestire VII 150 VIII 408
gremium *in iudicio* VIII 32

hauriturus aquas II 124

*ibat adhuc in uerba dolor II 71 ibat in obsequium risus complexibus haerens VI 60
consultum det fata iecur X 227
nulla pietatis imago IX 169
me claustra fatigant temporis immodici VII 121 nostro peccante reatu temporis immodici *Sat.* 20
cuius ab imperio posco gemens ueniam *Sat.* 108 cuius ab imperio surgens et origine Caesar Augustus *Sat.* 179
socios in bella tueris V 118 *cf.* IV 18 — in praedam uenere dei uincente Dione

Digitized by Google

VI 21 — in arma pares fuimus cum principe *Sat.* 203
quisquis in Aonio descendit fonte poeta VIII 14 — iusta succensus in ira VIII 291 — fortisque in paupere diues quid timet aut optet V 85 *uide* furis
per inane VIII 455 X 98 118 465
indicatiuus fortisque in paupere diues quid timet aut optet uos saltem aduertite ciues V 86 quod mihi si - fortuna dedisset non inhonorus eram sed laude redemptus abirem VII 4 ut nossent quid puppis erat X 46
mater deuota coruscos indulget uultus II 7 *qui indulget culpas *Sat.* 150
sacrilegus temerator iners inimicus et hostis V 237 nunquam taurus iners lassa ceruice Tonanti uictima fessa datur V 313 uenator si cesset iners VIII 362 praeda fuisset iners *Sat.* 134 femina sexus iners *Sat.* 218 *cf. Orest.* 522 767
*et hic sceleris certus adulter inest *Sat.* 158
infinitiuus pro participio capitolia celsa petebat reddere uota Ioui laturus sacra Mineruae VIII 82
pauidos informat egestas V 194
infrendens VIII 584
hostibus externis grauis est inimicus in armis V 18
dentibus inlisis VIII 355 *cf. Orest.* 617
Polynices inops X 586
inquam X 506
*instar habent hostes V 233
inter uincla iacet X 19
interius uos Musa Uenus possidet VI 16
columbas molliter intendunt omnes per inane uagari VIII 455
pars militis intrat *particeps est Sat.* 205
sponte uenire decet non te decet ire rogatam VI 24 nolentibus ire per artus VI 26 plus eat in frenos VII 83 plus ire per aethram X 501 — *rediet VIII 141 periet VIII 200 exiet IX 151 *cf. Orest.* 168 rediebat X 272
quocunque iubes dirigis ingenia *Sat.* 12 (corda regentum) pius inclinas mox ubicunque iubes *Sat.* 104 iubet arma ministris X 318 *cf.* IV 15 — omnes ut ueniant rex ipse iubet VIII 242 imperat atque iubebit ut me restituat *Sat.* 49 sic sapiens olim Romana potentia iussit ne pereat Carthago nocens V 108 nonne dei praecepta iubent ne sol cadat intrans — sed pius extet homo? *Sat.* 155 iubet iacentem tendere colla uel pectora prona supinet X 197 *iubet uiro suspendat X 256
iucunda manus *pompa Bacchica* X 274
iuga pulchra uolucrum VI 77
iugales *equi* V 328
iugales *columbae* X 166 iugalis ales VI 78
iugalis *uxor* X 294 *cf. Orest.* 247 iugales *coniuges* X 270
iugiter I 9

Digitized by Google

armata fronte iuuencos VIII 419 *cf. d. deo* I 273

scandens qua lacteus axis uertitur V 325

lanigerae puellae IX 57 *cf.* VII 62

latrantibus undis VIII 405 *cf. d. deo* II 788

reliquias praedae uulpes sperare leonum laudis habent VIII 25 *mater iubet quod laudis habere IX 58 cum laude salutis *cum prospero uitae statu Areualus) Sat.* 23

legatio sola defuit *legati* VIII 429 Aeneas rediens legatio VIII 586

si carmina nostra leuaris III 19

licet *cum indicatiuo coniungitur* I 20 II 97 124 IX 211 *cum coniunctiuo non ante* VIII 467

liquit et antistes *e. q. s. linqui dicitur is quem uires deficiunt (Areualus) Sat.* 39

litem facit ipse suam VIII 35

*Scaeae limina portae VIII 74

lumina gentis VIII 238

absentibus ora lupatis ingerit (equus) VII 94 *cf. Ouid. am.* I 2 15 (*Prud. Psychom.* 191)

lusisse fuit plagare Cytheren IX 75

magnanimum Aeacidem VIII 192 *cf. Stat. Theb.* I 1

male garrula VII 105 non male peccaui nec rex iratus inique est VII 127 male suscitat iras VII 130

fletu manante genis VIII 591

cum uita maneret IX 104 aut ex hoste manet simplex ac fidus amicus V 20

mascula tura X 487

medicabilis ille (Chiron) IX 105

medium *dimidium* IX 148 *Sat.* 89

res melior *commodum* X 467

melior (Medea) quae uirginitatis onus diutius toleret X 325

permiscens mella uenenis II 110 permiscet mella uenenis VII 48

membratur homo VIII 8 *cf. d. deo* II 78 I 337

merces *beneficium* VI 87

mereri *impetrare obtinere* V 51 60 329 VIII 25 284 333 X 316 330 595 *Sat.* 92 159 180

mergere *intransitiue dicitur* *X 499 *cf. Orest.* 372

merito *reuera* V 14 295

publica merx procerum *fama Sat.* 196

(colla) uerticis unde comam uera (*fort.* saeua) pietate parentes inlaesa ceruice metunt V 148

Hecuba mi genitrix VIII 96 *cur mi irascaris *Sat.* 265

(Uenus) cui militat omnis marcidus VI 18

minor est *minus par est* X 280 minorum *paruulorum* X 554

qua (Luna) minuente *Sat.* 238 haec eadem minuunt Cynthia dum minuit *Sat.* 240

tuae miserere nepti X 504

seruare bonos seruare modestos V 104 uiris certate modeste VI 107 sancta pietate modesti VII 110 (iura hospitii) quae nemo

Digitized by Google

parat uiolare modestus VIII 258 sic ore modesto VIII 517 culpa mihi fuerat dominos reticere modestos *Sat.* 93 *cf. quae de huius uocis usu creberrimo collegit Areualus in praefatione p.* 104 136
*modico sermone poeta Commodus Augustus *Sat.* 187
agmine mollifluo VII 11 (mellifluis labris IX 207)
saeuo molosso I 9 *al.*
tempus monet redeatur in urbem X 467
imago uirtutis monumenta tuae V 292
*mox haec est uerba locutus Tyndaridis faciles quatiunt suspiria sensus VIII 529 numquid mox natas segetes uiror armat aristis? *Sat.* 231

nam *particula ui sua causatiua* caret V 143 VIII 37 *Sat.* 10 *al.*
namque *Sat.* 121 181
illi purpureus natat ignis in ore II 67 Acheronta natare IX 127
precor ne uita negetur X 254
nec stabulum fessis hinnitibus implet VII 92 nec castus *et incestus* X 73 quem nec *et eum non* IX 137 macteturque nefas *nefandus* VIII 165
bella negare *impedire* IX 48
nimis *ualde* X 56 cum nimium laudatur Ylas II 109 nimium laetare beata II 162 *cf. Orest.* 290
obliuio longa moratur nominis inclusi VII 120
per nos *per me* IV 12 VII 135 nobis *mihi* IV 15 in nosmet *nobis* IV 18 carmina nostra III 19
nemo notet Uenerem II 48
uoce notabit IX 123 (Luna) cuius *ad aetatem plurima lege notant *Sat.* 236
Oceano nudante rotas VIII 371
tu mihi numen eris III 19 *cf. A. L. Riesii* 254 13

*limos obducit ager III 13
te oblatiua petunt auium responsa uolantum VIII 462
obreptio V *post* 182
ipsa medulla latens obseruat cornua lunae *Sat.* 241 *cf.* 242
occasus *qui cecidit* IX 219
et numquam positura comas flectatur oliua III 10 *cf. d. deo* II 221 I 166
*cui cancer domus est ora clarissima mundi X 400 (sol) conlustrans cardinis oras VI 74
loquentur consortes nunc ore meo VIII 264
ordines *in auditorio* I 15
Cypris in ornatu ueniens VII 145 *cf. d. deo* I 214
oxymora impietate pius V 257 *cf. Orest.* 8 feritate pia VIII 361 *Sat.* 274 potare cibos atque edere potus VIII 413 pallente rubore VIII 499 flammis pallentibus VIII 500 permixto pallore rubens X 229 *muta loqui *de pantomimo* X 18

si sceleris facti mens rea paeniteat *Sat.* 100 ni peccata dolens paeniteat sceleris *Sat.* 304
parcente mora X 96

Digitized by Google

nisi iura uetarent hospitii quae nemo parat uiolare modestus VIII 258 canes laniare cadauer ipse paras IX 79 colla paro feriat X 422
occidimus regina pares VIII 545 thalamos subiere pares X 338 VIII 648 se pariter mersere sub undas II 128 pariter tua regna petamus VIII 533 pariter fugerunt X 364
pars nostra *Aeacus de inferis* IX 139
parui pendentem putare V 236
natamque tyranno indicat ignoto passim nupsisse marito *id est temere* X 313
pendentibus astris X 93 *cf. d. deo* II 6
artus pensat (equus) VII 92 *in priore pentametri hemistichio ultima anceps Sat.* *80 92 102 140 160 *166 *262
candida peplo lilia X 116 *cf. d. deo* I 66 candida pepla uolant VIII 617
per *praepositionis usus latius patet ita ut ablatiui uel* ab apud in *praepositionum uice saepe fungatur* V 210 315 VI 34 VII 7 9 34 36 58 112 VIII 111 129 317 453 556 IX 101 135 145 178 X 199 205 305 *Sat* 52. 290 *al.*
(arma quibus) bellum si tempus eget perferre ualetis VI 15 uirgo molam perfert X 195 quae noua perferret pelagus X 41
medicina cerastis perficitur VII 50
confiteor perstans X 189 *cf. d. deo* I 93
peti *petii* IV 29
pignora *infantes Dracontius tam in nostris quam in carminibus de deo et Oreste appellat saepissume ita ut omnis prope originis sensus iam euanuerit. unum exemplum sufficiat quam luculentissimum* sic fiunt dulces modo pignora blanda parentes VII 55
(Augustus) meruit tempus habere pium *Sat.* 180
plaga *uulnus* IX 181 plagare *uulnerare* IX 75
plectriferi germana dei X 285 *cf. Orest.* 85
plurimus ora tegit serpens X 441
martia tela pluuntur V 27 *alia res est* VII 93 iam qua stat pluitur tellus sudore furoris
thalami populantem iura mariti VIII 4
populatorem Romanae gentis V 211
diffugiunt omnes populi X 522 populosque mouere in fescenninos fremitus VI 70 *cf. Orest.* 383
egressi puppes et litora poscunt VIII 540
et modo sic positus VII 71
nobile praeceptum rectores discite post me *Sat.* 189
pontifices Helenus Laocon sacrata potestas VIII 181 fit praeda potestas VIII 334
doctrina potens qua praeduce ductor III 15 te praeduce X 131 *cf. d. deo* II 23 praeduce iussu
male conceptis praegnatur terra uenenis X 577

Digitized by Google

diues praeiudicat urbi et pariter tua iura negat V 249
praescriptio surgit quae populo uitam libertatemque negabit V 250
praesens tempus pro praeterito et contra saepius ponitur cf. X 147
praesentet IX 209
diuitis optata praesentia turbida rostris adparet V 266
si nulla dedisset non exoratus praestita supplicibus *Sat.* 186 *cf.* 184
quando fugax praesumptus erit uel debilis audax? V 91
*prandia X 387 *cf. Orest.* 855
qui funera pressa reformat V 31
primus *prior* IX 138
cui turpiter audax sacrilegus processit amor X 293
proconsul almae Carthaginis V *in subscriptione.*
sex sunt aetates hominum procul usque senectam *Sat.* 221
productionis exempla duarum consonantium uel mutae cum liquida uel s *literae cum* c *uel* p *uel* t *concursu effectae in arsi permulta sunt. habeas nonnulla* IV 17 51 V 266 309 VI 64 VIII 2 (*cf. d. deo* III 605 *Orest.* 716) 195 280 299 330 IX 129 *Sat.* 137 315 *talem uero productionem in thesi admissam neque in nostris neque in aliis Dracontii carminibus usquam inueni qua re nescio an Orest.* 549 *legendum sit* uiuae
productionis exempla h *literae asperitate uel effectae uel subleuatae* āt his II 45 sūb hoste V 93 hinc Mariūs hinc Sylla ferūs hinc V 206 *rapiāt hac nocte VI 55 exclamāt Helenus VIII 189 memōr Heleni VIII 608 quīs hostis IX 69 āt hic IX 89 uidēt hoc IX 160 capīt haec IX 223 iratūs homines *Sat.* 13 perdidimūs hac luce diem *Sat.* 185 aduersūs hostes *Sat.* 207 qui poscīt hac lege *Sat.* 305 *al.*
arseos uel caesurae ui producuntur Gothūs Alamannus V 35 precibūs elementa X 139 ingratūs usta X 519
productiones uerborum abdīcas IX 129 abdīcor VIII 96 Dīone II 119 *nisi* Oenone *legendum est* egō VIII 94 95 522 *al.* Hēcuba VIII 145 *al.* Hēlena VIII 440 muliēris VIII 508 muliēre *Sat.* 161 *cf.* muliērem *Orest.* 660 muliēre *d. deo* II 133 660 muliēribus *d. deo* III 463 Nāīdis II 81 Polyxēne IX 40 prōpitius *Sat.* 14 quōque VIII 637 X 439 *cf. d. deo* I 443 *ubi* quoque *restituendum est* repūdia X 295 Romulīdas I 14 schōlasticus VI 41 Stēphanus *Sat.* 171 *at* Stĕphano *d. deo* II 572 Tītus *Sat.* 183
quae nosse profanum est X 15
mater fit tota propago VIII 10
oscula pura rogans II 6 *cf. Orest.* 61

quamuis sis frater IV 41 II 50 *at* quamuis iactura sepulcri temnitur IX 10

Digitized by Google

II. E

Fata c
In mel
Alcidi
Fudera
5 Pinnig
Oscula
Indulg
[p. 2] ʿO mu
Numen
10 Per tua
Ut des
Nil rud
Ardua
Ille refe
15 ʿMagna
O genit
Quem di
Exprime
Audeo,
20 Et domi
Oblitum
Confessu
Diuitias
Ipse sui
25 Alcmena
Et clipe
Coniung
Si Pallas

II *in insc*
lentis *corr.*
atramento in
neglectus est
sequitur corru
uersus periis
corruptelae

Fortunae quo
Diuitias confe
Et pro tot me
Pignore perc
305 Contulit inius
Si ratio te nul
Humana pieta
[p. 20] Quos feritas g
Ingruere frem
310 Nobilis ira sol
Et praedam ra
Gramina non t
Nunquam tau
Uictima fossa
315 Ingentes per
Pascua cornig
Hostia uictore
Si mactatus er
Sint hederae l
320 Sint clipei gal
Accipe tura po
Et Ledae part
Semidei post
Uirtutis ratio
325 Possessore p
Uertitur, aut
Lunarisque
Aut certe q
Sidera sic u

304 nihil
Bucch. 308
Bucch. [illegible]
super urna [illegible]
corruptelae [illegible]
Bucch. 318
thies 322 Et
note praefixa [illegible]
Bucch. 326 [illegible]
329 *posteris* [illegible]

estus
lesto
fuerat
estos
us uo-
ollegit
one p.

aCom-
187
II 11
X 207)

tur in

nenta

ocut
iati
9 n
tes
ut

nosmet *nobis* IV 18 carmina
nostra III 19
nemo notet Uenerem II 48
uoce notabit IX 123 (Luna)
cuius *ad aetatem plurima
lege notant *Sat.* 236
Oceano nudante rotas VIII
371
tu mihi numen eris III 19
cf. A. L. Riesii 254 13

*limos obducit ager III 13
te oblatiua petunt auium
responsa uolantum VIII 462
obreptio V *post* 182
ipsa medullá latens obser-
uat cornua lunae *Sat.* 241
f. 242
asus *qui cecidit* IX 219
umquam positura comas
tatur olina III 10 *cf. d.*
II 221
i cance s est ora
arissim 400 (sol)
onlustr s oras VI
74
oquent nunc ore
meo
ordi *orio* I 15
Cyp ueniens VII
14 214
os etate pius V
8 feritate pia
. 274 potare ci-
dere potus VIII
e rubore VIII 499
allentibus VIII 500
pallore rubens X
ta loqui *de panto-*
18

is facti mens rea
teat *Sat.* 100 ni pec-
olens paeniteat sce-
Sat. 304
ate mora X 96

Digitized by Google

nisi iura uetarent hospitii quae nemo parat uiolare modestus VIII 258 canes laniare cadauer ipse paras IX 79 colla paro feriat X 422
occidimus regina pares VIII 545 thalamos subiere pares X 338 VIII 648 se pariter mersere sub undas II 128 pariter tua regna petamus VIII 533 pariter fugerunt X 364
pars nostra *Aeacus de inferis* IX 139
parui pendentem putare V 236
natamque tyranno indicat ignoto passim nupsisse marito *id est temere* X 313
pendentibus astris X 93 *cf. d. deo* II 6
artus pensat (equus) VII 92 *in priore pentametri hemistichio ultima anceps Sat.* *80 92 102 140 160 *166 *262
candida peplo lilia X 116 *cf. d. deo* I 66 candida pepla uolant VIII 617
per *praepositionis usus latius patet ita ut ablatiui uel* ab apud in *praepositionum uice saepe fungatur* V 210 315 VI 34 VII 7 9 34 36 58 112 VIII 111 129 317 453 556 IX 101 135 145 178 X 199 205 305 *Sat* 52. 290 *al.*
(arma quibus) bellum si tempus eget perferre ualetis VI 15 uirgo molam perfert X 195 quae noua perferret pelagus X 41
medicina cerastis perficitur VII 50
confiteor perstans X 189 *cf. d. deo* I 93
peti *petii* IV 29
pignora *infantes Dracontius tam in nostris quam in carminibus de deo et Oreste appellat saepissume ita ut omnis prope originis sensus iam euanuerit. unum exemplum sufficiat quam luculentissimum* sic fiunt dulces modo pignora blanda parentes VII 55
(Augustus) meruit tempus habere pium *Sat.* 180
plaga *uulnus* IX 181 plagare *uulnerare* IX 75
plectriferi germana dei X 285 *cf. Orest.* 85
plurimus ora tegit serpens X 441
martia tela pluuntur V 27 *alia res est* VII 93 iam qua stat pluitur tellus sudore furoris
thalami populantem iura mariti VIII 4
populatorem Romanae gentis V 211
diffugiunt omnes populi X 522 populosque mouere in fescenninos fremitus VI 70 *cf. Orest.* 383
egressi puppes et litora poscunt VIII 540
et modo sic positus VII 71
nobile praeceptum rectores discite post me *Sat.* 189
pontifices Helenus Laocon sacrata potestas VIII 181 fit praeda potestas VIII 334
doctrina potens qua praeduce ductor III 15 te praeduce X 131 *cf. d. deo* II 23 praeduce iussu
male conceptis praegnatur terra uenenis X 577

Digitized by Google

diues praeiudicat urbi et pariter tua iura negat V 249
praescriptio surgit quae populo uitam libertatemque negabit V 250
praesens tempus pro praeterito et contra saepius ponitur cf. X 147
praesentet IX 209
diuitis optata praesentia turbida rostris adparet V 266
si nulla dedisset non exoratus praestita supplicibus *Sat.* 186 *cf.* 184
quando fugax praesumptus erit uel debilis audax? V 91
*prandia X 387 *cf. Orest.* 855
qui funera pressa reformat V 31
primus *prior* IX 138
cui turpiter audax sacrilegus processit amor X 293
proconsul almae Carthaginis V *in subscriptione.*
sex sunt aetates hominum procul usque senectam *Sat.* 221
productionis exempla duarum consonantium uel mutae cum liquida uel s *literae cum* c *uel* p *uel* t *concursu effectae in arsi permulta sunt. habeas nonnulla* IV 17 51 V 266 309 VI 64 VIII 2 (*cf. d. deo* III 605 *Orest.* 716) 195 280 299 330 IX 129 *Sat.* 137 315 *talem uero productionem in thesi admissam neque in nostris neque in aliis Dracontii carminibus usquam inueni qua re nescio an Orest.* 549 *legendum sit* uiuae
productionis exempla h *literae asperitate uel effectae uel subleuatae* āt his II 45 sūb hoste V 93 hinc Mariūs hinc Sylla ferūs hinc V 206 *rapiāt hac nocte VI 55 exclamāt Helenus VIII 189 memōr Heleni VIII 608 quīs hostis IX 69 āt hic IX 89 uidēt hoc IX 160 capīt haec IX 223 iratūs homines *Sat.* 13 perdidimūs hac luce diem *Sat.* 185 aduersūs hostes *Sat.* 207 qui poscīt hac lege *Sat.* 305 *al.*
arseos uel caesurae ui producuntur Gothūs Alamannus V 35 precibūs elementa X 139 ingratūs usta X 519
productiones uerborum abdīcas IX 129 abdīcor VIII 96 Dīone II 119 *nisi* Oenone *legendum est* egō VIII 94 95 522 *al.* Hēcuba VIII 145 *al.* Hēlena VIII 440 muliēris VIII 508 muliēre *Sat.* 161 *cf.* muliērem *Orest.* 660 muliēre *d. deo* II 133 660 muliēribus *d. deo* III 463 Nāĭdis II 81 Polyxēne IX 40 prōpitius *Sat.* 14 quōque VIII 637 X 439 *cf. d. deo* I 443 *ubi* quoque *restituendum est* repūdia X 295 Romulīdas I 14 schōlasticus VI 41 Stēphanus *Sat.* 171 *at* Stĕphano *d. deo* II 572 Tītus *Sat.* 183
quae nosse profanum est X 15
mater fit tota propago VIII 10
oscula pura rogans II 6 *cf. Orest.* 61

quamuis sis frater IV 41 II 50 *at* quamuis iactura sepulcri temnitur IX 10

Digitized by Google

SERMONIS DRACONTIANI SPECIMEN.

Nullus ab insidiis locus est qui fraude uacabit V 44 quis nisi caelesti demens compulsus ab ira *Sat.* 27 sol fuscatur ab umbra *Sat.* 243 mater ab undis *Thetis* IX 209 noster Narcissus ab undis II 136

manesque sepulcris abdicas IX 129

natorum turba stipatus abibat VIII 85 non inhonorus eram sed laude redemptus abirem VII 4 sed ne fraudatus abires V 300

ablatiuus fuderat Idalius gremio se forte parentis II 4 insula delubris natorum colla secabat V 146 solo cum mordet arenam V 284 ornatus fronte corymbis VI 67 delphine sedens Galatea minaci VII 151 Thessalus Emathia fratris nutritus Achilles VIII 321 ubi dispersos longo uidet aequore Troas VIII 400 Lacaenam litore non posuit media sed puppe locauit VIII 566 pietas si sancta manebit corpore belligero IX 31 pugnam thalamis exercet IX 59 tu caelo Cynthia regnas X 190 iacet hostia templis X 193 *domus est ora clarissima mundi X 400 qua (Luna) minuente polis *Sat.* 238 reptantia gramina terris *Sat.* 277 — muris depellite fratrem VIII 161 pectore Cisseo rapiatur pignus acerbum VIII 164 gurgite curuato rapiuntur ad astra liburnae VIII 387 extorquet uertice crines VIII 576 subduceret arbore lanas X 35 soluat ceruice catenas X 78 matrisque sinu se subtrahit ales X 145 uenatu rediens X 284 stratis rapitur X 360 *se tellure leuabant X 564

accipiat post crura rotas VII 85 accipiunt *sumunt* X 365

accusatiuus cum uerbis rogandi iungitur Telamona ducem conuentum exposce sororem VIII 226 dum peteret Dominum *Sat.* 168 qui poscit — Deum *Sat.* 305 *cf. Orest.* 533

acris auis *Sat.* 256

ad Cyprum uenientem VIII 573 ponens ad busta *coronam* X 496 infelix ad crimina conscius esse V 71 ad Persas honor est si — IX 80

(pius ardor) adfectus dispensat VIII 114

Digitized by Google

adiectiua in alis *desinentia* diademalis *Sat.* 33 pastoralis VIII 2 triumphalis V 270 uernalis X 115 uitalis IX 96 *Sat.* 75 iugalis maritalis matronalis mortalis regalis *saepius*
quando fames (leonis) ut sit adoptauit faucibus esca lepus? *Sat.* 270 conceptus lucis adoptat X 149 adoptatae *nouae nuptae* VI 118
hoc pauper adorat *pro simplici* V 167
*hoc uos adsumite fratres VIII 175
*(pius ardor) adfectus dispensat agens alternat utrique VIII 114 nec uice functus agis *Sat.* 6 captiuus securus agit *Sat.* 127 *cf. d. deo* I 536
*uer recreatus agens VII 5
infremerent omnes uno agmine ciues V 245
agnosco *cognosco* X 91
alumnus *seruus* V 55 fauoris alumnus VII 82
nec funus amat sub sole iacere IX 118
Solis amata *amica* II 55
**anacoluthon permirum* II 21 VIII 410
mentes armabat in iras VIII 285
male palpitat artus X 244 moriens tremibundos palpitat artus V 281 *cf. Orest.* 727
aspergant nostrum tua carmina pectus VI 31
te deus aspiciens effundere nolle cruorem *Sat* 211
ast ego VII 69 *Sat* 41 ast ubi VIII 357 400 582 *cf. Orest.* 752

*augur auerrunces sacris (uolucres) VIII 478

iudicium – barathri IX 134 post regna barathri X 414 regemque barathri X 434 *cf. Orest.* 482
barbaris *Vandalis* I 14 barbarus omnis eat V 34
post bella suis *debellato apro* II 94
turbine belligero IX 71
benignus grex *pecus mansuetum* I 4
blanda *amans* X 63

cadauer quem retines iratus adhuc IX 45
caeruleos imbres X 176
albentes canos VIII 589 canos IX 208
cantitare I 2 VII 66
capitolia V 41 celsa VIII 81
horrendus funesto carmine *bubo conqueritur X 307
non catulaster agit puerilia *Sat.* 225
pellis causas *res* X 352
uipereae cerastae X 440 *uide Orest.* 484 *et interpretes Lucani* VI 676
certe legatus adesto VIII 225 aut certe V 170 228 328 *Sat.* 134 sed si de nobis certe cantare placebat II 59
immania cete VII 148 *cf. Verg. Aen.* VI 822
*cetera *aduerbii loco ponitur* VIII 85
ceu *comparationi inseruiens simul et regens enuntiationem* VIII 447
ille (Neptunus) caput barbamque ciet VII 153 terra strepitum ciebat X 461
clausa carceris angusti IX 26

Digitized by Google

clientum turba superborum V 56 uota clientis ausus habere miser V 59 diuitis obsequio concurrit turba clientum V 180 solamen grande clientum VI 2
*bruma torpebat coacta gelu X 173
uenisse coegit VIII 262
orbem meliore coma perfundit Phoebus X 569
comparatiuus inutilis fortior Hector *saepe* saeuior ara X 177 antistita saeuior aris V 131
ego iurgia diuum compressi VIII 99 egregia compressit uoce furentem X 321
conceptus lucis adoptat Luna X 149
auctorem confessa X 300 *cf d. deo* I 4 te Triuiam confiteor perstans X 189
qui mortibus urbem congeret VIII 163 (Carthago) iacuit congesta ruinis V 113
coniunctiuo cum uerbis rogandi et iubendi iuncto saepe utitur. exempli causa uideas VIII 552 *Sat.* 134 *coniunctiuus alternat cum futuro saepe cf. etiam* IV 52
multis impia constas regibus VIII 138 iniuria constat IX 180
*copletur VII 36
reginam natarum turba cocronat *circumdat* VIII 86
corripiuntur Admĕtus VIII 210 *Aeĕtis X 59 ăiebat X 327 *ălitem X 109 *ămens VIII 574 Chrysĕs IX 102 Clŏthŏ VIII 203 dĕtur VIII 314 IX 81 226 *al.* ĕolus VII 144 flăbello VII 30 *cf. d. deo* III 635 *et Draconti uersum d. deo* III *ante u.* 608 *quem e codice Uaticano 5884 Angelus Maius addidit in Noua Bibl. Patr. I 2 p. 164* dentibus adduntur rubicundo labra flabello idŏla *Sat.* 96 *cf. d. deo* II 579 impăr VIII 213 *mĭtescit X 334 Musăgenes VIII 23 Năĭdis II 81 nĭtitur V 25 Phoenĭcis V 116 *cf. d. deo* I 653 pĭcus *Sat* 268 senectŭs *Sat* 224 sorbĕre V 212 *tăbescens IV 31 *uĕneat IX 216 uĕniens IX 219 *uenustăs amoris X 53
prouida non credor VIII 159 *cf. Orest.* 707
crementa VI 101 *Sat.* 237
certa crepundia VIII 102
spes crimina ducit V 79
crispare *intransitiue dicitur* VIII 352 412 *cf. d. deo* I 238 *transitiue Sat* 139
per cuncta II 153 VI 65 VII 98 VIII 237 491 X 100 165 *cf. Orest.* 120
regnis et cursibus apta (Diana) X 192 *cf.* X 10
cyproque ligat quod naufraga puppis perdiderat X 488

dantur post terga pharetrae II 73 cadauer per montes per saxa datum VIII 140 (augur) quem fors ad Cyprum dederat per festa dierum VIII 460 *cf. d. deo* I 160 dabis *sines* IX 127
datiuus cum Romanorum Gallis uexilla tulisset V 217 mortes transferre foro V 278 stabulisque refertur VII 87 mox pastor arenis exsiluit VIII 432 hospitio speratus

Digitized by Google

eat VIII 446 (templum Veneris) cui turba precantum uel conuentus erat VIII 451 conubio seruus ueniam VIII 524 capiti fera serta locat X 515 — Astyanax Danais muro iactatur ab alto VIII 146 — ast ego peccando regi dominoque deoque *Sat.* 41 regi dominoque reus sum *Sat.* 107

quaecunque latens surget de fluctibus imis VII 149 pellere pastorem patriis de sedibus umquam fata uetant VIII 190 raptas de flumine praedas IX 109 de fonte ueni X 29 ueniens de gurgite uirgo X 480 raptus de quinque sepulcris X 561 — de matre uenit, de matre creatur VIII 7 — de fratre maritus (Iuppiter) II 42 meruit de clade triumphum V 218 membrisque salutem membrorum de parte dabit VIII 173 fit felix de sorte mala VIII 334 imperium de clade tenet VIII 335 praestetur de morte salus IX 227 fecit de matre nouercam X 22 *cf. d. deo* III 341 de boue factus homo est *Sat.* 38 dicens de rupe maritum IX 155 — ueniam de prole rogabat VIII 108 consortem sanguinis unam non ualuit rector de rege mereri VIII 284 — sacrilegi de morte Iouem placate VIII 167

ossibus urnas dedignant animae IX 28

deflere *pro simplici* IX 175

deiecta oculos X 394 *cf. Sat.* 146

depositum *expositum* X 594

mater deuota coruscos indulget uultus II 6 sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit VI 65

dicite pastorem gladio pietatis obire VIII 177 *cf.* VII 79 *Sat.* 307.

Abydon et Seston dimisit aquis VIII 247

directa manus X 48 directis auribus VII 90

cinctus apostolica discipulante manu *Sat.* 154

longis dispersa comis IX 42

litera doctiloquax *Sat.* 61

sors cassa duelli VIII 344

eadem *spondeus Sat.* 161 eodem *Sat.* 181

ebria miscens uestigia thyrsis X 275

effigiat per cuncta uirum VIII 491

bellum si tempus eget perferre ualetis VI 15

elisiones raro admittuntur. exempla memorabilia *te in nosmet IV 18 te oblatiua petunt VIII 462 eripe me his X 207 et qui homo *Sat.* 38 astra poli et X 4 seruet aui ut laudes dicam *Sat.* 51 deum ut *Sat.* 305 tempora eunt *Sat.* 220 ite pares sponsi iam omina VIII 648 torpebat concreta gelu, *it X 173 — niueam cŭm Iasone Glaucen X 426 *ante* h *elisio admittitur* VII 9 *non admittitur* X 327 565.

eleuat elisum caput VII 90 *cf. d. deo* I 741

captiuosque tuos deliciis epulas *Sat.* 122

errantes talis uindicta coercet VIII 56

Digitized by Google

armata fronte iuuencos VIII 419 *cf. d. deo* I 273

scandens qua lacteus axis uertitur V 325
lanigerae puellae IX 57 *cf.* VII 62
latrantibus undis VIII 405 *cf. d. deo* II 788
reliquias praedae uulpes sperare leonum laudis habent VIII 25 *mater iubet quod laudis habere IX 58 cum laude salutis *cum prospero uitae statu Areualus) Sat.* 23
legatio sola defuit *legati* VIII 429 Aeneas rediens legatio VIII 586
si carmina nostra leuaris III 19
licet *cum indicatiuo coniungitur* I 20 II 97 124 IX 211 *cum coniunctiuo non ante* VIII 467
liquit et antistes *e. q. s. linqui dicitur is quem uires deficiunt (Areualus) Sat.* 39
litem facit ipse suam VIII 35
*Scaeae limina portae VIII 74
lumina gentis VIII 238
absentibus ora lupatis ingerit (equus) VII 94 *cf. Ouid. am.* I 2 15 (*Prud. Psychom.* 191)
lusisse fuit plagare Cytheren IX 75

magnanimum Aeacidem VIII 192 *cf. Stat. Theb.* I 1
male garrula VII 105 non male peccaui nec rex iratus inique est VII 127 male suscitat iras VII 130
fletu manante genis VIII 591
cum uita maneret IX 104
aut ex hoste manet simplex ac fidus amicus V 20
mascula tura X 487
medicabilis ille (Chiron) IX 105
medium *dimidium* IX 148 *Sat.* 89
res melior *commodum* X 467
melior (Medea) quae uirginitatis onus diutius toleret X 325
permiscens mella uenenis II 110 permiscet mella uenenis VII 48
membratur homo VIII 8 *cf. d. deo* II 78 I 337
merces *beneficium* VI 87
mereri *impetrare obtinere* V 51 60 329 VIII 25 284 333 X 316 330 595 *Sat.* 92 159 180
mergere *intransitiue dicitur* *X 499 *cf. Orest.* 372
merito *reuera* V 14 295
publica merx procerum *fama Sat.* 196
(colla) uerticis unde comam uera (*fort.* saeua) pietate parentes inlaesa ceruice metunt V 148
Hecuba mi genitrix VIII 96 *cur mi irascaris *Sat.* 265
(Uenus) cui militat omnis marcidus VI 18
minor est *minus par est* X 280 minorum *paruulorum* X 554
qua (Luna) minuente *Sat.* 238 haec eadem minuunt Cynthia dum minuit *Sat.* 240
tuae miserere nepti X 504
seruare bonos seruare modestos V 104 uiris certate modeste VI 107 sancta pietate modesti VII 110 (iura hospitii) quae nemo

Digitized by Google

parat uiolare modestus VIII 258 sic ore modesto VIII 517 culpa mihi fuerat dominos reticere modestos *Sat.* 93 *cf. quae de huius uocis usu creberrimo collegit Areualus in praefatione p.* 104 136

*modico sermone poeta Commodus Augustus *Sat.* 187

agmine mollifluo VII 11 (mellifluis labris IX 207)

saeuo molosso I 9 *al.*

tempus monet redeatur in urbem X 467

imago uirtutis monumenta tuae V 292

*mox haec est uerba locutus Tyndaridis faciles quatiunt suspiria sensus VIII 529 numquid mox natas segetes uiror armat aristis? *Sat.* 231

nam *particula ui sua causatiua* caret V 143 VIII 37 *Sat.* 10 *al.*

namque *Sat.* 121 181

illi purpureus natat ignis in ore II 67 Acheronta natare IX 127

precor ne uita negetur X 254

nec stabulum fessis hinnitibus implet VII 92 nec castus *et incestus* X 73 quem nec *et eum non* IX 137 macteturque nefas *nefandus* VIII 165

bella negare *impedire* IX 48

nimis *ualde* X 56 cum nimium laudatur Ylas II 109 nimium laetare beata II 162 *cf. Orest.* 290

obliuio longa moratur nominis inclusi VII 120

per nos *per me* IV 12 VII 135 nobis *mihi* IV 15 in nosmet *nobis* IV 18 carmina nostra III 19

nemo notet Uenerem II 48 uoce notabit IX 123 (Luna) cuius *ad aetatem plurima lege notant *Sat.* 236

Oceano nudante rotas VIII 371

tu mihi numen eris III 19 *cf. A. L. Riesii* 254 13

*limos obducit ager III 13

te oblatiua petunt auium responsa uolantum VIII 462

obreptio V *post* 182

ipsa medulla latens obseruat cornua lunae *Sat.* 241 *cf.* 242

occasus *qui cecidit* IX 219

et numquam positura comas flectatur oliua III 10 *cf. d. deo* II 221 I 166

*cui cancer domus est ora clarissima mundi X 400 (sol) conlustrans cardinis oras VI 74

loquentur consortes nunc ore meo VIII 264

ordines *in auditorio* I 15

Cypris in ornatu ueniens VII 145 *cf. d. deo* I 214

oxymora impietate pius V 257 *cf. Orest.* 8 feritate pia VIII 361 *Sat.* 274 potare cibos atque edere potus VIII 413 pallente rubore VIII 499 flammis pallentibus VIII 500 permixto pallore rubens X 229 *muta loqui *de pantomimo* X 18

si sceleris facti mens rea paeniteat *Sat.* 100 ni peccata dolens paeniteat sceleris *Sat.* 304

parcente mora X 96

Digitized by Google

nisi iura uetarent hospitii quae nemo parat uiolare modestus VIII 258 canes laniare cadauer ipse paras IX 79 colla paro feriat X 422
occidimus regina pares VIII 545 thalamos subiere pares X 338 VIII 648 se pariter mersere sub undas II 128 pariter tua regna petamus VIII 533 pariter fugerunt X 364
pars nostra *Aeacus de inferis* IX 139
parui pendentem putare V 236
natamque tyranno indicat ignoto passim nupsisse marito *id est temere* X 313
pendentibus astris X 93 *cf. d. deo* II 6
artus pensat (equus) VII 92 *in priore pentametri hemistichio ultima anceps Sat.* *80 92 102 140 160 *166 *262
candida peplo lilia X 116 *cf. d. deo* I 66 candida pepla uolant VIII 617
per *praepositionis usus latius patet ita ut ablatiui uel* ab apud in *praepositionum uice saepe fungatur* V 210 315 VI 34 VII 7 9 34 36 58 112 VIII 111 129 317 453 556 IX 101 135 145 178 X 199 205 305 *Sat* 52. 290 *al.*
(arma quibus) bellum si tempus eget perferre ualetis VI 15 uirgo molam perfert X 195 quae noua perferret pelagus X 41
medicina cerastis perficitur VII 50
confiteor perstans X 189 *cf. d. deo* I 93
peti *petii* IV 29
pignora *infantes Dracontius tam in nostris quam in carminibus de deo et Oreste appellat saepissume ita ut omnis prope originis sensus iam euanuerit. unum exemplum sufficiat quam luculentissimum* sic fiunt dulces modo pignora blanda parentes VII 55
(Augustus) meruit tempus habere pium *Sat.* 180
plaga *uulnus* IX 181 plagare *uulnerare* IX 75
plectriferi germana dei X 285 *cf. Orest.* 85
plurimus ora tegit serpens X 441
martia tela pluuntur V 27 *alia res est* VII 93 iam qua stat pluitur tellus sudore furoris
thalami populantem iura mariti VIII 4
populatorem Romanae gentis V 211
diffugiunt omnes populi X 522 populosque mouere in fescenninos fremitus VI 70 *cf. Orest.* 383
egressi puppes et litora poscunt VIII 540
et modo sic positus VII 71
nobile praeceptum rectores discite post me *Sat.* 189
pontifices Helenus Laocon sacrata potestas VIII 181 fit praeda potestas VIII 334
doctrina potens qua praeduce ductor III 15 te praeduce X 131 *cf. d. deo* II 23 praeduce iussu
male conceptis praegnatur terra uenenis X 577

Digitized by Google

diues praeiudicat urbi et pariter tua iura negat V 249
praescriptio surgit quae populo uitam libertatemque negabit V 250
praesens tempus pro praeterito et contra saepius ponitur cf. X 147
praesentet IX 209
diuitis optata praesentia turbida rostris adparet V 266
si nulla dedisset non exoratus praestita supplicibus *Sat.* 186 *cf.* 184
quando fugax praesumptus erit uel debilis audax? V 91
*prandia X 387 *cf. Orest.* 855
qui funera pressa reformat V 31
primus *prior* IX 138
cui turpiter audax sacrilegus processit amor X 293
proconsul almae Carthaginis V *in subscriptione.*
sex sunt aetates hominum procul usque senectam *Sat.* 221
productionis exempla duarum consonantium uel mutae cum liquida uel s *literae cum* c *uel* p *uel* t *concursu effectae in arsi permulta sunt. habeas nonnulla* IV 17 51 V 266 309 VI 64 VIII 2 (*cf. d. deo* III 605 *Orest.* 716) 195 280 299 330 IX 129 *Sat.* 137 315 *talem uero productionem in thesi admissam neque in nostris neque in aliis Dracontii carminibus usquam inueni qua re nescio an Orest.* 549 *legendum sit* uiuae
productionis exempla h *literae asperitate uel effectae uel subleuatae* āt his II 45 sūb hoste V 93 hinc Mariūs hinc Sylla ferūs hinc V 206 *rapiāt hac nocte VI 55 exclamāt Helenus VIII 189 memōr Heleni VIII 608 quīs hostis IX 69 āt hic IX 89 uidēt hoc IX 160 capīt haec IX 223 iratūs homines *Sat.* 13 perdidimūs hac luce diem *Sat.* 185 aduersūs hostes *Sat.* 207 qui poscīt hac lege *Sat.* 305 *al.*
arseos uel caesurae ui producuntur Gothūs Alamannus V 35 precibūs elementa X 139 ingratūs usta X 519
productiones uerborum abdīcas IX 129 abdīcor VIII 96 Dīone II 119 *nisi* Oenone *legendum est* egō VIII 94 95 522 *al.* Hēcuba VIII 145 *al.* Hēlena VIII 440 muliēris VIII 508 muliēre *Sat.* 161 *cf.* muliērem *Orest.* 660 muliēre *d. deo* II 133 660 muliēribus *d. deo* III 463 Năĭdis II 81 Polyxēne IX 40 prōpitius *Sat.* 14 quōque VIII 637 X 439 *cf. d. deo* I 443 *ubi* quoque *restituendum est* repūdia X 295 Romulīdas I 14 schōlasticus VI 41 Stēphanus *Sat.* 171 *at* Stĕphano *d. deo* II 572 Tītus *Sat.* 183
quae nosse profanum est X 15
mater fit tota propago VIII 10
oscula pura rogans II 6 *cf. Orest.* 61

quamuis sis frater IV 41 II 50 *at* quamuis iactura sepulcri temnitur IX 10

Digitized by Google

que *particula duobus uerbis postponitur*, frater uitietque II 39 mirantur Ylanque II 100 *me proque IV 15 in manibus iam Iuno meis supplexque locatum X 135
quercus *seruati ciuis praemium* V 32 *cf.* V 319
quia *accusatiui cum infinitiuo copulati loco Afer posuit* IV 10 VII 10 16 IX 111 X 346 350 *cf. Orest.* 672 759
quod *accusatiui cum infinitiuo copulati loco positum cum coniunctiuo iungitur* IX 88 X 286 353 368 *cf. Orest.* 128 274 *cum indicatiuo Sat.* 18 215 216
nec mihi dissimilis quam quod solet esse cateruis *Sat.* 111
quota portio patris omnis constat homo VIII 9 *cf. d. deo* III 543

radiatus amore VII 17 *radiatis orbibus actas accipiat post crura rotas VII 84
per aetherias aquila uolitante rapinas *Sat.* 267 adloquitur comitantem praedo rapinam *Helenam* VIII 544
de ciue trophaeum nemo triumphator rapuit V 123 rapiunt praecordia flammas X 222
confessa reatum X 394 reatus *Sat.* 53 atrox *Sat.* 198 reatum *Sat* 307 *cf. Orest.* 66 930
recurrit *adcurrit* VIII 109 *cf. d. deo* I 599
laude redemptus VII 4
reduces morsus *repetitos Sat.* 274
refundas *reddas* VIII 269 refunde cadauer IX 148
fama relatrix IX 17
renarrat respondet II 45
uos repetunt mortes *pro simplici* VIII 156
requies *mortui* IX 226
nunc hanc nunc illam residet (Amor columbas) X 166 anhelantes residens (Liber) post proelia tigres X 273
cunctis respirat hiatus II 113 spirat hiatus X 233
tertia bella gero *quae caedes passa resurgunt IV 32
retinere *pro simplici* IX 140 *Sat.* 77
reuocare *repetere* V 272 *al.*
rostra V 41 rostris V 266
in exhaustis - ruinis strix nocturna sonat X 305
classica rumpunt V 17 suspiria rumpunt X 223 rumperet cum messis aristis X 579

et hic sceleris certus adulter inest *Sat.* 158
sapiens schōlasticus atque peritus VI 41
ignotumque mihi scribere *nec dominum *Sat.* 94
sed *ui sua exuitur* X 341 432
praeda quieta sedet *Sat.* 128 arcem in qua templa sedent V 161
*segnibus et pueris IX 17
semita *uia* VIII 59
(Mars) post fata deos faceret super astra senatum VII 24
seu *et Sat.* 5
perquirens si Troia ruit si *e. q. s.* IX 203 classem si merserit unda nescius VIII 593 si *etsi* V 291 *Sat.* 283
siccantibus undis *intran-*

Digitized by Google

sitiue dicitur IX 86 tunc Simois siccauit aquas VIII 75
simplex ac fidus amicus V 20 petulantia simplex VI 63 prudentia simplex VI 83 simplex aetas VII 65 infantia simplex X 533 *Sat.* 223 materies ferri simplex et noxia fertur *Sat.* 69 clementia simplex *Sat.* 191 bona simplicitas *Sat.* 173
phoenix sola genus X 104
Graecia sollers VIII 45 gaudia qui Phrygibus sollers in funera uertis IX 52
scelus hoc si forte sonet V 64 sonuit genitoris ad aures X 373
urens species *aromata* X 14 *cf. d. deo* I 745 species artis X 486
uertuntur sensus uertitur et species *Sat.* 30
per glacies stat barbara Colchis X 171 et genus humanum sic stat sub lege perenni VII 56 nunquam stare licebit hoste sine IV 16 surgens herbida tellus stabat VIII 33
uincant hostes quibus aspera mens est nec studium post bella manet V 17 VII 86
sub *praepositionis usus latius patet. uid.* V 74 82 93 VI 54 86 VII 101 126 155 VIII 223 IX 87 *Sat.* 131 *conferas exempla ex Oreste collecta apud Schenkl praef. p.* 26
maternis submissus aquis X 87
subuectus equo X 312 subuecta columbis VI 72
bucula summittit tauros VIII 418
uictum super ipse ministras *Sat* 129
super addo X 427
nil superesse fatentur montibus aequoreis VIII 390
suus *pro demonstratiuo pronomine saepe ponitur. uid.* V 222 *VII 11 VIII 281 IX 136 X 28 *Sat.* 43 281 sibi *pro* ei *Sat.* 166 *cf. Orest.* 392 590 622 819 894 901

temperet inuidia *intransitiue dicitur* VIII 330
templa Cupido *inclusit VI 5
lacerum tenuisse cadauer IX 143
uenatrix terrena micas X 191
uox tessera Martis VII 78
uocis textura sonet *carminis uerba* VII 32
theatra V 42 *cf.* X 17
togatus fori V *in subscriptione* gente*togata VII 116
umbone tonantem IX 67 II 26 IV 43
totum X 121 quidquid fluctus habet totum succendo pharetris II 35 totum cognosce poli III 3
maturus tractat *Sat.* 229 unde necem potuit pauper tractare potentis? V 175 et tractet de clade uiri de morte mariti V 76 *cf. Orest.* 333
partem *(Hectoris mortui)* tractura tenet IX 149
bella triumphigera *Sat.* 22

cur homicida uacas *(ab homicidio)* X 231 *non dissimile illud Clytaemnestrae* per te casta negor *Orest.* 177
uacuos dat post praesentia

Digitized by Google

cursus *(equus stabulo inclusus)* VII 95
pelagi rabidos fluctus pirata uagetur V 73 freta glauca uagatur VII 145 *al.*
dixere uale VIII 379
cuius sub iure uaporo II 9 blando feruore uaporat X 114
uel *propria ui plerumque caret ualetque idem quod* et. *uide* V 133 155 VI 6 36 *VII 21 VIII 77 515 IX 38 133 231 X 197 352 362 553 576 *Sat.* 230 257
ad te nunc princeps mea uela retorqueo supplex *Sat.* 117
*se uelut ostendit regni de stirpe creatum VIII 118
uendatur IX 215 *sed* ueneat IX 216 (ueniens IX 219)
uenialis imago V 227 *ueniale reatus VIII 361 ueniale minaris *Sat.* 121
lues nunquam sternenda uenit IV 34 conubio seruus ueniam VIII 524
uentilat matrem pampinus III 7
*uer recreatus agens VII 5
candor pallorque ruborque crinibus insidat qui uernat in ore puellis VI 9 gratia uernantes adnectat pulchra dolores VII 42 uernans ut credatur auis ramo cecinisse uirenti VII 104
palmes uerberet uuas III 8 *cf. d. deo* I 169—172
uester *tuus* I 16 III 16 IV 9 VIII 375 IX 135 147 X 95 596 *Sat.* 299 *cf. Orest.* 76 (*ubi* quasi iusseris ipse *legendum est cf.* VIII 263) — uos VIII 374 — si parcitis umbris IX 35
ut ueteranus amet senior ceu nuper adultus VI 29 cantitet hoc ueteranus amor VII 66
certamina Martis horrida concurrens uincat *Sat.* 208 quamuis magis ardua uincas II 13
qualiter impietas se uindicat V 159 numquid adultorum strepitus infantia simplex uindicat? *Sat.* 224
numquid mox natas segetes uiror armat aristis? *Sat.* 231
diurnis uisibus IX 91
mente oculis attenta uolat IX 201
uota *sponsalia* VI 3 32 121 VII 7 9 62 138 157 *Sat.* 52
uotiua *carmina sponsalia* VI 100
urna polorum IX 29

zelus X 424 *zelat II 119
ad zonam digiti mittuntur inermes X 234 *cf.* ad crines digiti mittuntur amantum II 114.

Digitized by Google

EVTROPI

BREVIARIVM

AB VRBE CONDITA.

RECOGNOVIT

FRANCISCVS RVEHL.

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.

MDCCCLXXXVII.

Digitized by Google

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI

Digitized by Google

GVILELMO · AB · HARTEL

D·D·L·M

EDITOR

Digitized by Google

Praefatio.

Qui factum sit, ut Symmachi Relationes, Ausoni Cento nuptialis, Eutropius inter monumenta Germaniae historica ab anno D ad annum MD relati sint, non meum est investigare. Utamur laeti illis copiis et nos, quibus non sanctus patriae, sed sanctior humanitatis amor animum dat, et mihi quidem nemo persuasisset, ut Eutropi verba recognoscerem, nisi apparatus a Droyseno collectus praesto fuisset. Neque tamen deterruerunt editiones his ultimis annis in lucem prolatae, utiles certe et bonae frugis plenae, cum et editio desit, qualis Dietschiana fuit, et textus, qui vocatur, nondum ita recensitus sit, ut nihil novi, quod probetur, proferre liceat.

Quae autem volui pauca sunt et simplicia. Quamquam enim vix negari potest etiam recensioni novae locum nondum esse ademptum, nihil in animo habui nisi subsidiis promptissimis adhibitis textum recognoscere et enotare quae aliter scribenda esse viderentur atque a Droyseno, cuius editio nunc pro fundamento omnibus est habenda, factum est. Contigit autem, ut novis quibusdam subsidiis uterer. Atque primum quidem Guilelmus Hartel, vir et de Eutropio optime meritus, summa cum liberalitate collationes codicum Lugdunensis et Audumarensis mecum communicavit, quibus quae Droysenus enotavit, ut fieri solet, nonnumquam corrigebantur, interdum etiam, cum quae ille enotaverat non facilia essent intellectu aut

Digitized by Google

suspicionem aliquam moverent, confirmabantur. Eidem viro docto lectiones codicis Vindobonensis saec. XII debeo, quae tamen ex libro valde interpolato haustae ad hanc editionem nullius erant usus. Tum accessit collatio codicis Parisini vel, si mavis, Parisiaci 7240, quam littera *Π* insignivi, saeculi X exeuntis vel XI ineuntis, et altera ultimae partis codicis Parisini 5802 saeculi XII (mihi *π*), quas debeo amicitiae Gottholdi Gundermanni mei. Refert autem is de priore illo codice, de quo iam breviter egit in Commentationum philologarum Jenensium vol. I p. 96 sq., fere haec: „Der Codex Parisinus 7240 (Colbertinus 3001, Regius 4940. 3) ist zu Ausgang des 10. oder Anfang des 11. Jahrhunderts von einer Hand geschrieben. Grösse der Blätter 236 mm. × 338 mm. Die Handschrift hat 40 gezählte und beschriebene Blätter; die beiden letzten, nicht gezählten Blätter sind weiss und wohl erst beim Binden hinzu gekommen. Jede Seite enthält 41 durchlaufende Zeilen. Vor fol. 1 sind vier Blätter (ein Binio) ausgeschnitten, welche erst in späterer Zeit von dem Buchbinder vorgebunden worden waren. Die Handschrift besteht aus Quaternionen, welche, nach der Tinte und dem Ductus zu urtheilen, von dem Schreiber selbst numerirt worden sind. Auf fol. 8^{u} steht X, 16^{u} XI, 24^{u} XII, 32^{u} XIII, 40^{u} XIV. Die dem jetzigen fol. 1 vorangehenden Quaternionen (unbekannten Inhalts) sind verloren gegangen. Auf fol 40^{u} bricht der Eutrop-Text mit den Worten *Gallienus cum adolescens factus esset* [IX, 8, 1] am Schlusse der Zeile ab. Der Schluss des Eutrop ist mit der folgenden oder den folgenden Lagen verloren gegangen. Dass dieser letztere Verlust schon in älterer Zeit erfolgt ist ergiebt sich daraus, dass die foll. 33^{r} und 40^{u} stark abgerieben sind; die XIV. Lage war also eine Zeit lang lose. Eine andere Lagenzählung, d. h. fol. 1^{r} I, 9^{r} II u. s. w. ist mit blassgrauer Tinte etwa saec. XVI gemacht, von derselben Hand, welche fol. 1^{r} auf dem unteren Rande schrieb: Frontini Strategematica; Eutropii Breviarium *ἀτελέσ*. Die Hand-

Digitized by Google

schrift enthält fol. 1r bis 25u Frontini strategemata. Das letzte Viertel von fol. 25u sowie das ganze fol. 26r sind leer. Von fol. 26u bis fol. 40 folgt Eutrop". Codicem Parisinum 5802 contulit Gundermannus ab eo loco, ubi codex 7240 desinit usque ad finem Eutropi.

Praeter has Gundermanni collationes non sine aliquo fructu erant collationes illae, quas ipse quondam cum Droyseno communicaveram, codicis dico Petropolitani Dubrowskiani (est autem saeculi IX et olim pars fuisse videtur eiusdem codicis ac Philippici 1885 et 1896*) et Petropolitanus Justini), quem littera Δ insignivi et codicis collegii Lindunenis, quod Oxonii floret, saeculi XII (mihi Λ) et codicis Harleiani 2729 (mihi **H**), qui saeculo eodem scriptus integrum Paulum, sed Eutropi verba tantum usque ad II, 7 *de his perdomitis triumphatum est* continet. Ut denique editione Vineti, quae codicis Burdigalensis lectiones nonnullas praebet, uti liceret liberalitati eius viri docti debeo, qui bibliothecae aulae et rei publicae Bavaricae praeest.

Eutropi autem fuerunt, ut ego quidem arbitror, saeculo quarto exeunte praeter alios duo codices, ambo corrupti, sed neque semper eisdem locis neque ubique eodem modo. Altero usus est Paeanius, ex altero fluxisse videntur et Capitonis liber Latinus et codices nostri, quotquot noti sunt, omnes. Ii tamen non ex ipso illo codice vetustissimo derivati sunt, sed ex duobus eius apographis, quorum alterum a viro docto vel qui sibi doctus videbatur ex aliis rerum scriptoribus vel ex ingenio hic illic, sed paucis locis, correctum est, cum in altero nescio qua de causa multa miro modo nullis subsidiis adhibitis mutata sint. Et ad posterius quidem illa classis codicum recedit, quam cum Droyseno **B** nomino, duobus libris nobis nota, Lugdunensi Batavo **(L)** et Audumarensi **(O)**, cum classis ex priore apographo derivata

*) Vide sis quae dixi in Actis societatis Ritschelianae IV p 368 sqq.

Digitized by Google

in duas familias sit dividenda, quarum altera archetypum codicis Vaticani 1860 et illius libri complectitur, quo Paulus Diaconus usus est (a me cum Droyseno **C** nominatur), altera et codicem Fuldensem Sylburgi **(F)** et Gothanum **(G)** et Gallicos Britannosque, quos supra enumeravi. Lectiones Fuldensi et Gothano codicibus communes Droysen littera **A** insignivit eumque secutus sum. Conferenti autem mihi Sylburgi editionem cum Droyseni apparatu eum, qui novam editionem criticam, quam vocamus, parare in animo habeat, omnes lectiones a Sylburgio sive in adnotationibus sive in indice commemoratas apparatui inserere necesse habiturum visum est neque omni utilitate carebit ipsum textum Sylburgi cum Schonhoveni et Vineti conferre. Similia valent de ipsius Vineti editione. Sed diversus ab archetypo A fuit ille, ex quo fluxerunt codices *Ππ∆*H, qua ex re colligitur eos codices, quamquam hic illic sunt interpolati neque ad archetypi A accedunt praestantiam, haud raro valde utiles esse ad discernenda quae archetypus totius classis praebuerit a vitiis codicibus F et G communibus. Neque spes me deserit fore, ut his codicibus adhibitis tandem aliquando manus illae variae discernantur, quae in codice G omissa suppleverint, quam quidem rem difficillimam esse neque primo obtutu efficiendam *αὐτόπτης* testor. Quae denique codicis *∆* sit utilitas, Mommsenus in praefatione Droyseni editionis maioris recte perspexit. Pertinet enim ad classem B, est barbare corruptus et haud raro ampliatus, sed nihilominus codices L et O lectionum integritate nonnumquam superat. De Excerptis Palatinis nihil novi nisi quae Droysenus dixit in editionis maioris p. XIV sqq., quibus edocemur multo minoris ea aestimanda esse quam Petropolitana. Valet autem idem de Anonymo Valesiano et de fragmentis Justini eodem codice servatis.

Quae cum ita sint, haec lex in constituendis Eutropi verbis mihi erat servanda, ut pro fundamento haberem lectiones archetypi A, a quibus tum tantum recedendum erat, cum aut lectiones BC*Π∆* aut certe BC aut B*Π∆*

Digitized by Google

contra A starent neque Δ cum A consentiret. Sunt pauci loci, quibus alia via praeferenda videbatur. Interdum enim ratio aut fides historica codicum B lectiones satis commendant, etsi ceteri omnes alia praebent, interdum etiam casu fit, ut B in mendis manifestis, semper tamen in rebus minimi momenti, cum C aut cum ΠΔ consentiat. Nonnumquam etiam Paeanius, rarius Capito aliquid ad veram lectionem eligendam conferunt, quibus tamen nimis confidenter ne utaris cavendum est. Utiliores vero sunt metaphrastae illi ad emendationem, ad quam tamen via ac ratione accedere nunc nondum licet.

Textus ex legibus a me expositis constitutus a Droyseniano haud raro discrepat, cum ille vir doctus aliter de librorum manuscriptorum natura sentiret, plerumque tamen fere idem est. Emendationes paulo plures recepi, sed non ita multas, quia in labante fundamento aedificare audacius videbatur. Enotavi autem infra discrepantias a Droyseni textu omnes adiectis codicum lectionibus doctorumque virorum coniecturis; interdum etiam varias lectiones adscripsi, etsi idem dedi ac Droysen, praesertim eis locis, ubi ex codicibus ab illo non adhibitis novae aliquid lucis ad vera cognoscenda affulsit. In textu uncis inclusi quae mihi delenda videntur, litteris inclinatis exaravi quae addenda; stellula vel stellulis lacunas significavi. Sigla in adnotatione critica, quae nunc sequatur, adhibita haec sunt:

A lectio communis codicibus
  F Fuldensi et
  G Gothano, cuius primam manum G^1, ceteras G^2 nominavi

B lectio communis codicibus
  L Lugdunensi Batavo et
  O Audumarensi

C lectio communis codicibus Pauli Diaconi historiae Romanae et codici Vaticano 1860

Π Codex Parisinus 7240

Digitized by Google

Λ Codex collegii Lindunensis
H Codex Harleianus 2729
π Codex Parisinus 5802
Δ Codex Petropolitanus, olim Dubrowskianus.

Praef. p. 1, lin. 2 GOTHICO **B** *om.* **AΠΛ** *cod. Bamberg.* **Lib. I. p. 3, 19** Tum **CΠΛHΔ** tunc **B** *om.* **A 3, 21** urbi *ego* urbis *codd.* **4, 2** et consecratus **G²CΠΛHBΔ** *et Paean., om.* **G¹F 4, 3** annus unus **ΠΛHCBΔ** unus annus **G.** *De* **F** *tacetur* **4, 22. 23** apud ostium Tiberis *Vinetus ex Paeanio* apud hostiam *codd.* atque Ostiam *Merula* apud ostium Tiberis Ostiam *Hartel* **5, 16** iunior *del. Heumann, ante* filius *posuit Wagener, Hieronymum ad a. 1478 haud recte intellegens; cf. IV, 12, 4* **5, 18** eaque] ea cum *Gruner; fortasse* ea quidem *deleto* fuisset **5, 36** ab *add. ego* **6, 17** *Fortasse scribendum* primus consulum annus *ex Paeanio* **6, 32** his *codd.* is *cum aliis Droysen. De qua discrepantia semel monuisse satis erit; cf. Hartelium, Sitzungsber. d. Wiener Akad. Vol. LXXI p. 282 sq.* **7, 9** octavianus **BHΛΠΔ** *et Paean.* octauius **A** *et Capito. Variant codd. Pauli* **7, 12** T. *add. Eussner, Spec. crit. p. 35* **7, 15** plebis **ΔL²Λ** *Paean. et codd. Pauli* plebi **AΠHL¹O 7, 18** contra romanos **ACΠHΛΔ** *om.* **B** *et Paean.; cf. I, 19.* **7, 31** suam **BCΔ** *om.* **AHΛΠ**; *cf. praeter § 3 etiam IV, 3, 2.* **8, 1** superfuit **BCΔHΛΠ** superauit **A 8, 5** tamen anno **CΛΠ** anno tamen **GH** anno **B 8, 6** ferme **HΛΠBC** fere **AΔ 8, 17** iam] tum *Hearne* **8, 18** militarat *Droysen ex Paean.* militabat *codd. Sed cf. IV, 8, 1* **8, 20** egressus **C**, *fort. recte* **8, 26** Vei **HΛ** bezi **G** *et* **F** *ut videtur* veii **B** ue **Π¹** ue eũ **Π²** uesi **Δ** ueientum **C** Veientes *Schonhoven* **8, 31** viginti deinde **BΔ** viginti inde **C** viginti **AHΛΠ 9, 5** *Transpositionem proposui ego, Rhein. Mus. N. F. XXIX p. 639 sq. Jam Paeanius legit quae tradita sunt neque intellexit* **9, 8** Postea tamen] Post id certamen *Hartel.*

Lib. II. p. 9, 22 atque *del. Dietsch* — omnes *Schonhoven* omnibus *codd.* **9, 23** earundem] easdem *Wagener olim; cf. nunc Philologische Rundschau V p. 460* — occupavit *post* Sutrinorum *posuit Hartel* et *deleto*, occupauit et *del. Droysen,* occupatis *pro* occupavit et *Duncker, De Paeanio p. 19.* **9, 28** ipsum **ΠΛH** *cod. Burdig.* ipsam **ABCΔ**. *Fortasse scribendum* ipsumque **10, 1** praesumperunt **ACΔΛ** praesumpserint **ΠΛ** re-

Digitized by Google

sumpserunt **B** **10, 3** triennio **G²BCΔ** triennium **G¹F** ad triennium *ΛHΠ* — *Ante* Rursus *fortasse inserendum* tum, *nisi lacunam subesse ex Paeanio conicere malis* **10, 10** iuvenis lucius manlius *Δ* iuvenis lucius (lutius *ΠHΛ*) mallius (manilius *Paulus* mailius **H***Λ*) **A C** *Π* **H** *Λ* l. iuvenis manilius **B** iuvenis T. Manlius *Schonhoven* iuvenis Manlius *Hartel cum Graecis* **10, 28** bracchium *codd.* **10, 29** corvus *delendum censet Duncker, Jahns Jahrb. CXIX p. 642* **10, 31** Corvus *inseruit Duncker l. c. p. 641 sq.* **11, 9** et **BC** *om.* **G***ΠΛ. De* **F** *tacetur* **11, 11** rediret *Duncker l. c. p. 643* redisset *codd.* **11, 24** primus *add. Duncker, De Paeanio p. 19* **11, 26** *Fortasse addendum* in urbem **11, 29** datus **CG²**, *post* ei *exhibet* **B**, *om.* **FG¹***ΠΛ* **11, 31** *Fortasse* ambo *delendum. Cf. II, 23* **12, 7** in *add. Sylburg* **12, 32** admiratus est *Schonhoven fortasse recte* **13, 3** remandatumque **B** remandatum **AC***ΠΛ* — est a senatu **AC***ΠΛ* a senatu est **B** a senatu *Droysen* **13, 6. 7** quod armati capi potuissent **C** quod armati capti fuissent **B** potuissent **G** qui se armis defendere potuissent *ΠΛ cod. Burdig. De* **F** *nihil certi constat; Sylburgius enim idem in textu dans ac ΠΛ stellula apposita suspicionem movet se Vinetum esse secutum* **13, 15** Mus **G²** numinius **L** mummius **O** *om.* **G¹C***ΠΛ Paean. De* **F** *tacetur,* Mus *in textu exhibet Sylburg* **13, 20** poterat **GC***ΠΛ* potuerat **B** *fortasse recte* **14, 3** Ptolomaeo *similia semper restitui cum Wagenero. Praebent codd. hoc loco vocem litteris* ae *scriptam,* a *omittunt III, 1, 1 et VI, 22, 1, variant IV, 6, 2 et VI, 22, 3* **14, 9** Ariminum *Schonhoven* Ariminus *codd.; cf. Hieron. ad a. 1732* **14, 19** Tum **G²BCΔ** et *Paean. ut videtur, om.* **G¹***ΠΛ et* **F** *ut videtur* **14, 26** Crasso *add. Schulze, Philol. XXIX p. 289 ex Paeanio* **14, 30** regem Siculorum **AC***ΠΛ* (sclo4 *Λ*), *om.* **B** **14, 31** is **O** hic **L** *om.* **AC***ΠΛ* qui *Hartel* **14, 35** primi *Duncker, Jahns Jahrb. CXIX p. 643 ex Paeanio* punici *codd.* **15, 3** naves **B***ΠΛ* navem A. *Codd. Pauli variant* **15, 9** abduxit *Schonhoven* adduxit *codd.* **15, 17** castellis *inseruit Eussner, Blätter f. d. bayr. Gymnasialwesen VIII p. 76; cf. Paean.* oppidis *Sylburg* **15, 24** hominum *post* tantum *add.* **G²BΔ** **15, 30** romano **C***ΠΔ* romanu **B** romanorum *Λ om.* **A** *et Paean.* **16, 7** tantum *post* navibus *add. ego, post* servari *Hartel; cf. II, 23;* vix *post* servari *add. Schonhoven* μόνας *Paean.* **16, 25** CXXX **BC** triginta **FG¹** tantus **G²** *del. Hartel* **16, 36** se tanti **B***ΠΛ* ante *Δ* (*supra* haberet *praebens*) tanti **A**; *cf. VII, 17, 3* **17, 32** eos dari **GC***ΠΛ* dari eos **B** dari *Droysen. De* **F** *tacetur.*

Digitized by Google

Lib. III. p. 18, 8 bellum ei **BC**Δ ei bellum $\Pi\Lambda$ bellum **G**. *De* **F** *tacetur* **18, 9** a romanis **GB**$\Delta\Delta$ romanis Π *om.* **C** *et Paean. Sylburgius quoque omittit, sed de* **F** *tacet* **18, 17** tamen *codd.* tum *Vinetus* **19, 8** uiridomarum **B** uirodomarum **A** uiriodomarum $\Pi\Lambda$ *cod. Burdig.* uitrodomarum **C** *Βουριδόμαρον Paean.* Virdomarum *editores nonnulli ex Livi epitome et Orosio* **19, 25** data sunt **AC**$\Lambda\Pi$ reddita **B**Δ **19, 27** Bellum.... est *huc transposuit Duncker, De Paeanio p. 19* **19, 29** *cf. ad p. 19, 27* **19, 32** adhuc *Schonhoven* adhuc tum **BC**$\Pi\Lambda$ adactum Δ tum **A** **19, 37** traiecit **BC** transiecit Δ transuexit **A**$\Pi\Lambda$ **20, 3** confligit **AC**Δ (*ex silentio*) conflicsit Π conflixit **B**Λ *fortasse recte συμφέρεται Capito* **20, 13** abiens *Pirogoff, De Eutropii breviarii indole et fontibus Thes. 3* fabius *codd.* (fauius Δ) *χωριζόμενος Paean. κατατιθέμενος τὴν ἀρχήν Capito* **20, 14** callidum **BC**$\Delta\Lambda$ (*e corr. m. 1*) **G**^{2} calidum **FG**$^1\Pi$ *θερμοῦ Capito ut videtur* **20, 17** id.... Paulo *del. Sylburg* **20, 21** proelio *inserui ego* **20, 23** aut **BC**Δ et **A**$\Pi\Lambda$ **20, 32** esse *add. Schonhoven* **21, 3** triginta quinq; milia Δ $\overline{\text{XXXV}}$ $\Pi\Lambda$ XXXV milia **B** (*secundum Hartelium*) XXV milia **GC**. *De* **F** *tacetur* **21, 4** XXV milia **B** (*secundum Hartelium*) ·$\overline{\text{XXV}}$· $\Pi\Lambda$ XXV **GC**; *de* **F** *tacetur* **21, 7** quarto *etiam* Δ **21, 21. 22** in spaniis ... asdrubalem *exstant in* Δ **21, 25. 26** cum eo *transposuit Eussner, Phil. Anz. IV p. 251* **21, 32** hannibal in *om.* **G**; *extat in* **BC**$\Pi\Lambda\Delta$. *De* **F** *tacetur* **21, 35** usque ad portam **BC**$\Pi\Lambda\Delta$ ad portam usque **G** ad portam *Droysen* usque ad portas *Schonhoven. De* **F** *tacetur* **21, 35. 36** uenientium $\Pi\Lambda$ uenientum **G** *et cod. Vat. 1860; variant codd. Pauli* uenientes **B**Δ **21, 37** eius *inseruit Sylburg* **22, 3** temeritate decepti *Duncker, Jahns Jahrb. CXIX p. 643; fortasse scribendum* virtute intercepti **22, 10** eumque *Schonhoven* eum *codd.* — nobilissimis **C** *et Paean.* nobilibus **AB**$\Pi\Lambda$ **22, 13** Macedonia fracta *del. Duncker, De Paeanio p. 18* **22, 27** omnes fere **BC** fere omnes $\Pi\Lambda$ omnes **A** — hispani $\Pi\Lambda$ hispaniae **ABC** *Ἰσπανούς Paean.* **22, 31** quintus **B** publius **AC**$\Pi\Lambda$ *cod. Burdig., om. Droysen* **23, 6** hispanias **A**$\Pi\Lambda\Delta$ hispaniam **BC** **23, 7** fuerat **GC**$\Pi\Lambda\Delta$ est **B** erat *Hartel* — hispaniorum Δ. *Ex Paeanio nihil est colligendum* **23, 18** est *om.* **A**$\Pi\Lambda$ **23, 27** bene in hispania **BC**$\Delta\Pi\Lambda$ in hispania bene **G**. *De* **F** *tacetur; in textu Sylburg cum* **G** *consentit* **23, 32** interficit $\Pi\Lambda$ interfecit **GBC**Δ — capit **B** (*etiam* **O** *secundum Hartelium*) Δ**C** cepit **G**$\Pi\Lambda$. *De* **F** *tacetur utroque loco* **24, 6** his **BC**Δ *om.* **A**$\Pi\Lambda$ **24, 17** sed *Duncker,*

Digitized by Google

De Paeanio p. 20 et *codd., del. cum praecedenti* sunt *Hartel, Sitzungsberichte der Wiener Akademie LXXI p. 266* **24, 28** his **GCΠΛΔ** eis **B** **24, 37** *octoginta* **A** *(sic!) LXXX* **B** *octogenta Δ* $\overline{\text{LXXX}}$ *Λ XXX Π cod. Burdig.* octingenta **C**

Lib. IV. p. 25, 8 quingentesimo quinquagesimo (quinquagensimum *Δ*) et primo **FCΔ** quinquagensimo (quinquagesimo **B**) quingentesimo et (*om.* **G**) primo **GB** quingentesimo et primo *ΠΛ* **25, 9. 10** Flamininus *Sylburg* flaminius *codd.* **25, 10** regem missus rem *Hartel ex Paeanio* rem **AΠ** res *Λ* et rem **C** regem **BΔ** **25, 13** ut **CΔ** et ut **B** *om.* **AΠΛ** ut et *Wagener* **25, 19** triumphauit **C** *om.* **ABΠΛ**; *cf. Paean.* **25, 21** armenen *Λ* armenem **AC** armenē *Π* armen **B** **25, 31** et *exhibent etiam Δ et, si tacenti collatori Harteliano fides,* **O** **26, 1** datus *inseruit Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 645* **26, 3** apud Magnesiam *Wagener* magnesiam **ACΠΔ** *cod. Burdig.* magnessiam Λ^1 et magnessiam Λ^2 magnam iam **B** ad Magnesiam *Glareanus. Non recte rettulit Droysen quae ipse de codice Λ notaveram.* **26, 9** petit **ABCΠΛ** petiit *Δ* **26, 13** concitatorem *ΠΛΔ* concitarem **G** concitorem **B**. *De* **F** *tacetur* **26, 19** asiagenis **FΠΛBC** asiagenus $\mathbf{G}^1$ (*secundum Hartel,* $\mathbf{G}^2$ *secundum Droysen*) asiaticus *cod. Burdig., si Vineto est fides, et Paean. Eutropi usus genetivum postulat* **26, 22** Marcio (*vel potius* Martio) *Schonhoven* marco *codd. et Paean.* **26, 26** flaminimū *(sic!) Δ* flaminium *vel* flamminium *ceteri codd. et Paean.* **26, 36** ptolomaeus $\mathbf{G}^2$ *et* **C** *(sec. Droysen)* pthotlomeus $\mathbf{G}^1$ ptolomeus **ΠΛO** ptholomeus **L** *(sic!)* **27, 3** Perseum *ego* eum *codd.* αὐτῷ *Paean.* **27, 11** quoque **BC** que **AΠΛ** **27, 20. 21** [Aemilius Paulus] consul *ego, om.* **B** Aemilius *Schonhoven* **27, 33** rebellarant *Schonhoven* rebellabant *codd.* **28, 6** uenit **GB** *(sic!) ΠΛ cod. Vat. 1860, om. Paulus* **28, 9** adtulerant **B** attulerunt **ACΠΛ** **28, 16** sexcentesimo **BC** sescentesimo **A**, *cum ΠΛ numeros tantum exhibeant. Hoc semel monuisse satis habeo* **28, 22** tunc **BC** tum **GΛ** cum *Π* **28, 32** quattuor **BC** et quattuor **GΠΛ** **29, 31** uiriathus *Λ* uiriatus **ABCΠ** *Πουρίανθος vel Πουρίαθος Paean. Βορίανθος Capito°* **29, 32** uiriathus **AΛ** uiriatus **BCΠ** **30, 2** imperatores **BC** *et Capito* imperatorem **A** *et Paean.* **30, 17** confecit *etiam ΠΛ* **30, 23** etiam **BCΠΛ** *om.* **A** **30, 27** est **GCΛ** *om.* **BΠ**. *De* **F** *tacetur* **30, 35** interfectus est **GΠΛ** est interfectus **B**. *Paulus idem legisse videtur atque* **GΠΛ**; est *delevit Schonhoven* **30, 36** Perperna *Verheyk ex Paeanio* perpenna **ACΠΛ** perpinna **B** *hic et p. 31, 5 secundum Hartelium*

Digitized by Google

31, 10 sunt eo *ΠΛ* eo sunt eo **G** eo sunt **B** *om.* **C** **31, 30** alterum ex Thracia *om.* **AB***ΠΛ*; *hic collocavit Sylburg cum Paeanio, post* die *exhibet* **C** **32, 2** improbata **BC** reprobata **A***ΠΛ* **32, 6** est **G***Λ om.* **BC***Π* **32, 7** a prioribus ducibus corruptum, *deleto* correctum *vel tale quid Pirogoff, De Eutropi breviarii indole p. 81* **32, 10** elefantes **GB** elephantos **C***ΠΛ* **32, 11. 12** in deditionem accepit *Sylburg* cepit *codd.* **32, 14** Mauritaniae *ubique scripsi variantibus codicibus* **32, 18. 19** qui . . . pugnaverat *inclusi ego* **32, 20** victi sunt *om. ΠΛ et Hartel* **32, 22** subacti. Acti sunt *ego* uicti sunt **GC***ΠΛ* subacti sunt **B** acti sunt *Droysen. De* **F** *tacetur* **32, 24** acti sunt *post* Marium *inserit* **C** **32, 26** est **BC***ΠΛ om.* **G**; *de* **F** *tacetur* **32, 31** et *del. ego;* attriti *post* internicione *inseruit Schonhoven.*

Lib. V. p. 33, 3 punicis bellis **BC** punici belli **A***ΠΛ*; *delendum censet Droysen,* tempore punici belli *delere vult Duncker, De Paeanio p. 18* — venirent **BC** redirent **A***ΠΛ* **33, 5** teutonas **B** *(secundum Hartel.)* **C** teutones **G***Π* teuthones *Λ* **33, 20** Mari *ego* marii *codd.* **34, 5** sed praetor **GBC** pro praetore *ΠΛ πραίτωρ Paean. Sylburg delet* sed — egisset **FO** egręgisset **L** egessit **G**[1] gessit **G**[2] *ΠΛ cod. Vat. 1860* gessisset *Paulus* **34, 9** sexiens **A** exiens **B** sexies **C***ΠΛ* **34, 20** est **B***ΠΛ om.* **GC** **34, 26** responsum mithridati est **GC** mithridati responsum est *ΠΛ* responsum **B** **34, 31** ex ea *inclusi ego* **35, 32** et **BC** *om.* **A***ΠΛ* **35, 34** tunc **BC***ΠΛ* tum **G** — VI milia cepit **B***Λ* VI cepit **AC***Π* **36, 8** carinatem *Π* carinaten **B** carrinatem **GC** *Καρινάτην Paean.* **36, 15** traditis exercitibus **B** tantis exercitibus **C** exercitibus **A***ΠΛ* **36, 19** mauritaniae *codd.*

Lib. VI. p. 37, 9 Metellus **BC** *om.* **A***ΠΛ* **37, 24** is **BC** *om.* **A***ΠΛ* **37, 26** Ciliciae *del. Gruner* Corycum. Ciliciae Isauros *distinguit Wagener* Corycum, Ciliciae arcem, Isauron [*fortasse typothetae errore pro* Isauros] quoque *Verheyk* **37, 27** in *Schonhoven* ad *codd.* — dicionem **FG**[1]**B***Λ* deditionem **G**[2]**C***Π* redegit] coëgit *Schonhoven* **38, 18** centum **B** ad centum **AC***ΠΛ* **38, 24** et **BC** *om.* **A***ΠΛ* **38, 27. 28** mouerat parauerunt *ΠΛ* mouerat parauerat **G** mouerat parauere **B** mouerunt **C** **39, 17** qui Armeniis imperabat *del. Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 648* **39, 18** Arzanenae *Vinetus* arzianenae **AOC** arzyanenae **L** arzianem *Π* artianem *Λ* **39, 34** uscudamam *Π***C** uscuadamam **A** usque adaman **B** uscumadam *Λ* **39, 35** ad **BC** *om.* **A***ΠΛ*

Digitized by Google

— danubium **GBΠΛ** danuuium **C** **40, 12** appionis *codd.*, *Paean.*, *Festus et Hieronymus* Apionis *Cellarius* **40, 14** ptolomais *Λ* ptolemias **G**[1] ptolemis **G**[2] pholomias **L** ptholomias **O** ptholomais *Π*. *Variant codd. Pauli* **40, 20** regem **GBΠΛ** reges **C**, *qui verba* Mithridaten . . . . suscepto *omittit. Inclusi ego; abest a Paeanio* **40, 28** autem **BC** *om.* **AΠΛ** **40, 33** dedidit *ΠΛ* dedit **ABC** **41, 2** indicta *inserui ego* **41, 18** est **GCΠΛ** *om.* **B** **41, 23** ab urbe condita **BΠΛ** urbis conditae **FC** urbis ro conditae **G**[1] **41, 29** est interfectus **G** *(secundum Hartel*, et interfectus *secundum Droysen)* **B** *(sic!)* interfectus est *ΠΛ* est et interfectus **C** **41, 36** et **CΠΛ** *om.* **GB** **42, 4** primus **BΔ** primos **GCΠΛ** primo *Schonhoven*; *τότε πρῶτον ἡττηθέντας Paean.* **42, 6** Brittanicum *similia semper scripsi codices secutus. Droysen his in vocibus in altera editione ab altera discrepat* **42, 12** eosque *Δ* eos quoque **ACΠΛ** et eos quoque **B** **42, 14** stipendium *Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 650* sestertium *codd. Fortasse scribendum* stipendium sestertium **43, 2** uenit. cuius impetum non ferentes consules *Δ*, *quod propter Paeanium Capitonemque notavi* **43, 10** regressus **BCΔ** reuersus **AΠΛ** **43, 27** tum *Hartel* tamen *codd. τότε Capito* **43, 30** aegypti otolomeo qui sub tuitione eius a senatu *Δ*. *Nomen Ptolomaei agnoscit etiam Paeanius* **43, 34** etiam **ACΠΛΔ** *om.* **B** **43, 36** mox **BCΔΠΛ** mox etiam **A**. *Sed res valde incerta. Dicit enim Schonhoven*: „V. 37 inclusum *etiam*, additum e **F**.“ *Typis exarat* Mox [etiam] Caesar, *sed versus 37 antecedens* etiam *exhibet, uncis non inclusum* **44, 12** mauritaniae **BCΠΛΔ** mauretaniae **G** *(secundum Droysen)* **44, 30** revocatis *Hartel* reparatis *codd.* (repatis **G**[1]) *ἀνακαλεσάμενος Capito* — ex **BCΔ** et **AΠΛ** **44, 31** filiis **BC** filius **AΠΛΔ**. *Codex Burdig. praebuisse videtur* et Pompeii filius **45, 4** et C. *ego* et gneus **G** *cod. Vat. 1860* et gaius *Paulus Λ*[2]**GBΔ** et gener *ΠΛ*[1]. **F** gneus *exhibuit, num* et *praebuerit ignoratur.* C. *Schonhoven.*

Lib. VII. p. 45, 12 ciuilibus bellis **BCΔ** ciuili bello **GΠΛ** **45, 14** est **GΛΠΔ** *om.* **BC** **45, 16** octauianus **BCΛΔ** octauius **AΠ** **45, 19** Qui *ego, Rheinisches Museum N. F. XXIX p. 639* quare **ABCΠΛ** quā rē *Δ* hi igitur *scribendum vel* quare *delendum esse censet Hartel* **45, 24** Caesari *Schonhoven* caesaris *codd.* **46, 2** occupauerant **BCΔ** occupauerunt **AΠΛ** **46, 3** sunt **BCΔ** *om.* **GΠΛ** **46, 11** et **BCΔ** *om.* **GΠΛ** **46, 17** magni **BCΠΛ** magno *Δ* *om.* **G**. *De* **F** *tacetur* **46, 32** asiam et

Digitized by Google

[illegible] **BC** *ΔΠΛ* *[illegible]* **A** *[illegible]* **47, 2** *[illegible]* *[illegible]* *Fabius Fabricius* **CLI** *p.* *[illegible]* **47, 10** *[illegible]* *ΠΛ* *[illegible]* **G** *[illegible]* **F** *Gil* **L** *Tuno Paean.* *Turum cubura Paeanis* **47, 15** *[illegible] cod. [illegible] Gaurenus* **47, 20** *[illegible]* **FC** *om.* **GZΠΛΔ** **47, 25** *[illegible]* **CΔΛ**. *[illegible]* *[illegible]* **GZΠ**. *De* **F** *tacetur* **47, 34** *multis inserui Emmer, Spec. crit. p. 34* **48, 2** *Lacunam indicavit Schrader. De varietatibus rerum Augusti temporibus gestarum p. 34* **48, 15. 16** *[illegible] [illegible] del. Hartel, om. Paean.*, a *rege Juba tantum delendum censet Droysen* **48, 15** *mauritania cod.* **48, 23** *[illegible] ex Hunt* **A** *manu prima gaius* **A** *dilie Paean., om.* **BΠ** *ex silentio*). **C** *totum hoc enuntiatum alio commutavit* **48, 26** *ad se per blandiliias* **BC** per blandilitias ad se **G** a se per blandilitiam *Π* a^d se per blandiciā *Λ*. *De* **F** *tacetur* **49, 1** *[illegible]* **B** *[illegible]* **C** *[illegible]* **GΠΛ** *[illegible] cod. Vat. 1860* **49, 2** *agnovit Merula cognovit codd. et Paean.* **49, 5** dieque **BC** die **GΠΛ** **49, 8** cuius . . . erat *del. Duncker, De Paeanio p. 19; filius post* erat *collocat* **B** **49, 10** brittanis intulit bellum **BCΠΛ** bellum brittanis intulit **A**. Britanniae *pro* brittanis *Vinetus. De orthographia nominis ex variis Droyseni adnotationibus neque hic neque alibi aliquid certi enucleari potest. Aut Vinetus sequendus esse videtur aut* gentem *post* quam *inserendum* **49, 18** egregie **BC** egregia **AΠΛ** **49, 26** in *del. Schonhoven; cf. Oros. VII, 7, 3.* **49, 32** sorore *inseruit Duncker, De Paeanio p. 20* **50, 9** se **GCΠΛ** *om.* **B** **50, 10** quod **AΠΛ** quod est **CB** **50, 11** est, interfecit *ego* se interfecit **GΠΛ** interfectus est **B** *(sic!). Variant codd. Pauli. De* **F** *tacetur* — is **B** *om.* **ACΠΛ** **50, 27** otho **B** otto **ΠΛ** lucius otho **AC** **50, 30** neroni **B** neronis **C**. *Lacuna in* **AΠΛ** **50, 37** petentibus **BC** et petentibus **GΠΛ** **51, 17. 18** in urbe *incl. Sylburg, ante* prius *exhibet* **C**, *deest apud Paean.* **51, 26** uno *codd.* μιᾶς προσδιούσης ἡμέρας *Paean.* septimo *Enmann, Philologus, Supplbd. IV p. 420 sq.* **51, 35** tamen *inseruit Dietsch* **52, 5** hierosolyma **C** hierusolima **G** iherosolimam **L** hierusolimā **O** hierosolima *Π* iherosolima *Λ* **52, 11** et **CΠΛ** *om.* **AB** **52, 12** leniter *Verheyk* leuiter *codd.* **52, 14** hierosolymis **C** hierosolimis **GL** hierusolymis **O** iherosolimis *Π* ierosolimis *Λ* **52, 15** populo **BC** et populo **GΠΛ** **52, 17** agens aetatis **L** *Paulus* aetatis agens **O** agens **GΠ** habens *Λ* **52, 29** hierosolymorum **C** hierosolimarum **AB** iherosolimarum *Π* hierosolimārum *Λ* **52, 32** puniorit *Hartel* puniret *codd.* — se **BC** sese **GΠΛ**

Digitized by Google

52, 33 dimiserit **B** *ΠΛ* redemissent **G** et dimiserit **F** dimisit *Paulus* ita dimisit *Schonhoven* ita dimiserit *Vinetus* — vel *Hartel* et **A B C** *ΠΛ* ut *codex quidam Pauli* **53, 6** et *codd. (de* **F** *tacetur), del. Vinetus* **53, 34** isium **B C** *cod. Burdig.* iseum **G** *ΠΛ* *Ἴσιον Paean.* — Serapium *Wagener* serapeum *codd. Σεράπιον Paean.* **54, 1** vespillones *Schonhoven* bispellones **A** bispilliones **B** bispelliones **C** vispellones *Π* uispelionis *Λ*[1] vispelliones *Droysen.*

Lib. VIII. p. 54, 20 galliis **B** *ΠΛ* gallis **GC** **54, 22** inusitatae *codd.* vir inusitatae *Hartel; cf. VII, 14, 1. VIII, 11, 2. VIII, 12, 1. VIII, 20 cet.* **54, 22** fuit *post* fortitudinis *inserit Schonhoven* **54, 26** decibalo **A C** *ΠΛ* decebalo **B** *cod. Burdig. Δεκίβαλλον Paean.* Decibalo *Rufius Festus c. 8 et Hieron. ad a. 2118* **54, 32. 55, 1** bosphoranorum *Π* bosporanorum **G** bosforanorum **B** bosphortinorum *Λ. Variant codd. Pauli* **55, 2** marcomedos *codd. (praeter Burdigalensem, qui* Marchomedos *praebuisse dicitur) et Rufius Festus c. 20. Μαρκομήδους Paean.* Marchomedos, *'die Meder, welche March heissen' Gutschmid, qui quin recte de vera nominis forma iudicaverit non dubito. Alii alia excogitaverunt* **55, 35** solusque *ΠΛ et Vinetus* solus **G C L** *(secundum Hartel) et Schonhoven* et solus **O L** *(secundum Droysen); cf. Hieron. ad a. 2132* **56, 20** decibali *codd.* **56, 30** etsi *Dietsch* et *codd.* **57, 19** tumque **B C** tuncque **A** *ΠΛ* **57, 22** coniuncti **B** *(sic!)* **C** *ΠΛ* iuncti **G** **57, 30** suos **G C** *Π om.* **B** *Λ* **58, 15** Sextum *inseruit Vinetus* **58, 18** est **B C** *om.* **G** *ΠΛ* **58, 32** suevi *codd.* **59, 23** dimicauit **C** *ΠΛ et, ut videtur, codex Burdigalensis* se dimicauit **G** saepe dimicauit **B**. *De* **F** *tacetur* **59, 25** putaretur **B** putetur **G** *ΠΛ. Variant codd. Pauli* **59, 28** iam et **B** et **A C** *ΠΛ* iam ut *Schonhoven* ut *Hartel* **60, 12. 13** Adiabenos *Schonhoven* azabenos **BC**; *lacuna in* **A** *ΠΛ* *Ἀδιαβηνῶν Paean.* **60, 14. 15** Adiabenicus *Schonhoven* azabenicus **B C** *om.* **A** *ΠΛ* **60, 26** Nam *del. Heumann,* is tamen *coni. Hartel,* postquam *Duncker, De Paeanio p. 20; lacunam ante* nam *statuit Dietsch* **60, 33** lauacri **G B C** *ΠΛ cod. Burdig.* lauacra **F**, *quod Luedecke et Duncker retinuerunt, Jahns Jahrbücher CXI p. 876 et CXIX p. 654 sq.;* thermarum *Vinetus* **60, 34** thermae *inserui ego* — Antoniniana *Duncker l. c., quod etiam in codicibus quibusdam extare dicitur* **61, 15** symiasera **F** symiaseram **G** symiasyra **B** suriasera **C** simiasera *ΠΛ* Simia Serena *cod. Burdig. Συμία Σενήρα Paean. Eutropium* Symiasera *scripsisse certum esse videtur; auctorem tamen,*

Digitized by Google

ex quo hausit, Soemia Syra *scripsisse arbitror* **61, 24** nono **B** octauo **G C** *Π Λ.*

Lib. IX p. 62, 14 persas **B C** *Π Λ* parthos **A** *Πέρσας Paean. τὰς Παρθικὰς δυνάμεις Capito* **62, 18** eufrate **A B** *Π* eufratę *Λ* euphrate *Paulus* Euphrati *Schonhoven* **63, 5** *lacunam unius vel duarum vocum indicavi ego* **63, 18** trebelliano **ABC** rebelliano *Π Λ*[1] rebellabat. Inde aliqñdiu *Λ*[2] *in marg. Quid Paeanius legerit incertum est.* Regaliano *Salmasius ad Treb. Poll. de XXX tyrannis c. 10* Regalliano *Wagener* rebellaverat *Duncker, De Paeanio p. 20* **63, 23** danubium **B** *Λ* danuuium **G C** *π* — amissa est **G** *Λ Π* amissa **BC** **63, 29** Tam *Eussner, Phil. Anz. IV p 252* tum **A B** *π* tam **C** *Λ* (?) *ἤδη Paean.* cum iam *Schonhoven* Tum iam *Vinetus* **63, 34** civitatem *inseruit Eussner l. c. Μογοντιακὸν τὴν πόλιν Paean. πόλιν Μογοντίναν Capito* **64, 32** propensioris *Hartel* propensior *codd.* **65, 23** danubium **B** *π Λ* danuuium **G** **65, 27** in *inseruit Sylburg* — danubio **B** *π Λ* danuuio **G C** **66, 18** tamen est **B C** est tamen *π Λ* tamen **A** **66, 25. 26** nobilissimas **B** notissimas **G C** *π Λ* *ἐπιφανεστάτας Paean.; cf. Hieron. ad a. 2300, Festum c. 24* **66, 34** deductis **B C** *cod. Burdig.* diductis **G** *π Λ* **67, 11** anullini **G** *π* anulini **F** *cod. Burd. et Paean.* anulli in **B** anuli *Paulus* amillini *Λ* **67, 19** aut *inseruit Hartel, Sitzungsber. d. Wiener Akad. LXXI p. 270* **67, 27** qui *del. Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 655* **68, 25** tolleretur **BC** collegeretur **A** colligeretur *π Λ, fortasse recte* **69, 5** ad *codd.* (**F** *tamen* ad vehiculum *et* ante vehiculum *praebet).* Ad *Paeanii verbis confirmari recte monuit Sylburg* **69, 14** ultimas regni *Π Λ* ultimis regnis **G** ultimas regioni **B** ultimi regni **C** — a diocletiano *π Λ* a dioclitiano **G** ad diocletianum **B C** **69, 15** tum morante **B** tum morant **G** *(secundum Droysen)* tum morantem **C** commorante *π Λ* **69, 22** ingenii *π* ingenio *ceteri codd.; cf. IX, 27, 1* **69, 26** inuexerit *Λ*[2] *et Hartel* inuexerat **G**[1] **C** *π Λ*[1] inuexit **B** — iusserit *Λ*[2] *et Hartel* iussit *codd. ceteri. Fortasse p. 69, 24 scribendum* ut qui **69, 33** omnibus est **G B** *π* omnibus et **C** *Λ*(?) omnibus, etiam *Cellarius* omnibus, certe *Eussner, Phil. Anz. IV p. 252* — seuerioribus **B** *π Λ* saeuioribus **A C** *(secundum Droysen)* **70, 7** tamen *codd.* tam *Schonhoven* **70, 9** consenuit *ego* senuit *codd.*

Lib. X. p. 71, 5 duos **B C** *π Λ* duo **G** **71, 6** Maximinum *π* maxiimnum *(sic!) Λ* maximianum **ABC** *Paean.* **71, 7** Illyrico

Digitized by Google

moratus *ego* illyrico commoratus **A C** π illirico comemoratus Λ illyricum moratus **B**; *cf. ad p. 69, 15* **71, 19** irrisas *Schulze, Philologus XXIX p. 299* inritas *codd.* κατεγέλασε *Paean.* **71, 20** Maxenti **L** maxentii **G C O** π Λ **71, 32** captisque *Schonhoven* captis *codd.* **71, 35. 36** nuntiauerat **B C** enuntiauerat **G** π Λ **72, 6** strenuis Λ *e corr. (fuit ante correcturam* strenuus*; non recte Droysen rettulit) cod. Vat. 1860 cod. Burdigalensis* strenuus **A B C** π *(e silentio)* **72, 23** ac **B C** et **G** π Λ **72, 27** gesta *inserui ego* **73, 12** ab omnibus sibi *Sylburg* omnibus ibi **A** omnis ibi **B** omnem sibi **C** παρὰ πάντων *Paean.* omnino sibi *Schonhoven* omni sibi *Verheyk* **73, 24** eam **B C** quam π Λ *om.* **A** **73, 29** et *inclusi ego* **74, 6** Constanti *ego* constantii *codd.* **74, 19** liberalium artium π Λ liberalium **A B C** litterarum *Mommsen* **74, 20** prima litterarum *Schonhoven* primarum litterarum **A C** π Λ priuatarum litterarum **B** prima earum *Mommsen* **74, 29** obpressus *Droysen e codd.* **74, 30** est **B C** *om.* **G** π Λ **75, 3** Decentius *add. Zangemeister ad Oros. VII, 29, 13 et Enmann, Philolog. Suppl. IV p. 501, sed is quidem deleto* Senonis — Senonibus *vel* apud Senonas *Cellarius* senonis *codd.* **75, 9** imperio **B C** in imperio **G** π Λ **75, 26** qui **B C** Λ quis **A** quibus π qui iis *Droysen* **75, 35** tamen *Schonhoven* tum *codd.* tantum *Hartel* **76, 13** *Cum* **A** π Λ *exhibeant* facundia ingenti promptae, *fortasse scribendum est* facundiae ingentis et promptae. Λ π *autem* promptae memoriae et tenacissimae *interpolaverunt. Sylburg proposuit* facundiae ingenti promptitudine, memoria tenacissima. **76, 19** aerarii **B C** Λ aerari **G** π **76, 21** nimius insectator **G C** π Λ insectator **B**; *de* **F** *tacetur. Quid verum sit nescio* **77, 7** Itaque *Schonhoven* isque *codd.* **77, 15** XIII **F** tertio decimo **G** π **O** XIV **C L** Λ **77, 20** is **O C** his **L** hic **G** π Λ

Scripsi Regimonti Prussorum mense Augusto a. 1886.

Digitized by Google

DOMINO
VALENTI GOTHICO MAXIMO
PERPETUO AUGUSTO
EUTROPIUS V. C. MAGISTER MEMORIAE.

---

5 Res Romanas ex voluntate mansuetudinis tuae ab urbe condita ad nostram memoriam, quae in negotiis vel bellicis vel civilibus eminebant, per ordinem temporum brevi narratione collegi strictim additis etiam his, quae in principum vita egregia extiterunt, ut 10 tranquillitatis tuae possit mens divina laetari prius se inlustrium virorum facta in administrando imperio secutam, quam cognosceret lectione.

Digitized by Google

31, 10 sunt eo *ΠΛ* eo sunt eo **G** eo sunt **B** *om.* **C** **31, 30** alterum ex Thracia *om.* **AB***ΠΛ*; *hic collocavit Sylburg cum Paeanio, post* die *exhibet* **C** **32, 2** improbata **BC** reprobata **A***ΠΛ* **32, 6** est **G***Λ om.* **BC***Π* **32, 7** a prioribus ducibus corruptum, *deleto* correctum *vel tale quid Pirogoff, De Eutropi breviarii indole p. 81* **32, 10** elefantes **GB** elephantos **C***ΠΛ* **32, 11. 12** in deditionem accepit *Sylburg* cepit *codd.* **32, 14** Mauritaniae *ubique scripsi variantibus codicibus* **32, 18. 19** qui . . . pugnaverat *inclusi ego* **32, 20** victi sunt *om. ΠΛ et Hartel* **32, 22** subacti. Acti sunt *ego* uicti sunt **GC***ΠΛ* subacti sunt **B** acti sunt *Droysen. De* **F** *tacetur* **32, 24** acti sunt *post* Marium *inserit* **C** **32, 26** est **BC***ΠΛ om.* **G**; *de* **F** *tacetur* **32, 31** et *del. ego;* attriti *post* internicione *inseruit Schonhoven.*

Lib. V. p. 33, 3 punicis bellis **BC** punici belli **A***ΠΛ*; *delendum censet Droysen,* tempore punici belli *delere vult Duncker, De Paeanio p. 18* — venirent **BC** redirent **A***ΠΛ* **33, 5** teutonas **B** *(secundum Hartel.)* **C** teutones **G***Π* teuthones *Λ* **33, 20** Mari *ego* marii *codd.* **34, 5** sed praetor **GBC** pro praetore *ΠΛ πραίτωρ Paean. Sylburg delet* sed — egisset **FO** egręgisset **L** egessit **G**[1] gessit **G**[2] *ΠΛ cod. Vat. 1860* gessisset *Paulus* **34, 9** sexiens **A** exiens **B** sexies **C***ΠΛ* **34, 20** est **B***ΠΛ om.* **GC** **34, 26** responsum mithridati est **GC** mithridati responsum est *ΠΛ* responsum **B** **34, 31** ex ea *inclusi ego* **35, 32** et **BC** *om.* **A***ΠΛ* **35, 34** tunc **BC***ΠΛ* tum **G** — VI milia cepit **B***Λ* VI cepit **AC***Π* **36, 8** carinatem *Π* carinaten **B** carrinatem **GC** *Καρινάτην Paean.* **36, 15** traditis exercitibus **B** tantis exercitibus **C** exercitibus **A***ΠΛ* **36, 19** mauritaniae *codd.*

Lib. VI. p. 37, 9 Metellus **BC** *om.* **A***ΠΛ* **37, 24** is **BC** *om.* **A***ΠΛ* **37, 26** Ciliciae *del. Gruner* Corycum. Ciliciae Isauros *distinguit Wagener* Corycum, Ciliciae arcem, Isauron [*fortasse typothetae errore pro* Isauros] quoque *Verheyk* **37, 27** in *Schonhoven* ad *codd.* — dicionem **FG**[1]**B***Λ* deditionem **G**[2]**C***Π* redegit] coëgit *Schonhoven* **38, 18** centum **B** ad centum **AC***ΠΛ* **38, 24** et **BC** *om.* **A***ΠΛ* **38, 27. 28** mouerat parauerunt *ΠΛ* mouerat parauerat **G** mouerat parauere **B** mouerunt **C** **39, 17** qui Armeniis imperabat *del. Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 648* **39, 18** Arzanenae *Vinetus* arzianenae **AOC** arzyanenae **L** arzianem *Π* artianem *Λ* **39, 34** uscudamam *Π***C** uscuadamam **A** usque adaman **B** uscumadam *Λ* **39, 35** ad **BC** *om.* **A***ΠΛ*

Digitized by Google

— danubium **GB**$\Pi\Delta$ danuuium **C** **40, 12** appionis *codd.*, *Paean., Festus et Hieronymus* Apionis *Cellarius* **40, 14** ptolomais Δ ptolemias **G**[1] ptolemis **G**[2] pholomias **L** ptholomias **O** ptholomais Π. *Variant codd. Pauli* **40, 20** regem **GB**$\Pi\Delta$ reges **C**, *qui verba* Mithridaten . . . . suscepto *omittit. Inclusi ego; abest a Paeanio* **40, 28** autem **BC** *om.* **A**$\Pi\Delta$ **40, 33** dedidit $\Pi\Delta$ dedit **ABC** **41, 2** indicta *inserui ego* **41, 18** est **GC**$\Pi\Delta$ *om.* **B** **41, 23** ab urbe condita **B**$\Pi\Delta$ urbis conditae **FC** urbis ro conditae **G**[1] **41, 29** est interfectus **G** *(secundum Hartel*, et interfectus *secundum Droysen)* **B** *(sic!)* interfectus est $\Pi\Delta$ est et interfectus **C** **41, 36** et **C**$\Pi\Delta$ *om.* **GB** **42, 4** primus **B**Δ primos **GC**$\Pi\Delta$ primo *Schonhoven*; *τότε πρῶτον ἠττηθέντας Paean.* **42, 6** Brittanicum *similia semper scripsi codices secutus. Droysen his in vocibus in altera editione ab altera discrepat* **42, 12** eosque Δ eos quoque **AC**$\Pi\Delta$ et eos quoque **B** **42, 14** stipendium *Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 650* sestertium *codd. Fortasse scribendum* stipendium sestertium **43, 2** uenit. cuius impetum non ferentes consules Δ, *quod propter Paeanium Capitonemque notavi* **43, 10** regressus **BC**Δ reuersus **A**$\Pi\Delta$ **43, 27** tum *Hartel* tamen *codd. τότε Capito* **43, 30** aegypti otolomeo qui sub tuitione eius a senatu Δ. *Nomen Ptolomaei agnoscit etiam Paeanius* **43, 34** etiam **AC**$\Pi\Delta\Delta$ *om.* **B** **43, 36** mox **BC**$\Delta\Pi\Delta$ mox etiam **A**. *Sed res valde incerta. Dicit enim Schonhoven*: „V. 37 inclusum *etiam*, additum e **F**.“ *Typis exarat* Mox [etiam] Caesar, *sed versus 37 antecedens* etiam *exhibet, uncis non inclusum* **44, 12** mauritaniae **BC**$\Pi\Delta\Delta$ mauretaniae **G** *(secundum Droysen)* **44, 30** revocatis *Hartel* reparatis *codd.* (repatis **G**[1]) *ἀναπαλεσάμενος Capito* — ex **BC**Δ et **A**$\Pi\Delta$ **44, 31** filiis **BC** filius **A**$\Pi\Delta\Delta$. *Codex Burdig. praebuisse videtur* et Pompeii filius **45, 4** et C. *ego* et gneus **G** *cod. Vat. 1860* et gaius *Paulus* Δ^2**GB**Δ et gener $\Pi\Delta^1$. **F** gneus *exhibuit, num* et *praebuerit ignoratur.* C. *Schonhoven.*

Lib. VII. p. **45, 12** ciuilibus bellis **BC**Δ ciuili bello **G**$\Pi\Delta$ **45, 14** est **G**$\Delta\Pi\Delta$ *om.* **BC** **45, 16** octauianus **BC**$\Delta\Delta$ octauius **A**Π **45, 19** Qui *ego, Rheinisches Museum N. F. XXIX p. 639* quare **ABC**$\Pi\Delta$ quā rē Δ hi igitur *scribendum vel* quare *delendum esse censet Hartel* **45, 24** Caesari *Schonhoven* caesaris *codd.* **46, 2** occupauerant **BC**Δ occupauerunt **A**$\Pi\Delta$ **46, 3** sunt **BC**Δ *om.* **G**$\Pi\Delta$ **46, 11** et **BC**Δ *om.* **G**$\Pi\Delta$ **46, 17** magni **BC**$\Pi\Delta$ magno Δ *om.* **G**. *De* **F** *tacetur* **46, 32** asiam et

Digitized by Google

orientem **BC**ΔΠΛ orientem et assiam **A** *(sic!)* **47, 2** regina Aegypti *del. Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 648* **47, 10** g̃ ΠΛG**Δg O** gnaeus **G** Gneus **F** Gñ **L** *Γάιον Paean. Variant codices Pauli* **47, 15** annis *codd.* annos *Glareanus* **47, 20** est **FC** *om.* **GB**ΠΛΔ **47, 25** fidelissimus **C**ΔΛ, *fortasse recte* fidissimus **GB**Π. *De* **F** *tacetur* **47, 34** multis *inseruit Eussner, Spec. crit. p. 34* **48, 2** *Lacunam indicavit Schrader, De scriptoribus rerum Augusti temporibus gestarum p. 39* **48, 15. 16** sicut . . . clarissima *del. Hartel, om. Paean.*, a rege Juba *tantum delendum censet Droysen* **48, 15** mauritania *codd.* **48, 23** Sed *ex* Sunt Λ *manu prima* gaius **A** *ἀλλά Paean., om.* **B**Π *(ex silentio).* **C** *totum hoc enuntiatum alio commutavit* **48, 26** ad se per blanditias **BC** per blanditias ad se **G** a se per blanditiam Π a^d^ se per blandiciã Λ. *De* **F** *tacetur* **49, 1** sueuiam **B** suauiam **C** suebiam **G**ΠΛ suabiam *cod. Vat. 1860* **49, 2** agnovit *Merula* cognovit *codd. et Paean.* **49, 5** dieque **BC** die **G**ΠΛ **49, 8** cuius . . . erat *del. Duncker, De Paeanio p. 19;* filius *post* erat *collocat* **B** **49, 10** brittanis intulit bellum **BC**ΠΛ bellum brittanis intulit **A**. Britanniae *pro* brittanis *Vinetus. De orthographia nominis ex variis Droyseni adnotationibus neque hic neque alibi aliquid certi enucleari potest. Aut Vinetus sequendus esse videtur aut* gentem *post* quam *inserendum* **49, 18** egregie **BC** egregia **A**ΠΛ **49, 26** in *del. Schonhoven; cf. Oros. VII, 7, 3.* **49, 32** sorore *inseruit Duncker, De Paeanio p. 20* **50, 9** se **GC**ΠΛ *om.* **B** **50, 10** quod **A**ΠΛ quod est **CB** **50, 11** est, interfecit *ego* se interfecit **G**ΠΛ interfectus est **B** *(sic!). Variant codd. Pauli. De* **F** *tacetur* — is **B** *om.* **A C**ΠΛ **50, 27** otho **B** otto ΠΛ lucius otho **A C** **50, 30** neroni **B** neronis **C**. *Lacuna in* **A**ΠΛ **50, 37** petentibus **BC** et petentibus **G**ΠΛ **51, 17. 18** in urbe *incl. Sylburg, ante* prius *exhibet* **C**, *deest apud Paean.* **51, 26** uno *codd. μιᾶς προσδεούσης ἡμέρας Paean.* septimo *Enmann, Philologus, Supplbd. IV p. 420 sq.* **51, 35** tamen *inseruit Dietsch* **52, 5** hierosolyma **C** hierusolima **G** iherosolimam **L** hierusolimã **O** hierosolima Π iherosolima Λ **52, 11** et **C**ΠΛ *om.* **AB** **52, 12** leniter *Verheyk* leuiter *codd.* **52, 14** hierosolymis **C** hierosolimis **GL** hierusolymis **O** iherosolimis Π ierosolimis Λ **52, 15** populo **BC** et populo **G**ΠΛ **52, 17** agens aetatis **L** *Paulus* aetatis agens **O** agens **G**Π habens Λ **52, 29** hierosolymorum **C** hierosolimarum **AB** iherosolimarum Π hierosolimårum Λ **52, 32** punierit *Hartel* puniret *codd.* — se **BC** sese **G**ΠΛ

Digitized by Google

52, 33 dimiserit **B** *ΠΛ* redemissent **G** et dimiserit **F** dimisit *Paulus* ita dimisit *Schonhoven* ita dimiserit *Vinetus* — vel *Hartel* et **A B C** *ΠΛ* ut *codex quidam Pauli* **53, 6** et *codd. (de* **F** *tacetur), del. Vinetus* **53, 34** isium **B C** *cod. Burdig.* iseum **G** *ΠΛ Ἴσιον Paean.* — Serapium *Wagener* serapeum *codd. Σεράπιον Paean.* **54, 1** vespillones *Schonhoven* bispellones **A** bispilliones **B** bispelliones **C** vispellones *Π* uispelionis *Λ*[1] vispelliones *Droysen.*

Lib. VIII. p. 54, 20 galliis **B** *ΠΛ* gallis **GC** **54, 22** inusitatae *codd.* vir inusitatae *Hartel; cf. VII, 14, 1. VIII, 11, 2. VIII, 12, 1. VIII, 20 cet.* **54, 22** fuit *post* fortitudinis *inserit Schonhoven* **54, 26** decibalo **A C** *ΠΛ* decebalo **B** *cod. Burdig. Δεκίβαλλον Paean.* Decibalo *Rufius Festus c. 8 et Hieron. ad a. 2118* **54, 32. 55, 1** bosphoranorum *Π* bosporanorum **G** bosforanorum **B** bosphortinorum *Λ. Variant codd. Pauli* **55, 2** marcomedos *codd. (praeter Burdigalensem, qui* Marchomedos *praebuisse dicitur) et Rufius Festus c. 20. Μαρκομήδους Paean.* Marchomedos, '*die Meder, welche March heissen*' *Gutschmid, qui quin recte de vera nominis forma iudicaverit non dubito. Alii alia excogitaverunt* **55, 35** solusque *ΠΛ et Vinetus* solus **G C L** *(secundum Hartel) et Schonhoven* et solus **O L** *(secundum Droysen); cf. Hieron. ad a. 2132* **56, 20** decibali *codd.* **56, 30** etsi *Dietsch* et *codd.* **57, 19** tumque **B C** tuncque **A** *ΠΛ* **57, 22** coniuncti **B** *(sic!)* **C** *ΠΛ* iuncti **G** **57, 30** suos **G C** *Π om.* **B** *Λ* **58, 15** Sextum *inseruit Vinetus* **58, 18** est **B C** *om.* **G** *ΠΛ* **58, 32** suevi *codd.* **59, 23** dimicauit **C** *ΠΛ et, ut videtur, codex Burdigalensis* se dimicauit **G** saepe dimicauit **B**. *De* **F** *tacetur* **59, 25** putaretur **B** putetur **G** *ΠΛ. Variant codd. Pauli* **59, 28** iam et **B** et **A C** *ΠΛ* iam ut *Schonhoven* ut *Hartel* **60, 12. 13** Adiabenos *Schonhoven* azabenos **BC**; *lacuna in* **A** *ΠΛ Ἀδιαβηνὸν Paean.* **60, 14. 15** Adiabenicus *Schonhoven* azabenicus **B C** *om.* **A** *ΠΛ* **60, 26** Nam *del. Heumann,* is tamen *coni. Hartel,* postquam *Duncker, De Paeanio p. 20; lacunam ante* nam *statuit Dietsch* **60, 33** lauacri **G B C** *ΠΛ cod. Burdig.* lauacra **F**, *quod Luedecke et Duncker retinuerunt, Jahns Jahrbücher CXI p. 876 et CXIX p. 654 sq.;* thermarum *Vinetus* **60, 34** thermae *inserui ego* — Antoniniana *Duncker l. c., quod etiam in codicibus quibusdam extare dicitur* **61, 15** symiasera **F** symiaseram **G** symiasyra **B** suriasera **C** simiasera *ΠΛ* Simia Serena *cod. Burdig. Συμία Σενήρα Paean. Eutropium* Symiasera *scripsisse certum esse videtur; auctorem tamen,*

Digitized by Google

ex quo hausit, Soemia Syra *scripsisse arbitror* **61, 24** nono **B** octauo **G C** *Π Λ*.

Lib. IX p. 62, 14 persas **B C** *Π Λ* parthos **A** *Πέρσας Paean. τὰς Παρθικὰς δυνάμεις Capito* **62, 18** eufrate **A B** *Π* eufratę *Λ* euphrate *Paulus* Euphrati *Schonhoven* **63, 5** *lacunam unius vel duarum vocum indicavi ego* **63, 18** trebelliano **ABC** rebelliano *Π Λ*[1] rebellabat. Inde aliqñdiu *Λ*[2] *in marg. Quid Paeanius legerit incertum est.* Regaliano *Salmasius ad Treb. Poll. de XXX tyrannis c. 10* Regalliano *Wagener* rebellaverat *Duncker, De Paeanio p. 20* **63, 23** danubium **B** *Λ* danuuium **G C** *π* — amissa est **G** *Λ Π* amissa **BC** **63, 29** Tam *Eussner, Phil. Anz. IV p 252* tum **A B** *π* tam **C** *Λ* (?) *ἤδη Paean.* cum iam *Schonhoven* Tum iam *Vinetus* **63, 34** civitatem *inseruit Eussner l. c. Μογοντιακὸν τὴν πόλιν Paean. πόλιν Μογοντίναν Capito* **64, 32** propensioris *Hartel* propensior *codd.* **65, 23** danubium **B** *π Λ* danuuium **G** **65, 27** in *inseruit Sylburg* — danubio **B** *π Λ* danuuio **G C** **66, 18** tamen est **B C** est tamen *π Λ* tamen **A** **66, 25. 26** nobilissimas **B** notissimas **G C** *π Λ ἐπιφανεστάτας Paean.; cf. Hieron. ad a. 2300, Festum c. 24* **66, 34** deductis **B C** *cod. Burdig.* diductis **G** *π Λ* **67, 11** anullini **G** *π* anulini **F** *cod. Burd. et Paean.* anulli in **B** anuli *Paulus* amillini *Λ* **67, 19** aut *inseruit Hartel, Sitzungsber. d. Wiener Akad. LXXI p. 270* **67, 27** qui *del. Duncker, Jahns Jahrbücher CXIX p. 655* **68, 25** tolleretur **BC** collegeretur **A** colligeretur *π Λ, fortasse recte* **69, 5** ad *codd.* (**F** *tamen* ad vehiculum *et* ante vehiculum *praebet).* Ad *Paeanii verbis confirmari recte monuit Sylburg* **69, 14** ultimas regni *Π Λ* ultimis regnis **G** ultimas regioni **B** ultimi regni **C** — a diocletiano *π Λ* a dioclitiano **G** ad diocletianum **B C** **69, 15** tum morante **B** tum morant **G** *(secundum Droysen)* tum morantem **C** commorante *π Λ* **69, 22** ingenii *π* ingenio *ceteri codd.; cf. IX, 27, 1* **69, 26** inuexerit *Λ*[2] *et Hartel* inuexerat **G**[1] **C** *π Λ*[1] inuexit **B** — iusserit *Λ*[2] *et Hartel* iussit *codd. ceteri. Fortasse p. 69, 24 scribendum* ut qui **69, 33** omnibus est **G B** *π* omnibus et **C** *Λ*(?) omnibus, etiam *Cellarius* omnibus, certe *Eussner, Phil. Anz. IV p. 252* — seuerioribus **B** *π Λ* saeuioribus **A C** *(secundum Droysen)* **70, 7** tamen *codd.* tam *Schonhoven* **70, 9** consenuit *ego* senuit *codd.*

Lib. X. p. **71, 5** duos **B C** *π Λ* duo **G** **71, 6** Maximinum *π* maxiimnum *(sic!) Λ* maximianum **ABC** *Paean.* **71, 7** Illyrico

Digitized by Google

moratus *ego* illyrico commoratus **A C** π illirico comęmoratus Λ illyricum moratus **B**; *cf. ad p. 69, 15* **71, 19** irrisas *Schulze, Philologus XXIX p. 299* inritas *codd.* κατεγέλασε *Paean.* **71, 20** Maxenti **L** maxentii **G C O** π Λ **71, 32** captisque *Schonhoven* captis *codd.* **71, 35. 36** nuntiauerat **B C** enuntiauerat **G** π Λ **72, 6** strenuis Λ *e corr. (fuit ante correcturam* strenuus*; non recte Droysen rettulit) cod. Vat. 1860 cod. Burdigalensis* strenuus **A B C** π *(e silentio)* **72, 23** ac **B C** et **G** π Λ **72, 27** gesta *inserui ego* **73, 12** ab omnibus sibi *Sylburg* omnibus ibi **A** omnis ibi **B** omnem sibi **C** παρὰ πάντων *Paean.* omnino sibi *Schonhoven* omni sibi *Verheyk* **73, 24** eam **B C** quam π Λ *om.* **A** **73, 29** et *inclusi ego* **74, 6** Constanti *ego* constantii *codd.* **74, 19** liberalium artium π Λ liberalium **A B C** litterarum *Mommsen* **74, 20** prima litterarum *Schonhoven* primarum litterarum **A C** π Λ priuatarum litterarum **B** prima earum *Mommsen* **74, 29** obpressus *Droysen e codd.* **74, 30** est **B C** *om.* **G** π Λ **75, 3** Decentius *add. Zangemeister ad Oros. VII, 29, 13 et Enmann, Philolog. Suppl. IV p. 501, sed is quidem deleto* Senonis — Senonibus *vel* apud Senonas *Cellarius* senonis *codd.* **75, 9** imperio **B C** in imperio **G** π Λ **75, 26** qui **B C** Λ quis **A** quibus π qui iis *Droysen* **75, 35** tamen *Schonhoven* tum *codd.* tantum *Hartel* **76, 13** *Cum* **A** π Λ *exhibeant* facundia ingenti promptae, *fortasse scribendum est* facundiae ingentis et promptae. Λ π *autem* promptae memoriae et tenacissimae *interpolaverunt. Sylburg proposuit* facundiae ingenti promptitudine, memoria tenacissima. **76, 19** aerarii **B C** Λ aerari **G** π **76, 21** nimius insectator **G C** π Λ insectator **B**; *de* **F** *tacetur. Quid verum sit nescio* **77, 7** Itaque *Schonhoven* isque *codd.* **77, 15** XIII **F** tertio decimo **G** π **O** XIV **C L** Λ **77, 20** is **O C** his **L** hic **G** π Λ

Scripsi Regimonti Prussorum mense Augusto a. 1886.

Digitized by Google

DOMINO
VALENTI GOTHICO MAXIMO
PERPETUO AUGUSTO
EUTROPIUS V. C. MAGISTER MEMORIAE.

---

5 Res Romanas ex voluntate mansuetudinis tuae ab urbe condita ad nostram memoriam, quae in negotiis vel bellicis vel civilibus eminebant, per ordinem temporum brevi narratione collegi strictim additis etiam his, quae in principum vita egregia extiterunt, ut
10 tranquillitatis tuae possit mens divina laetari prius se inlustrium virorum facta in administrando imperio secutam, quam cognosceret lectione.

Digitized by Google

EUTROPI

BREVIARII AB URBE CONDITA

LIBER PRIMUS.

Romanum imperium, quo neque ab exordio ullum I
5 fere minus neque incrementis toto orbe amplius humana potest memoria recordari, a Romulo exordium habet, qui Reae Silviae, Vestalis virginis, filius et, quantum putatus est, Martis cum Remo fratre uno partu editus est. Is cum inter pastores latrocinare- 2
10 tur, decem et octo annos natus urbem exiguam in Palatino monte constituit, XI Kal. Maias, Olympiadis sextae anno tertio, post Troiae excidium, ut qui plurimum minimumque tradunt, anno trecentesimo nonagesimo quarto.

15 Condita civitate, quam ex nomine suo Romam II
vocavit, haec fere egit. Multitudinem finitimorum in civitatem recepit, centum ex senioribus legit, quorum consilio omnia ageret, quos senatores nominavit propter senectutem. Tum, cum uxores ipse et populus 2
20 suus non haberent, invitavit ad spectaculum ludorum vicinas urbi Romae nationes atque earum virgines rapuit. Commotis bellis propter raptarum iniuriam Caeninenses vicit, Antemnates, Crustuminos, Sabinos, Fidenates, Veientes. Haec omnia oppida urbem cingunt.
25 Et cum orta subito tempestate non comparuisset, anno

Digitized by Google

regni tricesimo septimo ad deos transisse creditus est
3 et consecratus. Deinde Romae per quinos dies senatores imperaverunt et his regnantibus annus unus completus est.

III Postea Numa Pompilius rex creatus est, qui bellum quidem nullum gessit, sed non minus civitati quam Romulus profuit. Nam et leges Romanis moresque constituit, qui consuetudine proeliorum iam latrones ac semibarbari putabantur, et annum descripsit in decem menses prius sine aliqua supputatione confusum, et infinita Romae sacra ac templa constituit. Morbo decessit quadragesimo et tertio imperii anno.

IV Huic successit Tullus Hostilius. Hic bella reparavit, Albanos vicit, qui ab urbe Roma duodecimo miliario sunt, Veientes et Fidenates, quorum alii sexto miliario absunt ab urbe Roma, alii octavo decimo, bello superavit, urbem ampliavit adiecto Caelio monte. Cum triginta et duos annos regnasset, fulmine ictus cum domo sua arsit.

V Post hunc Ancus Marcius, Numae ex filia nepos, suscepit imperium. Contra Latinos dimicavit, Aventinum montem civitati adiecit et Ianiculum, apud ostium *Tiberis* civitatem supra mare sexto decimo miliario ab urbe Roma condidit. Vicesimo et quarto anno imperii morbo periit.

VI Deinde regnum Priscus Tarquinius accepit. Hic numerum senatorum duplicavit, circum Romae aedificavit, ludos Romanos instituit, qui ad nostram memoriam permanent. Vicit idem etiam Sabinos et non parum agrorum sublatum isdem urbis Romae territorio iunxit, primusque triumphans urbem intravit. Muros fecit et cloacas, Capitolium inchoavit. Tricesimo octavo imperii anno per Anci filios occisus est, regis eius, cui ipse successerat.

VII Post hunc Servius Tullius suscepit imperium, genitus ex nobili femina, captiva tamen et ancilla. Hic quoque Sabinos subegit, montes tres, Quirinalem, Vimi-

Digitized by Google

nalem, Esquilinum, urbi adiunxit, fossas circum murum duxit. Primus omnium censum ordinavit, qui adhuc per orbem terrarum incognitus erat. Sub eo Roma omnibus in censum delatis habuit capita LXXXIII
5 milia civium Romanorum cum his, qui in agris erant. Occisus est scelere generi sui Tarquini Superbi, filii eius regis, cui ipse successerat, et filiae, quam Tarquinius habebat uxorem.

L. Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus VIII
10 regum, Volscos, quae gens ad Campaniam euntibus non longe ab urbe est, vicit, Gabios civitatem et Suessam Pometiam subegit, cum Tuscis pacem fecit et templum Iovi in Capitolio aedificavit. Postea Ardeam oppugnans, in octavo decimo miliario ab urbe
15 Roma positam civitatem, imperium perdidit. Nam cum 2
filius eius, et ipse Tarquinius iunior, nobilissimam feminam Lucretiam eandemque pudicissimam, Collatini uxorem, stuprasset eaque † de iniuria marito et patri et amicis questa fuisset, in omnium conspectu se oc-
20 cidit. Propter quam causam Brutus, parens et ipse Tarquini, populum concitavit et Tarquinio ademit imperium. Mox exercitus quoque eum, qui civitatem 3
Ardeam cum ipso rege oppugnabat, reliquit; veniensque ad urbem rex portis clausis exclusus est, cumque
25 imperasset annos quattuor et viginti cum uxore et liberis suis fugit. Ita Romae regnatum est per septem reges annis ducentis quadraginta tribus, cum adhuc Roma, ubi plurimum, vix usque ad quintum decimum miliarium possideret.

30 Hinc consules coepere, pro uno rege duo, hac IX
causa creati, ut, si unus malus esse voluisset, alter eum habens potestatem similem coërceret. Et placuit, ne imperium longius quam annuum haberent, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur, sed
35 civiles semper essent, qui se post annum scirent futuros esse privatos. Fuerunt igitur anno primo *ab* 2
expulsis regibus consules L. Iunius Brutus, qui maxime

Digitized by Google

egerat, ut Tarquinius pelleretur, et Tarquinius Colla-
3 tinus, maritus Lucretiae. Sed Tarquinio Collatino statim sublata est dignitas. Placuerat enim, ne quisquam in urbe maneret, qui Tarquinius vocaretur.
4 Ergo accepto omni patrimonio suo ex urbe migravit et loco ipsius factus est L. Valerius Publicola consul.
5 Commovit tamen bellum urbi Romae rex Tarquinius, qui fuerat expulsus, et collectis multis gentibus,
X ut in regnum posset restitui, dimicavit. In prima pugna Brutus consul et Arruns, Tarquini filius, in vicem se occiderunt, Romani tamen ex ea pugna victores recesserunt. Brutum matronae Romanae, defensorem pudicitiae suae, quasi communem patrem per
2 annum luxerunt. Valerius Publicola Sp. Lucretium Tricipitinum collegam sibi fecit, Lucretiae patrem, quo morbo mortuo iterum Horatium Pulvillum collegam
3 sibi sumpsit. Ita primus annus quinque consules habuit, cum Tarquinius Collatinus propter nomen urbe cessisset, Brutus in proelio perisset, Sp. Lucretius morbo mortuus esset.

XI Secundo quoque anno iterum Tarquinius ut reciperetur in regnum bellum Romanis intulit, auxilium ei ferente Porsenna, Tusciae rege, et Romam paene cepit. Verum tum quoque victus est.

2 Tertio anno post reges exactos Tarquinius cum suscipi non posset in regnum neque ei Porsenna, qui pacem cum Romanis fecerat, praestaret auxilium, Tusculum se contulit, quae civitas non longe ab urbe est, atque ibi per quattuordecim annos privatus cum uxore consenuit.

3 Quarto anno post reges exactos cum Sabini Romanis bellum intulissent, victi sunt, et de his triumphatum est.

4 Quinto anno L. Valerius ille, Bruti collega et quater consul, fataliter mortuus est, adeo pauper, ut collatis a populo nummis sumptum habuerit sepulturae. Quem matronae sicuti Brutum annum luxerunt.

Digitized by Google

Nono anno post reges exactos cum gener Tar- XII
quini ad iniuriam soceri vindicandam ingentem col-
legisset exercitum, nova Romae dignitas est creata,
quae dictatura appellatur, maior quam consulatus.
5 Eodem anno etiam magister equitum factus est, qui
dictatori obsequeretur. Neque quicquam similius pot- 2
est dici quam dictatura antiqua huic imperii potestati,
quam nunc tranquillitas vestra habet, maxime cum
Augustus quoque Octavianus, de quo postea dicemus,
10 et ante eum C. Caesar sub dictaturae nomine atque
honore regnaverint. Dictator autem Romae primus 3
fuit *T.* Larcius, magister equitum primus Sp. Cassius.

Sexto decimo anno post reges exactos seditionem XIII
populus Romae fecit, tamquam a senatu atque con-
15 sulibus premeretur. Tum et ipse sibi tribunos plebis
quasi proprios iudices et defensores creavit, per quos
contra senatum et consules tutus esse posset.

Sequenti anno Volsci contra Romanos bellum re- XIV
paraverunt, et victi acie etiam Coriolos civitatem, quam
20 habebant optimam, perdiderunt.

Octavo decimo anno postquam reges eiecti erant XV
expulsus ex urbe Q. Marcius, dux Romanus, qui Corio-
los ceperat, Volscorum civitatem, ad ipsos Volscos
contendit iratus et auxilia contra Romanos accepit.
25 Romanos saepe vicit, usque ad quintum miliarium 2
urbis accessit, oppugnaturus etiam patriam suam, lega-
tis, qui pacem petebant, repudiatis, nisi ad eum mater
Veturia et uxor Volumnia ex urbe venissent, quarum
fletu et deprecatione superatus removit exercitum. At- 3
30 que hic secundus post Tarquinium fuit, qui dux contra
patriam suam esset.

C. Fabio et L. Virginio consulibus trecenti nobiles XVI
homines, qui ex Fabia familia erant, contra Veientes
bellum soli susceperunt, promittentes senatui et populo
35 per se omne certamen implendum. Itaque profecti, 2
omnes nobiles et qui singuli magnorum exercituum
duces esse deberent, in proelio conciderunt. Unus 3

Digitized by Google

omnino superfuit ex tanta familia, qui propter aetatem puerilem duci non potuerat ad pugnam. Post haec census in urbe habitus est et inventa sunt civium capita CXVII milia CCCXIX.

XVII Sequenti tamen anno cum in Algido monte ab urbe duodecimo ferme miliario Romanus obsideretur exercitus, L. Quintius Cincinnatus dictator est factus, qui agrum quattuor iugerum possidens manibus suis colebat. Is cum in opere et arans esset inventus, sudore deterso togam praetextam accepit et caesis hostibus liberavit exercitum.

XVIII Anno trecentesimo et altero ab urbe condita imperium consulare cessavit et pro duobus consulibus decem facti sunt, qui summam potestatem haberent, decemviri nominati. Sed cum primo anno bene egissent, secundo unus ex his, Ap. Claudius, Virgini cuiusdam, qui honestis iam stipendiis contra Latinos in monte Algido militarat, filiam virginem corrumpere voluit; quam pater occidit, ne stuprum a decemviro sustineret, et regressus ad milites movit tumultum. Sublata est decemviris potestas ipsique damnati sunt.

XIX Anno trecentesimo et quinto decimo ab urbe condita Fidenates contra Romanos rebellaverunt. Auxilium his praestabant Veientes et rex Veientium Tolumnius. Quae ambae civitates tam vicinae urbi sunt, ut Fidenae sexto, Vei octavo decimo miliario absint. Coniunxerunt se his et Volsci. Sed Mam. Aemilio dictatore et L. Quintio Cincinnato magistro equitum victi etiam regem perdiderunt. Fidenae captae et excisae.

XX Post viginti deinde annos Veientani rebellaverunt. Dictator contra ipsos missus est Furius Camillus, qui primum eos vicit acie, mox etiam civitatem diu obsidens cepit, antiquissimam Italiae atque ditissimam. Post eam cepit et Faliscos, non minus nobilem civitatem. Sed commota est ei invidia, quasi praedam male divisisset, damnatusque ob eam causam et expulsus civitate.

Digitized by Google

Statim Galli Senones ad urbem venerunt et vic- 2
tos Romanos undecimo miliario a Roma apud flumen
Alliam secuti etiam urbem occupaverunt. Neque de-
fendi quicquam nisi Capitolium potuit; quod cum diu
5 obsedissent et iam Romani fame laborarent, *accepto*
auro, ne Capitolium obsiderent, recesserunt. Sed a Ca-
millo, qui in vicina civitate exulabat, Gallis superven-
tum est gravissimeque victi sunt. Postea tamen etiam 3
[accepto auro, ne Capitolium obsiderent, recesserunt, sed]
10 secutus eos Camillus ita cecidit, ut et aurum, quod
his datum fuerat, et omnia, quae ceperant, militaria
signa revocaret. Ita tertio triumphans urbem ingres-
sus est et appellatus secundus Romulus, quasi et ipse
patriae conditor.

---

15 # LIBER SECUNDUS.

Anno trecentesimo sexagesimo quinto ab urbe con- I
dita, post captam autem primo, dignitates mutatae
sunt, et pro duobus consulibus facti tribuni militares
consulari potestate. Hinc iam coepit Romana res
20 crescere. Nam Camillus eo anno Volscorum civita-
tem, quae per septuaginta annos bellum gesserat, vi-
cit et Aequorum urbem et Sutrinorum atque omnes
deletis earundem exercitibus occupavit et tres simul
triumphos egit.
25 T. etiam Quintius Cincinnatus Praenestinos, qui II
usque ad urbis Romae portas cum bello venerant,
persecutus ad flumen Alliam vicit; octo civitates, quae
sub ipsis agebant, Romanis adiunxit, ipsum Praeneste
adgressus in deditionem accepit. Quae omnia ab eo
30 gesta sunt viginti diebus, triumphusque ipsi decretus.
Verum dignitas tribunorum militarium non diu III
perseveravit. Nam post aliquantum nullos placuit fieri
et quadriennium in urbe ita fluxit, ut potestates ibi

Digitized by Google

maiores non essent. Praesumpserunt tamen tribuni militares consulari potestate iterum dignitatem et triennio perseveraverunt. Rursus consules facti.

IV L. Genucio et Q. Servilio consulibus mortuus est Camillus. Honor ei post Romulum secundus delatus est.

V T. Quintius dictator adversus Gallos, qui ad Italiam venerant, missus est. Hi ab urbe quarto miliario trans Anienem fluvium consederant. Ibi nobilissimus de senatoribus iuvenis L. Manlius provocantem Gallum ad singulare certamen progressus occidit, et sublato torque aureo colloque suo inposito in perpetuum Torquati et sibi et posteris cognomen accepit.
2 Galli fugati sunt, mox per C. Sulpicium dictatorem etiam victi. Non multo post a C. Marcio Tusci victi sunt et octo milia captivorum ex his in triumphum ducta.

VI Census iterum habitus est. Et cum Latini, qui a Romanis subacti erant, milites praestare nollent, ex Romanis tantum tirones lecti sunt, factaeque legiones decem, qui modus sexaginta vel amplius armatorum milia efficiebat. Parvis adhuc Romanis rebus tanta
2 tamen in re militari virtus erat. Quae cum profectae essent adversum Gallos duce L. Furio, quidam ex Gallis unum ex Romanis, qui esset optimus, provocavit. Tum se M. Valerius tribunus militum obtulit, et cum processisset armatus, corvus ei supra dextrum
3 bracchium sedit. Mox commissa adversum Gallum pugna idem corvus alis et unguibus Galli oculos verberavit, ne rectum posset aspicere. Ita a tribuno Valerio interfectus. *Corvus* non solum victoriam ei, sed etiam nomen dedit. Nam postea idem Corvinus est dictus. Ac propter hoc meritum annorum trium et viginti consul est factus.

VII Latini, qui noluerant milites dare, hoc quoque a Romanis exigere coeperunt, ut unus consul ex eo-
2 rum, alter ex Romanorum populo crearetur. Quod

Digitized by Google

cum esset negatum, bellum contra eos susceptum est
et ingenti pugna superati sunt; ac de his perdomitis
triumphatum est. Statuae consulibus ob meritum 3
victoriae in Rostris positae sunt. Eo anno etiam
5 Alexandria ab Alexandro Macedone condita est.

Iam Romani potentes esse coeperunt. Bellum enim VIII
in centesimo et tricesimo fere miliario ab urbe apud
Samnitas gerebatur, qui medii sunt inter Picenum,
Campaniam et Apuliam. L. Papirius Cursor cum 2
10 honore dictatoris ad id bellum profectus est. Qui
cum Romam rediret, Q. Fabio Maximo, magistro equi-
tum, quem apud exercitum reliquit, praecepit, ne se
absente pugnaret. Ille occasione reperta felicissime 3
dimicavit et Samnitas delevit. Ob quam rem a dic-
15 tatore capitis damnatus, quod se vetante pugnasset,
ingenti favore militum et populi liberatus est tanta
Papirio seditione commota, ut paene ipse inter-
ficeretur.

Postea Samnites Romanos T. Veturio et Sp. Postu- IX
20 mio consulibus ingenti dedecore vicerunt et sub iugum
miserunt. Pax tamen a senatu et populo soluta est, 2
quae cum ipsis propter necessitatem facta fuerat.
Postea Samnites victi sunt a L. Papirio consule, sep-
tem milia eorum sub iugum missa. Papirius *primus*
25 de Samnitibus triumphavit. Eo tempore Ap. Clau- 3
dius censor aquam Claudiam induxit et viam Appiam
stravit. Samnites reparato bello Q. Fabium Maximum
vicerunt tribus milibus hominum occisis. Postea, cum
pater ei Fabius Maximus legatus datus fuisset, et
30 Samnitas vicit et plurima ipsorum oppida cepit. Deinde
P. Cornelius Rufinus M. Curius Dentatus, ambo con-
sules, contra Samnitas missi ingentibus proeliis eos
confecere. Tum bellum cum Samnitibus per annos
quadraginta novem actum sustulerunt. Neque ullus
35 hostis fuit intra Italiam, qui Romanam virtutem ma-
gis fatigaverit.

Interiectis aliquot annis iterum se Gallorum copiae X

Digitized by Google

contra Romanos Tuscis Samnitibusque iunxerunt, sed cum Romam tenderent, a Cn. Cornelio Dolabella consule deletae sunt.

XI Eodem tempore Tarentinis, qui iam in ultima Italia sunt, bellum indictum est, quia legatis Romanorum iniuriam fecissent. Hi Pyrrum, Epiri regem, contra Romanos *in* auxilium poposcerunt, qui ex genere Achillis originem trahebat. Is mox ad Italiam venit, tumque primum Romani cum transmarino hoste
2 dimicaverunt. Missus est contra eum consul P. Valerius Laevinus, qui cum exploratores Pyrri cepisset, iussit eos per castra duci, ostendi omnem exercitum tumque dimitti, ut renuntiarent Pyrro quaecumque a
3 Romanis agerentur. Commissa mox pugna, cum iam Pyrrus fugeret, elephantorum auxilio vicit, quos incognitos Romani expaverunt. Sed nox proelio finem dedit; Laevinus tamen per noctem fugit, Pyrrus Romanos mille octingentos cepit et eos summo honore tractavit, occisos sepelivit. Quos cum adverso vulnere et truci vultu etiam mortuos iacere vidisset, tulisse ad caelum manus dicitur cum hac voce: se totius orbis dominum esse potuisse, si tales sibi milites contigissent.

XII Postea Pyrrus coniunctis sibi Samnitibus, Lucanis, Brittiis Romam perrexit, omnia ferro ignique vastavit, Campaniam populatus est atque ad Praeneste venit,
2 miliario ab urbe octavo decimo. Mox terrore exercitus, qui eum cum consule sequebatur, in Campaniam
3 se recepit. Legati ad Pyrrum de redimendis captivis missi ab eo honorifice suscepti sunt. Captivos sine pretio Romam misit. Unum ex legatis Romanorum, Fabricium, sic admiratus, cum eum pauperem esse cognovisset, ut quarta parte regni promissa sollicitare voluerit, ut ad se transiret, contemptusque est a Fabri-
4 cio. Quare cum Pyrrus Romanorum ingenti admiratione teneretur, legatum misit, qui pacem aequis condicionibus peteret, praecipuum virum, Cineam nomine,

Digitized by Google

ita ut Pyrrus partem Italiae, quam iam armis occupaverat, obtineret.

Pax displicuit remandatumque Pyrro est a senatu XIII
eum cum Romanis, nisi ex Italia recessisset, pacem
5 habere non posse. Tum Romani iusserunt captivos 2
omnes, quos Pyrrus reddiderat, infames haberi, quod
armati capi potuissent, nec ante eos ad veterem statum reverti, quam si binorum hostium occisorum spolia retulissent. Ita legatus Pyrri reversus est. A quo 3
10 cum quaereret Pyrrus, qualem Romam comperisset,
Cineas dixit regum se patriam vidisse; scilicet tales
illic fere omnes esse, qualis unus Pyrrus apud Epirum et reliquam Graeciam putaretur.

Missi sunt contra Pyrrum duces P. Sulpicius et 4
15 Decius Mus consules. Certamine commisso Pyrrus vulneratus est, elephanti interfecti, viginti milia caesa hostium, et ex Romanis tantum quinque milia; Pyrrus Tarentum fugatus.

Interiecto anno contra Pyrrum Fabricius est mis- XIV
20 sus, qui prius inter legatos sollicitari non poterat
quarta regni parte promissa. Tum, cum vicina castra
ipse et rex haberent, medicus Pyrri nocte ad eum
venit, promittens veneno se Pyrrum occisurum, si sibi
aliquid polliceretur. Quem Fabricius vinctum reduci
25 iussit ad dominum Pyrroque dici quae contra caput
eius medicus spopondisset. Tum rex admiratus eum 2
dixisse fertur: 'Ille est Fabricius, qui difficilius ab
honestate quam sol a cursu suo averti potest.' Tum
rex ad Siciliam profectus est. Fabricius victis Luca-
30 nis et Samnitibus triumphavit.

Consules deinde M. Curius Dentatus et Cornelius 3
Lentulus adversum Pyrrum missi sunt. Curius contra
eum pugnavit, exercitum eius cecidit, ipsum Tarentum
fugavit, castra cepit. Ea die caesa hostium viginti tria
35 milia. Curius in consulatu triumphavit. Primus Romam
elephantos quattuor duxit. Pyrrus etiam a Tarento mox
recessit et apud Argos, Graeciae civitatem, occisus est.

Digitized by Google

XV C. Fabio Licinio C. Claudio Canina consulibus anno urbis conditae quadringentesimo sexagesimo primo legati Alexandrini a Ptolomaeo missi Romam venere et a Romanis amicitiam, quam petierant, obtinuerunt. 5

XVI Q. Ogulnio C. Fabio Pictore consulibus Picentes bellum commovere et ab insequentibus consulibus P. Sempronio Ap. Claudio victi sunt; et de his triumphatum est. Conditae a Romanis civitates Ariminum in Gallia et Beneventum in Samnio. 10

XVII M. Atilio Regulo L. Iulio Libone consulibus Sallentinis in Apulia bellum indictum est, captique sunt cum civitate simul Brundisini, et de his triumphatum est.

XVIII Anno quadringentesimo septuagesimo septimo, cum 15 iam clarum urbis Romae nomen esset, arma tamen
2 extra Italiam mota non fuerant. Ut igitur cognosceretur, quae copiae Romanorum essent, census est habitus. Tum inventa sunt civium capita ducenta nonaginta duo milia trecenta triginta quattuor, quamquam 20 a condita urbe numquam bella cessassent.
3 Et contra Afros bellum susceptum est primum Ap. Claudio Q. Fulvio consulibus. In Sicilia contra eos pugnatum est et Ap. Claudius de Afris et rege Siciliae Hierone triumphavit. 25

XIX Insequenti anno Valerio † Marco et Otacilio *Crasso* consulibus in Sicilia a Romanis res magnae gestae sunt. Tauromenitani, Catinenses et praeterea quin-
2 quaginta civitates in fidem acceptae. Tertio anno in Sicilia contra Hieronem, regem Siculorum, bellum pa- 30 ratum est. Is cum omni nobilitate Syracusanorum pacem a Romanis impetravit deditque argenti ducenta
3 talenta. Afri in Sicilia victi sunt et de his secundo Romae triumphatum est.

XX Quinto anno primi belli, quod contra Afros gere- 35 batur, primum Romani C. Duillio et Cn. Cornelio Asina consulibus in mari dimicaverunt paratis navi-

Digitized by Google

bus rostratis, quas Liburnas vocant. Consul Cornelius 2
fraude deceptus est. Duillius commisso proelio Cartha-
giniensium ducem vicit, triginta et unam naves cepit,
quattuordecim mersit, septem milia hostium cepit, tria
5 milia occidit. Neque ulla victoria Romanis gratior fuit,
quod invicti terra iam etiam mari plurimum possent.

C. Aquilio Floro L. Scipione consulibus Scipio 3
Corsicam et Sardiniam vastavit, multa milia inde capti-
vorum abduxit, triumphum egit.

10 L. Manlio Vulsone M. Atilio Regulo consulibus XXI
bellum in Africam translatum est. Contra Hamilca-
rem, Carthaginiensium ducem, in mari pugnatum, vic-
tusque est. Nam perditis sexaginta quattuor navibus
retro se recepit. Romani viginti duas amiserunt. Sed 2
15 cum in Africam transissent, primam Clypeam, Africae
civitatem, in deditionem acceperunt. Consules usque
ad Carthaginem processerunt, multisque *castellis* vasta-
tis Manlius victor Romam rediit et viginti septem
milia captivorum reduxit, Atilius Regulus in Africa
20 remansit. Is contra Afros aciem instruxit. Contra 3
tres Carthaginiensium duces dimicans victor fuit, de-
cem et octo milia hostium cecidit, quinque milia cum
decem et octo elephantis cepit, septuaginta quattuor
civitates in fidem accepit. Tum victi Carthaginienses 4
25 pacem a Romanis petiverunt. Quam cum Regulus
nollet nisi durissimis condicionibus dare, Afri auxi-
lium a Lacedaemoniis petiverunt. Et duce Xanthippo,
qui a Lacedaemoniis missus fuerat, Romanorum dux
Regulus victus est ultima pernicie. Nam duo milia
30 tantum ex omni Romano exercitu refugerunt, quin-
genti cum imperatore Regulo capti sunt, triginta milia
occisa, Regulus ipse in catenas coniectus.

M. Aemilio Paulo Ser. Fulvio Nobiliore consuli- XXII
bus ambo Romani consules ad Africam profecti sunt
35 cum trecentarum navium classe. Primum Afros navali
certamine superant. Aemilius consul centum et quat-
tuor naves hostium demersit, triginta cum pugnatori-

Digitized by Google

bus cepit, quindecim milia hostium aut occidit aut
2 cepit, militem suum ingenti praeda ditavit. Et sub-
acta Africa tunc fuisset, nisi quod tanta fames erat,
3 ut diutius exercitus exspectare non posset. Consules
cum victrici classe redeuntes circa Siciliam naufragium 5
passi sunt. Et tanta tempestas fuit, ut ex quadrin-
gentis sexaginta quattuor navibus *tantum* octoginta
servari potuerint; neque ullo tempore tanta maritima
4 tempestas audita est. Romani tamen statim ducentas
naves reparaverunt, neque in aliquo animus his in- 10
fractus fuit.

XXIII Cn. Servilius Caepio C. Sempronius Blaesus con-
sules cum ducentis sexaginta navibus ad Africam pro-
fecti sunt. Aliquot civitates ceperunt. Praedam in-
gentem reducentes naufragium passi sunt. Itaque cum 15
continuae calamitates Romanis displicerent, decrevit
senatus, ut a maritimis proeliis recederetur et tantum
sexaginta naves ad praesidium Italiae salvae essent.

XXIV L. Caecilio Metello C. Furio Placido consulibus
Metellus in Sicilia Afrorum ducem cum centum tri- 20
ginta elephantis et magnis copiis venientem superavit,
viginti milia hostium cecidit, sex et viginti elephantos
cepit, reliquos errantes per Numidas, quos in auxi-
lium habebat, collegit et Romam deduxit ingenti
pompa, cum [CXXX] elephantorum numerus omnia 25
itinera compleret.

Post haec mala Carthaginienses Regulum ducem,
quem ceperant, petiverunt, ut Romam proficisceretur
et pacem a Romanis obtineret ac permutationem cap-
XXV tivorum faceret. Ille Romam cum venisset, inductus 30
in senatum nihil quasi Romanus egit dixitque se ex
illa die, qua in potestatem Afrorum venisset, Roma-
num esse desisse. Itaque et uxorem a complexu re-
movit et senatui suasit, ne pax cum Poenis fieret;
illos enim fractos tot casibus spem nullam habere; 35
se tanti non esse, ut tot milia captivorum propter
unum se et senem et paucos, qui ex Romanis capti

Digitized by Google

fuerant, redderentur. Itaque obtinuit. Nam Afros 2
pacem petentes nullus admisit. Ipse Carthaginem rediit, offerentibusque Romanis, ut eum Romae tenerent, negavit se in ea urbe mansurum, in qua, postquam
5 Afris servierat, dignitatem honesti civis habere non posset. Regressus igitur ad Africam omnibus suppliciis extinctus est.

P. Claudio Pulchro L. Iunio consulibus Claudius con- XXVI
tra auspicia pugnavit et a Carthaginiensibus victus est.
10 Nam ex ducentis et viginti navibus cum triginta fugit, nonaginta cum pugnatoribus captae sunt, demersae ceterae. Alius quoque consul naufragio classem amisit, ex- 2
ercitum tamen salvum habuit, quia vicina litora erant.

C. Lutatio Catulo A. Postumio Albino consulibus, XXVII
15 anno belli Punici vicesimo et tertio Catulo bellum contra Afros commissum est. Profectus est cum trecentis navibus in Siciliam; Afri contra ipsum quadringentas paraverunt. Numquam in mari tantis copiis pugnatum est. Lutatius Catulus navem aeger ascen-
20 dit; vulneratus enim in pugna superiore fuerat. Contra Lilybaeum, civitatem Siciliae, pugnatum est ingenti virtute Romanorum. Nam LXIII Carthaginien- 2
sium naves captae sunt, CXXV demersae, XXXII milia hostium capta, XIII milia occisa, infinitum auri, ar-
25 genti, praedae in potestatem Romanorum redactum. Ex classe Romana XII naves demersae. Pugnatum est VI Idus Martias. Statim pacem Carthaginienses 3
petiverunt tributaque est his pax. Captivi Romanorum, qui tenebantur a Carthaginiensibus, redditi sunt.
30 Etiam Carthaginienses petiverunt, ut redimi eos cap- 4
tivos liceret, quos ex Afris Romani tenebant. Senatus iussit sine pretio eos dari, qui in publica custodia essent; qui autem a privatis tenerentur, ut pretio dominis reddito Carthaginem redirent atque id pretium
35 ex fisco magis quam a Carthaginiensibus solveretur.

Q. Lutatius A. Manlius consules creati bellum XXVIII
Faliscis intulerunt, quae civitas Italiae opulenta quon-

Digitized by Google

dam fuit. Quod ambo consules intra sex dies, quam venerant, transegerunt XV milibus hostium caesis, ceteris pace concessa, agro tamen ex medietate sublato.

LIBER TERTIUS.

I Finito igitur Punico bello, quod per XXIII annos tractum est, Romani iam clarissima gloria noti legatos ad Ptolomaeum, Aegypti regem, miserunt auxilia promittentes, quia rex Syriae Antiochus bellum ei intulerat. Ille gratias Romanis egit, auxilia [a Romanis] non accepit. Iam enim fuerat pugna transacta. Eodem tempore potentissimus rex Siciliae Hiero Romam venit ad ludos spectandos et ducenta milia modiorum tritici populo donum exhibuit.

II L. Cornelio Lentulo Fulvio Flacco consulibus, quibus Hiero Romam venerat, etiam contra Ligures intra Italiam bellum gestum est et de his triumphatum.

2 Carthaginienses tamen bellum reparare temptabant, Sardinienses, qui ex condicione pacis Romanis parere debebant, ad rebellandum inpellentes. Venit tamen Romam legatio Carthaginiensium et pacem impetravit.

III T. Manlio Torquato C. Atilio Bulco consulibus de Sardis triumphatum est, et pace omnibus locis facta Romani nullum bellum habuerunt, quod his post Romam conditam semel tantum Numa Pompilio regnante contigerat.

IV L. Postumius Albinus Cn. Fulvius Centumalus consules bellum contra Illyrios gesserunt et multis civitatibus captis etiam reges in deditionem acceperunt. Ac tum primum ex Illyriis triumphatum est.

V L. Aemilio consule ingentes Gallorum copiae Alpes transierunt. Sed pro Romanis tota Italia consensit, traditumque est a Fabio historico, qui ei bello interfuit,

Digitized by Google

DCCC milia hominum parata ad id bellum fuisse. Sed res per consulem tantum prospere gesta est. XL milia hostium interfecta sunt et triumphus Aemilio decretus.

Aliquot deinde annis post contra Gallos intra Ita- VI
5 liam pugnatum est, finitumque bellum M. Claudio Marcello et Cn. Cornelio Scipione consulibus. Tum Marcellus cum parva manu equitum dimicavit et regem Gallorum, Viridomarum nomine, manu sua occidit. Postea cum collega ingentes copias Gallorum peremit,
10 Mediolanum expugnavit, grandem praedam Romam pertulit. Ac triumphans Marcellus spolia Galli stipiti inposita umeris suis vexit.

M. Minucio Rufo P. Cornelio consulibus Histris VII
bellum inlatum est, quia latrocinati navibus Romano-
15 rum fuerant, quae frumenta exhibebant, perdomitique sunt omnes. Eodem anno bellum Punicum secundum 2
Romanis inlatum est per Hannibalem, Carthaginiensium ducem, qui Saguntum, Hispaniae civitatem Romanis amicam, obpugnare adgressus est, annum agens
20 vicesimum aetatis, copiis congregatis CL milium. Huic 3
Romani per legatos denuntiaverunt, ut bello abstineret. Is legatos admittere noluit. Romani etiam Carthaginem miserunt, ut mandaretur Hannibali, ne bellum contra socios populi Romani gereret. Dura responsa
25 a Carthaginiensibus data sunt. Saguntini interea fame victi sunt, captique ab Hannibale ultimis poenis adficiuntur. *Bellum Carthaginiensibus indictum est.*

Tum P. Cornelius Scipio cum exercitu in Hispa- VIII
niam profectus est, Ti. Sempronius in Siciliam. [Bel-
30 lum Carthaginiensibus indictum est.] Hannibal relicto 2
in Hispania fratre Hasdrubale Pyrenaeum transiit. Alpes, adhuc ea parte invias, sibi patefecit. Traditur ad Italiam LXXX milia peditum, X milia equitum, septem et XXX elephantos adduxisse. Interea multi Li-
35 gures et Galli Hannibali se coniunxerunt. Sempro- 3
nius Gracchus cognito ad Italiam Hannibalis adventu ex Sicilia exercitum Ariminum traiecit.

Digitized by Google

IX P. Cornelius Scipio Hannibali primus occurrit. Commisso proelio, fugatis suis ipse vulneratus in castra rediit. Sempronius Gracchus et ipse confligit apud Trebiam amnem. Is quoque vincitur. Hanni-
2 bali multi se in Italia dediderunt. Inde ad Tusciam
3 veniens Hannibal Flaminio consuli occurrit. Ipsum Flaminium interemit; Romanorum XXV milia caesa sunt, ceteri diffugerunt. Missus adversus Hannibalem postea a Romanis Q. Fabius Maximus. Is eum differendo pugnam ab impetu fregit, mox inventa occasione vicit.

X Quingentesimo et quadragesimo anno a condita urbe L. Aemilius Paulus P. Terentius Varro contra Hannibalem mittuntur Fabioque succedunt, qui abiens ambo consules monuit, ut Hannibalem, callidum et inpatientem ducem, non aliter vincerent, quam proe-
2 lium differendo. Verum cum inpatientia Varronis consulis contradicente altero consule [id est Aemilio Paulo] apud vicum, qui Cannae appellatur, in Apulia pugna-
3 tum esset, ambo consules ab Hannibale vincuntur. In ea pugna tria milia Afrorum pereunt; magna pars de exercitu Hannibalis sauciatur. Nullo tamen *proelio*
4 Punico bello Romani gravius accepti sunt. Periit enim in eo consul Aemilius Paulus, consulares aut praetorii XX, senatores capti aut occisi XXX, nobiles viri CCC, militum XL milia, equitum III milia et quingenti. In quibus malis nemo tamen Romanorum pacis mentionem habere dignatus est. Servi, quod numquam ante, manumissi et milites facti sunt.

XI Post eam pugnam multae Italiae civitates, quae Romanis paruerant, se ad Hannibalem transtulerunt. Hannibal Romanis obtulit, ut captivos redimerent, responsumque est a senatu eos cives non *esse* neces-
2 sarios, qui cum armati essent, capi potuissent. Ille omnes postea variis suppliciis interfecit et tres modios anulorum aureorum Carthaginem misit, quos ex manibus equitum Romanorum, senatorum et militum detraxerat.
3 Interea in Hispania, ubi frater Hannibalis Hasdrubal

Digitized by Google

remanserat cum magno exercitu, ut eam totam Afris subigeret, a duobus Scipionibus, Romanis ducibus, vincitur. Perdit in pugna XXXV milia hominum; ex 4
his capiuntur X milia, occiduntur XXV milia. Mittun- 5
5 tur ei a Carthaginiensibus ad reparandas vires XII milia peditum, IV milia equitum, XX elephanti.

Anno quarto postquam ad Italiam Hannibal venit, XII
M. Claudius Marcellus consul apud Nolam, civitatem Campaniae, contra Hannibalem bene pugnavit. Han- 2
10 nibal multas civitates Romanorum per Apuliam, Calabriam, Brittios occupavit. Quo tempore etiam rex 3
Macedoniae Philippus ad eum legatos misit, promittens auxilia contra Romanos sub hac condicione, ut deletis Romanis ipse quoque contra Graecos ab Han-
15 nibale auxilia acciperet. Captis igitur legatis Philippi 4
et re cognita Romani in Macedoniam M. Valerium Laevinum ire iusserunt, in Sardiniam T. Manlium Torquatum proconsulem. Nam etiam ea sollicitata ab Hannibale Romanos deseruerat.

20 Ita uno tempore quattuor locis pugnabatur: in XIII
Italia contra Hannibalem, in Hispaniis contra fratrem eius Hasdrubalem, in Macedonia contra Philippum, in Sardinia contra Sardos et alterum Hasdrubalem Carthaginiensem. Is a T. Manlio proconsule, qui ad Sardi- 2
25 niam missus fuerat, vivus est captus, occisa [cum eo] duodecim milia, capti *cum eo* mille quingenti, et a Romanis Sardinia subacta. Manlius victor captivos et Hasdrubalem Romam reportavit. Interea etiam 3
Philippus a Laevino in Macedonia vincitur et in His-
30 pania ab Scipionibus Hasdrubal et Mago, tertius frater Hannibalis.

Decimo anno postquam Hannibal in Italiam vene- XIV
rat, P. Sulpicio Cn. Fulvio consulibus Hannibal usque ad quartum miliarium urbis accessit, equites eius
35 usque ad portam. Mox consulum cum exercitu venientium metu Hannibal ad Campaniam se recepit. In 2
Hispania a fratre *eius* Hasdrubale ambo Scipiones,

Digitized by Google

qui per multos annos victores fuerant, interficiuntur,
exercitus tamen integer mansit; casu enim magis erant
3 quam virtute decepti. Quo tempore etiam a consule
Marcello Siciliae magna pars capta est, quam tenere
Afri coeperant, et nobilissima urbs Syracusana; praeda 5
4 ingens Romam perlata est. Laevinus in Macedonia
cum Philippo et multis Graeciae populis et rege Asiae
5 Attalo amicitiam fecit, et ad Siciliam profectus Han-
nonem quendam, Afrorum ducem, apud Agrigentum
civitatem cum ipso oppido cepit eumque Romam cum 10
6 captivis nobilissimis misit. XL civitates in deditionem
accepit, XXVI expugnavit. Ita omnis Sicilia recepta
est [Macedonia fracta]; ingenti gloria Romam regressus
est. Hannibal in Italia Cn. Fulvium consulem subito
adgressus cum octo milibus hominum interfecit. 15

XV Interea ad Hispanias, ubi occisis duobus Scipio-
nibus nullus Romanus dux erat, P. Cornelius Scipio
mittitur, filius P. Scipionis, qui ibidem bellum gesserat,
2 annos natus quattuor et viginti, vir Romanorum om-
nium et sua aetate et posteriore tempore fere primus. 20
3 Is Carthaginem Hispaniae capit, in qua omne aurum,
argentum et belli apparatum Afri habebant, nobilis-
simos quoque obsides, quos ab Hispanis acceperant.
Magonem etiam, fratrem Hannibalis, ibidem capit,
4 quem Romam cum aliis mittit. Romae ingens lae- 25
5 titia post hunc nuntium fuit. Scipio Hispanorum ob-
sides parentibus reddidit; quare omnes fere Hispani
uno animo ad eum transierunt. Post quae Hasdru-
balem, Hannibalis fratrem, victum fugat et praedam
maximam capit. 30

XVI Interea in Italia consul Q. Fabius Maximus Ta-
rentum recepit, in qua ingentes copiae Hannibalis
2 erant. Ibi etiam ducem Hannibalis Carthalonem oc-
cidit, XXV milia hominum captivorum vendidit, prae-
dam militibus dispertivit, pecuniam hominum vendi- 35
torum ad fiscum retulit. Tum multae civitates Ro-
manorum, quae ad Hannibalem transierant prius,

Digitized by Google

rursus se Fabio Maximo dediderunt. Insequenti anno 3
Scipio in Hispania egregias res egit et per se et per
fratrem suum L. Scipionem; LXX civitates receperunt.
In Italia tamen male pugnatum est. Nam Claudius 4
5 Marcellus consul ab Hannibale occisus est.

Tertio anno postquam Scipio ad Hispanias profec- XVII
tus fuerat, rursus res inclitas gerit. Regem Hispaniarum magno proelio victum in amicitiam accepit et primus omnium a victo obsides non poposcit.

10 Desperans Hannibal Hispanias contra Scipionem XVIII
diutius posse retineri, fratrem suum Hasdrubalem ad
Italiam cum omnibus copiis evocavit. Is veniens eo- 2
dem itinere, quo etiam Hannibal venerat, a consulibus
Ap. Claudio Nerone et M. Livio Salinatore apud Se-
15 nam, Piceni civitatem, in insidias conpositas incidit.
Strenue tamen pugnans occisus est; ingentes eius
copiae captae aut interfectae sunt, magnum pondus
auri atque argenti Romam relatum est. Post haec
Hannibal diffidere iam de belli coepit eventu. Roma- 3
20 nis ingens animus accessit; itaque et ipsi evocaverunt
ex Hispania P. Cornelium Scipionem. Is Romam cum
ingenti gloria venit.

Q. Caecilio L. Valerio consulibus omnes civitates, XIX
quae in Brittiis ab Hannibale tenebantur, Romanis se
25 tradiderunt.

Anno quarto decimo posteaquam in Italiam Han- XX
nibal venerat, Scipio, qui multa bene in Hispania
egerat, consul est factus et in Africam missus. Cui 2
viro divinum quiddam inesse existimabatur, adeo ut
30 putaretur etiam cum numinibus habere sermonem. Is 3
in Africa contra Hannonem, ducem Afrorum, pugnat;
exercitum eius interficit. Secundo proelio castra capit
cum quattuor milibus et quingentis militibus, XI mili-
bus occisis. Syphacem, Numidiae regem, qui se Afris 4
35 coniunxerat, capit et castra eius invadit. Syphax cum
nobilissimis Numidis et infinitis spoliis Romam a
Scipione mittitur. Qua re audita omnis fere Italia 5

Digitized by Google

Hannibalem deserit. Ipse a Carthaginiensibus redire in Africam iubetur, quam Scipio vastabat.

XXI Ita anno septimo decimo ab Hannibale Italia liberata est. Legati Carthaginiensium pacem a Scipione petiverunt; ab eo ad senatum Romam missi sunt. 5
2 Quadraginta et quinque diebus his indutiae datae sunt, quousque ire Romam et regredi possent; et triginta milia pondo argenti ab his accepta sunt. Senatus ex arbitrio Scipionis pacem iussit cum Cartha-
3 giniensibus fieri. Scipio his condicionibus dedit: ne 10 amplius quam triginta naves haberent, ut quingenta milia pondo argenti darent, captivos et perfugas redderent.

XXII Interim Hannibale veniente ad Africam pax tur-
2 bata est, multa hostilia ab Afris facta sunt. Legati 15 tamen eorum ex urbe venientes a Romanis capti sunt, sed iubente Scipione dimissi. Hannibal quoque frequentibus proeliis victus a Scipione petit etiam ipse pacem. Cum ventum esset ad colloquium, isdem condicionibus data est, quibus prius, additis quingentis mi- 20 libus pondo argenti centum milibus librarum propter novam perfidiam. Carthaginiensibus condiciones displicuerunt iusseruntque Hannibalem pugnare. Infertur a Scipione et Masinissa, alio rege Numidarum, qui amicitiam cum Scipione fecerat, Carthagini bellum. 25 Hannibal tres exploratores ad Scipionis castra misit, quos captos Scipio circumduci per castra iussit ostendique his totum exercitum, mox etiam prandium dari dimittique, ut renuntiarent Hannibali quae apud Romanos vidissent. 30

XXIII Interea proelium ab utroque duce instructum est, quale vix ulla memoria fuit, cum peritissimi viri copias suas ad bellum educerent. Scipio victor rece-
2 dit paene ipso Hannibale capto, qui primum cum mul- 35 tis equitibus, deinde cum viginti, postremo cum quattuor evasit. Inventa in castris Hannibalis argenti pondo viginti milia, auri octoginta, cetera supellectilis

Digitized by Google

copiosa. Post id certamen pax cum Carthaginiensibus 3
facta est. Scipio Romam rediit, ingenti gloria triumphavit atque Africanus ex eo appellari coeptus est.
Finem accepit secundum Punicum bellum post annum 4
5 nonum decimum, quam coeperat.

LIBER QUARTUS.

Transacto Punico bello secutum est Macedonicum I
contra Philippum regem quingentesimo quinquagesimo II
et primo anno ab urbe condita. T. Quintius Flami-
10 ninus adversum Philippum regem *missus* rem prospere
gessit. Pax ei data est his legibus: ne Graeciae civi- 2
tatibus, quas Romani contra eum defenderant, bellum inferret, ut captivos et transfugas redderet, quinquaginta solas naves haberet, reliquas Romanis dederet,
15 per annos decem quaterna milia pondo argenti praestaret et obsidem daret filium suum Demetrium.
T. Quintius etiam Lacedaemoniis intulit bellum. Du- 3
cem eorum Nabidem vicit et quibus voluit condicionibus in fidem accepit. Ingenti gloria *triumphavit;* duxit
20 ante currum nobilissimos obsides, Demetrium, Philippi filium, et Armenen Nabidis.

Transacto bello Macedonico secutum est Syriacum III
contra Antiochum regem P. Cornelio Scipione M. Acilio Glabrione consulibus. Huic Antiocho Hannibal se 2
25 iunxerat, Carthaginem, patriam suam, metu, ne Romanis traderetur, relinquens. M. Acilius Glabrio in 3
Achaia bene pugnavit. Castra regis Antiochi nocturna pugna capta sunt, ipse fugatus. Philippo, quia contra Antiochum Romanis fuisset auxilio, filius Demetrius
30 redditus est.

L. Cornelio Scipione et C. Laelio consulibus Sci- IV
pio Africanus fratri suo L. Cornelio Scipioni consuli

Digitized by Google

legatus *datus* contra Antiochum profectus est. Hannibal, qui cum Antiocho erat, navali proelio victus est. Ipse postea Antiochus circa Sipylum apud Magnesiam, Asiae civitatem, a consule Cornelio Scipione
2 ingenti proelio fusus est. Auxilio fuit Romanis in ea pugna Eumenes, Attali regis frater, qui Eumeniam
3 in Phrygia condidit. Quinquaginta milia peditum, tria equitum eo certamine ex parte regis occisa sunt. Tum rex pacem petit. Isdem condicionibus data est a senatu, quamquam victo, quibus ante offerebatur: ut ex Europa et Asia recederet atque intra Taurum se contineret, decem milia talentorum et viginti obsides praeberet, Hannibalem, concitatorem belli, dederet. Eumeni regi donatae sunt a senatu omnes Asiae civitates, quas Antiochus bello perdiderat, et Rhodiis, qui auxilium Romanis contra regem Antiochum tulerant, multae urbes concessae sunt. Scipio Romam rediit, ingenti gloria triumphavit. Nomen et ipse ad imitationem fratris Asiagenis accepit, quia Asiam vicerat, sicuti frater ipsius propter Africam domitam Africanus appellabatur.

V Sp. Postumio Albino Q. Marcio Philippo consulibus
2 M. Fulvius de Aetolis triumphavit. Hannibal, qui victo Antiocho, ne Romanis traderetur, ad Prusiam, Bithyniae regem, fugerat, repetitus etiam ab eo est per T. Quintium Flamininum. Et cum tradendus Romanis esset, venenum bibit et apud Libyssam in finibus Nicomedensium sepultus est.

VI Philippo, rege Macedoniae, mortuo, qui et adversum Romanos bellum gesserat et postea Romanis contra Antiochum auxilium tulerat, filius eius Perseus in Macedonia rebellavit ingentibus copiis ad bellum
2 paratis. Nam adiutores habebat Cotyn, Thraciae regem, et regem Illyrici, Gentium nomine. Romanis autem in auxilio erant Eumenes, Asiae rex, Ariaratus Cappadociae, Antiochus Syriae, Ptolomaeus Aegypti, Masinissa Numidiae. Prusias autem Bithyniae, quam-

Digitized by Google

quam sororem Persei uxorem haberet, utrisque se aequum praebuit. Dux Romanorum P. Licinius consul contra Perseum missus est et a rege gravi proelio victus. Neque tamen Romani, quamquam superati, regi petenti pacem praestare voluerunt, nisi his condicionibus: ut se et suos senatui et populo Romano dederet. Mox missus contra eum L. Aemilius Paulus consul et in Illyricum C. Anicius praetor contra Gentium. Sed Gentius facile uno proelio victus mox se dedidit. Mater eius et uxor et duo filii, frater quoque simul in potestatem Romanorum venerunt. Ita bello intra xxx dies perfecto ante cognitum est Gentium victum, quam coeptum bellum nuntiaretur. 3 4

Cum Perseo autem Aemilius Paulus consul III Nonas Septembres dimicavit vicitque eum viginti milibus peditum eius occisis. Equitatus cum rege integer fugit. Romanorum centum milites amissi sunt. Urbes Macedoniae omnes, quas rex tenuerat, Romanis se dediderunt; ipse rex, cum desereretur ab amicis, venit in Pauli potestatem. Sed honorem ei [Aemilius Paulus] consul non quasi victo habuit. Nam et volentem ad pedes sibi cadere non permisit et iuxta se in sella conlocavit. Macedonibus et Illyriis hae leges a Romanis datae: ut liberi essent et dimidium eorum tributorum praestarent, quae regibus praestitissent, ut appareret, populum Romanum pro aequitate magis quam avaritia dimicare. Itaque in conventu infinitorum populorum Paulus hoc pronuntiavit et legationes multarum gentium, quae ad eum venerant, magnificentissime convivio pavit, dicens eiusdem hominis esse debere et bello vincere et convivii apparatu elegantem esse. VII 2 3

Mox septuaginta civitates Epiri, quae rebellarant, cepit, praedam militibus distribuit. Romam ingenti pompa rediit in navi Persei, quae inusitatae magnitudinis fuisse traditur, adeo ut sedecim ordines dicatur habuisse remorum. Triumphavit autem magnificentissime VIII

Digitized by Google

in curru aureo cum duobus filiis utroque latere adstan-
2 tibus. Ducti sunt ante currum duo regis filii et ipse
3 Perseus, XLV annos natus. Post eum etiam Anicius
4 de Illyriis triumphavit. Gentius cum fratre et filiis
ante currum ductus est. Ad hoc spectaculum reges 5
multarum gentium Romam venerunt, inter alios [venit] etiam Attalus atque Eumenes, Asiae reges, et Prusias Bithyniae. Magno honore excepti sunt et permittente senatu dona, quae attulerant, in Capitolio posuerunt. Prusias etiam filium suum Nicomeden se- 10
natui commendavit.

IX Insequenti anno L. Memmius in Lusitania bene
2 pugnavit. Marcellus postea consul res ibidem prosperas gessit.

X Tertium deinde bellum contra Carthaginem suscipitur, sexcentesimo et altero ab urbe condita anno, 15
L. Manlio Censorino et M. Manilio consulibus, anno quinquagesimo primo postquam secundum Punicum
2 transactum erat. Hi profecti Carthaginem oppugnaverunt. Contra eos Hasdrubal, dux Carthaginiensium, 20
dimicabat. Famea, dux alius, equitatui Carthaginien-
3 sium praeerat. Scipio tunc, Scipionis Africani nepos, tribunus ibi militabat. Huius apud omnes ingens metus et reverentia erat. Nam et paratissimus ad dimicandum et consultissimus habebatur. Itaque per 25
eum multa a consulibus prospere gesta sunt, neque quicquam magis vel Hasdrubal vel Famea vitabant, quam contra eam Romanorum partem committere, ubi Scipio dimicaret.

XI Per idem tempus Masinissa, rex Numidarum, per 30
annos sexaginta fere amicus populi Romani, anno vitae nonagesimo septimo mortuus quadraginta quattuor filiis relictis Scipionem divisorem regni inter filios suos esse iussit.

XII Cum igitur clarum Scipionis nomen esset, iuvenis 35
adhuc consul est factus et contra Carthaginem mis-
2 sus. Is eam cepit ac diruit. Spolia ibi inventa, quae

Digitized by Google

variarum civitatum excidiis Carthago collegerat, et ornamenta urbium civitatibus Siciliae, Italiae, Africae reddidit, quae sua recognoscebant. Ita Carthago sep- 3
tingentesimo anno, quam condita erat, deleta est.
5 Scipio nomen, quod avus eius acceperat, meruit, sci- 4
licet ut propter virtutem etiam ipse Africanus iunior vocaretur.

Interim in Macedonia quidam Pseudophilippus arma XIII
movit et Romanum praetorem P. Iuventium contra
10 se missum ad internicionem vicit. Post eum Q. Caecilius Metellus dux a Romanis contra Pseudophilippum missus est et XXV milibus eius occisis Macedoniam recepit, ipsum etiam Pseudophilippum in potestatem suam redegit.

15 Corinthiis quoque bellum indictum est, nobilissi- XIV
mae Graeciae civitati, propter iniuriam legatorum Romanorum. Hanc Mummius consul cepit et diruit.
Tres igitur Romae simul celeberrimi triumphi fuerunt: 2
Africani ex Africa, ante cuius currum ductus est Has-
20 drubal, Metelli ex Macedonia, cuius currum praecessit Andriscus, idem qui et Pseudophilippus, Mummi ex Corintho, ante quem signa aënea et pictae tabulae et alia urbis clarissimae ornamenta praelata sunt.

Iterum in Macedonia Pseudoperses, qui se Persei XV
25 filium esse dicebat, collectis servitiis rebellavit et, cum sedecim milia armatorum haberet, a Tremellio quaestore superatus est.

Eodem tempore Metellus in Celtiberia apud His- XVI
panos res egregias gessit. Successit ei Q. Pompeius. 2
30 Nec multo post Q. quoque Caepio ad idem bellum missus est, quod quidam Viriathus contra Romanos in Lusitania gerebat. Quo metu Viriathus a suis interfectus est, cum quattuordecim annis Hispanias adversus Romanos movisset. Pastor primo fuit, mox
35 latronum dux, postremo tantos ad bellum populos concitavit, ut adsertor contra Romanos Hispaniae putaretur. Et cum interfectores eius praemium a Cae- 3

Digitized by Google

pione consule peterent, responsum est numquam Romanis placuisse imperatores a suis militibus interfici.

XVII Q. Pompeius deinde consul a Numantinis, quae Hispaniae civitas fuit opulentissima, superatus pacem ignobilem fecit. Post eum C. Hostilius Mancinus consul iterum cum Numantinis pacem fecit infamem, quam populus et senatus iussit infringi atque ipsum Mancinum hostibus tradi, ut in illo, quem auctorem foederis habebant, iniuriam soluti foederis vindicarent.

2 Post tantam igitur ignominiam, qua a Numantinis bis Romani exercitus fuerant subiugati, P. Scipio Africanus secundo consul factus et ad Numantiam missus est. Is primum militem vitiosum et ignavum exercendo magis quam puniendo sine aliqua acerbitate correxit, tum multas Hispaniae civitates partim cepit, partim in deditionem accepit, postremo ipsam Numantiam diu obsessam fame confecit et a solo evertit, reliquam provinciam in fidem accepit.

XVIII Eodem tempore Attalus, rex Asiae, frater Eumenis, mortuus est heredemque populum Romanum reliquit. Ita imperio Romano per testamentum Asia accessit.

XIX Mox etiam D. Iunius Brutus de Callaecis et Lusi-
2 tanis magna gloria triumphavit et P. Scipio Africanus de Numantinis secundum triumphum egit quarto decimo anno postquam priorem de Africa egerat.

XX Motum interim in Asia bellum est ab Aristonico, Eumenis filio, qui ex concubina susceptus fuerat. Hic Eumenes frater Attali fuerat. Adversus eum missus P. Licinius Crassus infinita regum habuit auxilia. Nam et Bithyniae rex Nicomedes Romanos iuvit et Mithridates Ponticus, cum quo bellum postea gravissimum fuit, et Ariarathes Cappadox et Pylaemenes Paphlagon. Victus est tamen Crassus et in proelio
2 interfectus [est]. Caput ipsius Aristonico oblatum est, corpus Smyrnae sepultum. Postea Perperna, consul Romanus, qui successor Crasso veniebat, audita

Digitized by Google

belli fortuna ad Asiam celeravit et acie victum Aristonicum apud Stratonicen civitatem, quo confugerat, fame ad deditionem conpulit. Aristonicus iussu senatus Romae in carcere strangulatus est. Triumphari
5 enim de eo non poterat, quia Perperna apud Pergamum Romam rediens diem obierat.

L. Caecilio Metello et T. Quintio Flaminino consulibus Carthago in Africa iussu senatus reparata est, quae nunc manet, annis duobus et viginti postquam
10 a Scipione fuerat eversa. Deducti sunt eo cives Romani. XXI

Anno sexcentesimo vicesimo septimo ab urbe condita C. Cassius Longinus et Sex. Domitius Calvinus consules Gallis transalpinis bellum intulerunt et Ar-
15 vernorum tunc nobilissimae civitati atque eorum duci Bituito, infinitamque multitudinem iuxta Rhodanum fluvium interfecerunt. Praeda ex torquibus Gallorum ingens Romam perlata est. Bituitus se Domitio dedit atque ab eo Romam deductus est, magnaque gloria
20 consules ambo triumphaverunt. XXII

M. Porcio Catone et Q. Marcio Rege consulibus sexcentesimo tricesimo et tertio anno ab urbe condita Narbone in Gallia colonia deducta est annoque post a L. Caecilio Metello et Q. Mucio Scaevola consulibus
25 de Dalmatia triumphatum est. XXIII 2

Ab urbe condita anno sexcentesimo tricesimo quinto C. Cato consul Scordiscis intulit bellum ignominioseque pugnavit. XXIV

C. Caecilio Metello et Cn. Carbone consulibus duo
30 Metelli fratres eodem die, alterum ex Sardinia, alterum ex Thracia, triumphum egerunt, nuntiatumque Romae est Cimbros e Gallia in Italiam transisse. XXV 2

P. Scipione Nasica et L. Calpurnio Bestia consulibus Iugurthae, Numidarum regi, bellum inlatum est,
35 quod Adherbalem et Hiempsalem, Micipsae filios, fratres suos, reges et populi Romani amicos, interemisset. Missus adversum eum consul Calpurnius Bestia, XXVI 2

Digitized by Google

[illegible] Ro-
[illegible] interfici.
[illegible] quae
[illegible] pacem
[illegible] con- 5
[illegible] infamem.
[illegible] ipsum
[illegible] auctorem
[illegible] indicarent.
[illegible] bis 10
[illegible] Afri-
[illegible] missus
[illegible] exer-
[illegible] acerbitate
[illegible] 15
[illegible] Nu-
[illegible] ever-
[illegible]
[illegible] Eume-
[illegible] re- 20
[illegible] Asia
[illegible]
[illegible] Africanus
[illegible] de- 25
[illegible]
[illegible] Hic
[illegible] missus
[illegible] 30
[illegible] et
[illegible] gravis-
[illegible]
[illegible] 35
[illegible] con-
[illegible]

Digitized by Google

belli fortuna ad Asiam celeravit et acie victum Aristonicum apud Stratonicen civitatem, quo confugerat, fame ad deditionem conpulit. Aristonicus iussu senatus Romae in carcere strangulatus est. Triumphari
5 enim de eo non poterat, quia Perperna apud Pergamum Romam rediens diem obierat.

L. Caecilio Metello et T. Quintio Flaminino con- XXI
sulibus Carthago in Africa iussu senatus reparata est, quae nunc manet, annis duobus et viginti postquam
10 a Scipione fuerat eversa. Deducti sunt eo cives Romani.

Anno sexcentesimo vicesimo septimo ab urbe con- XXII
dita C. Cassius Longinus et Sex. Domitius Calvinus consules Gallis transalpinis bellum intulerunt et Ar-
15 vernorum tunc nobilissimae civitati atque eorum duci Bituito, infinitamque multitudinem iuxta Rhodanum fluvium interfecerunt. Praeda ex torquibus Gallorum ingens Romam perlata est. Bituitus se Domitio dedit atque ab eo Romam deductus est, magnaque gloria
20 consules ambo triumphaverunt.

M. Porcio Catone et Q. Marcio Rege consulibus XXIII
sexcentesimo tricesimo et tertio anno ab urbe condita Narbone in Gallia colonia deducta est annoque post 2
a L. Caecilio Metello et Q. Mucio Scaevola consulibus
25 de Dalmatia triumphatum est.

Ab urbe condita anno sexcentesimo tricesimo quinto XXIV
C. Cato consul Scordiscis intulit bellum ignominioseque pugnavit.

C. Caecilio Metello et Cn. Carbone consulibus duo XXV
30 Metelli fratres eodem die, alterum ex Sardinia, alterum ex Thracia, triumphum egerunt, nuntiatumque Romae 2
est Cimbros e Gallia in Italiam transisse.

P. Scipione Nasica et L. Calpurnio Bestia consu- XXVI
libus Iugurthae, Numidarum regi, bellum inlatum est,
35 quod Adherbalem et Hiempsalem, Micipsae filios, fratres suos, reges et populi Romani amicos, interemisset. Missus adversum eum consul Calpurnius Bestia, 2

Digitized by Google

corruptus regis pecunia, pacem cum eo flagitiosissimam
3 fecit, quae a senatu improbata est. Postea contra eundem insequenti anno Sp. Postumius Albinus profectus est. Is quoque per fratrem ignominiose contra Numidas pugnavit.

XXVII Tertio missus est Q. Caecilius Metellus consul.
2 Is exercitum *a prioribus ducibus corruptum* ingenti severitate et moderatione [correctum], cum nihil in quemquam cruentum faceret, ad disciplinam Romanam
3 reduxit. Iugurtham variis proeliis vicit, elephantes eius occidit vel cepit, multas civitates ipsius *in deditionem* accepit. Et cum iam finem bello positurus esset, successum est ei a C. Mario. Is Iugurtham et Bocchum, Mauritaniae regem, qui auxilium Iugurthae ferre coeperat, pariter superavit. Aliquanta et ipse oppida Numidiae cepit belloque terminum posuit capto Iugurtha per quaestorem suum Cornelium Sullam, ingentem virum, tradente Boccho Iugurtham, [qui pro
5 eo ante pugnaverat]. A M. Iunio Silano, collega Q. Metelli, Cimbri in Gallia victi sunt et a Minucio Rufo in Macedonia Scordisci et Triballi, et a Servilio
6 Caepione in Hispania Lusitani subacti. *Acti* sunt et duo triumphi de Iugurtha, primus per Metellum, secundus per Marium. Ante currum tamen Mari Iugurtha cum duobus filiis ductus est catenatus et mox iussu consulis in carcere strangulatus est.

LIBER QUINTUS.

I Dum bellum in Numidia contra Iugurtham geritur, Romani consules M. Manlius et Q. Caepio a Cimbris et Teutonibus et Tugurinis et Ambronibus, quae erant Germanorum et Gallorum gentes, victi sunt iuxta flumen Rhodanum [et] ingenti internicione; etiam castra

Digitized by Google

sua et magnam partem exercitus perdiderunt. Timor 2
Romae grandis fuit, quantus vix Hannibalis tempore
[Punicis bellis], ne iterum Galli Romam venirent. Ergo 3
Marius post victoriam Iugurthinam secundo consul
5 est factus, bellumque ei contra Cimbros et Teutonas
decretum est. Tertio quoque ei et quarto delatus est
consulatus, quia bellum Cimbricum protrahebatur. Sed 4
in quarto consulatu collegam habuit Q. Lutatium Catulum. Cum Cimbris itaque conflixit et duobus proe-
10 liis CC milia hostium cecidit, LXXX milia cepit et
ducem eorum Teutobodum, propter quod meritum absens quinto consul est factus.

Interea Cimbri et Teutones, quorum copia adhuc II
infinita erat, ad Italiam transierunt. Iterum a C. Ma-
15 rio et Q. Catulo contra eos dimicatum est, sed a
Catuli parte felicius. Nam proelio, quod simul ambo
gesserunt, CXL milia aut in pugna aut in fuga caesa
sunt, LX milia capta. Romani milites ex utroque ex- 2
ercitu trecenti perierunt. Tria et triginta Cimbris
20 signa sublata sunt; ex his exercitus Mari duo reportavit, Catuli exercitus XXXI. Is belli finis fuit; triumphus utrique decretus est.

Sex. Iulio Caesare et L. Marcio Philippo consuli- III
bus sexcentesimo quinquagesimo nono anno ab urbe
25 condita, cum prope alia omnia bella cessarent, in Italia gravissimum bellum Picentes, Marsi Pelignique
moverunt, qui, cum annis numerosis iam populo Romano obedirent, tum libertatem sibi aequam adserere
coeperunt. Perniciosum admodum hoc bellum fuit.
30 P. Rutilius consul in eo occisus est, Caepio, nobilis 2
iuvenis, Porcius Cato, alius consul. Duces autem adversus Romanos Picentibus et Marsis fuerunt T. Vettius, Hierius Asinius, T. Herennius, A. Cluentius. A 3
Romanis bene contra eos pugnatum est a C. Mario,
35 qui sexies consul fuerat, et a Cn. Pompeio, maxime
tamen a L. Cornelio Sulla, qui inter alia egregia ita
Cluentium, hostium ducem, cum magnis copiis fudit,

Digitized by Google

corruptus regis pecunia, pacem cum eo flagitiosissimam
3 fecit, quae a senatu improbata est. Postea contra eundem insequenti anno Sp. Postumius Albinus profectus est. Is quoque per fratrem ignominiose contra Numidas pugnavit.

XXVII Tertio missus est Q. Caecilius Metellus consul.
2 Is exercitum *a prioribus ducibus corruptum* ingenti severitate et moderatione [correctum], cum nihil in quemquam cruentum faceret, ad disciplinam Romanam
3 reduxit. Iugurtham variis proeliis vicit, elephantes eius occidit vel cepit, multas civitates ipsius *in deditionem accepit*.
4 Et cum iam finem bello positurus esset, successum est ei a C. Mario. Is Iugurtham et Bocchum, Mauritaniae regem, qui auxilium Iugurthae ferre coeperat, pariter superavit. Aliquanta et ipse oppida Numidiae cepit belloque terminum posuit capto Iugurtha per quaestorem suum Cornelium Sullam, ingentem virum, tradente Boccho Iugurtham, [qui pro
5 eo ante pugnaverat]. A M. Iunio Silano, collega Q. Metelli, Cimbri in Gallia victi sunt et a Minucio Rufo in Macedonia Scordisci et Triballi, et a Servilio
6 Caepione in Hispania Lusitani subacti. *Acti* sunt et duo triumphi de Iugurtha, primus per Metellum, secundus per Marium. Ante currum tamen Mari Iugurtha cum duobus filiis ductus est catenatus et mox iussu consulis in carcere strangulatus est.

LIBER QUINTUS.

I Dum bellum in Numidia contra Iugurtham geritur, Romani consules M. Manlius et Q. Caepio a Cimbris et Teutonibus et Tugurinis et Ambronibus, quae erant Germanorum et Gallorum gentes, victi sunt iuxta flumen Rhodanum [et] ingenti internicione; etiam castra

Digitized by Google

sua et magnam partem exercitus perdiderunt. Timor 2
Romae grandis fuit, quantus vix Hannibalis tempore
[Punicis bellis], ne iterum Galli Romam venirent. Ergo 3
Marius post victoriam Iugurthinam secundo consul
5 est factus, bellumque ei contra Cimbros et Teutonas
decretum est. Tertio quoque ei et quarto delatus est
consulatus, quia bellum Cimbricum protrahebatur. Sed 4
in quarto consulatu collegam habuit Q. Lutatium Catulum. Cum Cimbris itaque conflixit et duobus proe-
10 liis CC milia hostium cecidit, LXXX milia cepit et
ducem eorum Teutobodum, propter quod meritum absens quinto consul est factus.

Interea Cimbri et Teutones, quorum copia adhuc II
infinita erat, ad Italiam transierunt. Iterum a C. Ma-
15 rio et Q. Catulo contra eos dimicatum est, sed a
Catuli parte felicius. Nam proelio, quod simul ambo
gesserunt, CXL milia aut in pugna aut in fuga caesa
sunt, LX milia capta. Romani milites ex utroque ex- 2
ercitu trecenti perierunt. Tria et triginta Cimbris
20 signa sublata sunt; ex his exercitus Mari duo reportavit, Catuli exercitus XXXI. Is belli finis fuit; triumphus utrique decretus est.

Sex. Iulio Caesare et L. Marcio Philippo consuli- III
bus sexcentesimo quinquagesimo nono anno ab urbe
25 condita, cum prope alia omnia bella cessarent, in Italia gravissimum bellum Picentes, Marsi Pelignique
moverunt, qui, cum annis numerosis iam populo Romano obedirent, tum libertatem sibi aequam adserere
coeperunt. Perniciosum admodum hoc bellum fuit.
30 P. Rutilius consul in eo occisus est, Caepio, nobilis 2
iuvenis, Porcius Cato, alius consul. Duces autem adversus Romanos Picentibus et Marsis fuerunt T. Vettius, Hierius Asinius, T. Herennius, A. Cluentius. A 3
Romanis bene contra eos pugnatum est a C. Mario,
35 qui sexies consul fuerat, et a Cn. Pompeio, maxime
tamen a L. Cornelio Sulla, qui inter alia egregia ita
Cluentium, hostium ducem, cum magnis copiis fudit,

Digitized by Google

ut ex suis unum amitteret. Quadriennio cum gravi tamen calamitate hoc bellum tractum est. Quinto demum anno finem accepit per L. Cornelium Sullam consulem, cum antea in eodem bello ipse multa strenue, sed praetor, egisset. 5

IV Anno urbis conditae sexcentesimo sexagesimo secundo primum Romae bellum civile commotum est, eodem anno etiam Mithridaticum. Causam bello civili C. Marius sexiens consul dedit. Nam cum Sulla consul contra Mithridaten gesturus bellum, qui Asiam et 10 Achaiam occupaverat, mitteretur, isque exercitum in Campania paulisper teneret, ut belli socialis, de quo diximus, quod intra Italiam gestum fuerat, reliquiae tollerentur, Marius adfectavit, ut ipse ad bellum Mithridaticum mitteretur. Qua re Sulla commotus cum ex- 15 ercitu ad urbem venit. Illic contra Marium et Sulpicium dimicavit. Primus urbem Romam armatus ingressus est, Sulpicium interfecit, Marium fugavit, atque ita ordinatis consulibus in futurum annum Cn. Octavio et L. Cornelio Cinna ad Asiam profectus est. 20

V Mithridates enim, qui Ponti rex erat atque Armeniam minorem et totum Ponticum mare in circuitu cum Bosphoro tenebat, primum Nicomeden, amicum populi Romani, Bithynia voluit expellere senatuique mandavit bellum se ei propter iniurias, quas passus 25 fuerat, inlaturum. A senatu responsum Mithridati est, si id faceret, quod bellum a Romanis et ipse patere-
2 tur. Quare iratus Cappadociam statim occupavit et ex ea Ariobarzanen, regem et amicum populi Romani, fugavit. Mox etiam Bithyniam invasit et Paphlago- 30 niam pulsis [ex ea] regibus, amicis populi Romani, Pylaemene et Nicomede. Inde Ephesum contendit et per omnem Asiam litteras misit, ut ubicumque inventi essent cives Romani, uno die occiderentur.

VI Interea etiam Athenae, civitas Achaiae, ab Aristone 35 Atheniensi Mithridati tradita est. Miserat enim iam ad Achaiam Mithridates Archelaum, ducem suum, cum

Digitized by Google

centum et viginti milibus equitum ac peditum, per
quem etiam reliqua Graecia occupata est. Sulla Ar- 2
chelaum apud Piraeum, non longe ab Athenis, obsedit,
ipsas Athenas cepit. Postea commisso proelio contra 3
5 Archelaum ita eum vicit, ut ex CXX milibus vix de-
cem Archelao superessent, ex Sullae exercitu XIII tan-
tum homines interficerentur. Hac pugna Mithridates
cognita septuaginta milia lectissima ex Asia Archelao
misit, contra quem iterum Sulla commisit. Primo
10 proelio quindecim milia hostium interfecta sunt et filius
Archelai Diogenes; secundo omnes Mithridatis copiae
extinctae sunt, Archelaus ipse triduo nudus in palu-
dibus latuit. Hac re audita Mithridates iussit cum
Sulla de pace agi.

15 Interim eo tempore Sulla etiam Dardanos, Scor- VII
discos, Dalmatas et Maedos partim vicit, alios in fidem
accepit. Sed cum legati a rege Mithridate, qui pacem 2
petebant, venissent, non aliter se daturum Sulla esse
respondit, nisi rex relictis his, quae occupaverat, ad
20 regnum suum redisset. Postea tamen ad colloquium
ambo venerunt. Pax inter eos ordinata est, ut Sulla
ad bellum civile festinans a tergo periculum non ha-
beret. Nam dum Sulla in Achaia atque Asia Mithri- 3
daten vincit, Marius, qui fugatus erat, et Cornelius
25 Cinna, unus ex consulibus, bellum in Italia reparave-
runt et ingressi urbem Romam nobilissimos e senatu
et consulares viros interfecerunt, multos proscripserunt,
ipsius Sullae domo eversa filios et uxorem ad fugam
conpulerunt. Universus reliquus senatus ex urbe fu- 4
30 giens ad Sullam in Graeciam venit, orans, ut patriae
subveniret. Ille in Italiam traiecit, bellum civile ge-
sturus adversus Norbanum et Scipionem consules. Et
primo proelio contra Norbanum dimicavit non longe
a Capua. Tunc sex milia eius cecidit, sex milia cepit,
35 CXXIV suos amisit. Inde etiam ad Scipionem se con-
vertit et ante proelium totum eius exercitum sine
sanguine in deditionem accepit.

Digitized by Google

VIII Sed cum Romae mutati consules essent, Marius, Mari filius, ac Papirius Carbo consulatum accepissent, Sulla contra Marium iuniorem dimicavit et XV milibus eius occisis CCCC de suis perdidit. Mox etiam urbem ingressus est. Marium, Mari filium, Praeneste persecutus obsedit et ad mortem conpulit. Rursus pugnam gravissimam habuit contra Lamponium et Carinatem, duces partis Marianae, ad portam Collinam. LXX milia hostium in eo proelio contra Sullam fuisse dicuntur. XII milia se Sullae dediderunt, ceteri in acie, in castris, in fuga insatiabili ira victorum con-
2 sumpti sunt. Cn. quoque Carbo, consul alter, ab Arimino ad Siciliam fugit et ibi per Cn. Pompeium interfectus est, quem adulescentem Sulla atque annos unum et viginti natum cognita eius industria * exercitibus praefecerat, ut secundus a Sulla haberetur.

IX Occiso ergo Carbone Siciliam Pompeius recepit. Transgressus inde ad Africam Domitium, Marianae partis ducem, et Hiardam, regem Mauritaniae, qui Domitio auxilium ferebat, occidit. Post haec Sulla de Mithridate ingenti gloria triumphavit. Cn. etiam Pompeius, quod nulli Romanorum tributum erat, quartum et vicesimum annum agens de Africa triumpha-
2 vit. Hunc finem habuerunt duo bella funestissima, Italicum, quod et sociale dictum est, et civile, quae ambo tracta sunt per annos decem. Consumpserunt ultra CL milia hominum, viros consulares XXIV, praetorios VII, aedilicios LX, senatores fere CC.

LIBER SEXTUS.

I M. Aemilio Lepido Q. Catulo consulibus, cum Sulla rem publicam conposuisset, bella nova exarserunt, unum in Hispania, aliud in Pamphylia et Cili-

Digitized by Google

cia, tertium in Macedonia, quartum in Dalmatia. Nam 2
Sertorius, qui partium Marianarum fuerat, timens fortunam ceterorum, qui interempti erant, ad bellum commovit Hispanias. Missi sunt contra eum duces
5 Q. Caecilius Metellus, filius eius, qui Iugurtham regem vicit, et L. Domitius praetor. A Sertori duce Hirtuleio Domitius occisus est. Metellus vario successu 3
contra Sertorium dimicavit. Postea cum inpar pugnae solus Metellus putaretur, Cn. Pompeius ad His-
10 panias missus est. Ita duobus ducibus adversis Sertorius fortuna varia saepe pugnavit. Octavo demum anno per suos occisus est, et finis ei bello datus per Cn. Pompeium adulescentem et Q. Metellum Pium atque omnes prope Hispaniae in dicionem populi Ro-
15 mani redactae.

Ad Macedoniam missus est Ap. Claudius post con- II
sulatum. Levia proelia habuit contra varias gentes, quae Rhodopam provinciam incolebant, atque ibi morbo mortuus est. Missus ei successor C. Scribonius Curio 2
20 post consulatum. Is Dardanos vicit et usque ad Danuvium penetravit triumphumque meruit et intra triennium bello finem dedit.

Ad Ciliciam et Pamphyliam missus est P. Servi- III
lius ex consule, vir strenuus. Is Ciliciam subegit,
25 Lyciae urbes clarissimas oppugnavit et cepit, in his Phaselida, Olympum, Corycum [Ciliciae]. Isauros quoque adgressus in dicionem redegit atque intra triennium bello finem dedit. Primus omnium Romanorum in Tauro iter fecit. Revertens triumphum accepit et
30 nomen Isaurici meruit.

Ad Illyricum missus est C. Cosconius pro consule. IV
Multam partem Dalmatiae subegit, Salonas cepit et conposito bello Romam post biennium rediit.

Isdem temporibus consul M. Aemilius Lepidus, V
35 Catuli collega, bellum civile voluit commovere, intra unam tamen aestatem motus eius oppressus est. Ita 2
uno tempore multi simul triumphi fuerunt, Metelli ex

Digitized by Google

Hispania, Pompei secundus ex Hispania, Curionis ex Macedonia, Servili ex Isauria.

VI Anno urbis conditae sexcentesimo septuagesimo sexto L. Licinio Lucullo et M. Aurelio Cotta consulibus mortuus est Nicomedes, rex Bithyniae, et per testamentum populum Romanum fecit heredem. Mithridates pace rupta Bithyniam et Asiam rursus voluit
2 invadere. Adversus eum ambo consules missi variam habuere fortunam. Cotta apud Chalcedona victus ab eo acie, etiam intra oppidum coactus est et obsessus.
3 Sed cum se inde Mithridates Cyzicum transtulisset, ut Cyzico capta totam Asiam invaderet, Lucullus ei, alter consul, occurrit. Ac dum Mithridates in obsidione Cyzici commoratur, ipse eum a tergo obsedit fameque consumpsit et multis proeliis vicit, postremo Byzantium, quae nunc Constantinopolis est, fugavit. Navali quoque proelio duces eius Lucullus oppressit. Ita una hieme et aestate a Lucullo centum fere milia regis extincta sunt.

VII Anno urbis Romae sexcentesimo septuagesimo octavo Macedoniam provinciam M. Licinius Lucullus accepit, consobrinus Luculli, qui contra Mithridaten
2 bellum gerebat. Et in Italia novum bellum subito commotum est. Septuaginta enim et quattuor gladiatores ducibus Spartaco, Crixo et Oenomao effracto Capuae ludo fugerunt et per Italiam vagantes paene non levius bellum in ea, quam Hannibal moverat, paraverunt. Nam multis ducibus et duobus simul Romanorum consulibus victis sexaginta fere milium armatorum exercitum congregaverunt, victique sunt in Apulia a M. Licinio Crasso pro consule, et post multas calamitates Italiae tertio anno bello huic est finis inpositus.

VIII Sexcentesimo octogesimo primo anno urbis conditae, P. Cornelio Lentulo et Cn. Aufidio Oreste consulibus duo tantum gravia bella in imperio Romano erant, Mithridaticum et Macedonicum. Haec duo

Digitized by Google

Luculli agebant, L. Lucullus et M. Lucullus. L. ergo 2
Lucullus post pugnam Cyzicenam, qua vicerat Mithridaten, et navalem, qua duces eius oppresserat, persecutus est eum et recepta Paphlagonia atque Bithynia
5 etiam regnum eius invasit, Sinopen et Amison, civitates Ponti nobilissimas, cepit. Secundo proelio apud 3
Cabira civitatem, quo ingentes copias ex omni regno adduxerat Mithridates, cum XXX milia lectissima regis a quinque milibus Romanorum vastata essent, Mithri-
10 dates fugatus est, castra eius direpta. Armenia quoque minor, quam tenuerat, eidem sublata est. Sus- 4
ceptus tamen est Mithridates post fugam a Tigrane, Armeniae rege, qui tum ingenti gloria imperabat, Persas saepe vicerat, Mesopotamiam occupaverat et Syriam
15 et Phoenices partem.

Ergo Lucullus repetens hostem fugatum etiam IX
regnum Tigranis [qui Armeniis imperabat] ingressus est. Tigranocertam, civitatem Arzanenae, nobilissimam regni Armeniaci, cepit, ipsum regem cum septem mi-
20 libus quingentis clibanariis et centum milibus sagittariorum et armatorum venientem decem et octo milia militum habens ita vicit, ut magnam partem Armeniorum deleverit. Inde Nisibin profectus eam quoque civitatem cum regis fratre cepit. Sed hi, quos in 2
25 Ponto Lucullus reliquerat cum exercitus parte, ut regiones victas et iam Romanorum tuerentur, neglegenter se et avare agentes occasionem iterum Mithridati in Pontum inrumpendi dederunt, atque ita bellum renovatum est. Lucullo paranti capta Nisibi contra 3
30 Persas expeditionem successor est missus.

Alter autem Lucullus, qui Macedoniam administra- X
bat, Bessis primus Romanorum intulit bellum atque eos ingenti proelio in Haemo monte superavit. Oppidum Uscudamam, quod Bessi habitabant, eodem die,
35 quo adgressus est, vicit, Cabylen cepit, usque ad Danubium penetravit. Inde multas supra Pontum positas civitates adgressus est. Illic Apolloniam evertit,

Digitized by Google

Callatim, Parthenopolim, Tomos, Histrum, Burziaonem cepit belloque confecto Romam rediit. Ambo triumphaverunt, tamen Lucullus, qui contra Mithridaten pugnaverat, maiore gloria, cum tantorum regnorum victor redisset. 5

XI Confecto bello Macedonico, manente Mithridatico, quod recedente Lucullo rex collectis auxiliis reparaverat, bellum Creticum ortum est. Ad id missus Q. Caecilius Metellus ingentibus proeliis intra triennium omnem provinciam cepit, appellatusque est Cre- 10
2 ticus atque ex insula triumphavit. Quo tempore Libya quoque Romano imperio per testamentum Appionis, qui rex eius fuerat, accessit, in qua inclutae urbes erant Berenice, Ptolomais, Cyrene.

XII Dum haec geruntur, piratae omnia maria infesta- 15 bant ita, ut Romanis toto orbe victoribus sola navigatio tuta non esset. Quare id bellum Cn. Pompeio
2 decretum est. Quod intra paucos menses ingenti et felicitate et celeritate confecit. Mox ei delatum etiam bellum contra [regem] Mithridaten et Tigranen. Quo 20 suscepto Mithridaten in Armenia minore nocturno proelio vicit, castra diripuit, quadraginta milia eius occidit, viginti tantum de exercitu suo perdidit et duos
3 centuriones. Mithridates cum uxore fugit et duobus comitibus. Neque multo post, cum in suos saeviret, 25 Pharnacis, filii sui, apud milites seditione ad mortem coactus venenum hausit. Hunc finem habuit Mithridates. Periit autem apud Bosphorum, vir ingentis industriae consiliique. Regnavit annis sexaginta, vixit septuaginta duobus, contra Romanos bellum habuit 30 annis quadraginta.

XIII Tigrani deinde Pompeius bellum intulit. Ille se ei dedidit et in castra Pompei sexto decimo miliario ab Artaxata venit ac diadema suum, cum procubuisset ad genua Pompei, in manibus ipsius conlocavit. Quod 35 ei Pompeius reposuit honorificeque eum habitum regni tamen parte multavit et grandi pecunia. Adempta

Digitized by Google

est ei Syria, Phoenice, Sophanene; sex milia praeterea talentorum argenti *indicta*, quae populo Romano daret, quia bellum sine causa Romanis commovisset.

Pompeius mox etiam Albanis bellum intulit et XIV
5 eorum regem Oroden ter vicit, postremo per epistulas ac munera rogatus veniam ei ac pacem dedit. Hiberiae quoque regem Artacen vicit acie et in deditionem accepit. Armeniam minorem Deiotaro, Galatiae regi, donavit, quia socius belli Mithridatici fuerat. Attalo
10 et Pylaemeni Paphlagoniam reddidit. Aristarchum Colchis regem inposuit. Mox Ituraeos et Arabas vicit. Et cum venisset in Syriam, Seleuciam, vicinam 2
Antiochiae civitatem, libertate donavit, quod regem Tigranen non recepisset. Antiochensibus obsides red-
15 didit. Aliquantum agrorum Daphnensibus dedit, quo lucus ibi spatiosior fieret, delectatus loci amoenitate et aquarum abundantia. Inde ad Iudaeam transgressus est, Hierosolyma, caput gentis, tertio mense cepit XII milibus Iudaeorum occisis, ceteris in fidem accep-
20 tis. His gestis in Asiam se recepit et finem antiquissimo bello dedit.

M. Tullio Cicerone oratore et C. Antonio consuli- XV
bus, anno ab urbe condita sexcentesimo octogesimo nono, L. Sergius Catilina, nobilissimi generis vir, sed ingenii
25 pravissimi, ad delendam patriam coniuravit cum quibusdam claris quidem, sed audacibus viris. A Cicerone urbe expulsus est. Socii eius deprehensi in carcere strangulati sunt. Ab Antonio, altero consule, Catilina ipse victus proelio est interfectus.

30 Sexcentesimo nonagesimo anno urbis conditae XVI
D. Iunio Silano et L. Murena consulibus Metellus de Creta triumphavit, Pompeius de bello piratico et Mithridatico. Nulla umquam pompa triumphi similis fuit. Ducti sunt ante eius currum filii Mithridatis, filius
35 Triganis et Aristobulus, rex Iudaeorum; praelata est ingens pecunia et auri atque argenti infinitum. Hoc tempore nullum per orbem terrarum grave bellum erat.

Digitized by Google

XVII Anno urbis conditae sexcentesimo nonagesimo tertio C. Iulius Caesar, qui postea imperavit, cum L. Bibulo consul est factus. Decreta est ei Gallia et Illy-
2 ricum cum legionibus decem. Is primus vicit Helvetios, qui nunc Sequani appellantur, deinde vincendo per 5 bella gravissima usque ad Oceanum Brittanicum pro-
3 cessit. Domuit autem annis novem fere omnem Galliam, quae inter Alpes, flumen Rhodanum, Rhenum et Oceanum est et circuitu patet ad bis et tricies centena milia passuum. Brittanis mox bellum intulit, 10 quibus ante eum ne nomen quidem Romanorum cognitum erat, eosque victos obsidibus acceptis stipendiarios fecit. Galliae autem tributi nomine annuum imperavit stipendium quadringenties, Germanosque trans Rhenum adgressus inmanissimis proeliis vicit. Inter 15 tot successus ter male pugnavit, apud Arvernos semel praesens et absens in Germania bis. Nam legati eius duo, Titurius et Aurunculeius, per insidias caesi sunt.

XVIII Circa eadem tempora, anno urbis conditae sexcentesimo nonagesimo septimo, M. Licinius Crassus, col- 20 lega Cn. Pompei Magni in consulatu secundo, contra Parthos missus est et cum circa Carras contra omen et auspicia dimicasset, a Surena, Orodis regis duce, victus ad postremum interfectus est cum filio, claris-
2 simo et praestantissimo iuvene. Reliquiae exercitus 25 per C. Cassium quaestorem servatae sunt, qui singulari animo perditas res tanta virtute restituit, ut Persas rediens trans Euphraten crebris proeliis vinceret.

XIX Hinc iam bellum civile successit exsecrandum et 30 lacrimabile, quo praeter calamitates, quae in proeliis acciderunt, etiam populi Romani fortuna mutata est.
2 Caesar enim rediens ex Gallia victor coepit poscere alterum consulatum atque ita, ut sine dubietate aliqua ei deferretur. Contradictum est a Marcello consule, 35 a Bibulo, a Pompeio, a Catone, iussusque dimissis exercitibus ad urbem redire. Propter quam iniuriam

Digitized by Google

ab Arimino, ubi milites congregatos habebat, adversum patriam cum exercitu venit. Consules cum Pompeio senatusque omnis atque universa nobilitas ex urbe fugit et in Graeciam transiit. Apud Epirum, 3
5 Macedoniam, Achaiam Pompeio duce senatus contra Caesarem bellum paravit.

Caesar vacuam urbem ingressus dictatorem se fecit. XX
Inde Hispanias petiit. Ibi Pompei exercitus validissimos et fortissimos cum tribus ducibus, L. Afranio, 2
10 M. Petreio, M. Varrone, superavit. Inde regressus in 3
Graeciam transiit, adversum Pompeium dimicavit. Primo proelio victus est et fugatus, evasit tamen, quia nocte interveniente Pompeius sequi noluit, dixitque Caesar nec Pompeium scire vincere et illo tantum
15 die se potuisse superari. Deinde in Thessalia apud 4
Palaeopharsalum productis utrimque ingentibus copiis dimicaverunt. Pompei acies habuit XL milia peditum, equites in sinistro cornu sexcentos, in dextro quingentos, praeterea totius Orientis auxilia, totam nobili-
20 tatem, innumeros senatores, praetorios, consulares et qui magnorum iam bellorum victores fuissent. Caesar in acie sua habuit peditum non integra XXX milia, equites mille.

Numquam adhuc Romanae copiae in unum neque XXI
25 maiores neque melioribus ducibus convenerant, totum terrarum orbem facile subacturae, si contra barbaros ducerentur. Pugnatum tum est ingenti contentione, 2
victusque ad postremum Pompeius et castra eius direpta sunt. Ipse fugatus Alexandriam petiit, ut a 3
30 rege Aegypti, cui tutor a senatu datus fuerat propter iuvenilem eius aetatem, acciperet auxilia. Qui fortunam magis quam amicitiam secutus occidit Pompeium, caput eius et anulum Caesari misit. Quo conspecto Caesar etiam lacrimas fudisse dicitur, tanti viri intuens
35 caput et generi quondam sui.

Mox Caesar Alexandriam venit. Ipsi quoque Pto- XXII
lomaeus parare voluit insidias, qua causa bellum regi

Digitized by Google

2 inlatum est. Victus in Nilo periit inventumque est
3 eius corpus cum lorica aurea. Caesar Alexandria potitus regnum Cleopatrae dedit, Ptolomaei sorori, cum qua consuetudinem stupri habuerat. Rediens inde Caesar Pharnacen, Mithridatis Magni filium, qui Pompeio in auxilium apud Thessaliam fuerat, rebellantem in Ponto et multas populi Romani provincias occupantem vicit acie, postea ad mortem coëgit. 5

XXIII Inde Romam regressus tertio se consulem fecit cum M. Aemilio Lepido, qui ei magister equitum dictatori ante annum fuerat. Inde in Africam profectus est, ubi infinita nobilitas cum Iuba, Mauritaniae rege, 10
2 bellum reparaverat. Duces autem Romani erant P. Cornelius Scipio ex genere antiquissimo Scipionis Africani (hic etiam socer Pompei Magni fuerat), M. Petreius, Q. Varus, M. Porcius Cato, L. Cornelius Faustus, Sullae dictatoris filius. Contra hos commisso proelio post multas dimicationes victor fuit Caesar. Cato, Scipio, Petreius, Iuba ipsi se occiderunt. Faustus, Sullae quondam dictatoris filius, Pompei gener, 15 20 a Caesare interfectus est.

XXIV Post annum Caesar Romam regressus quarto se consulem fecit et statim ad Hispanias est profectus, ubi Pompei filii, Cn. Pompeius et Sex. Pompeius, ingens bellum praeparaverant. Multa proelia fuerunt, 25 ultimum apud Mundam civitatem, in quo adeo Caesar paene victus est, ut fugientibus suis se voluerit occidere, ne post tantam rei militaris gloriam in potestatem adulescentium natus annos sex et quinquaginta veniret. Denique revocatis suis vicit. Ex Pompei 30 filiis maior occisus est, minor fugit.

XXV Inde Caesar bellis civilibus toto orbe conpositis Romam rediit. Agere insolentius coepit et contra consuetudinem Romanae libertatis. Cum ergo et honores ex sua voluntate praestaret, qui a populo antea 35 deferebantur, nec senatui ad se venienti adsurgeret aliaque regia ac paene tyrannica faceret, coniuratum

Digitized by Google

est in eum a sexaginta vel amplius senatoribus equitibusque Romanis. Praecipui fuerunt inter coniuratos duo Bruti ex eo genere Bruti, qui primus Romae consul fuerat et reges expulerat, et C. Cassius et Servi-
5 lius Casca. Ergo Caesar, cum senatus die inter ceteros venisset ad curiam, tribus et viginti vulneribus confossus est.

LIBER SEPTIMUS.

Anno urbis septingentesimo fere ac nono inter- I
10 fecto Caesare civilia bella reparata sunt. Percussoribus enim Caesaris senatus favebat. Antonius consul partium Caesaris civilibus bellis opprimere eos conabatur. Ergo turbata re publica multa Antonius scelera committens a senatu hostis iudicatus est. Missi
15 ad eum persequendum duo consules, Pansa et Hirtius, et Octavianus adulescens annos X et VIII natus, Caesaris nepos, quem ille testamento heredem reliquerat et nomen suum ferre iusserat. Hic est, qui postea Augustus est dictus et rerum potitus. Qui profecti
20 contra Antonium tres duces vicerunt eum. Evenit tamen, ut victores consules ambo morerentur. Quare tres exercitus uni Caesari Augusto paruerunt.

Fugatus Antonius amisso exercitu confugit ad II
Lepidum, qui Caesari magister equitum fuerat et tum
25 militum copias grandes habebat, a quo susceptus est. Mox Lepido operam dante Caesar pacem cum Antonio fecit et quasi vindicaturus patris sui mortem, a quo per testamentum fuerat adoptatus, Romam cum exercitu profectus extorsit, ut sibi vicesimo anno con-
30 sulatus daretur. Senatum proscripsit, cum Antonio 2
ac Lepido rem publicam armis tenere coepit. Per hos etiam Cicero orator occisus est multique alii nobiles.

Interea Brutus et Cassius, interfectores Caesaris, III

Digitized by Google

ingens bellum moverunt. Erant enim per Macedoniam et Orientem multi exercitus, quos occupaverant. Profecti sunt igitur contra eos Caesar Octavianus Augustus et M. Antonius; remanserat enim ad defendendam Italiam Lepidus. Apud Philippos, Macedo- 5
2 niae urbem, contra eos pugnaverunt. Primo proelio victi sunt Antonius et Caesar, periit tamen dux nobilitatis Cassius, secundo Brutum et infinitam nobilitatem, quae cum illis bellum gesserat, victam interfe-
3 cerunt. Ac sic inter eos divisa est res publica, ut 10 Augustus Hispanias, Gallias et Italiam teneret, Anto-
4 nius Asiam, Pontum, Orientem. Sed in Italia L. Antonius consul bellum civile commovit, frater eius, qui cum Caesare contra Brutum et Cassium dimicaverat. Is apud Perusiam, Tusciae civitatem, victus et captus 15 est, neque occisus.

IV Interim a Sex. Pompeio, Cn. Pompei Magni filio, ingens bellum in Sicilia commotum est his, qui superfuerant ex partibus Bruti Cassiique, ad eum confluentibus. Bellatum per Caesarem Augustum Octavianum 20 et M. Antonium adversus Sex. Pompeium est. Pax postremo convenit.

V Eo tempore M. Agrippa in Aquitania rem pro-
2 spere gessit et L. Ventidius Bassus inrumpentes in Syriam Persas tribus proeliis vicit. Pacorum, regis 25 Orodis filium, interfecit eo ipso die, quo olim Orodes, Persarum rex, per ducem Surenam Crassum occiderat. Hic primus de Parthis iustissimum triumphum Romae egit.

VI Interim Pompeius pacem rupit et navali proelio 30 victus fugiens ad Asiam interfectus est. Antonius, qui Asiam et Orientem tenebat, repudiata sorore Caesaris Augusti Octaviani Cleopatram, reginam Aegypti,
2 duxit uxorem. Contra Persas etiam ipse pugnavit. Primis eos proeliis vicit, regrediens tamen fame et 35 pestilentia laboravit et, cum instarent Parthi fugienti, ipse pro victo recessit.

Digitized by Google

Hic quoque ingens bellum civile commovit cogente VII
uxore Cleopatra, [regina Aegypti,] dum cupiditate muliebri optat etiam in urbe regnare. Victus est ab Augusto navali pugna clara et inlustri apud Actium,
5 qui locus in Epiro est, ex qua fugit in Aegyptum et desperatis rebus, cum omnes ad Augustum transirent, ipse se interemit. Cleopatra sibi aspidem admisit et veneno eius extincta est. Aegyptus per Octavianum Augustum imperio Romano adiecta est praepositusque
10 ei C. Cornelius Gallus. Hunc primum Aegyptus Romanum iudicem habuit.

Ita bellis toto orbe confectis Octavianus Augustus VIII
Romam rediit, duodecimo anno, quam consul fuerat. Ex eo rem publicam per quadraginta et quattuor an- 2
15 nos solus obtinuit. Ante enim duodecim annis cum Antonio et Lepido tenuerat. Ita ab initio principa- 3
tus eius usque ad finem quinquaginta et sex anni fuerunt. Obiit autem septuagesimo sexto anno morte 4
communi in oppido Campaniae Atella. Romae in
20 campo Martio sepultus est, vir, qui non inmerito ex maxima parte deo similis est putatus. Neque enim facile ullus eo aut in bellis felicior fuit aut in pace moderatior. Quadraginta et quattuor annis, quibus solus gessit imperium, civilissime vixit, in cunctos
25 liberalissimus, in amicos fidissimus, quos tantis evexit honoribus, ut paene aequaret fastigio suo.

Nullo tempore ante eum magis res Romana flo- IX
ruit. Nam exceptis civilibus bellis, in quibus invictus fuit, Romano adiecit imperio Aegyptum, Cantabriam,
30 Dalmatiam saepe ante victam, sed penitus tunc subactam, Pannoniam, Aquitaniam, Illyricum, Raetiam, Vindelicos et Salassos in Alpibus, omnes Ponti maritimas civitates, in his nobilissimas Bosphorum et Panticapaeum. Vicit autem *multis* proeliis Dacos.
35 Germanorum ingentes copias cecidit, ipsos quoque trans Albim fluvium summovit, qui in Barbarico longe ultra Rhenum est. Hoc tamen bellum per Drusum,

Digitized by Google

privignum suum, administravit, sicut per Tiberium, privignum alterum, Pannonicum, *** quo bello XL captivorum milia ex Germania transtulit et supra ripam Rheni in Gallia conlocavit. Armeniam a Parthis recepit. Obsides, quod nulli antea, Persae ei dederunt. Reddiderunt etiam signa Romana, quae Crasso victo ademerant.

X Scythae et Indi, quibus antea Romanorum nomen incognitum fuerat, munera et legatos ad eum mise-
2 runt. Galatia quoque sub hoc provincia facta est, cum antea regnum fuisset, primusque eam M. Lollius
3 pro praetore administravit. Tanto autem amore etiam apud barbaros fuit, ut reges populi Romani amici in honorem eius conderent civitates, quas Caesareas nominarent, [sicut in Mauritania a rege Iuba, et in
4 Palaestina, quae nunc urbs est clarissima]. Multi autem reges ex regnis suis venerunt, ut ei obsequerentur, et habitu Romano, togati scilicet, ad vehiculum
5 vel equum ipsius cucurrerunt. Moriens Divus appellatus. Rem publicam beatissimam Tiberio successori reliquit, qui privignus ei, mox gener, postremo adoptione filius fuerat.

XI Sed Tiberius ingenti socordia imperium gessit, gravi crudelitate, scelesta avaritia, turpi libidine. Nam nusquam ipse pugnavit, bella per legatos gessit suos.
2 Quosdam reges ad se per blanditias evocatos numquam remisit, in quibus Archelaum Cappadocem, cuius etiam regnum in provinciae formam redegit et maximam civitatem appellari nomine suo iussit, quae nunc
3 Caesarea dicitur, cum Mazaca antea vocaretur. Hic tertio et vicesimo imperii anno, aetatis septuagesimo octavo, ingenti omnium gaudio mortuus est in Campania.

XII Successit ei C. Caesar, cognomento Caligula, Drusi, privigni Augusti, et ipsius Tiberi nepos, sceleratissimus ac funestissimus et qui etiam Tiberi dedecora
2 purgaverit. Bellum contra Germanos suscepit et in-

Digitized by Google

gressus Sueviam nihil strenue fecit. Stupra sororibus 3
intulit, ex una etiam filiam agnovit. Cum adversum 4
cunctos ingenti avaritia, libidine, crudelitate saeviret,
interfectus in Palatio est anno aetatis vicesimo nono,
5 imperii tertio, mense decimo dieque octavo.

Post hunc Claudius fuit, patruus Caligulae, Drusi, XIII
qui apud Mogontiacum monumentum habet, filius,
[cuius et Caligula nepos erat]. Hic medie imperavit,
multa gerens tranquille atque moderate, quaedam cru-
10 deliter et insulse. Brittanis intulit bellum, quam 2
nullus Romanorum post C. Caesarem attigerat, eaque
devicta per Cn. Sentium et A. Plautium, inlustres ac
nobiles viros, triumphum celebrem egit. Quasdam in- 3
sulas etiam ultra Brittanias in Oceano positas im-
15 perio Romano addidit, quae appellantur Orchades, filio
autem suo Brittanici nomen inposuit. Tam civilis autem 4
circa quosdam amicos extitit, ut etiam Plautium, no-
bilem virum, qui expeditione Brittanica multa egregie
fecerat, triumphantem ipse prosequeretur et conscen-
20 denti Capitolium laevus incederet. Is vixit annos IV 5
et LX, imperavit XIV. Post mortem consecratus est
Divusque appellatus.

Successit huic Nero, Caligulae, avunculo suo, simil- XIV
limus, qui Romanum imperium et deformavit et mi-
25 nuit, inusitatae luxuriae sumptuumque, ut qui exemplo
C. Caligulae [in] calidis et frigidis lavaret unguentis,
retibus aureis piscaretur, quae blattinis funibus extra-
hebat. Infinitam senatus partem interfecit, bonis om- 2
nibus hostis fuit. Ad postremum se tanto dedecore
30 prostituit, ut et saltaret et cantaret in scaena citha-
roedico habitu vel tragico. Parricidia multa commisit 3
fratre, uxore, *sorore*, matre interfectis. Urbem Romam
incendit, ut spectaculi eius imaginem cerneret, quali
olim Troia capta arserat. In re militari nihil omnino 4
35 ausus Brittaniam paene amisit. Nam duo sub eo
nobilissima oppida capta illic atque eversa sunt. Ar-
meniam Parthi sustulerunt legionesque Romanas sub

Digitized by Google

5 iugum miserunt. Duae tamen sub eo provinciae factae sunt, Pontus Polemoniacus concedente rege Polemone et Alpes Cottiae Cottio rege defuncto.

XV Per haec Romano orbi execrabilis ab omnibus simul destitutus est et a senatu hostis iudicatus; cum 5 quaereretur ad poenam, quae poena erat talis, ut nudus per publicum ductus furca capiti eius inserta virgis usque ad mortem caederetur atque ita praecipitaretur a saxo, e Palatio fugit et in suburbano se liberti sui, quod inter Salariam et Nomentanam viam 10
2 ad quartum urbis miliarium est, interfecit. Is aedificavit Romae thermas, quae ante Neronianae dictae
3 nunc Alexandrianae appellantur. Obiit tricesimo et altero aetatis anno, imperii quarto decimo, atque in eo omnis Augusti familia consumpta est. 15

XVI Huic Serv. Galba successit, antiquissimae nobilitatis senator, cum septuagesimum et tertium annum ageret aetatis, ab Hispanis et Gallis imperator electus,
2 mox ab universo exercitu libenter acceptus. Nam privata eius vita insignis fuerat militaribus et civilibus 20 rebus. Saepe consul, saepe pro consule, frequenter dux in gravissimis bellis. Huius breve imperium fuit et quod bona haberet exordia, nisi ad severitatem pro-
3 pensior videretur. Insidiis tamen Othonis occisus est imperii mense septimo. Iugulatus in foro Romae se- 25 pultusque in hortis suis, qui sunt Aurelia via non longe ab urbe Roma.

XVII Otho occiso Galba invasit imperium, materno genere nobilior quam paterno, neutro tamen obscuro.
2 In privata vita mollis et Neroni familiaris, in imperio 30
3 documentum sui non potuit ostendere. Nam cum isdem temporibus, quibus Otho Galbam occiderat, etiam Vitellius factus esset a Germanicianis exercitibus imperator, bello contra eum suscepto cum apud Betriacum in Italia levi proelio victus esset, 35 ingentes tamen copias ad bellum haberet, sponte semet occidit. Petentibus militibus, ne tam cito de

Digitized by Google

belli desperaret eventu, cum tanti se non esse dixisset, ut propter eum bellum civile moveretur, voluntaria morte obiit tricesimo et octavo aetatis anno, nonagesimo et quinto imperii die.

5 Dein Vitellius imperio potitus est, familia hono- XVIII
rata magis quam nobili. Nam pater eius non admodum clare natus tres tamen ordinarios gesserat consulatus. Hic cum multo dedecore imperavit et gravi 2
saevitia notabilis, praecipue ingluvie et voracitate,
10 quippe cum de die saepe quarto vel quinto feratur
epulatus. Notissima certe cena memoriae mandata 3
est, quam ei Vitellius frater exhibuit, in qua super ceteros sumptus duo milia piscium, septem avium adposita traduntur. Hic cum Neroni similis esse vellet 4
15 atque id adeo prae se ferret, ut etiam exequias Neronis, quae humiliter sepultae fuerant, honoraret, a Vespasiani ducibus occisus est interfecto prius [in urbe] Sabino, Vespasiani imperatoris fratre, quem cum Capitolio incendit. Interfectus autem est magno de-
20 decore: tractus per urbem Romam publice, nudus, 5
erecto coma capite et subiecto ad mentum gladio, stercore in vultum et pectus ab omnibus obviis adpetitus, postremo iugulatus et in Tiberim deiectus etiam communi caruit sepultura. Periit autem aetatis anno 6
25 septimo et quinquagesimo, imperii mense octavo et die uno.

Vespasianus huic successit, factus apud Palaesti- XIX
nam imperator, princeps obscure quidem natus, sed optimis conparandus, privata vita inlustris, ut qui a
30 Claudio in Germaniam et deinde in Brittaniam missus
tricies et bis cum hoste conflixerit, duas validissimas gentes, viginti oppida, insulam Vectam, Brittaniae proximam, imperio Romano adiecerit. Romae se in 2
imperio moderatissime gessit. Pecuniae tantum avi-
35 dior fuit, ita *tamen*, ut eam nulli iniuste auferret. Quam cum omni diligentiae provisione colligeret, tamen studiosissime largiebatur, praecipue indigenti-

Digitized by Google

bus. Nec facile ante eum cuiusquam principis vel maior est liberalitas comperta, vel iustior. Placidissimae lenitatis, ut qui maiestatis quoque contra se
3 reos non facile puniret ultra exilii poenam. Sub hoc Iudaea Romano accessit imperio et Hierosolyma, quae
4 fuit urbs nobilissima Palaestinae. Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, quae liberae ante id tempus fuerant, item Thraciam, Ciliciam, Commagenen, quae sub regibus amicis egerant, in provinciarum formam redegit.

XX Offensarum et inimicitiarum inmemor fuit, convicia a causidicis et philosophis in se dicta leniter tulit, diligens tamen coërcitor disciplinae militaris. Hic cum
2 filio Tito de Hierosolymis triumphavit. Per haec cum senatui, populo, postremo cunctis amabilis ac iucundus esset, profluvio ventris extinctus est in villa propria circa Sabinos, annum agens aetatis sexagesimum nonum, imperii nonum et diem septimum, atque inter
3 Divos relatus est. Genituram filiorum ita cognitam habuit, ut, cum multae contra eum coniurationes fierent, quas patefactas ingenti dissimulatione contempsit, in senatu dixerit aut filios sibi successuros, aut neminem.

XXI Huic Titus filius successit, qui et ipse Vespasianus est dictus, vir omnium virtutum genere mirabilis adeo, ut amor et deliciae humani generis diceretur, facundissimus, bellicosissimus, moderatissimus. Causas Latine egit, poëmata et tragoedias Graece conposuit.
2 In oppugnatione Hierosolymorum sub patre militans duodecim propugnatores duodecim sagittarum confixit ictibus. Romae tantae civilitatis in imperio fuit, ut nullum omnino punierit, convictos adversum se coniurationis dimiserit vel in eadem familiaritate, qua
3 antea, habuerit. Facilitatis et liberalitatis tantae fuit, ut, cum nulli quicquam negaret et ab amicis reprehenderetur, responderit nullum tristem debere ab imperatore discedere, praeterea cum quadam die in cena

Digitized by Google

recordatus fuisset nihil se illo die cuiquam praestitisse, dixerit: 'Amici, hodie diem perdidi'. Hic Romae 4
amphitheatrum aedificavit et quinque milia ferarum in
dedicatione eius occidit. Per haec inusitato favore di- XXII
5 lectus morbo periit in ea, qua pater, villa post biennium et menses octo, dies viginti, quam imperator
erat factus, aetatis anno altero et quadragesimo. Tan- 2
tus luctus eo mortuo publicus fuit, ut omnes tamquam
in propria doluerint orbitate. Senatus obitu ipsius
10 circa vesperam nuntiato nocte inrupit in curiam et tantas ei mortuo laudes gratiasque congessit, quantas
nec vivo umquam egerat nec praesenti. Inter Divos
relatus est.

Domitianus mox accepit imperium, frater ipsius XXIII
15 iunior, Neroni aut Caligulae aut Tiberio similior quam patri vel fratri suo. Primis tamen annis moderatus
in imperio fuit, mox ad ingentia vitia progressus libidinis, iracundiae, crudelitatis, avaritiae tantum in se
odii concitavit, ut merita et patris et fratris aboleret.
20 Interfecit nobilissimos e senatu. Dominum se et 2
deum primus appellari iussit. Nullam sibi nisi auream et argenteam statuam in Capitolio passus est
poni. Consobrinos suos interfecit. Superbia quoque 3
in eo execrabilis fuit. Expeditiones quattuor habuit, 4
25 unam adversum Sarmatas, alteram adversum Cattos, duas adversum Dacos. De Dacis Cattisque duplicem
triumphum egit, de Sarmatis solam lauream usurpavit. Multas tamen calamitates isdem bellis passus
est; nam in Sarmatia legio eius cum duce interfecta
30 est et a Dacis Oppius Sabinus consularis et Cornelius
Fuscus, praefectus praetorio, cum magnis exercitibus
occisi sunt. Romae quoque multa opera fecit, in his 5
Capitolium et Forum Transitorium, Divorum Porticus, Isium ac Serapium et Stadium. Verum cum ob 6
35 scelera universis exosus esse coepisset, interfectus est suorum coniuratione in Palatio anno aetatis quadragesimo quinto, imperii quinto decimo. Funus eius

Digitized by Google

cum ingenti dedecore per vespillones exportatum et ignobiliter est sepultum.

LIBER OCTAVUS.

I Anno octingentesimo et quinquagesimo ab urbe condita, Vetere et Valente consulibus res publica ad prosperrimum statum rediit bonis principibus ingenti felicitate commissa. Domitiano enim, exitiabili tyranno, Nerva successit, vir in privata vita moderatus et strenuus, nobilitatis mediae. Qui senex admodum operam dante Petronio Secundo, praefecto praetorio, item Parthenio, interfectore Domitiani, imperator est factus; aequissimum se et civilissimum praebuit.
2 Rei publicae divina provisione consuluit Traianum adoptando. Mortuus est Romae post annum et quattuor menses imperii sui ac dies octo, aetatis septuagesimo et altero anno, atque inter Divos relatus est.

II Successit ei Ulpius Crinitus Traianus, natus Italicae in Hispania, familia antiqua magis quam clara. Nam pater eius primum consul fuit. Imperator autem apud Agrippinam in Galliis factus est. Rem publicam ita administravit, ut omnibus principibus merito
2 praeferatur, inusitatae civilitatis et fortitudinis. Romani imperii, quod post Augustum defensum magis fuerat quam nobiliter ampliatum, fines longe lateque diffudit. Urbes trans Rhenum in Germania reparavit. Daciam Decibalo victo subegit provincia trans Danubium facta in his agris, quos nunc Taifali, Victoali et Tervingi habent. Ea provincia decies centena milia passuum in circuitu tenuit.

III Armeniam, quam occupaverant Parthi, recepit Parthomasiri occiso, qui eam tenebat. Albanis regem dedit. Hiberorum regem et Sauromatarum et Bos-

Digitized by Google

phoranorum et Arabum et Osdroënorum et Colchorum in fidem accepit. Carduenos, Marcomedos occupavit et Anthemusiam, magnam Persidis regionem, Seleuciam, Ctesiphontem, Babylonem; Messenios vicit
5 ac tenuit. Usque ad Indiae fines et mare Rubrum 2
accessit atque ibi tres provincias fecit, Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam, cum his gentibus, quae Madenam attingunt. Arabiam postea in provinciae formam redegit. In mari Rubro classem instituit, ut
10 per eam Indiae fines vastaret.

Gloriam tamen militarem civilitate et moderatione IV
superavit, Romae et per provincias aequalem se omnibus exhibens, amicos salutandi causa frequentans vel aegrotantes vel cum festos dies habuissent, con-
15 vivia cum isdem indiscreta vicissim habens, saepe in vehiculis eorum sedens, nullum senatorum laedens, nihil iniustum ad augendum fiscum agens, liberalis in cunctos, publice privatimque ditans omnes et honoribus augens, quos vel mediocri familiaritate cognovis-
20 set, *per* orbem terrarum aedificans multa, inmunitates civitatibus tribuens, nihil non tranquillum et placidum agens, adeo ut omni eius aetate unus senator damnatus sit atque is tamen per senatum ignorante Traiano. Ob haec per orbem terrarum deo proximus nihil non
25 venerationis meruit et vivus et mortuus.

Inter alia dicta hoc ipsius fertur egregium. Ami- V
cis enim culpantibus, quod nimium circa omnes communis esset, respondit talem se imperatorem esse privatis, quales esse sibi imperatores privatus optas-
30 set. Post ingentem igitur gloriam belli domique 2
quaesitam e Perside rediens apud Seleuciam Isauriae profluvio ventris extinctus est. Obiit autem aetatis anno sexagesimo tertio, mense nono, die quarto, imperii nono decimo, mense sexto, die quinto decimo.
35 Inter Divos relatus est solusque omnium intra urbem sepultus est. Ossa conlata in urnam auream in foro, quod aedificavit, sub columna posita sunt, cuius alti-

Digitized by Google

3 tudo CXLIV pedes habet. Huius tantum memoriae delatum est, ut usque ad nostram aetatem non aliter in senatu principibus adclametur, nisi 'Felicior Augusto, melior Traiano'. Adeo in eo gloria bonitatis obtinuit, ut vel adsentantibus vel vere laudantibus occasionem magnificentissimi praestet exempli.

VI Defuncto Traiano Aelius Hadrianus creatus est princeps, sine aliqua quidem voluntate Traiani, sed operam dante Plotina, Traiani uxore; nam eum Traianus, quamquam consobrinae suae filium, vivus noluerat adoptare. Natus et ipse Italicae in Hispania.
2 Qui Traiani gloriae invidens statim provincias tres reliquit, quas Traianus addiderat, et de Assyria, Mesopotamia, Armenia revocavit exercitus ac finem imperii esse voluit Euphraten. Idem de Dacia facere conatum amici deterruerunt, ne multi cives Romani barbaris traderentur, propterea quia Traianus victa Dacia ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbes colendas. Dacia enim diuturno bello Decibali viris fuerat exhausta.

VII Pacem tamen omni imperii sui tempore habuit,
2 semel tantum per praesidem dimicavit. Orbem Romanum circumiit; multa aedificavit. Facundissimus Latino sermone, Graeco eruditissimus fuit. Non magnam clementiae gloriam habuit, diligentissimus tamen circa
3 aerarium et militum disciplinam. Obiit in Campania maior sexagenario, imperii anno vicesimo primo, mense decimo, die vicesimo nono. Senatus ei tribuere noluit divinos honores, tamen cum successor ipsius T. Aurelius Antoninus Fulvius hoc vehementer exigeret, etsi universi senatores palam resisterent, tandem obtinuit.

VIII Ergo Hadriano successit T. Antoninus Fulvius Boionius, idem etiam Pius nominatus, genere claro, sed non admodum vetere, vir insignis et qui merito Numae Pompilio conferatur, ita ut Romulo Traianus
2 aequetur. Vixit ingenti honestate privatus, maiore in imperio, nulli acerbus, cunctis benignus, in re militari

Digitized by Google

moderata gloria, defendere magis provincias quam amplificare studens, viros aequissimos ad administrandam rem publicam quaerens, bonis honorem habens, inprobos sine aliqua acerbitate detestans, regibus amicis venerabilis non minus quam terribilis, adeo ut barbarorum plurimae nationes depositis armis ad eum controversias suas litesque deferrent sententiaeque parerent. Hic ante imperium ditissimus opes quidem 3
omnes suas stipendiis militum et circa amicos liberalitatibus minuit, verum aerarium opulentum reliquit. Pius propter clementiam dictus est. Obiit 4
apud Lorium, villam suam, miliario ab urbe duodecimo, vitae anno septuagesimo tertio, imperii vicesimo tertio, atque inter Divos relatus est et merito consecratus.

Post hunc imperavit M. Antoninus Verus, haud IX
dubie nobilissimus, quippe cum eius origo paterna a Numa Pompilio, materna a Solentino rege penderet, et cum eo L. Annius Antoninus Verus. Tumque primum 2
Romana res publica duobus aequo iure imperium administrantibus paruit, cum usque ad eos singulos semper habuisset Augustos. Hi et genere inter se coniuncti X
fuerunt et adfinitate. Nam Verus Annius Antoninus M. Antonini filiam in matrimonium habuit, M. autem Antoninus gener Antonini Pii fuit per uxorem Galeriam Faustinam iuniorem, consobrinam suam. Hi 2
bellum contra Parthos gesserunt, qui post victoriam Traiani tum primum rebellaverant. Verus Antoninus ad id profectus est. Qui Antiochiae et circa Armeniam agens multa per duces suos et ingentia patravit. Seleuciam, Assyriae urbem nobilissimam, cum quadringentis milibus hominum cepit; Parthicum triumphum revexit. Cum fratre eodemque socero triumphavit. 3
Obiit tamen in Venetia, cum a Concordia civitate Altinum proficisceretur et cum fratre in vehiculo sederet, subito sanguine ictus, casu morbi, quem Graeci apoplexin vocant. Vir ingenii parum civilis, reverentia 4

Digitized by Google

tamen fratris nihil umquam atrox ausus. Cum obisset undecimo imperii anno, inter deos relatus est.

XI Post eum M. Antoninus solus rem publicam tenuit, vir, quem mirari facilius quis quam laudare possit. A principio vitae tranquillissimus, adeo ut ex infantia 5 quoque vultum nec ex gaudio nec ex maerore mutaverit. Philosophiae deditus Stoicae, ipse etiam non solum vitae moribus, sed etiam eruditione philosophus.

2 Tantae admirationis adhuc iuvenis, ut eum successorem paraverit Hadrianus relinquere, adoptato tamen 10 Antonino Pio generum ei idcirco esse voluerit, ut hoc ordine ad imperium perveniret.

XII Institutus est ad philosophiam per Apollonium Chalcedonium, ad scientiam litterarum Graecarum per *Sextum* Chaeronensem, Plutarchi nepotem, Latinas au- 15 tem eum litteras Fronto, orator nobilissimus, docuit. Hic cum omnibus Romae aequo iure egit, ad nullam insolentiam elatus est imperii fastigio; liberalitatis

2 prompt issimae. Provincias ingenti benignitate et moderatione tractavit. Contra Germanos eo principe res 20 feliciter gestae sunt. Bellum ipse unum gessit Marcomannicum, sed quantum nulla memoria fuit, adeo ut Punicis conferatur. Nam eo gravius est factum, quod universi exercitus Romani perierant. Sub hoc enim tantus casus pestilentiae fuit, ut post victoriam 25 Persicam Romae ac per Italiam provinciasque maxima hominum pars, militum omnes fere copiae languore defecerint.

XIII Ingenti ergo labore et moderatione, cum apud Carnuntum iugi triennio perseverasset, bellum Marcoman- 30 nicum confecit, quod cum his Quadi, Vandali, Sarmatae, Suevi atque omnis barbaria commoverat, multa hominum milia interfecit, ac Pannoniis servitio liberatis Romae rursus cum Commodo Antonino, filio suo,

2 quem iam Caesarem fecerat, triumphavit. Ad huius 35 belli sumptum cum aerario exhausto largitiones nullas haberet neque indicere provincialibus aut senatui

Digitized by Google

aliquid vellet, instrumentum regii cultus facta in foro Divi Traiani sectione distraxit, vasa aurea, pocula crystallina et murrina, uxoriam ac suam sericam et auream vestem, multa ornamenta gemmarum. Ac per
5 duos continuos menses ea venditio habita est multumque auri redactum. Post victoriam tamen emptoribus pretia restituit, qui reddere conparata voluerunt; molestus nulli fuit, qui maluit semel empta retinere.

Hic permisit viris clarioribus, ut convivia eodem XIV
10 cultu quo ipse et ministris similibus exhiberent. In editione munerum post victoriam adeo magnificus fuit, ut centum simul leones exhibuisse tradatur. Cum 2 igitur fortunatam rem publicam et virtute et mansuetudine reddidisset, obiit XVIII imperii anno, vitae
15 LXI, et omnibus certatim adnitentibus inter Divos relatus est.

Huius successor L. Antoninus Commodus nihil XV paternum habuit, nisi quod contra Germanos feliciter et ipse pugnavit. Septembrem mensem ad nomen
20 suum transferre conatus est, ut Commodus diceretur. Sed luxuria et obscenitate depravatus gladiatoriis armis saepissime in ludo, deinceps etiam in amphitheatro cum huiusmodi hominibus dimicavit. Obiit morte subita atque adeo, ut strangulatus vel veneno inter-
25 fectus putaretur, cum annis XII post patrem et VIII mensibus imperasset, tanta execratione omnium, ut hostis humani generis etiam mortuus iudicaretur.

Huic successit Pertinax, grandaevus iam et qui XVI septuagenariam attigisset aetatem, praefecturam urbi
30 tum agens, ex senatus consulto imperare iussus. Octogesimo die imperii praetorianorum militum seditione et Iuliani scelere occisus est.

Post eum Salvius Iulianus rem publicam invasit, vir XVII nobilis et iure peritissimus, nepos Salvi Iuliani, qui sub
35 Divo Hadriano perpetuum conposuit edictum. Victus est a Severo apud Mulvium pontem, interfectus in Palatio. Vixit mensibus septem, postquam coeperat imperare.

Digitized by Google

XVIII Hinc imperii Romani administrationem Septimius Severus accepit, oriundus ex Africa, provincia Tripolitana, oppido Lepti. Solus omni memoria et ante et
2 postea ex Africa imperator fuit. Hic primum fisci advocatus, mox militaris tribunus, per multa deinde et varia officia atque honores usque ad administratio-
3 nem totius rei publicae venit. Pertinacem se appellari voluit in honorem eius Pertinacis, qui a Iuliano
4 fuerat occisus. Parcus admodum fuit, natura saevus. Bella multa et feliciter gessit. Pescennium Nigrum, qui in Aegypto et Syria rebellaverat, apud Cyzicum interfecit. Parthos vicit et Arabas interiores et Adiabenos. Arabas eo usque superavit, ut etiam provinciam ibi faceret. Idcirco Parthicus, Arabicus, Adiabenicus dictus est. Multa toto orbe Romano reparavit. Sub eo etiam Clodius Albinus, qui in occidendo Pertinace socius fuerat Iuliano, Caesarem se in Gallia fecit, victusque apud Lugdunum est interfectus.

XIX Severus tamen praeter bellicam gloriam etiam civilibus studiis clarus fuit et litteris doctus, philosophiae scientiam ad plenum adeptus. Novissimum bellum in Brittania habuit, utque receptas provincias omni securitate muniret, vallum per CXXXII passuum milia a mari ad mare deduxit. Decessit Eboraci admodum senex, imperii anno sexto decimo, mense tertio. Divus
2 appellatus est. Nam filios duos successores reliquit, Bassianum et Getam, sed Bassiano Antonini nomen a senatu voluit inponi. Itaque dictus est M. Aurelius Antoninus Bassianus patrique successit. Nam Geta hostis publicus iudicatus confestim periit.

XX M. igitur Aurelius Antoninus Bassianus, idemque Caracalla, morum fere paternorum fuit, paulo asperior et minax. Opus Romae egregium fecit lavacri, quae *thermae* Antoninianae appellantur, nihil praeterea memorabile. Inpatientis libidinis, qui novercam suam
2 Iuliam uxorem duxerit. Defunctus est in Osdroëna apud Edessam moliens adversum Parthos expeditio-

Digitized by Google

nem anno imperii sexto, mense secundo, vix egressus quadragesimum tertium annum. Funere publico elatus est.

Deinde Opilius Macrinus, qui praefectus praetorio XXI
5 erat, cum filio Diadumeno facti imperatores nihil memorabile ex temporis brevitate gesserunt. Nam imperium eorum duum mensuum et unius anni fuit. Seditione militari ambo pariter occisi sunt.

Creatus est post hos M. Aurelius Antoninus. Hic XXII
10 Antonini Caracallae filius putabatur, sacerdos autem Heliogabali templi erat. Is cum Romam ingenti et militum et senatus expectatione venisset, probris se omnibus contaminavit. Inpudicissime et obscenissime vixit, biennioque post et octo mensibus tumultu inter-
15 fectus est militari et cum eo mater Symiasera.

Successit huic Aurelius Alexander, ab exercitu XXIII Caesar, a senatu Augustus nominatus, iuvenis admodum, susceptoque adversus Persas bello Xerxen, eorum regem, gloriosissime vicit. Militarem disciplinam se-
20 verissime rexit. Quasdam tumultuantes legiones integras exauctoravit. Adsessorem habuit vel scrinii magistrum Ulpianum, iuris conditorem. Romae quoque favorabilis fuit. Periit in Gallia militari tumultu tertio decimo imperii anno et die nono. In Mamae-
25 am, matrem suam, unice pius.

LIBER NONUS.

Post hunc Maximinus ex corpore militari primus I ad imperium accessit sola militum voluntate, cum nulla senatus intercessisset auctoritas neque ipse senator
30 esset. Is bello adversus Germanos feliciter gesto cum a militibus imperator esset appellatus, a Pupieno Aquileiae occisus est deserentibus eum militibus suis cum

Digitized by Google

filio adhuc puero, cum quo imperaverat triennio et paucis diebus.

II Postea tres simul Augusti fuerunt, Pupienus, Balbinus, Gordianus, duo superiores obscurissimo genere, Gordianus nobilis, quippe cuius pater, senior Gordianus, consensu militum, cum proconsulatum Africae gereret, Maximino imperante princeps fuisset electus. 2 Itaque cum Romam venissent, Balbinus et Pupienus in Palatio interfecti sunt, soli Gordiano imperium reservatum. Gordianus admodum puer cum Tranquillinam Romae duxisset uxorem, Ianum Geminum aperuit et ad Orientem profectus Parthis bellum intulit, qui iam moliebantur erumpere. Quod quidem feliciter 3 gessit proeliisque ingentibus Persas adflixit. Rediens haud longe a Romanis finibus interfectus est fraude Philippi, qui post eum imperavit. Miles ei tumulum vicesimo miliario a Circesio, quod castrum nunc Romanorum est Euphratae inminens, aedificavit, exequias Romam revexit, ipsum Divum appellavit.

III Philippi duo, filius ac pater, Gordiano occiso imperium invaserunt atque exercitu incolumi reducto ad Italiam ex Syria profecti sunt. His imperantibus millesimus annus Romae urbis ingenti ludorum apparatu spectaculorumque celebratus est. Ambo deinde ab exercitu interfecti sunt, senior Philippus Veronae, Romae iunior. Annis quinque imperaverunt; inter Divos tamen relati sunt.

IV Post hos Decius e Pannonia inferiore Budaliae natus imperium sumpsit. Bellum civile, quod in Gallia motum fuerat, oppressit. Filium suum Caesarem fecit. Romae lavacrum aedificavit. Cum imperassent biennio ipse et filius, uterque in Barbarico interfecti sunt. Senior meruit inter Divos referri.

V Mox imperatores creati sunt Gallus Hostilianus et Galli filius Volusianus. Sub his Aemilianus in Moesia res novas molitus est; ad quem opprimendum cum ambo profecti essent, Interamnae interfecti sunt non

Digitized by Google

conpleto biennio. Nihil omnino clarum gesserunt. Sola pestilentia et morbis atque aegritudinibus notus eorum principatus fuit. Aemilianus obscurissime na- VI
tus obscurius imperavit ac tertio mense extinctus est.
5 Hinc Licinius Valerianus in Raetia et Norico * VII
agens ab exercitu imperator et mox Augustus est factus. Gallienus quoque Romae a senatu Caesar est appellatus. Horum imperium Romano nomini perniciosum et paene exitiabile fuit vel infelicitate prin-
10 cipum vel ignavia. Germani Ravennam usque venerunt. Valerianus in Mesopotamia bellum gerens a Sapore, Persarum rege, superatus est, mox etiam captus apud Parthos ignobili servitute consenuit.

Gallienus cum adulescens factus esset Augustus, VIII
15 imperium primum feliciter, mox commode, ad ultimum perniciose gessit. Nam iuvenis in Gallia et Illyrico multa strenue fecit occiso apud Mursam Ingenuo, qui purpuram sumpserat, et † Trebelliano. Diu placidus et quietus, mox in omnem lasciviam dis-
20 solutus, tenendae rei publicae habenas probrosa ignavia et desperatione laxavit. Alamanni vastatis Galliis 2
in Italiam penetraverunt. Dacia, quae a Traiano ultra Danubium fuerat adiecta, tum amissa, Graecia, Macedonia, Pontus, Asia vastata est per Gothos, Pannonia
25 a Sarmatis Quadisque populata est, Germani usque ad Hispanias penetraverunt et civitatem nobilem Tarraconem expugnaverunt, Parthi Mesopotamia occupata Syriam sibi coeperant vindicare.

Iam desperatis rebus et deleto paene imperio Ro- IX
30 mano Postumus in Gallia, obscurissime natus, purpuram sumpsit et per annos decem ita imperavit, ut consumptas paene provincias ingenti virtute et moderatione reparaverit. Qui seditione militum interfectus est, quod Mogontiacum *civitatem*, quae adversus eum
35 rebellaverat Laeliano res novas moliente, diripiendam militibus tradere noluisset. Post eum Marius, vilissi- 2
mus opifex, purpuram accepit et secundo die inter-

Digitized by Google

3 fectus est. Victorinus postea Galliarum accepit imperium, vir strenuissimus, sed cum nimiae libidinis esset et matrimonia aliena corrumperet, Agrippinae occisus est actuario quodam dolum machinante, imperii sui anno secundo. 5

X Huic successit Tetricus senator, qui Aquitaniam honore praesidis administrans absens a militibus imperator electus est et apud Burdigalam purpuram sumpsit. Seditiones multas militum pertulit. Sed dum haec in Gallia geruntur, in Oriente per Odenathum Persae victi sunt. Defensa Syria, recepta Mesopotamia usque ad Ctesiphontem Odenathus penetravit. 10

XI Ita Gallieno rem publicam deserente Romanum imperium in Occidente per Postumum, per Odenathum in Oriente servatum est. Gallienus interea Mediolani cum Valeriano fratre occisus est imperii anno nono, Claudiusque ei successit a militibus electus, a senatu 2 appellatus Augustus. Hic Gothos Illyricum Macedoniamque vastantes ingenti proelio vicit. Parcus vir ac modestus et iusti tenax ac rei publicae gerendae idoneus, qui tamen intra imperii biennium morbo interiit. Divus appellatus est. Senatus eum ingenti honore decoravit, scilicet ut in curia clipeus ipsi aureus, item in Capitolio statua aurea poneretur. 15 20

XII Quintillus post eum, Claudi frater, consensu militum imperator electus est, unicae moderationis vir et civilitatis, aequandus fratri vel praeponendus. Consensu senatus appellatus Augustus septimo decimo die imperii occisus est. 25

XIII Post eum Aurelianus suscepit imperium, Dacia Ripensi oriundus, vir in bello potens, animi tamen inmodici et ad crudelitatem propensioris. Is quoque Gothos strenuissime vicit. Romanam dicionem ad fines pristinos varia bellorum felicitate revocavit. Superavit in Gallia Tetricum apud Catalaunos ipso Tetrico prodente exercitum suum, cuius adsiduas seditiones ferre non poterat. Quin etiam per litteras 30 35

Digitized by Google

occultas Aurelianum ita fuerat deprecatus, ut inter alia versu Vergiliano uteretur: 'Eripe me his, invicte, malis'. Zenobiam quoque, quae occiso Odenatho 2
marito Orientem tenebat, haud longe ab Antiochia
5 sine gravi proelio cepit, ingressusque Romam nobilem triumphum quasi receptor Orientis Occidentisque egit praecedentibus currum Tetrico et Zenobia. Qui quidem Tetricus corrector Lucaniae postea fuit ac privatus diutissime vixit; Zenobia autem posteros, qui
10 adhuc manent, Romae reliquit.

Hoc imperante etiam in urbe monetarii rebella- XIV
verunt vitiatis pecuniis et Felicissimo rationali interfecto. Quos Aurelianus victos ultima crudelitate conpescuit. Plurimos nobiles capite damnavit. Saevus
15 et sanguinarius ac necessarius magis in quibusdam quam in ullo amabilis imperator. Trux omni tempore, etiam filii sororis interfector, disciplinae tamen militaris et morum dissolutorum magna ex parte corrector.

20 Urbem Romam muris firmioribus cinxit. Templum XV
Soli aedificavit, in quo infinitum auri gemmarumque constituit. Provinciam Daciam, quam Traianus ultra Danubium fecerat, intermisit, vastato omni Illyrico et Moesia desperans eam posse retineri, abductosque Ro-
25 manos ex urbibus et agris Daciae in media Moesia collocavit appellavitque eam Daciam, quae nunc duas Moesias dividit et est *in* dextra Danubio in mare fluenti, cum antea fuerit in laeva. Occiditur servi 2
sui fraude, qui ad quosdam militares viros, amicos
30 ipsius, nomina pertulit adnotata falso manum eius imitatus, tamquam Aurelianus ipsos pararet occidere; itaque ut praeveniretur, ab isdem interfectus est in itineris medio, quod inter Constantinopolim et Heracleam est stratae veteris; locus Caenophrurium appel-
35 latur. Mors tamen eius inulta non fuit. Meruit quoque inter Divos referri.

Tacitus post hunc suscepit imperium, vir egregie XVI

Digitized by Google

moratus et rei publicae gerendae idoneus. Nihil tamen clarum potuit ostendere intra sextum mensem imperii morte praeventus. Florianus, qui Tacito successerat, duobus mensibus et diebus XX in imperio fuit neque quicquam dignum memoria egit. 5

XVII Post hunc Probus, vir inlustris gloria militari, ad administrationem rei publicae accessit. Gallias a barbaris occupatas ingenti proeliorum felicitate restituit. Quosdam imperium usurpare conatos, scilicet Saturninum in Oriente, Proculum et Bonosum Agrippinae, 10
2 certaminibus oppressit. Vineas Gallos et Pannonios habere permisit, opere militari Almam montem apud Sirmium et Aureum apud Moesiam superiorem vineis
3 conseruit et provincialibus colendos dedit. Hic cum bella innumera gessisset, pace parata dixit brevi mili- 15 tes necessarios non futuros. Vir acer, strenuus, iustus et qui Aurelianum aequaret gloria militari, morum autem civilitate superaret. Interfectus tamen est Sirmi tumultu militari in turri ferrata.

XVIII Post hunc Carus est factus Augustus, Narbone 20 natus in Gallia. Is confestim Carinum et Numerianum filios Caesares fecit. Sed dum bellum adversus Sarmatas gerit, nuntiato Persarum tumultu ad Orientem profectus res contra Persas nobiles gessit. Ipsos proelio fudit, Cochen et Ctesiphontem, urbes nobilis- 25 simas, cepit. Et cum castra supra Tigridem haberet,
2 vi divini fulminis periit. Numerianus quoque, filius eius, quem secum Caesarem ad Persas duxerat, adulescens egregiae indolis, cum oculorum dolore correptus in lecticula veheretur, inpulsore Apro, qui socer 30 eius erat, per insidias occisus est. Et cum dolo occultaretur ipsius mors, quousque Aper invadere posset imperium, foetore cadaveris prodita est. Milites enim, qui eum sequebantur, putore commoti deductis lecticulae palliis post aliquot dies mortem eius notam 35 habere potuerunt.

XIX Interea Carinus, quem Caesarem ad Parthos pro-

Digitized by Google

ficiscens Carus in Illyrico, Gallia, Italia reliquerat, omnibus se sceleribus inquinavit. Plurimos innoxios fictis criminibus occidit, matrimonia nobilia corrupit, condiscipulis quoque, qui eum in auditorio vel levi
5 fatigatione taxaverant, perniciosus fuit. Ob quae omnibus hominibus invisus non multo post poenas dedit. Nam de Perside victor exercitus rediens, cum 2
Carum Augustum fulmine, Numerianum Caesarem insidiis perdidisset, Diocletianum imperatorem creavit,
10 Dalmatia oriundum, virum obscurissime natum, adeo ut a plerisque scribae filius, a nonnullis Anullini senatoris libertinus fuisse credatur.

Is prima militum contione iuravit Numerianum XX
nullo suo dolo interfectum, et cum iuxta eum Aper,
15 qui Numeriano insidias fecerat, constitisset, in conspectu exercitus manu Diocletiani percussus est. Po- 2
stea Carinum omnium odio et detestatione viventem apud Margum ingenti proelio vicit, proditum ab exercitu suo, quem fortiorem habebat, *aut* certe desertum,
20 inter Viminacium atque Aureum montem. Ita rerum 3
Romanarum potitus cum tumultum rusticani in Gallia concitassent et factioni suae Bacaudarum nomen inponerent, duces autem haberent Amandum et Aelianum, ad subigendos eos Maximianum Herculium Cae-
25 sarem misit, qui levibus proeliis agrestes domuit et pacem Galliae reformavit.

Per haec tempora etiam Carausius [qui] vilissime XXI
natus strenuae militiae ordine famam egregiam fuerat consecutus, cum apud Bononiam per tractum Belgi-
30 cae et Armorici pacandum mare accepisset, quod Franci et Saxones infestabant. Multis barbaris saepe captis nec praeda integra aut provincialibus reddita aut imperatoribus missa cum suspicio esse coepisset consulto ab eo admitti barbaros, ut transeuntes cum
35 praeda exciperet atque hac se occasione ditaret, a Maximiano iussus occidi purpuram sumpsit et Brittanias occupavit.

Digitized by Google

XXII Ita cum per omnem orbem terrarum res turbatae essent, Carausius in Brittaniis rebellaret, Achilleus in Aegypto, Africam Quinquegentiani infestarent, Narseus Orienti bellum inferret, Diocletianus Maximianum Herculium ex Caesare fecit Augustum, Constantium et Maximianum Caesares, quorum Constantius per filiam nepos Claudi traditur, Maximianus Galerius in Dacia haud longe a Serdica natus. Atque ut eos etiam adfinitate coniungeret, Constantius privignam Herculi Theodoram accepit, ex qua postea sex liberos, Constantini fratres, habuit, Galerius filiam Diocletiani Valeriam, ambo uxores, quas habuerant, repudiare
2 conpulsi. Cum Carausio tamen, cum bella frustra temptata essent contra virum rei militaris peritissimum, ad postremum pax convenit. Eum post septennium Allectus, socius eius, occidit, atque ipse post eum Brittanias triennio tenuit. Qui ductu Asclepiodoti, praefecti praetorio, oppressus est. Ita Brittaniae decimo anno receptae.

XXIII Per idem tempus a Constantio Caesare in Gallia bene pugnatum est. Circa Lingonas die una adversam et secundam fortunam expertus est. Nam cum repente barbaris ingruentibus intra civitatem esset coactus tam praecipiti necessitate, ut clausis portis in murum funibus tolleretur, vix quinque horis mediis adventante exercitu sexaginta fere milia Alamannorum cecidit. Maximianus quoque Augustus bellum in Africa profligavit domitis Quinquegentianis et ad pacem redactis. Diocletianus obsessum Alexandriae Achilleum octavo fere mense superavit eumque interfecit. Victoria acerbe usus est; totam Aegyptum gravibus proscriptionibus caedibusque foedavit. Ea tamen occasione ordinavit provide multa et disposuit, quae ad nostram aetatem manent.

XXIV Galerius Maximianus primum adversus Narseum proelium insecundum habuit inter Callinicum Carrasque congressus, cum inconsulte magis quam ignave

Digitized by Google

dimicasset; admodum enim parva manu cum copiosissimo hoste commisit. Pulsus igitur et ad Diocletianum profectus cum ei in itinere occurrisset, tanta insolentia a Diocletiano fertur exceptus, ut per aliquot
5 passuum milia purpuratus tradatur ad vehiculum cucurrisse; mox tamen per Illyricum Moesiamque con- XXV
tractis copiis rursus cum Narseo, Hormisdae et Saporis avo, in Armenia maiore pugnavit successu ingenti nec minore consilio, simul fortitudine, quippe qui
10 etiam speculatoris munus cum altero aut tertio equite susceperit. Pulso Narseo castra eius diripuit; uxores, sorores, liberos cepit, infinitam extrinsecus Persarum nobilitatem, gazam Persicam copiosissimam. Ipsum in ultimas regni solitudines egit. Quare a Diocletiano
15 in Mesopotamia cum praesidiis tum morante ovans regressus ingenti honore susceptus est. Varia dein- 2
ceps et simul et viritim bella gesserunt Carpis et Basternis subactis, Sarmatis victis, quarum nationum ingentes captivorum copias in Romanis finibus loca-
20 verunt.

Diocletianus moratus callide fuit, sagax praeterea XXVI
et admodum subtilis ingenii, et qui severitatem suam aliena invidia vellet explere. Diligentissimus tamen et sollertissimus princeps et qui imperio Romano
25 primus regiae consuetudinis formam magis quam Romanae libertatis invexerit adorarique se iusserit, cum ante eum cuncti salutarentur. Ornamenta gemmarum vestibus calciamentisque indidit. Nam prius imperii insigne in chlamyde purpurea tantum erat, reliqua
30 communia. Herculius autem propalam ferus et incivi- XXVII
lis ingenii, asperitatem suam etiam vultus horrore significans. Hic naturae suae indulgens Diocletiano in omnibus est severioribus consiliis obsecutus. Cum tamen ingravescente aevo parum se idoneum Diocletia-
35 nus moderando imperio esse sentiret, auctor Herculio fuit, ut in vitam privatam concederent et stationem tuendae rei publicae viridioribus iunioribusque man-

Digitized by Google

2 darent. Cui aegre collega obtemperavit. Tamen uterque uno die privato habitu imperii insigne mutavit, Nicomediae Diocletianus, Herculius Mediolani, post triumphum inclitum, quem Romae ex numerosis gentibus egerant, pompa ferculorum inlustri, qua Narsei coniuges sororesque et liberi ante currum ducti sunt. Concesserunt tamen Salonas unus, alter in Lucaniam.

XXVIII Diocletianus privatus in villa, quae haud procul a Salonis est, praeclaro otio consenuit, inusitata virtute usus, ut solus omnium post conditum Romanum imperium ex tanto fastigio sponte ad privatae vitae statum civilitatemque remearet. Contigit igitur ei, quod nulli post natos homines, ut cum privatus obisset, inter Divos tamen referretur.

LIBER DECIMUS.

I His igitur abeuntibus administratione rei publicae Constantius et Galerius Augusti creati sunt divisusque inter eos ita Romanus orbis, ut Galliam, Italiam, Africam Constantius, Illyricum, Asiam, Orientem Gale-
2 rius obtineret, sumptis duobus Caesaribus. Constantius tamen contentus dignitate Augusti Italiae atque Africae administrandae sollicitudinem recusavit, vir egregius et praestantissimae civilitatis, divitiis provincialium ac privatorum studens, fisci commoda non admodum adfectans, dicensque melius publicas opes a privatis haberi quam intra unum claustrum reservari, adeo autem cultus modici, ut festis diebus, si amicis numerosioribus esset epulandum, privatorum ei argento
3 ostiatim petito triclinia sternerentur. Hic non modo amabilis, sed etiam venerabilis Gallis fuit, praecipue quod Diocletiani suspectam prudentiam et Maximiani sanguinariam temeritatem imperio eius evaserant. Obiit

Digitized by Google

in Brittania Eboraci principatus anno tertio decimo atque inter Divos relatus est.

Galerius, vir et probe moratus et egregius re mi- II
litari, cum Italiam quoque sinente Constantio admini-
5 strationi suae accessisse sentiret, Caesares duos crea-
vit, Maximinum, quem Orienti praefecit, et Severum,
cui Italiam dedit. Ipse in Illyrico moratus est. Ve- 2
rum Constantio mortuo Constantinus, ex obscuriore
matrimonio eius filius, in Brittania creatus est impe-
10 rator et in locum patris exoptatissimus moderator
accessit. Romae interea praetoriani excito tumultu 3
Maxentium, Herculi filium, qui haud procul ab urbe
in villa publica morabatur, Augustum nuncupaverunt.
Quo nuntio Maximianus Herculius ad spem arrectus
15 resumendi fastigii, quod invitus amiserat, Romam ad-
volavit e Lucania, quam sedem privatus elegerat in
agris amoenissimis consenescens, Diocletianumque etiam
per litteras adhortatus est, ut depositam resumeret
potestatem, quas ille irrisas habuit. Sed adversum 4
20 motum praetorianorum atque Maxenti Severus Caesar
Romam missus a Galerio cum exercitu venit obsidens-
que urbem militum suorum scelere desertus est.
Auctae Maxenti opes confirmatumque imperium. Se-
verus fugiens Ravennae interfectus est.

25 Herculius tamen Maximianus post haec in contione III
exercitus filium Maxentium nudare conatus seditionem
et convicia militum tulit. Inde ad Gallias profectus 2
est dolo conposito, tamquam a filio esset expulsus,
ut Constantino genero iungeretur, moliens tamen Con-
30 stantinum reperta occasione interficere, qui in Galliis
et militum et provincialium ingenti iam favore regna-
bat caesis Francis atque Alamannis captisque eorum
regibus, quos etiam bestiis, cum magnificum specta-
culum muneris parasset, obiecit. Detectis igitur in-
35 sidiis per Faustam filiam, quae dolum viro nuntiave-
rat, profugit Herculius Massiliaeque oppressus (ex ea
enim navigare ad filium praeparabat) poenas dedit

Digitized by Google

iustissimo exitu, vir ad omnem acerbitatem saevitiamque proclivis, infidus, incommodus, civilitatis penitus expers.

IV Per hoc tempus a Galerio Licinius imperator est factus, Dacia oriundus, notus ei antiqua consuetudine et in bello, quod adversus Narseum gesserat, strenuis
2 laboribus et officiis acceptus. Mors Galeri confestim secuta. Ita res publica tum a novis quattuor imperatoribus tenebatur, Constantino et Maxentio, filiis Augustorum, Licinio et Maximino, novis hominibus.
3 Quinto tamen Constantinus imperii sui anno bellum adversum Maxentium civile commovit, copias eius multis proeliis fudit, ipsum postremo Romae adversum nobiles omnibus exitiis saevientem apud pontem Mul-
4 vium vicit Italiaque est potitus. Non multo deinceps in Oriente quoque adversum Licinium Maximinus res novas molitus vicinum exitium fortuita apud Tarsum morte praevenit.

V Constantinus tamen, vir ingens et omnia efficere nitens, quae animo praeparasset, simul principatum totius orbis adfectans, Licinio bellum intulit, quamquam necessitudo et adfinitas cum eo esset; nam soror Constantia nupta Licinio erat. Ac primo eum in Pannonia secunda ingenti apparatu bellum apud Cibalas instruentem repentinus oppressit omnique Dardania, Moesia, Macedonia potitus numerosas provincias
VI occupavit. Varia deinceps inter eos bella *gesta*, et pax reconciliata ruptaque est. Postremo Licinius navali et terrestri proelio victus apud Nicomediam se dedidit et contra religionem sacramenti Thessalonicae
2 privatus occisus est. Eo tempore res Romana sub uno Augusto et tribus Caesaribus, quod numquam alias, fuit, cum liberi Constantini Galliae, Orienti Ita-
3 liaeque praeessent. Verum insolentia rerum secundarum aliquantum Constantinus ex illa favorabili animi docilitate mutavit. Primum necessitudines persecutus egregium virum filium et sororis filium, commodae

Digitized by Google

indolis iuvenem, interfecit, mox uxorem, post numerosos amicos.

Vir primo imperii tempore optimis principibus, VII
ultimo mediis conparandus. Innumerae in eo animi
5 corporisque virtutes claruerunt. Militaris gloriae adpetentissimus, fortuna in bellis prospera fuit, verum ita, ut non superaret industriam. Nam etiam Gothos post civile bellum varie profligavit pace his ad postremum data, ingentemque apud barbaras gentes me-
10 moriae gratiam conlocavit. Civilibus artibus et stu- 2
diis liberalibus deditus, adfectator iusti amoris, quem *ab* omnibus sibi et liberalitate et docilitate quaesivit, sicut in nonnullos amicos dubius, ita in reliquos egregius, nihil occasionum praetermittens, quo opulentio-
15 res eos clarioresque praestaret.

Multas leges rogavit, quasdam ex bono et aequo, VIII
plerasque superfluas, nonnullas severas, primusque urbem nominis sui ad tantum fastigium evehere molitus
est, ut Romae aemulam faceret. Bellum adversus 2
20 Parthos moliens, qui iam Mesopotamiam fatigabant, uno et tricesimo anno imperii, aetatis sexto et sexagesimo, Nicomediae in villa publica obiit. Denuntiata mors eius est etiam per crinitam stellam, quae inusitatae magnitudinis aliquamdiu fulsit; eam Graeci
25 cometen vocant. Atque inter Divos meruit referri.

Is successores filios tres reliquit atque unum fratris IX
filium. Verum Dalmatius Caesar prosperrima indole neque patruo absimilis haud multo post oppressus est factione militari [et] Constantio, patrueli suo, sinente
30 potius quam iubente. Constantinum porro bellum 2
fratri inferentem et apud Aquileiam inconsultius proelium adgressum Constantis duces interemerunt. Ita 3
res publica ad duos Augustos redacta. Constantis imperium strenuum aliquamdiu et iustum fuit. Mox
35 cum et valetudine inprospera et amicis pravioribus uteretur, ad gravia vitia conversus, cum intolerabilis provincialibus, militi iniucundus esset, factione Mag-

Digitized by Google

nenti occisus est. Obiit haud longe ab Hispaniis in castro, cui Helenae nomen est, anno imperii septimo decimo, aetatis tricesimo, rebus tamen plurimis strenue in militia gestis exercituique per omne vitae tempus sine gravi crudelitate terribilis. 5

X Diversa Constanti fortuna fuit. A Persis enim multa et gravia perpessus saepe captis oppidis, obsessis urbibus, caesis exercitibus, nullumque ei contra Saporem prosperum proelium fuit, nisi quod apud Singara haud dubiam victoriam ferocia militum amisit, qui pugnam seditiose et stolide contra rationem 10
2 belli die iam praecipiti poposcerunt. Post Constantis necem Magnentio Italiam, Africam, Gallias obtinente etiam Illyricum res novas habuit, Vetranione ad imperium consensu militum electo. Quem grandaevum 15 iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate militiae ad tuendum Illyricum principem creaverunt, virum probum et morum veterum ac iucundae civilitatis, sed omnium liberalium artium expertem adeo, ut ne elementa quidem prima litterarum nisi grandaevus 20 et iam imperator acceperit.

XI Sed a Constantio, qui ad ultionem fraternae necis bellum civile commoverat, abrogatum est Vetranioni imperium; novo inusitatoque more consensu militum
2 deponere insigne conpulsus. Romae quoque tumultus 25 fuit Nepotiano, Constantini sororis filio, per gladiatoriam manum imperium vindicante, qui saevis exordiis dignum exitum nanctus est. Vicesimo enim atque octavo die a Magnentianis ducibus oppressus poenas dedit. Caput eius pilo per urbem circumlatum est, gra- 30 vissimaeque proscriptiones et nobilium caedes fuerunt.

XII Non multo post Magnentius apud Mursam profligatus acie est ac paene captus. Ingentes Romani imperii vires ea dimicatione consumptae sunt, ad quaelibet bella externa idoneae, quae multum triumphorum 35
2 possent securitatisque conferre. Orienti mox a Constantio Caesar est datus patrui filius Gallus, Magnen-

Digitized by Google

tiusque diversis proeliis victus vim vitae suae apud Lugdunum attulit imperii anno tertio, mense septimo, frater quoque eius *Decentius* Senonibus, quem ad tuendas Gallias Caesarem miserat.

5 Per haec tempora etiam a Constantio multis in- XIII
civilibus gestis Gallus Caesar occisus est, vir natura ferus et ad tyrrannidem pronior, si suo iure imperare licuisset. Silvanus quoque in Gallia res novas molitus ante diem tricesimum extinctus est, solusque imperio Ro-
10 mano eo tempore Constantius princeps et Augustus fuit.

Mox Iulianum Caesarem ad Gallias misit, patrue- XIV
lem suum, Galli fratrem, tradita ei in matrimonium sorore, cum multa oppida barbari expugnassent, alia obsiderent, ubique foeda vastitas esset Romanumque
15 imperium non dubia iam calamitate nutaret. A quo modicis copiis apud Argentoratum, Galliae urbem, ingentes Alamannorum copiae extinctae sunt, rex nobilissimus captus, Galliae restitutae. Multa postea per 2
eundem Iulianum egregie adversum barbaros gesta
20 sunt summotique ultra Rhenum Germani et finibus suis Romanum imperium restitutum.

Neque multo post, cum Germaniciani exercitus a XV
Galliarum praesidio tollerentur, consensu militum Iulianus factus Augustus est, interiectoque anno ad Illy-
25 ricum obtinendum profectus Constantio Parthicis proeliis occupato. Qui rebus cognitis ad bellum civile con- 2
versus in itinere obiit inter Ciliciam Cappadociamque anno imperii octavo et tricesimo, aetatis quinto et quadragesimo, meruitque inter Divos referri, vir egre-
30 giae tranquillitatis, placidus, nimium amicis et familiaribus credens, mox etiam uxoribus deditior, qui tamen primis imperii annis ingenti se modestia egerit, familiarium etiam locupletator neque inhonores sinens, quorum laboriosa expertus fuisset officia, ad severita-
35 tem tamen propensior, si suspicio imperii moveretur, mitis alias, et cuius in civilibus magis quam in externis bellis sit laudanda fortuna.

Digitized by Google

XVI Hinc Iulianus rerum potitus est ingentique apparatu Parthis intulit bellum, cui expeditioni ego quoque interfui. Aliquot oppida et castella Persarum in deditionem accepit vel vi expugnavit Assyriamque populatus castra apud Ctesiphontem stativa aliquamdiu 5
2 habuit. Remeansque victor, dum se inconsultius proeliis inserit, hostili manu interfectus est VI Kal. Iul., imperii anno septimo, aetatis altero et tricesimo atque inter Divos relatus est, vir egregius et rem publicam insigniter moderaturus, si per fata licuisset. 10
3 Liberalibus disciplinis adprime eruditus, Graecis doctior atque adeo, ut Latina eruditio nequaquam cum Graeca scientia conveniret, facundia ingenti et prompta, memoriae tenacissimae, in quibusdam philosopho propior. In amicos liberalis, sed minus diligens quam 15 tantum principem decuit. Fuerunt enim nonnulli, qui vulnera gloriae eius inferrent. In provinciales iustissimus et tributorum, quatenus fieri posset, repressor. Civilis in cunctos, mediocrem habens aerarii curam, gloriae avidus ac per eam animi plerumque inmodici, 20 religionis Christianae nimius insectator, perinde tamen, ut cruore abstineret, M. Antonino non absimilis, quem etiam aemulari studebat.

XVII Post hunc Iovianus, qui tunc domesticus militabat, ad obtinendum imperium consensu exercitus lectus 25 est, commendatione patris militibus quam sua notior. Qui iam turbatis rebus exercitu quoque inopia laborante uno a Persis atque altero proelio victus pacem cum Sapore, necessariam quidem, sed ignobilem, fecit multatus finibus, ac nonnulla imperii Romani parte 30
2 tradita. Quod ante eum annis mille centum et duobus de viginti fere, ex quo Romanum imperium conditum erat, numquam accidit. Quin etiam legiones nostrae ita et apud Caudium per Pontium Telesinum et in Hispania apud Numantiam et in Numidia sub 35 iugum missae sunt, ut nihil tamen finium traderetur. Ea pacis condicio non penitus reprehendenda foret, si

Digitized by Google

foederis necessitatem tum cum integrum fuit mutare voluisset, sicut a Romanis omnibus his bellis, quae commemoravi, factum est. Nam et Samnitibus et Numantinis et Numidis confestim bella inlata sunt
5 neque pax rata fuit. Sed dum aemulum imperii vere- 3
tur, intra Orientem residens gloriae parum consuluit. Itaque iter ingressus atque Illyricum petens in Galatiae finibus repentina morte obiit, vir alias neque iners neque inprudens.

10 Multi exanimatum opinantur nimia cruditate (inter XVIII
cenandum enim epulis indulserat), alii odore cubiculi, quod ex recenti tectorio calcis grave quiescentibus erat, quidam nimietate prunarum, quas gravi frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperii mense sep- 2
15 timo, tertio decimo Kal. Mart., aetatis, ut qui plurimum vel minimum tradunt, tertio et tricesimo anno, ac benignitate principum, qui ei successerunt, inter Divos relatus est. Nam et civilitati propior et natura admodum liberalis fuit.

20 Is status erat Romanae rei Ioviano eodem et Var- 3
roniano consulibus anno urbis conditae millesimo centesimo et octavo decimo. Quia autem ad inclitos principes venerandosque perventum est, interim operi modum dabimus. Nam reliqua stilo maiore dicenda
25 sunt. Quae nunc non tam praetermittimus, quam ad maiorem scribendi diligentiam reservamus.

Digitized by Google

INDEX NOMINUM.

Achaia IV, 3. V, 4. 6. 7. VI, 19. VII, 19
Achilles II, 11
Achilleus IX, 22. 23
M. Acilius Glabrio IV, 3
Actium VII, 7
Adherbal IV, 26
Adiabeni VIII, 18
Adiabenicus VIII, 18
Aegyptus III, 1. IV, 6. VI, 21. VII, 6. 7. 9. VIII, 18. IX, 22. 23
Aelianus IX, 20
Aelius *v.* Hadrianus
Aemilianus IX, 5. 6
L. Aemilius cos. (a. 529). III, 5
Mam. Aemilius dict. I, 19
M. Aemilius Lepidus cos. (676) VI, 1. 5. 23. VII, 2. 3. 8
L. Aemilius Paulus cos. (a. 538) III, 10
L. Aemilius Paulus cos. (a. 586) IV, 6. 7
M. Aemilius Paulus cos. (a. 499) II, 22
Aequi II, 1
Aetoli IV, 5
L. Afranius VI, 20
Afri II, 18—22. 24. 25. 27. III, 10. 11. 14. 15. 20. 22
Africa II, 21. 22. 23. 25. III, 20. 22. IV, 4. 12. 14. 19. 21. V, 9. VI, 23. VIII, 18. IX, 2. 22. 23. X, 1. 10
Africanus *v.* Cornelius
Agrigentum III, 14
M. Agrippa VII, 5
Agrippina (urbs) VIII, 2. IX, 9. 17
Alamanni IX, 8. 23. X, 3. 14
Albani (Italiae) I, 4
Albani (Asiae) VI, 14. VIII, 3
Albinus *v.* Clodius *et* Postumius
Albis VII, 9
Alexander Macedo II, 7
Alexander *v.* Aurelius
Alexandria II, 7. VI, 21. 22. IX, 23
Alexandrianae thermae VII, 15
Alexandrini legati II, 15
Algidus I, 17. 18
Allectus IX, 22
Allia I, 20. II, 2
Alma mons IX, 17
Alpes III, 5. 8. VI, 17. VII, 9
Alpes Cottiae VII, 14
Altinum VIII, 10
Amandus IX, 20
Ambrones V, 1
Amisos VI, 8
Ancus Marcius I, 5. 6
Andriscus IV, 14
C. Anicius IV, 6. 8

Digitized by Google

Anio II, 5
Annius *v.* Antoninus
Antemnates I, 2
Anthemusia VIII, 3
Antiochia VI, 14. VIII, 10. IX, 13
Antiochenses VI, 14
Antiochus (II.) III, 1
Antiochus (III.) IV, 3. 4. 5
Antiochus (Epiphanes) IV, 6
Antoninianae thermae VIII, 20
T. Aurelius Antoninus Fulvius Boionius Pius VIII, 7—11
M. (Aurelius) Antoninus Verus VIII, 9. 10. 11. X, 16
L. Annius Antoninus Verus VIII, 9. 10
L. Antoninus Commodus VIII, 13. 15
M. Aurelius Antoninus Bassianus idemque Caracalla VIII, 19. 20. 22
M. Aurelius Antoninus (Heliogabalus) VIII, 22
C. Antonius cos. (691) VI, 15
L. Antonius cos. (713) VII, 3
M. Antonius cos. (710) VII, 1—4. 6—8
Anullinus IX, 19
Aper IX, 18. 20
Apollonia VI, 10
Apollonius Chalcedonius VIII, 12
Appia via II, 9
Appion VI, 11
Apulia II, 8. 17. III, 10. 12. VI, 7
Aquileia IX, 1. X, 9
C. Aquilius Florus II, 20
Aquitania VII, 5. 9. IX, 10
Arabes VI, 14. VIII, 3; interiores VIII, 18
Arabia VIII, 3
Arabicus VIII, 18
Archelaus (dux Mithridatis) V, 6
Archelaus Cappadox VII, 11
Ardea I, 8
Argentoratum X, 14
Argos II, 14
Ariarathes Cappadox IV, 20
Ariaratus IV, 20
Ariminum II, 16. III, 8. V, 8. VI, 19
Ariobarzanes V, 5
Aristarchus VI, 14
Aristo V, 6
Aristobulus VI, 16
Aristonicus IV, 20
Armenes IV, 2
Armenia VI, 8. VII, 9. 14. VIII, 3. 6. 10; maior IX, 25; minor V, 5. VI, 8. 12. 14.
Armeniacum regnum VI, 9
Armenii VI, 9
Armoricum IX, 21
Arruns I, 10
Artaces VI, 14
Artaxata VI, 13
Arverni IV, 22. VI, 17
Arzianene VI, 9
Asclepiodotus IX, 22
Asia III, 14. IV, 4. 6. 18. 20. V, 4. 5. 6. 7. VI, 6. 14. VII, 3. 5. 6. IX, 8. X, 1
Asiagenes *v.* Cornelius
Asina *v.* Cornelius
Hierius Asinius V, 3
Assyria VIII, 3. 6. 10. X, 16
Atella VII, 8
Athenae V, 6
C. Atilius Bulcus cos. III, 3
M. Atilius Regulus cos. (487) II, 17. 24
M. Atilius Regulus cos. (498) II, 21. 25
Attalus rex III, 14
Attalus (Philadelphus) IV, 4. 8
Attalus (Philometor) IV, 18. 20
Attalus (Paphlagoniae) VI, 14
Cn. Aufidius Orestes cos. VI, 8
Caesar Augustus Octavianus

Digitized by Google

I, 12. VII, 1. 3. 4. 6. 7. 8. 12. 15. VIII, 2. 5
Aurelia via VII, 16
Aurelianus IX, 13. 14. 15. 17
Aurelius *cf.* Antoninus
Aurelius Alexander VIII, 23
M. Aurelius Cotta cos. (680) VI, 6
Aureus mons IX, 17. 20
Aurunculeius VI, 17
Aventinus mons I, 5

Babylon VIII, 3
Bacaudae IX, 20
Balbinus IX, 2
Bassianus *v.* Antoninus
Bassus *v.* Ventidius
Basternae IX, 25
Belgica IX, 21
Beneventum II, 16
Berenice VI, 11
Bessi VI, 10
Betriacum VII, 17
L. Bibulus cos. VI, 17. 19
Bithynia IV, 5. 6. 8. 20. V, 5. VI, 6. 8
Bituitus IV, 22.
Blaesus *v.* Sempronius
Bocchus IV, 27
Boionius *v.* Antoninus
Bononia IX, 21
Bonosus IX, 17
Bosphorani VIII, 3
Bosphorus V, 5. VI, 12. VII, 9
Brittani VI, 17. VII, 3
Brittania VII, 14. 19. VIII, 19. X, 1. 2; Brittaniae VII, 13. IX, 21. 22
Brittanicus VII, 13
Brittanicus Oceanus VI, 17
Brittii II, 12. III, 12. 19
Brundisini II, 17
Bruti duo VI, 25; *cf.* Iunius
Budalia IX, 4
Burdigala IX, 10
Burziao VI, 10
Byzantium VI, 6. VII, 19

Cabira VI, 8
Cabyle VI, 10
Q. Caecilius cos. (548) III, 19
C. Caecilius Metellus cos. (641) IV, 25
L. Caecilius Metellus cos. (a. 503) II, 24
L. Caecilius Metellus cos. (a. 631) IV, 21. 23
Q. Caecilius Metellus (Macedonicus) IV, 13. 14. 16
Q. Caecilius Metellus cos. (645) IV, 27
Q. Caecilius Metellus Creticus VI, 11. 16
Q. Caecilius Metellus Pius VI, 1. 5
Caelius mons I, 4
Caeninenses I, 2
Caenophrurium IX, 15
Caepio *v.* Servilius
Caesar *v.* Iulius
Caesarea (Cappadociae) VII, 11
Caesarea (Mauritaniae) VII, 10
Caesarea (Palaestinae) VII, 10
Caesareae civitates VII, 10
Calabria III, 12
Caligula VII, 12. 13. 14. 23
Callaeci IV, 19
Callatis VI, 10
Callinicum IX, 24
L. Calpurnius Bestia cos. (643) IV, 26
Calvinus *v.* Domitius
Camillus *v.* Furius
Campania I, 8. II, 8. 12. III, 12. 14. V, 4. VII, 8. 11. VIII, 7. 11
Campus Martius VII, 8
Cannae III, 10
Cantabria VII, 9

Digitized by Google

Capitolium I, 6. 8. 20. IV, 8. VII, 13. 18. 23. IX, 11.
Cappadocia IV, 6. V, 5. VII, 11. X, 15
Cappadox IV, 20. VII, 11
Capua V, 7. VI, 7
Caracalla *v.* M. Aurelius Antoninus Bassianus
Carausius IX, 21. 22
Carbo *v.* Papirius
Cardueni VIII, 3
Carinus IX, 18. 19. 20
Carnuntum VIII, 13
Carpi IX, 25
Carrae VI, 18. IX, 24
Carrinas V, 8
Carthaginienses II, 20. 21. 25. 26. 27. III, 2. 7. 8. 11. 20—23. IV, 10
Carthago II, 21. 25. 27. III, 7. 11. 22. IV, 3. 10. 12. 21
Carthago Hispaniae III, 15
Carthalo III, 16
Carus IX, 18. 19
Casca *v.* Servilius
C. Cassius VI, 18. 25. VII, 3. 4
Sp. Cassius I, 12
C. Cassius Longinus cos. (630) IV, 22
Catalauni IX, 13
Catilina *v.* Sergius
Catinenses II, 19
Cato *v.* Porcius
Catti VII, 23
Catulus *v.* Lutatius
Caudium X, 17
Celtiberia IV, 16
Censorinus *v.* Manlius
Chaeronensis VIII, 12
Chalcedon VI, 6
Chalcedonius VIII, 12
Christiana religio X, 16
Cibalae X, 5
Cicero *v.* Tullius
Cilicia VI, 1. 3. VII, 19. X, 15
Cimbri IV, 25. 27. V, 1. 2
Cimbricum bellum V, 1
Cincinnatus *v.* Quintius
Cineas II, 12. 13
Cinna *v.* Cornelius
Circesium IX, 2
Claudia aqua II, 9
Claudius imp., Drusi f. VII, 13. 19
Claudius imp. (Gothicus) IX, 11. 12. 22
Ap. Claudius decemvir I, 18
Ap. Claudius censor II, 9
Ap. Claudius cos. (486) II, 16. 18
Ap. Claudius VI, 2
C. Claudius Canina cos. (481) II, 15
M. Claudius Marcellus cos. (532) III, 6. 12. 14. 16
(Claudius) Marcellus cos. (588) IV, 9
(Claudius) Marcellus cos. (705) VI, 19
Ap. Claudius Nero cos. (547) III, 18
P. Claudius Pulcher cos. (505) II, 26
Cleopatra VI, 22. VII, 6. 7
Clodius Albinus VIII, 18
A. Cluentius V, 3
Clypea II, 21
Coche IX, 18
Colchi VI, 14. VIII, 3.
Collatinus *v.* Tarquinius
Collina porta V, 8
Commagene VII, 19
Commodus *v.* Antoninus
Concordia VIII, 10
Constans X, 9. 10
Constantia X, 5
Constantinopolis VI, 6. IX, 15
Constantinus (Magnus) IX, 22. 23. X, 2—6. 11. 12
Constantinus (Magni filius) X, 9
Constantius (Constantini Magni pater) IX, 22. 23. X, 1. 2

Digitized by Google

Constantius (Constantini Magni filius) X, 9—13. 15
Corinthii IV, 14
Corinthus IV, 14
Coriolanus *v.* Marcius
Corioli I, 14. 15
Cn. Cornelius Asina cos. (494) II, 20
P. Cornelius (Asina) cos. (533) III, 7
L. Cornelius Cinna cos. V, 4. 7
Cn. Cornelius Dolabella cos. II, 10
L. Cornelius Faustus VI, 23
Cornelius Fuscus VII, 23
C. Cornelius Gallus VII, 7
Cornelius Lentulus cos. (479) II, 14
L. Cornelius Lentulus cos. (517) III, 2
P. Cornelius Lentulus cos. (683) VI, 8
P. Cornelius Rufinus cos. II, 9
(Cornelius) Scipio cos. (671) V, 7
Cn. Cornelius Scipio cos. (532) III, 6. 11. 13. 14. 15
L. (Cornelius) Scipio cos. (495) II, 20
P. Cornelius Scipio cos. (536) III, 8. 9. 11. 13. 14. 15
P. Cornelius Scipio cos. (563) IV, 3
P. Cornelius Scipio (socer Pompei) VI, 23
P. Cornelius Scipio Africanus cos. (549) III, 15—18. 20—23. IV, 3. 4. 10. VI, 23
P. Cornelius Scipio Africanus iunior cos. (607) IV, 10. 11. 12. 14. 17. 19. 21
L. Cornelius Scipio Asiagenes III, 16. IV. 4
P. Scipio Nasica cos. (643) IV, 26
L. Cornelius Sulla IV, 27. V, 3. 4. 6—9. VI, 1. 23.
Corsica II, 20
Corvinus *v.* Valerius
Corycus VI, 3
C. Cosconius VI, 4
Cottius rex VII, 14
Cotys IV, 6
Crassus *v.* Licinius
Creta VI, 16
Creticum bellum VI, 11
Crinitus *v.* Traianus
Crixus VI, 7
Crustumini I, 2
Ctesiphon VIII, 3. IX, 10. 18. X, 16
M. Curius Dentatus cos. (464) II, 9
M. Curius Dentatus cos. (479) II, 14
Cursor *v.* Papirius
Cyrene VI, 11
Cyzicus VI, 6. 8. VIII, 18

Daci VII, 9. 23
Dacia VIII, 2. 6. IX, 8. 15. 22. X, 4; ripensis IX, 13
Dalmatae V, 7
Dalmatia IV, 23. VI, 1. 4. VII, 9. IX, 19
Dalmatius Caesar X, 9
Danubius VI, 2. 10. VIII, 2. IX, 8. 15
Daphnenses VI, 14
Dardani V, 7. VI, 2
Dardania X, 5
Decentius X, 12
Decibalus VIII, 2. 6
Decius cos. (475) II, 13
Decius (imp.) IX, 4
Deiotarus VI, 14
Demetrius IV, 2. 3
Dentatus *v.* Curius
Diadumenus VIII, 21
Diocletianus IX, 19. 22—28. X, 1. 2
Diogenes V, 6
Dolabella *v.* Cornelius
Domitianus VII, 23. VIII, 1

Digitized by Google

Domitius V, 9
L. Domitius pr. VI, 1
Sex. Domitius Calvinus IV, 22
Drusus VII, 9. 12. 13
C. Duillius cos. (494) II, 20

Eboracum VIII, 19. X, 1
Edessa VIII, 20
Ephesus V, 5
Epirus II, 11. 13. IV, 8. VI, 19. VII, 7
Esquilinus mons I, 7
Eumenes IV, 4. 6. 8. 18. 20
Eumenia IV, 4
Euphrates VI, 18. VIII, 6. IX, 2
Eutropius X, 16
Europa IV, 4

Fabia familia I, 16
Fabius historicus III, 5
C. Fabius cos. (275) I, 16
C. Fabius Licinius cos. (481) II, 15
Q. Fabius Maximus mag. equit. II, 8. 9
Q. Fabius Maximus II, 9
Q. Fabius Maximus (Cunctator) cos. (545) III, 9. 10. 16
C. Fabius Pictor cos. (485) II, 16
Fabricius II, 12. 14
Falisci I, 20. II, 28
Famea IV, 10
Fausta X, 3
Galeria Faustina iunior VIII, 10
Faustus *v.* Cornelius
Felicissimus IX, 14
Fidenae I, 19
Fidenates I, 2. 4. 19
Flaccus *v.* Fulvius
Flamininus *v.* Quintius
Flaminius cos. (537) III, 9
Florianus IX, 16
Forum VII, 16; transitorium VII, 23; Traiani VIII, 5. 13
Franci IX, 21. X, 3
Fronto VIII, 12
Fulvius *cf.* Antoninus
Cn. Fulvius cos. (543) III, 14
M. Fulvius IV, 5
Q. Fulvius cos. (490) II, 18
Cn. Fulvius Centumalus cos. (525) III, 4
Fulvius Flaccus cos. (517) III, 2
Ser. Fulvius Nobilior cos. (499) II, 22
L. Furius II, 6
Furius Camillus I, 20. II, 1. 4
C. Furius Placidus cos. (503) II, 24

Gabii I, 8
Gaius Caesar *v.* Caligula
Galatia VI, 14. VII, 10. X, 17
Ser. Galba VII, 16. 17
Galeria *v.* Faustina
Galerius *v.* Maximianus
Galli I, 20. II, 5. 6. 10. III, 5. 6. 8. IV, 22. V, 1. VII, 16. VIII, 2. 8. IX, 17. X, 1; transalpini IV, 22
Gallia II, 16. IV, 23. 25. 27. VI, 17. 19. VII, 9. VIII, 18. 23. IX, 4. 8. 9. 10. 13. 18. 19. 20. 23. X, 6. 13. 14.
Galliae VII, 3. IX, 8. 9. 17. X, 1. 3. 10. 12. 14. 15
Gallienus IX, 7. 8. 11
Gallus *cf.* Cornelius
Gallus Caesar X, 12. 13. 14
Gallus Hostilianus IX, 5
Gentius IV, 6. 8
L. Genucius cos. (389) II, 4
Germani V, 1. VI, 17. VII, 9. 12. VIII, 12. 15. IX, 1. 7. 8. X, 14
Germania VI, 17. VII, 9. 19. VIII, 2
Germaniciani exercitus VII, 17. X, 15
Geta VIII, 19
Gordianus senior IX, 2
Gordianus Augustus IX, 2. 3

Digitized by Google

Gothi IX, 8. 11. 13. X, 7
Gracchus *v.* Sempronius
Graeci III, 12. VIII, 10. X, 8.
Graecia II, 13. 14. III, 14. IV, 2. 14. V, 6. 7. VI, 19. 20. IX, 8

Aelius Hadrianus VIII, 6. 8. 11. 17
Haemus mons VI. 10
Hamilcar II, 21
Hannibal III, 7—23. IV, 3. 4. 5. V, 1. VI, 7
Hanno III, 14. 20
Hasdrubal, Hannibalis frater III, 8. 11. 13. 14. 15. 18
Hasdrubal, dux in Sardinia III, 13
Hasdrubal, ultimus dux Carthaginiensium IV, 10. 14
Helena castrum X, 9
Heliogabalus VIII, 22; *cf.* Antoninus
Helvetii VI, 17
Heraclea IX, 15
Herculius *v.* Maximianus
T. Herennius V, 3
Hiberi VIII, 3
Hiberia VI, 14
Hierius Asinius V, 3
Hiempsal IV, 26
Hierda V, 9
Hiero II, 18. 19. III, 1. 2
Hierosolyma VI, 14. VII, 9. 19. 20. 21
Hirtius cos. (711) VII, 1
Hirtuleius VI, 1
Hispani III, 15. IV, 16. VII, 16
Hispania III, 7. 8. 11. 13. 14. 18. 20. IV, 16. 17. 27. VI, 1. 5. VIII, 2. 6. X, 17
Hispaniae III, 13. 15. 17. 18. IV, 16. VI, 1. 20. 24. VII, 3. IX, 8. X, 9
Hister urbs VI, 10
Histri III, 7

M. Horatius Pulvillus cos. (245) I, 10
Hormisda IX, 25
C. Hostilius Mancinus cos. (617) IV, 17
Tullus Hostilius I, 4

Ianiculus I, 5
Ianus Geminus IX, 2
Illyricum IV, 6. VI, 4. 17. VII, 9. IX, 8. 11. 15. 19. 25. X, 1. 2. 10. 15. 17
Illyrii III, 4. IV, 7. 8.
Indi VII, 10
India VIII, 3
Ingenuus IX, 8
Interamna IX, 5
Iovianus X, 17. 18
Isauri VI, 3
Isauria VI, 5. VIII, 5
Isauricus VI, 3
Isium VII, 23
Italia *passim*
Italica VIII, 2. 6
Italicum bellum, quod et sociale V, 9
Ituraei VI, 14
Iuba (Numidiae rex) VI, 23
Iuba (Mauritianiae rex) VII, 10
Iudaea VI, 14. VII, 19
Iudaei VI, 14. 16
Iugurtha IV, 26. 27. V, 1. VI, 1
Iulia VIII, 20
Iulianus imp. X, 14—16
Iulianus *v.* Salvius
C. Iulius Caesar I, 12. VI, 17. 19—25. VII, 1. 2. 3. 13
Sex. Iulius Caesar cos. (663) V, 3
C. Iunius cos. (505) II, 26
D. Iunius Brutus IV, 19
L. Iunius Brutus cos. (245) I, 8—11. VI, 25
(M. Iunius) Brutus VI, 25. VII, 3. 4

Digitized by Google

L. Iunius Libo cos. (487) II, 17
D. Iunius Silanus cos. (692) VI, 16
M. Iunius Silanus cos. (645) IV, 27
Iuppiter I, 8
P. Iuventius IV, 13

Lacedaemonii II, 21. IV, 2
Laelianus IX, 9
C. Laelius cos. (564) IV, 4
Laevinus *v.* Valerius
Lamponius V, 8
T. Larcius dict. I, 12
Latini I, 5. 18. II, 6. 7
Lentulus *v.* Cornelius
Leptis VIII, 18
Libo *v.* Iunius
Liburnae naves II, 20
Libya VI, 11
Libyssa IV, 5
Licinius (imp.) X, 4—6
P. Licinius cos. (583) IV, 6
M. Licinius Crassus cos. (699) VI, 7. 18. VII, 5. 9
P. Licinius Crassus IV, 20
L. Licinius Lucullus cos. (680) VI, 6—11
M. Licinius Lucullus VI, 7. 8. 10
Licinius Valerianus IX, 7
Ligures III, 2. 8
Lilybaeum II, 27
Lingones IX, 23
M. Livius Salinator cos. (547) III, 18
M. Lollius VII, 10
Lorium VIII, 8
Lucani II, 12. 14
Lucania IX, 13. 27. X, 2
Lucretia I, 8—10
Sp. Lucretius Tricipitinus cos. (245) I, 10
Lucullus *v.* Licinius
Lugdunum VIII, 18. X, 12
Lusitani IV, 19. 27
Lusitania IV, 9. 16. 27
C. Lutatius Catulus cos. (512) II, 27
Q. Lutatius Catulus cos. (513) II, 28
Q. (Lutatius) Catulus cos. (652) V, 1. 2
Q. (Lutatius) Catulus cos. (676) VI, 1. 5
Lycia VI, 3. VII, 19

Macedones IV, 7
Macedonia III, 12—14. IV, 6. 7. 13. 14. 15. 27. VI, 1. 2. 5. 7. 10. 19. VII, 3. IX, 8. 11. X, 5
Macedonicum bellum IV, 1. 3. VI, 8. 11
Macrinus *v.* Opilius
Madena VIII, 3
Maedi V, 7
Magnentiani duces X, 11
Magnentius X, 9. 10. 12
Magnesia IV, 4
Mago III, 13. 15
Mamaea VIII, 23
Mancinus *v.* Hostilius
M. Manilius cos. (605) IV, 10
A. Manlius cos. (513) II, 28
M. Manlius cos. (649) V, 1
L. Manlius Censorinus cos. (605) IV, 10
Manlius Torquatus II, 5
T. Manlius Torquatus cos. (519) III, 3. 12. 13
L. Manlius Vulso cos. (498) II, 21
Marcellus *v.* Claudius
C. Marcius II, 5
Q. Marcius Coriolanus I, 15
L. Marcius Philippus cos. (663) V, 3
Q. Marcius Philippus cos. (568) IV, 5
Q. Marcius Rex cos. (636) IV, 23

Digitized by Google

Marcomannicum bellum VIII, 12. 13.
Marcomedi VIII, 3
Margus IX, 20
Mariana pars V, 8. 9. VI, 1
C. Marius cos. sexies IV, 27. V, 1—4. 7. 8
Marius iunior cos. (672) V, 8
Marius (imp.) IX, 9
Mars I, 1
Marsi V, 3
Martius campus VII, 8
Masinissa III, 22. IV, 6. 11
Massilia X, 3
Mauritania IV, 27. V, 9. VI, 23. VII, 10
Maxentius X, 2—4
Maximianus Galerius IX, 22. 24. X, 1. 2. 4
Maximianus Herculius IX, 20—23. 27. X, 1—3
Maximinus Augustus IX, 1. 2
Maximinus Caesar X, 2. 4
Mazaca VII, 11
Mediolanum III, 6. IX, 11. 27
L. Memmius cos. IV, 9
Mesopotamia VI, 8. VIII, 3. 6. IX, 7. 8. 10. 25. X, 8. 10
Messenii VIII, 3
Micipsa IV, 26
M. Minucius Rufus cos. (533) III, 7
Minucius Rufus IV, 27
Mithridates Ponticus IV, 20; Magnus VI, 22. IV, 20. V, 4—7. 9. VI, 6—10. 12. 16
Mithridaticum bellum V, 4. VI, 8. 11. 14. 16
Moesia IX, 5. 15. 17. 25. X, 5.
Moesiae duae IX, 15
Mogontiacum VII, 13. IX, 9
Q. Mucius Scaevola cos. (637) IV, 23
Mulvius pons VIII, 17. X, 4
Mummius IV, 14
Munda VI, 24
L. Murena cos. (692) VI, 16
Mursa IX, 8. X, 12

Nabis IV, 2
Narbo IV, 23. IX, 18
Narseus IX, 22. 24. 25. 27. X, 4
Nasica *v.* Cornelius
Nepotianus X, 11
Nero VII, 14. 17. 18. 23
Neronianae thermae, nunc Alexandrianae VII, 15
Nerva VIII, 1
Nicomedenses IV, 5
Nicomedes IV, 8. 20
Nicomedes (Philopator) V, 5. VI, 6
Nicomedia IX, 27. X, 6. 8
Niger *v.* Pescennius
Nilus VI, 22
Nisibis VI, 9
Nobilior *v.* Fulvius
Nola III, 12
Nomentana via VII, 15
Norbanus cos. (671) V, 7
Noricum IX, 7
Numa Pompilius I, 2. 5. III, 3. VIII, 8. 9
Numantia IV, 17. X, 17
Numantini IV, 17. 19. X, 17
Numerianus IX, 18—20
Numidae II, 24. III, 20. 22. IV, 11. 26. X, 17
Numidia III, 20. IV, 6. 27. V, 1. X, 17

Occidens IX, 11. 13
Oceanus VI, 17. VII, 13
Octavianus *v.* Augustus
Cn. Octavius cos. (667) V, 4
Odenathus IX, 10. 11. 13
Oenomaus VI, 7
Q. Ogulnius cos. (485) II, 16
Olympus urbs VI, 3
Opilius Macrinus VIII, 21
Oppius Sabinus VII, 23

Digitized by Google

Orchades VII, 13
Oriens VI, 20. VII, 3. 6. IX, 2. 10. 11. 13. 17. 18. 22. X, 1. 2. 4. 6. 12. 17
Orodes VI, 14. 18. VII, 5
Osdroëna VIII, 20
Osdroëni VIII, 3
Otacilius cos. (491) II, 19
Otho VII, 16. 17

Pacorus VII, 5
Palaeopharsalus VI, 20
Palaestina VII, 10. 19
Palatinus mons I, 1
Palatium VII, 12. 14. 23. VIII, 17. IX, 2
Pamphylia VI, 1. 3
Pannonia VII, 9. IX, 4; inferior IX, 4; secunda X, 5
Pannonicum bellum VII, 9
Pannonii VIII, 13. IX, 17
Pansa cos. (711) VII, 1
Panticapaeum VII, 9
Paphlagonia V, 5. VI, 8. 14
Cn. (Papirius) Carbo cos. (641) IV, 25
Cn. Papirius Carbo cos. (672) V, 8. 9
L. Papirius Cursor dict. II, 8; cos. (435) II, 9
Parthenius VIII, 1
Parthenopolis VI, 10
Parthi VI, 18. VII, 5. 6. 9. 14. VIII, 3. 10. 18. 20. IX, 2. 7. 8. 19. X, 8. 16
Parthomasiris VIII, 3
Peligni V, 3
Pergamus IV, 20
Perperna cos. (624) IV, 20
Persae VI, 8. 9. 18. VII, 5. 6. 9. VIII, 23. IX, 2. 7. 10. 18. 25. X, 10. 16. 17
Perseus IV, 6—8. 15
Persis VIII, 3. 5. IX, 19
Pertinax VIII, 16. 18
Perusia VII, 3
Pescennius Niger VIII, 18
M. Petreius VI, 20. 23
Petronius Secundus VIII, 1
Pharnaces VI, 12. 22
Phaselis VI, 3
Philippi VII, 3
Philippus (rex) III, 12. 13. 14. IV, 1. 2. 3. 6
Philippus (imp.) senior IX, 2. 3
Philippus iunior IX, 3
Philippus *cf.* Marcius
Phoenice VI, 8. 13
Phrygia IV, 4
Picenum II, 8. III, 18
Picentes II, 16. V, 3
Piraeus V, 6
Piraticum bellum VI, 16
A. Plautius VII, 13
Plotina VIII, 6
Plutarchus VIII, 12
Poeni II, 25
Polemo VII, 14
Cn. Pompeius V, 3
Cn. Pompeius Magnus V, 8. 9. VI, 1. 5. 12—14. 16. 18—24. VII, 4
Cn. Pompeius (Magni f.) VI, 24
Q. Pompeius IV, 16. 17
Sex. Pompeius VI, 24. VII, 4—6
Pompilius *v.* Numa
Ponticum mare V, 5
Pontius Telesinus X, 17
Pontus V, 5. VI, 8. 9. 10. 22. VII, 3. 9. 14. IX, 8; Polemoniacus VII, 14
Porcius Cato cos. (665) V, 3
C. (Porcius) Cato cos. (610) IV, 24
M. Porcius Cato cos. (636) IV, 23
M. Porcius Cato (Uticensis) VI, 19. 23
Porsenna I, 11
Sp. Postumius cos. (433) II, 9
A. Postumius Albinus cos. (512) II, 27

Digitized by Google

L. Postumius Albinus cos. (525) III, 4
Sp. Postumius Albinus cos. (568) IV, 5
Sp. Postumius Albinus IV, 26
Postumus IX, 9. 11
Praeneste II, 2. 12. V, 8
Praenestini II, 2
Probus IX, 17
Proculus IX, 17
Prusias IV, 5. 6. 8
Pseudoperses IV, 15
Pseudophilippus IV, 13. 14
Ptolomaeus (Philadelphus) II, 15
Ptolomaeus (Euergetes) III, 1
Ptolomaeus (Philometor) IV, 6
Ptolomaeus (Auletae filius) VI 22
Ptolomais VI, 11
Publicola *v.* Valerius
Pulvillus *v.* Horatius
Punicum bellum II, 20. 27. III, 1; secundum III, 7. 10. 23. IV, 1. 10. V, 1; tertium IV, 10
Punica bella VIII, 12
Pupienus IX, 1. 2
Pylaemenes IV, 20. V, 5. VI, 14
Pyrenaeus III, 8
Pyrrus II, 11—14

Quadi VIII, 13. IX, 8
Quinquegentiani IX, 22. 23
Quintillus IX, 12
T. Quintius dict. II, 5
L. Quintius Cincinnatus 17. 19
T. Quintius Cincinnatus II, 2. 5
T. Quintius Flamininus cos. (631) IV, 2. 5. 21
Quirinalis mons I, 7

Raetia VII, 9. IX, 7
Ravenna IX, 7. X, 3
Rea Silvia I, 1
Regulus *v.* Atilius
Remus I, 1
Rex *v.* Marcius
Rhenus VI, 17. VII, 9. VIII, 2. X, 14
Rhodanus IV, 22. V, 1. VI, 17
Rhodopa provincia VI, 2
Rhodii IV, 4
Rhodus VII, 19
Roma *et* Romani *passim*
Romulus I, 1. 3. 20. II, 4 VIII, 8
Rostra II, 7
Rubrum mare VIII, 3
Rufinus *v.* Cornelius
Rufus *v.* Minucius
P. Rutilius cos. (664) V, 3

Sabini I, 2. 6. 7. 11. VII, 20
Sabinus VII, 18; *cf.* Oppius
Saguntini III, 7
Saguntum III, 7
Salaria via VII, 15
Salassi VII, 9
Sallentini II, 17
Salonae VI, 4. IX, 27. 28
Salvius Iulianus (iuris peritus) VIII, 17
Salvius Iulianus (imp.) VIII, 16—17
Samnites II, 8. 9. 10. 12. 14. X, 17
Samnium II, 16
Samus VII, 19
Sapor IX, 7
Sapor, Narsei nepos IX, 25. X, 10. 17
Sardi III, 3. 13
Sardinia II, 20. III, 12. 13. IX, 25
Sardinienses III, 2
Sarmatae VII, 23. VIII, 13. IX, 8. 18. 25
Sarmatia VII, 23
Saturninus IX, 17
Sauromatae VIII, 3

Digitized by Google

Saxones IX, 21
Scaevola *v.* Mucius
Scipio *v.* Cornelius
Scordisci IV, 24. 27. V, 7
C. Scribonius Curio VI, 2. 5
Scythae VII, 10
Secundus *v.* Petronius
Seleucia Assyriae VIII, 3. 10; Isauriae VIII, 5; Syriae VI, 14
P. Sempronius cos. (486) II, 16
C. Sempronius Blaesus cos. (501) II, 23
Ti. Sempronius Gracchus III, 8. 9
Sena III, 18
Senones (populus) I, 20. II, 20
Senones (urbs) X, 12
Cn Sentius VII, 13
September mensis VIII, 15
Septimius Severus VIII, 17—19
Sequani VI, 17
Serapium VII, 23
Serdica IX, 22
L. Sergius Catilina VI, 15
Sertorius VI, 1
Q. Servilius cos. (389) II, 4
P. Servilius Isauricus VI, 3. 5
Cn. Servilius Caepio cos. (501) II, 23
Q. Servilius Caepio cos. (614) IV, 16. 27
Q. (Servilius) Caepio cos. (648) V, 1
Servilius Casca VI, 25
Servius Tullius I, 7
Severus Caesar X, 2. 3; *cf.* Septimius
Sextus Chaeronensis VIII, 12
Sicilia II, 14. 18. 19. 22. 24. 27. III, 1. 8. 14. IV, 12. V, 8. 9. VII, 4
Silanus *v.* Iunius
Silvanus X, 13
Singara X, 10
Sinope VI, 8
Sipylus IV, 4
Sirmium IX, 17
Smyrna IV, 20
Sol IX, 15
Solentinus rex VIII, 9
Sophanene VI, 13
Spartacus VI, 7
Stadium VII, 23
Stoica philosophia VIII, 11
Stratonice IV, 20
Suessa Pometia I, 8
Suevi VIII, 13
Suevia VII, 12
C. Sulpicius dict. II, 5
P. Sulpicius cos. (475) II, 13
P. Sulpicius cos. (543) III, 14
Sulpicius V, 4
Surena VI, 18. VII, 5
Sutrini II, 1
Symiasera VIII, 22
Syphax III, 20
Syracusana urbs III, 14. — Syracusanorum nobilitas II, 19
Syria III, 1. IV, 5. VI, 8. 13. 14. VII, 5. VIII, 18. IX, 3. 8. 10
Syriacum bellum IV, 3

Tacitus IX, 16
Taifali VIII, 2
Tarentini II, 11. 14
Tarentum II, 13. 14. III, 16
(Sex.) Tarquinius I, 8
Tarquinius Collatinus cos. (245) I, 8—10
Tarquinius Priscus I, 6
Tarquinius Superbus I, 7—12. 15
Tarraco IX, 8
Tarsus X, 4
Tauromenitani II, 19
Taurus IV, 4. VI, 3
M. (Terentius) Varro VI, 20
P. Terentius Varro cos. (538) III, 10
Tervingi VIII, 2
Tetricus IX, 10. 13
Teutobodus V, 1
Teutones V, 1. 2
Theodora IX, 22

Digitized by Google

Thessalia VI, 20. 22
Thessalonica X, 6
Thracia IV, 6. 25. VII, 19
Tiberis I, 5. VII, 18
Tiberius VII, 9—12. 23
Tigranes VI, 8. 9. 12—14. 16
Tigranocerta VI, 9
Tigris IX, 18
Titurius VI, 17
Titus Vespasianus VII, 20. 21
Tolumnius I, 19
Tomi VI, 10
Torquatus *v.* Manlius
Ulpius Crinitus Traianus VIII, 1. 2. 4—6. 8. 10. 13. IX, 8. 15
Tranquillina IX, 2
Trebellianus IX, 8
Trebia III, 9
Tremellius IV, 15
Triballi IV, 27
Tripolitana provincia VIII, 18
Troia I, 1. VII, 14
Tugurini V, 1
M. Tullius Cicero cos. (691) VI, 15. VII, 2
Tullus Hostilius I, 4
Tuscia I, 11. III, 9. VII, 3
Tusci I, 8. II, 5. 10
Tusculum I, 11

Ulpianus VIII, 23
Ulpius *v.* Traianus
Uscudama VI, 10

Valens cos. (849) VIII, 1
Valens (imp.) *Epist. dedic.* I, 12. X, 18
Valeria IX, 22
Licinius Valerianus IX, 7
Valerianus, Gallieni frater IX, 11
L. Valerius cos. (548) III, 19
M. Valerius cos. (491) II, 19
M. Valerius Corvinus cos. (406) II, 6
M. Valerius Laevinus III, 12—14
P. Valerius Laevinus cos. (474) II, 11
L. Valerius Publicola cos. (245) I, 9—11
Vandali VIII, 13
Varro *v.* Terentius
Varronianus cos. (1117) X, 18
Q. Varus VI, 23
Vecta VII, 19
Veientani I, 20
Veientes I, 2. 4. 16. 19
Vei I, 19
Venetia VIII, 10
L. Ventidius Bassus VII, 5
Vergilianus versus (*Aen.* 6, 365) IX, 13
Verona IX, 3
Verus *v.* Antoninus
Vespasianus VII, 18. 19. 21
Vetranio X, 10. 11
T. Vettius V, 3
Veturia I, 15
T. Veturius cos. (433) II, 9
Vetus cos. (849) VIII, 1
Victoali VIII, 2
Victorinus IX, 9
Viminacium IX, 20
Viminalis mons I, 7
Vindelici VII, 9
Virginius I, 18
L. Virginius cos. (275) I, 16
Viriathus IV, 16
Viridomarus III, 6
Vitellius imp. VII, 17. 18
(L.) Vitellius VII, 18
Volsci I, 8. 14. 15. 19. II, 1
Volumnia I, 15
Volusianus IX, 5
Vulso *v.* Manlius

Xanthippus II, 21
Xerxes VII, 23

Zenobia IX, 13

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

878.9 .D1m C.1
Dictys Cretensis EphemeAGE3759
Stanford University Libraries
3 6105 045 000 226

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

MAY 1 6 2002
JUN MAR 1 2 2004
JUN 2004
JUL 26 2004

Digitized by Google

Digitized by Google

878.9 .D1m C.1
Dictys Cretensis EphemeAGE3759
Stanford University Libraries
3 6105 045 000 226

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

MAY 7 2000
JUN 4 2002
MAR 1 2 2003
JUN 3 0 2003
2004
SEP 2 2004
JUL 26 2004

Digitized by Google

L. Postumius Albinus cos. (525) III, 4
Sp. Postumius Albinus cos. (568) IV, 5
Sp. Postumius Albinus IV, 26
Postumus IX, 9. 11
Praeneste II, 2. 12. V, 8
Praenestini II, 2
Probus IX, 17
Proculus IX, 17
Prusias IV, 5. 6. 8
Pseudoperses IV, 15
Pseudophilippus IV, 13. 14
Ptolomaeus (Philadelphus) II, 15
Ptolomaeus (Euergetes) III, 1
Ptolomaeus (Philometor) IV, 6
Ptolomaeus (Auletae filius) VI 22
Ptolomais VI, 11
Publicola *v.* Valerius
Pulvillus *v.* Horatius
Punicum bellum II, 20. 27. III, 1; secundum III, 7. 10. 23. IV, 1. 10. V, 1; tertium IV, 10
Punica bella VIII, 12
Pupienus IX, 1. 2
Pylaemenes IV, 20. V, 5. VI, 14
Pyrenaeus III, 8
Pyrrus II, 11—14

Quadi VIII, 13. IX, 8
Quinquegentiani IX, 22. 23
Quintillus IX, 12
T. Quintius dict. II, 5
L. Quintius Cincinnatus 17. 19
T. Quintius Cincinnatus II, 2. 5
T. Quintius Flamininus cos. (631) IV, 2. 5. 21
Quirinalis mons I, 7

Raetia VII, 9. IX, 7
Ravenna IX, 7. X, 3
Rea Silvia I, 1
Regulus *v.* Atilius
Remus I, 1
Rex *v.* Marcius
Rhenus VI, 17. VII, 9. VIII, 2. X, 14
Rhodanus IV, 22. V, 1. VI, 17
Rhodopa provincia VI, 2
Rhodii IV, 4
Rhodus VII, 19
Roma *et* Romani *passim*
Romulus I, 1. 3. 20. II, 4 VIII, 8
Rostra II, 7
Rubrum mare VIII, 3
Rufinus *v.* Cornelius
Rufus *v.* Minucius
P. Rutilius cos. (664) V, 3

Sabini I, 2. 6. 7. 11. VII, 20
Sabinus VII, 18; *cf.* Oppius
Saguntini III, 7
Saguntum III, 7
Salaria via VII, 15
Salassi VII, 9
Sallentini II, 17
Salonae VI, 4. IX, 27. 28
Salvius Iulianus (iuris peritus) VIII, 17
Salvius Iulianus (imp.) VIII, 16—17
Samnites II, 8. 9. 10. 12. 14. X, 17
Samnium II, 16
Samus VII, 19
Sapor IX, 7
Sapor, Narsei nepos IX, 25. X, 10. 17
Sardi III, 3. 13
Sardinia II, 20. III, 12. 13. IX, 25
Sardinienses III, 2
Sarmatae VII, 23. VIII, 13. IX, 8. 18. 25
Sarmatia VII, 23
Saturninus IX, 17
Sauromatae VIII, 3

Digitized by Google

Saxones IX, 21
Scaevola *v.* Mucius
Scipio *v.* Cornelius
Scordisci IV, 24. 27. V, 7
C. Scribonius Curio VI, 2. 5
Scythae VII, 10
Secundus *v.* Petronius
Seleucia Assyriae VIII, 3. 10; Isauriae VIII, 5; Syriae VI, 14
P. Sempronius cos. (486) II, 16
C. Sempronius Blaesus cos. (501) II, 23
Ti. Sempronius Gracchus III, 8. 9
Sena III, 18
Senones (populus) I, 20. II, 20
Senones (urbs) X, 12
Cn. Sentius VII, 13
September mensis VIII, 15
Septimius Severus VIII, 17—19
Sequani VI, 17
Serapium VII, 23
Serdica IX, 22
L. Sergius Catilina VI, 15
Sertorius VI, 1
Q. Servilius cos. (389) II, 4
P. Servilius Isauricus VI, 3. 5
Cn. Servilius Caepio cos. (501) II, 23
Q. Servilius Caepio cos. (614) IV, 16. 27
Q. (Servilius) Caepio cos. (648) V, 1
Servilius Casca VI, 25
Servius Tullius I, 7
Severus Caesar X, 2. 3; *cf.* Septimius
Sextus Chaeronensis VIII, 12
Sicilia II, 14. 18. 19. 22. 24. 27. III, 1. 8. 14. IV, 12. V, 8. 9. VII, 4
Silanus *v.* Iunius
Silvanus X, 13
Singara X, 10
Sinope VI, 8
Sipylus IV, 4
Sirmium IX, 17
Smyrna IV, 20
Sol IX, 15
Solentinus rex VIII, 9
Sophanene VI, 13
Spartacus VI, 7
Stadium VII, 23
Stoica philosophia VIII, 11
Stratonice IV, 20
Suessa Pometia I, 8
Suevi VIII, 13
Suevia VII, 12
C. Sulpicius dict. II, 5
P. Sulpicius cos. (475) II, 13
P. Sulpicius cos. (543) III, 14
Sulpicius V, 4
Surena VI, 18. VII, 5
Sutrini II, 1
Symiasera VIII, 22
Syphax III, 20
Syracusana urbs III, 14. — Syracusanorum nobilitas II, 19
Syria III, 1. IV, 5. VI, 8. 13. 14. VII, 5. VIII, 18. IX, 3. 8. 10
Syriacum bellum IV, 3

Tacitus IX, 16
Taifali VIII, 2
Tarentini II, 11. 14
Tarentum II, 13. 14. III, 16
(Sex.) Tarquinius I, 8
Tarquinius Collatinus cos. (245) I, 8—10
Tarquinius Priscus I, 6
Tarquinius Superbus I, 7—12. 15
Tarraco IX, 8
Tarsus X, 4
Tauromenitani II, 19
Taurus IV, 4. VI, 3
M. (Terentius) Varro VI, 20
P. Terentius Varro cos. (538) III, 10
Tervingi VIII, 2
Tetricus IX, 10. 13
Teutobodus V, 1
Teutones V, 1. 2
Theodora IX, 22

Digitized by Google

Thessalia VI, 20. 22
Thessalonica X, 6
Thracia IV, 6. 25. VII, 19
Tiberis I, 5. VII, 18
Tiberius VII, 9—12. 23
Tigranes VI, 8. 9. 12—14. 16
Tigranocerta VI, 9
Tigris IX, 18
Titurius VI, 17
Titus Vespasianus VII, 20. 21
Tolumnius I, 19
Tomi VI, 10
Torquatus *v.* Manlius
Ulpius Crinitus Traianus VIII, 1. 2. 4—6. 8. 10. 13. IX, 8. 15
Tranquillina IX, 2
Trebellianus IX, 8
Trebia III, 9
Tremellius IV, 15
Triballi IV, 27
Tripolitana provincia VIII, 18
Troia I, 1. VII, 14
Tugurini V, 1
M. Tullius Cicero cos. (691) VI, 15. VII, 2
Tullus Hostilius I, 4
Tuscia I, 11. III, 9. VII, 3
Tusci I, 8. II, 5. 10
Tusculum I, 11

Ulpianus VIII, 23
Ulpius *v.* Traianus
Uscudama VI, 10

Valens cos. (849) VIII, 1
Valens (imp.) *Epist. dedic.* I, 12. X, 18
Valeria IX, 22
Licinius Valerianus IX, 7
Valerianus, Gallieni frater IX, 11
L. Valerius cos. (548) III, 19
M. Valerius cos. (491) II, 19
M. Valerius Corvinus cos. (406) II, 6
M. Valerius Laevinus III, 12—14
P. Valerius Laevinus cos. (474) II, 11
L. Valerius Publicola cos. (245) I, 9—11
Vandali VIII, 13
Varro *v.* Terentius
Varronianus cos. (1117) X, 18
Q. Varus VI, 23
Vecta VII, 19
Veientani I, 20
Veientes I, 2. 4. 16. 19
Vei I, 19
Venetia VIII, 10
L. Ventidius Bassus VII, 5
Vergilianus versus (*Aen.* 6, 365) IX, 13
Verona IX, 3
Verus *v.* Antoninus
Vespasianus VII, 18. 19. 21
Vetranio X, 10. 11
T. Vettius V, 3
Veturia I, 15
T. Veturius cos. (433) II, 9
Vetus cos. (849) VIII, 1
Victoali VIII, 2
Victorinus IX, 9
Viminacium IX, 20
Viminalis mons I, 7
Vindelici VII, 9
Virginius I, 18
L. Virginius cos. (275) I, 16
Viriathus IV, 16
Viridomarus III, 6
Vitellius imp. VII, 17. 18
(L.) Vitellius VII, 18
Volsci I, 8. 14. 15. 19. II, 1
Volumnia I, 15
Volusianus IX, 5
Vulso *v.* Manlius

Xanthippus II, 21
Xerxes VII, 23

Zenobia IX, 13

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

878.9 .D1m C.1
Dictys Cretensis EphemeAGE3759
Stanford University Libraries
3 6105 045 000 226

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

MAY 16 2002
JUN 26 2002
MAR 12 2004
JUN 30 2004
SEP 2 2004
JUL 26 2004

Digitized by Google

Digitized by Google